

נגעים

נגעים

ז	מפתחות
כג	סימן א.
נט	סימן ב.
טו	סימן ג.
צה	סימן ד.
קלא	סימן ה.
קנט	סימן ו.
קעז	סימן ז.
רג	סימן ח.
ריט	סימן ט.
רמה	סימן י.

מפתחות

סימן א

א. יומא י"א א' הא דאית ב' דירה כו' יש להבין הרי החזון מטעם בני העיר דר בו ואינו שלו יותר משלהם, ונראה דביהכ"נ כיון שנמסר לרבים באופן מיוחד דהיינו שכל הרוצה נכנס לתוכו, ואין שותפותם לפי ממון שנתנו או לפי נפשות וגם מי שלא נתן ממון שוה בזכויות בביהכ"נ, ואין יכולים למכור לצורך עצמן מש"ה חשיב אין מיוחד לו משא"כ כשהניחו בו שימוש בית דירה הנה הגבילו זכות הרבים והניחו לעצמן שימוש דירה וחשיב שפיר בית המיוחד להם.

ול"ד לבית השותפין דכיון דמרכינין מאחוזתכם לא חשיבא עצם השותפות חסרון בבעלות מיוחדת כיון דמשתתפין מדעתם בממון המיוחד להם, ומה"ט שותפות בתי אבות גרע דהשותפות הכרחית מפני שאין ממונם מבורר להם, ומייתי מינה לביהכ"נ של כפרים דזה שיכולים למכור לא מהני דהשתא מיהא אינו מיוחד להם, ובשני התירוצים בתו"י אם שותפות דמי לבתי אבות ולפ"ז לכו"ע החיוב מזוזה מפני שימוש המתפללים, דסגי בזה לחיוב מזוזה, אלא דבאית ב' דירה זהו סימן שלא נמסר לרבים, במשה"ק תו"י ל"ל טעמא דדירה בע"כ תיפו"ל משום מקום מקודש, וצ"ע דהא ביהכ"נ דכרכים מקודש ומ"מ בדאית ב' דירה חייב וה"נ דירה כה"ג, בית דירה היינו שדר בביהכ"נ עצמו ואפשר דנקט בית דירה דבעינן שימוש דירה קבוע דאל"ה נטפל לביהכ"נ ופטור.

ב. שם י"ד א' ודכרכים אין מטמא כו' במגילה נמי פריך כה"ג והקושיא דמדרי"י מוכח שאין חילוק בין כפרים לכרכים וש"מ דגם ביהכ"נ דכרכים יכולם למכור, ואמנם אפשר דאיכא תנא דאף דכפרים אין מטמא בנגעים, ואתיא דר"י כאידך ברייתא, ופשיטא לגמ' דר"י דלא כר"מ דלר"מ אין חילוק בין איכא בית דירה או לא, ור"י פטר בלשכת פרהדרין, משום דירה, אבל אין חילוק בין כפרים לכרכים, ונראה

דר"מ ממעט מקדש מקרא דיצאו אלו שהן קודש, דאל"כ ה' כל שימושי המקדש בע"כ מחייבין כמו ביהכ"נ, ולפ"ז למסקנא נמי מזוזה ונגעים שוים לענין ביהכ"נ, בדברי הרי"ף שכנראה פירש טעמא דכפרים משום דדיירי בהו אורחין, במשה"ק תו"י דלס"ד מ"ש מקדש מירושלים.

ג. עוד במש"כ סק"א דהבית דירה מוכיח שלא נמסר לרבים, אבל החיוב ע"י דיורי הרבים, ולפ"ז הדין נתן דאפי' דייר גוי שפיר דמי, ול"מ כן, וכן מסוגיא דלשכת פרהדרין ל"מ כן, ונראה דאמנם הבית דירה מוכחת שלא נמסר לרבים אבל אכתי מזוזה חובת הדר היא, ודיור בשימושי התפלה לא משוו ל' דירה ככה"ג ששימוש זה נמסר לכל, וגם מי שאין לו שום בעלות יש לו זכות לשימוש זה, ובעינן דיור דמשוי ל' ביתך, ולכן אע"פ ששימושי ביהכ"נ יש בהם משום דירה בביהכ"נ דיחיד, מ"מ הכא לא מהני, ורק שימוש החזון מחייבו, ואין דינו כשוכר כיון שהוא שותף, אבל לענין נגעים, דלאו חובת הדר נינהו, סגי בגילוי דבית דירה לשוויי לכל בני העיר כבעלים, מיהו לדעת הרי"ף והרמב"ם דאף בדירת אורחים סגי ע"כ דרך משום מיעוטא דקדש אחינן עלה, ולזה סגי אף בשימוש חול דאורחים, מיהו לפ"ז לשכת פרהדרין לרבנן דר"י מטמאה בנגעים, כדין ביהכ"נ שיש בו בית דירה, ובפשוטו הדבר מחודש, ואפשר דבאמת שאני מקדש מביהכ"נ לענין זה, ובגמ' חשבינן לשכת פרהדרין דאורייתא משום דפשיטא לן דלחיוב שוכר אין מקום להקל מפני שזה מדרבנן, דחיוב קבוע ועיקרי הוא, וכה"ג לא גרע מיני', ולפ"ז צריך ליישב הקו' מר"י דמקדש לביהכ"נ, מיהו אפשר דאה"נ לשכת פרהדרין מטמאה, דאם ה' של הקדש ה' מעילה בשימושה, וע"כ דחול היא ומטמאה נמי.

ד. בדין בית הבקר לענין נגעים, נראה דאמנם דין בית נקבע לפי הראוי לדירת אדם, מדבעינן ד"א על ד"א מ"מ לא בעינן ריבויא לבית הבקר, אלא היכא דחובת הדר הוא, אבל אם גם כשאינו דר חייב, אין

גריעותא בבקר אדרבא אשכחן במזוזה דחשיבא דירה לחד תנא, ונראה דמשום הכי איצטריך רבויא במזוזה ובמעקה ובעורכי המלחמה, אבל בנגעים דלאו חובת הדר הוא כמו שיתבאר להלן, לא בעינן רבויא, ואאמו"ר שליט"א הוכיח כן מדקתני קירות האבוס אינם מטמאין, ובפשוטו האבוס בבית הבקר, מיהו ביהכ"ס וביה"מ נראה דאינם ראויין לדירה ואינם מטמאים, ומהא דבית המושכר מטמא בנגעים, יש ללמוד דאינם חובת הדר דהא שוכר מדרבנן הוא דמיחייב, ואפ"ל הפוסקים דחיבו דאורייתא הכא לא שייך לחיבו לנתוץ את בית חבירו, ובדברי מרן זלה"ה בכ"ז, בדין קרקע של גוי והבית של ישראל.

ה. פ"ב מ"א, חוץ משל עכו"ם בגי' הר"ש דאיתקש בגדיהם וגופן לבתים, צ"ע דהא בגופן לא יראו בתחילה, בהא דאיצטריך מיעוטא לגוי לכא' יש לדמות נגעים לזיבה, ואע"ג דנגעים בכהן תלא רחמנא, הינו שההכרעה ביד הכהן, אבל נגעים בעצמותן טומאה כמו זוב, והי' מקום לדון, אם בגוי הי' תלוי בכהן, או שטומאתן וטהרתן תלוי' במציאות הטומאה שבהן, וכן איצטריך מיעוטא לזוב דקודם מתן תורה, לפי שבמציאות הוא בחולי הזוב, עד שיטהר בז"נ, מיהו בעיקר הדברים נראה דלא איצטריך מיעוטא אלא לבתים ובגדים דחשוב נגע גם ברשותם, שהרי יראו בתחילה, והי' מקום לומר שאם טמאן הכהן טמאים, ואפשר שהיו ב"ד מחייבים את הגויים לסלק הטומאה מארצנו, ומדאיצטריך מיעוטא דאחזותכם יש ללמוד דיש ע"ז שם נגע ויראו בתחילה, ובדין נגעי בתים שלפני הדיבור.

ו. בדין בתי ג"ת, הר"ש והרא"ש דקדקו משום דטפי הוה רבנות בבתים ובגדים, דאע"פ שיש עליהם שם נגע אינם מטמאים, ואפשר דהוה פשיטא לתנא דבית דגוי לאו אחזותכם מיקרי, א"נ איצטריך דגוי לומר שהנגע טהור אף משנתיייר, בדברי מהר"ם שכ' דמיטמאים מדרבנן.

ז. פ"ב מ"ב, בית שלא היו בו אבנים כו', יש לעיין, אם דוקא בנתהווה באין בו גע"ג דאינו בגד, דכוותה אין בו אעו"ע, אבל בנתהווה כשצידו א' מחופה

בשיש, וחזר והוריד החפוי יראה בתחילה, ולרבותא נקט גוי, דלא היה כבית קודם מתן תורה או"ד דוקא כשהחסרון רק בבעלות, יראה בתחילה, ולכא' נראה דגם כשחסר אעו"ע, אינו חסר בחשיבות בית, דאטו העץ שתחת השקוף מחשיב טפי את הבית, ולפ"ז לא הוה בית דומיא דבגד, אלא בזה שאח"כ הוסיף בו, וא"כ מבואר במתני' גם דין מחופה בשיש דטהור, [מיהו עי' לקמן סקכ"א דאינו כן] ולפ"ז ניחא דהא דמוציאין האבנים בחליצה, ולא נטהר הבית כדין אין בו אעו"ע, וכיון דעדיין שם בית עליו לא נטהר, ונשאר בדנינו וכשיחזור להיות ראוי לטומאה, ולכא' מבואר כן בתוספתא דבנפל כל הכותל נטהר לגמרי, וש"מ, דיש חילוק בין בטל מיני' שם בית, לאין בו אעו"ע, עוד בביאור הדברים אם מצות הבאת האבנים גורמת שלא יטהר הבית בנתיים, או זה שלא בטל מיני' שם בית, ולכא' נראה דהכל תלוי אם בטל מיני' שם בית, וכ"ז שלא בטל מיני' שם בית, מצוותו להביא אבנים ולהכשירו לנגע החוזר, ונפק"מ כגון שנפלו העצים, שלא מצינו מצוה בהחזרת העצים, וה"נ מסתברא דטהרת צפרים לא פקעה מן הבית, ע"י הוצאת העצים, ולפ"ז אף במכרו לגוי לא פקע, כללא דמילתא כל דין שנקבע לסוף שבוע אינו בטל ע"י שאין הבית ראוי לנגעים, כ"ז שהוא במציאות בית, רק בתוך ימי הסגר בטל דין השבוע, דאינו בא לידי ברור בסופו, ובדין מכר לגוי אחר חליצה, ונולד נגע ברשות גוי וחזר ולקחו ממנו אם ינתן מיד בלקיחתו.

ח. ר"ש פ"א מ"ב, בשם תניא בתוספתא בגד המוסגר שצבעו - או שמכרו לעכו"ם טהור כו' למסק' הר"ש נראה דפלוגתתם בתוך ימי הסגר, משמע דהיכא דאינו ראוי ליטמא, וצבעו פקע ממנו דין הסגר, אבל היכא דיכול לחזור ולקחתו מהגוי או להעבירו ע"י צפון, קמפלגי, אם בטל מני' דין מוסגר, ועוד בנידון הדינים שכבר נקבעו בבית ובגד אם פוקעים ברשות גוי לרבנן, ובדין טהרת צפרים ברשות גוי.

ט. פ"א מ"ב בגד מוסגר לפ' קמא דהר"ש מיירי אחר שבוע שני, וצ"ע דא"כ הבגד בלא"ה טהור,

וגם משמע דהי' מקום לטמאות כולם מספק, והרא"ש באמת נקט כמס' הר"ש דמייירי בשבוע ראשון ושני, כשהבגד עדיין טמא בטומאת מוסגר, וקשיא לי' מאי טעמא טהורין מספק, ופי' דבטלה ברוב, מיהו בר"ש מוכח דאף למסקנתו הטעם מפני שאינו יכול לבוא לידי טומאה, עוד צ"ע לפ"ק דהר"ש, דא"כ בקצצו אין חידוש שהבגד נטהר, אלא שאינו ראוי לקבל טומאה, וא"כ היינו בגד שאין בו גע'ג, וי"ל דקמ"ל פלוגתא דראב"ש לרבנן, ואכתי מותר בהנייתו, צ"ע למאי איצטריך, הא טהור גמור הוא, והנה מסקנת הר"ש לפי' התו"כ, דמתני' בשבוע א' וב', וכן פי' הרמב"ם, והרא"ש, ובמה שהק' הר"ש איך, איכא גווני טובא, ויש להסתפק, בקרע חצי הבגד ונתערב חלק א', אם הוא נטמא ע"י שפשה החלק שבחזקו, ויש להסתפק בזה, גם כשנתערב, זה שהנגע בו, אם חשוב כהלכה לה האום.

י. שם מתני' קצצו, ועשאו מוכין טהור, יש לעיין כיון שקצץ החלק שהנגע בו, אמאי נקט דוקא בעשאו מוכין, וי"ל דדוקא בכה"ג לא קנסין לי' משום קוצץ בהרתו, כיון שקצץ כל הבגד, ויש ללמוד מפשטא דמתני' דדוקא מפני שנעשה מוכין טהור, אבל אם קצץ מטליות שיש בהן גע'ג כולן אסורות, ואם... הרי מפני חתיכה שהנגע בה... למיתלי הכל בקציצת הנגע מן הבגד, וש"מ דהיו כולן נטמאות ע"י החתיכה שהנגע בה וכדעת המל"מ, ויש לדחות דמתני' לא מייירי... שיש בו יותר מגע'ג, ואם מפרשין כל התוספתא, בענין א' ומייירי הא דמטליות ג"כ בימי הסגר ומוכח כן בהדיא, מיהו התם קתני לשון ונראה דלא משמע פשיון, שם, ועשאו מוכין בפר"ש והרא"ש מהו מוכין.

יא. שם בר"ש תניא בתוספתא כו', צ"ע לפי' קמא דהר"ש מ"ט דראב"ש ובדין חזר ולקחו צדדנו לעיל, רבנן דאם יראה בו נגע ישרף, ומרן זללה"ה פי' דבכה"ג פליג, בטעמי' דראב"ט, י"ל דכל מוסגר הוא ספק מוחלט ומתברר ע"י סימני טומאה, ולכך כשנתברר טומאתו כאילו איגלאי מילתא למפרע דהו"ל כמוחלט שחילקו.

יב. פי"ב מ"ב, בית שלא היו בו אבנים כו', הקשה הראב"ד מאי מהני שהוסיפו בו, הרי לא יתצו עמו, כיון שלא נבנו עמו, ותירץ דכיון דהוא בית שיש בו אעו"ש סגי בהכי לטומאת נגעים, ונראה דל"ק לי' אלא לאבנים שלא יתצו עמו לעולם, אבל אבנים שנבנו עמו אלא שנראה נגע באמצע בנייתו, כיון דלנגע חדש מהני נמי לנגע זה, מיהו עי' לקמן, כן הי' נראה ע"פ התוספתא, דבית שחצצו, אבל לפי מה שנתבאר לעיל, אין מזה ראי', ועי' לקמן סק"כ, בק' זו, ובדין בגד שאין בו גע'ג שנראה בו נגע, ובדין בגד קודם שנראה לכהן, אם לוקה, כיון שמבגד זה קורע הנגע.

יג. ר"ש פי"ג מ"א, תניא בתוס' בית שנראה בו נגע וחצצו, וכו', משמע דברישא נידון כבית א', היינו דעדיין חשיב כחד, ולא דפושין זל"ז כדין בגד שחלקו, דהתם נקט לשון נראה נגע בשני הראשון יינתן, ויש להבין למה באמת נידון כחד, ואי הוה מוקמינן לה, דחצץ בנסרים ויריעות כדמשמעותא דחצץ, וכדקתני סיפא נראה בין נסר לכותל הוה ניהא, אבל בר"ש לא פי' כן, ועוד דא"כ אינו מטמא בנגעים מפני שחסר אעו"ש, ואפשר דמשנראה הנגע קודם הרי הוא שולט בכל הבית, ואין החצץ מעכב בעדו וכגון שניכר שאינו עיקר הבית, והו"ל לגבי הנגע כקירות האבוס, והמחיצה, ומשמע דאם הי' נידון כשניים, לא היו פושים מזל"ז, וי"ל דהכא שאני שאין בשום צד בית שלם בלא הכותל החדש, משא"כ בבגד דכל חצי שלם בפ"ע, מדנקט בית סתם, משמע דאף קודם הסגר מייירי, וחידושי' דסיפא קמ"ל דאפ' דחצצו בנסרים, והוה חצץ ערעי נידון כבית בתים וכבית הסתרים, ואאמו"ר שליט"א צידד לפרש דבאמת לא הוסגר הבית מפני שהחצץ אין בו אעו"ש, כללא דמילתא דהתוס' לא מייירי בפשיון מבית לבית.

יד. פי"א מ"ו, מציל את המטלית, בפשוטו משמע שהבגד נשרף מיד ומציל את המטלית מלישרף, וכן נראה בתוספ' דב' בגדים המוסגרים, מיהו לפ"ז צ"ע, מ"ש בתוספ' פשה מן הבגד למטלית, זה וזה ישרפו, מה מהני פשיון אם אינו מסגר, ולהגר"א ניהא, ובר"ש פ' דכיון שניכר דחד נגע הוא חמור

הנגע לשרוף גם את המטלית, ובבהגר"א הגיה פשה המטלית, ואפשר דקמ"ל דמועיל פשיון בבגד אע"פ שהוא עומד לשריפה, מיהו יש לדון בזה שאין הבגד משמש את המטלית, לפשיון, שם חזר למטלית וכו' וי"ל דלא נקט תשמש את עצמה דלא נימא דבעינן מטלית גע"ג, ונראה דאין חילוק, בין מטלית שצריך להנח במקום הקרע למטלית בעלמא, דהא בכל מטלית חשיב חזר הנגע, בבגד, מ"מ אינה נשרפת עמו.

טו. שם חזר למטלית וכו', בפשוטו חזר למטלית שוה לחזר לבגד, דהא אם תראה עוד עיקרו נאמר על המטלית, וכי היכי דחזר לבגד שורף את החצי שנקרע ממנו, ה"ה בחזר למטלית, ומוכח מזה דמ"ש בתוספ' דב' בגדים המוסגרים נראה באחת מן המטליות כולם ישרפו, היינו אף המטלית השנייה, דאין לחלק בין נראה במטלית לבגד, מיהו בטולה מן המוסגר ונראה נגע בטהור לפ' ר"ש בתוספ' אינו שורף אלא את המטלית דרק לגבי המטלית חשיב דחזר הנגע, ונראה מזה דלאו כלל הוא שמוסגר כחד, והדין הנקבע בחד מחייב את כולו אלא הטעם מפני שהנגע הנראה בחצי הא' הריהו מתייחס גם לחבירו, ואמת גם קודם הסגר ה' מקום לומר שאין חלוקה מועלת לבגד, והנגע מתייחס לכולו ולא מהניא חלוקה, ומצינו כזה בבית שחצצו, ונהי דלא אמרי' כן אלא אחר הסגר, אבל לאו מהלכות הסגר אתינן עלה, אלא מפני המציאות של הנגע, ולכן שייך לחלק היכן נראה הנגע, וביאור הענין דאם מהלכות הסגר אתינן עלה, מתפרש הטעם דכיון שנשלח הנגע לחצי מן המוסגר, הריהו כנשלח לכולו, וזה מהל' התורה שכל הבגד המוסגר נידון בו דין א', וממילא אין לחלק איך חזינן שחזר אליו הנגע, אם בעצמו או ע"י הטהור, אבל אם המציאות של הנגע גורמת הטומאה, די לנו שנחדש דכשנראה בגופו הרי הוא מתייחס לכולו, אבל אאמו"ר שליט"א אמר דאין לחדש חילוק בדין המוסגר, וכ' ליישב התוספ', ורק הר"ש לגיר' דכבר מצינו חילוק במוסגר, פי' התוספ' דרק המטלית נשרפת, עוד בביאור התוספ' וכלל דמטלית.

טז. בדין טולה מן המוסגר בשבוע א' וב', דעת

המל"מ דאין פושין מזל"ז, אבל כשפשה החלק שעם הנגע כולו ישרף, וד' מרן זללה"ה החלק שנפרד מן הנגע נטהר מיד, ולד' אאמו"ר שליט"א אף פושין מזל"ז, וכן משמע בפ' הראב"ד ורבינו הלל, בסוף פ' תזריע, ולפמש"כ דתלי במציאות של הנגע הדבר מחודש יותר, דמהא דמהני לחזר יש ללמוד דה"ל כחד ממש, ובדין אם המטלית רוב או בגד חשוב בפ"ע ובשיעור המטלית.

יז. פ"ג מ"ה הבונה מן המוסגר וכו', יש לעי' הרי כשהוציא את האבנים נטהרו, דאין טומאת נגעים אלא בבית, ולא דמי למטלית שהיא מטמאה בפ"ע, ולכך מטמאה נמי בבגד השני, ואפי' לראב"ש דמטליות שאין בהם גע"ג, נטמאות אגב הבגד, אבל הן עצמן אינן ראויין לנגע, ואפי' חזר וחיברן מסתברא דפ"ח ניהו, ואם יחזור הנגע עליהם, אינן בדין נגע החזור, ואפשר דמקרא דולקחו אבנים אחרות למדו חז"ל דאכתי שם הבית עליהן, ואם ינתן הבית, ינתצו עמו, ושמעינן נמי דאבני הבית עלולין טפי לנגע החזור, וע"כ דלא נטהרו בנטילתן מן הבית, אע"פ שאינן ראויין עתה לנגע, מ"מ אם יחזור ויבנם, הנגע החזור בהם, הוא נגע הבית, מיהו אכתי חידוש הוא, דהבית השני מסייע את האבנים ליחשב בית, אבל עיקר זיקתן לבית הראשון, והנה הר"ש פי' דמתני' ראבר"ש דבתוספתא פליגי בב' בתים המוסגרים ולפר"ש נקט מוסגרין לרבנותא דרבנן, דהיא טמאה בלבד, וכ"ש בטהור, דהר"ש לטעמיה פ"ו מ"א טולה במוסגר חמור שאף המטלית תישרף, אבל לדידן דשורף את המטלית, יש ללמוד, מדנקט מוסגרין דדווקא בהא פליגי, ויש ליתן טעם בדבר, אם נניח דהבונה מן הטהור במוסגר ינתצו גם האבנים, וכמו שצידד מרן זללה"ה, א"כ האבן שבמוסגר ראוי' לינתן גם מכוח הבית השני, וכיון דנעשית ראוי' לנגע רק ע"י הבית השני, אפשר לייחס הגע רק לשני, ולא מחדשינן ב' כוחות כאחת, ואמרין דכוליה משום בית שני אתיא, אבל מן המוסגר בטהור, אף לרבנן הבית הראשון ינתץ.

יח. עוד בדין בונה מן המוסגר בטהור, אם נפל הבית הראשון גם האבנים נטהרו, שהרי לענין טהרה

שחור נגע גמור, ואפשר שאם היו הי' מתפרש הנגע מתחיל כשנעשה ישראל, דקודם לכן אין חומר בנגע אם הוא נמצא בגוי, וכשעלה לדרגת הישראל הי' צריך להתרפא, ולפ"ז הי' כשהגיע לדרגת בית ובגד, ממילא י"ל שהי' נידון על כל הבית. כא. שם בית שלא היו בו מ"ש"כ ס"ק ז' דחשיב בית אלא שחסר בתנאי המצוה כמו מחופה, ושמעתי מאמו"ר שליט"א אלא הי' כבגד שאין בו דע"ד, וכן משמע בר"ש דמדמי נפל הכותל לניטלו האבנים ולפ"ז גם ניטלו אע"כ באמצע נטהר לגמרי, כגבגד שאין בו גע"ג, והנראה דשצידו א' מחופה באמת יש לדון דכשהסיר החיפוי יראה בתחילה.

סימן ב

א. פ"ב מ"ג, עד שיראה כשני גריסים כו', בר"ש בשם התוס' מבואר דאף עו"כ מצטרפין לשיעור נגע, ולפ"ז הי' עד שיראה כלל הנגע בשיעור שני גריסים, וגם שיתפשט על שני אבנים באופן שחליצת הנגע תחייב חליצתן, והא דקתני מטמאין בנגעים י"ל דקמ"ל דאפי' עיקר הנגע בהן מטמא, א"נ דהם נטמאים וטעונים חליצה, וכ"נ כוונת הגר"א בתוס', ונראה דאף לראב"ש העיקר שיהא גריס בשתי קירות, אבל א"צ דוקא על האבנים, ובדין אם צריך אורך שני גריסין לרבנן, כ"כ אמו"ר שליט"א דבפשוטו רק ראב"ש מצריך כן כדי שיהא שיעור נגע על כל קיר, ואמנם א"צ שיהא מרובע בתשבורת, שני גריסין דקרא מתפרש בהדיא שרואה שני נגעים אבל אכתי י"ל דר"ש מרובע מטמא, שהרי א"צ גריס על כל אבן, מדמטמא בעו"כ, וברש"י סנהדרין בזה, ובאמת אם ראב"ש לא חידש צורה זו, א"כ אכתי חסר בדבריו ביאור שיהא על שני כתלים ובנגע החוזר, לפ"ז אף לראב"ש סגי ברובע שיש בתשבורתו שני גריסין, דהא א"צ קירות, כמו שא"צ אבנים לרבנן, אבל ברמב"ם מבואר דאף לרבן בעינן ארכם כך, ובטעמא דמילתא ובמש"כ אמו"ר שליט"א דאפשר דלפ"ז מצטרפין שני גריסין ע"י חוט באמצע. ב. שם בר"ש קיר קירות, יש לעיין אי לראב"ש בעינן נמי ד' קירות, דהיינו שיהא נגע ראוי לבוא

בצפרים הוא תלוי בראשון, ועוד שהרי אם נפל הראשון אינו בדין שכל אבני הראשון יהיו תלויים בטומאת האבן שבשני, א"ו נתחדש כאן, שהבית השני מסייע את האבן שתהא ראוי' לנגע, אבל הכל תלוי בראשון, ולפי' כתבנו דנלמד מקרא דולקחו אבנים אחרות, ואמו"ר שליט"א אמר דמקרא דוחלצו את האבנים נמי חזינן דשייכא טומאה על אבנים לחוד, ולאו דוקא לנגע הנקרא מן הבגד, ובדין בונה מן הטהור במוסגר כ' מרן זללה"ה דטעמא דהאבנים שתחת האבנים ניתצות עמו, מפני שמצוותו בכך, או מפני שנבנו בזמן טומאה, אבל לכאור' אינם נעשים כבית לענין בנין בטהור אם לא נראו עם הנגע, וע"כ דרך לענין הנגע החוזר הו' כבית, ולכן מסתבר להשוות גם סתם בונה מן הטהור דניתצים עמו, ועפ"ז כ' לפרש, התוס' דבמוסגר נטפלים לבית, ואין הבית הראשון ניתץ ע"י, ויש לעיין באבן שבנה בשבוע ראשון ופשה ע"ג, אם חולצים אותה ודינה כאבן המנוגעת.

ט. בדין בונה מן המוסגר בשבוע ראשון ושני בטהור, יש קצת דוחק לומר דהאבנים שבבית השני צריכים חליצה, שהרי ודאי אינן מעכבין את הראשון מליטהר, וכן דוחק שחליצת הבית הראשון מהני לאבנים שנשרו, שהרי ענין החליצה הוא תיקון הבית בטהרה, וכבר לא היו הנושרים בזה, ולד' מרן זללה"ה באמת אין דין מוסגר אלא כשאין נגע, אבל הנושר מן הנגע הי' כקצץ בהרתו ממנו, ובונה מן המוסגר מתפרש כשבשעת בנין שם מוסגר עליו, ממילא לא משכחת לה אלא אחר שבוע ב', או בבגד שחיבר כולו לבגד אחר.

כ. פ"ב מ"ב בית שהיו בו כו', לעיל צידדנו דסגי בזה שנידונים עמו לנגע חדש, אבל לאחר שאין לנו ראי' מהתוס' לזה צ"ע בזה, ואם נימא דאבנים נטפלים וניתצים עמו נחא, אבל לא מצינו כן אלא לעי' נגע החוזר, וזה שהבית השני מסייע לאבנים ל"מ אלא בשיש בית ראשון שנטפלים לו, ואמו"ר שליט"א תירץ דאם נגעים שקודם מתן תורה היו טמאים הוי דיינינן להו שקודם מת"ת והיו מטמאים כל המתחבר להם, וק"ק למידן להו הכי שהרי המתחבר בשבוע ב' אינו נטמא עמו אע"פ שנודע

בד' זויות, ודין אם סגי בשתי אבנים המרוחקים זמ"ז, לר"ע ולראב"ש, ובביאור דרשיא דריש', הרי קיר אין פי' אבן, שם ראב"ש אומר וכו', שם מתני' שהי' ר"ש אומר וכו'.

ג. שם בפר"ש דמשמע דנגע על עו"ע מטמא, ובדברי מרן זללה"ה בזה, ואם אפשר לדחוק כוונת הר"ש בשעיקר הנגע נראה על העו"ע, ואין לומר דמה"ט ס"ל להר"ש דבעינן נמי עו"ע בכל קיר, שהרי אין בעו"ע שיעור שיהא נגע כשני גריסין נראה בהן, מה"ט צ"ע מנ"ל להר"ש להצריך עו"ע בכל קיר, הרי באבנים לא הצרכנו כן, אלא דעי"ז כל הקירות ראויין לנגע, ותחת השקוף י"ל דאיכא אב' עצים מדכתיב עציו.

ד. מ"ב בית שא' מצדדיו מחופה בשיש, בפשוטו משמע דהחידוש שהחפוי אינו בטל לאבנים שתחתיו כמו שהטיח בטל לאבן, ולפ"ז לא בא התנא להשמיענו דשיש אינו בכלל אבנים, ומצינן למימר לטעמא דלא מהני ע"ג השיש מפני שאינו עיקר אבני הבית כדפי' אאמו"ר שליט"א ולא מפני ששיש אינו בכלל אבנים, דלא מסתבר שיהא הדבר פשוט כ"כ עד שלא הוצרך התנא לפרשו, והרי לבנינים דפשוט טפי איצטריך לאשמועי', אבל הראשונים ז"ל נקטו דאבני שיש אינם מטמאין בנגעים, ומש"כ הר"ש דאין נגע ראוי לבוא בהן, אינו ר"ל תכונת נגע אלא כלפי שאמר דבעינן כל הצדדים ראויין אמר נמי דשיש אינו צד ראוי, ומהרמב"ם בפ' המשניות משמע דקרא מיירי באבנים הטעונים טיח, משא"כ שיש שהם במקום טיחה, ולשיטתו דטח את כל הבית ניחא טפי, אבל אם הטיח בין אבן לאבן שייך נמי בשיש, ובחליצה צ"ל לפ"ז דהכל אבן אחת, וחולץ את כולה, ובדין חיפוי מאבנים דקות, מיהו נראה דיש לקיים הדברים, אם קוצה וטח רק בין האבנים שחלץ והביא, וכן הוא פשוט הדברים, דטח היינו מחליק, כדמתרגמינן וישוע, ומ"מ באבני שיש אין דרך לטוח לפי שאין צריך להגן עליהן מהגשמים, והם חלקים ועשויים לנוי, והבינו חז"ל דלא מיירי קרא בהכי, ולהאמור נראה דלא נחית התנא כלל לנידון אם החפוי בטל לאבן, דנידוק מינה מ"ט לא

אשמועי' עיקר הדין דאבן שיש אינה מטמאה, אלא רק זה אתא לאשמועי' דאבן שיש אינה מטמאה, ונקט בחפוי כאורחא דמילתא ולאשמועי' טעמא דאינם בכלל אבנים, ועי' להל' ואאמו"ר שליט"א דפשוט יש לפרש שהנגע נראה ע"ג אבנים מגולות ולא ע"ג טיח.

ה. שם אחד בסלע כו' בפשוטו מחופה רק אשיש קאי, לכל הישובים, דחיפוי דאמנם צ"ע אלא מיירי שהבית בנוי בסלע ובכותל מערה דלאו קירות הבית חשיבי, מיהו י"ל דנקט להו בהדי הדדי לומר דדוקא כעין מחופה, אבל אם יש מעט אבנים אע"פ שמלמטה סלע, או מלמעלה לבינים מטמא, מיהו בסלע ועפר ע"כ לפרש בדאיכא שתי אבנים, דאל"ה ת"ל דליכא אבנים, וי"ל דאע"פ שיש אבנים תחובים בסלע ובעפר בטילי לגבייהו, אבל בבנויים ע"ג הסלע, הוה שפיר חלק זה בדין קירות הבית, מיהו בד' הראשונים ז"ל נראה דכולה מתני' אשמועי' מינים שאינם בכלל אבנים, ואף בשיש אין החידוש בדין חיפוי שמתחתיו אבנים ואחד בעפר משכחת לה כפי' הר"ד ברגבי עפר קשים הראויים לבנין.

ו. מרן זללה"ה צידד דבעינן שיהא רוב הבית ממין המטמא בנגעים, ובאמת קשה לפרושי ונתן על חליצת שתי אבנים מכל קיר, אבל ע"כ לפרושי קרא דאין בכלל אלא מה שבפרט, דמתני' מתפרשת דסגי בח' אבנים בכל הבית, ולא משמע שהשיער דווקא עפר ועצים, ועוד דלכא' לענין נותץ סגי בב' כתלים רובן מאעו"ע, וכיון דע"כ א"צ בכל הכתלים יש ללמוד מסתמות הדברים דלא בעינן רוב, וכן דקדק אאמו"ר שליט"א מהתוספתא, ובדין פשיון ונגע החוזר בתקרה כתב מרן זללה"ה דמטמא, ולכא' אין ללמוד תקרה מעו"ע ואבן אחת, דלא מצינן אלא נגע בקירות הבית, ומה"ט הצריכו ד' קירות, ואי קודם ריבויא דבבית לא מהני פשיון הסמוך בתקרה, מנלן דאיתרבו לפשיון כ"ש, וג"כ לפו"ר לא מצינו פשיון במקום שאין מצטרף, ועוד דא"כ הול"ל חומר בחלוצה מבנתוצה לענין תקרה, בהיתה עליי' ע"ג.

ז. בית שאחד מצדדיו אפל נראה דאינו מטמא, שהרי אין אותו קיר ראוי לפשיון ולחזור, בהא

דממעטין לי ולא לאורי נראה דלא מיירי קרא בדין ראית הנגע אם מהני ע"י אלא עקרו בדין הנגע שא"צ לפתוח חלונות, ובמו"ק ח' א' מבואר דאי הוה מהני נר הי' חייב להשליך, דרק שינוי בבנין לא מיחייב, חולין י' ב' כגון שיצא דרך אחוריו כו' בטעמא דלא מוקמינן בחזר וראהו, שם היי' היכא דלא אתחזק כו' יש להסתפק בסתמו החלונות אחר שראהו, אם מודה אביי דמסגר, ומחייבין לי' לפתוח בסוף שבוע, ויתכן דמודה רבא כיון דנגע כזה לא מטמאין ולא מסגירין, ואחורי הדלת אינו חסרון בנגע ובבית אלא בגברא, ואאמו"ר שליט"א כתב דבהא מודה רבא, דכל סוגי נגעים שא"א לראותן בלא מעשה נאמר בהן הדין שאין לטמאותן וה"ה שאין מסגירין, וסוגי נגעים דהחסרון מתחיל לבתר דאיתחזק, אינם בכלל הזה.

ח. ר"ש פ"ב מ"א, בתוספתא בית שצדו אחד עכו"ם וכו', שהכותל משותף לשניהם, ובמצב זה אם ינטל חלקו של גוי יפול הכותל, ולכן חשיב דחסר בבית, וכן במצות חליצה כיון דהגוי שותף בכולו איהו לא מיחייב, מיהו אבן שבזוית כמ"ש פ' לק' י"ל דכולה טמאה אף שבולטת לחוץ.

ט. פ"ג מ"ב האבן שבזוית כו' פשטות המשנה דבסתם כותל נותן את כולו, אבל אבן שבזוית ארוכה וחצי' משמש לבית אחר ולכן אינו נותן כולה דנתיצת החלק שבבית השני אינו מתייחס לבית זה כלל, אבל בחליצה את האבנים כתיב וכמ"ש רש"י אבן בין גדולה בין קטנה, ובית הבנוי ראש ופתן מיירי הכל בכותל שבינו לחברו, ונראה בראש לכו"ע חולץ את כולו, אבל בפתן ע"ל לר"א דהאבן שמאחרו' אינו חולץ דלאו בהן הנגע מיקריא, וצ"ע מ"ט דרבנן, ואפשר דמשמעו' דקרא דע"י החליצה הכותל חלול, וצריך לבנותו ואז יוכל הנגע לשובו למקומו, ונראה דהר"ש והרא"ש פ"י אבן שבזוית סתם כותל שבנוי מאבן אחת, וזוית הכוונה שבינו לחברו ורק בראש ופתן פ"י כעין פרש"י בזוית אבל ברמב"ם נראה כמ"ש, ובנתיצה אפי' נראה באבן שבזוית אינו נותן את כולה, ומסתברא דאין חברו חולץ עמו אבן שבזוית שאינו שכנו, ועיקר אוי לשכנו דשניהם חולצים נראה

י. פ"ג מ"ג נותן את הקורות לעלי' כו', אם אין נגע בקורות לעולם, ויש לפרש דפשיטא לן שאין נגע אלא במקום שניתן, וא"כ מבואר בפסוק דקירות אף במשותף ניתצין וע"כ דאבנוי רק לענין עלי' נאמר, וגם אפשר דעיקר בנין הבית הוא הקירות, והסככה אינה צריכה קביעות בבנין, ומהא דקתני בית שנראה בו נגע, דקדק אאמו"ר שליט"א דאזלינן בתר שעת רא'י, ולא בתר שעה שחזר הגע, ולכאור' לא עדיף מבונה מן המוסגר בטהור, ועוד שמעתי לפרש דמתני' כוללת גם דין מוסגר דנותן את הקורות לעלי' ואינם מטמאין טומאת מוסגר.

יא. פ"ב מ"ו בדין כותל שהוא לאויר, ולראב"ש מיתוקם וחלצו רק בחצי נגע שם שניהם קוצעין, אם בהא דכתיב יקציע, ואם פ"י מקום להצריך קיצוע אע"פ שחולץ לבדו, ואם סביב יש סיד צ"ע אם מקציע, ובמיעוטא דצורות ובטעמא דמקציע ואינו מביא עפר.

סימן ג

סימן ד

בדיני טעור לבן ופשיון

א. פ"ד מ"ג בר"ש, מ"ט איצטריך היא, ולכאור' במח' יש סברא דדוקא שלא הפוכה טמא, וגם צ"ע בפירכא שכ' הר"ש בזה.

שם מ"ד שתי שערות עיקרן משחיר כו' בפרה פליגי בה, ואם לרבנן דהתם צריך קרא, צ"ה דאיצטריך קרא לשוכב חוצה לו, ואם שייך כן לר"מ דסגי בכל שהוא, ובפסק הרמב"ם כר"מ, ובתו"כ שבר"ש, שם היתה אחת מלמטה כו' יש לעי' פשיטא.

ג. פ"א מ"ה נסמך השחין כו' לכאור' בעינן שהשער יהא מוקף בנגע, ובדברי מרן זללה"ה בזה, ובהא דלא חשיב לי' ש"פ.

בסוף שבוע שאילו ראה כהן באותה שעה הי' מטהר.

יא. ר"ש פ"ד מ"י תניא בתוספתא בהרת שטהרה כו' אינה משמשת הסגר, בביאור הפירושים שבר"ש, ובפשוטו עיקר הדין לנתמעטה פחות מכגריס איצטריך, ובדין בהרת עם ס"ט שנתמעטה ועי"ז נפטרה אם משמשת הסגר.

יב. עוד בדין בהרת לאחר הפטור שנתמעטה מכגריס וחזרה כגריס לענין הסגר, בדברי מרן זללה"ה בזה, ובפשתה ליותר מכגריס יש מקום לדון כקל שבשניהם, ובקו' מהתוספתא שבר"ש פ"א מ"ד, וי"ל דבנתמעטה בתוך שבוע לא חל עלי' דין לאחר הפטור, דינים העולים.

יג. פ"ד מ"י בהרת כגריס ופשתה כגריס נולד לפשיון כו' יש לעי' אי מיירי קודם החלט או לאחר החלט, או בסוף שבוע, ומפר"ש ומהר"ם מוכח דלר"ע הרי הוא כבר מוחלט, וכ"מ בירו', ולפ"ז יש להסתפק מה דינו קודם החלט, וברא"ש מבואר דאף קודם החלט פליגי, ובשני הפירושים שבמהר"ם, ובסברא הפשיון טמא מצד עצמו שיש בו ש"ל, ומדבריהם נלמד דאע"פ שהפשיון נטהר מתוך החלט הרי הוא משמש הסגר, והטעם כיון דמעיקרא לא טמאוהו מצד עצמו אלא מכח הטפלות לאום.

יד. דינים העולים מן האמור, ומתי טומאת הפשיון מצד עצמו, ואם ש"ל שבפשיון מטמאה את האדם בלא כהן, באופן שהלך הפשיון ע"י שכנס מצד אחר.

טו. בפ"י הרמב"ם שכ' נפ"מ כשאין בש"ל כשיעור לטמא, וע"כ כונתו דלר"ע שכבר נזקק לטומאה ספיקו טמא, ועוד באפשרות דפלוגתתם קודם החלט.

טז. פ"ד מ"ח בהרת כגריס כו' רע"א תראה בתחלה כו' קשה תרתי, ר"ע לשיטתו לאחז"פ הוא, והחצי מן האדם איך הוא משמש הסגר, ואפשר דמורה ר"ע דלא חשבינן הפשיון כאום אלא כשעי"ז הפשיון טמא, דאמרי' שהנגע פשה, אבל לומר שפשה ע"מ לישאר בפטור לא אמרי', אבל אכתי אין מיושב איך הח"ג חוזר ומשמש הסגר, ולומר דר"ע פליג, ל"מ כן, ואפשר דלעולם הלך האדם אינו סימן טהרה אל

ד. פ"ד מ"ו הלכה המח' טמאה מפני ש"ל כו' הי' מקום לפרש דלענין הפכתו פליגי, אבל לכו"ע אין ש"ל שבמח' מטמא, ואתיא דתו"כ ככו"ע, אבל הראשונים ז"ל פשוט להו דאף מטמא במח'.

ה. שם ומודה שאם כו' קמ"ל דאע"פ שהמח' משלימה לריבוע הגריס טמא, ובדין אם חשיב ש"פ לר"ש בבהרת כגריס ובה ש"ל ונולדה מח' ומיעטתה מכגריס, ובמ"ש מרן זללה"ה דדוקא בהלכה המח' בב"א.

ו. פ"ה מ"ג שער פקודה כו' בטעמא דאי לאו קרא הוו מודו רבנן, ור"ע י"ל דמסברא קים לי' דכשהעור בריא לא תלינן שנשארה הלקותא בשער, ובביאור כשם שביטלו כו', ובפ"י מהר"ם והראב"ד, ואם בעינן שיחזור הנגע למקומו לעקביא, ואליאב דרבנן בכנס ח"ג מצד זה ופשה מצד זה, וכל הזמן הי' הש"ל בכגריס, ובדין ש"פ מבהרת שלא נראית לכהן.

ז. בדין ש"ל שנולד באמצע שבוע ואח"כ הלכה הבהרת וחזרה, ובדין נולד כשהלכה, ודעת מרן זללה"ה משמע דבכל ענין טמא, ובהגר"א מבואר דבכל גונא דינו כש"פ, ונראה להוכיח דאם נולד כשהלכה טהור, ומ"מ לא קרינן בי' הפכתו חברתה אם הלכה בינתיים וחזרה, ובדין פשיון כשהלכה, ובהוכחת מרן ז"ל ממתני' פ"א מ"ו דנסמך השחין לש"ל והלך לו טמא.

ח. במה שדקדק הגר"א מ"ט קתני וחכמים מטהרין, ובהא דקתני במילתי' דר"ע ובה שתי שערות וברישא קתני ובה ש"ל, דינים העולים.

ט. פ"ה מ"א ספק שהיא היא כו' בפ"י הגר"א דספק שלא חזרה למקומה, ואם נימא דכשראינו שהחל הפשיון מבחוץ בשעה שהלכה הבהרת חשיב שאחרת באה תחתיה, הוה ניחא, ובסתמות הראשונים ז"ל בזה.

י. פ"ד מ"ז הלכה וחזרה בסוף שבוע, בר"ש הביא מתו"כ דפליגי, ומשמע דמתני' ר"י היא, וצ"ע גם בעיקר הדבר דהלכה אחר הפטור לא תראה בתחלה, ובפ"י הראב"ד בתו"כ שם, ואולי בסוף שבוע מיירי, ולענין פטור עומד פליג ר"י, א"נ בכל הלכה וחזרה פליג, בדין הלכה וחזרה אחר החלט, ובדין הלכה

לענין צירוף, ומ"מ בשני גריסין המדובקין יחד מודה דסגי בב"ש, דטעמא דחוט יש לפרש מפני שאינו חשוב נגע גמור, וס"ל לראב"ש דכיון שאינו ראוי למחי' אינו חשוב נגע גמור, ולפ"ו צירוף שני גריסין המדובקין בב"ש מוכרח, כיון שברוחב כנגד החוט מצטרפין ממילא מצטרף עמו כל הנגע, ובאמת ממתני' פ"ו מ"ז נראה דפחות מגריס אינו חשוב להפסיק את החיבור של עור הבשר שמב' צדדיו, ולפ"ו חוט אינו ראוי למחי' מפני שהמחי' שבתוך חוט מחוברת לעור הבשר, שהחוט אינו ראוי להפסיק ביניהם, ואפי' היתה המחי' פחות ה' מכעדרה ומבוצרת לא נפסק חיבורה כ"ז שאין בהרת ברוחב כגריס, ונפ"מ דחשיב עי"ז כב' חוטי, ואין המחי' הזו כתוך הנגע, וצ"ע בזה, אלא שבשערה אחת מצינו כן, ומיושב בזה מתני' והתוספתא דאף דמשכח"ל שער מבוצר בחוט פחות מכגריס מ"מ אינו מציל, ומיושב בזה הא דקתני דמציל במבוצר ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום ב"ש, דלא סגי בזה לחוד.

ג. בפשוטו אין עדיפות לחיבור ברוחב כגריס על חיבור ברוחב ב"ש, ובביאור מתני' פ"ו מ"ז ז' דאין ללמוד משם דכגריס עדיף, והרא"ש בחד תירוץ רצה לחדש כן מיתורא דמתני', והראשונים ז"ל לא פ"י, גם ממתני' פ"ו מ"ה מבואר דאין מצטרפין. ד. פ"ו מ"ו שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער כו' ע"כ סגי בשורה אחת להפסיק, דלא יתכן לומר דהו' כחד דא"כ הו"ל מבוצר, ונראה כונת הרא"ש דמדמטמא משום פשיון ע"כ שיהיו ב"ש, דאל"כ לא נוכל לטמא אף אחד מספק, מיהו משכח"ל אף בשיטה אחת שיהא ניכר מהיכן תחלת הפשיון שהרי אין השיטה ישרה ממש, ובדברי הרא"ש דאזלינן בתר הנגע שממנו התחיל הפשיון, ובמ"ש אאמור"ר שליט"א דנקודת החיבור מתייחס לשתיים, וברא"י ממתני' פ"ו מ"ה, ובתוספתא שבר"ש פ"ד מ"ז.

ה. בעיקר דין פשיון נראה דרק המתפשט מתוך הנגע חשיב פשיון, וראיות לזה, ובדין נגע בתחלה שהתחיל ונתשפט לתוך נגע לאחר הפטור, ובכל פשיון שהתחיל מרחוק ונתחבר לנגע, ונראה דאמנם כל נגעים שנתחברו חשיבי כחד מכאן ולהבא, מ"מ

ביטול הנגע, ובכה"ג שהלך האום ועדיין נשאר שיעור נגע חל גם על הח"ג מן האום דין הלך האום, ושייך בו הסגר כמו בפשיון כשהלך האום, דהא אי לאו דהלך האום ה' טמא משום פשיון, ונמצא שטהרתו מפני שהלך האום.

יז. שם מ"ז כנסה ופשתה כו' פלוגתתם בדין כנסה לאחיה"פ, כיון דלאחר הפטור הלכה וחזרה תראה בתחלה, א"כ מה שהלך מן האום קובע שיעורו בפחות, וכשפשה היינו כההיא דשמא תכנוס ותפשה, ופשתה וכנסה היינו שפשתה מצד שני וכנס מן האום, דכיון שהוא כנסה הרי מיעט שיעור עיקר הגגע, דלעולם הפשיון אינו כעיקר הנגע לקבוע שיעורו, ולרבנן נמי אף בכה"ג שאינו טמא מפני שלא גדל הנגע, מ"מ הפשיון אינו כאום אלא דלגבי דין פשיון, בעינן שיגדל הנגע כדדרשינן בתו"כ בהסגר, ונראה דה"ה כנסה ופשתה לאחר החלט, אבל בהסגר מודה ר"ע.

יח. בדין פשיון שהלך האום אחר החלט אם חוזר ומשמש הסגר, פשוט

סימן ה

בדיני פשיון וצירופי בהרות

א. פ"ד כגריס וחוט יוצא כו' בהא דהמשהו הראשון פשיון אפי' ברוחב שערה אחת, ובדין ש"ל שנוגד באותו משהו, שם זוקקה לש"ל ולפשיון, ראיות דהמשנה מיירי בתחלה, שם אבל לא למחי', לאפוקי מדראב"ש דבעינן ראוי למחי', בתוספתא קתני אינו מצרפן, והיינו מפני שהמחי' מבטלתו מדין חוט.

ב. שם בר"ש תניא תבו"כ כו' דין צירוף שני גריסין בלא חוט ג"כ נלמד מפסוק זה, וא"כ עיקר הפסוק בדיני צירוף דאף כשהש"ל בתוך בהרת כגריס לריבויא מקרא, והנה ראב"ש מודה במקום הראוי למחי' שמטמא, וע"כ דיליף נמי צירופי נגעים מהאי קרא, אלא דס"ל דאינו מטמא בס"ט עד שיהא ראוי לכל הסימנים, וא"כ י"ל דהחוט נמי מצרף, וסיפא דמתני' ככו"ע, וניחא בזה דמדמינן פשיון לש"ל, צ"ע בתוספתא דנתקים דחוט אינו מציל במשואר עד שיהא בו כגריס, והא משכח"ל בפחות מכאן. הוספה לסק"ב, שוב נראה דראב"ש פליג בחוט אף

החיצונה אם צריך ביצור דפנימית, ובדין בהרת פחות מכגריס לת"ק.

ח. פ"ו מ"ז שני נתקים כו' ש"ש שמציל בנתק יש לפרש ענינו דכיון שהניח הנתק בתוכו קמת הראש, ש"מ דלאו נגע הוא, אבל משואר שאינו מבוצר אינו ענין לנתק, וחשיב כשאר הראש שלא נתגבר עליו הנתק כלל, ולפ"ז ל"ד למח"י שבתוך החיצון דהתם תוך הנגע הוא, וצ"ע בר"ש דמדמה להו אהרדי, ואפשר דפשיטא ל"י דפנימי טמא ולא איצטריך קרא אלא לטמא את החיצון, ומוכח מזה דהפנימי גורר אליו קמת הראש, כענין בהרת לתוכה גבי מח"י, מיהו פשטות הדברים דלגבי נתק הפנימי איצטריך קרא, וכמש"פ הראב"ד והגר"א, ובביאור החידוש שבזה, ואחיא מתני' דנתקים ככו"ע, הא דמבואר בר"ש דלא חשיב כתוך של החיצון לענין פשיון, מוכח במתני' מדפשה הפנימי לתוכו ולא חשיב לתוך נגע.

ט. הא דאין נגע פושה לתוכו נלמד מנתקים, ויש לעי' מג"ל דבנתקים אינו פושה לתוכו בנולד ש"ש בתוכו בסוף שבוע, ונראה דש"ש שבתוך נתק מלמד שאינו נגע כלל, דהא אף בש"צ ובפשיון אינו מטמא במצב זה, ורק כשהש"ש ניתק נעשה כנגע בתחלה, ואף בשערה אחת חשיב ניתוקה כנגע בתחלה, ובש"ש שבפשיון אף שניתק סביב ונשאר תוכו וניתק טמא דהשתא נשלם כל הפשיון, וזהו הנלמד לבהרת מנתקים, דחלל הנגע ראוי שילקה עמו, ואין הפשיון מורה על התחזקותו, דמעיקרא ידעינן דכל שהוא נגע, ע"כ שישלוט בכל תוכו, והנה דעת הגר"א דאף לר"מ אין נגע פושה לתוך מח"י כעדשה, ובאמת קשה לומר דיחלוק ר"מ על כולו תנאי דמ"ה ורפ"ח מ"ט וגם על היקישא דתו"כ, ואפשר דר"מ מפרש ההיקש דוקא בסימן טומאה דומיא דש"ש שהוא סימן טהרה, מיהו לכא' ד"ז יש לקיים מסברא.

י. פ"ו מ"ה ו' תוכן המשנה לפי הרמב"ם והרא"ש, ובפי' בתרא דהרא"ש בדברי ר"ש, ובטעמי' דר"ש, ומה הוסיף בסיפא, ובדין יתירה מכעדשה והפשיון פשה ע"פ כולה ונטהרה החיצונה, ויש לדייק מדנקט החיצונה טמאה, ועוד דכעדשה מובאת נמי, אם

כל אחד כחו בפ"ע, וזה שנעשו בס"ה נגע גדול יותר ע"י התחברותם, לאו פשיון הוא לכל חד, כמוכח פ"ו מ"ה, וביאור הדברים דבפשיון נתחדש דהנגע עיקר והפשיון עומד רק מכחו, ולכן מטמא אף במראה שאינו מצטרף באום, ומטמא בשערה אחת, ואם הלך האום נטהר ויראה בתחלה, וכ"ז ליכא למימר אלא בנתפשט מתוכו ממש, ושני נגעים שנתחברו מועיל חיבורן רק מכאן ולהבא לכל הדינים, ובדין פשיון ממין שאינו מצטרף ונולדו בו ש"ל ומח"י, ובדין בהרת בתחלה שנתחברה לבהרת אחר הפטור, ופשתה זו שלאחז"פ, אם מטמאה את הבתחלה, וכן איפכא, ובדין ש"פ לעקביא, אם בעינן שיחזור הנגע למקומו.

ו. בדיני נתקים נראה לכא' דכל שכנס שער מן הצד נעשה קמת הראש, ואמנם בשעה שכנס טיהר את הנגע, אבל מכאן ולהבא חזר דינו כנגע שנתמעט בסוף שבוע או שהלך הפשיון, ולפ"ז הא דלאחר החלט אין הדין כן היינו משום דשיעור הנגע נקבע בזמן ההחלט, וחשיב דאיכא שיעור בתוך הנתק, משא"כ בפשיון ובסוף שבוע, ולפ"ז היינו דקתני הלך הפשיון וחזר הפשיון טמא, אבל אם ה' בו ש"צ ופשיון והלך הפשיון נטהר גם הש"צ, ולכן שנה התנא בעור בשר פ"ד מ"ז דין בהרת ובה מח"י ופשיון, וש"ל ופשיון, דהתם לא נטהר השני בהלך הפשיון משא"כ בנתקים, ובדין נולד ש"ש בנתק והלך, אם צריך כהן לחזור לטמאו, ובדין פשיון שהלך האום, ועוד בדברי הרא"ש פ"י מ"ו שכ' בחד תירוצא דחיבור כגריס עדיף.

ז. פ"ו מ"ה בהרת כגריס ומח"י כעדשה מקיפתה כו' לת"ק יש חידוש דמח"י שמתמאה לחיצון, וחשיבא לגבי' צרעת נושנת אפ"ה מפסקת בינו לפנימי, ובהיתה בהרת גדולה ונחלקה בחוט של מח"י, ואיך הדין בהיתה כולה מח"י ונולדה אח"כ בהרת הפנימית, ובשינוי הלשון בין מתני' דנתקים, דהתם בנעשה חוט אף הפנימי נטהר, ובדין נפרץ חוט המח"י במקום אחד ובב' מקומות, ואיך הדין לר"י בזה, שם אר"י אין המח"י ס"ט לחיצונה כו' בביאור הדברים, ובדין כשהפנימית כחד עם

סימן ו

א. פ"ח מ"א הפורח מן הטמא כו' תרתי בעינן שתהא בהרת ושיהא האדם טמא עדיין מחמתה אבל ס"ט לא בעינן, ובפר"ש דהדר ב' ומפרש דאחר הפטור מיקרי טהור, וראיות בדין הלך הנגע דאע"פ שעדיין לא טהרו הכהן, לא מיקרי פריחה, ובקוצץ בהרתו שפרחה בכולו יסגיר כמ"ש הרא"ש ולפ"ז צ"ל שגם דעת הרמב"ם דוקא בדאיכא בהרת, ובביאור הראב"ד בתו"כ בדין פרח מעור הבשר לתוכה.

ב. שם חזרו בו ר"א טמא, המח"י שבחזר"א היא ס"ט ככל מח"י ולא ביטול הפריחה, וכמה נפ"מ בזה, שם עד שתתמעט בהרתו מכגריס לכא' היה נראה דהכל תלוי באום דהא פריחה פשיון הוא, ובנתמעטה האום הו"ל כהלכה האום ולפ"ז יש להסתפק מה דין הבהרות האחרות שנטהרו בפריחת הטמאה לאחר שהלכה המום מיהו שמעתי מאאמו"ר שליט"א דאחר הפריחה לא אזלינן בתר האום וכ"נ דאע"פ שהפריחה פשיון הרי המח"י של חזר"א מטמאה את כולו כאחת כדין מח"י שנוולדה בפשיון קודם שהחליטו, ובפשטו קרחת ושחין ועור הבשר כולו נגוע אחד לענין פריחה ואפי' פרח משחין כולו נטהר והא דאיצטריך קרא בקרחת היינו לאפוקי מנתק.

ג. שם מ"ו שתי בהרות כו' מבואר במהר"ם והרא"ש דטהור מפני שהפריחה נעשתה אחר שנתחברו ונראה דקמ"ל קרא שפריחה שכח הטמאה משותף בה מטהרת, ור"נ סבר דהכל מן הטהורה, אבל בדחוינן ששניהם פשו שפיר נטהר אע"פ שגם כח הטהורה משתתף בפריחה, ואפשר דדוקא בדחוינן שהכל פריחה אחת פליג ר"נ דהכל מתיחס לטהורה, והנה לענין פשיון היתה הטמאה נטמאת משום פשיון מאחר שנתחברו, ומ"מ ס"ל לר"נ דפריחה שאני דלא תליא בדיני פשיון ועוד שהם שני כוחות משא"כ פשיון דהס"ט מתיחס לשניהם, ובדברי מרן זללה"ה בדין אחת שחין ואחת עור הבשר ולכא' לענין פריחה כולם שוים, ובדין פרח מבהרת דעכו"ם עד שלא נתגיר, שם בר"ש תניא בתוספתא

אינו מתחיל בכל הצדדים בשוה, עדיין מטמאה בצד השני, ולמה סוף העדשה אינו פשיון, ובחידושה דבהק.

יא. שם מתני' רע"א ב"כ וב"כ טהורה, לפי' הרמב"ם הול"ל יסגיר, ויישוב הרא"ש אינו מספיק, ולמה לא הביא רבי דברי ר"ע שבתוספתא אחיצונה, ומאי קאמר שם, וכפי הנראה בתוספתא נחלקו ר"י ור"ש בביאור דברי ר"ע, ור"י סבר דר"ע בא לחלקו על טומאת החיצונה בלא נתמעטה, ועל טומאת הפנימית בכלתה מבפנים, ור"ש סבר דר"ע רק אכלתה קאי, וקאמר דהחיצונה טהורה לומר דמיירי דוקא כשנטהרה החיצונה, ובוזה אין נגע פושה לתוך נגע, ולשון ר"ע במשנתנו מתפרש לתרוייהו, ות"ק דר"ש היינו ר"י, ועוד בזה.

יב. בר"ש פי' דר"ע ור"ש אחיצונה קיימי, ולפ"ז ר"ש פליג אר"י בביאור דברי ר"ע, ובדין פנימית סתם הר"ש, ומתפרש במתני' אליבא דר"י טהורה היינו להסגיר, דלא קאי בזה אסיפא דר"ג אלא אלהחליט דת"ק, ויתכן דהר"ש פי' התוספתא בע"א, ולא קיימא בדין הפנימי כלל, ובביאור הרא"ש והגר"א, ולדינא בפלוגתא דת"ק ור"י ובפלוגתא דר"י ור"ש.

יג. בקו' מרן זללה"ה דהמותר אחר שפשה על כעדשה מובאת ישמש פשיון, וי"ל דהמשהו שפשה שייך לנגע החיצון, ולדידי' לאו פשיון הוא, וממילא אינו מצטרף לפנימי לענין זה, רמב"ם פ"ג ה"ז שתיהן כבהרת אחת, צ"ע אמאי הא דין הפנימית להסגיר והחיצונה טהורה, שם במשנה בדברי ר"ג למה הזכיר דין החיצונה.

יד. בדין נגע שפשה לתוכו, לכא' דין הפשיון הזה כאום, ולענין כנסה ופשתה דין תוכו כפשה כבר מעיקרא, ותדע דהלכה המח"י אינה כנגע חדש, ויותר מזה במתני' פ"ו מ"ד דאפי' כל המח"י בהרת והבהרת הלכה לה, ה"ה כמו שהיתה, וא"צ כהן לחזור ולטמאה, ובביאור טעמא דאין הנגע פושה לתוכו, אם משום דמעיקרא חשיבנן ל' כנגוע, או דלא הוה פשיון חשוב כדי לטמא, דאמרי' שאינו נגוע גמור גם השתא אלא דמפני שהוא בתוך הנגע אינו מתרפא.

כו' ולא מעור הבשר לתוכן בפר"ש והגר"א ואיך מתפרש בפשוטו, ומ"ט מ"אן בזה הר"ש.

ד. שם בשפתו העליונה כו' פר"ש בח"ג בעליונה וח"ג בתחתונה, ואם קאמר דלא מצטרפין, ניחא הטעם ולשון המשנה, ויש ליישב מאי שייטי' הכא, אבל הסמ"ע בשם הכ"מ פי' דמצטרף וטהר בפריחה, וצ"ע מה החידוש בפריחה זו, וגם למה מצטרפין, ובהגר"א סוף המס' כ' דקמ"ל דאין מצטרפין, מיהו צ"ע שכ' שם דביש בשניהם שיעור מצטרפין, ולכאנ' יש לפרש חידושא דמתני' שפריחה מדלגת משפה לשפה אע"פ שלענין פשיון אין זה פשיון, וכיון שכן, אפילו אחת טמאה ואחת טהורה, מצטרפין לענין פריחה, דשפיר חשיבא הפריחה מן הטמאה, דלא גרע מאילו לא היתה כאן טהורה, וקים לחז"ל דפריחה בכה"ג מתיחסת לנגע, דאינה התפשטות כח האום אלא פריחת טהרה, ועוד דמדלג לעור הפנים אע"פ שהזקן מפסיק וכן פורח לשחין ולקרחת אע"פ שאינו פושה לתוכן, ומיושב בזה דאצטרין ריבויא לבין האצבעות דבעי פריחה ומתני' לא זו אף זו קתני, בבאור דברי הרא"ש ואם קמ"ל דנפסק כח הטהורה או דקמ"ל דכיון שנצטרפו שפיר מטמאין, ובביאור דברי מהר"ם.

ה. שם מ"ד כל פריחת ר"א כו' בהק ופחות מכעדשה אינן בכלל, אבל צרבת השחין, אע"פ שאינה מחי' בעלמא הכא מיקריא בשר חי וצ"ל דהא דממעטינן שחין היינו מלשון מחית בשר חי, חזר"א דמטמאה סימן טומאה היא ולא בטלה הפריחה ולכן אם חזרה ופרחה הדרא לקמייתא ונפ"מ לענין ש"ל, ולענין שער ראשו אחר חזרה, ובהא דדרשינן לקרא דבהק מטהר בסוף, ופחות מכעדשה ממילא מובן, והיינו נמי דתנן דתרוייהו ס"ט בתחילה לא ובסוף.

ו. בדין חזר"א יש לדון דחזרה מחי' מבוצרת גרע, דאפשר שמחי' מטמאה גם מדין מחי' דבהרת קטנה, ונפ"מ בנולדה מחי' ע"י שחין שנעשה צרבת וחיה, דמשום חזר"א לית בי' ואם נימא דמטמא מדוקדק הא דלא קתני במחיה וחיו ומבואר הא דיליף ר"י ש"ל ממחי', ובתו"כ מצינו דרשא לכולו לבן שמטמא במחי' מיהו בפשוטו התו"כ לענין בא כולו

לבן ואיצטריך קרא דלא נימא שהמחי' שבו מעור הבשר שלא פשט הנגע בכולו, ובהא דפשיטא לן דחזר"א טמא, אע"פ שאינה מבוצרת, שו"ר בעיקר ענין חזר"א דמטמא משום מחי' ממש, אלא שנתחדש דמחיה זו מטמאה בכל מקום ולפ"ז מיושב הוא דיליף ר"י ש"ל ממחי' ומבואר הא דא"ל ר"י לר"מ, ומבואר נמי דהפריחה הראשונה עדיין קיימת דחזר"א אינה עור הבשר אלא צרעת היא, ככל מחיה שהיא ג"כ נגע וש"ל שבתוכה טמאה כבתוך הנגע, ובנידון אם שחין שחיתה אחר הפריחה מטמאה משום מחי' מבוצרת, נראה דכיון שאם יוולד נגע במקום זה יהא דינו שיראה כתחילה, ה"ה דאינו מצטרף עמו למחי'.

ז. ר"ש מ"ה תניא בתוספתא כו' תוכן הדברים דבהרת כגריס בתוך מקום שנקרח אחר הפריחה לכו"ע תראה בתחילה, והנידון מפני שהוא בכולו ושייך לצרפו לפריחה, ואם לאחר הסגר פריחה בכולו לכו"ע טהור, ויש לדון מה דין הפריחה השניה אם היא עיקר וכל מה שהי' שחין בזמן פריחה זו אינו מעכב, ולר"י נראה דלחומרא נמי נעשה הכל נגע אחד ואם עכשיו חזר מקום זה ונעשה מחי' טמא.

ח. בדברי מרן זללה"ה בפרחה בכולו והכוונה את המשוה האחרון שאינו נטהר, ובדין נקרח ראשו ופרח בו בתוך שבוע, ובדין בהרת שהיתה בעכו"ם ונתגיר דאינה מעכבת את הפריחה מאיזה טעם הוא.

ט. שם מ"ט הבא כולו לבן כו' לכאנ' בא כולו לבן וחזרו ר"א אחר הפטור או אחר החלט לא יחזור ויטהר בפריחתן דלמילתייהו קמיאת הדרי ולפ"ז ה"ה בנולדה מחי' ובסברא יש לדמות מחי' דמעיקרא למחי' שנולדה אח"כ וכן יש לדקדק מדלא קתני הלכה המחי' במ"ז דבכל הלכה מחי' פליגי, וא"כ קשה איך נטהר בפריחה, ואולי יש לפרש מתני' דרק לענין חזר"א פליגי, אבל לכו"ע לא נטהר ומדוקדק בזה מאד לישנא דמתני', וכן בתוספתא נראה דבעגולה או ארוכה לא נטהר בפריחה לתוכו וניחא נמי דכל פורח מן הטהור טמא מיהו הדבר מחודש למיהב ל' דין חזר"א בלא שריותא דפריחה, לפר"ש והרא"ש והגר"א יש

פריחה שאין בה משום פשיון ומן הטהור טהור ואינה בדין פריחה, וכה"ג מן הטמא יש בה דין פריחה מיהו דוקא.

סימן ז

בדין בהרות טהורות ובדיני שחין ומכוח

א. פ"ז מ"א הראש והזקן עד שלא העלו שער כו' בפשוטו חכמים מטהרים דמתני' היינו לגמרי, דכיון שנטהר כשהי' מורד ואח"כ לא נתחדש בנגע טומאה, אלא שהעור שתחתיו חזר, דינו כנולד במורד, ובתו"כ נראה דבעינן קרא להכי, דאין נראה לפרש פלוגתא דתקדום שחין לשאת שזהו דין מיוחד בשחין, ופלוגתתם אליבא דראב"י דמתני', וגם מרישא דמתני' יש לדקדק כן, ובתוספתא איכא תלתא תנאי, ואפשר דחכמים דמתני' כולל תרוייהו, וראב"י סבר שהטומאה נמשכת אע"פ שהיתה טהרה בינתים נראה דיליף לה מקרא, ובדין נשתנה שמו הושוו רבנן קמאי ובתראי, ויש להסתפק בהי' מורד באמצע וחזר לכמות שהי' לרבנן בתראי מאי, ובאופן שלא נשתנה שמו באמצע לנגע אחר.

ב. ביאור שיטת הר"ש במתני' ובפ"ט מ"ב, ויסוד הדברים דס"ל דאפשר שתקדום השאת לשחין בלא שיהא מורד בינתים, ועפ"ז נמצא דפלוגתא דתו"כ אינה מדין הפסיק בטהרה, ולכך לא פי' הר"ש בפ"ט דחכמים דתו"כ מטהרין לגמרי כחכמים דמתני', מיהו צ"ע דבר"ש בפ"ז משמע דחכמים דתו"כ היינו חכמים דמתני', וצ"ל דהדר בי', ומרן זללה"ה פי' בדעת הר"ש דמטהרין דמתני' היינו יראה בתחלה.

ג. גרסת התו"כ עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין וחי, והר"ש כנראה ל"ג וחי, גרסת הגר"א במתני' עד שלא נעשו ונעשו וחי, ומפרש דחי היינו שנעשו צרבת, וצע"ק בזה ופשטא דמתני' דתרתית קתני, ואי רבנן בתראי מורד בחזר לעור הבשר בלא שנשתנה לשם אחר בינתים, לכך הוצרך למיתני ונעשו צרבת וחי, דבחיו בלא צרבת בינתים טמא, וניחא נמי דלא קתני בגלוי ונקמט ונתגלה, צ"ע בבהגר"א על התוספתא שפי' דרבנן בתראי מטמאי אף בנולד בטהרה.

ד. בדין נעשה מורד בתוך שבוע, לכאור' לרבנן

טהור דינו כקוצץ בהרתו בתוך שבוע דפקע הסגרו לפמש"כ מרן זללה"ה, ולפי' התוספתא דקתני דוקא בנשתנה לשחין אתיא כרבנן בתראי, דהא לראב"י טמא כמ"ש הר"ש, וכ"כ מרן זללה"ה אלא דס"ל דבחזר לעור הבשר בסוף שבוע לכו"ע טמא, ועוד בפרטי הדינים אליבא דראב"י, אם הש"ל והפשיון שהיו בתחלה חוזרין ומטמאין אותו, ובדברי הר"ש בזה, ואיך הדין בלא טהרו כהן בשעה שי' מורד, ובנולד ש"ל בשעה שהי' מורד, ובדין שבוע שני בעור הבשר שנהפך לשחין, ובדין מורד בסוף שבוע ואח"כ נרפא אם יראה בתחלה לראב"י.

ה. בדין ש"ל שבשחין שנעשה עור בשר דלא נטהר באמצע, יש להסתפק אם דינו כהפכתו חברתה, ובסברא הי' נראה דכיון שסו"ס הבהרת הוה הפכתו, והרי דינה שתראה בתחלה הר"ז כנולד הש"ל קודם שנראה לכהן, ובר"ש וברא"ש פ"ק מ"ה הביאו בטעמא דנסמך השחין לש"ל התוספתא דעור הבשר שנעשה שחין יראה בתחלה, ונראה שמהר"ם הק' דאכתי יטמא מפני ש"ל שבשחין, ותירץ דהו"ל הפכתו חברתה, אבל קשה דבר"ש גופי' מבואר דהשחין רק הקיף את השער וכפשטא דמתני' שנשאר הנגע בעור הבשר, ולפי"ז י"ל דבאמת אם הי' בשחין כגריס הי' נטמא מדין ש"ל שבשחין, וק"ק כיון שהנדון משום צירוף למה הביאו התוספתא ולא מתני' דסופ"ו, ולפי"ז אין להוכיח ממתני' דנעשה מורד בתוך שבוע וחזר לעור הבשר טמא, דאי משום ש"פ י"ל דהאי לא חשיב הפכתו חברתה, מיהו אכתי קשה דאם המקום שחזר ונעשה בהרת טהור א"כ אין הש"ל בתוך הבהרת, וצ"ל כשהלכה עם השחין וחזרה בהרת אחר שהלך השחין, ועדיין אינו מחזור דהנגע הזה חדש הוא ונמצא שהש"ל נשאר במקום שנטהר בינתים, ול"ד להלכה וחזרה, גם דוחק לאוקומה בנולד נגע אחר שהלכה, וע"כ נפרש מתני' כרבנן בתראי ובראב"י, ולא אתיא כת"ק דמטהר לגמרי, ובדברי הרמב"ם בזה, ומסקנת הדברים.

ו. דינים העולים.

ז. בדין קמט בשר חי שנתפשט אם ממטמא משום מחי', או דבעינן נולד בטומאה, נסתפק אאמור'ר

י. פ"ט מ"א איזהו שחין כו' עיקר שחין הוא היוצא מעצמו מן הגוף, ומכוח מאש ממש, ובמתני' קתני רק המתרבים משחין יתירא, ולכא' קדח זהו עיקר שחין, וכ"ד הרמב"ם, אבל דעת הר"ש והרא"ש איפכא, ויש להעיר מגמ' פסחים ע"ה ב', שם ע"ה א' בתו' דנפרש גחלת בעוממות, בביאור סיד רותח שכ' בברייתא שם, ובדין מי טבריא אליבא דר"י.

יא. פ"ט מ"ב בר"ש מהתו"כ והתוספתא דבאין ידוע אם הוא שחין או מכה טהור, וברמב"ם כתב טמא, ונראה דמורה הרמב"ם בא"י אם זה צרבת או צלקת א"נ אם העלה שער או שהוא קרחת, ודוקא בשחין ומכה דחומר טומאתן שוה א"צ לידע, ולפ"ז יש ליישב התו"כ לפי' הרמב"ם, ובאמת לפר"ש צ"ב מה שהקדימו לא שבאו כו', ולכא' סוגיא דחולין ח' א' מפורשת דא"צ לידע, דלא משכח נפ"מ אם חידודה קודם לליבונה אלא לענין צירוף, מיהו י"ל דכשיועד משום איזה מעשה מטמא, אע"פ שא"י הכרעת דינו לכו"ע טמא.

יב. חולין ח' א' איבעיא להו ליבן שפור כו' ברש"י מבואר דגם שחין ענינו חום, ולפ"ז יש לפרש דהבעיא איזה כח חום קודם, והיינו דבחידוד פשיטא לן שהוא קודם, וחידוד באמת אינו נדון משום שחין כלל, ובפרש"י שם בחידוד שאני, ובברז"י מיברז, וברשב"א ותו' הרא"ש שם.

יג. שם ותניא שחין ומכה כו' בדברי הרמב"ן ורגמ"ה דנפ"מ בנתבטל באמצע הסגר, והיינו דוקא לרבנן בתראי דאין הנגע נטהר לגמרי בשעה שהוא מורד, ובביאור תו"ד הרמב"ן דיש מקשים אמאי נקט נפ"מ דצירוף הא משכח"ל נפ"מ בהי' שחין והכה בשפור דאם נדון משום שחין לא בטל ההסגר, ובאמת קשה איך יישב הרמב"ן דעת המקשים, הרי ע"כ מיירי שהי' צרבת והרי השפור מחזירו מורד, וודאי דאהנו מעשיו, ויש ללמוד מלשון הרמב"ן דהסגר פוקע באמצע.

יד. פ"ט מ"א איזהו שחין, רש"י בחולין ח' א' פי' שחין לשון חימום ובכל מכה מתחמם, ולפ"ז יש מין חדש בנגעים היכא דדקרו בסכין, וכשהוא מורד טהור וכשנעשה קרום נדון כעור הבשר, שם מ"ב אע"פ שמקומן צלקת, נראה דכל צרבת נעשית

שליט"א בזה, ונראה דבשחין שנעשה צלקת ודאי טמא, דלא גרע מתוך הבהרת שהפכה בשר חי, ונראה לדמות זל"ז דה"ה קמט, בדברי רש"י בחומש דראשי איברים שנתפסמו ועי"ז נראה הנגע והמחי' שבתוכו, טמא, ובדין אם זה שהנגע נעשה בדין נגע ע"י הפיטום חשיב כחיבורי אדם.

ח. פ"ז מ"ב שנשתנו מראיהן כו' לכא' הכיצד בא לפרש דדוקא שינוי גמור ולא בכל עזה שנעשית כהה או איפכא, וצ"ע בדברי הגר"א בזה, ובנעשית מספחת קמ"ל דאפי' נשתנית לתולדה דלאו ידי' חשיב להקל וטהור, ולא אמרי' דמין אחר הוא, והוצרך לזה משום דרישא מתפרשא שהשלג נעשה סיד והצמר כקרום, ולא שהשלג הגיע עד קרום, והר"ש והרא"ש נראה דמודו לדינא אלא דלישנא ל"מ להו הכי, ובטעמי' דר"ע ור"א חסמא, ואיך הדין לדידי' בחזר לכמות שהי'.

ט. פ"ט מ"א השחין והמכה כו' פר"ש דאין מטמאין משום מחי' דצרבת אינה בשר חי, וא"ת אכתי ליטמאו כשבשר חי בתוכו, וי"ל דבשר חי גמור בשחין נדון כעור בריא ולא צרעת נושנת, דכיון שאינו פושה לתוכו ממילא אין ראי' מזה שנשאר חי דצרעת נושנת תחתיו, אבל בתו"כ ממעט מקרא בשר חי ולא השחין, ואפשר דאיצטריך קרא לצרבת השחין דאינה בשר חי אבל כעור בשר בלא"ה טהור, ויש סברא לומר דאי לאו קרא הו"א דשחין עלול יותר לפשיון, כמו פשיון לתוכו, ולכן אין הפשיון הוכחה לטומאה, אבל כשיש בשר חי בצרבת חשיב שפיר ס"ט, אבל דשחין אינו מטמא במחי' ממעטינן מקרא אחרנא בתו"כ, ועוד בזה בברייתא שהביא הר"ש פ"ג מ"ד, ולו"ד הר"ש והרא"ש לא מצינו כלל מקור שצרבת אינה בשר חי, ואדרבה מצינו בפורח דגם חזר צרבת קרינן בי' בשר חי, וכנראה הר"ש והרא"ש לשיטתם בסופ"ו, אבל לפי' הרמב"ם שם מתפרשא מתני' דומיא דקרחת שאינה משמשת מחי' לעור הבשר אע"פ שהיא עצמה מטמאה משום מחי', וה"ה דצרבת חשיבא שפיר בשר חי למחי', שם בביאור דרשא דתו"כ בשאת ולא בשחין, נראה דלאו למיעוטא שחין ממחי' אתא, אבל הראב"ד לא פי' כן.

בכולו והו"ל פורח מן הטמא דטהור, ובדין אם נזקקין לרבנן לנגע השני, וע"ע סק"ג בזה, ובעיא דר"פ יש לפרש משום דבלשון המשנה חסר מאימתי טהרתו, ולכן י"ל דיטהר תנן, ולפ"ז ברישא פשיטא לי' דויטהר, ויש לדון בזה.

ג. ר"ש מ"ה תניא בתוספתא קצצה מתכוין כו' ברישא ודאי מודה ר"א לכו"ע, דהא קאי כולי' נגע, ויש לעי' הא אי יטהר תנן הרי הוא טהור מפני שנולד נגע חדש, דהפריחה היא נגע, אבל אי ויטהר תנן, י"ל דפליג בהא דרבנן מטהרי לי' מיד, אבל ג"ז קשה מ"ט פליג בתוספתא דמיירי בפרחה במקצתו ואח"כ בכלו, ומרן זללה"ה כתב ליישב דר"א מצריך נגע אחר מוחלט, ועיקר המחלוקת היא בחידוש שטהרוהו בפריחה כאילו הנגע קיים ופרח ממנו, ובזה כשיש הפסק שנתלש העור שבינתים הדבר זר לתלות הפריחה בנגע שנתלש, ולפ"ז י"ל דרבנן לא משכח"ל פריחה מנגע אחר כיון שלא נזקק לו כ"ז שלא טהר הראשון, הגהת הגר"א אות א' נדפסה בטעות ומקומה בר"ש, ובביאור לשון הר"ש.

ד. בכורות ל"ד ב' כי קניס ר"א בממונו כו' צ"ב דאין החילוק מפני גוף וממון, וי"ל דגם בממון הו"מ לאשכוחי גונא דליכא למקנס כגוף, אלא דרק בגופו לא קניס, ויש לעי' מ"ט לא סגי בנולדו ס"ט באותו נגע, וי"ל דבזה מודה ר"א לחכמים דחזינן לס"ט כמאן דקיימי, וגם יש לחוש לממ"נ, בדברי מרן זללה"ה אם בעינן שיוולד לו נגע מוחלט, ופשטות הדברים דבנטהר מהסגר נמי סגי, ובדין אם לא ראה כהן הנגע החדש, ובנתמעטה מכגריס ובפרחה ולא ראה הכהן, שם בתו' שהשוו חתן לרגל, וי"ל דצוותא דעלמא עדיפא לי' וי"ל איפכא, מיהו ר"פ שפיר בעי עיקר הדין, ונפ"מ היכא דהחתן ניהא לי' בצוותא דעלמא, והא דלא נקט נפ"מ דפריעה ופרימה י"ל דאף אי ויטהר תנן אינו פורע, כיון שע"כ טהרוהו מן הראשון כדי להסגיר השני, מיהו א"צ לזה דהגדון אם הקלו עליו לטהרו בינתים.

ה. שם מ"ד ר"א משיוולד לו נגע אחר, יש להסתפק אי בעינן כאותו נגע ממש, מיהו נתקים

צלקת ואח"כ ריפוי גמור, שם בר"ש השחין והמכוה והנתקים כו' לא זו אף זו קתני.

טו. שם מ"ג א"ל שמא תכנוס ותפשה, מבואר דא"צ שיוכל ליטמא בסוף ההסגר, דסגי בזה שנקבע דינו שיוכל ליטמא בפשיון, ולפ"ז י"ל דשמא יוולד לו שחין אחר אין הכוונה בתוך ההסגר, אלא במשך הזמן, מיהו מסתברא דסגי אפי' בצד רחוק שלא לבטל דין הסגר, ומ"מ אין לחלק בין שחין למכוה לענין זה, וצ"ע ברבב"ד על תו"כ, יש לדקדק דלרבב"ל ל"ק למה מסגירו דאם יתרפא ויהא עור בשר יטמא בפשיון בסוף השבוע.

סימן ח

בדיני קוצץ בהרתו

א. פ"ז מ"ד מאימתי היא טהרתו כו' בפשוטו נשאר מוחלט מדאורייתא, וכ"מ ברמב"ם וכ"כ המגיה ברא"ש, ולשון הרא"ש ק"ק, וקצת משמע מדבריו במ"ה דג"כ ס"ל הכי, ולפ"ז קשה קו' הר"ש הא אין מסגירין ולא מחליטין את המוחלט, והדבר מחודש לומר דבכה"ג לא קרינן בי' כי טמא, ומסגירין את הנגע השני, ונראה דאמנם מטהרו קודם שיסגיר, אבל לא נתנו לו חכמים טהרה בינתים, וטהרתו מן הראשון נסמכת לטומאת השני, ואולי זו גם כונת הר"ש, מיהו התו' בבכורות לא כ"כ, ומרן זללה"ה הוכיח מן התוספתא דאינו מטהרו, ונקט בדעת הר"ש והרא"ש דמטהרו, ויישב התוספתא לפ"ד, ועמש"כ סק"ב בזה.

ב. שם עד שתפרח בכולו, פר"ש נגע האחרון, והנה השווה קצצה לתלש ס"ט, דהתם אין נגע וע"כ דלא הנגע פרח, והעתיק פרש"י דקצצה אמתני' דתלש, מיהו דעת הרא"ש דאף בקצצה מיירי שפרח ממקום הקציצה, וכ"נ דעת הרמ"בם, דבדבריו ליכא דברי ר"א שנוכל לומר דאנגע שיוולד לו קאי, ומה"ט קשה ליישב התוספתא לפר"ש דמיירי בנגע אחרון, שהרי לא הוזכר שם נגע אחרון כלל, ולפמש"כ דבסיפא מיירי ממקום הקציצה מדוקדק דלא קתני מאימתי היא טהרתו, מפני שבאמת אינו נטהר מדאורייתא, אלא שפקע הקנס, ובתוספתא דקתני שנטהר דקדק התנא לשנות דפרחה במקצתו ואח"כ

מסתברא דלא מהני לנגע, ויש מקום לדקדק כן מפר"ש דפרח נגע אחרון, יש להקשות לדעת הראב"ד הרי הנגע האחרון פשיון הרחוק לראשון.

ו. שם אר"ע כו' בתוך הסגרו מהו כו' לכאור' ספיקו של ר"ע הוא דנהי דלא גזרו טומאה מחודשת אבל אכתי י"ל שיניחנו בהסגרו, אבל בעומד בפני כהן פשיטא לי' שלא גזרו לטמאותו, אבל מסימא דמילתא משמע דג"ז נלמד מראיותיו, ואפשר דר"ג ור"י השיבוהו דמדיוק קבלתם יש להסתפק גם בעומד בפני הכהן, וע"ז השיבם דאם תלוי בראית כהן א"כ בתוך הסגר הרי לא ראה הס"ט שבו, וכיון דתוך הסגר טהור ע"כ דמוחלט דוקא, ויש לעי' למה לא פשט ר"ע מסיפא, שהרי בקצץ בהרתו תוך הסגר פקע ההסגר, וכיון שלא חדשו טומאה ע"כ דאף בתוך הסגרו טהור, ואם נימא דצריך כהן לטהרו ל"ק, וי"ל דאם בתולש מהסגר טמא יקבעו כן גם בקוצץ, ואפשר לפרש ספיקו דר"ע משום דנחית לטומאה.

ועיקר הדין דאף בקוצץ הבהרת עצמה לא קנסו בהסגר, לכאור' מבואר בתו"כ גבי קולף נגע מן הבית, ומרן זללה"ה כתב בדעת תו' דבקוצץ כיון שנראה הנגע לכהן אף בהסגר קנסו, ויישב בזה הא דנשנו בשתי משניות חלוקות, וכן צידד הראב"ד בתו"כ מאותן הטעמים, אלא שהוכרח ליישב התו"כ דלגבי בא אל הבית הקלו, ומדברי הראשונים ז"ל שלא חלקו יש ללמוד דלגמרי טהור, ובעיקר הסברא שכבר נראה הנגע לכהן לכאור' אין לגזור עליו טומאה שהרי לא ראה כהן שהוא טמא, והגע עצמך בקוצץ בהרתו בסוף שבוע שני שעמד בעיניו, ומרן זללה"ה באמת צידד לפ"ז דאף בקוצץ עד שלא בא אצל כהן קנסוהו, ובטעמא דפלגניהו תנא יש ליישב בכמה חילוקים, ובביאור דרשא דתו"כ גבי בית, ויש ללמדו מזה דפקע ההסגר מיד עם הקילוף, והי' מקום לפרש התו"כ דלאו בקוצץ בהרתו מיירי, אבל העיקר כפי' הראב"ד ודומיא דקתני גבי אדם.

ז. בביאור התו"כ דממעטין נקצצה מאיש אשר הנגע בו, ומה הי' דינו בלא פסוק, או דג"ז אסמכתא, ובטעמא דבעינן מיעוטא בבית לבתר דשמעינן באדם, שו"ר במגילה ח' ב' דדריש מכל

ימי לרבות מוסגר, ומשמע דרק דרשא דכל אסמכתא, ויש ללמוד מזה דמוסגר שקצץ בהרתו פקע ההסגר.

ח. ר"ש מ"ד תניא בתוספתא אר"י בד"א כו' פר"ש דת"ק לא מפליג כו', אבל ע"כ מוכח מתוכו דאף לת"ק נטהר בזה, דהא בכזה מותר והולך כעדשה מתפרש שנטהר בכיותו, ואע"פ שנשאר כעדשה, והיינו כר"י, וצ"ל דאה"נ והאי בד"א אינו אלא לפרש, ואפשר דר"י פליג אף אפרחה בכולו דס"ל שהשחין שנעשה במקום המח' אין לו ענין עם הפריחה, וחשיב שנטהר בלא מעשיו, ורק כשנעשה מקום המח' בהרת אמרי' דמשום טהרת פריחה הוא נטהר, עיקר הסברא לטמא בפריחה הוא רק כשכבר היתה בדין מח', אבל דברי הגר"א והכ"מ שחששו כן בבשר חי שחוץ לנגע שהעור בריא ואינו צרעת נושנת צ"ע, שם בר"ש כתב שהשחין מורד, ולכאור' ה"ה צרבת, שם בדברי הר"ש דעד שתפרח בכולו דמתני' לא קאי אהכזה את המח', וצריך טעם למה סתם התנא כן והרמב"ם כנראה מה"ט לא העתיק התוספתא דפסק כסתמא דמתני', ואפשר דבמח' איכא עוד אופנים שנטהר כגון שימתין עד שתתרפא המכה והרי חזר לכמות שהי' דנטהר בהלכה מהח', ורק ש"ל דלא מהני נולד ש"ל אחר קבעי מאימתי טהרתו, וע"ז קאי הא דתפרח בכולו, מיהו אם פרח ע"ג המכה נראה דלא מהני, דאין ע"ז שם נגע.

ט. שם בר"ש תניא בספרי כו' י"ל דאיצטריך ריבויא למח', מפני שחזור ומתרפא, ולכאור' עיקר קרא במוחלט ואיצטריך ריבויא לאחר הפטור שכבר קיים מצותו ואין לנו לחוש שיחזור ויטמא, ויש לעי' מאי מקצתן דמרבה, אם נטהר בכך פשיטא, ואם לאו למה עובר, והרמב"ם כנראה מה"ט למד לחלק בין ל"ת למלקות, אבל הדברים מחודשים, ואם נימא דבקוצץ חצי מבהרת שיש בה כמה גריסין חייב, י"ל דקרא להכי איצטריך, במל"מ נסתפק בקוצץ בהרת לאחר הפטור אם לוקה, ומרן זללה"ה פשט מדברי התו' שבועות ד' א' דלוקה, ונראה דדעת תו' דלא כהרמב"ם וממילא אין מזה ראי', מקוצץ בהרת לאחה"פ מבואר דס"ט קילי מבהרת עצמה, דסילוק

סימן ט

בדיני נתקים

א. פ"י מ"א דק לקוי קצר, בראב"ד ובבהגר"א על תו"כ מבואר דלכו"ע בעינן שיהא דק, והנדון אם בעינן גם לקוי בקצרות, ואפשר דבעינן שיהא לקוי מלבד בעביו גם בחזקו וכדפרש"י ביבמות שער לקוי רך, אבל הרא"ש פ' לקוי בקצרות, והרמב"ם פ' לקוי בצבעו, שם בביאור פלוגתא דר"ע וריב"ג, ויש לעי' בהא דיליף ריב"ג בתו"כ מקרא דלא כתיב דק דאפי' ארוך, ואפשר דראיתו משום דלא משמע שאותו שער ששימש טומאה כשיגדל טהור, ויש לעי' מנ"ל לריב"ג לאפוקי ש"צ מכלל שתי שערות האמורות בכ"מ.

ב. שם קצר, פר"ש משאר כל השער, וצ"ל כונתו שתהא ניכרת לקותא בגידולו, שאינו גדל באורך, אבל קשה דלפ"ז אם הש"צ גדל במשך שנה יותר מכדי לכוף טמא, שהרי רואים לקותא בגידולו, ולא משמע דאפשר שיהא ארוך ויטמא, וצ"ל דיש שיעור שנקרא ארוך, אבל אם פחות מכאן צריך שיהא ניכר דמשום לקותא הוא קצר, ומה שנסתפק בפי' התוספתא י"ל דכיון דתנן שתי שערות האמורות בנגעים כדי לכוף, אולי צריך לדחוק דלשון סימנו דקתני על צבע השער קאי, דהצהוב הקרוב ללבן מיקרי צהוב כ"ז שאינו בדין לבן, שם בר"ש קצר משיעור דתנן כו' ר"ל דלא תלוי בפלוגתא דלכונות בפ"ד, ובתו"ט נתקשה בזה, שם ואיזהו סימנו, נקט סימנו ולא ביאר שיעור מפני שהדבר תלוי בפלוגתא דתנאי, ובטעמא דש"צ אינו בכלל שתי שערות האמורות בכ"מ, וה"ה ש"ש, וברמב"ם בזה.

ג. שם מ"ב הפוך ושלא הפוך, במ"ד הדר קתני פלוגתתם, וצ"ע תרתי ל"ל, ואי ס"ל כר"י י"ל דלהכי השלים התנא פלוגתא דר"י ור"ש ודין אחת צהובה ואחת שחורה דאתיא כותייהו כדמוכח בתו"כ, לומר דלא ס"ל כראב"י בפלוגתתו עם ר"י, ונשנו דבריו רק משום פלוגתתו עם ר"ש, דאפי' במשואר לת לי' האי כללא, וכ"ש בש"צ טמא שנטהר דאינו מציל, והיינו ת"ק דר"ש במ"ח, והגר"א הגיה במ"ח דברי ר"ש ברישא, ולכא' לא הוזכר בדר"ש דפליג את"ק,

הבהרת לעולם חשיב אהנו מעשיו, אבל הסימנים הם רק כפי מה שמשמשים לסימן, ונראה דהכוה הבהרת שבצד המח' והש"ל, ג"כ חשיב כתלש הס"ט.

י. שבת צ"ד ב' איתמר אחת כו' אהנו מעשיו כו' נראה טעמי' דר"ג דהא לא כתיב אל תתלוש ס"ט, אלא לשמור מאד ולעשות, וכל היכא דאהנו מעשיו ביטל מצוה זו, ויש לסייע ד"ז מקוצץ בהרת לאחיה"פ דהשתא בלא"ה טהור הוא, ונראה דמשכח"ל גונא דאף ר"ש מודה שלוקה אע"פ שלא נטהר מיד כגון שהשערה השני' קרובה לנשור, דחשיב שפיר אהנו מעשיו, ורק במאורע נוסף שמתחדש פליג, וגבי הוצאה הדבר מובן כן דבתר דעת בנ"א אולין, ויש לדון בכל דבר בפ"ע אי שכית, וכתבו תו' דא' מד' לכו"ע פטור, ונראה דה"ה ב' מה' דשתי שערות אינן שיעור בפ"ע ככזית מן המת, שהרי אינם הטומאה עצמה אלא הסימן, אבל בקוצץ כגריס מבהרת גדולה יש מקום לדמות לכזית ממת גדול, מיהו י"ל דגם בכזית דוקא משנפרד מן המת נדון בפ"ע כמ"ש תו', וא"כ בבהרת אחת אפי' קצץ פטור, ולענין ס"ט ודאי לא מחלקינן בבהרת גדולה אם הסימנים משמשין את הגריס הזה, דהכל נגע אחד, ויש לדון במונע הס"ט מלגדול כגון שהתחיל הש"ל לצמוח ותולשו קודם שיגיע לכדי לקרוץ בזוג, דהא אהנו מעשיו, מיהו נראה דכל שעדיין אין הס"ט חשיב ספק אם יצמח.

יא. שם תניא בתו"כ מנין לתולש ס"ט במקם שנתקו כו' תולש ס"ט מתפרש ש"צ, והי' נראה דאסמכתא בעלמא היא, אבל הראשונים ז"ל לא נקטו כן, והרמב"ם מנאה ל"ת בפ"ע, והרמב"ן השיגו דלא מנינן להו בתרת, אבל לא חלק דאסמכתא היא, וצ"ע, רמב"ם פ"י ה"א וכן המגלח כו' צ"ע במאי מיירי, ובראב"ד שם, שם ברמב"ם כוה מקצת המח' עדיין טמא, צ"ע אמאי.

יב. נראה דקנסא דקוצץ בהרתו, תלוי בלאו, וכל שאינו עובר בלאו אע"פ שנתגלגל הדבר אח"כ שנטהר מחמת תלישתו לא קנסוהו.

בר"ש דלאו בכגריס מצומצם מיירי, והנה הדינים המתחדשים לפר"ש הם דש"ש מבוצר שבפשיון אינו כמציל מפשיון דנפשי, ולכן חשיב שנשלם הפשיון בהליכתו, ואילו הי' גם ש"צ דע"כ נימא שהוא בתוך הנתק ומציל, אז לא יטמא בפשיון בהליכתו, ובמשה"ק מרן זללה"ה לפר"ש, ועוד דלפר"ש ש"ש הצומח שבפשיון אינו מציל, ובמבוצר בפשיון מציל אפי' משויר, ונמצא לפ"ז דיותר מציל במעט שערות מבוצרות בפשיון, מאילו חזר כל השער שניתק, מלבד עיקר החילוקים בדין הפשיון, אבל אם נפרש כנס מן הצד שצמח סמוך לקמה, מתיישב הכל בפשיטות, דכללא דמילתא כל הצומח מציל, אבל מכאן ולהבא יש שער שחשיב קמת הראש ונדון כמשויר, ויש שמציל לעולם, דאותו שצמח בתוך הנתק דינו כצומח לעולם, ודין הפשיון ג"כ בהא תליא דכל המציל מכאן ולהבא, ע"כ חשיב כנתק ולא כפשיון, משא"כ זה שנעשה כקמת הראש, דחשיב נמי פשיון כשיחזור וינתק, ובביאור התוספתא לפ"ז, - עוד יש לדקדק לפר"ש, דהו"מ לפרושי במ"ו דנפרץ ממקו"א כגריס טמא אע"פ שהי' באמצע מבוצר ופטור מן ההסגר ע"ז, מ"מ כשהלך טמא דהשתא נשלם הפשיון.

ח. שם מ"ח נולד לו ש"ש מתפרש בנתק עצמו, והר"ש הוסיף אף בפשיון, שם אע"פ שהלך ש"ש, לכל הפירושים אליבא דת"ק אין הש"צ נעשה סימן טהרה, שם רשב"י אומר משום ר"ש כל נתק כו' טעמי' משום דכתיב נרפא הנתק, והיינו בצמח ש"ש, וא"כ בנטהר בלא צמיחה, כגון שנשר ש"צ, לא שמענו, מיהו ריב"נ אמר כן בתוספתא, והר"ש כתב דרשב"י נמי כותי', וצ"ע טעמו, ולפ"ד מתני' דהלך הפשיון דלא כרשב"י, והגר"א בתוספתא כ' דריב"נ פליג ארשב"י דמתני', ולפ"ז יש לקיים כמש"כ שם בר"ש שכ' דשמא מודה ריב"נ בנפטר בסוף שבוע, ומקרא מלא הוא, שם בר"ש שכ' דמודה ריב"נ דחזר וניתק טמא.

ט. עוד בביאור טעמא דהלך ש"ש לא חשיב פשיון, והנה לא סגי בטעמא דש"ש שטיהר אינו מטמא בהליכתו, דהא ש"ש בפשיון מטהר, וחזר הפשיון טמא, ועוד דהראב"ד כתב דאחא"פ כאחר החלט,

דתרוייהו מודו שאינו ס"ט, והדרי לפלוגתיהו במ"ד אם כל שאינו ס"ט ה"ה סימן טהרה, ולכך לא מצי למיתני דברי ר"ש אלא לחלוק על רשב"י משמו.

ד. שם אר"ש ודין הוא כו' יש לעי' הא ש"ש שמציל משוי לי' כהלך הנתק, ודכוותה בהלך הנגע מש"ל נמי טהור, וי"ל דהרא"י מהא דש"צ נטהר ואע"פ שהלך ש"ש נשאר בטהרתו, ודכוותה בנולד בזמן שיש ש"ש, ופריך ע"ז בתו"כ דל"ד דכיון שנתק א"צ שינוי בעור, א"כ שפיר י"ל שהנתק הוא שהפכו תחלה, ואח"כ ניתק את השער, משא"כ בש"ל דניכר שעדיין לא הי' כאן נגע, ומסיק דמקשינן נתק לנגע, דכ"ז שלא ניתק חשיב כליתי', ובביאור טעמי' דר"ש דלא כתיב הפוך, ובטעם החילוק אליבא דר"י, ומנ"ל לר"ש שיעור כגריס.

ה. ר"ש מ"ג ומיהו בתו"כ משמע כו' צ"ב מאי ס"ד דמצטרפות, ואפשר דכל גידול שער בנתק סימן רפואה, אלא שש"צ מוכיח שהניתוק חולי ולא מאורע, מדלא מצי לגדל שער כראוי, אבל כשהצליח לגדל שעה אחת בריאה, מצטרפת שעה הדקה להוכיח שהנתק מתחזק לגדל שער, במ"ש הר"ש להציל מיד פשיון, ובמ"ש דאיצטרך לר"י, וה"ה לר"ש, ולפ"ז עיקר מתני' דלא כראב"י, שם במשנה אחת צהובה כו'.

ו. דיני הצלת ש"ש המבוארים בר"ש מתחלקים לד', א' ש"ש שהציל מיד ש"צ, ב' ש"ש שהציל מיד פשיון, ג' ש"ש שנולד בסוף שבוע ולא הציל, ד' ש"ש שנולד בפשיון מן הצד, בדין א' כתב הר"ש דהלך נמי טהור, וה"ה מבוצר שבפשיון, ומקורו מהתוספתא, ובדין ב' כתב דחזר הפשיון ומטמא, וצ"ע מהתוספתא דמשמע דטהור, ובתוי"ט כתב דדעת הר"ש דבהא פליגי ת"ק ור"ש, ולא מצינו כן בר"ש, ומצינו בר"ש דפליגי בדין אם הש"צ מציל, ובדין ג' מבואר בר"ש סוף מ"ח ובמ"ט דמטמא בהליכתו משם פשיון, ובדין ד' מבואר בר"ש מ"ה שאינו מציל, וצ"ע בטעמא דמילתא.

ז. הר"ש פ"י בתוספתא דכנס ש"ש מן הצד היינו שע"י פשיון מן הצד כנס באמצע, ולשון כנס משמע כן, אבל אפשר לפרש שצמח מן הצד, וכנס דקאמר אקמת הראש קאי שנכנסה לתוך הנתק, ומבואר

ואכולהו קאי וש"ש צמח בו נרפא, ומהאי קרא אפשר ליישב טעמי דהר"ש דש"ש שבפשוטו אינו מציל, ובדברי מרן זלה"ה שר"ל דאף בהלך הפשוט לחדוד כ"ז שהשער קיים מציל, ונדחק לפרושי במתני' דליכא שער המציל, ובעיקר הדין אם ש"ש צמח בנתק ולא נראה לכהן עד שניתק, יש להסתפק אם מטהרו, דל"ד להלך הנתק כיון שנשאר דינו כלאחר הפטור, ומ"מ ליכא לריבוייה מפשרה תפשה כיון שאינו ס"ט שהלך אלא ריפוי כל הנתק. יא. שם מ"ג ואינו מציל מן הצד כו' לכא' היינו מבוצר, ולפי המבואר בתוספתא דאינו מציל בחוט פחות מכגריס, א"כ חזינן דאע"פ שהוא רחוק מן הקמה ב"ש מכל צד לא סגי בזה, דהא בה' שערות רוחב ג"כ מתחרק ב"ש מכל צד, ולפ"ז יש לפרש דה"ק עד שיהא מבוצר בנתק כגריס, ובאותו נתק מציל אף מן הצד, ובסברא ג"כ יש לנו לומר שהחוט הוא שלא ניתק ולא לטהר כל הנתק, ולפ"ז מיירי במ"ז ד' דוקא כשס"ה השער והפרצות כגריס, ובביאור דרשא דתו"כ דיליף מבו דבעינן מבוצר, ובמ"ש הר"ש מנ"ל דבו בתרא לרבות שאינו מבוצר, ובתירוצ' המהר"ם.

יב. בדין ש"ש הצומח בתחלה קודם הסגר, משמע בתו"כ דג"כ מטהר, ומשמע דאפי' מן הצד מטהר, ולפ"ז נמצא דהבא בנתק לכהן ורואה שצמח ב"ש בצדו פטור, ויש לו דין דלאחר הפטור, וזה חידוש, מיהו הש"צ שצמח בו קודם הב"ש הללו לכא' ראוי לחשבו כקודם הנתק, או כש"צ שנטהר, ובדין נולד ש"ש מן הצד בסוף שבוע ויש בו גם ש"צ, ולכא' כיון שלא טמא ע"י הש"צ דינו כמו בלא ה' ש"צ, ולפ"ז מדוקדק הא דקתני במ"ח נתק ובו ש"צ טמא. יג. דינים העולים.

יד. שם מ"ח ובו ש"צ טמא, נראה שהש"צ נטהר אע"פ שלא טמאו הכהן, וטעמא דקתני טמא נתבאר לעיל, שם כל נתק שטהר כו' יש לפרש הטעם דזה שאינו חוזר ומגדל אינו מורה על חולי, משא"כ בהרת דכ"ז שהיא קיימת איכא חולי, שם בר"ש דרשב"י פליג אמתני' דלעיל, ויש להסתפק לפי הגר"א אם ריב"ז פליג, שם בטעמא דתנא דר"ש לבסוף.

וע"כ הכלל הקובע הוא אם נעשה קמת הראש מכאן ולהבא, והנה במתני' ה' ו' מבואר דבפשוטו מבוצר מציל, ומן הצד אינו מציל, אבל באמת גם בנתק עצמו מצינו כן בתוספתא, וכיון שמצינו בנתק גופי' שער שמציל בצמיחתו אינו מציל מכאן ולהבא, יש לפרש כן טעמא דהלך הפשוט אינו מציל מש"צ, ואמנם ש"ש שבפשוטו יש לדמות לכנס בסוף שבוע, אבל צ"ב מ"ט אחר החלט נדון כאחר הפטור, לענין שהשער שכנס נדון כתוך הנתק ולא כקמת הראש, ואם נימא דה"ה בכל בהרת נחא בפשיטות, ונראה דאפי' אם בכל בהרת שעת הפטור קובע, מ"מ הכא שאני דכניסת השער זהו המטהר, וחשבינן השער כסימן טהרה הצומח בתוך הנתק, ולא כבא למעט שיעור הנתק, ודאתאן עלה אפשר דש"צ שנטהר אליכא דר"ש דינו כצומח ומציל אפי' מן הצד, דכיון שהי' ס"ט בנתק אין לחשבו כקמת הראש, ואין בהליכתו משום פשוט, ואע"פ שלא צמח לרפואה, מ"מ אין מתחדש כח הנתק עד שינתק גם הש"צ, ולפ"ז מיושב יפה הא דקאר"ש כל ש"צ כו' וה"פ כל שהש"צ שבנתק טהר שעה אחת אין לנתק זה טומאה לעולם, כי הש"צ יצילו, ונחלקו ת"ק ורשב"י במה ששמעו מיני' דר"ש שאמר על הדין שברישא דאין לו טומאה לעולם דרשב"י סבר דכללא הוא בכל נתק, ות"ק סבר דהטעם מפני שהש"צ יצילו, אבל בר"ש מבואר דהש"צ כמשויר לר"ש.

י. הא דר"ש מציל מיד ש"צ לא נדרש בהדיא בתו"כ, ובפשוטו מנרפא הנתק ילפינן ל', ואפשר דנרפא קאי נמי על לא יבקר, לומר דלענין טהרתו אין חילוק אם יש ש"צ או לאו, שו"ר דהרמב"ם והרא"ש הביאו קרא דר"ש אין בו, וצ"ע, ויש לדקדק בהא דכתיב ואם בעיניו וגו' ופי' הראב"ד דאסוף ש"ר קאי, וסדר הפסוקים צע"ק, ולפמשנ"ת דיש חילוק בין צמח בנתק גופי' לצמח בפשוטו, יתכן דהיינו דמפליג קרא דעמד בעיניו וא"כ הש"ש צמח בגוף הנתק, וזהו רפואה גמורה, מיהו כיון דפשטי' קרא בסוף ש"ר, הא התם בצמח מן הצד חשיב פשוטו כשיחזור וינתק, ובקרא דלא יבקר נראה דבא לומר שלענין טהרה אין נפ"מ בש"צ,

טו. בדין נתק דעת הר"ש והרמב"ם והרא"ש דא"צ שינוי מראה, וכן הביא הרמב"ן עה"ת מחכמי הצרפתים, וכ"כ הראב"ד מהת"כ, אלא שהביאו דמהתוספתא משמע דצריך שינוי מראה, וראיתם צ"ב דבפשוטו הכונה שם ואפי' שחורים בלבן וכ"ש לבן בלבן, וכדמתפרש במח"י, וכתב הרמב"ן דפשטי' דקרא דמראהו עמוק ואין מראהו עמוק הכל בד' מראות, כדמתפרש האי לישנא גבי בהרת, ולפ"ז מבואר דאף בהרת שבנתק אין בה אלא דין נתק, ונראה דלהכי הדר קרא כמה פעמים אין מראהו עמוק, לומר דאפי' אין בו נגע כלל טמא, ולאפוקי מבהרות דהאי לישנא נאמר בד' מראות, ועיקר הדבר דא"צ מראה נגע נלמד בתו"כ מנתק הוא, ובאמת לשון הפסוק שהזכיר בתחלה נגע בראש ובזקן ומראהו עמוק, וע"ז אמר שהוא נתק, מוכיח בהדיא דאף נגע גמור שבראש אין לנו בו אלא משום נתק, נמצא לפ"ז דכ"ז שניתק וראוי לגדל שער כל המראות שוין בו, בין ד' מראות ובין בלא שינוי כלל, ובביאור דברי הר"ש פ"ג מ"ה ופ"י מ"י.

טז. פ"י מ"ה כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו, כתב מרן זללה"ה דאינו מגלח אלא סביבות הנתק, והוכיח כן מלשון חוצה לו, ולשון רש"י והרמב"ם והתרגום, וה"נ משמע מלישנא דכיצד מגלחין את הנתק, וכ"מ מדלא אמרו שדוחה לאו דהקפה, ורק תער דנזיר הוזכר, ומדלא נחלקו ר"י ור"ש אי בעינן ראש וזקן, ומרן זללה"ה נקט דכל הגילוח הוא כדי שיהא ניכר הפשיון, וא"כ סגי בב"ש סביבו, אבל לשון והתגלח ק"ק לפרש ע"ז, ולפמ"ש הראב"ד דהתגלחת לנתק ככביס לבגד, נראה דרק השיור דב"ש הוא כדי שיהא ניכר, ולפ"ז שיעור התגלחת הוא סביבות הנתק כמה שמועיל לרפואתו, ולתועלת זו הקילה תורה שידחה לאו ועשה דנזיר, וכ"מ מדקרי לסמוך לנתק, נתק ממש, מכלל דהכל רק סביב, ומהיכן הבינו דזה רק לכתחלה, ובטעמא דבעינן ב"ש סמוך לו, ולא סגי בחד, במה שהוכיח המל"מ מכאן דנתק א"צ שינוי מראה, וזה יש לדחות דהא לא סגי בשינוי, ובעינן

שיהא ניכר בניתוק השער, ומ"מ עיקר הדברים כ"ה דא"צ שינוי מראה.

יז. פ"י מ"ט מי שהי' בו נתק כגריס כו' מבואר דדוקא בפורח מתוך הגריס, וממילא מתפרש שדינו כפריחה דבהרת, והר"ש הביא תוספתא דמתוך הפטור נמי טהור, ואחר הפטור טמא משום פשיון, ומפרש הא דקתני טמא בלא פריחה בכולו, ואפשר דאחר הפטור היינו שנולד בו ש"ש וזה גרע מהלכות ס"ט, לפי מה שצדדנו דהכהן מטהרו וחזור ומטמאו, והרמב"ם העתיק דאחר הפטור נמי טהור, ובמל"מ פ"ג בזה, ולפירושו חזר וניתק דתוספתא היינו מקצתו, ובדין חזר"א בפריחת נתק, שם הראש והזקן אין מעכבין זא"ז, מהא דאין מצטרפין אין רא' דאין מעכבין, ביאור הדרשא מקרא דכי ימרט הוא משום דלדין קרחת אין חילוק אם נמרט כולו או מקצתו, דתלוי רק אם ראוי לגדל שער, ובדעת הרמב"ם דכל שאינו בדין נתק נדון כקרחת.

יח. בדין נתק שנעשה מקומו מורד, לכאוי' לא מצינו שיש דין בעור הנתק מלבד ניתוק השער, מיהו להסוברים דצריך שינוי מראה, הא איכא דין בעור, ובקרא נמי הוזכר פשה בעור, ועכ"פ נראה דאם נעשה צרבת שחין לא משתנה דינו מנתק שבעור הבשר, ולפ"ז צ"ע במ"ש הר"ש לפרש התוספתא דבהרת שבשחין אחר שניתק נידונת כשחין שבגוף, ולכאוי' נראה דאקרחת קאי והא דלא חשיב ל' בתחלה קודם שהעלו שער, היינו משום דיש דין מיוחד בשחין שבראש, שאינו מטמא בש"ל ולא במח"י, וכ"מ ברמב"ם דאקרחת קאי, והגר"א הגיה נתק ואח"כ נקרח, דהא קרחת אינה ראוי' לגדל שער, ובר"ש פ"ט מ"ב דנתק ושחין אין מצטרפין, ובדין זקן שנקרח נראה דאינו מטמא בש"ל לכו"ע.

יט. דינים העולים.

כ. פ"י מ"י איזוהי קרחת, פ"י הרמב"ם דעיקר קרחת בנשייה שמחולי הגוף, וכה"ג בשחין דנקט התנא רק הריבויים, שם אכל נשם כו' לא זו אף זו קתני.

סימן י

בשיעור בהרת ודיני מחיה

א. פ"ו מ"א גופה של בהרת כו' אם היתה נאמרת

הלכה דבעינן כגריס הדבר פשוט דבעינן מרובע, דעגול חשיב שיש כגריס רק במקום הרחב, וכיון דסימאנא בעלמא הוא דיהיב קרא במחי', ואין גודל הבהרת תלוי בטומאת מחי', יש לנו ללמוד דכאן נאמר דהשיעור כגריס, וממילא הוא מרובע, ועוד בזה, ובפי' הרא"ש, שם מקום הגריס כו' עיקר כונת התנא למסור השיעור בשערות, וגריס ועדשה לפרושי שיעור גריס ועדשה הנאמר בכל מקום.

ב. שם מ"ב בהרת כגריס כו' ביאור מ"ש הרא"ש דחידושא דמתני' דפשיון מטמא במוחלט, אבל לכאור' מבואר כן בפ"ד מ"ז ובפ"ה מ"ב, ובמ"ש אאמו"ר שליט"א דפחות מכגריס מטמא בפשיון, ובסיפא קמ"ל דמודה ר"מ, ועוד בזה, שם מ"ג בהרת כגריס כו' פי' הר"ש דלרבנן מיירי מלבד המחי', ובבבבג"א פי' דמתני' ר"מ ומיירי עם המחי', ואפשר דהתנא באמת סתם לה כדי שתתפרש ככו"ע, וכ"נ מפר"ש דנקט תרי גווני בחידושא דנתמעטה, ולשון הרמב"ם כהג"א דאף בגריס מצומצם פושה לתוכו לר"מ, ועיקר דברי ר"מ דאית לי' דפשה לתוכו גם מצטרף לכגריס צריכין יישוב, ובדעת הר"ש והג"א בזה.

ג. בשיעור גריס יש להסתפק היכא דיש באמצעה שחין, או בהק, או מחי' פחותה מכעדשה לרבנן, אבל יש בבהרת ל"ו שערות, אי בענין ריבוע שלם של בהרת או דנהי דלא משלימין אבל אין חוצצין, כיון שיש בהרת בהיקף כגריס וברוחב כעדשה וסך הכל כגריס, טמא, ובעלמא שיעור צריך להיות במלואו, אבל הר"ש והרא"ש כתבו בכמה מקומות דסגי בהיקף דכעדשה בהרת שיש בה ס"ה כגריס, ויש משמעויות לזה כמתני' דקתני נתמעטה הבהרת טהורה, ובתוספתא דקתני רבתה יסגיר, ובפ"ד מ"ז ומודה כו' וכן בפ"ק דבא השחין ונכנס בתוכה סתמא לא חשיב הלכה הבהרת אף בסתם נגע שאין בו כגריס מרובע בפ"ע, ואפשר דביאור הענין דאמנם בעינן כגריס מרובע, אבל כל מה שבחלל הבהרת כבר ניתק מעור הבשר ע"י היקף הבהרת, וכיון שהוא נחשב ברשות הבהרת אינו מפסיקה, אע"פ שאינו נדון כבהרת להשלים, וזה נלמד מטומאת מחי', דאפי' עור הבריא שבחלל יש

לחשבו צרעת, ובמתני' דנתקים מבואר דרק היקף ברוחב כגריס בכחו להפסיק הקשר עם עור הבשר, ולפ"ז מיושב הא דמ"ה דבהרת החיצונה מבצרת את המחי', והא דהוצרכנו לומודה ר"ש בפ"ד מ"ז, י"ל דכיון דס"ל דמחי' אינה כנגע ממש, א"כ לדידי' אין המקור ממחי' לחשיבות הריבוע, א"נ קמ"ל דאף במשלים הגריס מן הצד סגי, ובביאור התוספתא דקתני כגריס לכל צד, ובר"ש ובבבבג"א בזה.

ד. בביאור דברי ר"מ נראה לכאור' דאין הטעם משום דפחות מכעדשה ג"כ ס"ט קצת ולכן משלים, שהרי הנגע פושה תוכו, וש"ל שבו נמי נראה דטהור, אלא דפחות מכעדשה אינו חשוב להפסיק, וה"ה שחין ומכוה פחות מכעדשה, וכן מחי' עגולה או ארוכה אע"פ שס"ה יש בה כעדשה, ונראה דיליף לה מהא דלא חשיב מחי', דש"מ דפחות מכעדשה אינו מגרע כ"כ כשנשאר חי, ואין להכריע דהו"ל צרעת נושנת, והיינו דחשיב לי' פשיון כיון שבאמת אינו נגע, ופשיון סגי בכל שהוא, ולפ"ז אין לחלק אם יש בנגע כגריס מלבד המחי', דסו"ס חזינן התגברות הנגע לתוך החלל, ולדעת הר"ש נראה דס"ל דכל שמשלים לריבוע הגריס יש לדונו כאום, אע"פ שמתחלה הי' באום כשיעור גם בלא זה, ולפ"ז נראה דכל שמשלים לכשיעור גריס אליבא דרבנן, לא חשיב פשיון לר"מ לתוכו, אף דחוצה לו הי' נחשב פשיון בכל שהוא.

ה. דעת הג"א דהלכה המחי' לא חשיב פשיון אף לר"מ, וה"נ מסתברא דהלך ס"ט מורה על רפואה ולא על פשיון, ונראה דה"ה הלך המותר מכעדשה, אע"פ שנשאר ס"ט, מ"מ חשיב שנתמעט מהס"ט ולא פשיון, ולפמ"כ דפחות מכעדשה אינו נגע לר"מ, א"כ ודאי אין ללמוד דיחשב פשיון לכעדשה שנדון כנגע, אבל הר"ש והרא"ש ומהר"ם נראה דס"ל דאף בהלכה המחי' ס"ל לר"מ דחשיב פשיון, והדבר קשה לומר דפליג ר"מ אר"ג ור"ע דמ"ה, וארי"ש וראב"ע דפ"ח מ"ט, ועל דין הלכה המחי' בפ"ד מ"ז ו' ובפ"ה מ"ב.

ו. שם מ"ד בהרת יתירה כו' קמ"ל דאין ביצור הבהרת צריך להיות ביחס לגודל המחי', ודלא נימא שהכחה המחי' ונתמעטה הבהרת מורה על רפואה,

ובדין חוט שאין בו כעדשה היוצא מן המחי' נראה דדינו כמחי' וש"ל שבו טמא.

ז. בדין פחות מכעדשה שאינו מדלים לרבנן, וכן כעדשה שחין לר"מ, עדיין יש להסתפק אם תוך בהרת שהלך וחזר נדון כנגע חדש, או דכיון שכל הזמן הי' מקום זה בדין תוך הבהרת, הדר לדיני' קמא, ונפ"מ במחי' שנתמעטה ונעשית בהרת ובה ש"ל, אם צריך כהן לחזור ולטמאה כנגע חדש, ואם דינה כבהרת לאחר הפטור או דהחלק הפנימי דינו כבתחלה, ובמתני' פ"ה מ"ב דקתני הלכה המחי' דטמאה משום פשיון, צ"ל כשנשאר כגריס מלבד המחי', דאל"כ הו"ל פשיון בתחלה, ועוד אופנים בש"ל אם חשיב ש"פ, ואם נימא דתוך הבהרת נשאר כל הזמן כאותה בהרת, כיון דלא נפיק מרשות הבהרת, כי היכי דלא ממעט בריבועה הוה ניחא, אבל הדברים מחודשים וצריך להתיישב בדבר, ולע"כ.

ח. פ"ו מ"ז כ"ד ראשי איברים כו' ה"ה דאין מטמאין בבהרת כשהגריס שופע אילך ואילך כדחנניא בתוספתא, וכ"מ בתו"כ דה"ה בשחין ומכוה אע"פ שאינן מטמאין במחי' ובפ"ח מ"ז מבואר דהנגע פושה לתוכן, וביאור הדברים דאין הגריס מצטרף משני מקומות כשאנו רואהו כאחת, אבל בהרת גדולה שאינו רואה כאחת טמאה, ואאמו"ר שליט"א ביאר דא"צ כלל רא"י אחת ועיקר קרא לסימנא דב' מקומות אין מצטרפין, אבל נראה דאותן ב' מקומות מצטרפין כשנראה כאחת, דיש שטח שנראה עם שני הצדדין ומצטרף עם כל צד, אלא דכשחסרון הרא"י הוא מפני שזה בב' מקומות אינן מצטרפין, ונראה דלש"ל ולפשיון מצטרפין, ורק למחי' בעינן כח ביצור של עיקר הנגע שהוא כגריס, וכמשנ"ת דפחות מכגריס אינו מפסיק את הקשר של המחי' עם עור הבשר, ואפי' אם יש כגריס במקו"א וכל ידו בהרת עד ראש האצבע לא מהני מחי' שבר"א, ויש לעי' מחי' שמקפת את חצי זרועו דביצורה בשני מקומות, אם מצטרף, ופשטות הדברים דמצטרף, ויש לפרש דכל שיש כגריס

מרובע באואו מקום אע"פ שאין כל הביצור נשלם במקום זה, סגי בהכי, כיון שע"ז נפסק הקשר של המחי' עם עור הבשר וחשיבא מבוצרת, שם רא"א אף היבלת כו' ביאר אאמו"ר שליט"א דפלוגתתן אם חשיב ב' מקומות, דאע"פ שאינן נראין כאחת אין החסרון אלא כשב' המקומות גורמין לכך, ויש לעי' איך משערין צדדי היבלת לרבנן.

ט. בר"ש מ"ח הביא תוספתא בהרת בכולו ובראשו בשר חי, בהרת בכולו וברגלו בשר חי כו', ופי' דמהאי קראי ילפינן דכיון שאינן ראויין ליטמא בבהרת אינן כמבוצרין, אבל הגר"א פי' בראויין ליטמא בבהרת, אלא דלא חשיב מבוצרין בכח"ג שאין הבהרת מקפת אותן, וה"ה במחי' שבכל הראשי איברים דאע"פ שמקומן יושב כגריס וביצורה מן הצד לא חשיב מבוצר, וכן בחוט של מחי' שחוגרו באמצע סביב, שאפי' אם נפרץ ממקו"א טהור, כדן שתי בהרות ושני נתקים זה לפנים מזה, עד שיפרץ ממקו"א כגריס, או משני מקומות וביניהם כעדשה.

י. ר"ש פ"ו מ"ח ריב"ז אומר היתה בהרת סמוכה כו', נראה דבכגריס מצומצם מיירי, ונראה דבשחין מודה.

יא. שם במשנה תוך הפה, בר"ש מהתוספתא האודם שבפה נדון כביה"ס, ונראה דהיינו החלק היותר אדום מפני הלחות, דהא השפה עצמה מטמאה כדמוכח פ"ח מ"ו אע"פ שמדובקין כו', שם הקמטין כו' לכאו' החידוש בקמטין שבצואר דנגלין לפעמים וכן שאר קמטין דקבעי, שם כף הרגל, בתו"כ דריש לה מעד רגליו, ומשמע דלא ידעינן מסברא דהוה ביה"ס, שם חזר הראש כו' יש לפרש בקרחת, וצ"ע בר"ש וברא"ש.

יב. בדין נסמך השחין למחי', ביאור האופנים השנויים בפ"ק, ובתנא דתוספתא שבר"ש פ"ז מ"ד אי פליג על ד"ז, ואם מתני' מפורשת דלא כותי', ויש להסתפק בהרת פחות מב"ש אם דינה כבהק בתוך המחי' כשנשאר כעדשה במקום אחד.

סימן א

במזוזה, וכן לר"מ ה"ה דכרכים, דכשהבית משמש לצרכי האדם אין חסרון בזה שלא יכול לשנותו.

וא"ת הא לקמן ממעטינן חלקו לבית אבות ואין כל אחד מכיר את שלו מפני שאין מיוחד לו, ומ"ש מבית השותפין, כבר הקשו כן בתו"י, ותיצו דשאני הכא דלא נתברר חלקם מעולם, ונראה דר"ל דכשמשותפין מדעתן אין חסרון במיוחד לו, דניחא ל"י לשתף החלק המיוחד לו עם החלק של חברו, אבל כששותפותן מכח זה שאין כל אחד יכול ליטול את שלו לעצמו, זהו חסרון במיוחד לו, והא דמייתי מינה לביהכ"נ של כפרים היינו לומר דאפשרות חלוקה לא משוי ל"י כמיוחד לו, דהשתא מיהא לא מייחד ל"י, וה"נ בביהכ"נ נהי דשל כפרים יש זכות לאנשי העיר למכור, מ"מ השתא מיהא מסרוהו לביהכ"נ, [ומה שתיצו עוד דהיא ברייתא פליגא נמי אבית השותפין צ"ע דהא מוקמינן לברייתא כרבנן ובדאית בה בית דירה, דהיינו כדשנינן מעיקרא כדפרש"י, וש"מ דרבנן דפטרי בחלקו לבתי אבות ס"ל דאית בה דירה ודבית השותפין מטמאין, דהא קתני בה נמי בית השותפין, וגם בית דירה לא עדיפא מבית השותפין, ואדרבה אי האי ברייתא פליגא אברייתא דבית השותפין, והכא מדמינן דכפרים לבתי אבות, א"כ מוכח כדשנינן השתא הא דכרכים והא דכפרים, ואפשר דמפרשי כדשנינן מעיקרא הא ר"מ הא רבנן, אבל זה דוחק דהקו' הואי רק אכפרים, וכדפרש"י, וכל כי האי הו"ל לפרושי, [ועסק"ב בדעת הרי"ף בזה], ומהא דמייתו לברייתא דמחייבא בית השותפין במזוזה, משמע דלא גרסי בברייתא דמטמאין בנגעים אלא בית האשה וביהכ"נ, [ואם נימא דס"ל דאיתא כר"מ אין הוכחה

מכאן עד המקום המסומן להלן בעמוד ח מועתק מקובץ "מזוזה - הוספה". (מעמוד ג בקובץ הנ"ל עד הסוף) (בכת"י נגעים עד דף ה' ע"א)

א. **יומא י"א ב'** הא דאית בה בית דירה כו' יש לעי' מאי מהני שהחזן דר בו, הרי הביהכ"נ שייך לבני העיר והם ממנין החזן, ואין לו זכות ממון בביהכ"נ, אלא דלצורך שמירת ביהכ"נ ושיהא מזומן שם, נותנין לו לדור בתוכו, ואי חשבינן בעלות בני העיר בביהכ"נ כאין מיוחד לו, אין חילוק בבעלותן בין יש שם דירה או לא, ונראה דפלוגתא דר"מ ורבנן היא אם שימושי ביהכ"נ כשאר צרכי האדם וביתך קרינן ב"י, או דביהכ"נ ענין מקודש הוא, ואינו כמשמש את האדם לתפלה, אלא האדם מקדיש את הבית להשראת השכינה ומתפלל בתוכו, והיינו אינו מיוחד לו שהפקיע זכותו ומסרו לענין המקודש הזה, ובדאית ב"י בית דירה לא חשיב שמסרוהו לענין המקודש, שהרי הוא משמש גם לדירה, ועי"ז חשיב כבית המשמש את האדם לכל צרכיו.

ולפ"ז אינו מיוחד לו אינו חסרון בשותפות, דכיון דמרבין מאחוזתכם אפי' דשותפין, חשיב שפיר אשר לו הבית, אלא שהוא חפץ בשימושי שותפות, וה"ה בדאית בה בית דירה דחשיב שזהו השימושין שנתצו להן השותפין, וה"ה לר"מ בשימושי ביהכ"נ, אבל לרבנן כשמקדישין לצורך ביהכ"נ לאו כמשותפין לצרכי האדם חשיבי, ולכן חשיב שאין הבית שלו שמסרו לשמים, ואף בביהכ"נ של יחיד שרבים מתפללין בו ה"י שייך לומר כן, אבל כיון שהכל תלוי בדעתו לא חשיב שמסרו לצורך זה, אלא כנותן להשתמש בביתו, ולפ"ז ניחא הא דפשיטא לן דבדאית ב"י דירה אפי' דכרכים שא"א לשנותן חייבין

בברייתא, ומ"מ מדמי להו למזוזה, וש"מ ככולהו חד טעמא.

משה"ק בתו"י כיון דמדמינן מזוזה לנגעים, א"כ ל"ל לר"י טעמא דדירה בע"כ בלשכת פרהדרין, נימא דפטורה משום מקום מקודש כדאר"י בסמוך לגבי נגעים, צ"ע מאי קושיא הא בדאית ב"י בית דירה מודה ר"י דאין דינו כמקום מקודש ומטמא בגנעים וחייב במזוזה, כדמסקינן בשמעתין, וכדאמר'י הא והא דלית בה בית דירה, אבל בדאית ב"י אפי' דרכים מטמא, וזהו הנדון בלשכת פרהדרין מפני שיש בה בית דירה לכה"ג, ונראה דס"ל דר"י ממעט מקום מקדש דומיא דירושלים לת"ק, והתם ממעט הבית דירה, ובאמת תירץ בתו' הרא"ש בדמיעוטא דאחוזתכם ודאי לא דמו מזוזה לנגעים, מיהו לפ"ז קשה מאי פריך מר"י הא לא מיירי אלא במיעוטא דומיא דירושלים, ובזה לא שמע אלא מקום מקדש, אבל ביהכ"נ אפי' דרכים בדאית ב"י דירה מטמא, ועי' בזה לק' סק"ב, [שו"ר בהגהות הגרא"מ ז"ל שכ"כ אדרשא דיצאו אלו שהן קודש דהיינו דוקא בדליכא בית דירה ועי' בזה לק' סק"ב], ועי' לק' סוסק"ג ד"ה מיהו קשה כתבנו ליישב דמ"מ דייק שפיר.

בית דירה היינו שהחזן דר בביהכ"נ עצמו, אבל אם דר בחדר הסמוך לא מהני לביהכ"נ, כמ"ש בשו"ע סי' רפ"ו ס"ג, וכ"מ בתו' דפתח שבין ביתו לביהכ"נ חייב רק משום ביתו, וה"נ אמרי' לעיל בלשכת פרהדרין שהי' בה בית דירה לכה"ג והיינו שדר בלשכה, [ובבכה"ל סי' שצ"ח ס"ו כתב לענין עיבור דאף בחדר סמוך מהני לעבר כל הביהכ"נ, והיינו דומיא דמערה שנטפלת לבית שם נ"ה ב', אבל לגבי מזוזה ליכא ד"ז, דכל בית נדון בפ"ע, והתם נמי י"ל דדוקא מערה נטפלת, אבל ביהכ"נ אינו נטפל לדירה שסמוך לו, ועי' בספר אאמו"ר שליט"א לעירובין ס"ו סק"ט], ולפ"ז הול"ל שהוא דירה, או שיש בה דירה ואפשר דנקט בית דירה לומר דבעינן

מזה], מיהו לפ"ז צ"ל דכיון דרק החזן דר בה עדיף משותפין, ודוחק דהא אין לו בעלות כלל וודאי דשותפין הוא, ועוד אטו בשני חזנים דרים בו אינו מטמא, ועי' ברי"ף ה' מזוזה דה"ה בדאיכא בית דירה לאורחין, וכן העתיק הרמב"ם לענין נגעים דה"ה בתלמידים יש להם דירה שם, ולגרסא דידן מפורש בגמ' דלא פליגין.

והנה לר"מ חשיבי המתפלים כדרים בביהכ"נ, דכל השימושים מחייבין במזוזה, [ואפי' מאן דפטר בית התבן ואינך היינו מפני שאין אדם משתמש שם, ואף שנכנס ליטול מן האוצרות, מ"מ עיקר הבית לאוצר, והכניסה אינה שימוש, אבל בית שמתקשטות בו חשיב שפיר שימוש המחייב, וכן בית המרחץ אי לא שאינו של כבוד, וכן בית הבורסקי אף שנכנס שם לצורך הטיפול בעורות, מ"מ כיון ששוהה שם בקביעות, ביתך קרינן ב', ורק הני שנכנס לפי שעה ויוצא, לא חשיב מיוחד לאדם, ולכן בשימוש ביהכ"נ סגי לחיוב מזוזה], וכן לרבנן בדאית בה דירה כיון דעי"ז חשיב כלא מסרוהו לקודש, חזר חיובם מפני השימוש שמתפללין בו, אבל החזן עצמו י"ל דכשוכר דמי, וכ"מ בגמ' דבעי למימר דשל כפרים בלא בית דירה נמי מטמאין, ובפשוטו ה"ה דחייבין במזוזה, ש"מ דשימוש תפלה נמי מחייב, וכ"מ בתו' דביהמ"ד של יחיד חייב.

ולפ"ז ניחא הא דמדמינן נגעים למזוזה, דגם במזוזה הנדון אם הקדשת בית לצורך ביהכ"נ כהוצאה מרשותו דמאי, אבל השימוש עצמו מחייב במזוזה, דאם במזוזה פטרי רבנן משום דלא חשיב שימושי בית, א"כ פשיטא דה"ה דכפרים, דזה שיכולין למכור לא עדיף מבית המרחץ שיכול למכור ופטור, ואמנם מצינן למימר דלאבע"א מחלקינן בין נגעים למזוזה, ובנגעים תלוי רק בבעלות, אבל יותר מיושב לומר דלא הדר ב', דהא מעיקרא נמי ידע דהחסרון בנגעים משום בעלות כדקתני

וּלְפִי מִיּוֹשֵׁב מִשֶּׁה"ק תו' במגילה שם מאי פריך מנגעים להיתר מכירה, הא מסקינן ביומא דלכו"ע דכרכים ודכפרים שוין לענין נגעים, וכתבו דאה"נ דהמקשן טעה בזה, ובאמת כ"ה אם היתה קושיתו מדין נגעים, (וצ"ע בר"ש פי"ב מ"ד שהביא רק סוגיא דמגילה וחילק בין כרכים לכפרים, ועל דבריו קשה קו' תו'), אבל למש"כ קושיתו מענין המסירה לרבים שמחלק ר"י בין מקדש לשאר מקומות אפי' ביהכ"נ דכרכים, דחילוק זה מבואר בדברי ר"י ולא שייך ליישבו מהא דבסוגיין מדמין כפרים לכרכים לענין נגעים, ורק הי' מקום להקשות ולטעמך לא יהא אלא דכפרים וג"כ לא מטמאין, אלא מאי אית לך למימר מקום מקודש ה"נ מקום מקודש, ובאמת בשמעתין מעיקרא משני רק מקום מקודש דכרכים דלא מצו מזדבני, ולמסקנא אף דכפרים בכלל מקום מקודש, ועי' להלן.

וּלְפִי נִיחָא נמי משה"ק תו' בשמעתין נימא דר"י סבר כר"מ, [וזוהי גם קו' תו' במגילה], דכיון דר"י מחלק בין מסירת מקום מקדש למסירת ביהכ"נ, אין להסתייע מדברי ר"מ, דלדידי' מסירה לרבים אינה פוטרת, וא"ת א"כ מנ"ל לר"מ דמקום מקדש פטור ממזוזה, דכו"ע מודו דרק לשכת פרהדרין ושער שנכנסין לתוכה הי' להם מזוזה, וי"ל דר"מ ממעט לה מבית, מה בית שהוא חול יצאו אלו שהן קדש, ובזה מיושב משה"ק תו"י ותו' הרא"ש מאן תנא דדריש לה מבית, אי רבנן הא מחייבי, אי ר"י הא טעמי' משום דירה בע"כ, ולמש"כ ניחא דהיינו ר"מ, וא"ת אמאי לא דחקינן בשמעתין דמקום מקדש דקאמר ר"י לאו משום מסירה לרבים כעין ביהכ"נ הוא, אלא משום יצאו אלו שהן קדש, וכדחזינן דר"מ לא ממעט ביהכ"נ וממעט מקדש, וזוהי קו' תו', ולמש"כ ניחא דמר"י דלשכת פרהדרין מוכח דאם היתה דירה גמורה לכה"ג היתה חייבת, ואי ממעט להו מקרא

שימוש בית קבוע, דהיינו אכילה ושינה, ולא סגי בשימושי דירה המחייבים בעלמא במזוזה, דכאן חידוש הוא דבית דירה מהני, כיון שלצורך ביהכ"נ הוא דר לשמרו ולהיות מזומן לכל צרכיו, והו"א דדירתו נטפלת לביהכ"נ, ולכן בעינן דוקא דיור גמרו כבית, [וערי"ף ה' מזוזה דה"ה אורחים, ועריטב"א בשמעתין שכ' דלא מהני], ולעיל א' מייתנין מהכא לשומר בית האסורין דאע"פ שדירתו טפילה למקום שדר שם, מ"מ סגי בהכי לחיובי, ולענין עיבור מייתי נמי אוצרות ועוד כיו"ב שיש בהן בית דירה דומיא דחזן, וקמ"ל דחשיבא דירה, ולפמש"כ דטעמא דלשכת פרהדרין חייבת לרבנן משום דהו"ל ביהכ"נ שיש בה דירה, י"ל דמה"ט שאר לשכות פטורין אע"פ שיש בהם שימושי דירה המחייבין, דדוקא בית דירה גמורה גורם חשיבות לדירתו, משא"כ שימושים שנטפלין לביהכ"נ ולעזרה.

ב. שם י"ב א' ודכרכים אין מטמא בנגעים והתניא כו' במגילה כ"ו א' מחלקינן בין כרכים לכפרים, דביהכ"נ של כרכים הו"ל דרכים ולא מצו מזבני לי', והיינו נמי דמחלקינן בשמעתין דחשיב אשר לו הבית מפני שיכולין למכרו, והתם נמי פריך מברייטא דר"י, ונראה דהכא והתם הקושיא על עיקר החילוק בין כרכים לכפרים, דס"ל למקשן דכרכים נמי לא הוו דרכים ומצו מזבני לי', ומוכיח ממילתי' דר"י דדוקא מקום מקדש נמסר לרבים באופן שאין להם זכות למכור, אבל ביהכ"נ אפי' דכרכים מצו מזבני לי', דכך מתפרשים דברי ר"י אני לא שמעתי אלא מקום מקדש דלא קרינן ב' אחוזתכם לפי שנמסר לכל ישראל, וכמש"פ רש"י שקנה מקום מקדש מכסף של כל ישראל, דלמ"ד ירושלים נתחלקה לשבטים אף מקום מקדש נתחלק, אלא שחזרו ומסרוהו, והיינו נמי דמסיק מקום מקודש, דתרווייהו מחד טעמא שמסרוהו לרבים.

שם בשם הרמב"ן בדין בתי כנסיות שבבבל, מיהו סוגיא דמגילה מוכחת דהנדון משום דמצו מזדבני.

בתו"י הקשו למאי דס"ד דר"י דוקא מקום מקדש קאמר, מ"ש מירושלים הא לדידי' גם מקום מקדש נתחלק, ור"ל דלמסקנא ניהא דאף אם שבט בנימין הקדישו הו"ל כביהכ"נ דכרכים, ולפמש"כ השתא נמי מתפרש משום מסירה לרבים, והק' היא דכרכים לא הויא מסירה לרבים כביהמ"ק, וא"כ כי היכי דניחא למסקנא ניהא נמי השתא, וזה שנתנו להם דושנה של יריחו זהו כדי שיהא לכולם זכות גמורה במקום מקדש, שמעיקרא הקצו מחלקם שיעור זה, וכן דוד קנה שיהא לכולם זכות שוה גם בזה, אבל אי לא דקנו מהם החלק בדין אחוזה, לא הי' מועיל מה שנתנו לארונה, דרק ליהודה ובנימין הי' הזכות ליתן לו, ואינך דיהבי כמבריה ארי דמו, ועכ"פ אינם זוכים עי"ז כמ"ש תו' הרא"ש, אבל לענין שיהא כביהכ"נ של כרכים א"צ לכ"ז, דסגי בזה שיהודה ובנימין הקדישו וכמש"כ.

ג. **הא** דמהני בית דירה לחזן כתבנו לעיל לפרש דזה מוכיח שלא נסתלקו מבעלותן, דכשמקדישין בית לביהכ"נ (באופן שאין בידם למכרו) יש בזה סילוק מסוים, שמייחדין הבית לצורך גבוה, ונותנים לכל ישראל זכות שימוש, וולשון רש"י חולין קל"ו א' שאין חלק לאחד מהם בו שאף לבני עבר הים הוא ועוד שאינו בית דירה, אבל כשעשו בו גם דירה לחזן, הנה לא הקדישו הבית כולו לצורך גבוה, שהרי השאירו בו שימושי חול, וכיון שלא הקדישוהו חייבין גם על השימוש שלהם, דגם השימוש לצורך תפלה מחייב במזוזה, ובאמת כ"מ ברמב"ם ה' מזוזה פ"ו ה"ו שכ' דטעמא דביהכ"נ פטור לפי שהן קדש וסיים דביהכ"נ שהאורחין דרין בו או שהי' בו בית דירה חייב, וש"מ דזה גורם שלא יחשב קודש, וכ"נ ברי"ף ורא"ש שכ'

מאי מהני דירה, וכמשה"ק תו"י ותו' הרא"ש, וכבר הזכירו מזה בתו"י ד"ה הא.

ובאמת לר"מ מוכח כן, דהא ס"ל דדירת ביהכ"נ כדירת החזן לרבנן, וא"כ מן הראוי שכל הלשכות יתחייבו, דאין נוסף חיוב ע"י דירת כה"ג, דבכמה לשכות הוה דירה לכה"פ כביהכ"נ וכדאר"י והלא כמה לשכות כו' [עסוסק"א], א"ו פטורין מקרא דיצאו אלו שהן קדש.

נמצינו למידין דלא הדר תלמודא ממאי דמדמי נגעים ומזוזה בדין ביתו המיוחד לו, ולר"מ דביהכ"נ אפי' דכרכים כבית השותפין למזוזה ה"ה לנגעים, והר הבית והלשכות והעזרות יצאו שהן קדש, ואימעטו ממזוזה ומנגעים, ולא מהני בית דירה דשימושם כבית דירה ומ"מ אימעטו, ולר"י ורבנן כל הנמסר לרבים נתמעט מביתו המיוחד לו, והיינו בין מקדש בין ביהכ"נ דכרכים ודכפרים, ובכולהו מהני בית דירה, בין למזוזה בין לנגעים, ובדירה בע"כ פליגי, מיהו למ"ד ירושלים לא נתחלקה לשבטים בזה ודאי לא דמיא מזוזה לנגעים, ולא סבר תלמודא לדמיינהו, וכמו בחו"ל דאינו מטמא.

ברי"ף ה' מזוזה כתב ובית הכנסת שחייב במזוזה דוקא שיש בו בית דירה א"נ ביהכ"נ דכפרים דדיירי בה אורחים אבל דכרכים לא, וזה נותן מקום לפרש דס"ל דהיינו דמחלק בגמ' בין כפרים לכרכים, ולפ"ז ה"ק ואבע"א אפי' ליכא בית דירה ממש, מ"מ כיון דדיירי בה אורחים נמי חייבת, ופריך מר"י דרק מקום מקדש דינו כקודש אבל ביהכ"נ אפי' דכרכים לא, ובתרי הכי פריך מבריייתא דבית אבות דע"כ נגעים שאני דאפי' שותפין פטירי כדקתני בבתי אבות, והדר בי' גם משינויא דאית בי' דירה דהכל ענין אחד דשינויא דכפרים נמי משום דירה הוא, אבל לגבי מזוזה נשאר הדין דכפרים כבית דירה דמו, [ועי' פסחים ק"א א' בתו' וער"ן מגילה

חייב במזוזה דכשזו דירה גמורה אפי' בע"כ שמה דירה, ורק להפקיע מרשות מקודש לחול בעינן דירה חשובה, ועי' בפוסקים ולעיל י"א א' בשומר בית האסורים, אבל פשטות הדברים דחסר בדירה המחייבת במזוזה, מיהו אפשר דהיינו רק בדירה זמנית, כשביתו שבעיר מזומן לפניו, ולע"כ בזה].

ואפשר דכיון דמזוזה חובת הדר היא, בעינן שהדר ישתמש בשימושי ביתו, ולכן אין שימושי ביהכ"נ מחייבין, כיון ששימוש זה נמסר לרבים, ואין השימוש הזה כדירה גם כשנעשה ע"י בני העיר, דזכות זו יש לכל, ובני עיר אחרת כשמשתמשין אינם כנכנסים לתוך של חברו, דהזכות נמסרה לכולם, וכן בין בני העיר בשימושי תפלה, ולכן בלא שימושי דירה של החזן, אין כאן חובת הדר, אבל לענין נגעים סגי בזה שהדירה לחזן מוכחת שלא נמסר הבית לרבים לקדושה, הו"ל בית של כל בני העיר, ומטמא בנגעים מחמתן.

ולפ"ז בדלית ב' בית דירה באמת הטעם מפני שמסרוהו לרבים ואין הבית מיוחד להם, וזה נקבע בתמונה הכללית של שימוש ביהכ"נ שהוא כשייך לכל ישראל, ואפשר דשייך ענין זה רק במסירה לגבוה ומש"ה קאמר מקום מקודש, אבל בשימושים אחרים חשיבי כשותפין, וס"ד דגמ' דבכפרים שיכולין למכור חשיבי כל העולם כמשתמשין בשל בני העיר וכן כל אחד בשל חברו, ומסקנא דכיון דבמצב זה נמסר לרבים, אע"פ שיכולין להפקיע ולמכור, מ"מ השתא מקודש הוא ולא חשיבי כמשתמשין בשלהם, ור"מ סבר דכו"ע כמשתמשין בשל בני העיר דמו, וממילא בני העיר חייבין כחובת הדר, דגם שימושי ביהכ"נ כדירה, בזמן שזה מורה על בעלות.

ובדאית ב' דירה חשיבי בני העיר כבעלים, ומטמא בנגעים מחמתן, ומ"מ אין

דהכי דדיירי ב' אורחים חייב, ובפשוטו אין האורח חייב במזוזה, דגרע משוכר, וע"כ דכיון שעומד לאורחים חשיב בית של בני העיר, ומיחייבי הם עצמם מפני השימושים שלהם בביהכ"נ, דרק כשמוסרין לגבוה מסלקין בעלותן, וניחא בזה דהחיות על בני העיר ולא על האורחים והחזן, דומיא דחייב ביהכ"נ לר"מ, ועוד דהחזן לא עדיף משוכר וא"כ במזוזה להרבה פוסקים חיובו מדרבנן, והול"ל דאינו מטמא מחמתו, ועוד דסוגיא דלעיל משמע דלרבנן כה"ג חייב במזוזה מדאורייתא, ולפמשנ"ת לעיל הכה"ג הוא החזן שדר בו, וש"מ דדירת חזן חייבת מדאו', ויותר מיושב לומר דע"ז חזרה כאינה של קדש, וחיובה מפני שימוש הרבים בה, דקרינן בהו ביתך, שהרי אין דירת הכה"ג מכח זכותו דנימא דקרינן ב' טפי ביתך.

ברם לפ"ז א"צ שיהא החזן בר חיובא במזוזה, דדירתו אינה אלא סימן שלא נמסר הבית לרבים, אבל החיוב הוא מפני דירת הרבים, ובפשוטו משמע שהדירה היא המחייבת, כדמתפרש לגבי עיבור ערובין נ"ה ב' שדירתו משוי ל' בית להתעבר, ועו"ק דגבי כה"ג אמרי' י' ב' דבשאר ימות השנה כו"ע ל"פ דפטורה, ואם איתא דסגי בזה שלא נמסרה לקדש, א"כ תתחייב בשימושים של ימות השנה, דבפשוטו יש בה שימושים דומיא דביהכ"נ, ואמנם מצינן למימר דמכח שימוש הכה"ג קאמר דפטורה, דבהכי מיירי התם, אבל אם דירת הכה"ג בשבעה קובעת את דין הלשכה כבר חיובא בכל השנה, לא הו"ל למסתם הכי, וגם מהא דדירה בע"כ אינה מחייבת נמי משמע דבעינן דיור גמור ולא סגי בגילוי שנועדה גם לחול, [ומעיקרא סברנו לומר דדירה בע"כ דמיא לשימושי שאר לשכות, שיש בהם שימושי דירה ומ"מ פטירי, מפני שנטפלן לשימוש הקדש, ולא חשיבי כדרים אלא כמשמשין בקדש, כמו שימושי תפלה בביהכ"נ, ולפ"ז בית האסורים יהא

לשבתים, אבל הדבר רחוק דסו"ס דהקדש הוא, ולא מסתבר שיטמא בנגעים, שו"ר בערכין כ"א א' היכי מצי דייר ב' במעילה קאי, ולפ"ז נראה דלשכה זו אינה הקדש ולכן אין מועלין בה דמיועדת לשימושי חול דכה"ג, ורק משום נמסרה לרבים אתינן עלה, ולכן דינה ממש כביהכ"נ ומטמאה לרבנן.

ואם נימא שהיא הקדש ומ"מ הכה"ג מותר להשתמש שם צ"ל דהנדון בלשכת פרהדרין הוא שיהא הכה"ג כשוכר בית מן ההקדש, [דזהו אופן מיוחד שאין בו משום מעילה דמצותו בכך], ולענין נגעים דבתר משכיר אזלינן פשיטא שאינו מטמא, וכן לענין מזוזה להפוסקים דשוכר חיובו רק מדרבנן, ומ"מ שפיר דנו בגמ' על חיוב שוכר כדן דאורייתא, כיון שזהו דין קבוע בעלמא, ואינו מאורע בדירת כה"ג או דירת החג, וגם חמיר טפי ליחשב כעין דאורייתא כיון דמזוזה חובת הדר היא, ונחלקו ר"י ורבנן אם הכה"ג חשיב כעין שוכר בית מן ההקדש, או דגרע מיני', ולכן אם סוכת החג הי' חיובה לר"י רק מדרבנן הוה ניחא דפטר דירת כה"ג דהויא תרי דרבנן, ורק לר"י חשיבא גזירה לגזירה, כיון דטעמי' משום שלא יאמרו כו', ולא מהני לזה הא דכו"ע ידעי דהקדש פטור, דהא ידעי נמי דבעלמא שוכר חייב אע"פ שבעה"ב פטור, וכבר כתב בתו' הרא"ש לפרש דר"י ורבנן פליגי בדרבנן, אבל מדאורייתא לכו"ע יצאו אלו שהן קדש, וכבר כ"כ אאמו"ר שליט"א בהערות יומא עיי"ש, מיהו יש להקשות ל"ל מיעוטא שהן קדש תיפו"ל דשוכר פטור מדאורייתא ואת ההקדש אין לחייב, ומתמעט נמי כבעלמא מביתך ולא של הקדש, ואפשר דהר הבית והעזרות יש בהם צד חיוב, דכיון שהוקדשו לצורך שימוש ישראל הי' מקום לומר דביתך קרינן ב', דאין ההקדש יכול למכרו ולקנות במקו"א, אלא הוא הקדש לצורך ישראל, ולפ"ז נוכל לומר דלשכת פרהדרין חיובה מדאורייתא, דבכה"ג עדיף

שימושי ביהכ"נ כשימושי דירה לחייבם בחובת הדר, כיון ששימוש זה נמסר לכל, אבל אם היו משתמשין בו שימוש שלא נמסר לכל היו חייבין דביתך קרינן בהו, ולכן החזן מתחייב מדאורייתא כדחזנין בלשכת פרהדרין דלרבנן חיובו מדאורייתא, כדאמרי' י' א' וכ"ת מדרבנן ושם ב' כמאן אזלא כו', [מיהו עתו"י ותו' הרא"ש בזה], שהרי הוא דר בו דירה גמורה, ואע"פ שאין לחזן זכות ממונית לדירה זו, מ"מ לא מיפטר החזן והכה"ג מדין שוכר כמש"פ אאמו"ר שליט"א דכיון שיש לו ג"כ חלק בעלות, סגי בהכי לחשבו כמשתמש בשלו, שהרי לפמ"ש"כ דירת החזן הויא גילוי מילתא דהבית שייך לבני העיר ולא נמסר לגמרי לרבים או לצורך גבוה, ונמצא שלכולם יש זכות בעלות המחייבת במזוזה ומטמאה בנגעים, אלא שלהם חסר בחובת הדר, וממילא החזן שהוא דר חייב, וניחא בזה דחיוב דלשכת פרהדרין מדאורייתא, אפי' להפוסקים דשוכר חייב רק מדרבנן.

ולפ"ז הדין נותן דביהכ"נ דדיירי ב' אורחים אינו חייב במזוזה, דהאורחים אינן חייבין מפני שדירתם עראי וגם אין להם חלק בו, וכ"כ הריטב"א דכאכסניא דמו, ובנגעים אפשר דמטמא, דסגי בהכי לחשבו גם כבית דירה, מיהו אפשר כיון דנמסר לצורך אורחים, דמי לנמסר לרבים, אבל הרי"ף והרמב"ם שכתבו דשל כפרים כיון דדיירי ב' אורחים חייב, ע"כ לטעמיהו אזלי דממעטי ביהכ"נ משום דהוי קדש כמו הר הבית, [כ"ה ברמב"ם אבל ברי"ף אינו מבואר אלא שהעתיק תחלה ברייתא דיצאו אלו שהן קדש], ולענין זה באמת סגי בדירת אורחים לשווייה חול.

ולא אמו"ר ביהכ"נ שיש בו דירה מטמא בנגעים גם כשאין דרים בו עתה, דובא אשר לו הבית אכל בני העיר קאי, דרק לענין מזוזה הוצרכנו לדר, ולפ"ז לשכת פרהדרין לרבנן דחייבת במזוזה מדאורייתא, מטמאה בנגעים, אי ס"ל ירושלים נתחלקה

משוכר כיון שהוקדש לצרכו ואינו כדר בשל אחרים וביתך קרינן בי, ומ"מ לענין נגעים כיון דעיקר הבעלות להקדש אינו מטמא, ולא קרינן בי' אחזתכם, ולכא' נראה מדמותו ליהנות שם בדיור ש"מ דחול היא דאיסור מעילה י"ל דאיכא עכ"פ מדרבנן, ועי' ערכין שם בתו' דמועיל מדאורייתא.

מיהו קשה כיון דקושטא הוא דמקום מקדש עדיף מביהכ"נ לענין נגעים, [לצד זה שאינו מטמא], דאפי' בדאית בי' דירה אינו מטמא, א"כ מאי פריך מר"י אדרכים, הא ר"י קאמר דמקום מקדש כירושלים דאפי' בית דירה אינו מטמא, וי"ל דאם איתא דביהכ"נ דכרכים אינו מטמא לא הו"ל למיסתם אלא מקום מקדש, דהא לקושטא דמילתא אין במקדש דירה לר"י, וא"כ דומיא דמקדש אף בשאר מקומות אינו מטמא, ואין לומר דר"י כר"מ, דהא לענין מזוזה חזינן דס"ל דשימושי ביהמ"ק אינם חשובין לחייב במזוזה, [והטעם מפני ששימוש זה נמסר לכל ואין כאן שימוש בעלות וכמשנ"ת לעיל], ואילו לר"מ ביהכ"נ חייב, ולעיל סק"א נתקשינו עד"ז בדברי התו"י ולפ"ז נתיישב, ואם נימא דהלשכה חול ומטמאה בנגעים ניחא בפשיטות טפי, דבאמת הגדון בלשכה רק מדין נמסר לרבים דומיא דביהכ"נ, וזה מיושב יותר דלא נצטרך לחדש קולות בהלכות מעילה, ולע"כ כלל בדיני הלשכות והלכות מעילה.

בדין ביהכ"נ שיש בו דירה שכתבנו דמטמא מחמת בעלותן של בני העיר, ראיתי בספר מרן זללה"ה ס"י סק"ב שכ' דחזן הכנסת בא אצל הכהן דבגרמתו בא, ולטעמי' אזיל דנגעים חובת הדר הן, ובית התבן פטור וכן בית שאין דרים בו, ועי' בספר אאמו"ר שליט"א ס סק"ב מש"כ בזה, ויתבאר לק' סק"ד בס"ד.

ד. **בסוכה** ג' א' ממעטינן בית שאין בו ד"א על ד"א מכל דיני בית שבתורה,

ומבואר מזה דבית היינו רק הראוי לדירת אדם, דהא תבן ועצים חזי למילתא אף בפחות מכאן, ולפ"ז יש להצריך בכל דוכתא ריבוי לבית התבן, דהא גם לבתר דמרבין לי' בעינן שיהא ראוי לדירת אדם, ולא משום דתבן לחודי' מחייב, מיהו נראה דהיינו דוקא היכא דהמצוה חובת הדר היא, דבזה בעינן ריבויא לשימוש תבן ובקר, אבל היכא דבית שאין דרים בו ג"כ חייב, אין גריעותא בזה שמשמש בו לתבן, אדרבה כל שימוש מחשיבו טפי, ולפ"ז נראה דמאן דמחייב בית התבן במזוזה היינו מקרא דבשעריך, וכ"ה פשטות הברייטא בשעריך אחד כו' ורפת כו', ומאן דפטור וממעט לי' מביתך המיוחד לך, איצטריך לאפוקי מדרשא דבשעריך, וכן לגבי מעקה מרבין בספרי בית התבן ואינך, [וערמב"ם פ"א מה' רוצח ה דפטור לי' והק' שם בכ"מ דבסה"מ הביא הספרי דמרבה להו], והיינו משום דמעקה חובת הדר היא כדאמר' ב"מ ק"א ב' דהשוכר חייב לעשות מעקה ומזוזה, וכן בחזירין מעורכי המלחמה דמרבין סוטה מ"ג א' בית התבן ואינך, נראה דחובת הדר היא דהבונה בית ע"מ למוכרו לא קרינן בי' פן ימות ואיש אחר יחנכו, וכן בחנכו השוכר לכא' לא קרינן בי' בנה בית וחנכו, כ"נ לפו"ר, [שו"ר ברמב"ם פ"ז מה' מלכים הי"ב בשם ירו' דהשכירו לאחרים והקדים לו שכרו ה"ז כמי שחנכו, ומשמע דהנאת השוכר ג"כ שימוש, (ועיי"ש הי"ג בדין נתן חפצים ונטל עליהם), והיינו דוקא בשכירות, אבל אכתי אין מזה ראי' למוכר, ועוד נראה דכונת הירו' דבהקדים לו שכר יב"ח הר"ז כחנכו ועברו עליו ביי"ח, ובלא נתן הר"ז כלא חנכו עדיין, אבל דירת השוכר לא מהני], ועכ"פ הפסוק מתפרש בבית שבא לדור בו, ולכן בעינן ריבויא, ואינו עומד לדור בו כלל נראה דאינו חוזר, ועי' להלן בדין ביהכ"ס וביהמ"ר, ובכל הני אף לבתר הריבוי מתפרש דכיון

שהבית חשוב וראוי לדירת אדם, סגי בשימושים אלו לחשבו כדר בהן.

ולענין נגעים ובתי ע"ח נהי דבעינן ראוי לדירה, מ"מ לא איצטריך ריבויא לבית התבן, דכיון דלאו חובת הדר ניהו, אין לנו אלא גוף הבית שיהא ראוי לדירה, אבל תבן לא גרע מאינו עומד לדירה כלל, ונאאמו"ר שליט"א הוכיח כן ממתני' פ"ב מ"ד דתנן קירות האיבוס אינן מטמאין בנגעים ובפשוטו קירות האיבוס בתוך בית הבקר, ולא הו"מ למיסתם קירות האיבוס אי בעינן דוקא בעשאן בתוך הבית, דהא אכתי לא שמעינן דין בית הבקר שיהא פשוט לאוקמי מתני' בעשאן בבית דירתו], ולפ"ז אף בית שער דאימעטי ממזוזה ועורכי המלחמה, אפשר דמטמא בנגעים, [דחשיב חסרון חיצוני], ויותר נראה דאינו מטמא כדחזינן לענין עירוב דחשיב אינו ראוי לדירה כדמייתנין בסוכה שם, וכדין ביהכ"ס, ובסוטה חשיב ל"י אינו ראוי לדירה, וביומא קרי ל"י אינו מיוחד לדירה, ועתו"י בשם הרי"ף.

ונראה דביהכ"ס ובית המרחץ אינן מטמאין בנגעים, דבהני החסרון בבית שאינו ראוי לדירה, וכמו פחות מד"א על ד"א, דכיון דנפיש זוהמ"י הו"ל אינו ראוי, ובמזוזה ממעטינן ל"י מבית, דבית דוקא העשוי לכבוד, [וצ"ע ברש"י יומא י"א א' ש"כ הטעם בנשים ניאותרות דאין כבוד שמים להיות שם מזוזה, ובפשוטו אמרי' דאין בשימוש רחיצה כדי לחייב את בית התבן, דשימוש זה אינו של דירת כבוד, ובגמ' אמרו דהו"ל מרחץ דיחיד, ועיו"ד סי' רפ"ו ס, ולע"כ בזה], ומה"ט יתמעט גם ממעקה ומעורכי המלחמה, ולכאו' יש להביא רא' לזה מדאיצטריך לריבויא ערכין ל"ב א' בבתי ע"ח בתי מרחצאות, ואילו בית התבן לא קתני, וש"מ דבתי מרחצאות חשיבי אינן ראויין לדירה ולכך אינן בכלל בית, מיהו מדקתני ל"י בהדי בתי בדים משמע דהריבוי מפני שהם בחפירה, ולע"כ שם, ואם

כנים הדברים נלמד מכאן חידוש לדינא דהנותן עירובו בביהכ"ס וביה"מ אפי' יש בהן ד"א על ד"א אינו עירוב, מק"ו דבית שער דחשיב אינו ראוי לדירה, וה"נ מסתברא דהדר שם בטלה דעתו ואינו אוסר וממילא אין עירובו עירוב, (ועי' בספר מרן זללה"ה או"ח סי' צ"ה סק"ה שכ' דביה"כ כבית התבן וגרע מיני', והחולקים שם סוברים דחדרי הבית כבית לענין ע"ח, ומרן ז"ל לטעמי' דרק מקום פיתא כבית).

והא דמזוזה חובת הדר היא פרש"י ב"מ ק"א ב' דדרשינן מדכתיב ביתך דרך ביאתך למי שנכנס ויוצא בו, ואפשר דה"ה מעקה מדכתיב בביתך, ועורכי המלחמה מדכתיב ולא חנכו, אבל בנגעים כתיב רק בית, ומתפרש בית הראוי לדירה, וכן בסברא דמזוזה ומעקה ועורכי המלחמה שייכי לשימושי הבית, דיוזכר המזוזה, ולא יפול הנופל, ולא יחנכו אחר, אבל נגעים הם על הרכוש, כמו נגעי בגדים שהם אף בשתי וערב.

ועיקר הדבר דנגעים לאו חובת הדר הוא יש ללמוד מדתניא ערכין כ' ב' דהמשכיר בית לחבירו וחלטו כהן אומר לו הרי שלך לפניך, וש"מ דבית המושכר מטמא בנגעים, ואם איתא דחובת הדר היא למה יטמא, הרי בעה"ב אינו דר בו, והשוכר לא קרינן ב' ובא אשר לו הבית, וכדאמרי' במזוזה דכיון דחובת הדר היא אין המשכיר חייב במזוזה, וכן במעקה, [וכן בעורכי המלחמה מבואר ביר' דדירת השוכר שלא נתן שכרו לא הויא חניכה לבעה"ב, ובנתן שכרו כתבנו לפרש דהו"ל כלאחר יב"ח, וצ"ע בזה], ואף השוכר שחייב במזוזה לדעת רוח"פ היינו מדרבנן, ובנגעים ודאי לכו"ע לא שייך לחייב את השוכר לנתון ביתו של חבירו, וע"כ דרק משום משכיר הוא, וכמש"פ רש"י שם, (ולכאו' הא דחייב להעמיד לו בית בנתצו היינו משום דעביד מעשה בידים, ולא מצי למימר מזלך גרם, כמו בנפל, דמפני שהמשכיר מצווה סתרו, והגע עצמן

אילו הי' בית המוחלט מותר בהנאה ונתצו, מי דמי לנפל, וה"נ לענין שלא יוכל לומר הש"ל, וצ"ע בר"ן פ' השותפין וביש"ש ב"ק פ"ה סל"ג בזה, ולע"כ).

ומרן זללה"ה בס"ט סק"ח הביא דברי המל"מ בשם ק"ס דישאל שהשכיר ביתו לגוי מטמא בנגעים, וכתב דאין ד"ז מוכרע, דבמזוזה כה"ג אין שום חיוב על המשכיר, וא"כ בנגעים נמי כיון דבעינן בית דירה, ויש להבין א"כ מ"ש שוכר ישראל דפשיטא לי' דחייב, ומשמע דעתו ז"ל דשוכר ישראל חייב מצד עצמו כדן השוכר שחייב במזוזה, וכ"כ לק' ס"י סק"ב דחזן הכנסת הולך אצל הכהן דבגרמתו בא, וצ"ע להפוסקים דחיוב דשוכר במזוזה מדרבנן, אטו נימא דנגעים נמי דרבנן, זה לא מסתבר, דלמה נפסיד את המשכיר שלא כדן, משא"כ מזוזה דיש לחייב את השוכר, מלבד דסוגיא דערכין מוכחת דהמשכיר גורם, ואמור"ר שליט"א כתב להוכיח מסוגיא דערכין דליכא למימר בגרמת שניהם בא, דא"כ הדין נותן שלא יתחייב המשכיר להעמיד לו בית, כשחרב גם בגרמא דשוכר, ולפמש"כ אין מקום לגרמת שניהם, דאם חובת הדר הוא שניהם פטורים כמו במזוזה, ולדעת מרן זללה"ה רק השוכר גורם, אלא דבעינן שיהא בית בר חיובא דקרינן בי' אחזותכם, אבל הדבר קשה דשוכר ודאי לאו ביתו הוא, ורק בביהכ"נ שייך לדון מפני שגם הוא שותף בו, ולפמשנ"ת סק"ג בביהכ"נ החיוב על בני העיר. מיהו מרן זללה"ה נסתפק לעיל שם דנגעים שאני ממזוזה, וסגי בבית העומד לדירה, ולפ"ז נוכל לומר דעיקר החיוב מצד המשכיר, וכל שעומד לדירת אדם א"צ שידור בו במציאות, (ותדע דנגעים שאני ממזוזה שעיקר טומאת נגעים היא בשעה שפינו את הבית, ופטור ממזוזה), אבל לפ"ז יש לחייב גם בשכרו גוי, וכן נחייב את בני העיר מפני דירת החזן, דעי"ז חשיב ביתם כעומד לדירה, ואין כן דעת מרן זללה"ה, וכיון דלטעמי' השוכר

עיקר, הרי סוגיא דערכין מוכחת דהמשכיר עיקר, ולפמשנ"ת לעיל כיון דא"צ שידור במציאות, ה"ה דא"צ עומד לדירה, אבל בעינן שיהא ראוי לדירה, ודין בית התבן נמי בהא תליא, דכיון שא"צ שידור אין בית התבן מגרע אבל לא משום דסגי בשימוש תבן לחשבו בית, דא"כ א"צ ד"א, וכמש"כ, וזוהי דעת אאמו"ר שליט"א דסגי בבית הראוי לדירה ובית התבן נמי חייב, והוכיח כן ממתני' (הובא לעיל) ומפי' מהר"ם והרמב"ם בקירות האיבוס והמחיצה.

יש לעי' הי' הקרקע של גוי והבית של ישראל מאי, ולכא' אין לחלק בין ישראל לגוי, ולמ"ד קנין פירות קנין הגוף בעל הבית קובע, ולמ"ד קנין פירות לאו כקנין הגוף אין הבית מטמא, דבעל הקרקע לא קרינן בי' אשר לו הבית, ובעל הבית לא קרינן בי' אחזותכם, דנהי דגוי אימעט מאחזותכם, מ"מ לאו כירושלים וחור"ל חשיבא, אלא כאין הבית שלו, ומה"ט הלוקח בתים מן העכו"ם יראו בתחלה.

עד כאן -

ה. פ"ב מ"א כל הבתים מטמאין בנגעים חוץ משל עכו"ם, בגיטין פ"ב א' מייתנין ברייתא דממעט להו מקרא ארץ אחזותכם מטמאה בנגעים ואין בתי עכו"ם מטמאין בנגעים, [ועי"ש בהגהות הראב"ד על הרי"ף], ובר"ש הביא תו"כ דאיתקש בגדיהם וגופן לבתים, ולפנינו בתו"כ ל"ג גופן, ולדעת הר"ש דבתי גר תושב מטמאין אע"ג דגופן לא מטמא, ע"כ דגופן לאו מהאי היקשא אימעט, ועמל"מ פ"ד הי"א מ"ש בזה, ובאמת מהא דנגע שבעכו"ם ונתגייר טהור, מוכח דגופן שאני שאינו ראוי לקבל טומאה דומיא דבית שלא היו בו אבנים ועצים ועפר, ובגד שאין בו ג' על ג', משא"כ בתים ובגדים, מיהו אחתי אפשר דאימעטו כולהו מהיקשא דבתים, ומסברא קים לן דגופו של גוי אינו כחסרון

דבעלות, אלא חסרון בגופו כבגד שאין בו גע"ג, ועי' להלן.

בעיקר הא דאיצטריך מיעוטא לגוי הק' אאמו"ר שליט"א כיון דנגעים אין מטמאין מעצמן עד שיטמאנו הכהן, א"כ מכלל מצוות התורה הן, ופשיטא דאין עכו"ם בכלל, ול"ד לזיבה שמטמאה מעצמה, ולכאור' נראה דהא דבעינן שיטמאנו הכהן הוא מגדרי התורה שנתנה הכרעת הנגעים ביד הכהנים, והקילה עליו בתחלה והחמירה עליו בסוף עד שיטהרנו, אבל הנגעים בעצמותן טומאה כמו הזיבה, [וכמו שהזכיר הרמב"ן בטומאת נדה וזבה דהוא קודם מ"ת, וכן הזכיר רוחות בצרעת, וכמ"ש כתובות ס"א ב' חזאי רוח צרעת דקא פרחא עלוי', וכן צרעת נעמן], וכן בזיבה נראה דמציאות החולי זוהי הטומאה, והזוב עצמו מטמא, ולכן איצטריך מיעוטא דמי שראה זיבה קודם מ"ת, אינו מטמא לאחר מ"ת, שהרי נתברר לנו שהוא חולה בזיבה, [והגע עצמך לענין נדה ופתחה דודאי צריך קרא דלא מנינן מקודם מ"ת, דבמציאות אין ימי נדה, דהרי מסולקת דמים היא], ואין חילוק בין הרואה זיבה שלא ספר ז"נ, לצרעת שנמצאת בו בזמן מ"ת, דבתרומתו הוא נמצא בחליו בזמן מ"ת אלא דבצרעת בעינן שיטמאנו הכהן, ואמנם נראה דמי שכבר נתרפא מזיבתו קודם מ"ת, לא איצטריך מיעוטא שלא יטמא, אבל זובו ורוקו ומ"ר שמזמן זיבתו צריכי מיעוטא, (ויתכן דאף בלא מיעוטא דגוי בזיבה, לא הוה מרבינן בי' טבילה, וכן בטהרת הנגעים, דרק המציאות של הטומאה היתה מטמאה בהם, אבל דיני הטהרה בישראל הם, כטהרה מטומאת מת, וגוים לא שייכי בזה כדאימעטו מכל טומאה וטהרה, ומשנתרפאו מזיבתן וצרעתן לא היו מטמאין), ולפ"ז איצריך קרא דלא חיילא.

ויותר נראה דלא איצטריך מיעוטא אלא לבתים ובגדים דכיון דהלוקחן מן העכו"ם יראו בתחלה, ש"מ דשם נגע עליהן

גם ברשות העכו"ם, והי' מקום לומר דיהני נמי אם טימאן הכהן, למיהב להו דין מוסגר ומוחלט לגבי ישראל, דהוה להו כנבילת בהמתו של גוי דמטמאה, אבל נגעי גופו שחסר בעצמותו של הנגע, לא איצטריך קרא דלא יהני אם יטמאנו הכהן, ולפ"ז י"ל דמדאיצטריך קרא לנגעי בתים ש"מ ששם נגע עליהן ויראו בתחלה, ומסברא נמי ישלקיים דנגעים שקודם מ"ת גריעי מנגעים שבחסרון בעלות, ולכן א"א ללמוד מזה למעט בתים ובגדים, וא"ת הא גופא מנ"ל דבגופו של גוי חסר עצמותו של הנגע, וי"ל דכיון דמצות נגעים לא ניתנה לגוים, אין לדמות גופו של גוי לישראל, והו"ל כאין בו אבנים ועצים ועפר, [והחילוק בין נגעים לזיבה הוא באמת משום דזיבה מטמאה מעצמה, אבל מצות הכהן לא ניתנה לגוי], ומ"מ כשדינן על הבית והבגד לא סגי בזה שלא נצטוו, לקבוע בהם פטור גמור, כיון שאין החסרון אלא בבעלות, והגע עצמך בנראה ברשות ישראל ומכרו לגוי וחזר ולקחו הימנו דבזה ודאי לא מסתבר לטהר אפי' לרבנן פ"ז מ"א, (והר"ז כבית של חש"ו, וכבגד ד' כנפות שלקחו מגוי), ועיקר הסברא מוכחת מזה דאיצטריך קרא למעוטינהו, ואמנם הי' אפשר לפרש לבתר המיעוט דאחוזתכם שגם בתי עכו"ם חסר בעצמותו של הנגע, אבל הבינו בסברא דאין לחדש מהמיעוט רק שאין חל טומאה במצב זה, וכמו חלקו לבתי אבות ואין כל אחד מכיר חלקו.

ולפ"ז כללא הוא דכל נגע שנתהווה באופן שאינו ראוי ליטמא, שוב אינו מטמא, וכולהו ילפינן מנגעים שלפני הדיבור, מיהו אין ללמוד מקודם הדיבור אלא נגעים דלא שייכא בהו טומאה, אבל בהני דהחסרון בבעלות, חזינן להו כלא נצטוו, ולא כטהורין בעצמותן, דאי לאו דמעטינהו קרא הו"א דשייכא בהו טומאה, וקמ"ל קרא דאין רשות בנגעים, [והיינו דמדמינן בגדים לבתים ולא

אמרי' דבתים חסר בתנאי דאחזותכם, דקמ"ל קרא דבעינן בעלות מחייבת לחלות טומאה, דסברא היא דהיינו טעמא דגוי, דסו"ס ארץ כנען היא, ולפ"ז לא בעינן בזה להיקשא אלא גילוי מילתא], אבל לא נתחדש דחסר בחשיבותו של הנגע, דחשיבי נגע לגבי בעלים ישראל.

נגעי בתים ובגדים שלפני הדיבור אינן מטמאין כמ"ש רש"י הוריות י' א', וכ"ה פשטות הגמ' שם דכולהו איתקוש לבתים לענין נגעי אונסין, וכן לענין מן הדיבור ואילך, דבתו"כ בעי למילף זיבה מנגעים, וש"מ דבכל הנגעים הדין כן, ול"ד לרשות גוי, דבשעה שנתהווה הנגע לא הי' ראוי לשום טומאה, וגם לא הי' שום טומאת נגעים בעולם, משא"כ ברשות גוי דחשיב נגע לגבי אם יקנהו ישראל, אבל משעת הדיבור ואילך נראה דחשיב נגעי אחזותכם ויראו בתחלה, דחל עליהם שם נגע לכשיכבשו ישראל.

ונראה דאם היו בתי עכו"ם מטמאין, היו ב"ד כופין את הגוי לילך לכהן לסלק הטומאה מארצנו, דצרעת הבית מחייבת השלכה מחוץ לעיר, וחובת ב"ד לסלק בית המנוגע מן העיר, ולפ"ז ניחא דלא אימעטי עכו"ם מקרא דובא אשר לו הבית, דכיון שאינו מצווה אינו בכלל הפסוק, (ול"ד לזקן וחולה), דנהי דאינו מצווה בכך, מ"מ קרינן ב' אשר לו הבית, ומחייבין לי' לבא, אבל בית הפקר באמת מימעטי מובא אשר לו הבית כמ"ש הריטב"א יומא י"א ב' בשם הספרי, מיהו בית של קטן קרינן ב' ובא אשר לו הבית, כדמרבין לי' לטומאת גופו, ואיתקוש כולו להדדי.

ו. **בדין** גר תושב כתבו הר"ש והרא"ש רפ"א דבגדיהם מטמאין וה"ה בתים, והיינו מדקתני רפ"ג גבי גופן חוץ מעכו"ם וג"ת, והכא לא קתני חוץ מג"ת, וכ"כ במהר"ם רפ"ג לדקדק ממתני', אלא שכתב דחיובו מדרבנן,

ובאמת לפמש"כ דלגופו של גוי לא איצטריך קרא, רק לביתו ובגדיו דיש עליהם שם נגע, טפי הו"ל לתנא לאשמועינן ג"ת גבי בגדים ובתים, ואפשר דהוה פשיטא לי' לתנא דבית של ג"ת לאו אחזותכם מיקרי, ולכן אפי' אם הי' מצוות נגעים, חסר בתנאי החיוב דלאו אחזותכם הוא, [מיהו לפי האמת החסרון בדגוי הוא רק מפני בעלותו אלא דזה לבתר דגוי אינו מטמא], אבל גבי גופו כיון דכתיב אדם וכל דוכתא כתיב בני' או איש, להכי איצטריך לפרושי דאין ג"ת בכלל, [וגבי זיבה דכתיב בני', איצטריך לפרושי דעבדים נמי איתרבו, אבל פשיטא דאין ג"ת בכלל, ובתוספתא שם תני להו לומר דגורו עליהם שיהיו כזבים, ועי' להלן], ואם הי' שונה רק דינו רק בבגדים או בתים הי' מקום לדייק מ"ט לא תנא לי' גבי אדם, משא"כ השתא דתנא לי' ברישא, וה"ה בכלהו.

עוד אפשר דנקטי' לומר דאף ג"ת שנתגייר כשהי' בו נגע טהור, וד"ז לא הוה מצי למיתנייה בבתים, דאף של גוים יראו בתחלה, ואאמו"ר שליט"א כתב דלגופי' לא איצטריך רק לדיוקא דגרים ועבדים מטמאין, ועי"ש מ"ש ממתני' דזבים ומהתוספתא ומאי ס"ד דלא יטמאו, ומ"מ התנא נקט הכא חוץ משום דכולהו בכלל אדם, והתם איצטריך לרבווי גרים ועבדים כיון דכתיב בני'.

דברי מהר"ם שכ' דמדרבנן ביתו ובגדיו של ג"ת מטמאין מחודשים טובא, ואין לחדש גזירה משונה מכח דיוקא כי האי, דאין סמך התנא שנבין מזה תקנה מחודשת, ואמנם אפשר ליתן טעם בדבר דכיון שהם רשאים לדור בינינו ואין ניכר חילוק בין בית ובגד של ישראל לג"ת, וגם האמת דנגע הוא מדיראה בתחלה, השוו דינם לשל ישראל וכופין אותן לחלוץ ולנתוץ ולשרוף, אבל בפשוטו לא הי' מקום לגזור כלל, ולכן א"א לחדש כזאת מדיוק כזה, דמלבד כל הישועים אפשר לומר דכתבי' ברישא, וממילא מובן

פליגי, ועתוי"ט פ"ז מ"א בזה, ולע"כ), ולק' ס"ז סק"ג כתבנו דאף בכה"ג דנקמט טהור, למאן דס"ל דנגע שהפסיק בטהרה טהור לגמרי, ועי' מהר"ם בכת"י מ"ש ע"ד הר"ש פ"ג דנסרים ויריעות לא דמי ממש לקמט ונגלה.

ונראה דעיקר הדבר שכתבנו דבית שאין בו אבנים ועצים ועפר דמי לבגד שאין בו גע"ג אינו מוכרח, דנהי דתנא לי' בהדי בגד שאין בו גע"ג, אבל אכתי בסברא אין חסר בחשיבות בית כשעשוי משיש, ולכל דיני התורה דינו כבית, וכ"ש שאין העפר שבין הפצים ועץ שתחת השקוף מוסיף חשיבות לבית, וע"כ דרק לקיומי ונתן בכולהו בעינן שיהא בו עפר ועצים, וכן הח' אבנים שהם לדין קירות אינם לחשיבות הבית, ולכן נראה דלא תנא לי' בהדי בגד אלא מפני שבשניהם מיירי שהוסיף אח"כ לבנין ולבגד, אבל באמת לא דמו דבגד שאין בו גע"ג לאו בגד הוא כלל, [מיהו עי' לק' ס"ק כ"א שכתבנו בשם אאמו"ר שליט"א שאין הדבר כן].

ואפשר דנפ"מ לדינא דבגד שנראה בו נגע וקצצו והניח בו פחות מגע"ג וחזר וארג בו גע"ג טהור, ואילו בנטלו ממנו עצים ואבנים ועפר והחזירו מטמא, (והא דתנן הטולה מן המוסגר בטהור יש לפרש ביש בטלאי גע"ג), ועי' להלן.

ולפ"ז י"ל דלהכי הדר תנא אין הבית מטמא בנגעים עד שיהיו בו אבנים כו' לומר דחשיב בית אלא שאינו מטמא בנגעים, ונפ"מ דהנגע נשאר בדין נגע, וכן אינו נטהר בלא צפרים, [עי' להלן בזה], ולפמש"כ סק"ח דאפשר דהבית נטהר בצפרים אף כשאין בו אבנים ועצים ועפר, ג"ז מדויק במתני'.

ולפ"ז מבואר במתני' דכל שחסר בתנאי המצוה בשעת התהוות הנגע אינו חוזר ומטמא.

דה"ה בכולהו, וכן לחדש דמטמאין מדאוריתא, לא הוו שחקי מלפרש הדרשא לזה, דהא בפשוטו אחוות ג"ת לא מיקרי אחוותכם, ואע"פ שרשאי לדור בינינו עדיין אינה אחוותנו, וכמשה"ק במל"מ פ"ד הי"א, וכיון דגברא לאו בר חיובא אין סברא לתת חשיבות לרכושו, ובגדיו ודאי אין סברא לחייבם כשדר בחו"ל, וכן יש ללמוד מהקישא דכולהו נגעים להדדי כמ"ש הר"ש בתו"כ, וע"ע בתוספתא דמני חומרי דבתים מאדם ולא תני הא דג"ת.

ז. **פ"ב מ"ב** בית שלא היו בו אבנים כו' בפשוטו משמע דכל נגע שנתהווה כשאינו ראוי ליטמא אינו חוזר ומטמא, ורק רשות נכרי דהחסרון בבעלות אינה מטהרת הנגע ויראה בתחלה, [ועי' לק' בדין בית אפל דאפשר דעדיף מרשות נכרי, דאפי' אחד מצדדיו אפל, אפשר דמטמא בשאר צדדין, וצ"ע בזה], אבל לכאור' הדבר צריך ראי', דכיון דבמתני' קתני רק בית שאין בו אבנים ועצים ועפר, דבפשוטו הוי דומיא דבגד שאין בו גע"ג דתנא לי' בוכן, דכשאין בו אבנים ועצים ועפר חסר בחשיבות בית, ולכן דמי לקודם מ"ת, אבל בית שאחד מצדדיו מחופה בשיש, דאין חסרון בחשיבות, אלא שחסר בתנאי המצוה, בזה י"ל דלא דמי לקודם מ"ת, דהנגע שם נגע עליו, ואיצטריך לאשמועינן בגוי דלא דמי לבית שקודם מ"ת דאינו נגע כמ"ש רש"י הוריות י' א', [וזה ודאי נראה דבית שנראה בו נגע וחפה אחד מצדדיו בשיש וחזר והסיר החיפוי דלא נטהר הנגע אפי' לרבנן פ"ז מ"א, אבל אין מזה ראי', דאף בגלוי ונקמט וחזר ונגלה מסתברא דטמא מדלא תנא לי' במתני' התם, (דמשכח"ל שפיר בנעשה בעל בשר ונכפל בשרו), והטעם דאין זה שינוי בגוף הנגע אלא שינוי מבחוץ, (וה"נ מסתברא אם נימא דלא נחלקו אלא בנשתנה לסוג נגע אחר, אבל לא בחזר לנגע הקודם, מיהו זה תלוי בפירושא דמתני' שם אם גם בנראה בעור הבשר ונעשה שחין וחיו

והנה בהא דבעינן אבנים ועצים ועפר דקדק אאמו"ר שליט"א דאם לא הי' באותו כותל אלא אבני הנגע נמצא דכשחולץ האבנים אין הבית ראוי ליטמא בנגעים, ומ"ש מנטלו העצים בשעת הסגור דודאי טהור, מק"ו דמכרו לגוי דקתני בתוספתא הובאה בר"ש פ"ב מ"א דלת"ק טהור, וכתב דמ"מ כיון שכבר הי' בו נגע שפיר אמרה תורה דיחזור לטומאתו ולא יראה בתחלה, ולפמ"ש היינו דוקא בנשאר בו דין בית אלא שחסר בתנאי המצוה, אבל אם נפל כל הכותל דבטל מיני' שם בית, והו"ל כחצר, אפי' חזר ובנאו, כבר נטהר הנגע, [וכן בבגד אם קרע מקום הנגע ולא נשאר גע"ג, אע"פ שנתן מטלית, כבר נטהר הנגע], ואפי' נימא דלא נטהר לגמרי ויראה בתחלה, מ"מ אם חלץ את אבנים ונפל כל הכותל יראה בתחלה, דהבית הראשון אזיל.

ומצאתי הדבר מפורש בתוספתא פ"ז ה"א הובאה בר"ש פ"ג מ"ד ולא עוד אלא אפי' נראה בו נגע ברוח אחת הרי חולץ אותה הרוח ואין מחייבין אותו לבנות אחרת תחתיו, אם בנאה ואח"כ נראה בו נגע יראה כתחלה, והא דקתני יראה כתחלה מיירי על הנגע שחוזר, ואכתי י"ל דאם הי' בו נגע בכותל אחד ונפל כותל אחר כולו, כיון דבטל מיני' שם בית, טהר נמי הנגע, ואפי' לראב"י י"ל דטהור.

נמצינו למדין בגד ובית שנקרע ונפל באופן שבטל מיני' שם בגד ובית, טהור, וא"צ טבילה ולא צפרים ולא כהן, ואם נשאר נגע בקיר העומד או בקרע שאין בו גע"ג מסתברא דטהור, ואם חזר ובנאו לא יראה בתחלה, - ולק' ס"ק כ"א חזרנו מזה דאף בנטלו עציו או אבניו נמי בטל מדין בית, ויותר מזה מבואר לק' ס"ב סק"ו דכל נתיצת הבית היא חליצת האעו"ע אע"פ שנשאין קירותיו בלבנים והם בדין בית לכל דיני התורה.

ועדיין צריך לבאר בהא דע"י מצות חליצה אין הבית ראוי ליטמא בנגעים ומ"מ כשחוזר ובונה מטמא, אם זה חידוש מיוחד בחליצת האבנים שמצותו בכך, ונפ"מ אם הוציא גם את העצים שבית, דלא מצינו מצוה להחזיר העצים, וא"כ אף כשיחזיר יראה בתחלה, דפקעה מצותו בינתיים, ואבנים שאני כיון דמחויב להחזירם לא פקעה מצותו בכך, או"ד משנקבעה בו מצות חליצה נשאר בדינו שכשיחזור הבית להיות ראוי ליטמא, יהא דינו כך, ואף שא"א לחייבו לבנות, מ"מ לא בטל דינו בכך, ולשון הר"ש שכ' דאין בית טעון נתיצה על הנגע החוזר אלא היכא דמחייב לבנות אחר במקומו, משמע לכאן דדוקא באבנים הדין כן, אבל אין בזה הכרע דיש לפרש כונתו לענין נפל הכותל דבטל מיני' שם בית, ובזה מהני רק אם הי' מצוה להחזיר, אבל לא בנטלו ממנו עצים, (ולמ"ש הר"ש דצריך עצים בכל קיר, א"כ בנפל הכותל כולו נפלו גם העצים ולא אשכחן מצוה להחזיר עצים, א"כ ל"ל טעמא דנפל כולו תיפול"ל דליכא עצים, ויש לדחות דאף בנשאר מעט מהכותל ויש שם עצים הדין כן, כ"ז שרובו סתור דלא חשיב בית, ואם הי' מצוה לבנותו היו בו גם עצים).

והנה בכותל שנפל דבטל מיני' שם בית כתבנו דא"צ צפרים וכהן, אבל בנטלו ממנו עציו אחר חליצת האבנים, לא מסתבר לטהרו בלא צפרים, דהא הבית כדקאי קאי, ובית שנקבע דינו לטהרו בצפרים מסתברא דאפי' הוציאו ממנו העצים או שחיפו אחד מצדדיו בשיש, נשאר בדינו להצריכו צפרים, וא"כ ככה"ג שכבר נתחייב בחליצה, נהי דלא נתנו לו עוד שבוע, מ"מ לא מסתבר לטהרו בלא צפרים, שהרי נתברר שהי' בו נגע, ולא עדיף מהכהה בשני או דלא חזר שטעון צפרים, ואם באמת כך הדין, מסתבר נמי דלא מהני צפרים, דנטילת העצים אינם סימן טהרה לבית, ולפ"ז לא יטהר הבית מהסגור עד

מבית דמטהרו בצפרים יראה בתחלה, וכיון שנשאר בדין זה גם כשהוא טהור לגמרי, לא מסתבר דרשות גוי תשנה דינו.

נמצינו למידין בית שנתחייב בחליצה אינו נטהר לעולם (כ"ז שהוא בדין בית), עד שיהא ראוי ליטמא בנגעים וחולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע כו', לא מיבעיא אם ע"י החליצה אינו ראוי ליטמא, דמצותו להביא אבנים אחרות, אלא אפי' אירע שנפלו עציו ממקו"א, וכן במכרו לגוי, אינו נטהר עד שיחזור לרשות ישראל ויהיו בו אבנים ועצים ועפר כו', ולענין חיוב אם צריך להחזיר לו עצים כדי לקיים מצותו, אין ללמוד מהתוספתא דקתני אין מחייבין אותו כו', דהתם מיירי במצות ולקחו אבנים, ומ"מ הבית נשאר בהסגרו ואסור בהנאה.

ויש לעי' מכר לגוי בית אחר חליצה ונולד נגע ברשות גוי ולקחו ישראל ממנו, לפמ"ש"כ דבנולד ברשות ישראל אחר שלקחו, דינו כנגע החוזר וינתן, הכא מאי, דלא מסתבר שחזרתו ברשות גוי תיחשב כחזר אחר חליצה לחייב את הלוקח בנתיצה מיד, [מיהו עי' לק' סק"ח דלכא' בבגדים ע"כ צ"ל כן, וכן בשבוע שני דבתים עי' להלן, וגם ליכא למימר דיראה בתחלה כאילו לא הי' כאן נגע מעולם, דהא בנולד ברשות ישראל חשבינן ל' נגע בשבוע שני וא"כ בסוף שבוע אינו בדין שיהא נגע זה קל מנגע שנולד באותו שבוע, וגם לא מצינו שני כוחות נגע בבית אחד, ואטו יוחלט דינו אחר ד' וה' שבועות, דלא יוכל ליטהר מן הראשון קודם דין השני, והנה מבואר בתו"כ [פרשה ז' פסוק ו'], דנגע החוזר אחר חליצה אינו מטמא בו ביום, [ול"ד לאדם דמטמא גם בתחלה וגם בסוף שבוע, משא"כ בית דאינו ניתן קודם חליצה], וכיון דחזינן דבנגע הקיים שנולד אחר חליצה נותן לו שבוע, ש"מ דהשבוע מחליט את הנגע לנתיצה, ה"ל כנגע שנולד ברשות גוי, דכנולד אחר לקיחה דיינינן ל', וע"י השבוע

שיביאו בו גם עצים, ויתברר ענינו, ואם יחזור הנגע ינתן, ואמנם אין לחייבו להביא עצים, אבל לא יטהר מהסגרו בלא צפרים, ולפ"ז אין חידוש מיוחד בהחזרת האבנים אחר חליצה, דכל שנשאר בדין בית, אינו נטהר אא"כ יחזירו לראוי ליטמא בנגעים, ונותן לו שבוע ואם לא חזר יטהר בצפרים.

ולפ"ז הדין נותן דבית שנתחייב בחליצה ומכרו לגוי, דודאי מסתבר דלא פקעה מצות חליצה ברשות הגוי, דכבר נקבע דינם, [מיהו יש מקום לומר דצריך לסלק האבנים, אבל שאר מצוות הבית פקעו, ויותר נראה שאינו נטהר וכדלהלן], ה"ה דאינו נטהר ע"י רשות גוי בלא צפרים, דרשות גוי אינה מטהרת, אלא שאין הבית ראוי לחזור בו הנגע, [ויש להסתפק אי מהני צפרים ברשות גוי, בבית שכבר נתחייב בצפרים ברשות ישראל, דכי היכי דמהני באין בו עצים לפמ"ש"כ, י"ל דאין גריעותא בזה ברשות גוי, דהא נגע שנראה ברשותו יראה בתחלה, מיהו גם בלא עצים י"ל דלא מהני לטהרו בצפרים, ועי' לק'], ולפ"ז אם חזר ישראל ולקחו ממנו ונראה בו נגע ברשות ישראל יש לדון בו כחזר נגע לבית, דכ"ז שלא טהרו בצפרים נשאר בדינו, תדע דאם לקחו הישראל קודם שחלצו את האבנים ודאי מסתבר דחולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע.

ולפ"ז הא דתניא בתוספתא הובאה בר"ש סופי"א דבגד המוסגר שמכרו לגוי טהור, היינו דוקא בגד דאינו טעון צפרים, וכיון שאינו ראוי ליטמא ביד גוי בטל מיני' דין מוסגר, אבל בבית לא נטהר ביד גוי לפטרו מצפרים, ואפשר דאף בבגד אם חזר ישראל ולקחו ממנו ונראה בו נגע ישרף, כדין פושה ולא יראה בתחלה, דלא בטל מיני' ד"ז ע"י רשות גוי, אלא דכ"ז שהוא ביד גוי טהור הוא דאין מקום להסגירו, וה"נ מסתברא דהא בגד שהי' בו נגע וכהה בשני וקרעו נשאר בדינו לעולם שאם יחזור ישרף, ולענין זה גרע

ולרבנן דפקע ממנו דין הסגר לכאור' נראה דבחזרו ולקחו יראה בתחלה כשמכרו בשבוע ראשון, דכיון דפקע ממנו הסגרו צריך כהן להסגירו, ובמכרו בשבוע שני אם נימא דבעלמא נקבע בהסגר ע"י הכיבוס, אע"פ שבשעה שהורה הכהן עדיין לא הי' ראוי להסגר, השתא נמי יקבע בהסגר משלקחו, ואם נימא דצריך כהן להסגירו אחר הכיבוס, השתא נמי יצטרך כהן, [ובמלבי"ם סי' ק"י פי' בתו"כ דאחר חליצה קודם שהסגירו הבא אל הבית טהור, ולע"כ], וצ"ע בפרטי הדינים מה דין הנגע שנולד משכיבסו עד שהסגירו, או משהורה לכבס ולהסגיר עד שכיבסו (עחזו"א סוס"א), וכך יהא דין הנגעים משלקחו מהגוי. **ונחלקו** בבגד שצבעו לרבנותא דראבר"ש דאע"פ שנגע שנולד בבגד צבוע אינו מטמא כלל, מ"מ כיון שדין הנגע הראשון לא פקע ע"י צביעה נשאר בהסגרו, ומכרו לעכו"ם לרבנותא דרבנן, דאע"פ שנגע שנולד ברשות עכו"ם יראה בתחלה, מ"מ דין ההסגר פקע. **ולפמשי"ב** לעיל סק"ז דמשנקבע דין הבית לטהרו בצפרים או לחליצה, אע"פ שאינו ראוי עתה ליטמא בנגעים, כגון שחפה אחד מצדדיו בשיש או שחלץ עציו או שמכרו לגוי, נשאר בדינו לענין שכשיחזור ויקחנו טעון צפרים, וה"ה בבגד שצבעו או מכרו לגוי, לענין דחזר ישרף, א"כ כנולד נגע ברשות גוי וחזר ולקחו ממנו, כגון שמכרו לגוי אחר שלא חזר בשבוע שני קודם שטהרו בצפרים וחזר ולקחו ממנו עם נגע, ינתן מיד, וכן בבגד בלקחו ממנו ועדיין הנגע עומד יחשב כעומד בבגדים ב' שבועות, א"נ במכרו לו אחר שכהה בשבוע שני וקרע ונולד נגע ברשות גוי ולקחו ישראל ממנו, כיון שלא טיהרו בצפרים, ינתן מיד, מיהו ה"מ בגוי אבל בצבוע, ואין בו אבנים, דינו כנגע טהור, כיון שנולד בזמן שאינו ראוי ליטמא, אבל הדבר מחודש שיהא נגע הנלקח מן העכו"ם נדון כחזור, ולכאור' כ"ה ע"כ הדין לראבר"ש,

יחלט דינו, ואע"פ שנולד הנגע ברשות גוי ואין בו דינים כלל, מ"מ כיון שהבית טמא אפשר לדונו כחזור, ולעולם הנלקח מגוי דינו כנולד עתה ברשות ישראל, מיהו במכרו לגוי אחר שלא חזר בשני טעון צפרים ונולד נגע ברשות גוי וחזר ולקחו, ינתן מיד, וצ"ע.

ח. **תניא** בתוספתא הובאה בר"ש פי"א מי"ב בגד המוסגר שצבעו או שמכרו לעכו"ם טהור ראבר"ש אומר הרי הוא בהסגרו, בר"ש בסוה"ד הוכיח מתו"כ דסתם בגד המוסגר פירושו בשבוע ראשון או שני שעדיין הוא בטומאת מוסגר, ולפ"ז מתפרש הגדון אם הוא נטהר ע"י רשות גוי או שצבעו, וא"כ פשוט הדברים דהא לא קתני וחזר ולקחו ממנו, או שהעביר צבעו ע"י צפון.

ולכאור' נראה דכו"ע מודו דבמוסגר שאינו ראוי ליטמא פקע ממנו דין מוסגר, דטומאת מוסגר מיתלא תליא לראות מה יהי' בסוף שבוע, וכיון שהבגד אינו ראוי ליטמא, בטל ממנו דין מוסגר, והיינו מתני' דבגד המוסגר שנתערב באחרים כולן טהורין, [וכ"מ בר"ש דמוקים למתני' לראבר"ש], ופר"ש מפני שמספק לא יוכל לטמאו, וכן בקצצו ועשאו מוכין, אבל במכרו לנכרי וצבעו פליג ראבר"ש וסבר דלא פקע ההסגר, מפני שעדיין שייך שיחזור הבגד לדין טומאה, אם יחזור ויקחנו מהגוי או יעביר הצבע ע"י צפון, דהנגע לא נטהר, אלא שעתה אין צורך להסגירו, וכיון ששייכא ב' טומאה לא פקע ממנו דין הסגר, ואמנם נגע שנוצר ברשות גוי ובזמן שהוא צבוע לא חשיב נגע לשום דין, מ"מ נשאר בדין מוסגר, וכשיחזור ויקחנו מהגוי, יחזור דינו לכמות שהי' בשעת מכירה, ודין הנגעים שבו יקבע בסוף השבוע, והזמן שהי' ברשות גוי כמאן דלית', [ועי' לעיל סק"ז דה"ה לרבנן לא פקע אלא דין השבוע הזה, אבל אי קאי שבוע שני נשאר בו הדין שנקבע בו בשבוע ראשון, לענין חזר ולקחו].

ואפשר להסביר הדברים דכיון דנגע שברשות גוי יראה בתחלה, ה"ז כאילו לא נצטווה הישראל לטפל בנגע כזה, אבל באמת נגע גמור הוא בין בתחלה בין דהו"ל חוזר, ומשכא לרשותו חייב לנהוג בו דיני חוזר, כיון שהוא באמת חוזר כענין ששב איש פלוני למקומו, אלא שלא נצטוינו לנהוג בו מצות נגעים.

וכבר כתבנו לעיל ד"ל דלהכי לא נחלקו בבית לפי שאינו נטהר בלא צפרים, ואע"פ שמכרו לגוי ופקע ממנו דין הסגר עדיין טעון צפרים, משא"כ בגד שאין בו אלא טומאת ההסגר לראות אם ישוב, וכיון דפקע ד"ז מטבילו והוא טהור, ולפ"ז בית שמכרו לגוי בשבוע ראשון וחזר ולקחו לרבנן יראה בתחלה, ואחר חליצה חוזר לדינו שקודם המכירה, וכן בנטל ממנו עציו בהסגר ראשון לרבנן יראה בתחלה כשיחזיר עציו, ולראבר"ש הרי הוא בהסגרו, ובשבוע שני לרבנן חוזר לדינו שקודם שנטל עציו.

והנה הדברים המסייעים לומר דלא פקע דין הבית והבגד אחר שנקבע דינו אע"פ שעתה אינו ראוי ליטמא, הם מעיקר דין חליצה דאין הבית ראוי ליטמא בזמן חליצה, ומ"מ לא פקע דינו, ואין לומר דרק מפני שמצותו בכך דהא בחלץ כל הכותל פשיטא לן שאינו מחויב להחזיר, וש"מ שיש חילוק בין אינו בית לאינו ראוי לטומאה, ועוד דאם ה' הנגע גם על העץ וחלצו, מי נימא דפקע דינו, שהרי אין מצוה אלא להביא אבנים ועפר, וע"כ דאף בלא מצוה נשאר בדינו, ועוד דלא מסתבר שאם חלצו עציו באמצע שבוע שני, [או חזרו וחלצו האבנים שהביאו, דנשאר כותל אחד בלא אבנים] דיראה בתחלה, דהא חליצה זו לא הואי מצוה, ונמצא שהיתה שעה שלא ה' הבית ראוי ליטמא, אבל זה לא מסתבר כיון דבתחלת שבוע זה ה' במצב זה ונשאר בדינו, וכיון שע"כ דאף שהי' שעה אחת במצב שאינו ראוי ליטמא לא פקע דינו,

ה"ה חיפהו בשיש וצבוע וגוי דכולהו חד דינא, ועוד דלא מסתבר דבית שנתחייב בצפרים יטהר כשחלץ עציו או מכרו לגוי, ועוד דהא כו"ע מודו דנגע שנולד בבית עם עצים ונטלו עציו והחזירו הנגע לכל הפחות יראה בתחלה, (ואפי' בנעשה ביה"ס לכאור' כן, עסק"ז), וש"מ דיש חילוק בין התהוות הנגע, ולאחר שנעשה דלא פקע, וממילא צריך רא' דדיני הנגע פקעי, ועוד דלמעוטי בפלוגתא עדיף וכיון דלראבר"ש אשכחן דהרי הוא בהסגרו, ובפשוטו פליגי בדין ההסגר כמש"כ [בתחלת הס"ק], א"כ לרבנן אין לחדש דדין שכבר נקבע בו ג"כ פקע ע"י המכירה והצביעה.

ברם עדיין צריך הכרע בדבר דלפמ"ש דאף בית שאין בו אבנים ועצים ועפר נשאר בטומאתו לענין חיוב צפרים ולדיני חוזר, ראוי לומר שיכול אף לטהרו בצפרים כשאין בו אבנים ועצים ועפר, דכיון דנשאר בטומאתו למה לא יוכל לטהרו, [וכן ברשות גוי, עסק"ז בזה], וזה חידוש לומר דרק לענין טומאה בעינן שיהא ראוי לקיים בו מצות נתיצה, אבל משנטמא כ"ז שהוא בדין בית, שאפשר לטהרו, אמנם אין לזה סתירה דהא דין חליצה ונתיצה שנקבע נשאר אף בנשתנה ענינו, וה"ה דין טהרה, אבל זה צריך רא', ואמנם מצינן למימר דנשאר בטומאתו ואינו יכול לטהרו כ"ז שאינו בדין בית שבתורה, אבל אם כבר מצינו שהבית אינו ראוי ליטהר בצפרים, אין קשה כ"כ לומר דהנגע שחוזר אינו כחוזר קודם צפרים, דמסתבר לומר דכל שאינו ראוי לצפרים, א"צ צפרים באותו זמן, וגם בזה יש לדון, וצ"ת, ועי' לק' ס"ק י"א דלדעת מרן זלה"ה פלוגתא דדינא היא ולרבנן טהור ייראה בתחלה.

ט. ר"ש פי"א מ"ב בגד מוסגר כדפרישית לעיל כו' לפי' זה אף המוסגר עדיין טהור אלא דבנולד לו נגע אינו נחלט, ולפ"ז ע"י התערוכת לא טהרנו טומאת מוסגר, אלא

שלא תחול עליו טומאה מספק, ולפמש"פ הר"ש דיראה בתחלה, ק"ק לשון טהורין, דהא כולן יטמאו לכה"פ כדין מוסגר, אלא דלא ישרפו, ועוד דבפשוטו מתפרש נולד נגע באחד מהן, ולשון כולן טהורין משמע שהי' מקום לטמאות את כולן מספק, ודוחק לאוקומה בנולד נגע בכולן, ואם נימא דבספק טהור לגמרי כיון שאינו יודע אם דינו להסגיר או להחליט, [ערא"ש פ"ה מ"ד ובר"ש פ"ד מי"א], הוה ניחא טפי, אבל יש סברא לומר דכאן לכו"ע יראה בתחלה, כיון שכבר נקבע דין הבגד בזמן התערובת שלא יהא בו דין חזרה, וא"כ חזר דינו כבגד דעלמא, ויראה בתחלה, ולע"כ בזה.

והרא"ש פ' דטומאת מוסגר קלה ובטלה ברוב, ונראה דס"ל דפי' הר"ש לא מהני אלא למש"פ מעיקרא דמיירי בבגד שהוא טהור לגמרי, אלא שהוא בדין חזר ישרף, אבל למאי דמסיק דמיירי בימי הסגירו ממש, שהוא טמא טומאת מוסגר, נהי דאינו יכול להחליטו מספק, אבל אכתי טומאת המוסגר היכי פקעה בתערובת, ולכן פי' דבטל ברוב, [ולפ"ז מיירי דוקא ברוב, ולא חד בחד, ולפי' קמא דהר"ש מיירי אפי' חד בחד, ולשון אחרים דנקטה מתני' משום סיפא דכולן ישרפון], ויש ללמוד מזה דס"ל להרא"ש דעצם זה שאין בהסגרו אפשרות לטמאותו, לא סגי בזה לבטל ממנו דין מוסגר לגמרי, ואפשר דנקט כן משום ראבר"ש, שהרי הר"ש פי' מתני' כראבר"ש, דמיירי בצבעו, והרי לדידי' חזינן דאעפ"כ נשאר בהסגרו, וע"כ דברוב שאני, אבל לעיל סק"ח צדדנו לחלק דשאני צבוע וגוי דשייכא בהו טומאה אם יחזור ויקחנו או יעביר הצבע, משא"כ הכא דנתערב, ונקבע דינו בודאי שאינו יכול לטמאותו מספק, ופשטות דברי הר"ש דסגי בטעמא קמא דאינו יכול לטמאותו מספק, וכן הזכיר בסוה"ד כגון ב' בגדים, ומשמע דלא בעינן רוב, וע"כ לחלק כמש"כ, [ואף לדעת הרא"ש צ"ל דדוקא מוסגר שאינו

ראוי לטומאה קיל ובטל ברוב, דאל"כ הדין נותן שיטמאו כולן יחד בביאה, וצ"ע שלא הזכיר בדבריו האי טעמא שאינו ראוי לטומאה], שו"ר דבר"ש בתירוץ בתרא מבואר דאע"פ ששניהם בדין מוסגר דהעומד בראשון יכבס ויסגיר מ"מ טהורין, וש"מ דאין הטעם מפני שבטל ברוב טהורין.

וי"ש לעי' לפי' קמא דהר"ש דמיירי לאחר שבוע שני, א"כ לא קמ"ל מתני' מידי בדין מוסגר כלפי מוחלט, דהא מיירי בבגד שהוא טהור לגמרי, ולא שנטהר מהסגרו ע"י התערובת או הקציעה, והכי הול"ל בגד שאין בו גע"ג אינו מטמא בנגעים, וכן אם נתערב מספק אינו מטמא, וממילא ידענא דבכה"ג לא שייך דין חזר, ובשלמא בנתערב מצינן למימר דלא משכח"ל אלא בכה"ג דמוסגר שנתערב, אבל אכתי קצצו אין לו שייכות למוסגר, בשלמא לפי' בתרא דהבגד טמא טומאת מוסגר שפיר קמ"ל דנטהר בכך, אבל הא דאין בו גע"ג אינו מטמא לא הו"ל לאשמועינן בכה"ג, [ועי' להלן דמכח זה חזר בו מהתו"כ], וי"ל דלרבנן דראבר"ש דאפי' נשארה מטלית אחת גע"ג ונראה בה נגע השאר טהורות, אשמועינן הכא ד"ז, דמה שנקצץ טהור לגמרי, ולראבר"ש קמ"ל דאע"פ שבנשאר באחד גע"ג כולן ישרפו, מ"מ בלא נשאר, אין בהם דין שריפה.

וי"ש להקשות מאי מותר בהנייתו דקתני, אי לאחר שחזר בו הנגע פשיטא כיון דלא נטמא מה"ת יאסר, ואי קודם שננטמא נמי פשיטא, דהא זהו דין הבגד שנטהר בב' שבועות, והנה הר"ש חזר בו משום דבתו"כ משמע דבימי הסגרו ממש מיירי, ואם לפי' קמא סבר הר"ש דכל בגד מוסגר מותר בהנאה, מתפרשא מתני' בכל המוסגרים, ואי ידע ד"ז לפי' קמא, צ"ל דכאן שנה במתני' דאחר ב' שבועות מותר בהנאה, מתפרשא מתני' בכל המוסגרים, ואי ידע ד"ז לפי' קמא, צ"ל דכאן שנה מתני' דאחר ב' שבועות מותר

בהנאה, ולא דוקא בקצו, ודוחק, ושמא הי' מקום לאסרו מדרבנן בקצו וחזר הנגע, (דהבגד מחובר בצדו אחד לפר"ש), ודמי לקוצץ בהרתו, וצ"ע.

והנה בתו"כ מבואר דחידושא דקצו קאי אבגד שהי' אסור בהנאה קודם קציצה, ואילו לפר"ש לא מצינו קציצה שמתרת בהנאה, אלא דע"י הקציצה אין הנגע מטמא, וממילא אינו נאסר, וזה לא שייך למעוטי מצי צרעת כו' דהא הנדון אם הבגד נעשה מוחלט ע"י הנגע החוזר במוכין, ובתו"כ ממעט דין מוסגר דנטהר וניתר.

נמצינו למידין דלהר"ש לבתר חזרה וכן לפי הרא"ש מתני' בתוך ימי הסגור, והכי הוא פשטא דמתני' דלא קתני וחזר הנגע, וכן פשטא דכולן טהורין מתפרש שהי' מקום לטמאות כולן דומיא דסיפא, וגם עיקרה מתפרשת בטהרת מוסגר, ולא בדיני נגע החוזר בספק ובפחות מגע"ג, וכן קצו ועשאו מוכין ומותר בהנאתו צ"ב לפר"ש, וכ"נ דעת הרמב"ם שלא פ"י וחזר הנגע, וגם כייל ל"י בהדי נכרי וצבעו ולא פ"י שם שחזר ולקחו והעביר צבעו, וגם נראה דבכל דוכתא מתפרש מוסגר בתוך ימי הסגור, והא דלעיל מ"ו י"ל דכולל גם בתוך הסגור ממש, כ"נ לפו"ר, ואז יטמא משום פסיון, וקרי ל"י חזר מפני שחלצו ממקום הנגע, א"נ כיון דקאי אמתני' דמ"ה שפיר קרי ל"י מוסגר סתמא, אבל בעלמא הנדון על טומאת מוסגר ולא על מאורעות שנתחדשו, ואי משום קושיא דאיך נתערב, מצינן לפרושי שנתערב בבגדים שהיו כהה בתחלה ובגד זה הי' כהה בראשון, א"נ כגון שהלך נגעו דעדיין טמא עד סוף שבוע, וקמ"ל מתני' דטהור מיד, ועי' להלן אם משכח"ל בקרע הנגע מן הבגד.

ולכאזי נראה ללמוד מדברי הר"ש שאם נקרע הנגע מן הבגד ונתערב שאר הבגד באחרים אם יוחלט הנגע יוחלט גם הבגד

המעורב, דלא נאמר הדין דאינו מטמא את הספק אלא כשהדין צריך להקבע על הספק, אבל כשנקבע הדין על הודאי חייל ממילא על המעורב בכל מקום שהוא, אע"פ שאילו חזר עליו בעצמו הנגע הי' טהור, דאל"כ הו"ל לפרושי כפשוטו כשנקרע הנגע מן הבגד, וויש במקום הקרע גע"ג, דאל"כ בטל דין נגעים מן הבגד, דכיון דמקום הנגע אינו מטמא, א"כ אין הסגר לשאר הבגד, שאינו ראוי לפסיון הרחוק כשאין עיקר הנגע, ונתערב החלק שאין בו נגע, דאוקימתא דצבעו וגוי וכראבר"ש דחוקה טפי מנקרע, א"ו בכה"ג באמת אף המעורב יוחלט.

מיהו יש מקום לומר דבכה"ג לא אמרי' שהמעורב נדון כאחד עם זה שאינו מעורב, דכיון שהבגד המעורב אינו ראוי לפסיון בטל מיני' דין הסגר ושוב אינו מטמא עם הבגד שנגע בו, דהא בצבע או מכר לגוי (או עשאו מוכין) אין החלק שצבעו נטמא ע"י החלק שלא צבעו, [וצ"ע בזה, אם נימא דלעולם הצבוע נשרף עם הבגד], וה"נ כשנתערב כיון שאינו ראוי ליטמא בעצמו, ואינו ראוי לפסיון לבגד, א"כ בטל עי"ז צירופו לבגד, ואינו נטמא עם הבגד, [מיהו גם בצבעו אינו מוכרע ד"ז אם נימא שנסרף אע"פ שאינו מטמא, ואף אם בצבוע נימא כן, עדיין יש לדון דבנתערב מטמא], וניחא בזה דלא משכח"ל מוסגר מעורב שנשאר בטומאתו, ובנתערב החלק שהנגע בתוכו לכאזי נראה דהחלק שלא נתערב אע"פ שנראה בו נגע אינו בדין פסיון, כיון שהאדם אינו ראוי ליטמא מחמת עצמו, אינו עושה פסיון, וכיון שכן מסתברא דבכל גונא התערובת מחלקת ביניהם, [ועי' לק' ס"ק ט"ו ט"ז], ועדיין צ"ע בסברא זו, שו"ר במל"מ דפשיטא ל"י דאף חצי שאינו ראוי לפשיון נשרף ע"י החצי שבמקום הנגע, ולראבר"ש מצינו כן בתוספתא דאף המטליות שאין בהן גע"ג נשרפות, אלא דאפשר דבהא נמי פליגי רבנן עלי'.

לא קנסוהו משום קוצץ בהרתו, אבל בקצץ הנגע לחוד אסור בהנאה, [ואע"ג דבתוך הסגר לא קנסו, ה"מ בסימני טומאה, אבל לא בקוצץ כל הנגע כמ"ש מרן זללה"ה ס"ח סק"ז עפ"ד תו' בכורות שפי' הגמ' במוסגר עי"ש, שו"ר שכ"כ הראב"ד בתו"כ עה"פ והבא אל הבית, ועי"ש], וצ"ע בדין צבעו אם קנסוהו, ואם קנס דבגד רק בהנאה, מצינן לפרושי דטהור ואסור בהנאה, ועמש"כ לק' ס"ח סק"ו.

ובפשוטו נראה דדוקא מפני שעשאו מוכין טהור, אבל בקצץ מטליות שיש בהן גע"ג טמאין, ואמנם מצינן למימר דמשום המטלית שהנגע בתוכה נקט מוכין, אבל בפשוטו נראה דבכה"ג כולן טמאין, שהרי כשעשאו מוכין כבר הפריד הנגע מן הבגד, ומ"מ משמע שהבגד נותר רק בגלל שעשאו מוכין, דאל"כ אינו ענין לעשיית מוכין כלל אלא דבעינן במקום הנגע גע"ג, ולשון התו"כ נמי משמע דרק במוכין משכח"ל שריותא למוסגר, ואמנם איכא למידן משום קנס כמש"כ, מ"מ משכח"ל היתר בנקרע, ולא הו"ל למיסתם דהמתיר הוא שעשאו מוכין אם האמת הוא דהמתיר הוא ההפרדה מן הנגע, ולקנס איצטריך מוכין, ויש לדקדק מזה דכשיש במקום הנגע גע"ג חשיב פשיון אף בחצי שנקרע מן הבגד, ועכ"פ החצי נשרף ע"י פשיון שבמקום הנגע.

ולפ"מ דלמסקנת הר"ש התוספתא מיירי (אף) בימי הסגר, יש ללמוד נמי מהא דקתני דמטליות שאין בהן גע"ג טהורות, דאם היו בהן גע"ג היו נשרפות לכו"ע, וש"מ דאף בתוך ימי הסגר נטמא חצי הבגד שנקרע ע"י חצי שהנגע בתוכו, והא דקתני נראה נגע באותו שיש בו גע"ג, צ"ל דמיירי גם כשעדיין נשאר בו הנגע ועמד ב' שבועות או שפשה בתוכו, ולא רק בחזר עליו לאחר שקרע ממנו הנגע בכהה בשני, [מיהו אכתי מצינן למימר כדעת המל"מ שאינן ראויין לפשיון, אבל מ"מ נטמאין עם הבגד].

ואם נימא דאינו מטמא מתפרשא שפיר מתני' בקרע מן הבגד את הנגע ויש בקרע גע"ג ונתערב שאר הבגד, דע"י התערובת נטהר ולא יטמא עם הבגד, והר"ש ניחא לי' לפרושי מתני' בנשאר הבגד כולו כמו שהסגירו, - כל מש"כ הוא לצד דבגד המוסגר בשבוע ראשון ושני שחלקו פושה מזה לזה, דאל"כ נטהר השני כדין קוצץ בהרתו.

ועוד משכח"ל שנתערב בנגעים טהורין, כגון שבשאר הבגדים נתהוו קודם שארג בהן גע"ג או בקמט ונגלו, א"צ כגון ששאר הנגעים לא הראם לכהן עדיין, וכ"ז שלא הסגירו טהורין, ואפי' אם חזר ומסגיר כולם מ"מ שייך לומר כולן טהורין, דעכשיו אינם מטמאין, ואם יחזרו לכהה לא יסגירו, ואם יעמוד ב' שבועות לא יחליטנו, כיון שבשאר הו"ל שבוע אחד, כללו ש"ד טומאת מוסגר בטלה הימנו, ומשכח"ל נמי שנתערב בבגדים של עכו"ם, ומ"ש הר"ש שמכרו לעכו"ם צ"ב, דאם נתערב בשל עכו"ם א"צ לומר שמכרו, ובדמינכר לא מהני מכירה מידי לראבר"ש, וצ"ל דאגב צבעו נקטי', וכן ברע"ב ותוי"ט העתיקו רק צבעו, וכבר הגיה מרן זללה"ה ומחק או מכרו לעכו"ם, וברש"ש העיר דהיכא דלא מינכר ע"י שצבעו, תו לא מטמא אף בלא נתערב, ולפ"ז כונת הר"ש שנתערב בצבועין שיש בהן נגע, ודכוותה בגוי, וניחא לי' לומר שהיו ברשות גוי דהכי אורחא דמילתא, ואגב צבעו, דאתיא כראבר"ש.

י. שם מתני' קצצו ועשאו מוכין טהור ומותר בהנייתו, כבר נתבאר לעיל דמדאיצטריך לאשמועינן דמותר בהנאה מוכח דמיירי בתוך ימי הסגר, וכן משמע דנטהר ע"י הקציצה, ולא רק שנעשה אינו ראוי לחזרת נגע, וכ"מ בתו"כ וכדהדר בי' הר"ש מה"ט, ולפ"ז מיירי בבגד שיש בו נגע וקמ"ל דע"י הקציצה נטהר, ויש לעי' כיון דע"כ קצץ גם הנגע, א"כ אפי' לא קצץ כולו נטהר, דשוב אינו ראוי לפשיון, וי"ל דכשהשחית כל הבגד

ועוד דאם מטמא רק בכזית לא מצי למיתני טהורין וטמאין, ולע"כ בזה.

יא. **שם** בר"ש תניא בתוספתא כו' פי' טהור אפי' חזר בו הנגע כו' מבואר דהר"ש מפרש הנדון ברשות גוי וכשהוא צבוע, [וכן לפי' בתרא כ' דע"י שהוא צבוע נתערב, ועדיין הוא טמא לראבר"ש], ויש לעי' מ"ט דראבר"ש הא צבוע ודעכו"ם לאו בני איטמויי בנגעים נינהו ומה בכך שחזר הנגע, ואפי' הוריד הצבע מסתברא דנגע שנולד כשהוא צבוע אינו מטמא, ול"ד לדגוי, ולא דמי למטליות פחות מגע"ג, דנשרפין אגב המטלית שיש בה גע"ג, אבל לא מצינו לטמויי בנגע שאינו מטמא בעלמא, ושמא כבר נקבע דין הבגד לענין חזרת הנגע ודמי בזה למוחלט דלא פקע ע"י צביעה וגוי, וכיון שלא נעשה שינוי בגוף הבגד רק דבר חיצוני כבעלות גוי או צבע שמכסה את הלבן, כי ישוב הנגע לקבעי' קמא הדר, וכאילו אין בכח בעלות הגוי והצבע למנוע מן הנגע לחדש כחו דמעיקרא, אבל אין לחדש כזאת דסו"ס אין נגע מטמא בגוי וצבוע, ואף בחזר ברשות ישראל קודם שראהו כהן, וכן בצבעו מסתברא דאינו מטמא, ולגודל הקו' צריך לדחוק דכונתו לאחר שלקחו, אף כי לשונו ז"ל ל"מ כן, ולמסקנת הר"ש מיירי ראבר"ש בטומאת מוסגר ואיסור הנאה שבו, וזה באמת לא פקע אף ברשות גוי, וכמשנ"ת הענין לעיל סק"ח, וכ"ע ברמב"ם וכ"ע דעת הרא"ש כמש"כ סק"ט.

והנה בפשוטו אף לפי' קמא דהר"ש לא פי' פלוגתתם בדין הבגד לאחר שחזר ולקחו והעביר צבעו אם לא נדחוק כדלעיל, ולעיל סק"ז ח' צדדנו דלכו"ע חזר לדינו כשחזר ולקחו מן הגוי, אבל אין לדקדק מדלא פי' כן הר"ש, דכיון שלא הוזכר שחזר ולקחו והעביר צבעו, נחא לי' לפרושי דפליגי ברשות גוי.

אבל מרן זללה"ה בס"א ס"ק י"ג נקט דהתוספתא ודאי מיירי לאחר ב' שבועות, ועפ"ז כתב לפרש גם תוספתא דצבעו בכה"ג, ועי' בזה להלן, ונראה דלטעמי' אזיל בס"א סק"ט דבגד המוסגר שקרע חציו, הר"ז כקוצץ בהרתו מאותו חצי ונטהר בכך, ולכן ע"כ דמיירי הכא דליכא נגע, אבל מדברי הר"ש נראה דכולה בתוך ימי הסגרו, וכן יש לפרשה דומיא דקצצו דמתני', וכן העתיק ברמב"ם פי"ג הי"א קצצו ועשאו מוכין כו' היתה בהן אחת כו', וכ"פ הרא"ש למתני' כמשנ"ת לעיל סק"ט, וכ"ד המל"מ פה אלא דס"ל שאין דין פשיון מחתיכה לחתיכה, ואאמו"ר שליט"א הוכיח מהתוספתא דאף דין פשיון יש מחתיכה לחתיכה, [מיהו עי' בזה לק' ס"ק י"ג דהתוספתא לא מיירי בנדון זה], ונראה דבזה גם דעת מרן זללה"ה שיש להשוות דין הטומאה לדין פשיון, ומאי דנקט המל"מ בפשיטות דלא שייך פשיון מחתיכה לחתיכה, יעוי' ברמב"ן עה"ת פ' מצורע דענין פשיון הרחוק דמי לחזר נגע לבגד, ומה"ט נראה להשוות טומאה ופשיון וכן להשוות שבוע ראשון ושני ואחר שקרע, ועוד יתבאר להלן בס"ד, עס"ק ט"ז י"ט.

שם ועשאו מוכין, בפשוטו נראה דקצצו דק דק, דמוכין הם הניתנין בכר וכסת, ונקט כן כלפי סיפא לומר דבמוחלט לא מהני עשאו מוכין, (וערמב"ן סו"פ תזריע שהביא פלוגתא דירו' בדין אבנים מנוגעות שעשאן סיד), ובתוספתא קתני מטליות משום דמיירי באחת גע"ג, ועוד דהתם לא קתני בסיפא דין המוחלט, וצ"ע בר"ש ורא"ש שפי' דמחזיר מלמעלה, וכנראה לשון טהור ומותר בהנייתו דנקט לשון יחיד משמע להו שהמדובר בבגד אחד, אבל לדינא אין בזה חידוש, דע"כ מיירי באופן שאין בחיבורן ממש לצרפן לדין בגד, ולפמש"כ דמיירי במוכין שנותנין בכר וכסת, נופל שפיר לשון יחיד כיון שמתחברין יחד,

אבל מרן זללה"ה פי' דפליגי לאחר שלקחו מן הגוי אם חזר לדינו ובאמת אי מפרשין פלוגתייהו לאחר ב' שבועות לא מסתבר כלל לאוקומה ברשות גוי וכשהוא צבוע, ולפי' למאי דקיי"ל כרבנן פקע דין הבגד ברשות גוי, ובחזר ולקחו יראה בתחלה, ולפי' טהור דקאמרי רבנן לאו טהרה גמורה היא, דהא השתא נמי טהור הוא, וברשות גוי לכו"ע טהור הוא אפי' נראה בו נגע, וכשחזר בו נגע ברשות ישראל עד שלא בא אצל כהן לכו"ע טהור, ומשבא אצל כהן לרבנן הרי הוא מוסגר ולראבר"ש ישרף, מ"מ נקטי לשון טהור שפקע דינו ממנו, ולכן לא הזכירו חזר ולקחו, דע"י המכירה חזר כבדו שלא הי' טמא מעולם, מיהו כבר נתבאר דלדעת הר"ש [והרא"ש] והרמב"ם מוסגר מיירי בתוך ימי הסגרו וכשהוא טמא טומאת מוסגר, וטהור מטומאתו זו ברשות גוי ובהיותו צבוע, [ואף תוספתא דמטליות מתפרשא בכה"ג כמש"כ סק"ן], וכמשנ"ת לעיל סק"ח, וע"ע בדברי מרן זללה"ה שם ס"ק י"ד.

במעמי דראבר"ש אפשר לומר דמוסגר ספק מוחלט הוא, אלא שהדבר מתברר ע"י סימנין, ולכן כל שאם הי' מוחלט הי' אסור השתא נמי אסור, מיהו דוקא כשיכול להתברר החלטו, אבל כשא"א לברר טהור מספק, ולכן מוכיח נשרפין כשנתברר, דהשתא אגלאי מילתא דמעיקרא הווי' טמאין, וכן ברשות גוי וצבעו, אם תתברר טומאתן, לא הועילה המכירה והצביעה לטהרן, מיהו אינן מטמאין למפרע אלא מכאן ולהבא.

יב. **פי"ב מ"ב** בית שלא היו בו אבנים כו' הק' הראב"ד בתו"כ [וכ"ה בהשגות פ ה] דמשמע דוקא מפני שהכניסם לו משנראה בו נגע אבל קודם שנראה בו נגע אע"פ שכבר נבנה טמא, ובתו"כ אמרי' דאבנים ועצים ועפר שהכניס לו משנבנה אין ניתצין עמו, ובפשוטו יש לתרץ דהכא באבנים הנצרכים לבנית הבית קאמר, דומיא דלא ארג

בו גע"ג, ואי לאו דנראה תחלה הווי' חשיבי שפיר נבנו עמו, אבל הראב"ד משמע לי' שכבר הי' הבית מושלם תחלה, ותרין דאע"פ שאין ניתצין עמו, מ"מ מהני לחשבו יש בו אבנים ועצים ועפר, ובאמת הדברים מחודשים דכיון דלא חשבינן להו אבניו, למה יועילו לחשבו כיש בו אבנים, ונראה דבאמת אם נפרש דאבנים שהוסיפו לו משנבנה, היינו שניכר שאינם צורך עיקר הבנין, כגון שבנה איצטבא בבית, [ע"י בדין קירות היציע בתו"כ ובתוספתא ולע"כ] ולא נחלק בזמן בנייתו, באמת לא יועילו לחשבו כיש בו אבנים, אבל הראב"ד מפרש דגזיה"כ הוא כל שהוסיפו לו משנבנה, אע"פ שעתה אין ניכר שאינם מעיקר הבנין, וכיון שבאמת הם אבני הבית מהנו לי' אע"פ שיש גזיה"כ שלא ינתצו, וע"י בספר מרן זללה"ה ס סק ולע"כ.

ונראה דלא קשיא לי' להראב"ד אלא באבנים שאין ניתצין עמו לעולם, גם בנגע שיוולד עתה, אבל אם הוסיף לבית אבנים לאחר שנולד הנגע, או ארג בבגד לאחר שנולד הנגע, נהי דלענין נגע זה לא הווי' כבית לנתיצה ושריפה, מ"מ לענין דין אבנים ועצים ועפר או להשלים גע"ג, [באופן שלא בטל מיני' שם בגד באמצע, ע"י להלן], שפיר מצטרפין עמו, דהא באמת השתא הווי' חד בית ובגד גם לנתיצה ושריפה, מ"מ לענין דין אבנים ועצים ועפר או להשלים גע"ג, [באופן שלא בטל מיני' שם בגד באמצע, ע"י להלן], שפיר מצטרפין עמו, דהא באמת השתא הווי' חד בית ובגד גם לנתיצה ושריפה, ולא בעינן שיתחייבו בנתיצה מחמת נגע זה, ומש"ה לא הק' אמתני' דקתני בגד שלא ארג בו גע"ג כו' דכיון שנגע שיוולד עתה ישרף עמו, חשיב שפיר לשווייה בגד, וכדאשכחן במטלית פי"א מ דחזר נגע למטלית שורף את הבגד, והמטלית תשמש את עצמה בסימנין כמ"ש בתוספתא, וש"מ דאע"פ שאין המטלית כבגד לענין שריפה של נגע זה, מ"מ כיון דהשתא

חד בגד נינהו, מהני נגע שבמטלית לשרוף את הבגד, מיהו לאו ראי' גמורה היא שהרי אין המטלית מסייעת את הבגד ליחשב בגד, ואף באופן שהמטלית עיקר רוב, [דבכה"ג נראה שאם אין מן הבגד הראשון גע"ג שוב אינו מטמא וצ"ע בזה], מ"מ מהניא לחשבו חזר נגע לבגד, וש"מ דדין חזר לבגד אינו תלוי בדין צירוף לחשיבות בגד, מ"מ נראה להביא ראי' לזה מדין בית שחצו בנסרים בר"ש פ"ג מ"א בשם התוספתא כמשי"ת להלן בס"ד, שו"ר דרק לפי ב' שכ' מרן זללה"ה איכא ראי' לזה, ועי' לק' סק"כ.

בגד שהי' בו גע"ג ונראה בו נגע וקצו לפחות מגע"ג אפי' חזר וארג עליו גע"ג טהור הנגע ולא יראה בתחלה, דכיון שאין בגד הר"ז כמדביק נגע על בגד, וכתולש בהרת מאדם ומחזירה עליו, ואם הי' אפשר להוסיף עליו ויראה בתחלה אפשר דהוה מחייבין לי' בקצו, וכ"נ דמוכין ומטליות שוין, ובחתך הגריס לשנים פשיטא דא"י להחזיר ולצרפו, מיהו בהוסיף עליו מצד אחר, ואח"כ קצו, ולא נשאר מהבגד הראשון גע"ג, אבל כל הזמן הי' בתורת בגד, בזה י"ל דנשאר בטומאתו, מיהו דוקא בהי' התוספת מיעוט ועיקר הבגד מן הראשון, אבל היכא דפנים חדשות באו לכאן, בטל דין הראשון, [מיהו אין זה ענין לקייטא שיש בה פספסים צבועים ולבנים, דפספס יחידי הוה פחות מגע"ג ומיעוט הבגד, דאפי' אם אין הצבוע נשרף, מ"מ אין כאן פנים חדשות לעיקר הבגד], ועי' לק' סק"כ בכ"ז.

החולק בגד שנראה בו נגע קודם שנראה לכהן אע"פ שנשאר עם הנגע גע"ג מסתבר דדינו כקוצץ בהרתו, [למאי דנקטינן דלא מהני החזיר], דלא אזלינן בתר הנגע אל בתר הבגד, והרי מבגד זה קצץ הבהרת, ואאמו"ר שליט"א נסתפק בזה, דשמא רק כשמבטל דין הנגע לגמרי אמרי' כן].

יג. ר"ש פ"ג מ"א תניא בתוספתא בית שנראה בו נגע במזרחו חצו ונראה בו נגע במערבו של בית נדון כבית אחד כו' ופר"ש שבנה קיר באמצע הבית ודינו לענין פשיון וחזרת הנגע כאילו לא חצו, ובפשוטו משמע דחשיב כבית אחד ממש, ולא דמהני פשיון מבית לחבירו, כדין טולה מן המוסגר, מדנקט החילוק אם נדון כאחד או כשנים, ולא קאמר חזר נגע באחד מהן השני ינתן, דאם דינם כשנים בכל האופנים, לא הול"ל ברישא כבית אחד ובסיפא כשני בתים, דלא זהו החילוק כלל, והול"ל כדאמרי' בעלמא בית המוסגר שחצו פושין מזל"ז, וגם אין מקום להזכיר דחצו ואח"כ נראה בו נגע נדון כב' בתים, דהא ברישא נמי נדון כב' בתים, אלא שפושין מזל"ז, א"ו נדון כבית אחד היינו כאילו אין כאן מחיצה כלל, ואם נפל כותל המערבי הבית כולו טהור.

וי"ש להבין כיון דחצו ולכל דיני התורה הו"ל כשני בתים, מ"ש דלגבי נגעים נדון כבית אחד, ואם נימא דחצו בנסרים ויריעות כאותה ששינו באהלות פט"ו מ"ד הוה ניחא, ולשון חצו מסייע לזה, וכן מדקתני סיפא נראה נגע בין נסר לכותל, משמע דרישא בחצו בנסרים ויריעות מתפרשא, (ונראה נגע בכותל הצפוני בחיבורו לנסרים שחולקין מצפון לדרום, ועי' ביאורי הגר"א שפי' דמיירי בחצו בנסרים, אבל אפשר דרק על דין זה מפרש כן, אבל ברישא מתפרש כפר"ש), אבל בר"ש פי' שבנה קיר, ובפשוטו נמי משמע שהקיר האמצעי ראוי ליטמא בנגעים, מדקתני נדון כשני בתים, [ומה"ט דחה אאמו"ר שליט"א אפשרות זו], ואמנם יש ליישב דמה"ט לא נקט ברישא חצו בנסרים, משום דמיירי באופן שיש אבנים בכותל החוצץ, אבל נקטי' בסיפא לומר דמיירי בחצץ, ולא בבנין גמור החולק לגמרי, מיהו בר"ש לא פי' כן, וגם התנא הו"ל להגביל דין הקיר, אם נימא דבבנין גמור נדון כשנים, דהא מפרשין דיש

בו אבנים אלא שהם עראי כנסרים, ומשמע דכל שהבנין הראשון במקומו, ורק נוסף באמצעו, נדון כחצץ.

ואפשר דמדמינן החוצץ אחר שנראה נגע, כחוצץ בבנין בתוך בית חבירו, דאפשר לראות הבנין כעראי אף כשהוא בנין גמור, וה"נ אין החצץ מונע מן הנגע להתפשט בכל הבית, דלגבי ידי' החצץ כמאן דלית', והרי חזינן בדיני הנגע דפושא מבית לבית, ועכ"פ לענין חזר הנגע מהני מבית לבית, וה"נ י"ל דנשאר כחו בכל הבית כקודם חצץ, וכ"כ מרן זללה"ה ס"י סק"א דכיון דמתחלה הי' חד בית חייל הדין בכל הבית ואין בכח המחיצה לחלקו, וואפשר דאם אין ד"א בכל בית, הו"ל אינו ראוי לדירה, ולא מהני לזה כח הנגע, ורק לענין חלוקה משוי לי' הנגע כחד], וצ"ל דניכר החצץ כתוספת על עיקר הבית, ולא כבית שנחלק לשנים.

והנה מבואר לפ"ז דאם לא הי' נדון כבית אחד, לא הי' מועיל הפשיון ממזרח למערב, ואם נימא דבית המוסגר שחלקו דינו כבגד המוסגר שחלקו, ופושין מזל"ז, יש לפרש הכא דקודם שנראה לכהן אם לא הי' נדון כבית אחד לא היו פושין מזל"ז, ולא הי' השני בדין מוסגר, ולדעת מרן זללה"ה נפ"מ לכל מוסגר קודם חליצה, דאין פושין מזל"ז, ורק מפני שנדון כבית אחד מהני פשיון, ואפשר דהכא גרע דאם הי' נדון כשני בתים, הי' דינו כסתר הכותל הרביעי, דהשתא הכותל החדש אינו מטמא בנגע זה, וחשבינן הבית שהי' בו הנגע כנפל כותלו, והי' דינו שיראה בתחלה או טהור לגמרי לפי מה שצדדנו לעיל סק"ז עיי"ש, [ולעיל ס"ק י"ב סברנו לחלק בין נפל הכותל וחזר ובנאו דבטל מיני' שם בית, לחצצו דלא בטל מיני' שם בית, אלא דבב"א הכותל הקיים כהפיל את הישן, למה"ד להוסיף על הכותל והפיל את הישן, ושמעתי מאאמור"ר שליט"א שאין לחלק בזה ור"ל מפני שאין הכותל החדש ראוי ליטמא בנגע זה,

ועס"ק י"ב ולק' סק"כ], מיהו מדברי מרן זללה"ה שם נראה דעדיין שם הבית עליו אף בכזה"ג, עיי"ש שכתב לפרש התוספתא לאחר חליצה, וכ"מ במ"ש להוכיח מכאן כהמל"מ, (מיהו אין בידי כעת הכרע גמור בדעתו ז"ל בנפל הכותל וחזר ובנאו אם יראה בתחלה או טהור לגמרי), ועיי"ש סק"ו בדין הנוסף לבית אם ניתן עמו.

ומדנקט בית סתם ולא בית המוסגר משמע דרישא אף קודם הסגר מיירי, וכ"מ בר"ש דסיפא קודם שנראה בו נגע לגמרי מיירי, וש"מ דהתהוות הנגע קובעת, מיהו אכתי אין ללמוד מזה לנגע שנראה בבגד וקרעו ואח"כ הראה לכהן, דבפשוטו משמע שאין מסגיר אלא את המחובר לנגע בשעת הסגר, ואע"ג דלאחר הסגרו לדעת המל"מ נדון כהבגד שעם הנגע, זהו מהלכות הסגר, אבל מכח הנגע לחוד לא מהני משקרעו, ומה"ט דעת המל"מ דאינו פושא מזל"ז, וצל"ע בזה.

ומדנקט לי' בדין פשיון, ולא קאמר נראה בו נגע ואח"כ חצצו נדון כבית אחד, או מסגיר את כולו כאחד, יש לדקדק דאי לאו דנדון כאחד לא הי' מועיל פשיון מזל"ז, ואם נימא דאין פשיון מבית לבית ומבגד לבגד ניחא, ויש לדחות דניחא לי' לפרושי שיש בית מכאן ובית מכאן, ושהכותל מגולה ולא חצצו אצל הכותל.

ובחידושא דסיפא נראה דאף בחצצו בנסרים הדין כן, כדחזינן דדין מקומן כביה"ס, [והיינו רבונתא דקמ"ל דדינם כביה"ס אע"פ שהם עראי, ואף כשהסירין טהור הנגע], וכמש"כ לעיל לדקדק ממתני', ואף דרישא מפרשינן גם בקיר ממש, מ"מ סיפא מפרשינן גם בנסרים, ועוד דכיון דחזינן דנראה נמי במערבו, הו"ז מוכיח שהנגע שוכן בכל הבית כאילו חצצו אחר הנגע, וקמ"ל דזה לא מעלה ולא מוריד, וגם קמ"ל דבקיר גמור מיירי דנדון כשני בתים, ומ"מ ברישא נדון כבית אחד.

שוב שמעתי מאאמו"ר שליט"א דאפשר לפרשה בחצצו בנסרים ויריעות, ואמנם בסיפא דנדון כשני בתים, אינו מסגיר אחד מהם, כיון שאין בכותל אבנים, ומשה"ק דחזר ונראה משמע בסוף שבוע, וא"כ הרי הסגירו המזרחי, אפשר לפרש דחזר ונראה דרישא נמי מיירי קודם שנראה לכהן, וקמ"ל ברישא דכיון שבכותל המזרחי נראה קודם שחצצו, אע"פ שבמערבי נראה אחר שחצצו, מסגירין את כל הבית על שני הנגעים, דכיון שהראשון מצרף את כל הבית ואין החצץ הזה מחלקו, ה"ה לגבי הנגע השני, [מיהו בהלך הראשון בינתיים, כיון שאינו מסגירו מחמת הראשון הו"ל השני כנולד אחר שחצצו], ובסיפא נדון כשני בתים, אע"פ שהחצץ עראי כנסרים ויריעות, ואמנם לא יסגירו, כשלא יהא בו אבנים, ולפ"ז באמת כשחלקו בבנין גמור נדון כב' בתים אף משנראה בו נגע, ועי' לעיל מה דינו.

נמצינו למידין דהתוספתא לא מיירי בדין בית המוסגר שחלקו לשני בתים, והנדון קודם הסגר אם הוא אחד או כתר, ולפ"ז גם אין ללמוד מדיוקא דדוקא חצצו אבל חלקו לא, דקודם הסגר באמת מהניא חלוקה אף בבגד, וזה לכל הפירושים, מלבד לפי מה שצייד מרן זלה"ה בפ"י בתרא דמיירי לאחר חליצה.

- הוספה הא דלא קתני המטלית טהורה י"ל מפני שטמאה מדין יד לבגד -

יד. **פ"א מ"ו** מציל את המטלית, בפשוטו משמע שהבגד נשרף מיד ולכך צריך להציל את המטלית, (כההיא דפ"ג מ"ב ומציל על המלבנים), אבל אם הבגד משמש את המטלית בסימנין, א"צ להציל את המטלית, ורק לבסוף אם ילך הנגע, ולא יעמוד ב' שבועות יצטרך להציל את המטלית, ובפשוטו משמע דאף כשהנגע נשאר צריך להציל את המטלית, ועוד דבנראה במטלית לא קתני מציל מפני שמשמשת את עצמה בסימנין,

ואם איתא דין המטלית ברישא וסיפא שוין, וכ"נ דעת הר"ש והרא"ש וכ"ה ברמב"ם, וטעמא משום דאין עיקר הבגד נטפל לשמש את המטלית בסימנין, וגדולה מזו משמע בתוספתא דאפי' שניהם מוסגירין ונראה נגע בבגד אינו שורף את המטלית שבו, ואע"פ שהקלקול שבשניהם שוה, דכיון דלעיקר הבגד מדין נגע החזור הוא, הרי הוא חוזר לעיקרו, ולא דמי לטולה בטהור שהנגע שבטהור מתייחס גם למטלית, דהתם אין הבגד משמש את המטלית, אלא המטלית כחד עם הבגד, וככל בגד שיש בו טלאי ונראה בו נגע, אבל הכא הנגע החוזר אינו מתייחס למטלית מכח הבגד, שלא היתה עמו בנגע הראשון, אלא דבעינן שהבגד ישמש את המטלית, (כעין שמש), לומר שהנגע נראה בו בשביל המטלית, וזה לא אמרי' אלא שהמטלית משמשת את הבגד.

מיהו לפ"ז לא נתפרש מ"ש בתוספתא דפשה מן הבגד למטלית זו"ז ישרפו, דכיון דמציל את המטלית, א"כ הנגע שפושא לתוכה, אם יש בו כגריס יראה בתחלה, ואם לאו טהור, ובהגהות הגר"א על הר"ש והתוספתא גרס פשה המטלית, ולפ"ז אין כאן דין מחודש, אלא מדיני סימנים דמטלית, אבל בביאורי הגר"א גופי' לא גרס כן, ולמד מזה דהבגד משמש את המטלית בסימנין, וזה קשה דא"כ הו"ל והבגד ישמש את המטלית בסימנין כדאמר באינך, ומאי שנא דנקט דין פשיון, ולמה אי פשה למטלית הא ה"ה פשה בבגד, ולא הו"ל מציל אלא מסגיר את המטלית עם הבגד, וכמשנ"ת לעיל, ויתכן דכשהנגע בעיקר הבגד והוא טעון שריפה אין שהייתו ב' שבועות סימן טומאה, שהוא לא ילך מפני המטלית, וכן פשיון בבגד עצמו, ולפ"ז דוקא בפשיון למטלית תשרף, אבל הדברים מחודשים דבפשוטו לא חל דין הסגר על המטלית, ופשיון אינו מטמא בתחלה, שו"ר במל"מ פ"ב ה"ו בזה עי"ש, ודוחק לחדש

דמציל את המטלית ע"י ששורף את הבגד עם הנגע, אבל אם לא ישרפנו טעון הסגר, דאין דין הסגר רשות.

ובר"ש כתב דכיון שהנגע בשניהם לא אמרי' המטלית תשמש לעצמה דחשיב כנגע אחד שזקוק לשריפה, [ועי' לק' ס"ב סק"א דוגמא לזה], וכבר נתבאר דא"א לטמא המטלית מדין פשיון דאינו מטמא בתחלה, וע"כ נתחדש כאן שהנגע החוזר טומאתו חמורה, וכיון דחד נגע הוא הרי יש נגע כזה גם על המטלית, וכן משמע ממ"ש הר"ש בסיפא דפשה מן הבגד למטלית זו"ז ישרפו דהוה נמי טעמא כדפי' ברישא, ולכאור' ל"ד דהתם הפשיון מטמא את הבגד הטהור, אבל אם כונת הר"ש דבתרויהו פשה בתחלתו, א"כ הנגע שנתחבר בנגע החוזר מוכיח דחד נגע הוא, ונגע כזה שורף בתחלה, ולפ"ז דוקא פשיון הסמוך, אבל הרחוק לאו חד נגע הוא, וקצת משמע מדברי הר"ש דיש כגריס על המטלית, מדקאמר דלא תשמש לעצמה, והדברים מחודשים, והרי נגע החוזר על המטלית משמש לבגד כנגע החוזר ולמטלית כחדש, [שו"ר דהא לא קשיא דלגבי המטלית אין כאן אלא נגע ככל נגע חדש, ונהי דהבגד רואה את המטלית כחד, מ"מ א"א לשרוף את המטלית מחמת זה, משא"כ כשהנגע נראה בבגד ופושע למטלית], ואמנם מצינו לפר"ש דנגע הנראה בטהור לא משוי למטלית כנראה בה נגע החוזר, התם נמי לגבי מטלית דינו כחוזר, אלא דכיון דמשום ביטולה לבגד הוא לא חשיב כנראה בכל הבגד המוסגר, אבל לא מצינו חומר בנגע החוזר שיטמא טפי, והדברים צ"ת, מיהו עי' לק' ס"ק י"ז בדין אבנים שפשה בהן הנגע אם צריכין חליצה, כשנוספו לבית אחר הנגע.

והגר"א הגיה פשה המטלית, ובפשוטו אין בזה חידוש דהיינו שמשמשת עצמה בסימנין, אבל אם נימא דקמ"ל דומיא דסיפא דמהני פשיון בבגד שעומד לשריפה לטמא את

המחובר לו, יש בזה חידוש דהבגד משמש את המטלית לענין פשיון, ולפ"ז נגרוס פשה מן המטלית לבגד, מיהו באמת ד"ז צ"ע, שהרי אילו נראה תחלה נגע בבגד אמרי' דאינו מתייחס למטלית כדתנן מציל את המטלית, והשתא נמי שנראה נגע בבגד אחר שנראה במטלית (בפשיון הרחוק) מנ"ל לייחס את זה כפשיון למטלית, דילמא משום נגע החוזר אתא עלי', ולא דמי למטלית מן המוסגר בטהור דקתני סיפא שאם פשה מן הבגד למטלית חשיב פשיון, דהתם אילו נראה תחלה במטלית היתה משמשת את הבגד בסימנין, וה"נ השתא משמשתו לפשיון, [ובסברא נמי המטלית משמשת את הבגד, שאילו נשאר הבגד בטהרתו, יש בכחו להרחיק הנגע ממטליתו, דהיא טפילה לו, אבל קיום הנגע בבגד אינו מוכיח לטומאת המטלית], וכ"ז כנראה במטלית שלא הוחלט הבגד לשריפה אלא ע"י הנגע המשותף, אבל אם נראה בבגד תחלה הר"ז כטולה בגד המוחלט לבגד דמסתברא דכמאן דלית' דמי, (וער"ש דבאין במטלית גע"ג טהורה), וצ"ע.

ואו"י יש לפרש התוספתא בטולה במוסגר בשבוע ראשון או שני, ופשה מן הבגד למטלית, דכיון שהמטלית מהווה מקום פשיון לנגע הקיים, תשרף, [וכיון דנקט פשה ממילא מובן דמייירי כשהבגד זקוק לפשיון], אבל ג"ז צ"ע מנ"ל לחדש כן, דהא לא חל ההסגר על המטלית, ועי' ס"ק י"ז בדין פשה על אבן שמן הטהור.

שם חזר למטלית שורף את הבגד, כתב ר"ש מהתוספתא דמטלית תשמש את עצמה בסימנין, ואפשר דתנא דמתני' סתם בזה, דלא נילף דבעינן מטלית גע"ג, דהשתא מתפרש שורף את הבגד, ומטלית לפי הענין אם יש בה גע"ג תשמש בסימנין ואם לאו טהורה, ועיקר הדין מבואר בר"ש דאין בה גע"ג טהורה, ויש ללמוד מכאן דאע"פ שאין המטלית גע"ג אינה נטפלת לבגד ואינה נשרפת

עמו, מיהו אין הכרח מכאן דאין בגד אחר יכול להשלימה לגע"ג, דכיון דלשריפה אזיל כמאן דלית' דמי, (ולענין שלא יחשב קוצץ בהרת א"צ לזה שהרי קורע את הבגד ואין בו גע"ג).

ונראה דאין לחלק בין מטלית במקום שצריך מטלית לטלאי במקו"א, דהא אף כשנראה במטלית במקו"א קרינן ב' ואם תראה עוד בבגד וגו', ומ"מ לענין שריפת המטלית דיינינן לה בפ"ע, וש"מ דהמטלית משמשת מקום משכן לנגע החוזר, אע"פ שאינו כחוזר על המטלית, וממילא ה"ה במקום שצריך מטלית, (וה"י מקום לומר דהיכא שצריך מטלית, מוכח דלבגד אתא, והמטלית טהורה לגמרי), ועוד דהא חזינן דאין המטלית כבגד עצמו כשנראה בבגד, אע"פ שצריך מטלית, וש"מ דאע"פ שצריך מטלית הרי היא נדונת בפ"ע, וכ"נ דאין לחדש פלוגתא בין ר"נ ורבנן בדין המטלית, שו"ר במל"מ בחלוקה עשירית עי"ש, והרמב"ם י"ל דסבר דמתני' פליגא, כמ"ש בכ"מ, ודוחק דאם איכא תנא דפליג הו"ל למתני' לפרושי שורף את הכל כלשון הרמב"ם, ובאור הגנוז יש לשון ה"ז ישרף ומטלית עצמה טעונה שריפה אלא שהוא משובש עי"ש.

טו. **שם** חזר למטלית שורף את הבגד, לכאור' פשוט דאף אם חלק את הבגד וחזר למטלית, כולו ישרף, אף החלק שאין בו מטלית, דודאי לא עדיף שאר מקומות בבגד ממקום המטלית, דאדרבא לכתחלה דצריך מטלית, וכי היכי דחזר בבגד קרינן בכולו, תראה עוד, ה"ה בחזר למטלית, ויש ללמוד מזה דחזרה למטלית, כחזרה לגוף הבגד דמי, והטעם מפני שהמטלית נטפלת לבגד ובטלה אליו, ולכן חשיב כגוף הבגד, ולא רק משום דמסתבר שהנגע בא גם לעיקרו, ומזה מבואר דין התוספתא דשני בגדים המוסגרים שנטל מטלית מזה וטלה ע"ז כו' נראה במטלית כולן ישרפו, והיינו אף המטלית השני, דהא אילו

היתה מטלית זו שנראה בה נגע טהורה הי' הדין דשורף את השני, כמ"ש"כ מדין נראה במטלית, ולא גרע בזה שהמטלית ממוסגר, ולא מצינו בר"ש דיש חילוק בין נראה בגוף הבגד לנראה במחובר לו, אלא כשנראה בעיקר הבגד הטהור, אבל כשנראה במטלית דינו כנראה בגוף הבגד, כדחזינן במטלית טהורה, (גם יש סברא לומר דרוב הבגד גורר אחריו את מטליתו בכל ענין, אבל א"צ לזה), ומרן זללה"ה בס"א סק"ח הביא בשם המל"מ דהדין נותן שהמטלית השני לא תשרף, וצ"ע מ"ש מנראה במטלית שנתן במקום הקרע.

מיהו בטולה מן המוסגר בטהור ונראה נגע בטהור קתני בתוספתא לפר"ש דשורף את המטלית, ופר"ש דהבגד המוסגר כדקאי קאי, ובעיקר פ"י התוספתא אמנם הר"ש לגרסתו מוכרח לפרושי בנראה בטהור, דאל"כ אמאי שורף את המטלית, אבל התוספתא גופה מוכחת כן, דקתני בתר הכי פשה מן הבגד למטלית, והיינו מן הבגד הטהור, [ואפשר דסתם התנא נראה נגע בבגד משום דקושטא הוא דה"ה בבגד ראשון, (כן ראיתי בראב"ד על תו"כ עי"ש מיהו התם קתני חזר)], ודין חזר על בגד שורף את המטלית קתני בסיפא בדין שני מוסגרי, [והרי בפשוטו אין לחלק בין טולה במוסגר לטולה בטהור לענין חזר לבגד, ורק הר"ש מכת גרסתו הוכרח לחלק בזה], וכ"מ ברא"ש דגרס כהרמב"ם ומפרש התוספתא בנראה בטהור, [ומה שדקדק הר"ש מלשון נראה, צ"ל כונתו דכל היכא דיש חלק טהור שייך לשון נראה, (מיהו במתני' קתני נמי חזר למטלית ובתוספתא קתני נראה), ועכ"פ על הבגד הראשון שאין בו שום מטלית שייך טפי לשון חזר].

והנה מבואר לפר"ש דיש חילוק בין נראה בבגד טהור והמטלית ממוסגר, לנראה במטלית טהורה והבגד ממוסגר, דבנראה במטלית חשיב כנראה בבגד ושורף את מטליתו שבמקו"א, אבל נראה בבגד הטהור

וכענין שמצינו בבית שחצצו דתלוי בהוויית הנגע, ואותה סברא משמשת גם למאי דנקטינן דתלוי בהראה לכהן, משום דגדרי התורה קובעין דין אחד לכל המוסגר, אלא מציאות הנגע מתייחסת לכולו אף משנחלק, ולכן אי משכח"ל אופן שיחשב שחזר נגע רק על חצי, דיינינן ל' בפ"ע דלא נאמר אלא שא"א לחלק את המציאות של המוסגר, דכל מאורע שנארע בחצי הזה הרי הוא מתייחס גם לחציו השני, וכשנראה נגע בחצי אחד, הרי הנגע הזה בעצמו בא גם לחצי השני, ולא מפני שהדין שנקבע בזה לשריפה, גורר עמו את החצי השני, ולכן כשבא הנגע בבגד הטהור דודאי אינו מתייחס לחצי השני, שפיר נקבע הדין דרק החצי הזה ישרף, ואין קושיא איך מחלקים את דין הבגד, דהמציאות של תראה עוד בגד היא הגורמת את הטומאה, ולא רק הגילוי שחזר על הבגד, ולכן כשעל חצי זה לא חזר, הרי הוא טהור, דלא קרינן ב' תראה בבגד, ומשכח"ל אופנים דע"כ דין בגד מתחלק כגון שמכר חציו לנכרי ונראה נגע בחציו, דלא נחלק החלק שאצל הנכרי, וכן בצבע חציו יש להסתפק אם בכה"ג נטפל הצבוע לאינו צבוע דשמא דוקא במחוברין הדין כן, ועוד הגע עצמך בטלה מטלית צבועה ממוסגר בבגד טהור, אם נימא דהמטלית תשרף, מי נימא דהו"ל כנראה נגע באותה מטלית, לטמא את החצי השני, הרי אינה ראוי לקבל נגע.

ומצינו כיו"ב בשאר דוכתי דיש חתיכה שהיא אחת עם זה ועם זה ושני הצדדים אינן כחד, כגון בחטים ושעורים וכוסמין באמצע, וכן במנחות כ"ד ב' לענין עשרון שחלקו ואבד אחד מהן, וכן שם פ' ב' לענין אבוד ראשון ושני, וה"נ המטלית כחד עם הבגד שהיא עמו, ועם הבגד שניטלה ממנו, ושנים החיצונים אין להם שייכות זע"ז, שהרי אם נראה נגע במוסגר אע"פ שהמטלית תשרף, לא נקבע כלום בבגד הטהור, ולא אמרי

שורף רק את המטלית, והתוספתא מוכחת כן דקתני נראה בבגד שורף את המטלית, ומשמע דוקא מטלית, והדר קתני פשה מן הבגד למטלית זו"ז ישרפו, ומתפרש הבגד הראשון והשני, ואם נראה במטלית רק הראשון ישרף, ואמנם ברישא נמי קתני זו"ז וליכא אלא מטלית ובגד, התם שאני דליכא בגד אחר, אבל כאן ע"כ הלשון מתייחס לבגד הראשון, ועוד דכשפשה למטלית ברישא שייך לומר זה וזה דגם המטלית תשרף, אבל הכא דהמטלית מעיקרא בשריפה, לא הו"ל פשה למטלית זו"ז ישרפו, אלא אף הבגד ישרף, אבל אי קאי אבגד הראשון שממנו המטלית, שפיר קאמר זו"ז, דהפשיון גרם טומאה למטלית, ועוד דמשמע דרק באופן זה דפשה למטלית זו"ז ישרף, ולא דאפי' למטלית, וכ"ש פשה בעצמו, [ועי' להלן דמין זללה"ה פ' זו"ז ולא הבגד הראשון עי"ש].

ואאמור"ר שליט"א כתב לדחות ההכרח מן התוספתא, כדי שלא נצטרך לחלק דין בגד המוסגר דחציו נשרף וחציו כדקאי קאי, [והר"ש לטעמי' דלפי גרסתו כבר מצינו דמציל את המטלית, ואמנם ל"ד דהכא אם ה' נראה במטלית ה' שורף את הבגד, מ"מ כיון שכבר מצינו דינים חלוקים, ל"ק לחלק נמי הכא], ובאמת קשה לחדש חילוק בין אם סיבת החזרה במוסגר עצמו, לבין אם חזר אליו ע"י הבגד שמחובר לו, סו"ס חזר הנגע למוסגר, והרי הוא טעון שריפה, ואמנם לאו מדיון נגע החזור אתא עלי', דאילו ה' הבגד ממוסגר אחר היתה הטלית ניצלת, ורק מפני שזה נגע חדש בבגד טהור, הרי הוא מתייחס גם למטליתו, דלגבי הנגע החדש כל המחובר חשיב כעיקר הבגד, מ"מ כיון דדיינינן ל' בדין חזור לגבי החצי הזה, הרי חזר הנגע לחצי הבגד.

אבל אפשר לומר דלא נאמר שא"א לחלק את דין המוסגר, דגם בחלקו קודם שנראה לכהן ה' מקום לומר דלא מהני חלוקה,

הוה דומיא דזו"ז דרישא, ומש"ה לא קאמר כולן.

כצ"א דמטליות, נראה במטלית חשיב גם כנראה בגוף הבגד, בכל האופנים, [נוה מוכח לרבנן מקרא דואם תראה עוד דהיינו במטלית], ולגבי המטלית הו"ל כנראה בה בפ"ע, נראה בגוף הבגד אם הבגד טהור, הר"ז מתייחס גם למטלית, דלגבי נגע חדש המטלית כבגד, אבל אם בבגד זה נגע חוזר, אינו נדון כנגע חדש לגבי המטלית, - כ"ז לפי' אאמור"ר שליט"א וכפר"ש בתוספתא וכגרסת הרמב"ם והרא"ש.

נראה בגוף הבגד הטהור, ופשה בסוף שבוע למטלית שמן המוסגר, חשיב פשיון וכולן ישרפו, עכ"פ בדאיכא גריס על המטלית, ועי' לעיל בזה, [נודין הבגד הראשון קודם פשיון לפר"ש בתוספתא אינו נשרף, אבל אפשר דהר"ש לשיטתו עי' לעיל], נראה בגוף הבגד המוסגר ופשה למטלית הטהורה קתני בתוספתא זו"ז ישרפו, ולא נתפרש מ"ט, ועי' לעיל ס"ק י"ד הפירושים שנאמרו בזה, וער"ש ורמב"ם במשנה י' ובתוספתא שם בדין פשה מן הנימין לסדין.

טז. **בגדין** בגד המוסגר בשבוע ראשון ושני אם דינו שוה למוסגר אחר שקרע ממנו הנגע, דעת המל"מ דאם נחלט החלק שעם הנגע, נחלט עמו גם השני, כדין טולה מן המוסגר, אבל אין פושין מזל"ז, שאם נראה נגע במטלית אינו בדין פשיון הרחוק, אלא יראה בתחלה, דפשיון צריך שיהא לו קשר עם הנגע, ומשחלקו לא מחדשין פשיון הרחוק כה"ג, ודעת מרן זללה"ה ס"א סק"ט דכל שחתך חלק מהבגד בשבוע ראשון ושני, כיון דבאותו חלק אין נגע הו"ל כקוצץ בהרתו ממנו, דכיון שדיני הבגד תלויין במציאות הנגע בו, א"כ אותו חלק שאין בו נגע פקעה טומאתו ממנו, ובנגע החוזר שאני שאין זיקה לנגע, והחוזר מעיד על צרת ממארת בכולן,

דכנראה נמי במטלית דמי, והיינו דקתני פשה מן הבגד למטלית זו"ז ישרפו, דהמטלית משמשת לשניהם כאחת, והו"ל חזר לראשון ופשיון לשני.

ובאמת כד דיינינן לענין פשיון מסתבר טפי לחלק כן, כגון בגד מוסגר שחלקו בשבוע ראשון, וחיבר חציו לבגד אחר, ונראה נגע באותו בגד, דהו"ל פשיון הרחוק למוסגר, וודאי מסתבר דלחצי השני אין זה פשיון, דנגעו לא פשה בבגד, ועי' לק' ס"ק י"ט.

ולפ"ד יש לפרש פשה מן הבגד למטלית בסוף בשבוע, וקמ"ל שני חדושים בפשה מן הבגד למטלית, דאע"פ שכבר הוחלטה המטלית לשריפה מהני בה פשיון לבגד הטהור, וזה מצינו גם במטלית שמשמשת את הבגד השני בסימנין, אע"פ שכבר הוחלטה לשריפה, (אלא דכאן הוחלטה לשריפה מחמת הנגע שבבגד זה, אבל אין זה חילוק, דהכא נמי בצירוף דמיעקרא הוא), ועוד דכשחוזר נגע בגוף המטלית מהני לבגד הראשון, אע"פ שהמטלית כבר בלא"ה בדין נגע החוזר, (הגע עצמך כנראה בו נגע אחר שקצצו, דודאי לא מהני לבגד הקודם, אע"פ שהוא כבר נשאר בטומאתו כדין מוחלט), ועוד דמשמשת כאחת פשיון לזה וחזר לזה, מיהו יש להסתפק בהא דמהני פשה מן הבגד למטלית לשריפת בגד ראשון, אם סגי בפשיון הסמוך כל שהוא, או דדוקא ביש במטלית כגריס, ואם נימא דסגי בכ"ש, ה"ה דמהני כנראה מתחלה חצי גריס על המטלית וחצי על הבגד, אבל הדבר צריך ראי' דמהני, ואם נפרש דתנא מסתם לה סתומי ופשה מן בגד למטלית כולל נמי מן הבגד המוסגר, (ואז באמת לא ישרף הטהור אם לא נראה תחלה בטהור), א"כ מבואר דבפשיון הרחוק מיירי, ובעינן דוקא כגריס, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"א סק"י, ושם דקדק מהתוספתא דדוקא זו"ז ישרפו ולא הבגד הראשון, ומיירי דוקא בפשיון הסמוך ואין כגריס על המטלית, ולפ"ז

וש"מ דכל הנמצא על הבגד נדון לגבי חציו השני כמחובר, וממילא ה"ה לענין פשוט, מיהו ע"י לק' ס"ק י"ט בכ"ז.

למ"ד הפורח בבגדים כולו טהור, לפמש"כ צריך שיפרח בשני החצאין.

הא דתנן דין טולה מן המוסגר בגונא דנגע החוזר, י"ל דלרבותא נקטי', דה"י מקום לומר דבנגע החדש נדון כל חצי בפ"ע, משא"כ לגבי נגע הקיים דאין החלוקה מטהרתו, ועראב"ד בתו"כ שם.

(בהא) דתנן והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין, ה"י מקום לומר דכ"ז שהבגד הראשון קיים, אין ראי' מזה שנשאר הנגע במטלית, לטמאות את הבגד השני, די"ל דמפני הראשון הוא נשאר, מיהו י"ל דהמציאות של הנגע הקיים בבגד מטמאתו, ואף בלאו סברא זו הדבר מחודש להמציא (כן).

דין מטלית מצינו רק בטלאי שנטפל לעיקר הבגד, אבל אם חיברו שני בגדים זל"ז, אפי' אחד גדול מחבירו, כיון שאינו נטפל אליו, י"ל דכל אחד נדון בפ"ע, ואין נגע החוזר בזה מועיל לזה, דלא מצינו במטלית אלא שטפילותה לבגד משוי לה לגבי הבגד כגוף הבגד, אבל כשאנה כגוף הבגד לא מחדשינן דנראה נגע בבגד זה בשביל המחובר לו, שוב שמעתי מאמו"ר שליט"א דבכל רוב ומיעוט דיינינן כן, ואין להמציא חילוק נוסף, - בדין דצריך מטלית מסתברא דא"צ שתהא בגודל הנגע שנקרע, ואפשר דסגי בכגריס במקום שהי' נגע, וניחא בזה דלא נילף מזה להיכא דהמטלית רוב.

יז. **פי"ג מ"ה** הבונה מן המוסגר בטהור כו' יש לע"י הרי כשהוציא את האבנים מן הבית בטל מהם דין בית ואינן ראויין ליטמא בנגעים, וא"כ איך חוזרת עליהם טומאה כשחזר ובנאן בבית, ואין לומר דע"ג קרקע נמי מטמאין, דהא אין טומאת נגעים

ודעת אאמו"ר שליט"א דלכל הדינים בגד המוסגר לא מהני ל"י חלוקה, הנקבע דינו כחד מהסגרו, וכל דין שיקבע בחציו האחד נקבע ממילא בשני, דהחלוקה אינה מחלקתן כלל, מיהו דוקא משנראה לכהן דדין המוסגר קובען כחד, ולא סגי בהתהוות הנגע, אע"פ שהאמת שהתהוות הנקגע קובעת, וכדאשכחן בתוספתא בר"ש פי"ג מ"א גבי בית שחצו ע"י לעיל ס"ק יג, מ"מ לא מצינו שהכהן מסגיר גם חלק שאין בו נגע, (ואפשר שזה חסרון בראית כהן את הנגע בשעת הסגר).

ומצאתי בפ"י הראב"ד לתו"כ סו"פ תזריע שפי' דין הטולה מן המוסגר בין בשבוע ראשון בין בשבוע שני ובין לאחר שקרע, עיי"ש, וכ"מ בפ"י רבנו הלל שם?, וזה כפי' אאמו"ר שליט"א, ולעיל ס"ק כתבנו לדקדק ממתני' סופי"א דדוקא קצצו ועשאו מוכין טהור, אבל אם קצצו למטליות שיש בהן גע"ג טמאין, ולמסקנת הר"ש וכ"ד הרמב"ם והרא"ש מיירי מתני' בתוך ימי הסגור, ולא משמע דרק מפני החתיכה שנגע בה איצטריך מוכין, עיי"ש.

ברם אכתי צריך לברר הדברים לפמש"כ לעיל ס"ק ט"ו דמשכח"ל שיהא חצי הבגד בדין חזר הנגע וחציו השני טהור, [וכ"נ פשטות דברי הראב"ד שם], וכיון דלאו כללא הוא דשני החציים דינם אחד, א"כ י"ל דהחצי שאין הנגע בו חסר במציאות של הנגע ואינו נגרר אחר החצי השני, ואמנם כ"נ דאם הי' הדין שאין פשוט מחתיכה לחתיכה כדעת המל"מ, הי' ראוי לומר דאין חצי אחד נטמא ע"י החצי השני, דהא חזינן דמציאות הנגע בחצי האחד אינה כנמצאת בחצי השני, וא"כ צריך ראי' שנטמאת ע"י טומאה דמקום הנגע, אבל נראה דלפ"ז מוכח מהא דמהני חזרה בחד לאידך, דחשיב כמציאות הנגע בשני, דהא כשחזר הנגע ע"י הבגד המחובר לא חשבינן ל"י כחזר לחציו השני, וש"מ דכשחזר על הבגד עצמו חשיב כחזר נמי על השני,

אלא לבית, אבל כשהאבנים בבית חוזר עליהן, [ואין לומר דע"ג קרקע נמי מהני חזרת נגע דאפי' בבית אינן מטמאין מאחוריהן דבעינן נגע בבית מתוכו, ואטו כל בית המנוגע שנראה נגע בבית שכנו מעבר לקיר ינתן הבית הראשון, א"ו אין טומאה אלא בבית מתוכו].

ברם עדיין הענין מחודש, דבשלמא אם נימא דלראבר"ש בגד שקצצו למטליות ונשארה מטלית אחת גע"ג וחזר ותפר המטליות לגע"ג חוזר בהן הנגע, הוה ניחא דה"ה בבית, ומתני' ראבר"ש, אבל בפשוטו כיון דבזמן שלא הי' בהן גע"ג לא היו ראויין לחזרת נגע, (וכן כשקצץ כל הבגד), השתא נמי שחיברן אינו הבגד הקודם ופנים חדשות באו לכאן, אלא שהם נטמאין אגב הבגד כאילו קצצן לאחר שהוחלט, [ולא דמי לבגד שעשאו שתי דקתני בתוספתא פ"ה הי"א יראה בתחלה דהתם נשאר מחובר גע"ג כל הזמן אלא שנשתנה שמו], (שו"ר בספר מרן זללה"ה שכ' ס"א סק"ט דלדעת המל"מ אם חיברן וחזר הנגע מטמאין, ודברינו לפ"ד מרן זללה"ה), וא"כ בבית אינו בדין שיועיל חזרת נגע על האבנים, ואין לומר דאבנים כמטלית שיש בה גע"ג, דהא בנפל כותל אחד מן הבית קתני בתוספתא שבר"ש פ"ג מ"ד דבטל ממנו דין מוסגר אע"פ שחזר ובנאו, וע"כ דכח המוסגר באבנים הוא רק מכת טפילות לבית, וא"כ ל"ד למטליות כלל, דבאבנים אם יפול הבית (או יטהרנו בצפרים) יטהרו גם האבנים, ואפי' חזר נגע עליהן יראו בתחלה, ובמטלית היא תשאר בטומאתה.

ואמנם לפ"ז ניחא שאין האבנים מטמאין מחמת הבית השני אלא מחמת הראשון, אבל אכתי מחודש שהוא מועיל לאבנים להיות ראויין לקבל נגע, ואפשר שזה נלמד נמי מהאבנים החדשות שמכניסין בבית אחר חליצה, ובאמת בכל בית הלבנים משלימין לשיעור בית דמאבנים יש רק ח' ועצים ועפר פורתא ומ"מ חשיב בית, אלא

בלא אבנים ועצים ועפר וד' קירות, וכשנפל הבית אין טומאה כלל, ואפי' לראבר"ש בר"ש סופי"א דאם נשארה מטלית אחת שיש בה גע"ג נטמאין עמה גם המטליות שאין בהן גע"ג, מ"מ נראה דכ"ז שלא חזר הנגע המטליות טהורות, דכיון שבעצמן אינן ראויין לטומאת נגעים, בטלה מהן טומאת מוסגר, אלא דכשנחלט הבגד דיינינן להו כמוכין שקצצן מבגד המוחלט, ואפי' חזר וחיבר המוכין זל"ז או לבגד אחר אינן מטמאין לראבר"ש דפנים חדשות נינהו, [וכ"כ מרן זללה"ה ס"י סק], אע"פ שעדיין הבגד של גע"ג קיים, ודכוותה הכא ראוי לומר דע"ג קרקע טהורות, וחזר ובנאן לא מהני, ורק לענין שאם יוחלט הבית, יחול הדין גם על האבנים שע"ג קרקע מהני לראבר"ש, [וימה"ט נראה דמודה ראבר"ש לרישא דתוספתא דבית המוסגר שנשרו ממנו אבנים טהורות, דכ"ז שהם ע"ג קרקע לכו"ע טהורות, אלא שהם נחלטין ע"י הבית, ובזה י"ל דרבנן נמי מודו, ולפ"ז דין האבנים שנשרו לרבנן כדין המטליות לראבר"ש, שהם נחלטין ע"י הבית וכ"ז שהם ע"ג קרקע בטל מהם טומאת מוסגר, וצ"ע במל"מ שכ' דראבר"ש פליג ע"ז, ולכאור' לענין זה ודאי לא הוו אבנים כמטלית, דמטלית שיש בה גע"ג היא לבדה בגד, והכא אם נפל הבית פשיטא דלא שייכא טומאה על האבנים, ואמנם לא נטהרו בנפילתן דעדיין הם תלויין בדין הבית, ולכן שייכא בהו טומאה כשחזר ובנאן, אבל ע"ג קרקע לכו"ע טהורות].

ואפשר דמקרא דכתיב ולקחו אבנים אחרות שאינו מביא אבנים מצד זה לצד זה, למדו חז"ל דאף לאחר שנשרו האבנים מן הבית נשאר בהם כח הטומאה לחזרת הנגע, דאם בשעה שנשרו הרי הם כאבנים דעלמא, לא הי' לנו לזכור מהיכן נפלו, וגם מבואר מזה שהקשר שלהם עם הבית עלול לגרום לחזרת הנגע בהן, וש"מ דהנגע החוזר בהן הוא הנגע של הבית, ואמנם אין הנגע חוזר

דהתם מצות נתיצה רק על האבנים ועו"ע, ועדיין צ"ת, ועי' לק' ס"ק י"ח.

והנה הר"ש כתב דמתני' ראבר"ש מדקתני בתוספתא שני בתים מוסגרין שנטל אבן מזה ובנה בזה ונראה נגע באחד מהן היא טמאה בלבד וראב"ש אומר אבנים כמטלית, ונראה דהר"ש לגרסו פ"א מ"ו דהטולה מן המוסגר במוסגר ונראה נגע בבגד חשוב המטלית כאילו לא קרעה, ולא אמרי' מציל את המטלית אלא בבגד טהור, ולכן נקטה התוספתא פלוגתתם בבית מוסגר לומר דאע"פ שבמוסגר בבגדים חשיבי כחד, בבתים היא טמאה בלבד, וכ"ש במוסגר בטהור דלרבנן אף בבגדים לא חשיבי כחד, ומתני' דקתני בבונה מן המוסגר בטהור דחולץ את האבנים אתיא כראב"ש, וכן חזר על האבנים כראב"ש, דלרבנן אין קשר בין הבית לאבניו משבנאן באחר, וה"נ משמע לישנא דהיא טמאה על האבן, [מדנקט לשון נקבה, וגם הול"ל מציל על האבן, ולשון בלבד משמע על אבן, וע"ע להלן], וכן ראיתי מוגה בר"ש נראה נגע באחת מהן, וכ"ה בתוספתא, וה"נ משמע לישנא דאבנים כמטלית, דעל האבנים מיירי, ולא קאמר בתים כבגדים, ויתכן דעת הר"ש דלראב"ש אף בבגדים שורף את המטלית, והוי"ן תרי סתמי דפליגי אהדדי, דראב"ש מחמיר בקשר שעם הבגד אף בקצצן או בנאן בבית וה"ה בתפרן בבגד, דלא מסתבר לומר דראב"ש אמר אבנים חמירי ממטלית, [ובמהר"ם פ"י דלגרסת הר"ש אף באבנים מציל, ונקט חולץ מפני שאינו מציל לגמרי, דהא סו"ס נותצן כנתיצת בית, כ"נ, ועכ"פ אבנים כמטלית].

ועכ"פ מבואר לגר"ש דהקשר של האבנים עם הבית הראשון לתנא דמתני' הוא לכה"פ כבגדים או עדיף מיניהו, ולעומת זה מצינו דלרבנן בתוספתא גריעי אבנים מבגדים, דאפי' במוסגרין דבבגדים שורף את המטלית, באבנים היא טמאה בלבד, לא הבית את האבן

ולא האבן את הבית, וע"כ דמתני' ראב"ש היא.

אב"ל לגרסא דידן יש ללמוד מדתנא פלוגתייהו במוסגרין, דדוקא בזה פליגי, דמ"ש דשביק דין השנוי במשנתנו ונקט פלוגתייהו באופן רחוק יותר, ועוד דלגרסא דידן יותר נטפלת האבן למוסגר מלטהור, לגבי זיקתה לבית הראשון, דהא מצינו שאבנים הנכנים בו אחר חליצה ניתצין עמו, משא"כ מטלית בבגדים, והרי זה מוכיח בדבוקא שנה התנא פלוגתתם במוסגרין, ועוד דאי הא דראב"ש תליא במילת' דגבי מטליות, הרי פשטא דמתני' דכל שנקצץ כמוכין טהור, דאל"כ היינו קצץ נגע מן הבגד, וכן פסק הרמב"ם התם דלא כראב"ש ופסק למתני' דהכא, ובפשוטו נמי כיון שאין לנו ההכרח של הר"ש לפי גרסתו יש לנו לקיים מתני' לכו"ע.

ועוד נראה דיש לקיים התוספתא כגרסא שלפנינו ונראה נגע באחת מהן, וכמו שראיתי מוגה בר"ש, שהרי היא טמאה לשון נקבה קאי על האבן, ולשון בלבד ג"כ משמע דקאי על אבן בלבד, ולא על בית בלבד בלא אבנו שבמקו"א, (ועוד דהול"ל הוא בלבד ינתץ, או מציל את האבנים, ויש לדחות דבבית אחר לא קרינן ב"י לשון הצלה, ונימא דאף האבן שבנה בו טהורה), ועוד דהול"ל נראה נגע בבית, ולשון אחת מהן מוכיח דאבנים קאי, שנראה הנגע בדיוק באבן שבנה, [ובפשוטו יש ללמוד מכאן דנגע החזור אע"פ שצריך כשני גריסין, מ"מ א"צ על שתי אבנים, דרק בדין חליצה הוזכרו שתי אבנים, וכ"נ דעת מרן זללה"ה שכ' דחזור אפי' על עצים ועפר, ואם נפשך למר דבעינן שתי אבנים, מצינן לאוקומה בפשיון, ומיירי במוסגרין בשבוע ראשון ושני, א"נ אבן לאו דוקא ומש"ה קאמר ראב"ש אבנים כמטלית, דדינ' דראב"ש רק באבנים, וראשון נראה עיקר], ועוד דכל עיקרה נשנית בב' מוסגרין משום

כמוחלט ואין האבנים מתבטלין לבית, ולכן דינם כמטלית שכולן ינתצו, ובנראה נגע בבית לענין האבן שבנה בה, מסתברא דמודה ראב"ש דהאבן טמאה, דלא עדיפא מטהורה, ועי' לק' ס"ק י"ח.

יח. **בדין** בונה מן המוסגר בטהור כתבנו לעיל דאם נפל הבית וטהרו אבניו נטהרו גם אלו שבטהור, דאין לאבנים טומאה בפ"ע אלא מפני זיקתם לבית, והרי כשנטהר הבית בצפרים נטהרין עמו, ולא אמרי' שהם בבית אחר וצריכין טהרה בפ"ע, ואם באנו לומר דנדונין בבית, נצטרך נמי לומר שאפי' נפל הבית אינו נטהר לגמרי, דכיון שחלק מהבית חשיב בדין בית המוסגר, הרי חזר דין האבנים של עיקר הבית שנפל, כדין האבנים האלו כשנשרו מן הבית שנשאר בדינם כשהוציאם מן הבית, וזה לא מסתבר כלל, ואטו נימא דמצות ונתן את הבית ומצות טהרה בצפרים מתייחסת לאבן אחת, ועל כרחנו נלמד מזה דהבית השני מסייע לאבנים למהוי בדין בית כיון שלנגע חדש הרי הם ראויין, וכיון שנשאר בזיקתם לבית הראשון גם כשהם ע"ג קרקע, לא פקע מיניהו ד"ז, וכי היכי דנחלצין ע"י נגע הבית מהנו נמי לבית, דסו"ס הם אבני הבית, ויש עליהם נגע שהוא בדין נגע, וכ"נ דעת מרן זללה"ה ס"י סק.

והנה לעיל כתבנו דמקרא דולקחו אבנים אחרות למדו חז"ל ד"ז, עי"ש, ואאמו"ר שליט"א כתב דמקרא דוחלצו את האבנים וגו' חזינן דשייכא טומאה על אבנים לחוד, וע"כ דלא דמי לבגד שאין בו גע"ג, ואמנם מצינו גם בבגד דקורעו ושוורף מה שקרע אע"פ שבנגע אין גע"ג, התם הקריעה היא דומיא דקילוף בבית, דהיינו שכהה הנגע, אבל בבית הפשיון שהוא סימן טומאה [ובבגדים מטמא כולו] מטמא את האבנים לחוד, (והיינו דמייחסין הנגע לאבנים, שבהוצאתם יטהר הבית), וה"נ כשהם בנויין בטהור מייחסים

דמייירי באבנים שבנה, דאם מבית על אבניו שבבית אחר מה לנו באבנים שבנו בו, והכי משמע לישני' דראב"ש אבנים כמטלית דעל ביטולן לבית קאי, ולא דהאבנים שבבית השני כמטלית, וקאמרי רבנן דאע"פ שמטלית גוררת עמה כבגד ובמטליות כה"ג כולן ישרפו, הכא האבן לבדה טמאה ואינה גוררת ביתה עמה, אבל הבית שהנגע בו ודאי טמא.

ולפ"ז מבואר דהאבן עצמה טמאה בנגע החזור, אפי' לרבנן, והנדון רק על הבית שנטלה ממנו, ואם איתא דלרבנן הבונה מן המוסגר בטהור, בטלה טומאת האבנים, מ"ט אבנים אלו טמאות, ואפשר שיש ללמוד מכאן דהבונה מן הטהור במוסגר וחזר נגע לבית נותן את האבנים, דהאבנים נטפלין לבית, וזה נלמד מקרא דהאבנים שהביא אחר חליצה ניתצין עמו, וכן צידד מרן זללה"ה ס"י סק דכל אבנים שהוסיפו בבית ניתצין עמו, [ול"ד למטלית שניכר שזה טלאי, ואם יש בה גע"ג הרי היא בגד בפ"ע, אלא דבר"ש מבואר דאף בפחות מגע"ג כן, ואפשר דלבית נטפלין בקל למהוי חד, ועי' בדברי מרן זללה"ה שם], ועי' לק' ס"ק י"ח.

ודאיתא עלה יש לפרש דדוקא בונה מן המוסגר במוסגר פליגי ונראה נגע על האבן שבנה, דכיון שהנגע מטמא את הבית שנראה בו, והאבן עצמה ג"כ מטמאה מחמת הבית, אפי' נראה נגע במקו"א בבית, דלא גריעא מאבן טהורה, א"כ י"ל דלא מייחסין הנגע לבית הקודם, דלא מצינו כן אלא במטלית שאינה נטמאת עם הבגד, דבזה מייחסין הנגע גם למטלית בפ"ע, מפני שנראה בה, אבל בבית אמרי' דרק לבית אתא, ונראה באבן מפני הבית הזה, דזה ניחא טפי מלחדש שני כחות ביחד, ועוד דע"כ יש קשר לאבנים עם הבית השני שהרי אינם ראויין ליטמא בנגעים ע"ג קרקע, משא"כ בבגד דהוא משמש בפני עצמו בסימנין, ולפ"ז האבנים שבבית השני ג"כ חולץ, וראב"ש סבר דמוסגר

וּלְפִי ע"כ נתחדש בבית דהנגע החוזר מטמא כל בית, אף האבנים שאינם בדין מוסגר לגמרי, וממילא יש להשוות לזה גם שאר אבנים טהורות שהכניס משנראה הנגע, ואם נימא דהחילוק בין בית לבגד הוא בצורת החיבור, דמטלית מינכרא ולא חשיבא כחד, א"כ בארג בבגד נמי יטמא, (ויתיישב בזה מתני' דדוקא מפני שאח"כ ארג בו גע"ג, אבל ז"א דמתני' בנגע הנראה כבר, ובוזה אף בבית אינו בדין שיועיל), ובר"ש גבי מטלית שנראה בה הנגע מבורר דאפי' אין בה גע"ג שורף רק את הבגד, ולא משמע לחלק בצורת חיבורה, דבשלמא אם הי' שיעורה גע"ג הו"א דניכר דבר חשוב בפ"ע ולא בטל, אבל כין דאפי' פחות מגע"ג, ה"ה בחיבור חוטי' והיינו ארג, (ואפשר דנגע החוזר בבתי' שאני, דבבגד דין החוזר הוא אחר שהלך הנגע מעצמו, דכוותה גבי בית קולף אבל בבית חלצו את הנגע וחזר איש פלוני למקומו, ולכן בבגד אמרי' דרק זה שלקה ושנה ישרף דהשתא חזר נגע חדש ואין בו חומר בפ"ע, אלא דהבגד שכבר לקה ישרף, משא"כ בבית דחומר הנגע גורם, וכיון שחזר לבית הרי כל מה שנטפל לבית בכלל, ואמנם י"ל איפכא דכיון שהוא הנגע הישן לא יטמא האבנים הנוספות, משא"כ בבגד, מ"מ נראה דהנגע נחלץ עם האבנים אלא שחזר הרוח למקומו, וכנגע חדש דמי, וה"ה בבגד, אלא דהתם אין חומר הנגע גורם, אלא חולשת הבגד, מיהו הדברים (מחודשים), ואפשר דבית הוי ענין אחד וכל הנטפל לו הרי הוא חלק מהדבר, משא"כ בגד שהחלקים מוסיפין בגדלו ולא באיכותו, והחלק הנוסף גם הוא כבגד בפ"ע, ולכן שייך לחלק דחזר רק למוסגר.

וַיֵּשׁ לַע"י נראה נגע בבית, ואח"כ בנה בו אבן נוספת ופשה הנגע לאותה האבן, דלכאור' קרינן בה נמי וחלצו את האבנים, כדין כל האבנים שפשה בהן הנגע, [ער"ש פ"ג מ"ד מהתוספתא], וא"כ חזינן שהתפשטות הנגע

הנגע לזיקתם לבית המנוגע, אע"פ שאם לא היו עתה בבית השני, לא הי' הנגע מטמא בהם.

וַיֵּשׁ לַע"י נראה נגע בטהור מאי, והנדרן לר"ש דבבגדים כה"ג תשרף רק המטלית שבטהור, ע"י לעיל ס"ק ט"ו, הכא מאי כיון שאין על האבנים זיקת טומאה בפ"ע, לא חיילא עליהו דין נתיצה בפ"ע, והו"ל כנראה בהם ע"ג קרקע, או"ד כיון דחשיב דחזר עליהם הנגע לא יתכן לפטרם מנתיצה, וצ"ע.

וּבְדִין בונה מן הטהור במוסגר כבר הביא מרן זללה"ה ס"י סק בשם מ"א [פ"ב מ"ז וע"י פ"ג מ"ה] שהק' דמשמע שאף האבנים שהביאו אל תחת האבנים שחלצו ניתצין עמו ודינם כאבני הבית, ומ"ש מבגד דמציל את המטלית, ותירץ מרן זללה"ה דכיון שהבאת האבנים חובה ומשפט הבית תלוי בהן, הרי קבעתן תורה כחלק מן הבית, דכמו שהם קובעין את הבית להיות ראוי לנתיצה, הרי"ו קובעם כחלק מן הבית, ותירץ עוד דאפשר דאפי' אבנים שהחליפן שלא במקום החליצה, ג"כ ניתצין עמו, דלא מצינו אלא בבגד שהוא טהור לגמרי, ואין שום סיבה לטפול הנוסף לטומאה הקודמת, כיון שבשעת חיבורן הוא טהור לגמרי, משא"כ בית שהנבנה בו נטפל לטומאתו, עי"ש.

וּלְכַאוֹ נראה לדון דאף האבנים שהביאו אל תחת החלוצים אינם ממש כאבני הבית, ונפ"מ בחלץ ונתן לו שבוע ולא חזר הנגע, וקודם שטהרו בצפרים נטל אבנים אלו ובנאן בטהור ונראה נגע עליהן, מי אמרי' דכחזר הנגע לבית דמי, שהרי הם המוסגרי' עמו, או"ד רק לענין חזרת הנגע, אמרי' שכאשר האבנים בבית הם חלק מן הבית והרי חזר הנגע גם עליהם, אבל לא נעשו כחלק מן המוסגר לכל מקום שיבנם, דסו"ס אבנים אלו לא נראו עם הנגע מעולם, והכי מסתברא.

קובע את האבנים כאבני הבית, וכענין ששינוי בתוספתא בר"ש פ"א מ"ו דפשה מן הבגד למטלית זו"ז ישרפו עי"ש ולעיל ס"ק י"ד, ואפשר דחייב לחלצן, אבל הם עצמן טהורין, דלגבי הבית נדונין כחד, אבל לא לגבי עצמן, וכדין מטלית, ועי' לק' ס"ב סק"א בדין נגע שמתפשט מאבנים לעו"ע.

חליצה והבאת אבנים אחרות, מ"מ הכל מתייחס גם לאבנים ואם חזר ינתן, ועוד דהיכא דבנה האבנים בבית אחר ופשה עליהם הנגע, הרי בפשוטו אין חליצתם מהבית השני מעכבת טהרת הראשון, וא"כ מצינו פשיון בלא חליצה, [ועי' לעיל ס"ק י"ח בדין פשה על אבן שהוסיף בבנין], וגם האבנים משמשין את הבית השני בסימנין, ואינו יכול לחלצן, [ועי' לעיל בדין נראה בטהור לענין הבית הראשון, ועוד דבנראה רק כגריס בבית השני לא מסתבר לחשבו פשיון לאבנים, מיהו בזה י"ל דגרע מנראה במטלית שאין בה גע"ג], ויש מקום לדון דבית שאני כיון שבשעה שהוציא האבנים מן הבית אינם ראויין לנגע, ואע"פ שחזר ובנאן אינם משמשים פשיון לנגע שבבית, משא"כ לנגע החוזר.

אבל אי מודינן בבית דאין כל מוסגר בכלל, א"כ צריך ראי' דבבגד שאני, ודעת אאמו"ר שליט"א דאף אם נימא דאין פשיון מחתיכה לחתיכה, מ"מ הדין הנקבע בחתיכה שעם הנגע, ממילא קובע את החצי השני, וא"כ י"ל דאין פשיון מבית לבית, ומ"מ אם הוחלט הבית נותן את האבנים, דכללא דמילתא שדין המוסגר אינו נחלק, אבל אכתי אפשר דצריך פשיון במקום המחובר לנגע, וכדעת המל"מ, אבל אם נימא דהטעם דלא חשיב כנקצצה הבהרת מהחצי השני, הוא מפני שעדיין מועיל פשיון מזל"ז, אבל אם אין פשיון בטל הקשר של הבגד עם הנגע, א"כ בבתיים אם נימא דאין פשיון ראוי לומר דאינו חולץ.

ולדעת מרן זלה"ה לא חשיב בונה מן המוסגר וטולה מן המוסגר אלא כשעל המטלית ג"כ יש דין מוסגר, אבל אם בקציצת המטלית הו"ל קוצץ בהרתו ממנה, א"כ אינו טולה מוסגר, ולכן אין לדקדק דסתמא כל מוסגר בכלל, דאמנם כל שהוא בדין מוסגר בכלל אף בשבוע ראשון ושני אי משכח"ל שהטלאי בדין מוסגר כגון בטולה כל

קובע את האבנים כאבני הבית, וכענין ששינוי בתוספתא בר"ש פ"א מ"ו דפשה מן הבגד למטלית זו"ז ישרפו עי"ש ולעיל ס"ק י"ד, ואפשר דחייב לחלצן, אבל הם עצמן טהורין, דלגבי הבית נדונין כחד, אבל לא לגבי עצמן, וכדין מטלית, ועי' לק' ס"ב סק"א בדין נגע שמתפשט מאבנים לעו"ע.

ולפ"ד הבונה מן המוסגר במוסגר ונראה נגע בבית הראשון הוא ואבנו ינתצו, דלא גרע מבונה בטהור לגבי הבית הראשון, ואם נראה בבית השני הוא והאבן ינתצו, אבל הבית הראשון לא ינתן, דמשום בטלתה לבית הראשון ניתצת, אבל אם נראה באבן יש מקום לדון כיון דבלא הבית השני אין האבן ראוי לנגע, והשתא נמי מייחסין הנגע לבית, שהרי הוא ינתן, מי אמרי' אבנים כמטלית והבית הראשון ג"כ ינתן, או"ד שאני מטלית דאינה ראוי' לישרף מכח הבגד השני, דהא מטלית טהורה ומשמשת עצמה בסימנין, אבל הכא מייחסין הכל לבית השני, שהרי גם האבן ראוי' לינתן מחמת הבית השני, וגם עיקר חלות הנגע בה מחמת הבית השני, ולכן לא מחדשים שני כוחות באבן, ולעיל צדדנו לפרש כן פלוגתא דראב"ש ורבנן בתוספתא דראב"ש סבר דבשום ענין אין האבן נפרדת מן הבית הראשון, ורבנן דקאמרי היא טמאה בלבד היינו האבן בלא הבית שניטלה ממנו, אבל הבית השני ואבנו ניתצין, [מיהו היכא דהנגע אינו מועיל ליחשב נגע החוזר לבית השני, כגון שנטל האבן בשבוע ראשון ושני, ופשה כגריס על האבן, (או בג' גריסין על אבן אחת לר"ע), אם נימא דמהני משום פשיון לבית הראשון בטהור כה"ג, ה"ה מוסגר, דכיון שאין נגע זה מועיל לבית השני הו"ל כטהור ועדיף מיני'].

יט. **בדין** בונה מן המוסגר בשבוע ראשון ושני לפמש"כ אאמו"ר שליט"א דבבגד כה"ג דינם כאילו לא נחלק, לכאוי' ה"ה בבית, מיהו בבית הדבר מחודש יותר לומר דאע"פ שלא היו אבנים אלו בבית בשעת

הבגד המוסגר, וכן בבונה מן הטהור במוסגר, ומש"כ לדקדק ממתני' דקצצו ועשאו מוכין, יש לדחות דמתני' מתפרשת שפיר אבגד שיש בו רק גע"ג, אבל ביש בו יותר וקצצו, אינו קוצץ מוסגר, אלא קוצץ בהרת מן המוסגר, ורק החלק שנשאר עם הנגע מיקרי קוצץ מוסגר, וכן בטולה את הבגד עם הנגע על בגד אחר הרי הוא ג"כ בדין פשיון בנראה נגע בטהור, כללא דמילתא שכל שתלישת הנגע מן הבגד מפקיעתו מדין מוסגר, ה"ה תלישתו מחצי הבגד, ואין בגד מוסגר נדון כחד אלא כשעל שניהם עדיין דין מוסגר.

כ. פ"ב מ"ב בית שלא היו בו אבנים כו' וכן בגד שלא ארג בו כו' לעיל ס"ק י"ב כתבנו דאע"פ שהנוסף בבית אחר שנראה הנגע אינו ניתץ עמו, מ"מ מהני לנגע שיחשב בית שיש בו אבנים ועו"ע, מפני שעכשיו הכל בית אחד לגבי נגע חדש, וסמכנו בזה אתוספתא דבית שחצצו דהכולל החוצץ אע"פ שאינו ניתץ עמו מהני לשווייה בית, אבל לפמשנ"ת ס"ק י"ג דהתוספתא לא מיירי דנעשו כב' בתים, א"כ ליכא ראי' זו, [מלבד לפי שכ' מרן זללה"ה עיי"ש], וא"כ קשה היכי מהנו אבנים שהביא אחר שנראה הנגע הרי אינם ניתצין עמו, ומתני' משמע דרק מפני שנראה בפטור טהור, וכמשה"ק הראב"ד הובא לעיל שם, וכן הק' אאמו"ר שליט"א בלא טעמא דאבנים שנבנו עמו, וכמשנ"ת לעיל.

ו.א. נימא דאבנים שנוספות לבית נטפלין לבית ונדונין כמותו אף לגבי נגע שכבר נראה, ומטלית שאני שניכרת כבגד בפ"ע, נוכל לומר דה"ה בארג בבגד דכיון שבאמצע האריגה נראה הנגע ואח"כ הוסיף לארוג חשיב הכל חד בגד דאין ניכר כטלאי, וכגון שעיקר הבגד הי' בזמן שנראה הנגע, והיינו דקתני שלא ארג בו ולא קתני שלא הי' בו, אבל לעיל ס"ק י"ח צדדנו דרק לענין נגע החזור אמרינן דהנטפלין לבית ניתצין עמו, והכא בנראה בו הנגע קיימין, ועוד דעיקר החילוק

ולכא"ו משכח"ל שהי' החוט מחובר לבגד באופן שהי' נשרף עמו, אלא שלא הי' ארוג, והשלים לארגו, דאין חסרון שלא נראה הנגע בו, וכן בבית משכח"ל שהיו בתקרה, אם נימא דדוקא בקירות בעינן אבנים ועו"ע. (נרשם לפ"ר).

ו.א.אמו"ר שליט"א תירץ דאם הי' הדין דנגע שקודם מ"ת מטמא לאחר מ"ת, הוה מפרשינן טומאת נגעים כמת ושרץ שמציאותן מטמאה, ואפי' חיבר נגע לבגד יראה בתחלה, דהשתא מציאות הנגע בבגד, ושפיר קמ"ל מתני' עיקר הדין הנלמד מזה דנגע הוא רק למה שהי' בשעת הנגע, ואמנם מה"ט אפי' הוייתו בטומאה לא יהני למה שנוסף עליו, וק"ק דלפ"ז אם נתברר שפשה הנגע בבגד יש לטמאות כל שנתחבר עמו אפי' לאחר הסגר, דהשתא יש מציאות נגע טמא בבגד, וזה לא מסתבר לומר דכל המתחבר לנגע יהא כמוהו, אבל אאמו"ר שליט"א כתב בזה דלגבי המתחבר יראה הנגע בתחלה, ור"ל דמציאות הטומאה נדונה לכל חלק כנגע חדש, ולא מהני מה שלבגד הראשון הוחלטה טומאתו, וכענין מטלית שמשמשת את השני אע"פ שהיא טמאה.

ו.א.פ"ש דאם הי' נגע שקודם מ"ת מטמא, הי' מתפרש הענין שהשינוי מב"נ לישראל מחייב שהנגע יתרחק ממנו, דדוקא בהיותו ב"נ שלט בו הנגע, אבל שישאר בו בהיותו ישראל

צריך כח מחודש, ואין המצב הקודם גורם את הנגע עכשיו, וקמ"ל קרא דאע"פ שאינו מסתלק ממנו אינו בדין נגע שבישראל, אלא הוא בדרגת נגע שע"ג גוי, דאינו בחומר נגע, והרי הוא כבהק בעלמא, וה"נ יש לפרש בבית ובגד דכ"ז שלא הי' בגד חשוב, שפיר שלט בו הנגע, אבל השתא דנעשה בית ובגד חשוב, הי' הנגע מסתלק ממנו, שאין בכחו לשלוט על בית ובגד, ואם נשאר, דינו כנגע חדש, ולפ"ז י"ל דהי' הכל ניתץ ונשרף עמו, דעכשיו נתחזק הנגע לבא על כל הבית, [ניתכן לומר דהשתא נמי לא הי' הכל ניתץ ונשרף עמו, ורק לגבי מה שהי' בו הנגע מעיקרא, כיון שגם אותו חלק נעשה בית ובגד, חשיב כנגע חדש, דהא מדמטמא ש"מ דחשבינן לאותו חלק כבית ובגד, ולפ"ז דוקא כשהעיקר הי' בשעת הנגע, וכ"ה הלשון בית כו' שכבר נקרא בית].

כ"א. בדין בית שהוציאו ממנו אבנים או עו"ע אחר שנראה הנגע והחזירום צדדנו לעיל סק"ז דיראה בתחלה, דרק כשנתהווה הנגע בלא אעו"ע טהור, וזה יתכן רק אם נימא דהאבנים שנוספו ינתצו עמו, ברם עיקר הדבר שנקטנו דאע"פ שאין בו אעו"ע חשיב בית, והחסרון רק כמחופה שיש דחסר בתנאי המצוה, שמעתי מאמו"ר שליט"א דאינו כן, ואמנם לכל דיני התורה כבית חשיב אבל לדין נגעים כאין כאן בית חשיב, כיון שהבית דמיירי ב' קרא זוהי צורתו, וכמו בגד שאינו מצו"פ, [ובאמת לפמש"כ לק' ס"ב סק"ו דנותץ את הבית מיתוקם בחליצת כל אבניו ועציו ועפרו א"כ מפורש שרק זהו הבית], ומש"כ להוכיח מהתוספתא דדוקא נפל הקיר טהור, וש"מ דדוקא בנפל הקיר חשיב שאין כאן בית, יעוי' בר"ש שכ' דטעמא דיראה בתחלה הוא לפי שאין מחייבין אותו לבנותו, ואילו למש"כ הול"ל בפשיטות דכל שנפל הבית בטל דינו וממילא אין מחייבין אותו לבנותו, ובאין בו אבנים דנשאר בדין בית לכך

מחייבין אותו לבנותו, דהא דאין מחייבין אותו לבנותו הוא נלמד נמי מה"ט, ואינו סיבה להא דיראה בתחלה, ואמנם לעיל דחקנו דהא נמי קושטא דאם הי' מחויב לבנותו הי' טמא אפי' אם הי' מחויב בנפל הבית, מ"מ פשטות הדברים דדין אין בו אעו"ע שוה לחלץ כל הכותל, והחילוק רק מפני שאין מחייבין אותו לבנות כותל שלם, וזה יתכן בשני פנים או דגם אין בו אעו"ע כנפל הבית דמי לענין נגעים, ולכן ע"כ דהחילוק מפני שמחייבין אותו לבנות אבנים, [וכ"נ דעת מרן זללה"ה ס"י סק דמדמי לי' לאין בו גע"ג], או דגם נפל הכותל דינו כבית בשאר דוכתי דהיינו אכסדרה, ולא ממעטינן לי' אלא מפני שאינה ראוי' לדירה, ועתי' מנחות, וערש"י ערובין נ"ה ב' דג' מחיצות ותקרה דירה מעלייתא היא, וע"כ דהחילוק רק מפני שאין מחייבין אותו לבנותו, ועוד דהא בהיו בו רק ב' אבנים בכל קיר ג"כ מטמא אע"פ שרובו לבנים וא"כ עדיין נשאר בדין בית, ומ"מ אם חלץ כולן מסתברא דהיינו נמי דינא דהבא כולו נגע, דבכל הראוי ליטמא בנגע הבית משערינן.

לפ"ז אם הוציאו אעו"ע אחר שנראה בו נגע והחזירום טהור לגמרי, ורק בחליצת הנגע שמחייבין אותו לבנות נשאר בדינו, ואם נתפשט הנגע גם על העצים וחלצן, כיון דאין מחייבין אותו להחזירם טהור, (שו"ר בחזו"א ס"ט ס"ק י"ב דעצים א"צ חליצה).

לפ"ז לא שמענו ממתני' דין נולד הנגע בשעה שאחד מצדדיו מחופה בשיש וכמש"כ לעיל סק"ז, די"ל דדוקא כשחסר בעיקר הבית והבגד דמי לקודם מ"ת, ודין חיפועו בשיש דמי למכרוהו לגוי, ונפ"מ בכל מש"כ שם לענין צפרים ודין חזר הנגע, אבל בנטלו ממנו אעו"ע בטל דינו, דכנסתר הבית דמי.

ולכאוי' יש להביא רא' מהתוספתא בר"ש פי"ג מ"א דנראה נגע בין נסר לכותל

בה' מגולה מן הכותל שיעור שתי אבנים
דהשתא גם כותל זה ראוי לנגע, מיהו בחצץ
דנסרים ויריעות שהוא דבר חיצוני ודאי
מסתבר כן.

הו"ל כביה"ס שנתגלה, ומשמע דרך באותו
כותל הדין כן, אבל אם נראה בשאר כתלים,
אע"פ שרק אח"כ הסיר הנסרים המחפים על
הכותל הרביעי, חשיב נגע, ויש לדחות דמירי

סימן ב

קילוף הנגע בעי ומטמא, מיהו יתכן דכל אשר
בהן הנגע טעון חליצה, וצ"ע].

והנה אם נראה נגע על עצים ועפר ואח"כ
נראה במקו"א על האבנים מסתברא
דאינו חולץ את העצים והעפר, וחזינן מזה
דחיבור הנגע קובע את דינו, דכל המחובר
לנגע שע"ג אבנים טעון חליצה ומטמא,
וער"ש פי"א מ"ו שכ' סברא כזו לענין פשה
מן הבגד למטלית הובא לעיל ס"א סק מיהו
הכא הדבר פשוט יותר דנגע שאינו ע"ג אבנים
כפחות מכגריס דמי, וכמו בה' שני גריסין על
אבן אחת לר"ע, וחזר ונראה במקו"א שני
גריסין על שתי אבנים, דג"כ י"ל שאינו חולץ
את הראשונה, משא"כ בההיא דפר"ש דיש ע"ז
שם נגע אלא שאינו נגע החוזר, ע"י לעיל שם.

ונראה דאף לראב"ש עצים ועפר מצטרפין,
דבהא לא אשכחן דפליגי, ואמנם צריך
שיהא שיעור נגע בכל קיר, אבל קיר כולל
אעו"ע, ואפשר דמש"ה קאמר עד שיראה כשני
גריסין, ולכאו' מיותר שהרי מפרש בסיפא
ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס, אבל למש"כ
לפרושי רישא עד שיראה שיעור שני גריסין
בקיר, וגם שיתפשט על שתי אבנים, ה"נ יש
לפרש בדראב"ש, וקמ"ל דא"צ שיהא כולו על
שתי אבנים, אבל גריס על כל קיר בעינן.

ושיעור שני גריסין נלמד בתו"כ מקרא דוראה
את הנגע והנה הנגע, [ובר"ש ורא"ש
העתיקו רק קרא דוהנה הנגע בקירות, ומשמע
דמפרשי נגע הראוי לשני קירות], ונראה דמזה
הבינו חז"ל דא"צ שיהא מרובע, דגם כשנראה

א. **פי"ב מ"ג** עד שיראה כשני גריסין על
שתי אבנים כו' בר"ש מ"ד
הביא מהתוספתא דאף העצים והעפר מצטרפין
עם הנגע, והיינו שמשלימין לשיעור שני
גריסין, [וכ"נ דסתמא דמילתא יש ריוח וטיח
בין האבנים כדכתיב ואת הבית יקציע, ואי
לאו דעפר מטמא ה' בד"ן שזה יחשב הפסק,
דאינו ריוח משהו], ולפ"ז אפשר דה"ק עד
שיראה כשני גריסין בקירות וגם שיתפשט על
שתי אבנים דקרא דקירות מפרשין כפשוטו,
והקיר כולל אבנים עו"ע, אלא דמקרא דוחלצו
שמעינן דבעינן שהנגע יתפשט גם על האבנים,
ולפ"ז א"צ שיהא עיקר הנגע על האבנים אלא
אפי' נתפשט רק משהו על האבנים סגי, דאילו
נראה על שתי אבנים ונתפשט משהו על אבן
שלישית היתה בדין חליצה, וה"נ כשנראה על
העצים והעפר ונתפשט על האבנים, ואפשר
דהיינו דקתני בתוספתא שמתמאין בנגעים
ומצטרפין בנגעים, דכיון דאפי' עיקר הנגע על
העו"ע מטמא, קרינן בהו שמתמאין בנגעים,
ומצטרפין היינו כשהעיקר על האבנים, ואפשר
דמתמאין היינו שטעונין חליצה, וכ"נ כונת
הגר"א שהגיה בתוספתא מטמאין ומצטרפין
עם הנגעים, ומחק תיבת בנגעים, לומר דחזק
מילתא היא שמתמאין ומצטרפין עם הנגע
שעל האבנים, לענין שטעונין חליצה ומטמאין,
וגם משלימין לשיעור, [וכ"נ בתוספתא ובתו"כ
דכל שישנו בנתיצה ישנו בחליצה, שו"ר בספר
מרן זללה"ה ס"ט ס"ק י"ב דאין חליצה
בעצים ועפר, ואפשר כונתו לפר"ש דלא
נתחדש חליצה בעצים, והיינו כל העץ אבל

כ"כ, והול"ל ראב"ש אומר עד שיראה בק"ז, שהרי לא ביאר בהדיא בדבריו שיהא גריס על כל קיר, ובשלמא אם רק לדידי' בעינן ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס, הרי מוכן מתוך הדברים דבעינן גריס בכל קיר, אבל אי כו"ע מודו לזה אכתי לא ביאר התנאי המחודש שבדבריו, וכן הא דאמרי' סנהדרין ע"א א' דהא דבית המנוגע לא הי' ולא נברא אתיא כראב"ש, משמע דראב"ש הוסיף תנאים רבים ולא רק שיהא בק"ז.

ולפ"ז נראה דבנגע החוזר אף לראב"ש סגי במרובע שיש בתשבורתו ע"ב שערות, כן היכי דלרבנן לא בעינן ב' אבנים ואפי' על עו"ע לחוד מטמא, ער"ש מ"ד, וכ"כ מרן זללה"ה ס"ט סק, וה"נ לראב"ש לא בעינן קירות, וכ"כ אאמו"ר שליט"א, ועי' לעיל ס"א סק כתבנו לדקדק כן מהתוספתא דנגע חוזר אף על אבן אחת, והתם מיירי נמי ראב"ש, דאין יתרון בשני גריסין בצורה זו, אלא דכדי שיראה על שני קירות ע"כ לחלקו כך, ולפ"ז ניחא דלא פליגי בדבר נוסף מלבד דין קירות, ועי' בספר מרן זללה"ה סק"ג.

אב"י ברמב"ם פ"ד ה"א נראה דלכו"ע בעינן ארכו כשני גריסין ורחבו כגריס, ואפשר דס"ל דבעינן גריס על כל אבן, שהרי לא הביא התוספתא דעו"ע מצטרפין, והעתיק עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים, ובפשטו אחר שכבר כתב השיעור בתחלת הדברים לא הול"ל אלא עד שיראה הנגע על שתי אבנים, אבל אם מפרש למתני' עד שיראה כאילו יש שני גריסין זה בצד זה על שתי אבנים, ניחא דפירש לרישא דמתני' נמי בארכו כשני גריסין ועל כל אבן כגריס, ולפ"ז ראב"ש פירושא דשני גריסין דרישא קא מפרש, ובכולהו מתפרש כן, וביאר אאמו"ר שליט"א דלפ"ז אין השיעור בשני גריסין שיהא הנגע גדול יותר בתשבורתו אלא שיהיו שני נגעים זה בצד זה, וצידד דלפ"ז אף אם יש עלכל קיר גריס וחוט

כשני נגעים כגריס שפיר דמי, מיהו אכתי י"ל דמרובע עדיף, דהא לא בעינן גריס על כל אבן דנימא דמה"ט צריך שיהא ארכו כשני גריסין, וכדחזינן בנגע החוזר דבעי שני גריסין אע"פ שא"צ על שתי אבנים, וכן לרי"ש על אבן אחת, וכמבואר בהדיא בתוספתא דהעצים והעפר מצטרפין, וא"כ י"ל דנהי דסגי ברוחב כגריס לכל הנגע, מ"מ יתור חשיב נגע כשני גריסין במרובע, [וצ"ע ברש"י סנהדרין ע"א א' דיליף לשיעור שני גריסין מקרא דוחלצו את האבנים דבעינן גריס שהוא שיעור נגע על כל אבן, ומשמע דאף אם נתפשט הנגע על ד' וה' אבנים אינו חולץ אלא את האבנים שיש עליהם גריס, ובפשטו לא שמענו שיעור גריס לנגעי בתים אלא בפשיון, ושיעור שני גריסין אינו תלוי באבנים כדמוכח בתוספתא ובנגע החוזר ובדרי"ש, ואף לראב"ש א"צ גריס על כל אבן אלא על כל קיר כמשנ"ת לעיל, וצ"ע, ואפשר דרש"י דקדק כן מדקתני כשני גריסין על שתי אבנים וקתני נמי ארכו כשני גריסין, דלכאור' מיותר, ומשמע לי' דשיעור שני גריסין משום שתי אבנים, ולכך נשנו הדברים בכולהו תנאי, ולפרש"י אם יראה כשני גריסין על שתי אבנים באופן שעל כל אבן שני גריסין על רוחב חצי גריס, נמי לא מהני, וצ"ע בכ"ז], מיהו רצועות שיש בהן רוחב שתי שערות אינן משלימות לשיעור שני גריסין, אע"פ שיש גריס מרובע, ולענין פשיון מסתבר דמצטרפין, [דכי היכי דמשוינן להו לנגעי אדם בשיעור גריס, ה"ה בשיעור חיבור דשתי שערות], מ"מ לענין עיקר שיעור נגע בעינן רוחב כגריס.

וכבר כתב אאמו"ר שליט"א דלכאור' נראה דרק ראב"ש מצריך ארכו כשני גריסין, משום דלדידי' בעינן שיעור נגע בכל קיר, אבל לרבנן דלא בעינן גריס על כל אבן, סגי במרובע שיש בתשבורתו ע"ב שערות, וזהו שהוסיף ראב"ש בדבריו אחר שכבר אמר שיראה כשני גריסין, ובאמת אם ראב"ש הוסיף רק בשני כתלים בקרן זוית, לא הי' לו להאריך

מצרפן שפיר דמי, שהרי הם כחד ע"י החוט ויש כאן שני גריסין.

ואפשר דאי לאו קרא דכתיב קיר הוה מפרשין שיראה בשני כתלים בכל כותל גריס בפ"ע, דאז ה"י מתפרש וראה את הנגע והנה הנגע על שני נגעים בשיעור גריס, וקרי להו נגע דהכל מכח אחד, דלא משמע דהוה מפרשין לי' בק"ז, דא"כ קיר לראב"ש ל"ל, ולפ"ז י"ל דמזה שמעין שיראה כשני גריסין זה בצד זה, כמו שהוא נראה בשני כתלים, וכדס"ל לראב"ש הכי מה"ט.

מידו לומר דמהני צירוף לשני גריסין ע"י חוט מזל"ז חידוש הוא, שהרי החוט אינו בדין עיקר הנגע, שאם ה"י החוט על אבנים והגריסין על עצים מסתברא דלא מהני, ואפי' בשני גריסין במקום אחד וחוט יוצא מהן על אבנים מסתברא דלא מהני, דבעינן שיהא עיקר הנגע על האבנים, [אע"פ שגם האבנים שהחוט נוגע בהן צריכין חליצה], וכיון שכן צריך ראי' דמהני צירוף, ועוד דאין לשנות משמעות נגע מפשטי' שיהא בגודל שני גריסין, וע"י צירוף לא חשיב גודל כזה, ומ"מ אין קו' אם נמצא דמהני צירוף שהרי אם ה"י הדין שיראה בשני כתלים, הוה מפרשין לקרא דבעינן שני נגעים כגריס, ואין ראי' דבקרא דקיר נשתנו הדברים, ואין להקשות דא"כ חולץ אבן אחת במקום זה ואחת במקו"א ופשטי' דקרא דחולץ את האבנים במקום אחד, דכיון דגם החוט טעון חליצה חשיבא הכל חליצה אחת, מיהו אם יש שני גריסין על אבן אחת במקום זה וכן במקום אחר מסתברא דלא מהני, שהרי אין כאן נגע אחד שמתפשט על שתי אבנים, וכן חליצת האבנים והביאו אל תחת האבנים משמע במקום אחד, מיהו אין בזה כדי הכרע, ואם נימא דהא דאמרי' יכול עד שיראה בשני קירות היינו ב' גריסין בכל קיר, והיינו על אבן אחת, יש מקום לומר דלא נשתנה ד"ז מקרא דקיר, וה"ה דמהני בקירות אבן בזה ואבן בזה.

ב. **ר"ש** מ"ג תניא בתו"כ והנה הנגע בקירות מלמד כו' בפיה"מ העתיק כמו שהוא לפנינו בתו"כ, וכבר כתבנו לעיל דצ"ע אם כונת הר"ש למדרש מקירות שיהא הנגע ראוי להיות על שני קירות.

שם קיר קירות הרי שתיים כו' יש לעי' לראב"ש דמפיק קירות לק"ז אי בעינן ראוי לד' קירות או דסגי בראוי לעוד ב' קירות, ונפ"מ אם צריך ב' אבנים בכל הד' זוויות, או דסגי בב' זוויות באלכסון, אבל לר"ע דמייתר לי' קירות פשיטא לי' דלא סגי בראוי בשני ק"ז, דהא בעינן שיהיו ארבע קירות ראויין, ולא מסתבר דריבוי דד' קירות מרבה רק אפשרות נגע בב' מקומות.

ויש להסתפק אי בעינן לר"ע שיהיו האבנים סמוכין זל"ז באופן שיתחברו בב' גריסין, או דסגי בזה שיכולין להצטרף בנגע גדול, והכי מסתברא, מיהו אם מפסיק ביניהם לבנים וכיו"ב דבר שאינו מטמא בנגעים כיון דאינו מצטרף הרי אינו ראוי, ולראב"ש אפשר דבעינן ראוי לנגע בק"ז, דאל"כ לא מיחזי כקיר אחד, ועתו"כ דמייתי פלוגתא דראב"ש (בתרי דוכתי) גם היכא דפליגי כמה אבנים יהיו בו.

שם יכול עד שיראה על שני כתלים כו' עמש"כ בזה בסק"א, ואפשר דר"ש פשיטא לי' מסברא דלא מפרשין נגע בקירות בשני כתלים, דא"כ שני נגעים הם, ובק"ז דוחק לפרושי, וע"כ דקיר למעוטי ב' אבנים אתא, אבל משמעותא דקיר לשון יחיד אינה אבן אחת, וע"י לעיל דקיר כולל אעו"ע, ואפשר דמפרש דלריבויא אתא דבכל מקום בקיר מטמא אפי' אינו על אבנים שתיים, ועו"ל דמראהן שפל מן הקיר משמע שמראהן נמדד באבן אחת, שהרי אבנים כקירות לענין השינוי מאבן לחבירתה, ומדמשער מראהן כלפי קיר אחד, משמע דאבן אחת קאי.

ועיקר קרא דאבנים איצטריך לומר דנגע דוקא באבן, ואי הוה כתיב וחלצו את האבן אשר בה הנגע אפשר דהוה מפרשין שכל הנגע יהא ע"ג האבן, ול"ד לאבנים לר"ע דלא מצרכין שיהא כל הנגע ע"ג אבנים, דכיון שכבר מחולק לשנים אין לחדש יתרון בחצי נגע, א"נ איצטריך קרא לאשמועינן שצריך לחלוץ אפי' אבנים רבות ולהביא עכ"פ שתי אבנים תחתיהן.

שם ראב"ש אומר כו' על שתי אבנים כו' דלדידי לא ממעטינן מקיר מדי, וכתב אאמו"ר שליט"א דלכאור' ראב"ש כרי"ש ס"ל דע"י שיש שני אבנים בקרן זוית אחת וכן נגדה בק"ז ג"כ שתי אבנים נמצא שכל הכתלים ראויין לנגע, מיהו לעיל כתבנו דאי מרבה מקירות ד' קירות בעינן שכל הד' זויות יהיו ראויין לנגע, אלא דלדידי לא מיתר אלא חד קירות, ואי מפרשין יכול עד שיהא בשני כתלים דהיינו בק"ז, מסתבר לקיים ד"ז למסקנא לר"ע, וכ"ה פשטות הדברים דכו"ע מודו לדינ' דראב"ש, וכן יש ללמוד מקרא דקירות, [וער"ש מ"ד שפי' כן כותל מגורה], וכתב אאמו"ר שליט"א דמ"מ לא סגי לר"ע בד' אבנים בשני ק"ז משום דפשטי' דקרא דבעינן שכל הד' כתלים יהיו ראויין לנגע בפ"ע, ולכאור' יש לשאול נמי לרי"ש דתיסגי בשתי אבנים שהרי מצטרף הנגע שמתפשט על הכותל השני אע"פ שהוא על עצים ועפר, א"ו כל שצריך להגיע לכותל אחר לא חשיב שהכותל הזה ראוי, וה"נ לר"ע, [ומסתברא דלר"ע א"צ גריס על כל קיר, דשיעור זה מחדשין רק לראב"ש].

שם מתני' שהי' ריש"א עד שיראה כשני גריסין על שתי אבנים כו' אם היתה קבלה בידם שני גריסין על שתי אבנים ניחא דנקט האי לישנא, ומפרש לה דר"ל אפי' על שתי אבנים, אבל אין נראה כן דלא הו"ל לפרושי הקבלה כן, ואפשר דכיון שיש בכל צד חידוש, לא ניחא לי' למינקט אפי', ויותר

נראה דרי"ש בא לומר דהכתוב מדבר בשני אופנים של נגעים על שתיים ועל אחת, ונפ"מ שאינו מביא אחת תחת שתיים ולא שתי תחת אחת דנאמרו ההלכות בנראה על שתי אבנים, אלא דריבויא דקרא בנראה על אחת, ור"ע קאמר דהאי דמייירי בשתי אבנים דוקא, ולא מייירי באופן נוסף, (ותדע דהא לר"ע נמי לא בעינן נגע החוזר על שתי אבנים, ומ"מ בעינן אבנים אל תחת האבנים, וה"נ לרי"ש).

ואפשר דמשאוי שנים דקאמר בתוספתא היינו שסך הכל בכל קיר משאוי שנים דע"ז נופל לשון וחלצו, וא"כ לרי"ש על אבן אחת נמי בעינן שתהא משאוי שנים או על שתי אבנים שס"ה משאוי שנים, ואע"ג דאיצטריך ששניהם חולצין, י"ל דמשמע לי' שבמציאות חליצה בתרי, ובמשאוי אחד אין דרך ליקח שנים, מיהו יותר מיושב לפ"ז דכל אחת משאוי שנים.

ג. **בר"ש** מ"ב משמע דנגע שנראה על עצים ועפר נמי טעון הסגר, וכבר נתקשה בזה מרן זללה"ה ס"ט סק"א ב', ומש"כ לפרש שהביא אבנים מאחורי הנגע שנראה בעצם ועפר, לא נתפרש דאפי' אם נראה בעצם שע"ג אבנים דינו כנראה באבנים, אבל אבנים שהביא אחר שנראה הגע ודאי לא חשיב הנגע כנראה בהם, וא"כ מאי איריא לא היו בו אעו"ע, אפי' היו בו נמי, דנגע זה אינו באבנים, ואם באנו לדחוק פר"ש יש לפרש שנראה עיקר הנגע בעו"ע ואח"כ הביאו אבנים ונתפשט עליהם משהו, דאילו היו האבנים מעיקרא הי' טמא, והשתא דהחלק שעל העו"ע טהור, א"כ בצר לי' שיעורא, והרי התוספתא דקתני עו"ע מטמאין בנגעים מתפרשת בכה"ג, וה"נ איכא לפרושי מתני', ואמנם בפשוטו לית לן לאוקומה בהוסיף הנגע אח"כ, ומתפרשא שפיר בלא היו בו אבנים כשיעור בכל הכתלים, וכמ"ש הרמב"ם, מ"מ אפשר לדחוק כונת הר"ש בכה"ג, כיון דההתפשטות על האבנים זהו כדין נוסף, דעיקר הנגע על עו"ע

נמי מטמא, ומ"ש במ"ד דנראה נגע באחד מהן, התם מיירי בנגע החוזר, ובוזה באמת סגי בעו"ע כמ"ש מן זללה"ה, דכיון דא"צ שתי אבנים, והרי בקירות כולל עו"ע מדמצטרפין, א"כ מתפרש פשה בבית בין באבנים בין בעו"ע, מיהו כיון דסתם הר"ש דבריו בשני המקומות, משמע דבעו"ע נמי סגי, אא"כ הי' הדבר פשוט כ"כ שלא הוצרך לפרש.

והנה הר"ש והרא"ש כתבו דבעינן נמי עו"ע בכל קיר, והי' אפשר לתלות הדברים לשיטתם, דכי היכי דבעינן ראוי לנגעי אבנים, אע"פ שבעו"ע נמי נגע הוא, ה"נ בעינן ראוי לנגעי עו"ע, אבל ז"א דבעפר שבין פצים לחבירו אין רוחב גריס, וכן בעץ שתחת השקוף לכאור' אינו רחב כגריס, וע"כ דלא בעינן ראוי לנגעי עו"ע, ויש לעי' מנ"ל דבעינן ראוי לנגעי אבנים דוקא, וי"ל דכיון דקרא בנגעי אבנים מיירי, מסתבר לפרושי כולוהו קירות באבנים, דהכי אורחא דבית באבנים, אבל עצים דסגי בתחת השקוף, א"כ הוא מוסיף עצים שלא כדרך הרגיל כדי שיהא ראוי לנגע, ולא מתפרש קרא בהכי, ודוחק, ויש להקשות אמאי לא מפרשין קרא דקיר לאתווי עץ אחד, אבל אבנים בעינן שתיים, וי"ל דאי מהני ע"כ קים לן הכי מסברא, דאינן בקרא דוחלצו את האבנים, ואילו קיר מתפרש דומיא דקירות באבנים, ועדיין צ"ע ביישוב הדברים, (וצ"ל דצריך להביא עצים אל תחת העצים דאל"כ פעמים שיטהר הבית בחליצתם).

הרמב"ם לא הזכיר כלל נגע בעצים ועפר אף לענין צירוף ופשויון, ולפ"ז יתכן דס"ל דבעינן כגריס על כל אבן, ומזה למד דלכו"ע בעינן ארכו כב' גריסין, עי' לעיל סק"א בזה.

מתני' מ"ד עצים כדי ליתן תחת השקוף, פר"ש והרא"ש דכן כל לקיר וקיר, ולא נתפרש מנין להצריך כן בכל קיר, אי משום דבעינן שיהא כל קיר ראוי לטומאת עו"ע, הרי

אין בעפר שבין פצים לחבירו כדי גריס, וכן בעצים שתחת השקוף, ועוד דהא לא בעינן שיראו העצים והעפר לתוך חלל הבית, דבפשוטו תחת השקוף אינו נראה, וכן אחורי השקוף אם נפחת כלפי פנים, דהא משום ונתן את הבת אף באבנים סגי בב' אבנים, ורק משום ראוי לנגע הצריכו ד' וח' כמבואר במתני', ועוד דשיעורא דתחת השקוף לא שייך בכל הכתלים, ואמנם הר"ש כתב דה"ה שקוף של חלון, אבל לא בעינן שיהא חלון בכל קיר ולא שייך לומר דסתמא הכי הוא, והא דקים להו לחז"ל שיעור זה היינו משום דסגי בזה לקיומי ונתן את הבית ואת עציו, ואם צריך בכל קיר הו"ל להצריך שיעור הראוי לשימוש בקיר, ועוד נראה דלהכי נקט במתני' עפר כדי ליתן בין פצים לחבירו ולא מייתי כדקתני בתוספתא דה"ה בין אבן לחברתה משום דבעי למימר דסגי בשיעור זה בכל הבית, ואם הי' השיעור נקבע בין אבן לחברתה הו"ל להצריך כן בכל קיר בין האבנים, אבל פצים הוא בדלת, ולכן סגי בשיעור זה לכל הבית, ומרן זללה"ה שם סק"ד כתב בפשיטות דא"צ לכל קיר וקיר ולא הזכיר פר"ש והרא"ש בזה, וכ"נ ברמב"ם, וכבר ביאר בזה אאמו"ר שליט"א, אבל אם אכתי אינו ראוי לנגעי עו"ע לא נתפרש כלל מקור לד"ז, ונראה דתחת השקוף יש שני חתיכות עצים, דהא כתיב עציו, ואולי משמע לי' להר"ש דיש רק עץ אחד, ולכן ע"כ לומר דשיעור זה בכל קיר וקיר, אבל כמדומה דתחת השקוף וסנדל לשקוף עושין מעצים קטנים, וצריך לתחוב בכמה צדדין, ולפי' הגר"א בתוספתא ג"כ נראה דיוצאין כמה עצים ועליהם מניחין דף כעין סנדל.

בתוספתא קתני דלרשב"א דבעינן משאוי שנים ביחידאה, וברמב"ם לא

העתיקה, וא"כ איהו גופי' קאמר וכמה שיעור אבנים כו', אבל לרבנן אין שיעור, מיהו בעינן שיוכל נגע ליראות בהן, ואף במשאוי שנים אם נראות לתוך הבית פחות מב' גריסין י"ל

דלא מהני, אף שיש עצים שיכולין להצטרף ולהשלים.

ואם בתוספתא מתפרש משאוי שנים לכל קיר, יש בזה סייעתא לפר"ש דבתר שיעורא דעו"ע קתני שיעור אבנים משאוי שנים, וע"כ היינו לכל קיר ולא לכלל הבית דבפשוטו מוחלצו נפק"ל, מיהו אם נפרש דכל אחת מן האבנים משאוי שנים א"כ אין רא"י, וכמדומה שכ"ד מרן זללה"ה וכ"כ אאמו"ר שליט"א, אף דמשמעותא דוחלצו י"ל דסגי בזה דצריך שנים בחליצה, ומ"מ כ"נ עיקר.

ד. **מ"ב** בית שאחד מצדדיו מחופה בשיש כו', בר"ש מבואר דמחופה רק אשיש קאי, וכ"ה פשטא דמתני' לגרסא דידן, ומשו"ה לא קאמר או בסלע, והנה לשון מחופה מתפרש דמלמטה יש אבנים, והחיפוי מסתיר ומחפה עליהם, ואם באנו לומר דאבני שיש אינן ראויין לנגעים כלל, צ"ל דזה ה' פשוט לתנא, ולא אתא לאשמועינן אלא דלא סגי בזה שיש בכותל אבנים ויראה הנגע בשאר כתלים, או דהשיש אינו בטל לאבנים ואם נראה נגע על השיש טהור, וכיון דהתנא לא בא להשמיענו ד"ו נראה לכאור' דאין להוכיח כן מדינא דמתני', ד"ל דלרבותא נקט שיש, דאע"פ שמין אבנים הוא אינו בטל לאבנים ולא חשיב הנגע הנראה בהן כנראה באבנים, וכ"ש במחופה עצים דלא בטלי לאבנים, אבל במחופה טיט וסיד בטלי לבית, כצבוע דמטמא בנגעים, והנגע הנראה בהם כנראה באבנים דמי, ובפי' הרא"ש באמת יתכן לפרש דר"ל שאין הנגע ראוי לבא על האבן מפני שהחיפוי מסתירה, דפשיטא לי' דעל השיש לא מהני ליחשב כאבן עצמה מפני שאינה בטלה לאבן, וא"ת א"כ האבן שיש תטמא מחמת עצמה, וי"ל שהיא נטפלת לאבן ואינן ראויין לעמוד בפ"ע, ולכך אינה חשובה קיר, [מיהו לק' כתבנו דבאמת לא אמרו התנא בחידושא דחיפוי אלא אורחא דמילתא נקט ולאשמועינן נמי דטעמא מפני שא"צ טיח].

ולפ"ז אם אין הדבר פשוט למעט שיש, אין לפרש דהי' פשוט כן לתנא, ולא הוצרך לפרש ד"ז, ועוד דלבנים מבואר בקרא דלאו אבן מיקרי דכתיב ותהי להם הלבנה לאבן, ואיצטריך לי' לתנא לאשמועינן, ואילו שיש אבן הוא, והו"ל לתנא לאשמועינן דלאו אבן סתמא מיקרי, ועוד דבסברא נמי נראה דנגע שע"ג נסרים לא חשיבי כע"ג אבנים שתחתיהן, וזה שהן מטמאין בנגעים אינו גורם שיתבטלו לאבנים, וא"כ איך נדע ממתני' דשיש אינו מטמא בנגעים.

אבל הראשונים ז"ל נקטו דאבן שיש אינה מטמאה בנגעים אף כשבנה כל ביתו משיש, ובר"ש כתב דאין נגע ראוי לבא בהן, וכבר תמה אאמו"ר שליט"א דכל נגעי בתים מעשה נסים הן כמ"ש הרמב"ן ס"פ תזריע ור"ל שאינן טבע גופני אלא ענין רוחני, אבל זוהי מציאות גמורה דמחלחלא לבגד כדאמר זבחים צ"ד א' דנעשה הבגד רך, אלא הוא ענין סגולי נשלח כעונש ואינו פגעי טבעים, ולכן אמרו סנהדרין ע"א א' דאינו מצוי להיות כראבר"ש, וכ"כ בפיה"מ מ"ה עי"ש, (ועי' הוריות י' א' נגעי אונסין ובפי' הראב"ד בתו"כ בזה), ומי שם גבול להם שלא יגיעו באבני שיש, ואמנם אבני שיש אבנים מיוחדים הם כדכתיב בדה"י בדוד שהכין אבני פוך ורקמה ואבני שיש לרוב, מ"מ אין מקור לחלק ולהוציאן מכלל אבנים, ומסתברא דכונת הר"ש אינו בדין ראוי ליטמא בנגעים ולא בתכונת נגע, דכלפי מה שהזכיר דבעינן ארבע קירות ראויין לנגע, קאמר דאבני שיש אינן ראויין, ומתפרש דלאו באבנים אלו מיירי בתורה, ולא פי' מנ"ל.

ומדברי הרמב"ם בפיה"מ נראה דהכתוב מיירי באבנים שדרך לטוח עליהן בעפר וסיד, ולא באבני שיש שאין מוסיף עליהן טיח, (וראיתי בתו"ט שנתקשה בלשון הרמב"ם בזה, ועי' להלן), ואמנם י"ל דהרמב"ם לטעמי' שפי' וטח את כל הבית,

[ואמנם כן נראין הדברים דקולף את העפר שבין אבן לחבירתה היינו אחר שחלץ את האבנים ונשאר הטיט מחובר לאבן השני, קולפו והיינו קיצוע, אבל אינו קולף טיח שע"ג אבן הסמוכה אף אם יש ע"ג טיח, ולשון נראה לתוך הבית אפשר לפרש דהיינו רק העובי הבולט מע"ג האבנים לתוך חלל הבית, ולפ"ז מבואר שיש טיח ע"ג האבנים, אבל לשון שבין אבן לחברתה ל"מ כן, ואפשר לפרש דבתוך עובי הקיר ג"כ נקרא נראה לתוך הבית, ולשון טיחה מתרגמין וישוע, והיינו לשון החלקה כדמתרגמין איש חלק שיע, ולפ"ז נראה דטיחה היינו סתימת הנקבים בטיט להחליק הבית, [וכן בלשון הגמ' שריק' טינא ושריק, שענינו החלקה ע"י טיט], ואמנם הי' דרכם לטוח כל הבית, כמבואר ב"ב ג' ב' ועי"ש ס' ב', היינו מפני שהאבנים אינם חלקים, וגם אין גודלם ובנייתם בצמצום, ולכן טחים הסדקים שבין האבנים וגם האבנים עצמן, עד שהבית נראה חלק, אבל עיקר טיחה דקרא היינו סתימת נקבים והחלקת הבית, והיינו דכתיב יקציע שיקלף ויחזור ויטוחנו בעפר אחר, (ולדעת הרמב"ם אפשר דמקציע כל הקירות והכל נקרא סביב וממעט רק הקרקע והקורות, כדתניא בתו"כ, ולכן פי' שחזור וטח את כל הבית, דהטיחה חוזרת על מה שהקצה, וצ"ע, ולפנינו בתו"כ הגרסא הקירות, וזה מפורש דאינו מקציע אלא מקום שחלצו, ולא ע"ג הקירות)], דהכתוב מתפרש שהבית טעון החלקה אחר חולץ וקוצה, ואינו כן במחופה באבני שיש, שהם משופין וא"צ טיחה, שהם עצמן טחין ע"פ הבית בין ע"ג האבנים ובין בין אבן לחברתה, ואמנם אפשר לפ"ז דדוקא כשמשמשין חיפוי הדין כן, אבל כשבנוי מאבני שיש שצריכין לטוח עליהם אה"נ דמטמא, אבל יותר נראה דאבני שיש בתכונתם שונים, שהם חלקים ואין בהם בקעים וכדאמרו ביתא דשישא (וכן א"צ לטוח עליהם מלמעלה כדאמר יומא ל"א ב'), וכ"מ

שהבית מאבנים הראויין לטיח, (אלא דאפשר שהי' הטיח מסיד, ואחר חליצה קאמר שיהא הטיח מעפר דוקא), אבל אי מפרשין טיחה בין אבן לאבן, א"כ מיתוקם שפיר באבני שיש, [ועי' פי' רה"ג במתני' שניהם קוצעין מקלפין הסיד או הטיט שהוא טוח על הקיר, וכ"ה בערוך ערך קצע, וערש"י בחומש, ועי' להלן בכ"ז, וזה כפי' הרמב"ם, ובהלכות פי"ד ה"ח כתב הלכנים והשיש אינן חשובין כאבנים, בית שאחד מצדדיו מחופה בשיש כו' ומשמע דאם היו חשובין כאבנים הי' מטמא ע"ג השיש, דבטל לכותל וחשיב שפיר מאבני הכותל, מיהו כשדנים על חליצתו, לא מסתבר לחשוב האבנים שתחתיהן כמנוגעות, ולא מסתבר לפרושי קרא על חליצת השיש לחוד, דמשמע שהוציא האבנים מעיקר הבית, וצריך אבנים אחרות להשלים החלל, ואמנם דעת מרן זללה"ה דלעולם חולץ כל העובי שכנגד הנגע, אף שהנגע בעץ המצופה על האבנים, ודינם כאבנים המנוגעות, מיהו הכא פשוט טפי דהכל כאבן אחת, וה"נ מסתברא באבן ע"ג אבן כדלהלן, [וצ"ע לרבנן דר"א פי"ג מ"ב מ"ט חשיב חצי הפתין כמנוגעת], ואאמו"ר שליט"א פי' דאבנים המשמשים לחיפוי אינם חשובין אבני הבית לענין נגעים, דבעינן אבנים שהבית נשען עליהם ולא אבני חיפוי עי"ש, וזה ע"ד מש"כ.

מיהו אם חיפהו באבנים דקות י"ל דבטלין לאבן, וכנראה הנגע בטיח דמי, ושיש שאני דמפני חשיבותו לא בטל, שניכר שהוא חיפוי, אבל אאמו"ר שליט"א לפמש"פ כולה מתני' בחיפוי, וא"כ קתני נמי סלע ועפר, וא"כ כשנראה על הטיח ג"כ אינו מטמא, מיהו היכא דבטל כצבע ודאי מטמא, ועי' להלן בזה.

במש"כ בדעת הרמב"ם דאבני שיש אימעוט מפני שאינם אבנים העשוין לטוח עליהן, אפשר לקיים הדברים גם אם נפרש דקיצוע וטיחה דקרא בין האבנים מיירי,

ה. שם אחד בסלע אחד בלבנים כו' בפשוטו מחופה איש בלחוד קאי, דלשון חיפוי מצינו בשיש כדאמר כלים פכ"ב בשלחן ודלפקי שחיפן בשיש, ולבנים בנין בפ"ע הם, וכ"ש סלע, ובעפר נופל לשון טיח, וכ"מ מדלא קאמר או בסלע או בלבנים, וכן בא"ר הוצרך להגיה כדי לפרש הכל בחיפוי, וכן פר"ש, וכ"ג דהוה פשיטא ל' להרמב"ם דאין נופל לשון חיפוי על סלע, ולכך לא הוצרך לפרש דמחופה לא קאי אלא איש, ומרן זללה"ה ס"ט סק"ד פי' שיש כותל מאחורי הסלע, וצ"ע דלשון חיפוי משמע בכל דוכתא כעין ציפוי, ואין נופל לשון זה על סלע, ואאמו"ר שליט"א פי' שחצב אבנים דקות מן הסלע, ופשטא דסלע ל"מ כן, ועי' בתוספתא בית שהוא בנוי מלמטה סלע, וגם לא הו"ל להזכיר שיש וסלע, אלא הו"ל שחיפהו באבנים דקות, ועוד דחיפוי עפר לאו כללא הוא דאינו מטמא, שהרי להרמב"ם כל הבית טוח וכ"ה בפ"י רה"ג והערוך דהיינו קוצעין דקתני, וא"כ צריך לפרש טוח בעפר מרובה.

ונראה דהתנא נקט להו בהדי מחופה לומר דמיירי שכל הכותל בסלע ולבנים ועפר דומיא דמחופה שיש, (דברנאין שתי אבנים סגי), ולרמזי הדין השנוי בתוספתא דמלמטה סלע, או לבנים מלמעלה, מטמא בנגעים, אבל עיקר המשנה מתפרשת בלא חיפוי וקמ"ל דלבנים לאו אבנים ניהו, ובלסע ועפר נראה דלאו קירות הבית מיקרו, אלא שסמך הבית לסלע או לכותל מערה, [וכ"מ בתוספתא דבסלע החסרון שאינו בנין], ומסתברא שאם תחב במערה שני אבנים בכל צד אינה מטמאה בנגעים, דאין ע"ז שם בית, דהאבנים והעו"ע צריכין להיות חלק מבנין בית, וה"ה באחד מצדיו כך, דנהי דסגי בקירות הבית שתי אבנים בכל צד, אבל צריך שיהא לבית קירות המתייחסים לבית, ואמנם לפ"ז ל"ד סלע ועפר לשיש ולבנים, דהתם סגי בשתי אבנים נראין, [ואפשר דזהו שהקדים

ב"ב ה' א' דלא מקבלי סידא אלא באפיק שפה ועייל שפה, ולכן הבינו חז"ל דלאו באבני שיש משתעי קרא, שהם אינם צריכין טיחה כמש"כ, וצ"ע, - ולפ"ז לא נחתא מתני' כלל לנדון דחיפוי ע"ג אבנים, אלא עיקרה לאשמועינן דאבני שיש אינם בכלל אבנים, ונקטה להו בחיפוי כאורחא דמילתא, וגם לאשמועינן טעמא דמילתא, דכיון שהחיפוי בשיש ולא בטיח לאו בהכי משתעי קרא, אבל אין מבואר בלשון מחופה דקתני שתחת החיפוי יש אבנים, [ולעיל דקדקנו מדנחית תנא לחיפוי, ולפ"ז ליתא לדיוק זה], וגם פר"ש יש לפרש דאינו ראויין לנגע, לאו במציאות קאמר, אלא כלפי זה שאמר דבעינן ד' קירות ראויין, קאמר דגם הקיר של אבני שיש אינו ראוי, ולפ"ז נמצינו למידין לפי' הרמב"ם וכן להר"ש והרא"ש אבני שיש אימעטו ממשמעות דאבנים דמיירי קרא בנגעים.

מיהו שמעתי מאאמו"ר שליט"א דפשוטו הדברים דהנגע נראה ע"ג אבנים מגולות, דלא משמע שצריך לקלף הטיח לראות אם הנגע על שתי אבנים ולראות אם חלחל בתוך האבנים עצמן, ועוד דסיד אינו מטמא בנגעים, שהרי אינו בכלל עפר דתנן במתני', וא"כ לעולם נראה הנגע ע"ג דבר שאינו מטמא, מיהו בזה ע"כ מצינו דבית צבוע מטמא, אע"פ שאין הצבע עפר, א"ו כיון דבטל לאבן כאבן דמי, ועוד תדע דהא בין האבנים איכא טיח והוא מצטרף, וע"כ דסתם טיח מטמא, ואפי' אם סדו בסיד, ולא מסתבר שהטיח כמאן דלית' דשיעורו בדרך כלל קרוב לגריס, ול"ד לאויר שבין השתי או בשתי צבוע, וגם יש להסתפק אם צריך לברר שחלחל מתחת הצבע ע"ג האבן, (ענין חלחול בנגע מצינו בזבחים צ"ד א' דצרעת מחלחלא בעור ומשוויא ל' רך שהוא ראוי לכיבוס), וצ"ע, ואאמו"ר שליט"א אמר די"ל דבאבנים גדולות משאוי שנים אין דרך לטוח עליהם.

עפר וסיד, ור"ל דסלע אינו בנין, ויש שאינו טעון טיחה, ומתפרש החסרון בעיקר הבנין, אלא דנקט בשיש מחופה דהכי אורחא דמילתא, ולפ"ז קמ"ל בתלתא קמאי דלאו אבנים נינהו, (ואפשר דבעפר קמ"ל דלאו עפר הוא, דאפי' יהא ע"ג שתי אבנים, אין על העפר הזה שם עפר הבית, כמש"כ בחסרון דסלע).

נמציונו למידין לפי הרמב"ם וכן יש לפרש בר"ש וברא"ש דמתני' קמ"ל דשיש וסלע ולבנים אינם בכלל אבנים, ולא מיירי בדיני חיפוי כלל, דאף ברישא עיקר החידוש הוא דאבני שיש אינן מטמאין, ונקט מחופה לפי שזהו הדרך, ולפי' הרמב"ם זהו נמי הטעם, דכיון שאינו טעון טיח וחיפוי הוא עצמו, לאו היינו אבנים דקרא, דכתיב בהו יקציע דהיינו יקלף הטיח וטח את הבית, וכן בסלע ולבנים החידוש בעיקר הבנין, ולכן לא מתפרש כלל החידוש במחופה מפני שתחתיו אבנים, אלא התנא השמיענו בהאי לישנא דאין שיש מטמא, ולפ"ז אפשר דיש לפרש בעפר נמי החידוש, דרגבי עפר קשים הראויין לבנין אינם בכלל אבנים, (ואפשר שזה אבני כורכ"ר המצויין דמסתבר דאינם אבנים), ואפשר דהיינו מדר המוזכר בתו"כ ובר"ש סוף מ"ו, וכ"כ ברע"ב שהכותל עשוי מגושי עפר, או כשחצב בהר בעפר כזה והוי דומיא דסלע אלא שאפשר בקל לחלוץ הנגע.

בא"ר ובלקוטי הגר"א בסוף המס' מפרש לכולה מתני' במחופה, והיינו דקמ"ל בעפר דאע"פ שהוא מין המטמא בנגעים, מ"מ כיון שאין האבנים נראין טהור, ונראה דמיירי בחיפוי דרגבי עפר דומיא דחיפוי דשיש ולבנים, אבל עפר שטח ע"ג האבנים, בפשוטו בטל לאבן, והרי סתם אבנים יש טיח על גביהן, כדמשמע ב"ב ג' ב' וע"ע לעיל סוסק"ד בזה, וכן צבוע מטמא, ומ"מ מסתברא דטיח שע"ג האבנים בטל לאבן, ומחופה דוקא באופן שאינו בטל, דומיא דשיש ולבנים.

הרמב"ם הלבנים והשיש אינם בכלל אבנים, לומר דהחסרון שבהם שונה מחסרון דסלע ועפר שאינם בכלל קירות הבית], ועי' בסמוך דאף בסלע ועפר כשבנוי על גביהן י"ל דסגי בשתי אבנים.

מידו מהא דקתני בתוספתא דבית שהוא בנוי מלמטה סלע ומלמעלה בנין מלמטה אבנים ומלמעלה לבנים מטמא בנגעים, מבואר דאפי' רק חלק מהכותל אבנים והשאר סלע מטמא, [אם לא נפרש דבעינן רוב אבנים], ועכ"פ לא משמע לחלק בין סלע ללבנים, (ואמנם מצינן לדחוקי דמלמטה הוא המיעוט, ולכן קאמר מלמטה סלע, משא"כ בלבנים דאף ברוב סגי כיון שהכל בנין, אבל האמת דנקט מלמטה סלע דאורחא דמילתא שבנין ע"ג הסלע, ואבנים שהם כבידות דרך לבנותן למטה ולבנים על גביהן, (וקאמר מלמעלה בנין מפני שגם סלע אבן הוא), וקמ"ל דבין אם האבנים מלמעלה בין מלמטה מטמא), ונראה דיש לחלק בין אם האבנים בתוך הסלע והעפר דלא חשיבי קיר עי"ז, משא"כ בבונה ע"ג הסלע דהנגע נראה בחלק שהוא מקירות הבית, דכיון דלא בעינן כל גובה הדפנות שיהיו בדין קיר, סגי באבנים שעל גבי הסלע, אבל כשתחובין בתוך הסלע בטלי לגביה ולא חשיבי קיר הבית עי"ז, והיינו דקמ"ל מתני' דאפי' יש אבנים טהור, ועי' להלן בכ"ז.

ולפרי"ש דמטמא בנגע שנראה בעפר י"ל דאשמועינן דסלע אינו בכלל אבן, ועפר אינו מטמא כשאין בכותל אבנים, ולא נימא דדוקא כשיש רק מעט עפר כדי ליתן בין פצים לחבירו דאינו ראוי לנגע, בעינן אבנים.

ונראה דהרמב"ם לגודל הפשיטות לא הוצרך לפרש דסלע ואינן לאו בחיפוי מיירי, ובפרט דגם במחופה שיש אין החידוש בחיפוי כדלהלן, וכ"נ בפיה"מ דהחסרון של שיש וסלע משום דקרא מיירי באבנים הנבנים עם

מיהו צ"ע מחופה בסלע היכי דמי, ואמו"ר שליט"א פי' שחצב אבנים דקות מן הסלע דומיא דאבני שיש, ובפי' הגר"א משמע דרק העפר הוא המין המטמא בנגעים, גם פשטא דסלע לא משמע אבנים דקות, ועי' תוספתא מלמטה סלע, ומרן זללה"ה בס"ט סק"ד פי' שיש כותל אבנים מאחורי הסלע והעפר דהיינו כותל המערה, ודוחק לפרושי בזה שם חיפוי, וצ"ל לפירושו שהכותל אבנים הוא עיקר בית אלא שהסלע חוצץ בינו לתוך הבית, וכ"ז דחוק טובא בפירושא דמתני', ועמש"כ לעיל בפי' הר"ש והר"מ.

ו. בדין בית שרובו לבנים ויש בו רק ח' אבנים ועצים ועפר כשיעור, צידד מרן זללה"ה בס"ט סק"ד שאינו מטמא בנגעים, ובאמת קשה לפרש ונתן את הבית על חליצת שתי אבנים מכל קיר, וכל הבית ישאר על עמדו, אבל אם באנו להצריך שינתן רוב הבית מחמת הנגע צריך שיהא בו הרבה יותר מהשיעור המוזכר במתני', ולא משמע דמתני' אשמועינן כמה צריך לכה"פ מכל מין אבל באמת צריך להשלים השיעור מהמין השני וכמ"ש אמו"ר שליט"א, והוכיח כן מהתוספתא דמלמטה סלע או מלמלעלה לבנים מטמא, ומשמע דלא בעינן רוב דאו הלמטה רוב או הלמעלה, ותנא תני תרויהו, ועוד דאי משום ונתן את הבית הרי סגי בשני כתלים רובן מאעו"ע, דג"כ חשיב הבית כנתון, ואם א"צ בכל קיר רוב, א"כ צריך ראי' לחדש דבכלל הבית בעינן רוב, (ועוד דבאבנים מלמטה ינתן הבית בחליצתן אפי' במיעוט, מיהו זה ודאי לא מהני, אם נימא דצריך רוב), וע"כ מתפרש הפסוק בכלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט את אבניו ועציו ועפרו, [ולפ"ז מפורש בפסוק דבית שאין בו אעו"ע, כאילו אין בבגד גע"ג דמי, דהא ע"י חליצתן מן הבית חשיב כנתון אע"פ שנשאר בית לכל דיני התורה], ולפ"ז באמת לא נאמר בתורה שהבית צריך ליחרב, אלא שצריך לנתון את

כל המטמא שבו, לא רק מה שנראה בו נגע, (וזהו שהזכירו חומר בנתיצה מבחליצה שנותן גם את האבנים שלא נראה בהם נגע, דגם נתיצה אינה לעולם סתירת כל הבית).

בדין נראה נגע בכותל המגולה כשכותל אחד מחופה ואח"כ הסירו החיפוי, עמש"כ לעיל ס"א ס"ק כ"א לדקדק מהתוספתא שבר"ש פי"ג מ"א דיראה בתחלה.

בדין פשיון ונגע החוזר כתבנו לעיל סק"א דמטמא גם על עו"ע ועל אבן אחת, ומרן זללה"ה בס"י סק"ד הוסיף דאף בפשה בתקרה מטמא, וכנראה טעמו דכל שניתן עמו מטמא, וק"ק בהיתה עלי' ע"ג דנמצא שהנגע החוזר בה מטמא ואין מקומו טמא, [מיהו בקרקע מצינו לריבוי דקוצה ג' אצבעות, ולא משמע דנגע בקרקע מטמא אפי' בחוזר ופשיון, ושמא ס"ל דלריבוי מטמא דאיהו מוקים לה בקרקע מרוצפת עי' ס"ט ס"ק י"ג, שוב נתעוררתי מנראה בעל"י נותן את הקורות לבית, ומשמע דבלא בית ניתצין, ולדעת מרן זללה"ה בהני מיירי קיצוע העפר, ומ"מ יש לחלק, וצ"ע], ויש לעי' כיון דקרא דקירות לא קאי אנגע החוזר, א"כ מנ"ל דבעינן שיהיו ראויין לנגע החוזר, וא"כ בחיפה הכותל בשיש אחר חליצה יטמא, ול"מ כן, וכן אחר שנראה הנגע, ועו"ק דהא ודאי קודם ריבויא דפשיון הרחוק מקרא דבבית, לא הי' פשיון מטמא אלא בקירות, כדכתיב פשה הנגע בקירות הבית, וא"כ מנ"ל דמקרא דבבית דמרבין מיני' רק שיעור גריס, נתחדש גם דפשיון הקרוב כל שהוא מטמא בקורות, ואם פשיון הקרוב אינו מטמא, ה"ה הרחוק והחוזר, ועוד דתקרה אינה מצטרפת לשיעור נגע, וא"כ צריכין לחדש דהנגע פושה למקום שאינו מצטרף, ולפ"ר לא מצינו כן, ול"ד לעו"ע שהנגע שבהם גם מצטרף], ואם נימא דאם היו קורות בכתלים ניתצין ואבנים בתקרה כשיש עלי' ע"ג אינן ניתצין, כדמשמע פשטא דמילתא א"כ מצינו חילוק בכח הנגע בין

אחד, מיהו כ"ז אינו, חדא דבכה"ג אפשר לפתוח כל הדלת שתהא שוה לכותל, ויראה כל שאר הכותל, ועוד דקו' הגמ' יש לפרש משום דהפסוק מתפרש שכל נגע הנראה בקירות כשהוא בפנים טעון הסגר, ולית לן לחדושי דאחורי הדלת, אע"פ שעכשיו נראה כדרכו אינו בכלל הסגר).

בהא דממעטין בית אפל מנראה לי ולא לאורי, יש לעי' איך הדין בראה נגע לאור הנר בבית שחלונותיו מגופות, דאי מימעט מהאי קרא שאין רואין נגעים לאור הנר, א"כ אין מבואר כאן דין אין פותחין בו חלונות, ולא משמע דסברא הוא שאין מחויב לחדש דבר כדי לראות, דהא בדאתחזק חייב לפתוח חלונות לרובא חולין שם, ונראה דהא פשיטא דקרא לא נחית לדין ראית הנגע ע"י הכהן, ואם מהני ע"י נר, ובין אם נימא דלעולם נר אינו בכלל לכל מראה עיני הכהן, [שו"ר מו"ק ח' א' בזה], ובין אם נימא דמשכח"ל אבוקה גדולה דראוי לראות בה, מ"מ הפסוק מתפרש שהנגע צריך ליראות בתחלה מעצמו בלא השתדלות האדם, ואם לעולם אין לראות לאור הנר, כדמשמע פשטא דמילתא דרק חלונות מועילין, א"כ מתפרש שלראות כנגע, סגי באור הנר, אבל הכהן הי' צריך לראותו בחלונות פתוחין דוקא, [ומ"מ ל"ד לביה"ס דהחסרון במקום הנגע, וכאן התיקון תלוי בדבר חיצוני, ולכן אם פתחו חלונות הוי נגע ויראה בתחלה כמ"ש אאמור"ר שליט"א], ואם משכח"ל לראות ע"י נר מתפרש הפסוק נראה לי שהנגע מעצמו נראה לי, ולא שאני השתדלתי לראותו, שו"ר דבמו"ק ח' א' מפיק מיני' דאין רואין נגעים בלילה, ופרש"י דהיינו מדמיירי בזמן שנראה בלא נר, ושו"ר בכ"ז בספר מרן זללה"ה ס"ד סק"ה, - (מ"ש הרמב"ם פ' ה דמני ראית בית ובגדים שוין לראית אדם צ"ע לכאן) דהא בירקק ואדמדם ליכא כ"כ ענין כהן נראית עזה, דבפשוטו ענינו דומיא דגרמני וכושי,

קירות לתקרה, [שו"ר שמרן זללה"ה דן בזה שם], ועוד דכשהיתה עליי' ע"ג לא מסתבר שיהא פשיון מטמא בתקרה, כיון שאינה ניתצת עמו, והכי משמע נמי מדלא קאמר חומר בחליצה שאם נראה בתקרה חולץ, אע"פ שיש עליי' על גביו, ובנתיצה נותן את הקורות לעליי', נמי משמע דאין פשיון בתקרה, (ואם העיקר כגרסת הר"ש בתו"כ גבי יקציע סביב דממעט קורות וקרקע, יש לדקדק מזה דבקורות לא שייך סביב לנגע, ולכך נקט להו, ויש לדחות דמשום דעיקר הנגע בקירות נקט קורות וקרקע, וכן לאפוקי מריבר"י), ומ"ש בר"ש פ"ג מ"א בתוספתא בין יריעה לקורות, פי' אאמור"ר שליט"א דהיינו בכותל, [ואפשר לפרש שרואין חלק מהנגע בחוץ וניכר שמתפשט לפנים בין יריעה לקורות], וע"כ צ"ל כן דהא בתחלת נגע קיימינן, וע"ע לק' סק"י.

ז. **בית** שאחד מצדדיו אפל נראה דאינו מטמא בנגעים, ואע"פ שאין חסרון בעצמותו של בית כלל, ועדיף ממחופה שיש, [לפמש"כ אאמור"ר שליט"א ס"א סק דבנסתמו חלונותיו אחר הסגר פותחין בסוף שבוע, ואילו בהי' מחופה תוך שבוע מסתברא דלא עלו לו אותן הימים, אף דמסתברא שצריך להסיר החיפוי], מ"מ בעינן שיהיו ארבע קירות ראויין לנגע ולפשיון, והרי אם יפשה לקיר האפל יהא טהור, (ולכאן) אפשר להביא ראי' מדאמר חולין י' ב' אחורי הדלת מא"ל, ומאי קו' דילמא אחורי הדלת טהור, דהא לא כתיב בהדיא דכל הכותל מטמא, [ונימא דצריך ששתי האבנים שבכותל זה לא יהיו אחורי הדלת], אבל אפשר לפרש דהקו' מפני שפעמים כל הכותל הוא בדין אחורי הדלת כשהיא נפתחת לימין ועומדת בזוית השמאלית, ובכה"ג כל הכותל אינו ראוי, ומבואר שם בגמ' דבפתח ב' כוונתא הוה ראוי אלא שהחסרון מדין דבית אפל אין פותחין בו חלונות, וש"מ דסגי בחסרון זה אף בכותל

תדע שהרי נראה בתוך הבית לא קאי אבית, ולע"כ).

שו"ר במו"ק ח' א' ועיקר הפסוק לפטור נגע כזה, והיינו דוקא מפני שצריך לעשות שינוי בבית, אבל אם אפשר לראות ע"י נר ה' מחויב בזה.

א"א להסגירו כדרכו, א"כ לא מצינו דפליג רבא אלא בנגע כזה שראוי להסגירו ע"י אחר, אלא שאין מחוייב להשתדל, משא"כ בבית אפל דאפי' ראהו יפה לא מהני, אבל אפשר דלאביי כיון שאינו מחויב להשתדל בהסגרו, לא מהני ע"י אחר, דאין הסגר רשות.

ואאמו"ר שליט"א כתב דבהא מודה רבא כיון שאין הנגע ראוי לראות בסוף ז', והדין שבית אפל מפני שפלותו אין נזקקין לנגעו כדאמר סנהדרין צ"ב א' וברש"י שם, על ההסגר נאמר, ואחורי הדלת שאני שאין חסרון בנגע, וזה לא נתמעט מלי ולא לנרי, ור"ל דרבא ס"ל דלא כל השתדלות מימעטא מלי ולא לנרי, אלא סוגי נגעים שאינן ראויין ליראות, הלכך נגע דבית אפל דאימעט הר"ז כנתמעט נגע כזה מאפשרות להסגיר, וא"כ צריך שיהא ראוי בשעת הסגר, וה"ה כל נגע שאינו ראוי לראות בלא השתדלות, נתמעט גם אחר רא'י, אבל נגע שראוי ליראות לא נתמעט כלל מיהו אחר הסגר כתב שם דחייב לפתוח חלונות דהדין נאמר על ההסגר, אבל משחל דין הסגר צריך לראותו כדינו.

במו"ק ח' א' משמע דאי מהני לאור הנר ה'י חייב להדליק נר, ורק מפני שצריך חלונות פטרתו תורה, ומדפטרנו תורה ש"מ דלא מהני לאור הנר, ובאמת הדלקת הנר יש לדמות לפתיחת חלונות מגופות, דהא אורחא דמילתא להדליק בו נר.

ח. **ר"ש** פ"ב מ"א תניא בתוספתא כו' בית שצדו אחד עכו"ם כו' צדו אחד בארץ כו' לכאור' מיירי שהצד שחוץ לבית של גוי דאי אחד מכתליו של גוי והשאר של ישראל, מאי צדו אחד דקתני, אלא משמע שעל כותל מסוים קאמר דמהאי גיסא ישראל ומהאי גיסא גוי, אבל תוך הבית כולו של ישראל, והנה אם כל שטח הכותל של ישראל ובארץ ישראל, מ"ט לא יטמא בנגעים, דאי משום דליכא לקיומי ב'י שניהם חולצין, לא

חולצין י' ב' ודלמא כגון שיצא דרך אחוריו כו', אפשר דלא מהני חזר וראהו, כיון שקשה להבחין מרחוק אם נתמעט משהו, משא"כ כשעומד ורואהו, ועוד דאם רואהו רא'י שני' הרי הוא מסגיר על סמך רא'י זו בלבד, שהרי יש לחוש שנתמעט וחזר לגריס, והתורה אמרה שהרא'י תהא בתוך הבית, מדכתיב ויצא, ועוד דלא כתיבא רא'י נוספת בפסוק, והא דלא משני דקיימי דרא דגברי, היינו משום דלית לן לאוקומי סתם הסגר בהכי, ורק מאורע שהלך לתוך ביתו איכא לאוקומי בהכי, (וכן אחורי הדלת יכול בדוחק לכפוף עצמו לראות, מיהו י"ל דזה אינו במשמעותא דויצא).

שם ודקאמרת בית אפל כו' ה"מ היכא דלא אתחזק כו' יש לעי' סתמו החלונות משראה עד שיצא אם מסגיר, תיבעי לאביי ותיבעי לרבא, דילמא עד כאן לא קאמר אביי אלא כשאינו יכול להסגיר בלא פתיחת חלונות, אבל הכא יכול להסגיר, [כגון שרואה ע"י נר או למסקנא דמוקמינן ל'י אחזקתי], והחסרון רק שלא יוכל לראות בסוף שבוע, ואם הדין קובע שיסגיר, הרי יתחייב לפתוח החלונות, (והו"ל כחלונות מוגפות), תיבעי לרבא ע"כ לא קאמר רבא אלא כשהחסרון בגברא שאינו יכול לראות, אבל כשהחסרון בבית שאין נגעו ראוי ליראות, אין מחייבין אותו לשנות ביתו, ואפי' האפיל על מקום הנגע בלבד, [וכגון שאינו ביה"ס], חשיב החסרון בנגע ולא בגברא, ואם נימא דלאביי אם עמד אחד בפנים והודיע לכהן דלא בצר ל'י שיעורא מטמאו הכהן, אע"פ שנגע זה

עמו, אבל לענין חליצה ס"ל לר"א דאינו חולץ אלא האבן אשר הנגע בה, ומייתי לה לחומר בנתיצה מבחליצה, דלת"ק במקום הנגע חליצה כנתיצה או חמירא, דחולץ כל עובי הכותל, דע"י הראש נחשב גם הפתין כעובי הכותל, ואפשר לומר דלענין נתיצה חולק את הראש, והוי בכה"ג נמי חומר בחליצה, אבל לפ"ז כ"ש לת"ק דאיכא חומר בחליצה בכה"ג, דהא משמע דבדין נתיצה לא פליגי.

והחילוק בין חליצה לנתיצה נלמד מדכתיב בחליצה אבנים אשר בהן הנגע, וכדפרש"י בחולין שם אבן בין גדולה בין קטנה, ובנתיצה כתיב את הבית וכתוב רק אבניו ולא אבנים, דהיינו דקתני בתו"כ שהוא גורר ומוציא, דרק מה שמשמש לבית ניתץ, ורש"י בחולין קכ"ח ב' פ' דכתיב ונתץ את הבית ולא שני בתים, ואפשר דהיינו נמי דרשא דתו"כ דמהכא יליף דגורר ומוציא, והכונה שאינו נותץ חלק מבית אחר ע"י שהאבן שבזוית אחת, אבל כשנותץ כל עובי הקיר, לא חשיב שנותץ בית אחר, משא"כ באבן שבזוית שנתיצת אותו חלק, אינה נתיצת הבית הזה כלל, מיהו ברש"י שם משמע דגם את עובי הקיר מחלקין.

מיהו אכתי צריך טעם לרבנן דר"א בנראה בפתין מ"ט חולץ את שתיהן, הא לא שמענו אלא את האבנים אשר בהן הנגע, ואי משום דכתיב וחלצו, הא איצטרך קרא להיכא דאותה אבן נראית בשל חבירו, שחייב לטפל עמו בחליצה ובאבנים אחרות, ועוד דאף אם נוטל רק הפנימית אפשר דחבירו מטפל עמו בחליצה, כיון שכל הכותל משותף ביניהם, [בפרט למש"כ דבנתיצה נותץ את כולו], ואפשר דמשמע להו קרא שכל עובי הכותל נחלץ, דמשמע שצריך אבנים אחרות לבנין הבית, ושוהו מקומו של הנגע, כענין מטלית בבגד, ואם איתא שהבית נשאר בשלימותו ורק נחסר מעובי הכותל, א"כ יכול הנגע לשוב במקומו בלא אבנים אחרות, וגם אין הכרח

יהא אלא אויר או כותל למקום שאינו ראוי לדירה, [גם צ"ע אם דין שניהם חולצין נאמר בכה"ג שכל הכותל ידיד, שו"ר בספר אאמו"ר שליט"א דאין שניהם חולצין בכה"ג], וע"כ צ"ל דמקום הכותל שייך לשניהם וחציו בחו"ל, ואף אם בנתיצה גורר חצי שלו, מ"מ לא קרינן ב' אחוזתכם, כיון דבצורה זו של הבית אין לו קיום, אם ינטל חצי של הגוי, וכן בחליצה אין הגוי מחויב, וא"כ לא מיקיימא ב' מצות חליצה, והיינו דכל האבן משותפת לשניהם, מיהו אכתי בחו"ל יטמא וי"ל דאף בחו"ל כיון דקיום הכותל תלוי בחו"ל אינו מטמא אבל אבן הבולטת לחו"ל שפיר מטמאה כדן אבן שבזוית.

ט. פ"י"ג מ"ב האבן שבזוית כו' פשטות המשנה דכשאינה בזוית אף בנתיצה נותץ את כולו, דהכותל כולו משמש לבית המנוגע, ואע"פ שיש בו שימוש גם לחבירו, מ"מ אין מקום לחלקו באמצעו, וכדתנן ע"ז מ"ז ב' בכותל ששותף לביתו ולע"ז, דכולו מטמא מפני שאין ברירה, ולא אמרי' דנחלק חצי עביו, ועי"ש ברמב"ן, ובכותל שהוא לאויר ודאי דינא הכי, והשותפות אין בה כדי להקל, אבל בזוית שחלק מהאבן אינו משמש לבית זה כלל, כגון שהכותל שמפריד ביניהם מתחבר באמצע האבן, והאבן נמשכת בכותל החיצון ונראית בשני הבתים, או שהאבן עשוי' כמין גאס, ורק צד אחד נראה לתוך הבית המנוגע, בזה לענין נתיצה כיון שאותו חלק אינו משמש לבית כלל, דאינו מעובי הכותל, אינו ניתץ עמו, אבל לענין חליצה חולץ כולו, דסו"ס אבן אחת היא.

ובית הבנוי ראש ופתין [דהיינו שלא בזוית אלא כל עובי הכותל בנוי מאחד ע"ג שתיים ושתיים ע"ג האחד, שהאחד שהוא הראש נראה בשני הבתים], אפשר לומר לפ"ז דנותץ את כולו לכו"ע, דכיון שהכותל כולו שייך לבית (כדמוכח מהראש) הרי כולו ניתץ

שהבית נצרך לאבנים אחרות, וכיון דהפסוק מתפרש בכל עובי הכותל, הר"ז גם מפורש דחשיבי אשר בהן הנגע, והיינו דכל האבנים שבעובי הכותל כחד.

ובר"ש פי' דחולץ את כולו מדאמרי' שניהם חולצין, ומבואר מזה דלאו באבן שבזוית דוקא מפרש לה, אלא כל אבן שממלאה כל עובי הכותל, וקרי לה אבן שבזוית לפי שדרך לתתה בזוית כדפרש"י בחולין שם, ואם הי' הדין שחולץ רק חצי לא הי' חבירו מטפל עמו, דלעולם החצי שאצלו אינו בכלל טומאה, ולפ"ז באבן שבזוית בציורים שכתבנו לעיל שהאבן נראית בבית חבירו בכותל שאינו חוצץ ביניהם, אפשר דאינו חולץ את כולו, ולפ"ז לא אזלינן בתר האבן אלא בתר עובי הכותל, וניחא לרבנן דאף בפתין חולץ את שתיהן, אבל לכאור' הדבר קשה לומר שהאבן אשר הנגע בה אין כולה טמאה, הא כתיב וחלצו את האבנים, והרי בכותל שהוא לאויר ודאי כולה טמאה, וה"ה בשל חבירו, בחליצה עכ"פ, וכן פרש"י דאבן משמע בין גדולה בין קטנה, ולפ"ז כיון דמיתוקם קרא באבן שנראית משני צדדים, אכתי אין לנו מקור לחלוצ' ב' אבנים בפתין.

ומדברי הרא"ש [וכ"נ שפי' כונת הר"ש] נראה דאבן שבזוית אין פירושו אבן בקרן זוית, אלא האבן שבינו לחבירו, וכענין שכ' הראב"ד בתו"כ דכל הכותל קרי זוית, ולפ"ז ה"ק בכותל רגיל שיש רק שורה אחת של אבנים בינו לחבירו, חולץ את כל האבן, והיינו שניהם חולצין, ובנתיצה חולק את האבן לשתיים, והיכא דאיכא שתי שורות של אבנים, אף בחליצה אינו חולץ אלא אחת, ולפ"ז ניחא דלא קתני בפשיטות דבחליצה חולץ כל עובי הקיר ובנתיצה חולקו, דרק כשיש אבן אחת חולץ כולה, והיינו פירושא דאבן שבזוית, אבל כשהם אבנים בזוית, אף בחליצה חולץ רק את שלו, ובזה מיושב מ"ש הר"ש והר"ש בראש

ופתין כעין פרש"י בזוית, ולא הזכירו מידי דהיינו רישא.

ובית הבנוי ראש ופתין לפי' הרא"ש אפשר דהיינו כמש"כ לעיל בפירושא דזוית, שהאבן הנקראת ראש נמשכת לכותל האורך ולא לכותל החוצה ביניהם, והנגע נראה בכותל האורך, ומ"מ חולץ את כולה, ולרבנן אפשר דרק בכותל שביניהם חולץ כולה, דע"ז קאי דין שניהם חולצין, וכיון דבנתיצה חולק את האבן ה"ה בחליצה, א"נ אפי' פירושו בכל עובי הכותל מ"מ פליגי רבנן דמוקמי שניהם חולצין רק כשיש אבן אחת ביניהם, אבל בראש כיון ששני כתלים הן בפתין חולקין, ולפ"ז להר"ש והרא"ש רק מדין שניהם חולצין אתינן עלה, אבל מדין אבנים, כי היכי דחולק אבנו בנתיצה ה"ה בחליצה, ואף בחליצה דוקא אבן אחת שניהם חולצין, דשפיר מיתוקם קרא בהכי, ובשתי אבנים כעין פתין אין חולצין אלא אחת.

ולפ"ז ניחא מ"ט לא פי' בזוית כמש"כ, דלא ס"ל כפרש"י שרק בק"ז נותנין אבן גדולה, אלא פירושא דזוית דמתני' היינו האבן שבצדו, א"נ כשמתחיל חלק חבירו מיקרי שכאן נשלם ביתו וקרו לי' זוית ביתו, ובלשון זה נקט התנא לבאר דר"ל האבן שבכותל שבינו לבין חבירו, ורק ר"א מיירי במאורע של אבן גדולה והוא הנקרא ראש, ורבנן פליגי בזה שאינו נוטל את כולו, כיון דבפתין נחלק הכותל לשנים.

אב"י ברמב"ם פט"ו ה מבואר דאבן שבזוית היינו דוקא בזוית, דהעתיק תחלה דין כותל שבינו לבין חבירו דשניהם חולצין כו' ואח"כ כתב דאבן שבזוית בזמן שהוא חולץ כו' ומתפרש הכל בשורה אחת של אבנים בינו לחבירו, ובאבן שאינה בזוית החליצה והנתיצה שוין, אבל האבן שבזוית שהיא משותפת לחבירו, אלא שאין אותו חלק משמש לבית, אינו נותץ את כולה, ולא העתיק דין ראש

מתעסק בצרכי עצמו, משא"כ טומאת האבנים דלאו בדידי' תלי, והרי הם במציאות טמאות, ולפ"ז אפשר דבנתיצה אינו מחויב להתעסק עמו מדכתיב ונתן לשון יחיד, ולפ"ז נחא דלא הזכירו אוי לשכנו אלא בחליצה, (ועי' חדושי אגדות מהרש"א), [ואפשר דהיינו טעמי' דרשב"א בתוספתא דאבנים משאוי שנים, משום דבלא"ה צריך לחלוץ אבנים המנוגעות שלא יהנה מהם, ולהכי כתיב וחלצו לאשמועינן שיעור אבנים].

ב"קומי הגר"א פי' באבן שבזוית דאשמועינן רבותא אע"פ שחצי' בכותל אחר, אבל לדינא קיים דאף בכל אבן שבכותל בינו לחבירו בזמן שהוא נותן חולק את האבן, ובמילתי' דר"א פי' דאין חילוק אם נראה הנגע בראשו או בפתין, אלא ה"ק בית שהכותל שבינו לחבירו בנוי מאבן אחת נותן את כולו, דלא מחלקינן אבנים אף בנתיצה, אבל בית הבנוי פתין ונראה בו נגע, נותן רק את שלו, אבל בחליצה לעולם חולץ כל עובי הכותל, אפי' בפתין, ומשמע דפשיטא ל' דאינו נותן שני בתים כדפרש"י בחולין, ופשיטא ל' שחולץ כל עובי הכותל, ולכן ע"כ דר"א בנתיצה מיירי, וכיון דאין חילוק היכן נראה הנגע, צ"ל דבשני בתים קאמר, ולא בבית אחד הבנוי מראש ופתין, וזה דחוק טובא, ומרן זללה"ה לא פי' כן בכונת הגר"א, דהוה פשיטא ל' שלא יתכן לפרושה בשני בתים, ובא"ר באמת משמע דעל האבן שנראה בה הנגע קאי, אבל בכל הבית מודה לרבנן דנותן רק את שלו, ולפ"ז בבית אחד הבנוי ראש ופתין מיירי.

אח"כ ראיתי בספר אאמו"ר שליט"א שכבר ביאר בכ"ז עי"ש.

במאירי חולין קכ"ח ב' הביא מפרשים דס"ל דבית המנוגע אינו מטמא מאחוריו בכותל שבין שני שותפין שהרי הוא חולק אותו כותל וחצי של חבירו אינו ניתין, ונראה

ופתין משום דרבנן פליגי, ומשמע דלדידהו הראש ופתין דינם שוה, ועי' לעיל.

ובזמן שהוא נותן אפי' נראה הנגע על האבן שבזוית נותן את שלו ומניח את של חבירו, דנגע החוזר אין בו יתרון לאבן המנוגעת, דכל אבני הבית כמנוגעין דמו, ומ"מ אינו נותן אלא אבני הבית, דהנגע לבית הוא חוזר, ורק מה שבדין בית בכלל, וגם באבנים רק משנקבע דין חליצה הן מטמאין, ולא במציאות הנגע לחוד.

ויש להסתפק באבן שבזוית שהיא רק משותפת לשניהם אבל אינה בכותל החולק ביניהם אם חבירו חולץ עמו, ובפשוטו נראה דלאו שכנו מיקרי ככה"ג, הגע עצמך בהיו שני הבתים מחוברין בק"ז כזה (ציור א), מי נימא דמיקרי שכנו, ואע"פ שאת האבן צריך לחלוץ, מ"מ לאו שכנו הוא, וה"נ כשהוא באמת שכנו, מ"מ אינו בדין שכינו בנגע שלא נראה בשכנותו, ותדע דלענין הבאת האבנים וקיצוע ודאי לא מסתבר שיביא שאינו משותף בחלק שבנוי אצל הנגע, והכי מסתברא, והיינו דקתני בזמן שהוא חולץ כו' ולא בזמן שהן חולצין, וכן מדוקדק ברמב"ם דתנא להו בהדי הדדי עי"ש.

בעיקר פירושא דשניהם חולצין אפשר דלא איצטריך לאשמועינן אלא על מעשה החליצה, דדין האבנים המנוגעות ממילא נקבע על כל האבן, וגם כשאינו שכנו הדין כן כמש"כ לעיל, (וכן בכותל לאויר שהם שותפין בו), וזה לא מיקרי אוי לשכנו, דמיעקרא אאבנים ידי' אתא, אבל מצות חולץ וקוצה אין בה חיוב אלא לבעל הבית, דחייב להביא אבנים אחרות ולהכין ביתו להסגר שני, ואילו שכנו יכול להביא קרמדין, או לכסות בטיח על אבני הנגע שלא יטמאו ביתו, אם אינו נהנה מהן, ועכשיו שצריך לטפל עמו בחליצה וקיצה והבאת אבנים אחרות למצותו של חבירו, בזה מיקרי אוי לשכנו, שאינו

דאין כונתם שותפין דוקא, אלא ר"ל כותל שבין שני בתים, ואפי' שניהם שלו, דהעיקר תלוי אם משמש לשני בתים, והמאירי סיים דל"ד לאבן שבזוית, דבכל כותל שפיר מטמא מאחוריו אפי' לבית חבירו, ואבן שבזוית שאני שהיא פונה לזוית אחרת, ומשמע דפי' אבן שבזוית כמש"כ לעיל, ואותו חלק אינו מטמא ורק מדין יד דיינינן בי', והמפרשים ס"ל דבכל כותל חולקין האבנים בנתיצה, ובוכלהו דיינינן אם חשיב יד, וע"כ דמטמא מאחוריו רק בכותל שהוא לאויר.

י. פ"ג מ"ג נותן את הקורות לעליי' כו' יש להבין מ"ש קורות דיהבינן להו לעליי' ולא חשיב עציו, ובכותל שבין בית לבית חשבינן לי' אבניו ולא ממעיט מאבניו, וקו' זו צ"ב בין אם נותן כל הכותל או חציו, דהא בעליי' הכל לעליי', ואם נימא דלעולם אין נגע מטמא בקורות אפי' פשיון וחזור, נעי' לעיל סק"ו, י"ל דפשיטא לן דאין נגע מטמא אלא כשהוא במקום הראוי לנתיצה, ומדמטמא נגע בקירות אפי' שבינו לבין חבירו כדכתיב וחלצו, ע"כ דקירות ניתצין עמו ולא מימעטי מאבניו, ומפרשינן לקרא למעוטי עליי', והסברא בזה כמש"כ אאמו"ר שליט"א דכותל משמש לשני הצדדים בשוה, ולא שייך למעוטי שהוא משמש רק לחבירו, אבל תקרה ורצפה שייך למיחשב חד מינייהו עיקר ולמעוטיה מאידך דכשנותנין הקורות לעליי' אמרי' דשימוש הרצפה עיקר, והבית כמערה תחת רצפת העליי', (ולאו משום דקושטא הכי הוא, אלא סגי בזה ששייך לייחסן לחד מנייהו), משא"כ בכותל שאותו שימוש לשניהם בשוה.

ויש להסתפק אי סגי בעצים ועפר שבתקרה כשאין עליי' על גביו, [לפי' הרמב"ם דלא בעינן בכל קיר], ואם נימא דלא מהני, א"כ חזינן דתקרה כאבני ועצי הבית חשיבא, אבל לא גופו של בית, וכמש"כ אאמו"ר שליט"א בתקרה של גוי דמטמא הבית, ולפי'

יש לנקוט דאין נגע בתקרה כלל, עסק"ו, דבבית כתיב], ואולי הטעם מפני שהקירות צריכין בנין, ולכן חשיבי הם עיקר בנינו של בית, משא"כ הקורות דסגי במונחין על הקירות, וגם כשמחוברין אינם בנין כאבנים שעושים מהן כותל דבלא הבנין אין באבן שימוש כותל משא"כ בקורה, וכן הרצפה של העליי' כקרקע בבית ואינה מבנין הבית, ומ"מ אבניו ועציו שפיר מיקרו אף ברצפה.

מ"ישנא דמתני' דקתני בית שנראה בו נגע ולא קתני כשהוא נותן את הבית נותן את הקורות לעליי', דקדק אאמו"ר שליט"א דאם בשעה שנראה הנגע בתחלה לא היתה עליי' על גביו, אע"פ שבשעה שחזר הנגע כבר היתה עליי' ע"ג, נותן את התקרה, דע"י הנגע הראשון נקבעו הקורות בדין נגע החזור כשיחזור לבית, וזה מתפרש יפה עם מה שדקדק אאמו"ר שליט"א מקרא דכי נרפא הנגע דגם לאחר חליצה חשיב שיש נגע בבית ורק אם לא פשה הרי הוא נרפא, ולכן לא חשיב כנגע חדש דנימא שהקורות לעליי', ולכאור' הדבר מוכח כן דהיינו בונה מן המוסגר טהור, דמאחר שנקבעו בדין מוסגר, תו לא מהני בית אחר להצילן, מיהו אם נימא דאין נגע בתקרה כלל, אין כ"כ ראי' מאבנים לתקרה, אבל לפמשנ"ת לעיל ס"א ס"ק י"ח דאף כשהם ע"ג קרקע שאין נגע חוזר בהם חל עליהם דין נתיצה, ה"ה דחל על כל האעו"ע היוצאים מן התקרה, כמש"כ לדקדק מהא דאינו מביא עפר מצד זה ונותן לצד זה, ומ"מ דין התקרה ודאי יש לקיים כן, ואם רק בשעה שחזר הנגע לא היתה עליי' על גביו מסתברא דנתיצת עמו, וזה עדיף מבונה מן הטהור במוסגר, דסו"ס תקרת הבית היא, אלא שהעליי' מצילתו.

ועוד הערוני דמתני' קמ"ל דאף טומאת מוסגר אין על הקורות כשיש עליי' ע"ג, ונפ"מ שהנוגע בהם טהור, ולפי' מיושב היטב

דמשנראה נותן את הקורות לעליי' לכל הדינים.

יא. פיי"ב מ"ו ר"ש יכול אף הכותל הסמוך לאויר כו' שהכותל מפסיק בין בית לחצר כו' פי' דהכותל של שניהם ומ"מ אינו חולץ עמו, ומבואר מזה דהמיעוט על מעשה החליצה, ואע"פ שמפסיד את אבניו, זה לא מיקרי אוי לשכנו, דבאבניו בא הנגע, ואף כשאינו שכנו הדין כן, כמשנ"ת לעיל סק"ט באבן שבזוית, [שו"ר דכיון שחבירו חוזר ומביא אבנים לא חשיב הפסד, דמסתמא שניהם שותפין כמו קודם הנגע, אבל באבן שבזוית מפסיד ואינו מחזיר שם אבנים], ולכא' ה' מקום לפרש דאין שכנו מטפל עמו בשאר כתליו, ונפ"מ בפשה הנגע בשני קירות, או אפי' בנראה הנגע בכותל שאינו מפסיק ביניהם, דסו"ס שכנו הוא, אבל מפר"ש מבואר דהא פשיטא דאינו מטפל עמו כשאינו שותף בכותל, ואפשר דבשכנו בבית שהוא גם שותף בחצר מיירי, ולראב"ש דהנגע בשני קירות, לכא' חבירו מטפל עמו בשתי האבנים כמשמעותא דקרא, אבל הדבר קשה מה הוא צריך להביא אבן לכותל חבירו, הרי אותה אבן אינה משמשת לביתו כלל ואפשר דראב"ש ממעט מקרא דאחר חלץ את האבן השני' שאינה בשכנותו, א"נ לענין שכנו שבכותל השני נאמר.

שם בר"ש קוצעין, ואת הבית יקציע, ברא"ש כתב מאשר הקצו, והר"ש רק ביאר הענין ולא הלימוד לשניהם, והא דכתיב הכא יקציע ברישא, י"ל דכיון שזה ברשותו של בעה"ב לחוד, הרי הדבר תלוי בו, אלא שחבירו חייב לסייעו אם ירצה, משא"כ וחלצו דאפשר

לחלצן מכל צד, והם של שניהם, מיהו לכותל שהוא לאויר לכא' יש ללמוד הקצעה מק"ו דחליצה דא"צ בכותל שהוא לאויר, ושמא הו"א דהפסד האבנים על בעה"ב, אבל המלאכה על שניהם ויטפל עמו בהקצעה, ודוחק.

ענין קיצוע נתבאר לעיל סק"ד עי"ש, והנה לא נאמר ואת העפר יקציע מבית סביב, ואפשר דהיינו כדי שלא נילף מינה דצריך שיהא עפר סביבות האבנים, מיהו יש לעי' אם נימא דבהי' סיד סביבות האבנים כיון שאינו מטמא בנגעים א"צ קיצוע, א"כ מ"ט סתם קרא יקציע מבית, ואמנם כתיב את העפר אשר הקצו, אבל אכתי י"ל דרק העפר טמא, אבל צריך להקציע בכל גונא, כדי שיכניס האבנים בטיח חדש, ואותו טיח יהא מעפר דוקא, רצ"ע.

לכא' מיעוטא דצורות היינו מה שנקלף מן האבנים ע"י הקיצוע של העפר, ואיצטריך לאשמועין דלא נימא שכל הנקצע עם הטיח כמותו, ובפרט דהנושר מאליו ע"י חליצת האבנים משמע שאינו מטמא, א"כ חזינן דתלוי בהקצע.

שם אבל הוא לבדו מביא את העפר, דזהו תיקון ביתו ואין חבירו חייב לתקן ביתו, [ואמנם בצד של חבירו לא הוצרך לקצע, וא"כ אין לתבוע שיטוח גם עמו, אבל באמת ע"י חליצת האבנים נופל טיח, וכיון שאינו מחויב לטוח של חבירו, אין חבירו מטפל עמו], והא דמטפל בקיצוע, י"ל דעד הבאת אבנים רמיא אתרוייהו, ועוד דסילוק הנגע טובת חבירו היא, כ"כ אאמו"ר שליט"א.

סימן ג

וכהה בשני, אבל כהה בזה ובזה מכבסו וטהור, ויש לעי' כיון דמרבין מגז"ש דנגע

א. פיי"א מ"ה הכהה בשני קורעו כו' לפר"ש היינו דוקא בעומד בראשון

שנעשה ירקרק חשיב כפשיון, וגם מפני שהוא אחר כיבוס, וה"נ לענין כהה גרע בזה שהוא אחר כיבוס, וגם שהירקרק שנעשה כהה יש יותר סיבה ליתן לו שבוע, מהכהה שנשאר במראיתו.

והנה לפר"ש כולה מתני' מתפרשא הכהה כמו הכוהה שנעשה כהה בתחלה או בראשון או בשני, והיינו משום דלרי"ש נמי דוקא כשנראה ירקרק וחזר לכהה, אבל אי לרי"ש כהה נמי חשיב מראה נגע, וכמו שהזכיר אפשרות כזו בלקוטי הגר"א, [וכ"נ לכאו' בראב"ד פי"ב ה"א שכ' מ"מ בתחלה אין נזקקין לירקרק או לאדמדום צ"ל אלא לירקרק א"נ צ"ל לירוק], וכ"ה המשנה לדעת חכמים, ומשמע דר"ל דלרי"ש נזקקין בתחלה לירוק [ואדום], לפ"ז פירושא דכהה היינו שהוא במצב של כהה, ולפ"ז אף בכהה בשני מתפרשא מתני' במצב של כהה, ואף הכהה בראשון בכלל, מיהו גם אם פירושא דמתני' הכוהה יש לכלול דה"ה הכהה בראשון.

והתוספתא שהביא הר"ש ופירשה בפושה בכהה צ"ב, דהא כהה לא קתני, והו"ל לתנא לפרושי הדין בכהה בלא פשוין, ולפרש דין בפ"ע דפשיון בכהה טהור, וכמ"ש בר"ש לעיל סוף מ"ד מהתוספתא פ"ק דפשיון שלהם כיוצא בהן, ור"ל דרק ירקרק ואדמדום מטמא, והא דקתני חזר לפשוין אינו מובן, וצ"ל חזר לכהיון כגרסת התוספתא לפנינו, וא"כ מבואר דעתה אף כהיון ליכא, [גם מ"ש הר"ש דבסוף שבוע ראשון מייירי לר"ש, צ"ב מה דחקו, ונראה דקשיא לי' למאי איצטריך למיתני פשוין בראשון ושני, טפי הו"ל למיתני פשוין בשני לחוד, דלרבנן אין חידוש טפי בפשה בשניהם, וגם ניחא לי' טפי סתמות הלשון בכהה, דלכך לא פי' התנא מתי כהה, דתליא בדרי"ש ורבנן, מיהו הדברים דחוקים דהתנא לא ביאר דלרבנן מייירי בכהה בראשון, אם מתפרש למר כדאית לי' בראשון ולמר כדאית לי' בשני, ואמנם לפרושי כולה כרבנן

דכתיב בסוף שבוע ראשון היינו אפי' כהה, ולענין אם חזר לירקרק פשיטא דדינו כעומד בסוף שני, א"כ מנ"ל דלענין קריעה דינו שונה מהעומד בראשון וכהה בשני, ואולי מדכתיב והנה כהה הנגע אחרי הוכבס, דמשמע רק זה שכהה מחמת כיבוס, לאפוקי הכהה בראשון קודם כיבוס, מיהו פשטי' דקרא דכל שאף לאחר כיבוס עדיין נשאר מראה נגע וקרע, ואף כהה בראשון בכלל, ובאמת ענין הכיבוס מתפרש כדי שיסור הנגע ע"י הכיבוס, ואם איתא דבנשאר כהה ג"כ טהור, א"כ אין צורך בכיבוס, דלא משמע שהכיבוס גורם שלא יתחזק מכהה לירקרק, מיהו י"ל דנפ"מ אם נימא דבהלך הנגע אחר הכיבוס אינו מסגיר, וצ"ע בדיון זה עי' לק' סק"ו, וג"ז אינו יישוב גמור דנהי דמרויח שבוע, אבל אכתי א"צ להסיר נגע זה.

ולכאו' מהא דס"ל לרי"ש דכהה בתחלה יכבס ויסגיר, נמי משמע דלעולם אין מטהרין מראה כהה, דאם איתא דבשבוע שני מטהרין הכהה בראשון, מנ"ל דבתחלה חשיב מראה נגע, אבל אם לעולם כהה טעון הנגע שריפה וקרינן לי' נגע, שפיר ס"ל לרי"ש דה"ה בתחלה, [קו' זו היא אם נימא דאף בלא ה' ירקרק מעולם יסגיר לרי"ש, עי' להלן], מיהו יש להקשות דלפ"ז לרי"ש הכהה בתחלה חמו מירקרק, לפמ"ש הר"ש דלרי"ש דינו אחר כיבוס כאחר שבוע ראשון, [מדפירש התוספתא דלרי"ש כהה בסוף שבוע ראשון טהור, וה"ה לחומרא דנעשה ירקרק דינו כעומד ב' שבועות, כ"נ לכאו', שו"ר דאמנם כ"ד מרן זללה"ה, ס"א סק"א, אבל אין כן דעת אאמו"ר שליט"א דאין להחמיר בכהה טפי מירקרק, ועי' להלן מ"ש בזה, (ולא קיבלה מיני)], וא"כ לפ"ד הכהה בתחלה וכיבס והסגיר ובסוף שבוע נשאר כהה קורעו, ואילו הירקרק בתחלה ובסוף שבוע כהה נותן לו שבוע, ונראה דל"ק דהא אף בנעשה ירקרק חמיר טפי, דישרף בשבוע ראשון, וע"כ דזה

דהיינו מאדמדם לירקרק, ואם תראה עוד חוזר לצרעת ולא לנגע הכהה, [ונכע"ז בבתים החוזר כשני גריסין], ונראה דאפי' לרי"ש דבכהה בתחלה יכבס ויסגיר, הכא לא חשיב נגע החוזר, ויכבס ויסגיר, ומתני' נמי דיקא דחוזר היינו נגע המטמא דקתני חזר למטלית הבגד ישרף והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנין, ש"מ דחזרת נגע ראוי' לטמא בגד שני, וכן קתני בתוספתא והמטלית תשמש את עצמה בסימנין, מיהו אכתי אין מזה ראוי' לרי"ש, ולק' סק"ג כתבנו דמתני' דסופ"ג נמי מבואר דלאחר הפטור דהיינו נגע החוזר עפר"ש, רק ירקרק מטמא, ומסתברא דמודה רי"ש להני הלכתא פסיקתא דסופ"ג.

ב. **במתני'** לא הוזכר דין כיבוס שני, ואם נימא דבקרע הנגע א"צ כיבוס ניחא, דהכיבוס הוא במקום הנגע וכשקרעו א"צ כיבוס, ודין הלך לו לא הוזכר במתני' ומש"ה לא הוזכר כיבוס, מיהו י"ל דזה אינו מהלכות נגעים אלא דהבגד טמא וצריך טהרה, ולכן לא הוזכר במתני', אבל בפשוטו נשאר בטומאת מוסגר עד כיבוס, ומדלא קתני לי' במתני' יש ללמוד דהכיבוס הוא במקום הנגע וכמש"כ, ועי' להלן.

ודין כיבוס שני המפורש בתורה הוא בשבוע שני, בהלך לו וה"ה למראה שלישי אחר כיבוס, ומהתוספתא הנ"ל נראה דאף בהלך לו ומראה שלישי (קודם כיבוס) בסוף שבוע ראשון טעון כיבוס, דנהי דלא קרינן בי' אשר תכבס וסר, מ"מ כיבוס בעי', דבדידי' כיבוס ראשון הוא, וקרא אשמועינן דשנית נמי בעינן, ובהגהות הגר"א בתוספתא אות ט' כתוב למראה שלישית טהור כו' ובסוף שבוע שני הלך לו מכבסו והוא טהור, ונראה דמ"ש רישא למראה שלישית טהור היינו שא"צ קריעה אבל כיבוס בעי', דבפשוטו אשבוע שני קאי, (ואי הוה קאי הכא אשבוע ראשון הי' מתפרש דלא כמש"כ, אלא דכיון שסר קודם כיבוס א"צ כיבוס כלל).

וחדא קתני, ג"כ דוחק דלמאי הלכתא קתני שפשה בראשון, וע"כ דגרסת הפושה משבשתא, ועי' להלן], ולפי גרסת הגר"א בהגהות על הר"ש משמע דאף בכהה בראשון דוקא הלך לו טהור, דאל"כ אמאי כייל להו בהדי הדדי, הרי דינא דהלך לו וחזר לכהיון אינו אלא בעומד בראשון, דבכהה בראשון לא בעינן הלך וממילא עדיין הוא בכהיון, ומדכייל להו משמע שדינם שוה ואף הכהה בראשון ובשני טעון קריעה.

ובנוסחת אור הגנוז נראה שחסר לפנינו בבא שלימה בהשמטת הדומות, דברישא קתני דאם אחר שקרע חזר מראה שני טהור והיינו חזר לכהיון, ואם חזר נגע גמור אפי' הי' ירקרק וחזר אדמדם ישרף, (ומטלית עצמה [אינה] טעונה שריפה כצ"ל לכאור', והיינו מציל את המטלית), והדר קתני הפוכה בסוף שבוע ראשון ובסוף שבוע שני ובסוף שבוע שלישית, ונראה דט"ס הוא וצ"ל מראה שלישית מכבסו והוא טהור חזר לכהיון [טהור] חזר לנגע כו' יראה כתחלה, דרק בקרע איכא דין חוזר, ולשון הפוכה אפשר דהיינו מלשון הפך את עינו, וכלפי בתחלה קאמר הפוכה, (ומזה נשתבש הפושה), א"נ צ"ל הכוהה, עכ"פ מוכח מתוכו דבא לאשמועינן דכהה למראה שלישי מכבסו וטהור ואין בו דין נגע החוזר, ויש ללמוד מזה דבמראה שני לעולם לא סגי בכיבוס, דמשמע דבין בראשון בין בשני דוקא במראה שלישי טהור, אע"ג דאיצטריך לאשמועינן בראשון דטהור מיד, מ"מ יש לדקדק כן מדלא קתני נמי הא, וגם משמעות הדברים דה"ה בראשון ושני דדוקא לשלישי טהור, וכבר כתב מרן זללה"ה בס"א סק"א דלגרסא דידן דאין מקור לזה יש להצריך קריעה בכל כהה בשני.

ומבואר עוד דאף בקרע מראה כהה וחזר כהה טהור, (וכ"ה בתוספתא שלפנינו, אלא דשם קתני בנגע יראה בתחלה), וכ"נ בתו"כ דמרבין רק חזר שלא כמראה

מ"מ צריך לטהר, [ואפשר דר"ל דא"צ להשתדל להסיר המראה שלישי, אלא מעשה כיבוס כדי לטהר], וגרסא זו מיושבת יותר.

ומסתברא דא"צ ז' סימנים בכיבוס שני, דלכאור' אף בכיבוס ראשון אם הלך הנגע בלא סממנים אין מצוה להביא סממנים, וכמו דפשוט בדם חטאת דשנויין יחד זבחים צ"ה א', אלא דאם לא עבר חייב להשתדל בז' סממנים ותו לא, וכיון שכן בכיבוס שני דכבר עבר, סגי בכיבוס כל דהו, ואפשר דשרייתו זהו כיבוסו, או דצריך כסכוס, ועי' בסמוך דכ"מ בתרגום.

והא דמתרגמינן ויצטבע, היינו מפני שאין נגע בבגד, ואין נופל לשון יחזורון בבגד מחזור ונקי, ואין הכיבוס הזה אלא פעולת כיבוס כטבילה ככיבוס בגדים בכל התורה, אבל אכתי י"ל דרק מקום הנגע טעון כיבוס זה, ובפרט למש"כ דא"צ סממנים, וסגי בכיבוס כעין טבילה, [ובא"ר הביא דיחזורון ב' סממנים ויצטבע טבילה, ויתכן לדחוק דרק לאפוקי סממנים קאמר, מיהו מצינו וכבסו שמלותם גבי מתן תורה דמתרגמינן ויחזורון, והיינו כמש"כ דכל שצריך נקיות קאמר ויחזורון, משא"כ היכא דצריך טהרה בבגד נקי, ואין חילוק אם הטהרה ע"י טבילת כולו, או רחיצת מקום הנגע, וכמש"כ מהתו"כ הראשונה להסיר והשני לטהר], וכ"נ דעת מרן זללה"ה בס"א סק"ב.

והא דיליף חולין ל"א ב' דטבילה בעיא כונה מדמקיש תכבוסת שני' לתכבוסת ראשונה, כבר כתב מרן זללה"ה בס"א סק"ב דכיון דתרווייהו לטהרה הן באין שפיר ילפינן טבילה מכיבוס, ולפמש"כ אף לפרש"י אין טבילה זו כשאר טבילות, דבקרע הנגע (עכ"פ בשבוע שני בכהה) א"צ טבילה זו, וע"כ דטבילה זו יש בה מעין כיבוס טהרה למקום הנגע, ומ"מ שפיר ילפינן מינה טבילה בעלמא, דתרווייהו לטהרה הן באין, ואפשר דרבנן

ורש"י בחומש פי' דכיבוס שני היינו טבילה, והוכיח כן מדמתרגם ויצטבע, ונראה דבבגד שקרע ממנו הנגע אין דין כיבוס שני אף לפי' זה, דהכיבוס מטהר את הבגד מדין מוסגר, ובקרע ממנו הנגע א"צ לזה, והר"ז כקרע נגע מבגד מוסגר שהוא נטהר בכך, ולפ"ז ניחא דלא מיירי קרא בטהרת בגדים, אלא טהרת הנגע שבבגד הוא ע"י טבילת כולו, או ע"י כיבוס מקומו, אבל טהרת הבגד מזה שהוא עצמו הי' מוסגר אז אינו ענין להאי קרא, ואף בקרע הנגע בתוך ימי הסגור או בכהה בשני יש להצריך כן, [כדמשמע ברמב"ם דטבילה ודאי בעי, בלאו האי קרא, מיהו עסק"ג בזה, (ועי' נדה ע' ב')], ולפ"ז אין לדקדק מ"ט לא קתני במתני' דין כיבוס, דלא מיירי אלא בקרע, ובזה א"צ כיבוס אף לפרש"י, וכ"ה פשטי' דקרא, - דין הבגד קודם כיבוס שני ראיתי בספר מרן זללה"ה ס"א ס"ק ל"א דאינו מטמא בביאה, מיהו משמע דמטמא כשרץ.

ולאמור הדברים מטין לפרש כיבוס שני ככיבוס ראשון, מאחר דחזינן שהכיבוס הוא מפני מקום הנגע שנשאר בבגד, וא"כ למה נצריך טבילה לכולו, הרי אם יקרע מקום הנגע ראוי לומר דלא גרע מקריעה דשני, ואמנם אין מקום לקו' דאם מצותו כך תו לא מהני קריעה דרשות, מ"מ זוהי סייעתא לפרש הכיבוס למקום הנגע בלבד, וגם אין מקום להצריך טבילה לכולו כשהצורך בטל בהוצאת הנגע.

ולכאור' בתו"כ נמי משמע כן דמפרש השני' לטהרו והראשונה להסגיר את נגעו, ואם השני' היינו טבילה לא הוצרכו להאריך ולהזכיר הראשונה כלל, אלא וכובס שנית זו טבילה, אבל כיון דמכבס רק מקום הנגע הוצרכו לפרש שזהו כיבוס כדי לטהר, אע"פ שאין נגע ניכר שם, ובנוסחאות מהראב"ד גרס והראשונה להסיר את נגעו, ומשמע נמי דבאותו כיבוס קאמר, אף דהשתא א"צ להסיר

דפליגי עלי' דריב"י נמי מצרכי כונה בתכבוסת שני, ומ"מ לא ילפי טבילה מינה מה"ט, דכאן הטבילה להסיר דבר מסוים.

ובר"ש בפי' התוספתא דבתחלה למראה שלישי יכבס, נמי משמע דיכבס דמראה ג' היינו יכבס דמראה שני, דאם איתא דכיבוס שני היינו טבילה, מאי קשיא לי' מ"ט אמרו חכמים אינו זקוק לו, הרי חכמים מיירי בכיבוס הנגע וברישא מיירי בכיבוס שהוא טבילה, ושפיר אמרו דאינו זקוק לטפל בנגע אבל מטבילו, ועוד דטבילת טהרה לא שייכא, שהרי עדיין לא נטמא הבגד, אבל כיבוס טהרה שפיר יש מקום להצריך, מאחר שכבר הי' כאן נגע, ואמנם אף למש"כ הו"מ לשנויי דשני כיבוסים הם, מ"מ אינו זקוק לו לא משמע כ"כ דבעינן כיבוס הנגע, משא"כ טבילה, [ומרן זלה"ה בסק"ב כ' דטבילה ודאי בעי, והיינו לטעמי' דבכחה בתחלה היינו שטמאו הכהן ועדיין לא הסגירו, ונראה דאינו בטומאת מוסגר לטמא בביאה, דאל"כ שפיר איצטריך לאשמועינן דרק טבילה מטהרתו וכמש"כ לעיל, מיהו עיקר טומאה זו דקודם הסגר לא נתפרשה לן, ואמנם גם ראית כהן אין לה מובן אם אינה קובעת כלום, וכמש"כ מרן זלה"ה בסק"ה, (ועסק"א בפי' בתרא דלקוטי הגר"א), והדבר צ"ת].

וכ"נ דעת הראב"ד בתו"כ שהביא גרסת הספרים דילפינן כהה בשני למראה שלישי שטעון כיבוס מהפסוק אשר תכבס וסר מהם הנגע, ודחה הגרסא עי"ש, אבל נראה מדבריו דאותו כיבוס הוא בראשון ושני אלא שהשני לטהרה, עי"ש שהק' דבראשון ודאי צריך כיבוס והיכי יליף מיני'.

ובתוספתא דקתני מכבסו והוא טהור נמי לא משמע טבילה, אלא דלמש"כ דהכא עד הטבילה נשאר בדין מוסגר, שפיר נקטי' בלשון כיבוס, דאינו מענין טבילה לחוד.

בסוף פרקין תנן בגד מוסגר שנתערב באחרים כולן טהורין, ולכאור' אם כל מוסגר שהלך נגעו טעון טבילה, הכא שנתערב לא עדיף מהלך נגעו, [מיהו עי"ש ברא"ש, ועי' לעיל ס"א סק], ולפמש"כ ניחא דטהור קרי לטהור מדין מוסגר, אבל אכתי טמא כמגע מוסגר, והכא דקתני מכבסו וטהור, היינו דקודם כיבוס עדיין הוא בטומאת מוסגר.

שוב נראה דאף למש"כ דבקרע א"צ כיבוס שני, מ"מ אפשר לקיים דכיבוס שני הוא עי" טבילת כולו, (דעי"ז אינו מטמא כשרץ, והנטהר בקריעה אפשר שדינו כראשון לטומאה), דאמנם הטהרה למקום הנגע, אבל הטהרה היא עי" טבילה, ואין טבילה לחצאין, וצ"ע אם יקרע הנגע מן הבגד או את מקומו, אם מטמא כשרץ, עסק"ה.

ג. **רמב"ם** פ"ב ה"א ד', מדברי רבנו נראה דפי' דבגדים מטמאין בג' סימנין דומיא דאינך, וא"כ יש דין פשיון מלבד ירקרק ואדמדם והיינו דאע"פ שאינו ירקרק מטמא משום פשיון, ולמד מזה דאף כהה מטמא משום פשיון, ואם לא פשה פוטרו והיינו דתנן דפשיון מטמא לאחר הפטור, וגם נראה שפי' במתני' נשתנה ופשה נשתנה ולא פשה כאילו לא נשתנה, דר"ל שהרי הוא כעומד, דלא משמע לי' כאילו לא נשתנה דחשיב פשיון וישרף, ועפ"ז פי' כמה חדושי דינים, ויסוד הדברים דלשון כהה סובל שני פירושים מירקרק לאדמדם או איפכא, וכן כהה למראה שלישי דהיינו ירוק, וזה שפי' בתו"כ דוהנה כהה הנגע היינו שנשאר נגע, והיינו ירקרק או אדמדם, אלא שנתחלף למראה השני מהמראות הטמאים, ומראה שלישי היינו שאינו ירקרק או אדמדם, אבל הפסוק קורא כהה למראה נגע דהיינו המראה השני מהמראות הטמאין, ובזה הדין שקורעו ושורף מה שקרע.

ועוד חידוש נראה בדברי רבנו שהוא מפרש מה שאמרו בתו"כ וסר מהם הנגע עד

כהה בתחלה דמתני' למראה שלישי וכהה בראשון למראה שני, - כ"ז כתבנו לפי הנראה בדברי רבנו, אבל עיקר הדברים מחודשים וצריכין יישוב.

פ"ג מ"ז הבגדים מטמאין כו' בירקרק ובאדמדם ובפשיון כו' בעיקר הדברים נראה דהתנא נקט לישנא דאינך, וכונתו לומר שאין דין פשיון בתחלה לענין מה שכתוב בתורה דבפשה ישרף, [ולכאור' צ"ל שזו גם כונת הר"ש, ומ"ש דבתחלה אינו מסגיר צ"ל אינו פשיון, ועי' מהר"ם מש"כ ליישב, וצ"ב כונתו], והא דחשיב ירקרק ואדמדם סימני טומאה, היינו משום דמראה כהה ג"כ חשיב נגע, לענין הסגר שני וקריעה, ולכן קאמר דבגדים טמאין רק ע"י ירקרק ואדמדם, ואף בסוף שבוע שני אינן נשרפין ע"י כהה, ולפ"ז מבואר במתני' דאף נגע החזור אינו מטמא בכהה, דהיינו לאחר הפטור כדפר"ש, וקתני דוקא ירקרק ואדמדם, ועסק"א בזה, [ואין לפרש בכהה למראה שלישי דבזה אם חזר אינו שורף ער"ש פי"א מ"ה וגרסת הגר"א שם], מיהו יש לדחות דירקרק לאחר הפטור היינו בהי' כהה למראה שלישי כ"מ ברא"ש, ואם חזר מסגירו, ופשיון היינו בקרע הנגע ובחזר שורף, [ולפ"ז מרומז במתני' דיש מראה שנפטר בכך והיינו מראה שלישי], ולפ"ז אתי לא שמעינן דבחזר בעינן ירקרק, אבל כיון דבתוספתא פ"א קתני הפשיון שלהם כיוצא בהן, דבעינן ירקרק, ה"ה פשיון דלאחר הפטור.

ד. **פי"א מ"ה** הפושה בזה ובזה ישרף, לכאור' לא איצטריך לאשמועינן פושה בשני דתיפו"ל משום עומד, ונראה דאתא לאשמועינן דדוקא בירקרק ואדמדם הפשיון מטמא, וזה מבואר דבאותו שטמא עומד מיירי, ובתר הכי נקט כהה ובזה אין חילוק אם פשה, ואיצטריך לאשמועינן טפי בשבוע שני משום דכתיב ב' לא הפך ולא פשה טמא, ומשמע הא פשה אפי' הפך מטמא, קמ"ל תנא

שיעקר מהם מכולו, דר"ל דאף הבגד אשר כובס ובסוף שבוע שני נעקר ממנו הנגע ע"י קריעה, הוא טעון כיבוס שנית לטהרו, וע"כ דהיינו כיבוס כל הבגד שהרי הנגע עצמו נקרע ונשרף, וה"ה דהכחה למראה שלישי שנטהר בלא קריעה דטעון כיבוס, [וניתכן דטבילה לא בעי כיון שנטהר מנגעו, ול"ד לבגד שנקרע ממנו הנגע, ולפ"ז אין מקור מדברי רבנו דכל מוסגר שנטהר טעון טבילה, די"ל דהו"ל כמתים לעתיד לבא נדה ע' ב'].
נמצא לפ"ז א. העומד במראהו בראשון יכבס ויסגיר, בשני ישרף, ואם פשה בירקרק, אף בראשון ישרף, ב. נשתנה מירקרק לאדמדם בראשון יכבס ויסגיר, והיינו הכהה בראשון דמתני', בשני קורעו ושורף מה שקרע, וטעון כיבוס כולו, וזהו כהה דקרא, וזהו כהה למראה שני שאמרו בתו"כ, [ומה שקראוהו כהה צ"ל לפי שיש אופנים שהאדמדם בא על הירקרק והוא הנקרא בלשון רבנו נשתנה ולא פשה, ולכן אמרו שבא נגע אבל באופן כהה, ולא על הראשון], ג. כהה בראשון מירקרק לירוק ולא פשה טהור, וכן בשני, וצריך כיבוס, וזהו כהה למראה שלישי, ד. כהה בראשון לירוק אבל פשה, דינו כעומד בירקרק ויכבס ויסגיר, והיינו דתנן נשתנה ופשה כאילו לא נשתנה, ה. פשה בירוק בשני, ישרף, דפשיון הוא ג"כ סימן טומאה, ואם לא פשה ונשאר ירוק טהור, אבל אם חזר ופשה לאחר הפטור טמא, והיינו דתנן סופ"ג דמטמא בפשיון לאחר הפטור, וכתבו רבנו בה"ד, מיהו בסוף שבוע ראשון כיון שנשתנה ופשה אינו בדין פשיון, דהנגע הראשון איננו, והיינו דתנן כאילו לא נשתנה, ואפשר דה"ה בשני, אלא דמטמא משום עומד, וזהו שאמרו חכמים לר"י בתו"כ, (ואפשר דר"י קאמר יראה כתחלה, וכיון שהוא כהה אינו זקוק לו, מיהו בנשתנה ולא פשה צ"ב מאי כתחלה לפ"ז), והכחה בתחלה אפשר דהיינו נשתנה מירקרק לאדמדם, ופולגתתם אם צריך כיבוס, דדוחק לפרושי

ישרף, דהא לאו עומד הוא שהרי הוא מתחזק והולך, תדע דאף הכהה בראשון וחזר בשני, אינו עומד ב' שבועות, וכן לענין קריעת הנגע בשני אינה חומרא כיון שלא הוקל ממראיתו וכמש"פ סק"א, אבל בספר אאמו"ר שליט"א ראיתי דרך קולא דכיבוס יהבינן ליה, ועדיין יש לו ב' שבועות, ולפ"ז יש כאן דין מחודש, ובר"ש מבואר דבסוף שבוע ראשון דינו כסוף שבוע שני לענין לפטרו בכהה, ומסתמא ה"ה לחומרא, וכ"כ מרן זללה"ה בס"א סק"א.

והנה הר"ש והרא"ש פי' שראהו הכהן ירקרק וקודם שהסגירו הוכחה מראיתו בפניו, ולא מסתבר דלר"ש הבגדים מטמאין אף בירוק, דקרא כתיב והי' הנגע ירקרק, ומתני' דסופ"ג נמי מתפרשא דבתחלה דהיינו להסגיר בעינן דוקא ירקרק כדפר"ש, וכבר כתבנו לעיל סק"א דלפר"ש לשון כהה דמתני' שנעשה כהה, ואין משמעותו כאילו אמר הירוק בתחלה או הירוק בשני, ומקור הדברים דשייכא חומרא בראית כהן אפשר דנלמד מדאיצטריך קרא למעוטי פשיון בתחלה אחרי הראותו לכהן, כדרשינן בתו"כ מקרא דלטהרתו, וה"ג לענין ירקרק שייך לומר דחשיב שהי' כאן נגע ונעשה כהה, מיהו ל"ד דהתם עדיין יש נגע הצריך הסגר, וס"ד דסגי בסימן זה לטמאו, אבל הכא הנדון דאזל ליה הנגע, ולא מהני מאי דהוה מעיקרא כיון שלא טמאו הכהן, [ומרן זללה"ה נקט בפשיטות דהכהן מטמאו קודם הסגר ואח"כ מסגירו עיי"ש בסק"ב ה', אבל בלא טמאו פשיטא ליה נמי דלא מהני ראייתו, מיהו לא נתפרש מקור לטומאה זו, ובפשוטו רק ע"י ההסגר חל עלי' טומאת מוסגר, וקודם לכן טהור גמור הוא, והדבר צ"ת].

ולפ"ז נחא דלא חידש רי"ש ענין נוסף בכהה, אלא דבתחלה מכבסו מיד, ולא חשיב חומרא הא דבנעשה ירקרק בסוף שבוע

דהא דכתיב לא פשה היינו אפי' לא פשה, אבל העיקר תלוי בלא הפך, ועיקר הדין מבואר בר"ש לפי פירושו בתוספתא דאפי' פשה טהור, וכ"ה בר"ש מ"ד מהתוספתא פ"א דהפשיון שלהן כיו"ב, וכן יש לדקדק מדלא קתני ירקרק ופשה אדום אדמדם ופשה ירוק, דהוה רבותא טפי, (ועי' סק"ז).

ונראה דמזה שאינו מטמא משום פשיון נמי מוכח דכהה אינו מהמראות המטמאין, דהא באדם דעומד טהור בשבוע שני, הדין דעזה ונעשית כהה ופשתה טמא, כ"ש בבגדים.

שם הכהה בתחלה רי"א יכבס ויסגיר, נראה דרי"ש מוקים לגז"ש דנגע נגע דילפי רבנן מינה לכהה בראשון דיכבס ויסגיר, דה"ה בתחלה, דהא אף לרי"ש כהה אינו מטמא בעומד ולא בפשיון כמבואר בר"ש לפי פירושו בתוספתא, ומתני' נמי הכי מתפרשא דרי"ש אמר דאף בתחלה יכבס ויסגיר, כמו לרבנן בראשון, אבל שריפת כולו ליכא בכהה, והיינו דכתיב והי' הנגע ירקרק דכולה פרשתא בירקרק, והיינו דתנן הבגדים מטמאין בירקרק, דלענין שריפת כולו אינו מטמא לעולם אלא בירקרק, ואפי' בנגע החוזר דג"ז בכלל פשיון כמש"כ לעיל סוסק"ג ממתני' דפ"ג מ"ז, ובביאור הגר"א שבסוף המס' כתב דאי רי"ש מיירי בהי' מתחלתו כהה, ע"כ דפליג אמתני' דהבגדים מטמאין בירקרק, ונראה דסומך בזה אמתני' דסופ"ג דקתני שמטמאין בירקרק בתחלה, והיינו שמסגיר כדפר"ש, וז"א דלדידי' אף בכהה מסגיר, ואמנם יש חילוק דבכהה מכבס תחלה, אבל מתני' לא מיירי בהכי, מיהו למש"כ דמטמאין הינו שבאין לידי שריפה, שפיר קתני ירקרק לכו"ע, דאין באין לידי שריפה אלא ע"י ירקרק, ושריפת הנגע עצמו בכהה בשני לא חשיבא שהבגד מיטמא בזה.

ולפ"ז נחא דלא חידש רי"ש ענין נוסף בכהה, אלא דבתחלה מכבסו מיד, ולא חשיב חומרא הא דבנעשה ירקרק בסוף שבוע

סק"א, [ואפשר דהר"ש נדחק לפי גרסתו דבתחלה למראה שלישי טעון כיבוס, וזה לא מסתבר כלל אא"כ ה" תחלה ירקרק, ולפנינו בתוספתא ליתא, ועי' אור הגנוז].

מראה ירקרק ואדמדם מבואר בפסוק גבי בתים שהוא שוקע כדכתיב שקעו וורות ומראהן שפל מן הקיר, וה"ה גבי בגדים, וכן אמרו בתו"כ דעומד מטמא רק בירקרק דכתיב פחתת היא שיהיו כל מראה שוקעין, (כנראה ממעט כהה בראשון ושני שלא נשתנה ע"י הכיבוס), ובר"ש סוף מ"ד הביא תוספתא דמראה עמוק שבהן כמראה חמה בצל, ולפ"ז משמע שמראהן נוצץ ומוזהיר, ולכן הוא נראה שפל כמו בהרת עזה, ולפ"ז כהה היינו שאינו מזהיר, ונראה כצל בחמה וכמ"ש בתוספתא דהיינו גבוה שבהן, וניחא בזה דכל כהה ענינו חולשת האור, [שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ב סק"י עי"ש], מיהו אפשר דמראה העמוק הוא מפני שהמראה חזק, וכמו שהשחור נראה עמוק, וכהה היינו מחוזק המראה, ומראהו בהיר יותר, וניחא בזה דאין הירוק והאדום גבוהים, והגר"א בתוספתא מחק תיבות שבהן, וא"כ הר"ז חוזר למראות דעור הבשר, וכ"ז צ"ע ובידור במציאות, והנה בר"ש מ"ה כתב דאדום וירוק הוא מראה שני והפחות מירוק ואדום הוא מראה שלישי, וכ"נ דמפרש בתוספתא דירוק גבוה היינו מראה שני, וכ"נ בתו"כ הנ"ל דמראה שני אינו עמוק, ואם נפרש דכהה היינו מחוזק הצבע, ניחא הא דס"ד דה"ה שלישי, אבל אם כהה היינו שאינו מזהיר בצבעו, מה"ת לרביא מראה שלישי, הא ע"כ מראה שלישי אינו נקרא אדום וירוק, ואפשר דהיינו דקאמר הנגע שישאר במראה הנגע, ואי הוה כתיב כהה לחוד הוה ס"ד דכל שאינו בדין וסר מהם, הרי הוא בדין כהה, ול"ע כה"צ בזה, עכ"פ מבואר דמראה שני אינו שוקע כמ"ש בתו"כ, וכ"מ בתוספתא דהכהן צריך לדעת להבחין בין מראה ראשון ושני ושלישי, וכ"מ בר"ש דמראה שני אינו

ירקרק אלא ירוק, וכ"מ מהא דגבי בתים כהה כהלך לו, ומשמע דאינו מראה ירקרק, דאל"כ מנ"ל דכהה טהור, וכ"מ בתו"כ דלא הפך את עינו לרבנן ממעט מין שאינו מטמא לו, ואם כל כהיות בדין כהה א"כ הול"ל בפשיטות, וש"מ דכהה אינו מין שמטמא.

ה. דין קילוף בבתיס דתנן רפי"ג כתב הר"ש סופי"ב והך קליפה דכהה לא מצינו בקרא ושמא מדכתיב כי נרפא הנגע דמשמע שאין טהרת הבית אלא בריפוי דהיינו שהוקצה והוטח, ומלשון זה משמע דרק את הכהה קולף, דבזה שייך לומר שצריך ריפוי בסילוק כל מראה נגע, אבל בהולך לו אין מה להסיר, אבל ממה שנדחק הר"ש ברפי"ג מ"ט חשיב כהה והולך לו בתרתי מוכח דבתרווייהו קולף וכ"ה לישנא דמתני' דחשיב הולך לו בסוף, לומר דאתרווייהו קאי, וכ"כ הרמב"ם דקולף מקום הנגע.

ואאמו"ר שליט"א כתב דמכיבוס שני דבגדים ילפינן ל"י, [שו"ר שכתב בע"א קצת], (ועתו"כ דמקיש להו בזאת תורת דכתיב בתר קרא דוכובס), וכן ראיתי בפי' הרלב"ג עה"ת דקילוף דבתים ככיבוס דבגדים עי"ש שהאריך בהשוואת בתים לבגדים, ולפמשנ"ת לעיל סק"ב אין דין כיבוס בקרע הנגע מן הבגד וזה מוכיח דאף אם כיבוס שני היינו טבילה, מ"מ לצורך כיבוס הנגע הוא, דהבגד שקרעו ממנו הנגע אפשר שהוא ראשון, אבל הבגד שסר ממנו הנגע הוא אה"ט עד שיכבס, וה"נ בבית כל שנטהר טעון כיבוס דהיינו קילוף, וכי היכי דבבגד אפי' סר לגמרי טעון כיבוס, ה"ה בבית ההולך לו טעון קליפה.

וב"ז שלא קלף את נגעו, כל הבית מטמא במגע, [אף דאינו מטמא בביאה כיון שאינו טעון צפרים בראשון, עי' בספר מרן זללה"ה ס"א ס"ק ל"א, ולע"כ], ולפ"ז אפשר דאף בבגד אם קרע מקום הנגע נטהר כולו, דלא גרע הלך לו מכהה, ורק להקל עליו סגי

ויש להבין מזה דאחר כיבוס אינו בכלל הסגר ראשון.

ולפי"ז יש לדמות הלך לו אחר כיבוס מיד, כהלך לו בתוך שבוע דנשאר בהסגרו, כתדנן פ"ד הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמו שהיתה, ונראה דהלך לו ע"י כיבוס לא דמי לקולף נגע מן הבית, [ואפשר דאינו עובר בל"ת דהשמר דהכיבוס הוא ריפוי הבגד מן הנגע, שהרי נשאר החלק המנוגע, והר"ז כעוסק ברפואות להסיר נגע מן הבשר], ולכן אע"ג דהקולף נגע מן הבית בתוך ימי הסגרו פקע ממנו דין הסגר, כדמשמע בתו"כ והבא אל הבית ימי הסגיר אותו ולא ימים שקלף את נגעו, וכדתנן במתני' פ"ז מ דבתוך הסגרו כעד שלא בא אצל כהן, וכמ"ש מרן זללה"ה ס"ח סק"י, היינו דוקא קולף וקורע וקוצץ שמסיר את החלק המנוגע, אבל כיבוס שמתקן את מקום הנגע, אינו נטהר אלא ע"י כהן, שהוא צריך לפסוק שהנגע הלך לו מן המקום הזה, וכלי שצריך טהרת כהן, אינו נזקק בתוך שבוע, [מיהו גם בקולף וקוצץ אפשר שצריך טהרת כהן, ובתולש ס"ט ודאי צריך כהן בהסגר], הלכך כיון דאחר כיבוס כתוך שבוע אין לטהרו בהלך לו אלא בסוף שבוע, ואפשר גם דחיישינן שמא זה שסר הנגע ע"י כיבוס אינו אלא לשעה, ועתיד לחזור למקומו, כמו שיש לחוש שהירוק יחזור לירקרק ה"נ יש לחוש שהכיבוס החלישו ויחזור ויתחזק.

וברמב"ם פ"ב ה"א באמת משמע כן שכ' יכבס מקום הנגע ויסגיר שבעת ימים שנית ובסוף שבוע שני שהוא יום י"ג רואה אם כהה למראה שלישית כו', וכן ברש"י חולין ל"א ב' כתב והבגד אשר תכבס בראשונה קודם הסגר וסר מהם הנגע בימי הסגר וכובס שנית כו', ובכל הפסוקים נמי תלי לי' באחרי הוכבס, והכונה בסוף שבוע, דהיינו שהשפעת הכיבוס נמדדת בסוף שבוע, ובאמת אם הכהן צריך לראותו אחר כיבוס ורק אח"כ להסגיר, א"כ אין טעם להזכיר וראה אחרי

לי' בכיבוס שני, וצ"ע בזה שמא אינתיק למצות כיבוס, אבל אם סגי בכיבוס מקומו לכא' ודאי צריך לומר כן.

וכיון דקילוף דבתים נלמד מכיבוס דבגדים ניחא דחשיב כהה והולך לו בתרתי, כיון דבבגדים דינם שונה, כ"כ אאמו"ר שליט"א, ויעוי' בתוספתא שבר"ש סופי"ג דקתני חומר בבגדים מבבתים ולא קתני דבבגדים כהה ג"כ חשיב נגע, ואפשר דכיון דגם בבתים קולף ובבגדים קורע, לא מיתני' לי' בחומר, ועוד דבבתים טעון צפרים בכהה בשני, מיהו האמת כ"ה דבבתים כהה כהולך לו, משא"כ בבגדים.

כ"ה הדמיון בין קילוף לכיבוס הוא רק בכיבוס שני שכבר אין נגע כלל, ואין הכיבוס צריך לסלק דבר, ודכוותה בבית קולף מקום הנגע, וה"ה כהה דמראהו טהור בבית, אבל כיבוס ראשון ענין אחר הוא, וליתא דכוותי' בבית, ועסק"ו.

ו. בדין הלך הנגע אחר כיבוס ראשון קודם הסגר אם מסגירו, לכא' הדבר תלוי אם צריך שהכהן יסגירו אחר כיבוס, או שאומר יכבס ויסגיר, דמיד הוא בדין מוסגר משכיבסו, ולכא' נפ"מ נמי אם פשה אחר כיבוס קודם הסגר, דהא באדם עודהו מסגירו בשביעי ופשה קודם הסגר שני הרי הוא מחליטו כמ"ש מרן זללה"ה ס"ג סק"ג עי"ש, וה"נ אם פשה קודם שצוה לכבס ולהסגיר, ואם איתא דצריך שיסגירו אחר כיבוס, הדין נותן שיטמא בפשיון, ובפשטו משמע דאחר כיבוס אינו מטמא בפשיון עד סוף שבוע, וגבי בתים יליף לי' מקרא דבחזר אחר חילוץ מיד אינו מטמא, אלא דהתם איצטריך לעיקר הדבר דנותן לו שבוע, אבל הכא דשבוע כתיב בהדיא, ממילא מתפרש דנחלט דינו רק לאחר שבוע, ובבית נמי אפשר דא"צ הסגר כהן אחר שטח, אלא דמעיקרא קאמר שאחר טיחה יוסגר, ולפר"ש דכהה בראשון ושני אינו קורע, ודאי נראה דדוקא כהה קודם כיבוס הדין כן,

ירוקה אדמדמת, דלישנא דמצטרפין מתפרש אף בששני המראות מעורבין, ובתו"כ ממעט מראה פתוך מקרא דאו אדמדמת, וקמ"ל תנא דמצטרפין רק דומיא דפשיון שמראה אחד סמוך לחבירו, אבל לא במעורבין, שעיי"ז מקבל הכל צורה אחת של ירוק אדמדם או אדום ירוק, אבל בפ"ק דד' מראות מצטרפין היינו אף בפתוכין זב"ז.

בהגהות הגר"א אות א' נדפס לשון זה ירוק ירוק אדום אדמדם אדום ירוק, ונראה שהי' מוגה על הגליון במקום ירוק כו' הי' ירוק ופשה אדום אדום ופשה ירוק ולכן היו מוגהים תיבות אלו, והועתקו כך, וכוננו לומר שזוהי גרסת הרמב"ם דס"ל דפשיון מטמא בשבוע שני אף בירוק ואדום, וכמשנ"ת לעיל סק"ג, ויתכן שההגהה היתה נמי ברישא וכך צ"ל (בירוק) בירוק שבירוקים ובאדום שבאדומים הי' ירוק ופשה אדום אדמדם ופשה ירוק טמא, וזהו דעת הרמב"ם, וניחא טפי מלומר שיש פשיון בכולן בכהה, מיהו עי' סק"ג בדעת הרמב"ם, וניחא נמי מש"כ לעיל דהו"ל למיתני ירוק שבירוקים, ולכן הוגהו על הגליון תיבות אלו בסדר שהם כתובים בנדפס.

שם נשתנה ופשה נשתנה ולא פשה כו' רישא רבותא קמ"ל דאע"פ שנשתנה, לא חשיב כפשיון בתחלה, [ואם נימא דבהלכה וחזרה בסוף שבוע כסלע, חשיב פשיון בתחלה, הוי חידוש גדול דנשתנה עדיף מהלך, עי' ריש פ"ה בסוף שבוע והרי היא כסלע, מיהו עיי"ש בביאור הגר"א דבמקום הראשון טמא משום פשיון], ובסיפא קמ"ל דחשיב עומד אע"פ שנשתנה, ועוד דהי' מקום לומר דר"י פליג רק בלא פשה דבקרא כתיב לא הפך ולא פשה, והו"א דר"י ממעט הפך דוקא בלא פשה, אבל פשה אפי' הפך טמא, (ועי' תו"כ פלוגתא דר"י גבי נגעי אדם בהלכה וחזרה ועי' לק' ס"ד סק"י).

הוכבס בסוף שבוע, שהרי כבר ראהו אחרי הוכבס, מיהו אאמו"ר שליט"א דקדק מדלא כתיב ואם סר הנגע אחרי הוכבס, דהוה משמע דקאי אחר ז' דכתיב באינך, משמע דמילתא באנפי נפשה היא לומר דמיד אחר כיבוס אם סר טהור, והא דכתיב באינך אחרי הוכבס היינו לומר דכיבוס מעכב ואינו רשות, וכ"מ בראב"ד בתו"כ שכו' דיכבסנו הרבה עד שיראה אם סר ואם לא סר מסגירו, ואם סר וכובס שנית עיי"ש, ואפשר דכיון שהפסיק בפסוק דואם תראה עוד, לא בעי למיכתב ואם סר, בפרט שהאמת דזה דין כללי אף בסר בסוף שבוע ראשון קודם כיבוס, דכל שהבגד נטהר טעון כיבוס וכמש"כ סק"ב, והרי האמת הוא דהפסוק מתפרש עכ"פ גם בסוף שבוע, וג"ז מיקרי אשר תכבס וסר, כדמתפרש בכל הפסוקים אחרי הוכבס, ולכן צריך ראי' דבסר מיד מטהרו מיד, וצ"ע.

ז. **פ"א מ"ד** הבגדים מטמאין בירוק שבירוקים, לכאוי' הו"ל בירוק שבירוקים, ואפשר דלשון ירוק סובל שני פירושים פעמים לחוזק ופעמים לחולשתו, [כמו שחרחורת ששזפתני השמש או אסתר ירוקת היתה, ואמנם אפשר בתרוייהו לפרושי לחוזק, אבל משמעות הכתוב שזו שחרות מועטת מפני השמש], והכא כיון דכתיב והנה כהה ש"מ דלחוזק המראה נאמר לשון ירוק, והיינו דקאמר ירוק שבירוקים, ולפ"ז יתכן דלבנה אדמדמת לחולשת המראה נאמר, דכיון שהוא מעורב בלבן, ממילא מובן דהיינו אדום מועט, מיהו בפיה"מ כתב כאן דהתם נמי לחוזק נאמר, (ובת"א לא חילק בין ירוק לירוקק).

שם הי' ירוק ופשה אדמדם כו' לכאוי' הו"ל לאשמועינן רבותא טפי דמצטרפין כמ"ש הר"ש מהתוספתא וכדמרבח להו בתו"כ מוהי' הנגע, ואף ר"י מודה בזה כמבואר בתוספתא, ואפשר דאתא למעוטי מראה פתוך דהיינו

יש להסתפק בה' הנגע יותר מכגריס ירקרק ונשתנה היתר לאדמדם אם חשיב פשיון לר"י, ואמנם בפשוטו לר"י כתרי מילי נינהו דנגע קמא אזל ל' והאי אחרינא הוא, אבל כשהגדון משום פשיון דהאי נגע, שייך לומר דסו"ס נגע זה לא פשה, ופשטי' קרא נמי משמע דהפך עינו אינו כאזל ל' אלא זוהי תוצאה מהנגע הקודם, אלא דכיון שהראשון נשתנה, יש לזה קולא שיראה בתחלה, וצ"ע בפ"ד מ בדין כנסה ופשתה.

ח. שם מ"ה הכהה בתחלה, נראה דאף לענין בגד הטעון קריעה אין דין כהה בתחלה, כגון שפשה כהה בראשון, ואח"כ הפך כולו כהה דקורע את הנגע, מ"מ א"צ לקרוע את הפשיון, דדין כהה הוא רק בשחי' ירקרק וכהה, אבל בתחלה אין ע"ז שם נגע כלל.

פעמים שהבגד טעון ג' קרעים כגון שהנגע הראשון כהה בסוף שבוע ראשון ונולד נגע אחר, וחזר והסגיר ובסוף שבוע שני כהה השני ונולד נגע אחר, וחזר והסגירו וכהה בסוף שבוע רביעי, אבל טפי לא משכח"ל בזא"ז (מיהו משכח"ל בהיו מתחלה כמה נגעים), כיון שכבר חל דין נגע החוזר בסוף שבוע שני, אא"כ נימא דכ"ז שלא קרע הנגע אין הנולד בדין נגע החוזר, אבל בפשוטו אין נראה כן, ע"י בספר מרן זללה"ה סוס"א, ולפ"ז אף אם הנגע עצמו נעשה ירקרק נמי חשיב חוזר.

שם מ"ז הפשיון הסמוך כל שהוא והרחוק כגריס והחוזר כגריס, נראה דה"ה אם הי' נגע פחות מכגריס ועתה השלימו לגריס דחשיב נמי פשיון כגריס, דקודם לא הי' ע"ז שם נגע, ואמנם גם החצי גריס בעינן שיתהווה בחיוב, דבהי' בקמט חצי גריס ונתגלה ונשלם לגריס טהור, כדתינא בתוספתא שבר"ש פ"ז מ"א כחצי גריס קודם שנתגייר טהור, מ"מ הכא שנתהווה בחיוב חשיב פשיון, ולא

משמע שיש נגע החוזר אחר קריעה ויסגיר, מיהו בהי' עוד נגע כגריס ולא ראהו הכהן ועכשיו נוסף עליו כל שהוא לא מסתבר שיחשב פשיון לנגע שהוסגר עליו, ואע"פ שמקום הפשיון עתה בדין נגע, מ"מ בעינן שהפשיון יתייחס לנגע הראשון, ובבתים כגריס שפשה כל שהוא דבלא הנגע הראשון אין ע"ז שם נגע מסתבר טפי דלא חשיב פשיון, הגע עצמך לדעת הראב"ד שיש דין פשיון הרחוק באדם, ע"י בהשגות פ"ב ה, מי נימא דפשיון כל שהוא בנגע אחד חשיב פשיון לנגע השני, [וע"י פ"ה מ"ד בין באיש אחד], א"ו רק כשנתהווה נגע אחר מייחסין ל' לפשיון לזה דמכחו קאתי, ונפ"מ נמי לנגעי בתים בהיו מתחלה שני נגעים בשיעור שני גריסין ופשה אחד מהן אם הפשיון מתייחס גם לשני, לענין שיהא בדין חולץ וקוצה וטח, דאפי' אם נימא שצריך לחלוץ אותן האבנים, מ"מ אינם בדין עיקר הנגע, דבפשוטו בפשיון הרחוק אין דין שתיים תחת שתיים דהא באבן אחת נמי מיירי, ואילו הי' לזה דין פשיון לשניהם היו שני הנגעים בדין זה, גם צ"ע אם עיקר הנגע בכותל שהוא לאויר ורק הפשיון בכותל חבירו אם צריך לטפל עמו, וא"כ נפ"מ גם לד"ז, מלבד דעיקר הדין דטעון חליצה לא ברירא לן, ע"י להלן.

אבל אאמו"ר שליט"א בס"ג סק"ג כתב דאם הי' בבגד נגע כגריס שלא הסגירו ונוסף בו כ"ש חשיב פשיון, דהא דבעינן ברחוק כגריס היינו כדי שיהא תורת נגע עליו, אבל שיעור הפשיון סגי בכ"ש, ולפמש"כ בכה"ג אין הפשיון מתייחס לנגע הראשון, והו"ל פשיון בתחלה, דמכח נגע זה אינו מטמא, ורק כשמתחדש נגע נוסף בבגד חשיב פשיון הרחוק מכח הראשון, ומדברי אאמו"ר שליט"א נראה דבבגד ובית לא אולינן בתר הנגע אלא אם בבגד ובבית מתחדש כח הנגע היינו פשיון, [ונראה דזה דלא כהראב"ד הנ"ל], ואין הדבר ברור בידי, ועוד כתב דבבית כשחולץ

כל מה שבדין נגע אף שאין הפשיון מתייחס לנגע זה, ואפי' הי' כגריס במקום אחד וכשני גריסין במקו"א ואח"כ פשה הנגע או עמד ב' שבועות חולץ אף את הגריס, ששיעור גריס ג"כ חשיב נגע בבית, כדחזינן בפשיון הרחוק, ומבואר דפשיטא לי' דכל נגע שבבית אף שלא הי' בכלל ההסגר ולא בכלל הפשיון טעון חליצה, דכיון שהי' פשיון בבית הרי כל נגעיו טעונים חליצה, וזה מתאים עם הדברים דלעיל דפשיון הרחוק מתייחס לבית ולא לנגע, ועמש"כ לעיל בנפ"מ לענין דיני חליצה.

(בעיקר דין פשיון בנגע שהי' כגריס ולא הוסגר יש מקום לדון דלא חשבינן לי' פשיון ע"פ עדות בלא ראית כהן, דבשלמא בלא הי' כגריס הרי הכהן רואה שעכשיו יש נגע מה שלא הי' מעיקרא, אבל בהי' כגריס ורואה עכשיו כגריס ועוד, לא חשיב פשיון לפניו, וכע"ז יש לדון בפשיון לאחר הפטור כגון שפטרו בכסלע ואח"כ כנס ופשה, דלכאור' לא חשיב פשיון דאין קביעות כהן לשיעור שפחות מכסלע שישחב פשיון לפניו, וצלע"ע בזה ורשמתי לפו"ר).

ט. **שם מ"ד** בגד ששתיו צבוע כו' נראה דבזה מודה ר' נחמיה דאם הלבן נראה מטמא בנגעים, דיש כאן שיעור בגד הראוי ליטמא, דצבוע לאו מין אחר הוא.

ובה"י השתי או הערב ממין אחר מבואר בתוספתא לפי' הרמב"ם [וכ"כ הראב"ד בתו"כ] שאינו מטמא בנגעים, דמין אחר אינו משלים לבגד, ונראה דאם יש בבגד חוטין ממין אחר, דיינינן למקומן כנקב, ואם אינו נפסד מתורת בגד ע"ז חשיב הכל חיבור, עי' עירובין י' ב' בעור העסלא ובספר אאמור' שליט"א שם, אבל החוטין עצמן אינן מטמאין ואינן מצטרפין ואין הנגע פושה לתוכן, מכל שכן דצבועין.

ולפ"ז נראה דאם יש בבגד פספסין ממין אחר אינן נשרפין עמו, דכיון דלא חשבינן

להו' לגוף הבגד לא איצטריך למעטינהו, ולא דמי לבית דהלבנים והסיד משלימין לדין בית, דאם ינטלו אין כאן בית, ולכן איצטריך לפרושי שאינן ניתצין עמו, אבל בבגד לא חשבינן המין האחר כבגד כלל, ומשערינן הבגד כמאן דליתנהו, מיהו צבוע שפיר נשרף עמו כיון דמשלים לשיעור בגד הרי הוא בדין שריפת הבגד.

והא דאיצטריך למעוטי אימירות של זהב ושל שיראין היינו מפני שהם נטפלין לבגד, אבל כשחלק מן הבגד ממין אחר, הרי הוא חשוב בגד בפ"ע ואינו נטפל לבגד, דאם הי' בטל לבגד הי' ראוי שישלים לשיעור, ונראה דכל המחובר לבגד דינו כאמירות, דאמירות היינו חתיכת בד או ציור הנוספת על גבי הבגד ועושין כן לנוי או לחיזוק בשפת הבגד, וכיון שהם כדבר חיצוני מצילן אפי' צבועין, אבל הלבנים אפשר שאם נראה בהן נגע הבגד טמא, שהן מחוברין בתפירה וכגוף הבגד חשיבי, אלא דכשהם ממין אחר קמ"ל קרא דמצילן, וכ"ש כפתורים ופעמונים דמצילן, (ומ"ש תו' ע"ז ל"ד א' דאמירות דנגעים אינן מן הבגד ר"ל שהם ע"ג הבגד ולא תפורין מגוף הבגד בעובי בשפת החלוק).

והנה לפמש"כ אין ללמוד מהא דאיצטריך למעוטי אמירות של ארגמן, דהחלק הצבוע שבבגד ג"כ נשרף, דהא ממעטינן נמי של זהב ושיראין אע"פ שאינם נשרפין כשחלק מהבגד משיראין, ומ"מ יש לקיים הדברים מהא דהצבוע משלים לבגד, וע"כ דזהו הבגד דמיירי ב' קרא וקאמר ושרף, ולפ"ז דוקא פספסין, צבועין ולבנים פושין מזל"ז, אבל ממין אחר לא הו' חיבור וכשני בגדים חשיבי, מיהו באופן שאינו מתבטל מתורת בגד, מסתברא דמין אחר אינו מפסיק לפשיון הרחוק, כמו בבית דפשיון הרחוק מטמא אע"פ שהלבנים באמצע.

ועיקר הדין דשורף את הצבועין מבואר ברמב"ם פ"ב הי"ג, ולאו מאמרות יליף לה, שהרי בפ"ג ה משמע דאפי' אינן צבועין אינו שורף את האמרות, ואע"פ שהי' אפשר לדחות דפירושא דאמרות היינו צורות שע"ג הבגד וממילא הם צבועות ולכך סתם דאמרות אינן נשרפות, מפיה"מ נראה דהרמב"ם מפרש דרשא דתו"כ ממיעוטא דבצמר או בפשתים דהו"ל למכתב את בגד הצמר או הפשתים, וא"כ מפורש דהמיעוט הוא שבתוך הצמר שמטמא יש שאינו נשרף, והוא כענין ששינוי גבי בית פ"ג מ ומציל על המלבנים ועל שריגי החלונות, [אבל לפי הגרסא שלפנינו מתפרש דכל התיבות מיותרות דסגי בושורף את הבגד, ובצמר או בפשתים ממעט שאר מינין, ואשר יהי' בו הנגע ממעט נמי צבוע], ולפמש"כ דשאר מינין אינן נשרפין, ע"כ למד כן הרמב"ם ממתני' דפספסין דחשיב כולו בגד אחד, ובשאר מינין כה"ג אינם כחד, וכ"מ בתוספתא לפי' הרמב"ם דצבוע משלים לבגד משא"כ סריקין וכמש"כ לעיל.

וכבר כתב מרן זללה"ה בס"א ס"ק י"א לחלק בין צבוע לשאר מינין, וקשיא לי' מדאימעטו אימרות מפני שהן צבועין, וכתב דאמרות לאו עיקר הבגד נינהו, ולפמש"כ יש להוסיף דלענין שאר מינין פשוט טפי דעיקר הבגד אינו נשרף ולא איצטריך קרא להכי, ואילו צבוע נשרף, אבל אמרות דנטפלין לבגד הי' מקום לומר דשאר מינין נשרפין עמו, ואיצטריך למעוטינהו ונתמעטו אפי' צבועין דהא לאו עיקר הבגד נינהו, וכל הנטפלין לשימוש הבגד כאמרות דמו, דלרבותא נקט אמרות שהן תפורין בבגד, ובאימרות לבנה שנראה בה נגע י"ל שהבגד טמא, וכ"ש שאר דברים הנטפלין לבגד, ולא מיקרי גוף בגד אלא חלק מהבגד עצמו, ועמש"כ אאמו"ר שליט"א בכ"ז, ועדיין צ"ע.

י. **שם** מ"ז שאלו את ר"א והרי הוא פספס יחיד, לכא' הי' נראה דשאלוהו בפספסין משום דמירי ביש בו רק כגריס, וע"כ ששאר הבגד צבוע ומשלים לגע"ג, אבל ביש בו גע"ג וכולו נגע הא איכא טעמא דשמא יכנוס ויפשה, מיהו בר"ש כתב דמתני' אתיא שפיר כר"נ ומיירי ביש בפספס גע"ג, וש"מ דאף בדאיכא למימר שמא יכנוס ויפשה קבעו מיני', [ושיעור המשנה לפ"ז הוא כך, דבשלמא פספסין נהי דפשיון הסמוך ליכא פשיון הרחוק מיהא איכא אבל פספס יחיד מאי], שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ק י"ב, והנה ביאור שאלתם דבפספס יחיד ע"כ מסגירו תחלה לב' שבועות, דההסגר הוא לצד שהוא טמא, ולא מצינו הסגר שאינו יכול להתברר בסוף שבוע, דכיון שבירורו תלוי במשך זמן מרובה לא הצריכה תורה להסגירו, דכל נגע לאחר הפטור שם נגע עליו, ועלול לבא לידי טומאה, ומ"מ לא הצריכתו תורה הסגר, והי"ל לא מצינו הסגר כשאנו יכול להתברר בשבוע, ולפ"ז אף אם יכנוס בסוף שבוע אכתי לא יהא בדין פשיון אלא בסוף שבוע שני, וא"כ הכא אין יתרון בטעמא דיכנוס ויפשה, משא"כ בההיא דפ"ט מ"ג דשחין מיטמא בשבוע אחד, וא"כ אם יכנוס בסוף שבוע פוטרו ואם יפשה מיד טמא כדין פשיון לאחר הפטור, ונמצא דסגי בשבוע אחד להביאו לידי טומאה, ונתעוררתי לזה, ולפמש"כ נראה דאין הטעם שמא יפשה מיד, ונמצא דסגי בשבוע, אלא כל שנקבע דינו בסוף שבוע זה ואינו תלוי בהסגר נוסף, שפיר מסגירין, דהסגר זה הוא הקובע את דינו לענין טומאה, ולפ"ז ניחא הא דשמא יוולד לו שחין אחר חוצה לו, דר"ל אפי' לאחר כמה שנים, דסו"ס נקבע דינו ע"י הסגר זה, לענין אם יוולד לו שחין אחר חוצה לו, משא"כ בבגדים דהסגר זה אינו יכול להחליט דינו לטומאה בשום צד.

ויתכן לפ"ז דאף למסקנא דריב"ב דוקא שמא יעמוד מהני, דכיון שא"צ שיחול שינוי

כלל מפרשין בתוכו ולא כולו, אלא לפי שהכל מיותר דהו"ל למכתב וכי יהי' נגע בבגד צמר, לכך מפרשין ייתורא דבו שחזור אל והבגד, כאילו חזר ונכתב וכי יהי' בהבגד נגע, והיינו דקא"ל שביארתי לך בתיבת והבגד כולו נגע, מפני שייתורא דבו נגע חזור אל תיבת והבגד, ואף לפי' הראב"ד יש לפרש כן, (מיהו לפנינו בתו"כ ליכא דרשא זו כלל, אבל באמת תרוייהו מיתרי וכמש"כ).

יא. פ"א מ"ח השתי והערב מטמאין כו' שתי וערב דמתני' בפקעיות מיירי, דאם עשאו שתי העומד מסתברא דחשיב גמ"מ אע"פ שלא שלקו ולא לבנו, כיון שרוצה להשלים בגדו כך, ועוד דערב ע"כ בפקעת מיירי, שהמסכת פרוסה מן השתי ורק חוט אחד של ערב נשאר בדין חוט, והיינו נפש המסכת, אבל משחזר השתי ע"ג הערב נעשה אותו חוט אריג, ואין ברוחב חוט אחד כגריס, וגם בענין שיהא בחוט גע"ג, א"ו על הפקעת קאמר, ונראה דמזה הבינו חז"ל דפקעת מטמאה, אבל אי הוה כתיב שתי לחוד הוה מפרשין בשתי העומד.

ואפשר דלקושטא דמילתא נמי מתפרש שתי דקרא בשתי העומד, דאי תרוייהו בחוטין קאמר לא הו"ל למיקרינהו בשני שמות, וגם סתמא דמילתא אבגד קאי [וכדבעינן גע"ג], וקאמר דאף קודם שעשאו בגד אלא שהוא שתי או ערב מטמא, וא"כ מתפרש שתי העומד, אלא דלכתר דכתיב ערב דע"כ בפקעת מיירי, מפרשין דה"ה פקעת של שתי, ולפ"ז ניחא הא דקים לן דשתי בעומד מטמא, אע"פ שהוא פסיקות, דבהכי מיירי קרא, מיהו י"ל דזה נלמד מדקרי ל' שתי וערב, לומר דכ"ש כשהשתי פרוס דמטמא, אבל אי הוה כתיב בחוטין, באמת לא הוה שמעינן שתי העומד, ולפ"ז נמי ניחא הא דלא כתיב חוטין, ומ"מ מהא דהדר קרי ל' בכל דוכתא שתי ערב, ולא נקט שם כולל, נראה יותר דה"ק או בבגד או במסכת הפרוסה או

כדי לטמאו, שפיר מסגירין ב' שבועות, וזהו שחידש ריב"ב, אבל אם הי' תלוי רק ביקנוס שבוע ויפשה שבוע לא הי' ראוי להסגיר שני שבועות ככה"ג, דלמה נחוש שינהג באופן משונה, ונסגירו משום זה, וגבי שחין שאני דלא מסגירין עוד שבוע שמא יחזור ויפשה, אבל ברבות הימים שפיר יש לחוש שמא יחזור ויפשה.

ובל"א קשה לומר שמא יכנוס ויפשה כשצריך להסגיר עוד שבוע, דאף בלא הסגר זה הי' מטמא פשיון בשבוע אחד, וא"כ מה מוסיף הסגר ראשון, וכמשה"ק מרן זללה"ה בס"א סק י"ב, ולפמ"ש"כ י"ל דבאמת לא מהני טעם זה להסגיר, ורק משום עומד ב' שבועות מסגירין, (ומרן זללה"ה תירץ דמ"מ נפ"מ שאם הי' מסגירו רק כשכנס הי' צריך אז הסגר ב' שבועות אם לא פשה בראשון, וצ"ע בזה).

ולפ"ז עיקר קרא דוהבגד דמרבינן מיני' כולו נגע משום עומד הוא, דאף כשיש בנגע גע"ג עיקר הסגרו משום עומד, (ואפשר דלא איצטריך קרא לההיא דפ"ט מ"ג, דסגי בטעם כל דהו שלא לשנותו משאר נגעים, ורק בכולו נגע דשייך לחשבו סוג נגע אחר, יש לדון דמימעיט מפני שאין יכול לפשות).

שם בר"ש תניא בתו"כ אין לי אלא בגד כו' א"ל רי"ש הרי אתה אומר לכתוב המתן כו' פי' הראב"ד דר"ל דכבר אפיקתי לדרשא אחריתי, והיינו דקא"ל דקל הרים אתה שאינו יכול לטעון פרותיו, ודרשא דכולו לאו מייתור לחוד, אלא כאילו נכתב כי יהי' נגע בהבגד דמתפרש בכל הבגד, ואאמור' שליט"א פי' דקודם דידיעין מענין נגע לית לן לרבווי בתיבת הבגד כולו נגע, אלא סוג הבגד, והיינו דקא"ל המתן בריבוי עד שאוסיף ללמוד ואדרוש הייתור אדלקמי', ולפ"ז אפשר לפרש דא"ל ר"א שהוא דקל הרים שמשיר פרותיו קודם שבשלו יפה, דהנה מלשון יהי' בו בדרך

דומיא דבגד, אלא משום דשו"ע משמע חוטיין לבגד, [ועי' להלן בדברי הגר"א בזה], ואאמו"ר שליט"א כתב דאתא למעוטי חבלים שאין ראויין לעשות מהן בגד, ובספר מ"א גבי אונן של פשתן ר"ל דאף חוטיין שעומדין לתפירת בגדים ולא לאריגה אינן מטמאין, מיהו בזה מסתברא דלא מהני דעתו אבל אפשר דכשעשוין באופן שאין דרך לארוג מהן, אינן בכלל שתי וערב.

וכעת ראיתי בהגהות הגר"א על תו"כ שכ' להגיה בהא דקתני אף כולם משיארג בו שלש על שלש שתי וערב אפי' כולה שתי כו' וז"ל שתי או ערב אפי' כולה שתי כו', ונראה דר"ל דמשתי או ערב דרשינן דא"צ שיהא בפקעת גם שתי וגם ערב, וזה כמש"כ, אבל ודאי דבעינן שיהא בפקעת אורך ורוחב גע"ג, ואפשר דס"ל דבתו"כ דקתני דומיא דבגד, לא איצטריך לסיומי שתי וערב, ועי' לק' דלדעת הגר"א משמע דפסיקה אחת מצטרפת לרבנן אע"פ שלא קשרה, ולפ"ז יכולין שתי וערב להצטרף בפקעת אחת, וניחא טפי לישנא דאפי' כולה שתי, דכ"ש חצי' שתי וחצי' ערב, ואפשר דאז היתה הפקעת מצרפתן.

שם במשנה רי"א השתי משישלק כו' אפשר דת"ק נמי מצריך גמ"מ דומיא דבגד, אלא דס"ל דליבון ושליקה אינן חסרון בשלימות החוט, ור"י סבר דדוקא כשהחוט עומד לאריגה בלא שום מלאכה מטמא, - ואפשר דלא מהני אם דעתו שלא ללבן דבטלה דעתו, אבל בשתי העומד שלא שלקו ולא לבנו מסתברא דמטמא אף לר"י, - ות"ק פליג אף באונן כמבואר שבת כ"ז ב', ולפ"ז שו"ע דת"ק אף בשל פשתן מיירי, ואפשר דר"י חילקם לבאר הטעם דאין חילוק בין שו"ע בפשתן ששניהם שוין כמ"ש הר"ש והר"מ.

יב. **שם** אפי' כולה שתי כו' פי' אאמו"ר שליט"א דר"ל אע"פ שכולה שתי, דליכא למימר וכ"ש חצי' שתי וחצי' ערב דהא

בחוטיין או בעור, ויתכן לפ"ז דנפש המסכת מטמא מדין שתי.

והנה בגד שנראה בו נגע ועשאו שתי או שתי ועשאו בגד תניא בתוספתא שבר"ש מ"י דיראה בתחלה, ובפשוטו הטעם מפני שהם שני שמות, דנשתנה לשם נגע אחר, ולפ"ז הי' ראוי לומר דה"ה משתי לערב, וכן לענין צירוף כיון שדינו דיראה בתחלה אינן מצטרפין, אבל אאמו"ר שליט"א כתב דמהא דנפש המסכת מצטרף מוכח דשתי וערב מצטרפין, שהרי אין בחוט הערב לחוד כשיעור, ולפ"ז אף בשתי ועשאו ערב לא יראה בתחלה, (כגון שמתח החוט ועשאו דק ונשאר בחיבורו או באופן אחר), ובסברא ודאי אין לדמות שתי וערב לבגד ושתי, אבל אי נקטינן דכל שני שמות שבתורה אין מצטרפין זע"ז צריך לומר דפירושא דשו"ע כאילו נכתב או בחוטיין, ולפמ"ש דשתי דקרא היינו שתי העומד, א"כ י"ל דנפש המסכת נמי כשתי דמי, שהרי חיבורו לשתי הוא עי"ז שהוא מחובר לאריג, דפקעת הערב כפסיקות לשתי העומד, מיהו נראה דכיון דחזינן דפקעת מיקריא ערב, ה"ה דפקעת דשתי נמי מיקריא שתי, וכיון שכן הדין נותן דשתי העומד ופקעת דשתי מצטרפין, וכיון דחוטי שתי ושתי העומד מצטרפין, ה"ה חוטי ערב, וה"ה שתי וערב דהא תרוייהו מערב נפקי.

ואם נימא דשתי דקרא בפקעת ושתי וערב מצטרפין זע"ז צ"ב מ"ט לא כתיב חוטיין סתמא, ולעיל כתבנו דאי לאו דכתיב שתי וערב לא הוה ידעינן שתי העומד, דהשתא מתפרש דמתחלת עשיית הבגד מטמא, וכ"ש כשהשתי כבר עומד, (כמו עור ומלאכת עור), ואפשר עוד דאי הוה כתיב חוטיין והוה ילפינן דבעינן שיעור בגד הי' צריך שתי וערב, דבעינן שיהא ראוי לעשות מן החוטיין בגד, ואע"ג דהוה תרי חוטיין היו מצטרפין בפקעת אחרת, א"נ דוקא בקשרן או בחיברן היו מטמאין, וגם יתכן דלא הוה מרבינן שיעורן

דכיון דאיכא גונא דמצטרף מש"ה נקטי פסיקות, ודוחק.

ומהא דהויא לר"י רבואתא אפי' פסיקה אחת, משמע דהחסרון מפני שאין דרך לארוג בנימין מופסקין, ואמנם אמרו בשבת ע"ד ב' דאורגי יריעות שנפסקה להם נימא קושרין אותה, וכן בחגיגה כ' א', נימא נפסקה לי וקשרתי בפה, מ"מ אם היו קשרים רבים האריגה מתקלקלת בכך, (ועי' שבת שם בתרי קיטרי בהדי הדדי), ולכן חשיב קשר חסרון באריגה, אלא דלקלול מועט לא חיישי, וס"ל לר"י דלא מהני חיבור שתי אלא כשהוא בשלימותו, ואע"פ שאין דרך להקפיד על קשר אחד, מ"מ כיון שזה חסרון בשלימות, אין לנו בחיבור פקעת אלא חידושו, ויתכן דבשתי העומד מודה ר"י דמהניא קשירה, דהא כולן פסיקות הן, וכיון שאורגן כך שפיר מצטרפין, ואף פסיקות מיירי כשעשה הפקעת כדי לארוג כך, כגון שדעתו לחבר פסיקות בשעת אריגה, וה"נ לר"י אף שאורגין כך, חשיב חיבור גרוע כיון שאינו ראוי לאריגה משובחת, ואין לנו בפקעת אלא חידושו בשלימותו.

ולכאוי נראה דלר"י אף אם יש בכל פסיקה גע"ג וקשרן אינן מצטרפות, (וכמו לרבנן בלא קשרן), לענין שאין חצי גריס ע"ז וח"ג ע"ז מצטרף, ואין פושין מזל"ז, ויש להסתפק לענין שריפה אם שורף את שניהם, ואם נימא דכל המחובר לבגד נשרף עמו אף משיראין וזהב, י"ל דסו"ס הם מחוברין זל"ז, ודמו לאמירות ממין המטמא, אבל אם אין כל המחובר לבגד נשרף עמו, ה"נ י"ל דכיון שאין הקשר משלימן לגע"ג, ואף אם יש באחת כשיעור, אין השני' שיש בה פחות מכשיעור בדין נגעים לענין נגע ופשיון וצירוף נגע, א"כ חזינן דחיבורן קיל ממטלית, דחשיבא גע"ג ע"י החיבור, ונהי דהויין ממין המטמא בנגעים, מ"מ כיון שאין חיבורן מועיל לטמאן לחשבן כשתי הראוי לטומאה, ה"ה דאינן נשרפין עמו, בין ביש בה כשיעור בין באין

הויא פסיקות, ולפמ"ש"כ לעיל בשם הגר"א דלהכי איצטריך למיכתב בשתי או בערב לאשמועינן דא"צ שיהא בפקעת שתי וערב, נופל שפיר לשון אפי', דאף אם האמת דהשתא הוי בשו"ע חסרון דפסיקות, [ולמ"ש בהגהות הגר"א בתו"כ שם משמע דלרבנן דוקא שתי פסיקות אינן מטמאין, וא"כ אין חסרון בפסיקה אחת], וגם משכח"ל שהכל חוט אחד, ולרבנן משכח"ל בקשירה, אבל אם היו צריכין שו"ע הי' מטמא אף בפסוקין זמ"ז, ועו"ל דקמ"ל דא"צ שיהא בעובי החוט כדי לארוג שתי וערב דהא חוט השתי דק משל ערב, וא"כ אם פקעת של ערב פי שנים משל שתי, א"כ הי' מקום להצריך שיהא בפקעת של שתי כדי לארוג ארבע ומחצה שזהו שיעור חצי שתי וחצי ערב, וכן בערב הוה סגי בפחות מגע"ג ערב, וקמ"ל דאפי' כולה שתי סגי בגע"ג של שתי, ואפי' כולה ערב צריכה גע"ג דערב, ואע"פ שאם יארוג משתי יהא הבגד דק מדאי ומערב עבה מדאי, אזלינן בתר בגד הנארג מחוט זה.

שם היתה פסיקות כו' בפשוטו ה"ה פסיקה אחת דמאי שנא, והא דקאמר פסיקות ולא קאמר פסוקה, היינו משום דהפקעת שלימה אלא שעשוי' מחוטין מופסקין, ופסוקה משמע שהפקעת פסוקה, ועוד דבא לומר אע"פ שאינו מאורע שנתקלקלה הפקעת, אלא שעשאה מחוטין מופסקין לצורך אריגה, כגון שרוצה לעשות ממנה כמה חוטי שתי, נמי אינה מטמאה, והא דאר"י אפי' פסיקה אחת יש לפרש דמשום קשרה נקטי', דבזה יש חידוש שאפי' קשר אחד אינו מצרף, עי' להלן, אבל בההגר"א על תו"כ כתב היתה פסיקות פי' בשני מקומות ור"י סבר אפי' במקום אחד ואפי' קשרה אח"כ, וצ"ב מ"ש פסיקה אחת דמצטרף, ואי משום דחצי' לשתי וחצי' לערב, הרי השתי עשוי מהרבה חוטין מופסקין, ועוד דא"כ דוקא במופקת באמצעה מצטרף, ויש לדחות דאה"נ דדוקא בכה"ג מצטרף, אלא

במאורע דמעלה הוא, אלא הול"ל נראה בכבוד העליונה התחתונה טהורה, ולפ"ז נראה דלא שייכא בדין נראה באריג השתי העומד טהור, [לשון הרמב"ם פ"ג ה"ט וכן השתי שמקצתו לפון על הכובד העליונה ומקצתו לפון על הכובד התחתונה, ולשון הר"ש ונראה נגע בכובד האחד כ"ז שהיא שתי (וכונתו לאפוקי כשאחד אריג, ועי' בזה לק' ס"ק י"ד)].

ויש לעי' בכובד עצמו שמגולגלין עליו הרבה פקעיות של שתי, אם דינן כפקעת אחת וכדין שתי העומד, או דכל פקעת נדונית בפ"ע, והנה יש סברא לומר דדוקא בשתי העומד נתחדש דכל הפסיקות כחד, לפי שעומדים על מתכונתם, אלא שחסר חוט הערב, אבל על הכובד אין להם חשיבות למהוי כחד, אבל אפשר דכיון שכך הם מסודרים לאריגה, אף על הכובד חשיבי כחד, שהכובד מצרפן, והוא המצרף את השתי העומד, ואם נימא כצד הזה דכולו טמא נראה פשטות הלשון דכל הכובד טמא, והיינו דאיצטרך לאשמועין בכובד טפי מפקעת וסליל, דהי' מקום לומר דמסכת פרוסה כאריג חשיבא לענין חיבור, וא"כ גם מה שסובב על הכובד כאריג, כיון שמחובר כמסכת פרוסה, וקמ"ל כיון דהחיבור לכובד הוא משוי להו כפקעת אחת ובגד אחד לנגעים הרי כל חיבור מושך אליו ויש כאן שני בגדים המחוברים בחוטין, דהשתי העומד מועיל רק מצד חיבורו לכובדין, ולפ"ז בהא דקתני דשתי העומד מטמא אשמועין מתני' רבותא בשתי העומד, אבל על הכובד פשיטא לכו"ע דמטמא, שהם רצופין כפקעת והכובד שהן מחוברים לו מצרפן, וניחא בזה מ"ש הר"ש דחידושא דשתי העומד הוא דלא אמרי' דכל החוט עומד בפ"ע, ומשמע קצת דאין החידוש מדין פסיקות דלענין זה הכובד מחברין, אבל מפני שאין רצופין ומנחין זע"ז כפקעת איצטרך לאשמועין דמצטרפין, וקצת יש לדקדק כן מהא דנימי הסדין מטמאין משום שתי אע"פ

בה כשיעור, וצ"ע, ובחצי' ע"ז וחצי ע"ז לכא' פשוט דאין מצטרפין וכמש"כ, ועי' בכ"ז בספר אאמו"ר שליט"א ס סק.

כתב אאמו"ר שליט"א דאם התיר את הפקעת והחזירה נטהר הנגע דכשהתירה הי' פחות מכגריס על כל חוט, ואין חיבורי אדם חיבור לעשותן כגריס, מיהו נראה דכפחות מכגריס מיהא חשיב, ולא הו' כבגד שאין בו גע"ג, וז"פ, ואפשר דאף בחיבור שני חצאי גריסין בחיבורי אדם ונשאר מעט ריוח ביניהם ואח"כ פשה הנגע ונעשו כגריס חשיב שפיר נגע כגריס, וצ"ע, מיהו בחיבור משני בגדים צע"ע בזה.

יג. שם מ"ט המעלה מן הפקעת לחבירתה כו' משמע דבאותה פקעת ובאותו סליל אף אם רק עובי חוט מצרפן חשיבי כחד, כגון שכרך החוטין על הסליל בצדו אחד והמשיך בצד שני באופן שהכל חשוב ונראה כסליל אחד, אלא שבאמצע יש רק עובי חוט או כמה חוטין, אבל אין בו רוחב כגריס, דדוקא בשני פקעיות קאמר דאין מצטרפין, ובאמת אף בבגד אחד פעמים שיש נקבים ובמקום הנקבים אין רוחב כגריס ואפ"ה חשיבי בגד אחד, ולפ"ז נראה דחשבינן לפקעיות כבגד בפ"ע, דהא נתחדש בדין נגעים בשתי וערב שחיבור הפקעת כחיבור גמור הוא, אע"פ שהחוט כרוך באופן עראי ועיקרו לאריגה, וכיון שכן חזינן כל פקעת וסליל כבגד בפ"ע, וחוט אינו מצרף שני בגדים, והיינו דקתני להו דומיא דדפי חלוק, עפיה"מ דהתם נמי מיירי בחוט המחברין, וכ"ה בר"מ.

וכובד העליונה ותחתונה נראה ברמב"ם ובר"ש דתרווייהו השתי כרוך עליהם, ואע"ג דבפכ"א דכלים פי' דעל כובד העליונה כורכין האריג, כ"ה בר"ש ורא"ש אבל בר"מ איפכא, וכ"מ בר"ש וברא"ש גבי שתי העומד, הכא מיירי קודם שיש אריג, וכדקתני המעלה מכובד כו' ואם בשתי ואריג, א"כ לאו

שאר עתיד לארוג מהן, וע"כ דחיבורן לבגד כחיבורן לכובד, מיהו י"ל דעצם זה שהם בבגד מחשיבן כשתי העומד לאריגה.

ולפ"ז מסתברא דנראה בשתי העומד כובד התחתון נמי טמא, דכובד התחתון הוא המחבר גם את השתי העומד והכל אחד, אלא דאיצטריך לאשמועין שהשתי העומד אינו כאריג, [והיינו דאיצטריך לאשמועין שאין הכובדין כחד, אע"פ שהשתי העומד חיבור לכובד, דכיון שהחיבור ליחשב כפקעת אחת הוא ע"י הכובד, הו"ל כשתי פקעות, מיהו אפשר דבכה"ג שהשתי גם על הכובד העליון אין השתי העומד עומד לאריגה עד שיחזיר כל השתי לכובד התחתון, וצ"ע במציאות].

אבל אם נימא דרק בשתי העומד, [שהוא כבר מוכן לאריגה וחסר רק חוט הערב] חשיבי כחד, מסתברא דהשתי העומד אינו חיבור לכובד, שהרי הפקעות שבכובדין אינן חיבור זל"ז, והשתי העומד אינו מחברן, ולכן אע"פ שכל פקעת מחוברת בחוט שלה לשתי העומד, דינן כשתי פקעות ועדיפי מינה דהו"ל כפקעת המחוברת לאריג, כיון שכל השתי חיבור כאריג, ולפ"ז הא דקתני נראה בשתי העומד האריג טהור, איצטריך לאשמועין דלא נימא דכאריג דמי, אבל מכלל פקעות ודאי נפיק.

ויש לעי' לפ"ז כיון דכובד לשתי העומד לא הוה חיבור, למאי איצטריך לאשמועין דאין הכובדין חיבור זל"ז, נהי דהכא באותו חוט מיירי, מ"מ הרי השתי העומד כולו חיבור בפ"ע, ופשיטא דמפסיק שלא לחבר שתי הפקעות שבוכבדין ע"י חוט שבשתי העומד, ואפשר דבשעה שיש שתי על הכובד העליון, אין השתי שבאמצע בדין שתי העומד, לפי שעתיד להחזירו לכובד התחתונה עד שיעלה עלי' כל השתי ואז יתחיל באריגת העומד, וא"כ החוט שבינתים כחוט שבין פקעות, וקמ"ל מתני' דאפי' בכה"ג שהפקעת שעל

כובד העליונה מוכח מתוכה שהיא עראית, דלא יתכן שיחלק ויניח חצי על כובד העליונה, שהיא עשוי' לאריג, אפ"ה דיינינן להו השתא כשתי פקעות, ודעת אאמו"ר שליט"א נראה דכל הכובד כחד, וכמדומה קצת שדעת מרן זלה"ה כצד השני.

מהא דקתני הרי השני טהור ולא קתני הוא טמא בלבד דקדק אאמו"ר שליט"א דהחוט שבין הפקעות והסלילים אינו טהור לגמרי, [ואפשר דאפי' אם החוט שבאמצע אינו נשרף מ"מ טמא מדין יד, ומש"ה קתני דרק השני טהור], ולכאור' ה' נראה דתלוי באיזה מהן נראה, דאם נראה באותו שהחוט עתיד לעלות עליו הרי הוא חיבור לאותה פקעת, כענין שתי שהוא חיבור לאריג כ"ז שעתיד לארוג, דהא בדליכא פקעת וסליל אחר הרי החוט נטפל לפקעת, וכיון שהוא שייך לאותה פקעת וסליל, אין מגרע מה שהי' תחלה על סליל אחר, ומש"ה סתים תנא דהשני טהור דבכל גונא הדין כן, וכן בכובד העליונה ותחתונה כיון דהשתי מונח על כובד התחתונה כ"ה בר"ש ורא"ש כלים פכ"א, אבל בר"מ שם איפכא, דין השתי העומד כדין כובד התחתונה, לפמש"כ לעיל דגם בכובד עצמו כולו חיבור, אבל אאמו"ר שליט"א כתב דאפשר דנדון מחצה על מחצה או דכולו טמא או דכולו טהור, ולא הזכיר אפשרות זו, ומרן זלה"ה כתב דבכל גונא כולו טהור, ולכאור' היינו כעין סברא דתנן פ"ג מ"ג דנותן את הקורות לעליו' או לבית כדי להצילן, אבל יש סברא לדמותן לכותל שבינו לבין חבירו די"א דנדון מע"מ, וי"א דכולו ניתץ, ויש סברא לומר דדוקא התם נתחדש אוי לשכנו, ול"ע כה"צ, וצ"ע.

יד. **מ"י** נראה בשתי העומד האריג טהור, ד"ז הוא אף בשתי שהוא חיבור לבגד, דלא עדיף מנימין שאין מטמאין את הסדין, אע"פ שהם הם החוטין שהם חיבור לבגד בגמר מלארוג, א"ו אף בעתיד לארוג האריג

טהור, [ואין נראה לומר דלענין זה שתי עדיף דלא בטל כ"כ, דכל שהוא חלק מן הבגד עדיף, ואם נתמעט מקרא בתו"כ ראוי למעט כל השתי שהרי אינו בגד], ולפ"ז מ"ש הר"ש דמתני' בגמר מלארז, היינו משום סיפא דנראה באריג השתי העומד טהור, וס"ל להר"ש דבעתיד לארז השתי טמא, ואף שהר"ש כתב הקדמתו ברישא דמתני' ומשמע לכא' דקאי נמי אהא דהאריג טהור, אין זה מוכרח דשפיר הקדים הדברים ברישא, ובאמת בדין השתי העומד טהור ביאר דהיינו מה שאין עתיד לקצץ, אבל ברישא לא פ"י דהיינו דוקא בנראה במקום שעתידי לקצץ, דבכולהו הדין כן, דלא עדיף מנימין וכמש"כ, ולכא' זו כונת הרא"ש שהקדים לבאר בטעמא דהאריג טהור מפני שאין שתי ואריג מצטרפין, והיינו גם כשהם חיבור, דאם אינם חיבור הרי אף בשני דפי חלוק השני טהור, אבל בנראה באריג השתי העומד טהור ביאר דהיינו דוקא באין עתיד לארז, וזהו שכ' דהשתי כולו חיבור לבגד ליטמא עמו כ"ז שעתידי לארז, אבל משגמר לארז רק הנימין הנשארים חיבור, וזוהי ג"כ דעת הר"ש וכמשנ"ת.

והנה הר"ש והרא"ש פ"י התוספתא דקתני שתי כ"ז שהוא עתיד לארז חיבור [לאריג] גמר מלארז אינו טמא אלא עד מקום שהוא עתיד לפצוע, דר"ל שכל השתי נטמא ע"י האריג כיון שהוא חיבור, וכיון שכן ע"כ דמתני' כשגמר לארז, והא דקתני השתי העומד טהור היינו מלבד שיעור הנימין או בשאין דעתו להניח נימין, ועכ"פ הנימין אינם נקראין במתני' בשם שתי העומד, ויתכן דאפי' נראה בשתי העומד הנימין דהיינו שיעור שעתידי להניח בבגד טהורין ונראה בנימין השתי טהור, ואע"פ שבעלמא לא מחלקינן דבר שהוא חיבור גמור מפני דעתו לחלק, הכא מפני חשיבות הבגד י"ל דכיון שנשטפל לבגד הו"ל כותי' לכל מילי, ועי' להלן.

מידו קשה דבפכ"א דכלים תנן דשתי העומד הוי חיבור לבגד, ואמנם פ"י שם הר"ש והרא"ש דהיינו שתי שהוא עתיד לארז, אבל הדבר קשה שיסתום התנא שתי העומד בחד דוכתא והכונה בעתיד לארז ובמקו"א מיירי רק באינו עתיד לארז, ולכא' יש ללמוד מזה דכשהתנא שונה שתי העומד הכונה בעתיד לארז כההיא דכלים, ולעיל במתני' נמי מתפרש שתי העומד שמצטרף בהדי נפש המסכת דהיינו השתי הנארג, ויש לדחות דהיכא דקתני ל' בהדי נפש המסכת מתפרש בדעתיד לארז, ועוד דסתם שתי עומד לאריגה, ולא יתכן לסתום דנראה באריג השתי טהור, (ואולי נאמר דהתוספתא פליגא אמתני' דגם כאן וגם בכלים אינה מחלקת בין עתיד לארז לאינו עתיד לארז, וכן הרמב"ם סתם בנגעים כמתני' וכן בכלים שם דשתי העומד חיבור, אבל ע"כ לא תליא זב"ז דהא הכא אית לן למימר דאע"פ שהוא חיבור אינו מטמא עם הבגד, והתם אמרי' דאע"פ שאינו עתיד לארז הוא חיבור, ולהתוספתא הכל תלוי בחיבור וחיבור תלוי בעתיד לארז, ובלא"ה לית לן למעבד פלוגתא בהכי), והי' מקום לומר דשתי העומד לעולם חיבור, והתוספתא מיירי בשתי שעל הכובד, ולפ"ז נימא דכשגומר לארז פוצע החוטין שבכובד העליון, אבל כל מה שעומד באויר אורז, ולכן שתי העומד לעולם חיבור והיינו מתני', ושתי דתוספתא בכובד, אבל בר"ש כלים שם משמע דהכובד לעולם אינו חיבור, דכנראה מפרש כובד בשתי שעל הכובד, ולא כפ"י הרמב"ם דהיינו בעץ, (וצ"ע שם דהא בכובד התחתון נמי קתני, והתם ע"כ בעץ הוא, שהרי האריג עליו), ולכן ע"כ דחילוק התוספתא בשתי העומד גופי'.

ולכא'י אפשר לפרש התוספתא לענין חיבור השתי כולו בנראה בשתי, ואפי' גרסי' חיבור לאריג היינו דקושטא דמילתא הכי הוא, אבל היא הנותנת שיהא השתי כולו חיבור

זל"ז, אבל אם גמר מלארוג, הרי מה שעתיד לפצוע חיבור לאריג, וכיון שחל עליו דין בגד לענין שאר טומאות, הרי הוא כחלקו משאר השתי, ואינו נטמא עם השתי, ולא השתי נטמא כשיש נגע בנימין, שו"ר בספר מרן זלה"ה ס"א ס"ק כ"ג שפי' כן לדעת הרא"ש בתוספתא, א"נ י"ל דלענין יד לנגע שבאריג קתני לה, כדקתני אין טמא אלא כו' ולא קתני לשון נשרף כדקתני במתני' גבי נימין, ועכ"פ יש לקיים מתני' כפשטה דשתי ואריג תרי מילי נינהו, ואע"פ שעתיד לארוג והו' חיבור לטומאה, מ"מ אין השתי נטפל לאריג לישרף עמו, ולא מצינו כן אלא בנימין ובשיעור שהם נטפלין לבגד, [ובפרט אם נימא דאף השתי שעל הכובד חיבור בעתיד לארוג, עי' לעיל, דודאי אינו כחד עם האריג, וער"ש מ"ט במעלה מכובד העליונה], ואמרו"ר שליט"א כתב עוד דכיון דלענין נגעים אף שתי מטמא, ל"ד כלל להא דאמרי' דבשאר טומאות הוי חיבור, דהתם אין לשתי חשיבות לטומאה ונטפל לבגד שמטמא, אבל הכא יש לשתי חשיבות בפ"ע שמטמא בנגעים.

ולפ"ד איירי מתני' דוקא בעתיד לארוג דאז כל השתי טהור, אבל באין עתיד לארוג ונראה נגע באריג נטמא מן השתי כשיעור שעתיד לפצוע.

טו. שם נראה בסדין שורף את הנימין, נראה בנימין הסדין טהור, בפשוטו הנימין כגוף הבגד לענין שריפה, [ולאו מדין יד, וער"ש דאפי' קצצן אח"כ נשרפין, וכ"מ בהגר"א על התוספתא], אלא שנתחדש מקרא בתו"כ דכשהנגע בנימין ולא בעיקר הבגד, אין הבגד טמא, ומדאיצטריך קרא למעוטי יש ללמוד דהנימין ראויין לטומאת נגעים, וכך מתפרש במתני' דרק הסדין טהור, וע"כ דטומאתן מדין שתי, ובפשוטו נראה דיש לנימין חשיבות כשתי העומד, שהסדין מחברן כחיבורן בכובד, וכל הנימין שבאותו צד חשיבי כחד, דהא חזינן בשתי העומד

שההפסק משהו שביניהם אינו מגרע בחיבור הנגע, וכן בחיבורן זל"ז, וה"נ בסדין, דהנימין יש להם שימוש בבגד לתפוס בהן הסדין ולהדקו בהן למטה ולנוי וגם משלים שיעור ארכו כעין בגד עראי, ולכן חשיבי כולהו כחד, ולא אמרי' שאין לנימא זו צירוף עם הסמוכה לה, [אבל הנימין שברוח שני' הרי הם על כובד אחר ואינם מצטרפין, נועי' להלן בדברי הר"ש בתוספתא], וכן באותו רוח אם יש הפסק גדול ביניהם שאין שם נימין הו"ל כשני בגדים, דכוותה בשתי העומד נמי דינן כשנים], ואע"פ שאין קביעותן כ"כ במקו"א, מ"מ לא גריעי משתי העומד, דאף בשתי העומד לא התנו שיהא מתוח בין הכובדין, דאף ברפוי מצטרף, ואף בגד שיש בו חתך כעין סדק והנגע שעל הסדק מצטרף, דעיקר קביעותו כמו שהוא ראוי במקומו, וזה שאפשר להפרידו אינו מפסיד חשיבותו, [והנגע עצמו אינו מחבר הנימין לשיעור בגד, דאף אם נמצא שהנגע המתפשט לסדין מתייחס גם לסדין, היינו דוקא מפני שבלא"ה הסדין והנימין בגד אחד, ועוד דשיעור גריס אין בו כדי גע"ג, דשיעור נימין שש אצבעות, ולא מסתבר שהנימין יטמאו כשאין בהם גע"ג, א"ו כל הנימין שבאותו רוח, ושאין הפסק ביניהם, חשיבי כחד (מיהו אי לאו מיעוטא אף באין בהם גע"ג הי' טמא), כבשתי העומד, וכ"מ מדאיצטריך מיעוטא וכמש"כ, דל"מ לפרושי קרא במאורע שיש נימין באמצע הבגד].

בר"ש הביא תוספתא לענין פשיון מנימא לנימא, והתוספתא כמו שהיא לפנינו מתפרשת כהגהת הגר"א בר"ש, דקתני פשה מן הנימין לנימין הסדין טמא בסדין טהורות, וכנראה תיבת הסדין מיותרת, ור"ל דאף לגבי הנימין אין הפשיון בסדין מטמא, ורק כשפושה מנימא לנימא טמא, וה"נ מסתברא דכיון שהסדין טהור אין ראוי לומר שפשיון בסדין מטמא, שמקום הפשיון טהור, והגע עצמך אילו הי' מתחלה מקצת מן הנגע על

הסדין [ויש על הנימין גריס], מי נימא דאותו מקצת שהמשיך לפשות מטמא, הרי אותו חלק לא הי' בדין נגע כלל, והי' מותר לקרעו, א"ו אין דין פשיון במקום טהור, [ומסתברא דפשה מן הסדין לנימין ג"כ טהור, כמו בתחלה שאין נגע שבנימין מטמא את הסדין], ולפי גרסא זו מבואר דאפי' פשיון לסדין אינו מטמאו, כ"ש פשיון מנימין לנימין שבצד השני, דודאי מימעטי נמי מבבגד ולא בנימין, ובפשוטו אף לגבי הנימין לא חשיב פשיון דכפשה מכובד העליון לכובד התחתון דמי, וגרע מיני'.

טז. **שם מ"ט** הרי אלו מטמאין בנגעים מיד, ברא"ש מתבאר דלשון מיד נאמר כלפי ר"ש דס"ל שאינו טמא מיד אלא דוקא אחר שרצפן אבל קודם לכן אינו מצטרף.

בתוספתא אר"ש דרצוף היינו במקופלת ומונחת, ובבהגר"א כ' דהיינו שחוט אחד בין השנים, ואפשר דר"ל דמיירי כשאין חוטי השתי חציים למעלה וחציים למטה כמו שהוא בזמן האריגה, אלא מונחים יחד זה אצל זה, ואע"פ שמיד עתיד לפרק חיבורן שכ"ה סדר האריגה, מ"מ כיון שכולם מחוברין בכובד אחד, וגם בסוף מתחברין, חשיב שפיר חיבור, מיהו לפ"ז יש חידוש דלרבנן מצטרפין אע"פ שחסר חוט אחד בין השנים, וצ"ע.

כתב הר"ש דנפש המסכת הוי כשתי כו' דבאמת מטמא מפני חיבור החוט הזה לשתי ע"י האריג, ולא מפני חיבורו לפקעת הערב.

ובהגהות הגר"א לתוספתא גרס מנימא לסדין הנימין טמאה, ומשמע דמהני פשיון בסדין לטמא את הנימין, והדברים מחודשים שהרי הפשיון עצמו טהור, ובבהגר"א לתוספתא ג"כ ל"ג בכהגהות שם, והו"ל תרי לגבי חד, לקיים הגהות הגר"א בר"ש, [ומדברי הרמב"ם אין ללמוד לדין דס"ל שננגע מצטרף חציו על שתי וחציו על אריג, וזה גורם טומאה לשניהם, וצ"ע].

שו"ר דמש"כ שפשיון לסדין אינו מטמא הנימין, מפני שמקום הפשיון טהור, אינו פשוט כ"כ, דמצינו בתוספתא לעיל דטולה מן הטהור במוסגר ופשה מן הבגד למטלית הוי פשיון, מיהו התם קתני זו"ז ישרפו, ואמנם להר"ש דמפרש שיש אופנים

א. פ"ד מ"ג בר"ש היא מלמד שמטמאה הפוכה והלא דין הוא ומה אם שער לבן כו' לכא' אין לדמות להפוכה דש"ל שהשער בבהרת, משא"כ מחי' שנתרפא מקומה ונעשה בשר חי, וא"כ י"ל דדוקא שלא הפוכה טמאה, וגם לא חשיב כ"כ שהבהרת הופכת לבשר חי, כמו שהופכת את השער ללבן, ואפשר דמש"ה איצטרך היא, [מיהו אי לא הוה כתיב נושנת, י"ל דהוה מדמינן לש"ל

סימן ד

להצריך הפוכה], ולפ"ז צ"ב מ"ש הר"ש דאיכא למיפרך מה לשער לבן שכן מטמא כנוס כו', דהנדון בסברא מה חמיר טפי הפוך או אינו הפוך, ומדש"ל מטמא רק הפוך, ש"מ דהפוך חשיב טפי מסימני טומאה שמחמת הנגע, וסברא זו אינה משתנה ע"י שמצינו חומר בש"ל, ואולי גם בזה יש פירכא מסברא דכיון דמחי' צריכה שתהא מכונסת ומבוצרת, שמה צריכה גם שתהא בבשר חי שלא היתה

א. פ"ד מ"ג בר"ש היא מלמד שמטמאה הפוכה והלא דין הוא ומה אם שער לבן כו' לכא' אין לדמות להפוכה דש"ל שהשער בבהרת, משא"כ מחי' שנתרפא מקומה ונעשה בשר חי, וא"כ י"ל דדוקא שלא הפוכה טמאה, וגם לא חשיב כ"כ שהבהרת הופכת לבשר חי, כמו שהופכת את השער ללבן, ואפשר דמש"ה איצטרך היא, [מיהו אי לא הוה כתיב נושנת, י"ל דהוה מדמינן לש"ל

בו בהרת, שו"ר בהגר"א לתו"כ שהוסיף לגרוס שם כפר"ש, וכן הביא בראב"ד פירכא דשחין ומכוח, ועוד יישוב, וש"מ דכולהו ס"ל למילף הפוכה דמחי' מש"ל, ועפרש"י בחומש צרעת נושנת היא מכה ישנה היא תחת המחי' כו', וכ"מ לק' מ"ו דש"ל שבמחי' חשיב ש"ל שהפכתו הבהרת, ולפ"ז יש סברא לדמותה להפוכה דש"ל.

ב. שם מ"ד שתי שערות עיקרן משחיר כו' בתו"כ מייתי לה מקרא כמ"ש בר"ש, והנה בסופ"ב דפרה פליגי רבנן ור"מ בעיקרן משחיר וראשן מאדים או איפכא, דר"מ סבר דאזלינן בתר הנראה ורבנן בתר העיקר, ויש לעי' אי רבנן דקים להו מסברא למיזל בתר העיקר, צריכי קרא להכי בנגעים, ואפשר לומר דשאני פרה דכל שרחוק מגופה אינו מגרע בה כ"כ, אבל הכא דיש דין בשער י"ל דאזלינן בתר חזותי', [וכ"מ ברמב"ם שפסק כאן כר"מ והתם כחכמים], ויש גם סברא לומר דבזה מודה ר"מ דבתר עיקר אזלינן, ואם נימא דאי לאו קרא הווי פליגי נמי הכא, יש לתלות בזה פלוגתתם בשיעור הלבנונית, דלר"מ דאתא קרא למימר דניזיל בתר העיקר, א"כ פירושו שהפך לבן רק מה שבנגע, ולאפוקי חזותא דכולי', וכיון דהפסוק בא למעט דא"צ לבנונית דכולו, אין לנו אלא כל שהוא, אבל לרבנן מתפרש דהשער שצומח בנגע הפך לבן, דמסברא קים לן דלבנונית דעיקרו קובעת, ואפי' נימא דכולהו ילפי מקרא, נמי י"ל דר"מ סבר דאי אזלינן בתר עיקרו, אין לנו טפי מר"ש, דאי בכולו אית לן למיזל בתר הנראה, ורבנן סברי דאף היכא דאזלינן בתר עיקרו בעינן שיעור שער, ושפיר מיתוקם קרא למיזל בתר עיקרו וכשיעור, ועי' מילתי' דר"מ בתוספתא ובתו"כ, ואפשר דלאפוקי מאחר הנראה קאמר, ועי' להלן בזה.

ויש לעי' בהא דאיצטריך ריבויא לשער שבתוכו ושוכב חוצה לו ומיעוטא לחוצה לו ושוכב בתוכו כמ"ש בר"ש מ"א מהתו"כ,

דלכאור' אין לנו ענין בצורת הגידול של השער, ואפשר דכיון דהפסוק מתפרש שהשער לבן גורם שיהא מראה עמוק וכמ"ש הרמב"ן בביאור הפסוקים עי"ש, הי' מקום לפרש דדוקא כשהשער מלבין הנגע טמא, ויתפרש שער הנגע דהיינו השער שמכסה את הנגע, ולא בתר עיקרו, ואפשר דהוה אזלינן בתר צורת גידולו הרגיל, או דהוה ממעטינן דוקא כשצומח באופן שע"כ שוכב חוצה לו, וקמ"ל בנגע דלא בעינן שיהא השער של הנגע דמתפרש השער השוכב ע"ג הנגע, אלא שצומח בנגע אפי' צומח לחוצה לו, וכללא דכל הני מיעוטי הוא דבתר מעיין השער אזלינן, ומה שנתלבן מבחוץ אינו סימן טומאה לנגע, וכמש"פ הרמב"ן עה"ת פשרא דמילתא, ועי' לק' ס"ה סק"א שכתבנו דעיקר קרא לומר דלא סגי במחוברות לנגע מבחוץ אע"פ שפשיון מטמא בכה"ג, ואפשר דשער ששוכב בנגע והלבין תלינן שהנגע הלבינו והו"א דסגי בהוכחה זו שנגע גמור הוא.

ולכאור' לר"מ דסגי בלבנונית כ"ש לא איצטריך קרא לשוכב חוצה לו ואיפכא, דרק בשער לבן ס"ד להצריך שיהא בנגע, אבל אורך השער שהוא שחור אין סברא להצריך שיהא בנגע, ויש לפרש עפ"ז הא דבתוספתא אר"מ למילתי' שלא יהיו בנ"א מדמין כו' בתר דינא דשתי שערות שופעות חוצה לו כו', דממילתי' דת"ק שמעינן שיש שיעור בלבנונית, דע"ז שייך למיתני דינא דשופעות חוצה לו, וקאמר ר"מ דלא תימא דקמ"ל קרא דלבנונית שחוצה לו נמי מהניא, אלא דא"צ לבנונית טפי מכ"ש, [ואפשר דאתא למימר דלא ניזיל אחר הנראה כדס"ל גבי פרה] שו"ר דבנתק נמי דרשינן הכי, והתם ש"צ סגי בכל שהוא.

אבל הרמב"ם פ"ב ה"א פסק דסגי בלבנונית כ"ש והביא נמי בה"ב דינא דשוככות חוצה לו, משמע דאיצטריך לאשמועינן אף בשער השחור דא"צ שיהא שוכב ע"ג הנגע,

אחת חשיבי כשמים, מ"מ צריך למצא עכ"פ קצת חידוש בדין הנשנה, ואפשר דהאי סתמא ר"ש קתני לה, דהא דמצרכין לבנונית בשיעור השער, אין הטעם משום דאזלין בתר השער הנראה, ואז הי' מקום לומר דהנגע שבחוץ מלבין השער שבחוץ, וחשיב ששתי שערות הלבינו, א"ו בתר עיקרו אזלין, אלא דבעינן שילקה השער יותר עד שילבין ממנו כשיעור, ואפשר דלענין פרה כה"ג פסול, אלא דהתם י"ל דרק מדרבנן פסול, ובנגע לא משמע דלענין דרבנן מיתניא.

ואפשר דמיירי שמעור הנגע ולמעלה הם שנים, אלא שניכר שהיתה אחת ונחלקה, דפעמים הדבר ניכר מתחת העור, או מצורת השער, ולפ"ז חידוש הוא, דבעלמא אין לנו אלא הנראה מעל העור, ולענין פרה מסתברא דדינן כשמים, אבל בנגע בעינן שהנגע ילקה שני מעיינות וילבין שערן.

ג. **פ"א מ"ה** נסמך השחין לשתיהן כו' בפשוטו משמע דבעינן שיהא השער מבוצר בנגע, אבל אם צדו אחד של השער מגולה לעור הבשר או לשחין אינו מטמא, [ועי' לק' ס"ה סק"א], והא דתנן פ"ד מ"ג דמטמא באינו מבוצר היינו כלפי מחי' דבעינן מבוצרת בב' שערות מכל צד, וכ"כ הר"ש והרא"ש שם דשלא במבוצר היינו כדתנן בחוט היוצא מן הנגע ויש בו רוחב שתי שערות, א"נ בכל נגע בצדו כמ"ש בפיה"מ, ולכאור' בסברא נמי יש לדון דכשהשער בקצה הנגע אין מקומו משלים לגריס, דהא דתנן פ"ד מ"ד אין חוששין שמא מיעט מקום שער שחור את הבהרת מפני שאין בו ממש, היינו דוקא כשהשער בתוך הבהרת, אבל מצדו מנלן להתחיל מדירת הבהרת מן השער, וכיון שכן לא חשיב שהשער בבהרת אע"פ שהוא סמוך לה מג' רוחות, ולפ"ז דוקא קתני שער שחור דומיא דשער לבן שהוא בתוך הבהרת, אבל בצדה מתחילין המדידה אחר השער, [ושיעור שתי שערות לפ"ז דוקא

וצ"ע, ובאמת אי הוה הרמב"ם סבר דרישא רבנן דפליגי אר"מ לא הוה פסק כותי', דלכאור' צ"ל טעמו משום דבתוספתא נשנו רק דברי ר"מ, ובמתני' נמי שנה רבי דברי חכמים דתו"כ בדר"ש, ש"מ דלאו יחיד ורבים הוו, ונקטינן סתמא דתוספתא, ועכ"מ ומל"מ שם, ומבואר נמי דס"ל דלא תליא בדר"מ ורבנן דפרה, ועי' להלן דאין רא' מהא דשנה רבי דברי רבנן בדר"ש, דלא כהתו"כ.

שם במשנה כמה יהא בלבנונית רמ"א כ"ש רש"א כדי לקרוץ בזוג, בתו"כ קתני וחכ"א כשיעור, ופר"ש דהיינו ר"ש דמתני', אלא שר"ש פירש השיעור, ורבנן אמרו דבעינן לבנונית בכל השיעור לכל חד כדאית ל', ולפ"ז נראה דיש לקיים להלכה התו"כ דרבים פליגי אר"מ, ואי הוה תני במתני' כשיעור הוה תני וחכ"א, אך לפי שרבי רצה לפרש השיעור, דס"ל הלכה כר"ע, וד"ז לא שמע בהדיא אלא מר"ש, מש"ה תני ל' בדר"ש, דשאר חכמים דפליגי אר"מ במתני', איכא מינייהו דסברי כר"ש או כר"א, [וכן אי הלכה כדברי כולן להחמיר כדאמר נדה נ"ב ב' לא בעי למסתם לה בדברי חכמים], ולפמש"כ לעיל בתוספתא נמי משמע דרבנן פליגי אר"מ, ועי' להלן דמתני' דבסמוך הויא סתמא כר"ש, מדאיצטריך לאשמועינן בנחלקה מלמעלה, [ור"מ ור"ש לא איפשיטא בעירובין מ"ו ב' הלכה כמאן, וער"ח ב"ק ל"ו ב' שכ' דהלכה כר"ש ולע"כ בזה].

שם היתה אחת מלמטה כו' יש לעי' פשיטא דהא דנחלקה מלמעלה לא מחשיב ל' טפי, ואמנם איצטריך לאשמועינן דלא בעינן שהשתי שערות יהיו במרחק זמ"ז כשיעור שתי שערות, [דהא מינייהו ילפינן לשיעור מחי' ונגע, וס"ד דדוקא בכה"ג מטמאין, וקמ"ל דהשיעור נקבע כפי הרגיל, אבל אף בסמוכין זל"ז מהני], וזה נלמד מדקתני דוקא כשהיא אחת מלמטה טהור, הא בשמים דומיא דאחת טמא, וכענין שאמרו נדה נ"ב א' דאפי' בגומא

והיקף השחין מתפרש שפיר שהשער נשאר בבהרת אלא ששחין מקיף הבהרת שסביבו ומבדילו משאר הנגע, ואין כגריס במקום השער, וכן חלקן יש לפרש שנחלק כל הנגע לשנים ע"י השחין, ויש כגריס בכל צד, ונמצא שיש בכל נגע רק שערה אחת, ועדיין צ"ע לברר דין הפסק השחין ואיך באמצע הנגע, וצירופן לשיעור נגע.

ד. **פ"ד מ"ו** הלכה המח' טמאה מפני שער לבן, לכאור' ה' נראה דד"ז דוקא הוא, דשער לבן שבתוך המח' אינו מטמא, ורק לענין הפכתו הבהרת ס"ל לרבנן דסגי בה' בתוך המח', דג"כ מכלל הנגע היא, וכן בסיפא בהיא ומחיתה כגריס וש"ל בתוך הבהרת נמי דוקא בהלכה המח' טמא מפני ש"ל, דש"ל אינו מטמא אלא בבהרת כגריס, ונראה דמשום הני בבי נקט נמי באיך הלך ש"ל וכן במ"ז במח' ופשיון וש"ל ופשיון, אע"ג דהתם לא תליא בהלכה המח' או הפשיון, ובזה ניחא הא דלא שנה התנא דין הלכה המח' בסיפא סמוך לדברי ר"ש, דהא רק ע"ז פליג ר"ש, אבל כיון דעיקר לישינא דהלכה המח' נשנה משום האי בבא, לכך הוצרך לשנותו תחלה, ואגב זה שנה באיך נמי הלכה, [שו"ר דל"ק דברישא אית לי' לאשמועינן דהש"ל שכאן הוא ס"ט, ואח"כ לומר דגם כשהלך טמאה מפני המח'], מיהו אשמועינן נמי דהלך אחד מסימני טומאה אינו מטהר, וההיא דפ"ה מ"ב יש לפרש בבא אחר שהלך עי"ש.

ולכאור' ה' נראה דהא דקתני בתו"כ דשערה ממעט שער מחיתה ושער מקצתה אתי נמי אליבא דרבנן, ואיצטריך לאשמועינן דאין ש"ל שבמח' או שבנגע שאין בו כגריס בלא המח', מטמא מפני ש"ל, וכמש"כ דאף לרבנן דוקא הלכה המח' טמא, וזה נלמד מן הפסוק הזה דמשמע שער של הבהרת עצמה ושתהא כולה בהרת, ואף דמח' מיקריא נגע אבל לא בהרת ושערה אבהרת קאי, ור"ש סבר דכיון

כשאין השער בקצה דבעינן נגע כשיעור שתי שערות, והשער יהא באמצע, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ה סק"א בשם האחרונים ז"ל דלכל שער מייחסים חצי הריחוק מכל צד, ונמצא דבאמת השער באמצע, (וצ"ע בר"ש פ"ד סוף מ"ה במבוצר דנתק ששיעורו כגריס, ולע"כ), אבל מרן זללה"ה בס"ג סק"י"ב כתב דא"א לפרש שנסמך להן ועדיין הם בבהרת דא"כ הרי הן בטומאתן כדתנן במבוצר ושלא במבוצר, ועדיין צ"ע.

ואם נימא דהשחין רק נסמך אבל עיקר השער בבהרת, נוכל ליישב טעמא דלא חשיב שער פקודה, דלכאור' קשה הא דקתני סיפא דבהלכו השחין והמכוה והבהק טמא, ואמאי הא במקום הבהק אין נגע והו"ל שער פקודה, ויתכן שאין דין שער פקודה אלא בחזור למראה עור בשר, אבל שחין ומכוה שאינן ראויין לנגע או בצרבת השחין והמכוה ויש בהם מראה נגע, או בבהק שאין דינו כעור בשר לענין חזרה בפרחה בכולו, לא חשיב שער פקודה, אבל הדבר צריך ראי' לחדש כן, ומרן זללה"ה שם כתב דבתוך שבוע אין דין שער פקודה, דאם הלכה וחזרה הרי היא כמות שהיתה אע"פ שש"ל נשאר במקומו, ולפ"ד אף אם נולד ש"ל בשעה שהלכה הבהרת וחזרה בסוף שבוע חשיב בהרת קדמה, וצ"ע בזה, גם י"ל דשחין גרע מהלכה לה, דהתם י"ל דחזינן לה כמאן דאיתהא, אבל בשחין ומחית השחין דאפי' היתה לא הוה נגע או דהוה בדין נגע אחר גרע, וברמב"ם פ"ב ה מבואר דאף בסוף שבוע ראשון או שני טמא בהלכו להם, אע"פ שנסמך להם השחין בתחלה או בסוף ש"ר, וש"מ דלא חשיב ש"פ בכה"ג, ואפשר דאין דין ש"פ בתוך הבהרת, והכא מיירי בהקיפתן הבהרת, ועדיין ל"ע בכ"ז, אבל אם נימא דרק נסמך השחין נוכל לומר דכיון שעיקר השער נשאר במקומו ומוקף בהרת מג' צדין, חשיב שפיר בתוך הבהרת לענין ש"פ.

דכ"ז שלא הלכה המח"י אין הש"ל מטמא, חשיב נמי שלא הפכתו הבהרת, ואמרו לו דלא דמי דלענין הפכתו הבהרת כתיב שער בנגע הפך לבן כל שהוא בדין נגע, ואף המח"י בכלל נגע כדכתיב צרעת נושנת היא, עפרש"י שם.

אבל הר"ש כתב דמכאן אמרו אר"ש קאי ודרשא דשערה ולא שער מחייתה ומקצתה ר"ש דריש לה, ונראה דלא ניחא לי' לפרושי אליבא דרבנן דלדידהו אין נפ"מ בטומאתו, דנהי דאין הש"ל מטמא, הרי הוא טמא משום מח"י, וכשהלכה המח"י טמאה מפני ש"ל, וא"כ למאי הלכתא מעטינהו רחמנא, אבל לר"ש נפ"מ דכשהלכה המח"י טהור, מיהו י"ל דנפ"מ שאם טמאהו מפני ש"ל טהור, דתניא בתוספתא פ"ב הובא בר"ש סופ"ד דבהיו בו שתי שערות לבנות שקדמו לבהרת ושתיים שהפכתן הבהרת וטעה ואינו יודע איזה שהפכו ואיזה שקדמו טהור, וש"מ דצריך לדעת מאיזה ס"ט הוא מסגירו, וה"נ אם יחליטו מכח הש"ל, נהי דהדין אמת מפני המח"י, מ"מ לא מהניא אמירתו כיון דהש"ל טהור עדיין.

ולכאז נפ"מ נמי אליבא דר"מ בתוספתא הובא בר"ש פ"ו מ"ג דמח"י פחותה מכעדשה משלימה לכגריס, ומסתברא דלא עדיפא ממח"י כעדשה לענין שאין הש"ל שבתוכה או שבבהרת טמא כ"ז שאין בבהרת עצמה כגריס, (כ"ז לפמש"כ דלכו"ע אינו מטמא מיד, ועי' להלן), מיהו יתכן דלר"מ אף במח"י כעדשה וש"ל בבהרת טמא, דמח"י שמשלימתה משוי לה כשיעור, אבל עכ"פ בהיו במח"י ודאי אינן מטמאין, ובהלכה המח"י לכאזי כהפכתו הבהרת דמי, (ונפ"מ בתחלה דליכא פשיון לתוכו), ואם נימא דבהרת כגריס מלבד המח"י, ובה מח"י פחותה מכעדשה, וש"ל בתוך המח"י ג"כ דינו כהפכתו הבהרת, איצטריך קרא לומר דכ"ז שלא הלכה המח"י טהור, ועי' לק' סק"ה דלפמשנ"ת דעת כל

המפרשים דלרבנן שער מטמא מיד א"כ פשיטא דלענין זה בעינן מח"י שמצטרפת ומטמאה.

ואפשר דלא ניחא לי' להר"ש לפרושי מכאן אמרו דאינו טמא משום ש"ל עד שתלך המח"י, דאין הדבר מבואר בלישנא דברייתא, דהא קתני נמי הלך ש"ל טמאה מפני המח"י, וזה מתפרש אפי' הלך, מיהו עי' להלן דמדברי ר"ש מוכח דהיינו דקאמר ת"ק, ולפנינו בתו"כ הגרסא כיצד וזה מיושב טפי, דמפרש לענין מה נתמעט שער מחייתה, ומ"מ אם דעת הר"ש דלרבנן אינו יכול לטמא מפני הש"ל כשהוא בתוך המח"י, הרי האמת דמהאי קרא ילפי לה, והו"ל לדחוקי קצת ולפרושי לה אליבא דרבנן, ומזה משמע דדעת הר"ש לדינא שיכול להחליטו מפני ש"ל שבתוך המח"י, דאף לענין החלט חשיב שערה, ודלא כמו שנקטנו, וכמ"ק לשון הרא"ש שכ' דר"ש סבר שאין ש"ל ס"ט אם לא שיעמוד בגוף הבהרת, ומשמע דלרבנן הוי מיד ס"ט, מיהו פשטא דמתני' דבהפכתו הוא דפליגי, דאם איתא דלרבנן טמא משום ש"ל שבמח"י, אמאי נקט ר"ש למילתי' אהלכה המח"י ומפני שלא הבהרת הפכתו, טפי הו"ל לאפלוגי אעיקר הדין דמפני שאין שער בבהרת אלא במח"י אינו טמא, וממילא הוה שמעינן דלא מהני בהלכה המח"י, דמהיכי תיתי נחדש דאע"פ שכשהפך ה' טהור חוזר ומטמא כשהלכה המח"י, אבל אם זהו עיקר טעמייהו דרבנן, ניחא דר"ש פליג על דין הפכתו המח"י, אבל בעיקר דין ש"ל במח"י ליכא פלוגתא, ויש לדחות דכיון דת"ק נקט בהלכה הוצרך ר"ש למימר למילתי' בהלכה, דרק בזה איכא נפ"מ לטומאתו, ומ"מ הדבר דחוק שיפרשו מכאן אמרו נדון הפכתו, ולא יפרשו הפסוק בעיקר הדין אם השער מטמא במח"י, וצ"ל דנקטו בכח"ג שיש נפ"מ בעיקר הטומאה, וצ"ע.

אח"כ ראיתי שה' פשוט לכל המפרשים דלא כמש"כ דלכו"ע ש"ל שדינו דהפכתו

הבהרת הרי הוא מטמא מיד, והלכה המח' בכולהו לאו דוקא, מיהו אפשר ליישב הדרשא לרבנן במח' שאינה מטמאה משום מח' כגון בהק ופחות מכעדשה ושחין ומכוח, דמ"מ אין הנגע פושה לתוכו לטמאו משום פשיון, וש"מ דחשיב אותו נגע ולא הפכתו חברתה, ומ"מ מימעט משערה ולא שער מחיתה ולא מקצתה, ועי' לק' ס"ה ס"ק י"ד.

ה. שם ומודה שאם יש במקום ש"ל כגריס שהוא טמא, מדקאמר ומודה משמע דמיירי באופן שהמח' משלימתו שיהא בדין נגע, ומ"מ כיון שיש במקום ש"ל כגריס טמא, ובפשוטו מתפרש שהבהרת המקיפה את המח' יש בה רוחב שתי שערות ושמות, דעי"ז יש בבהרת עצמה שיעור גריס, דשיעור המח' ד' שערות וכשנוסף בכל רוח שתות שערה ברוחב שש, נשלם חסרון המח', ולפ"ז יש ללמוד מכאן דאילו ה' שחין או מכוח במקום המח' לא ה' ע"ז דין נגע כלל, כיון שאין כאן כגריס מלא בריבוע, והיינו דקאמר מודה דלענין זה מהניא המח', וכיון שיש בבהרת כגריס טמא.

מיהו יש לדחות דהיכא דהבהרת מרובעת ברוחב כגריס ולא פחות משתי שערות בעוביה, אע"פ שיש חלל בתוכה מצטרפת, ור"ש קמ"ל אפי' באופן שאין התוספת שבבהרת ברוחב כגריס, כגון בהרת שהיא ומחיתתה כגריס וחוט יוצא ממנה בשיעור המח', דבזה אי לאו דמח' באמצע מסתברא דלא ה' מצטרף, דעיקר שיעור הנגע בעינן שיהא ברוחב כגריס מרובע, ומ"מ לענין שיעור כגריס בבהרת לשער לבן סגי בהכי, ומיושב בזה מה שיש לדקדק בלשון המשנה דהול"ל ומודה שאם יש בבהרת כגריס טמא, דהא עלה קיימנן, ולשון שאם יש במקום ש"ל משמע דכולל בזה אופנים אחרים, ועוד דהו"ל למיתני האי ומודה ר"ש ברישא דיש בבהרת כגריס דמודה שאם הש"ל בבהרת ולא במח' טמא, אבל למש"כ דאתא לאשמועינן אופנים אחרים

ניחא, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ה ס"קח [במוקף] שכ' דלר"ש בעינן כגריס מרובע בלא מח', וצ"ע דא"כ מאי ומודה, ועמשנ"ת בזה לק' ס"י סק"ג.

אפשר דמודה ר"ש דאם יש במקום ש"ל כגריס, ואח"כ הלכה לה המח', דמקום המח' משלים לכגריס, אע"פ שלא נשאר כגריס מן הבהרת שהפכה הש"ל, ואפי' אי בעלמא כה"ג קרינן ב"י הפכתו חבירתה לרבנן דר"ע פ"ה מ"ג, (וצ"ע בזה בפ"ד מ"ז ח'), מקום המח' לא חשיב נגע אחר, וכל שנשאר בו כגריס, באופן שלא נתמעט באמצע מכגריס, טמא, דכל הזמן ה' השער באותו נגע ובמקום הראוי לטומאת ש"ל.

וי"ש להסתפק אם גם לענין שער פקודה חשיב ל"י ר"ש כנגע טהור, כגון שהי' בהרת כגריס ובה שער לבן, ונולדה לו מח' דהשתא אינו מטמא מפני ש"ל, בין אם הש"ל במח' או בבהרת, ואח"כ הלכה לה המח', מי חשבינן ל"י כשער פקודה, כיון שבזמן שהיתה המח' לא ה' השער הזה ראוי לטמא, או"ד כיון שהשער כל הזמן באותו נגע והנגע טמא, לא קרינן ב"י הפכתו חברתה, וזה עדיף מהלכה מקצת המח' לרבנן שצדדנו לקמן דאינו בדין ש"פ, דהתם ה' בדין נגע טהור, והכא נשאר בטומאתו מפני המח', שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ה סק"ד שכ' דיינו כשער פקודה לר"ש ואף כשחזר הנגע כגריס טהור, ואמנם לטעמי' אזיל בסק"ה דבעינן הלכה המח' בב"א, וכמש"כ בסמוך, מיהו דברנו הם לפמש"כ דמודה ר"ש שהמח' כנגע להשלמת גריס מרובע, וכדעת אאמו"ר שליט"א, וא"כ אין רא' מדברי מרן זללה"ה דס"ל דאין המח' משלמת כלל לר"ש.

כתב מרן זללה"ה בס"ה סק"ה דמתני' מיירי בהלכה המח' בב"א דאל"כ כשנתמעטה המח' מכעדשה שוב אין השער שבה מטמא, ואע"פ שחזר הנגע הו"ל כשער פקודה, או

ומחיתה כגריס ונראה במח' טמא, דכך מתפרש פשטות הלשון בהרת כגריס ובה מח', ורק כששונה בסיפא היא ומחיתה כגריס ה"ז מלמד דרישא כגריס מלבד המח', ועכ"פ אם הי' שונה בסיפא היא ומחיתה, הי' מתפרש דרישא דוקא בכגריס מלבד המח', ובא להשמיענו דרך משום ר"ש נקט התנא רישא בבהרת כגריס מלבד המח', אבל לרבנן בכל ענין טמא, ולפי שלא רצה לכתוב דבר שאינו מפורש נקט בלשון המשנה, והשמיט דלא נידוק מסיפא.

ו. פ"ה מ"ג שער פקודה כו' בר"ש הביא מתו"כ דטעמייהו דרבנן משום דכתיב והיא הפכה ולא שהפכתו חברתה, ומשמע מזה דאי לאו קרא הווי מודו רבנן דטמא, ויש להבין אמאי הרי אין השער הזה מלמד על הנגע האחרון שהוא חמור וממאיר, דהא לא חזינן לי' שהפך שער ללבן, ונראה דענין ש"ל הוא מגלה שיש לקותא גדולה עד שמקלקלת את השער, ובאמת אי לאו קרא הי' מקום לטמא אף שער לבן שאינו הפוך, דכשרואים שהשער נהפך ללבן ואח"כ באה בהרת, יש לתלות שהחולי התחיל להלבין השער ואח"כ נראה בעור הבשר וקמ"ל קרא דכ"ז שלא נראתה בהרת לא תלינן הקלקול שער בצרעת, אלא מקרה אחר אירע לו שהלבין, [ואפשר דמספק מטהרינן, או כיון דבדרך כלל מלבין העור תחלה, מסתבר לומר דהשתא נמי לאו מכח הנגע הלבין], אבל הכא דידעינן שהקלקול בשער בא מכח נגע, תלינן דמה שלא השחירו השערות, הוא מפני שהקלקול שגורם בהם עדיין קיים, הלכך כשחזר הנגע למקומו, חזר החולי בשלימות, שהוא מחליא את העור ואת השער, והר"ז כהלך מן הנגע ח"ג וחזר, דהשתא נשלם הקלקול כגריס, אע"פ שקלקול הח"ג דמעיקרא כדקאי קאי.

ולפ"ז יש לפרש דקמ"ל קרא דכ"ז דלא חזינן שהפכתו בהרת זו, לא תלינן שקלקול

בהלבין בב"א, [דהיינו שלא נתפשט מבחוץ כדליקה, אלא מבפנים יצאה הלבנונית לכל המחט בב"א], דלא היתה שעה שנטהר, ובאמת אפי' אם נדון ברישא דכיון שיש בנגע כגריס אפי' פחות מכעדשה במח' חשיב כנגע לענין זה, אכתי בסיפא ע"כ לאוקומה בב"א, שהרי כשנתמעטה המח' בצר לי' שיעורא, דלרבנן דר"מ פ"ו בר"ש מ"ג אין מח' פחות מכעדשה משלימה לכגריס, והו"ל כהלך מן האום כחצי גריס והניחו לש"ל במקום הבהרת דלרבנן דר"ע פ"ה מ טהור, מיהו יתכן דנהי דאם נולד ש"ל באותה שעה חשיב ש"ל שקדם את הבהרת, מ"מ בנולד בזמן שיש מח' וחזר הנגע על המח', לא קרינן בי' הפכתו חברתה, וחצי גריס דר"ע שאני, שהחצי השני, נגע חדש הוא, אבל כאן דהוה טפי נגע קודם שנתמעטו מכעדשה, השתא דמתכסה בנגע לא חשיב כנגע חדש, תדע דאי הוה מחשבינן הבהרת שמכסה את המח' כנגע חדש, לא הוה מהני לענין זה אפי' בב"א, דסו"ס נגע זה לא הפך את הש"ל, ועי' לעיל מש"כ אליבא דר"ש, וצ"ע בסוגיא דשער פקודה, ועי' לק' סק"ו.

בהרת כגריס ובה מח' פחותה מכעדשה אפי' אם נימא דלרבנן דר"מ דאין המח' מצטרפת, מ"מ אינה מעכבת את הבהרת מדין גריס מרובע, דסו"ס ממין טומאה הוא, (כענין ש"ל בתוספתא שבר"ש סוף מ"ד), מ"מ לענין טומאה ודאי אין השער שבמח' מטמא, דבעינן דוקא מח' שהיא ס"ט ומצטרפת, ורק לענין ש"פ יש מקום לדון בזה, אף דזה גרע מהאופנים דלעיל.

הרמב"ם פ"ד ה' העתיק רישא דמתני' בהרת כגריס ובה מח' כעדשה כו' ובסיפא לא פירש דהיא ומחיתה כגריס אלא נקט בהי' הש"ל בבהרת, ויש לדקדק דהו"ל לאשמועינן פלוגתא דסיפא דהא בגונא דרישא אם נראה בבהרת אף ר"ש מודה, ונראה דאדרבא הרמב"ם סתם לשונו לאשמועינן דאפי' בהי'

הצרעת קיים והוא מחליא את השער, אלא חולשא אית בי' דלא הדר בריא, אבל אין בו חולי שיוכל להפוך שער ללבן.

והא דאר"ע מודה אני בזה שהוא טהור יש לפרש דמסברא קאמר, דכיון שהעור שבמקום השער הבריא, לא תלינן שכת החולי להפוך שער ללבן עדיין קיים בשער, אבל כשנשאר השער לבן במקום הבהרת מסתבר דבמקום זה עדיין החולי קיים, והיינו דקאמר ואיזהו שער פקודה, דלכאור' הול"ל מודה אני בזה שהוא טהור אבל אם הניחו לש"ל במקום הבהרת כו' טמא, אבל השתא מתפרש דה"ק דבכה"ג שהלכה הבהרת ממקום השער לא מיקרי שער פקודה, דלא אמרי' שמופקד כאן שער עם חולי בהרת, ורק כשנשאר במקום הבהרת מיקרי ש"פ, וניחא בזה דאי מקרא דוהיא הפכה בעינן נמי כולה, כדררשינן לענין בהרת כח"ג ובה שתי שערות, והיינו דאהדרו ל' רבנן כשם שבטלו את דברי עקביא אף דברין אינן מקויימין, דרבנן מודו לעקביא דהו"ל ש"פ אף בהלכה כולה, אלא שבטלו את דבריו מכח הפסוק, וממילא אף דברין אינן מקויימין, דהפסוק ממעט תרוייהו, אבל ר"ע דמבטל דבריו מסברא שפיר מקיים חילוקו דבמקום הבהרת טמא, וכמשנ"ת, אבל הגר"א בא"ר גרס כשם שבטלת את דברי עקביא כו' ור"ל דטעמי' דר"ע גופי' נמי מהאי קרא דבעינן והיא הפכה ולא שהפכתו חברתה, אלא דס"ל דקרינן בה והיא הפכה, וצ"ע בפ"ד מ"ז ח' בפלוגתא דר"ע ורבנן, ולהגר"א שם באמת לר"ע תלינן שחזר אותו נגע.

ויצוי בתוי"ט בשם הראב"ד ומהר"ם דכמי שלא הלכה הבהרת דמי וחשיבא כמו הראשונה, וא"כ קדמה לש"ל, והנה אין לפרש דבריהם דכשהלכה וחזרה דמי, ונימא דל"ד להלכה אחר הפטור, דהכא הש"ל מוכיח דהיא היא, דודאי לענין פשיון כנגע חדש דמי, שאם הלך ש"ל אינו טמא משום פשיון, וכן אם לא הספיק להחליטו בש"ל עד שהלך לו ש"ל

מסגירו, (גם באופן שאין ראי' מדהלך לו), וע"כ ר"ל כמש"כ דעדיין כח הנגע גורם שישאר ש"ל, ולכן חשיב שיש בנגע ש"ל מכח נגע, והר"ז גורם טומאה לנגע זה דיש כאן לקותא גמורה שאף הופכת שער ללבן, מיהו לפמש"כ נראה דעקביא בן מהללאל לא דריש והיא הפכה לאפוקי חברתה אלא שהבהרת הפכתו, אבל לדעת הראב"ד ומהר"ם משמע דס"ל דחשיב נמי שהיא עצמה הפכתו, וזה צ"ב.

ויש לעי' אם דוקא בחזר כל הנגע כגרים למקומו הראשון חשיב ש"פ, או דסגי בחזר נגע למקום הש"ל, אע"פ שלא חזר גרים למקומו הראשון, ובאמת יש להסתפק אף אליבא דרבנן בלא נטהר הנגע כגון שפשה תחלה כח"ג ואח"כ הלך מן האום כח"ג, דכל הזמן נשאר הש"ל בבהרת כגרים, ולכאור' הי' נראה דבכה"ג טמא דאותה בהרת היא שפשה והיא שהפכתו, ורק בנטהר בינתיים פליגי, ועדיין צ"ע בפלוגתות דר"ע ורבנן פ"ד מ"ז ח' ט', ולפי הנראה שם אף בכה"ג חשיב הפכתו חברתה, דמשהלך מן האום כח"ג נטהר הנגע עד שיטמאנו הכהן.

ואפי' נימא דבכה"ג שהלך מן האום כח"ג אינו מטמא, אע"פ שלא נטהר שעה אחת, אכתי יש לקיים מש"כ לעיל סק"ה דבהלכה המחייב לא קרינן בי' הפכתו חברתה, ולכאור' ד"ז מוכח דבהרת שמחיתה יתירה מכגרים דנתמעטה והלכה לה טהורה אינה טעונה הסגר, וש"מ דמאותו נגע חשיבא, א"ו כל שכסתה הצרעת את המחייב לא חשיב נגע חדש, אלא אותו הנגע הוא שהלך ממנו הס"ט, וה"נ בדאית בי' ש"ל חשיב שפיר ס"ט, דלאו ש"פ מיקרי, דהא אותו נגע הוא.

יש לעי' אם יש דין ש"פ לעקביא קודם שנראה לכהן, דע"כ סומך הכהן על עדות הבעלים לידע אם הפכתו הבהרת, וא"כ י"ל דגם כשמעיד שהפכתו הבהרת והלכה וחזרה

טמא, או"ד דוקא כשהכהן קובע על בהרת זו שהיא טמאה הו"ל בדין הפכתו הבהרת, ולפ"ז תתפרש מתני' בבהרת שכבר קבע הכהן שהיא בדין בהרת, דדין בהרת נקבע ע"פ כהן, וכל שהלכה קודם שנראה לכהן, הר"ז כנגע טהור, ואינו קובע דינם כלל, נולפ"ז מסתברא דאפי' נראה לכהן ולא הספיק לטמאו עד שהלכה הבהרת וחזרה ג"כ אינו בדין ש"פ כיון שלא קבע בו הכהן הלכות, אבל אם נראה השער בבהרת שקבע בה הכהן דין הסגר או החלט אע"פ שלא הוחלט ע"י שער זה מ"מ השער טמא, ד"ז מבואר בהגר"א שכ' דשער לבן שנולד בתוך שבוע והלך דינו כש"פ, והדבר צריך ראי' כיון שלא הוזכר במתני' שנטמא בבהרת, וצ"ע, והרמב"ם בפ"ב ה"ז ח' העתיק הדין כשהוחלט ע"י הש"ל ע"ש, ועי' פ"ז מ' דלוקה על תלישת ס"ט אף קודם שבא אצל כהן, מיהו אין הכרח גמור מזה, - ויש להסתפק בהפכתו מחי', וקודם שנראה לכהן הלכה לה המחי' ועכשיו יש כאן בהרת כגריס ובה ש"ל, מי אמרי' דסגי בנראה לכהן הבהרת סביב, או"ד גם דין מחי' נקבע ע"פ כהן, והו"ל לא הפכתו הבהרת, ומסתברא דסגי בזה שהנגע שסביב נראה לכהן, אפי' את"ל דבעינן ראית כהן.

ז. בדין שער לבן שנולד באמצע השבוע ואח"כ הלכה הבהרת וחזרה בסוף שבוע, יש לדון אם דינו כשער פקודה, או"ד בכלל הא דתנן הרי היא כמות שהיתה גם לענין דיני ש"ל, ולפי צד זה אפשר דאפי' נולד הש"ל בשעה שהלכה הבהרת, כשחזרה בסוף שבוע ובה ש"ל, הרי היא כמות שהיתה, ואין לכהן ענין במה שנעשה בתוך השבוע, וחשיב בהרת קדמה לש"ל.

ובבהגר"א שבסוף המס' מבואר דאף בהלכה באמצע דיינינן לשער בדין ש"פ, וכ"כ אאמו"ר שליט"א בס' סק"ג דדין הלכה וחזרה בסוף שבוע הרי היא כמות שהיתה נאמר רק לגבי הנגע שהוסגר, אבל דברים

שנתחדשו בתוך ימי ההסגר לא חל עליהם דין הסגר דנימא שהשינוים שחלו בנגע לא משנים לגבייהו, ואין להקשות דא"כ בעינן ראית כהן בתוך ימי הסגר לענין ש"ל, דלעולם מסתמך הכהן על הבעלים לידע אם בהרת קדמה, וה"נ בתוך ההסגר, אבל דעת מרן זללה"ה בס"ג ס"ק י"ב דדין הלכה באמצע שבוע הוא ממש כאילו היתה כל הזמן לכל הדינים, דכיון שלא הצרכנו ראית כהן באמצע שבוע, ואפי' ודאי הלכה הרי היא כמות שהיתה, ה"ה דלענין ש"ל דיינינן לה כלא הלכה כלל, ואפי' נולד ש"ל בשעה שהלכה חשיב בהרת קדמה, דאע"פ שמראה הלך הרי היא כעומדת.

ויש להקשות לדברי הגר"א ואאמו"ר שליט"א דכשהלכה הבהרת הו"ל כש"פ, א"כ בהרת ובה שיערה אחת דחל גם על השערה דין הסגר, ישתנה דינה בהלכה וחזרה, ובפשוטו נראה דכל הדינים שהיו בשעת הסגר קיימין כשחזרה בסוף שבוע, וא"כ כשנולדה שיערה נוספת יחליט, ולא נדון השערה הראשונה כש"פ.

ועוד יש להקשות לפמש"פ הגר"א בפ"ה מ"א דלענין פשיון חשבינן לה כלא הלכה, א"כ מ"ט לענין ש"פ נחשבנו כהפכתו חברתה, והרי גדולה מזו מצינו לעקביא דלענין פשיון חשיב הנגע שחזר כנגע בתחלה, ומ"מ הש"ל טמא, וכמש"כ סק"ה, מיהו אין מזה ראי' לפמש"כ שם דאף לענין ש"ל ס"ל דחשיב הפכתו חברתה, אלא דמ"מ טמא, ומ"מ יש להשוות דין הנגע דחשיב שהיא היא לענין פשיון ולענין ש"ל, ובסברא נמי אם הלכה הבהרת לא מפני שנתרפאה אין השער צריך לחזור לשחרותו, עי' להלן.

ואף להסברא שכ' אאמו"ר שליט"א דברים שנתחדשו בתוך ההסגר, לא דיינינן בהו כמות שהיתה, יש לדון דאם נולד הפשיון כשהלכה הבהרת לא יהא בדין פשיון, ולפי' הגר"א במתני' שם משמע דבכל ענין טמא,

ועי' בזה לק' דבאמת אפשר לחלק במתני' שם עד"ז.

ברם לומר דש"ל שנולד בשעה שהלכה הבהרת חשיב בהרת קדמה זה דבר תמוה, דנהי דחדשה תורה שכל המאורעות שבנגע אינן כמוחלטות בתוך שבוע, ולכן אפי' נולדו ס"ט אינו מחליט, ואפי' הלכה אינו מטהר, מ"מ בשעה שהבהרת הלכה ליכא למ"ד שהיא כנמצאת במקומה, אלא דאמרי' שאם תחזור ש"מ שנסתתרה בפנימיות הגוף וחזרה כמ"ש הרמב"ן בפ' מצורע, (עי"ש דגבי בתים שאני), אבל בשעה שהלכה באופן עראי הרי הלכה, הגע עצמך נולד ש"ל קודם שהלכה ואח"כ הלכה ולא חזרה, הרי ודאי דחשיב ש"פ ולעקביא טמא, ואילו נולד הש"ל אחר שהלכה ולא חזרה ודאי דלא מיקריא הפכתו הבהרת, והא קמן דנחתנין למידע בתוך שבוע אם הלכה או לאו, וכיו"ב יש לצייר כשנולדה לו מחי' באמצע שבוע ונשארה בסוף שבוע, מי לא נחלק לענין ש"פ אליבא דר"ש בין נולד הש"ל כשהיתה בהרת לנולד כשהיתה מחי', וכן אם ש"ל בתוך הבהרת ובסוף שבוע פשה ויש במקום ש"ל כגריס מלבד המחי', דצריך לדעת מתי נולדה המחי' והש"ל והפשיון, ועוד יש אופנים שע"כ לברר מתי אירע השינוי בתוך השבוע, כגון שפשה הנגע וש"ל בפשיון דצריך לדעת מי קדם, נואפשר דאף הלך הפשיון בסוף שבוע, מ"מ הש"ל דינו כהפכתו הבהרת לענין ש"פ, דלא גרע מכל נגע קודם שנראה לכהן, אא"כ נימא דבהלך קודם שנראה לכהן אינו בדין ש"פ כמו שצדדנו לעיל סוסק"ה, ונימא דה"ה בפשיון בתוך שבוע, וכן בהלכה ונולד ש"ל וחזרה ואח"כ הפכה למחי' במקום הש"ל, מי נוכל להחליט שבזמן שהלכה חשיב נולד בבהרת מפני שאח"כ חזרה בהרת, או דנימא דכנולדו במחי' דמי מפני שבסוף שבוע היתה מחי', וכיון דע"כ למידע כשלא חזרה מתי נשתנית וכן שאר שינויים שאירעו, ה"ה בחזרה

לגבי מה שאירע קודם חזרה, [שו"ר דבזה גם דעת מרן זללה"ה ס"ג ס"ק ט"ו ט"ז דבנעשה שחין ובסוף שבוע צרכת טהור לרבנן מפני שהפסיק בטהרה, ואע"פ שהפסקה זו היתה בתוך שבוע, ומיהו דעתו ז"ל שם דבחזר עור הבשר בסוף שבוע לא נתחתנין לזה].

ולכן הי' נראה לומר דמש"כ מרן זללה"ה שם דבכלל מתני' דהרי היא כמו שהיתה שאם נולד בה שער לבן קודם חזרה מחליט ולא מקרי ש"ל קדם, אין כונתו כשנולד בשעה שהלכה, אלא דוקא בשעה שהי' הנגע, וקודם חזרה ר"ל אע"פ שהלך הנגע בינתיים, ובזה הדברים מיושבין דבדין הסגר נתחדש שכל סימנים שיהיו בנגע לטהרו או לטמאו אינם מוחלטים ובסוף שבוע זהו מצבו המוחלט, אבל ודאי דבשעה שהי' המצב העראי שהלך או נולדה בו מחי' ושאר שינויים, דייננין לי' לפי שעתו, ולכן אם נולד ש"ל כשהלכה טהור, אבל לענין ש"פ לא רק דאמרי' שהיא היא שהפכתו ולא קרינן ב"י הפכתו חברתה, אלא דנגע שהלך באופן עראי והניח שערו במקומו או במקום בהרת שהניח חצי', לא חשיב כלל שער פקודה שלא הניחה הבהרת את השער במצב של טהרה וחזרה, דמעיקרא היתה הליכת עראי ולכך לא טהרנוהו וממילא גם לא נטהר השער בכך, דהו"ל כחצי גריס הנשאר בהלכה בתוך הסגר, דלא חשיב טהרה אע"פ שלא נשאר בו כשיעור, וה"נ אע"פ שהנגע נסתתר בגוף, שפיר הניח השער בלבנוניתו, ולא נתרפא השער בשעה מועטת, כמו שהנגע מסתתר וחוזר, נועי' לעיל סק"ד דאשכחן דכוותה בבהרת שהיא ומחיתה כגריס וש"ל בבהרת והלכה המחי', דבשעה שנתמעטה, אם הי' נולד ש"ל הי' טהור, ומ"מ לענין ש"ל שהי' טמא מתחלה לא חשבינן מצב זה כש"פ, מיהו שו"ר דבכל הציוורים שכתבנו מודה מרן זללה"ה ומ"מ דעתו לחלק בין חזר בסוף לכמות שהי', לנשתנה בסוף

שבוע, וא"כ אין מכ"ז הכרח לחלק כדבריו ז"ל.

ולפ"ז נראה דה"ה לענין פשיון אם יש חילוק אם הפשיון מתחיל מכון הנגע או מחוצה לו, השתא נמי אם פשה כשהלכה הבהרת לא חשיב פשיון מתוך הנגע, דנהי דמשחזר חשבינן לי' אותו נגע ואם פשה טמא, אבל כשהלך אין הפשיון מתייחס לנגע, ואמנם אפשר דאף כשמתחיל הפשיון מרחוק חשיב פשיון דמקום חיבורן מתייחס לנגע שהוסגר, ותו הו"ל נגע אחד, נועי' פ"ח מ שתי בהרות אחת טמאה ואחת טהורה פרוה מזל"ז ובתוספתא מחלק ר"ג? אם פשה מן הטמאה או מן הטהורה, מ"מ כשהלכה הבהרת ופשה מבחוץ לתוך המקום שהלכה ואח"כ חזרה י"ל דלא חשיב פשיון דידה, דנגע אחר הוא שפשה תחתיו, ואם הפשיון שמבחוץ נתפשט תחתיו כשהלכה, י"ל דלא חשבינן לי' כחזרה, דהא חזינן שנגע מבחוץ מתפשט לתוכה, הגע עצמך בהי' עוד נגע כגריס חוצה לה והוא לאחר הפטור, או פחות מכגריס, וכשהלכה פשה למקומה, הרי הדעת נוטה לייחס הנגע לפשיון ולא לומר דהבהרת שהלכה היא שחזרה, ומה שנראה בצורת פשיון דאידיך לאו כלום הוא, ועד"ז נראה לפרש מתני' דספק שהיא היא ספק שאחרת באה תחתיו, כמשי"ת לק' סק בס"ד, כללא דמילתא כל דבר נוסף שמתהווה כשהלכה, נקבע דינו כנתהווה בלא נגע.

והנה מרן זללה"ה הוכיח ממתני' פ"א מ"ו דש"ל שנסמך לו שחין או בהק והלכו להן בסוף שבוע טמא, וש"מ דלא חשיב ש"פ מה שנטהר באמצע שבוע, [מיהו ברמב"ם פ"ב ה"ד ה' משמע דבהלכו להן טמא אפי' הלכו רק בסוף שבוע ראשון או שני, ועכ"פ משמע דאפי' בראשון לא הלכו רק בשני, טמא, וגם משמע דאף בבאו אצל כהן כך ואח"כ הלכו להן טמא, וש"מ דלאו מדין תוך שבוע אתינן עלה], ולכאור' יש לדון דמאורעות חיצוניות

שנתחדשו בנגע בתוך שבוע אינם בכלל הלכה וחזרה, וכיון ששחין המורד אינו מטמא בנגעים, הרי נשתנה עיקר הנגע, כמו בגד שצבעו דנטהר מיד לרבנן בר"ש סופי"א, ודמי לנגע שקרעו מן הבגד, ואמנם בהני לא שייכא טומאה אלא ע"י מעשה, וכאן אפשר שיחזור עור הבשר מעצמו, ולכן אפשר שלא יפקע ההסגר, [ומ"מ כשנעשה שחין ביום השביעי שחרית יש לדון שיטהר דאינו ראוי לטומאה בסוף שבוע], אבל עכ"פ אינו ענין לדין הלכה וחזרה שזה במאורעות של הנגע מצד עצמו, דבזה שייך לקבוע שכל השינויים עראי, אבל לא במאורע חיצוני, וכיון שכן יש מקום לדונו כש"פ בתוך שבוע, מיהו אם נימא דבנעשה כולו שחין בתוך שבוע אינו נטהר, הרי"ז מוכיח שבסוף שבוע אם יחזור לעור הבשר נדונו כמותו נגע, דאל"כ הי' ראוי שיפקע ההסגר, וממתני' אין ראוי דלא פקע, די"ל שמקום הש"ל באמת דינו כמחי' פחותה מכעדרה, ולפ"ז הדק"ל נהי דבהלכה וחזרה לא חשיב ש"פ, אכתי בנעשה שחין מנ"ל דטמא, ובאמת יש לשאול אף לעקביא אם גם בנעשה שחין טמא משום ש"פ כשחזר לעור בשר, וכן בדין ש"ל שהי' בעור הבשר אם מטמא בשחין, עתוי"ט בשם מהר"ם שם, וכ"ז תלוי גם במתני' פ"ז מ"א, ואפשר דאין דין ש"פ כשהשער באמצע הבהרת המוסגרת או הטמאה, דאע"פ שמקום השער אינו מטמא, מ"מ חשיב הכל אותו נגע, וכמו שאין הנגע פושה לתוכו, דכשהלכו להן לא מסתבר לחשבו הפכתו חברתה, [וצ"ע בזה בפ"ו גבי צירופי פחות מכעדרה לשיעור גריס או לריבוע הגריס, עסק"ה בזה], ועמש"כ לעיל סק"ג, ועדיין צ"ע.

ח. **בבהגר"א** שבסוף המס' דקדק בהא דקתני וחכמים מטהרין, דהא אינן מטהרין אלא מהחלט אבל מסגיר, וכנראה מה"ט הוסיף לפרשה בתוך הסגר דהשתא חכמים מטהרין לגמרי שהרי הלכו להן ס"ט,

אחת מהני ח"ג, ובעינין שילוד שיערה נוספת בחצי השני, ודוחק, וגם הול"ל והניח שתי שערות במקום הבהרת), ואי משכחינן טעמא דר"ע אמר למילתי אחר החלט מש"ה נקט ב"ש, ולת"ק ה"ה שיערה אחת.

דינים שנתבארו בשער פקודה, א. פלוגתא דש"פ מצינו בנטהר השער בינתיים, אבל בנשאר בטומאתו אפשר דלכו"ע טמא, כגון בהרת כגריס ובה ש"ל פשתה כח"ג ואח"כ הלך מן האום כח"ג ונשאר ש"ל בח"ג, ולפמשנ"ת לק' ס"ק י"ג דכשהלך מן האום כח"ג צריך הכהן לחזור ולטמא הפשיון כדתנן וחכ"א תראה בתחלה, מסתבר דחשיב נמי הפכתו חברתה, וצ"ע, ב. בהרת שהיא ומחיתה כגריס וש"ל בבהרת או במחי' ונתמעטה המחי', דהשתא אין הנגע מטמא, ושער שנולד עתה טהור, כ"נ לכאו', מ"מ כשהלכה כל המחי' והנגע כגריס, הרי הש"ל מטמא לכו"ע, דלא קרינן ב' הפכתו חברתה, תדע שאילו לא ה' בו ש"ל, לא ה' טעון הסגר, ואע"פ שנשלם לגריס אחר הפטור, א"ו אותו נגע הוא, ולר"ש יש אופן עדיף מזה, דהפכתו בהרת כגריס ואח"כ נולדה בו מחי' והלכה לה המחי', דלא נטהר הנגע שעה אחת, וגם אינו נגע אחר, ומרן זללה"ה כתב גם בזה דדינו כש"פ, ג. נולד ש"ל בתוך הסגר ואח"כ הלכה הבהרת וחזרה בסוף שבוע, א"נ בשערה אחת שהיתה בשעת הסגר והלכה הבהרת וחזרה, איכא פלוגתא אם דינו כש"פ, או דלכו"ע טמא, - נולד כשהלכה הבהרת נראה דלכו"ע טהור, ד. נעשה שחין במקום השער יתכן דגרע מש"פ, כיון שאין המקום ראוי לנגע, וגם יש להסתפק במחית השחין כיון שזה סוג נגע אחר, ומתני' תתפרש דוקא מפני שהשער שנשאר בבהרת ובתוך חללה, ולא קרינן ב' הפכתו חברתה, ודעת מרן זללה"ה דדינו כש"פ, ובתוך שבוע לכו"ע טמא, ה. לכו"ע הבהרת שחזרה תראה בתחלה, ורק לענין דין ש"ל פליגי, ואפי' הלכה אחר החלט

ואף דלשונו ז"ל משמע דמטהרינן ל' משום דהלכו להם סימני טומאה, אבל ע"כ כונתו רק בסוף שבוע שני, דבסוף ש"ר אפי' הלכו יסגיר כדתנן פ"ז מ, וא"כ לא הוצרך להזכיר דהלכו להם ס"ט, אלא דהו"ל עומד בסוף שבוע שני, אבל עכ"פ זו כונתו.

ובפשוטו נראה דמטמא ומטהרין אשער קאי, כדקתני רישא שער פקודה עקביא ב"מ מטמא והיינו את השער.

וכבר כתבנו לעיל סק"ו דאף לעקביא הו"ל בדין נגע חדש לענין פשיון, וה"ה לענין שיראה בתחלה, ולכן לא שייך למיתני בדברי רבנן יראה בתחלה, דאף לעקביא כן, ונפ"מ כשעדיין לא החליטו הכהן והלכו להם ס"ט, דדינו כבתחלה ויסגיר כדתנן פ"ז מ, ואפי' לא טהרו הכהן כשהלכה וחזרה נמי משמע דיראה בתחלה, ואע"ג דמתני' פ"ד מ"ז קתני רק לאחר הפטור, בפשוטו ה"ה מוחלט כיון שאילו ראה הכהן ה' פוטרו, ורק בהסגר דאפי' ראה שהלך אינו פוטרו, הרי היא כמו שהיתה.

יש לדקדק בלישנא דמתני' דברישא קתני בהו ש"ל ובמילתי' דר"ע קתני בהו שתי שערות, ובסברא יש מקום לומר שאם ה' בבהרת הרבה ש"ל, ונשאר ש"ל גם במקום שהלכה הבהרת, הרי"ז מוכיח דמה שנשאר השער לבן אינו מפני כח הבהרת הקיימת, דאף במקום שהלכה הרי הוא לבן, והרי לר"ע זהו החילוק בין רישא לסיפא, דכשאין בהרת לא תלינן שהקלול קיים, אלא דלא הדר לבריותי', וכמשנ"ת סק"ו, וא"כ י"ל דלהכי תני שתי שערות דכל הש"ל נשאר בבהרת, אבל צריך ראי' לחדש כן, ואי בעינן לר"ע דוקא שחזר הח"ג למקומו, יש לזה יותר טעם, והרמב"ם בפ"ב ה"ז ח' ג"כ דקדק לכתוב ברישא ש"ל ובסיפא שתי שערות, אלא שהמשיך שם והניחו לשתי השערות, ובמתני' קתני ש"ל, (ואולי הוה ס"ד דדוקא לשעה

הראשון, וגם הול"ל ספק שהיא במקומה ספק שלא במקומה, ועצם הספק ששכח את מקומה אינו מרומז במשנה, ול"מ לאוקומה בכה"ג, אבל הא דהלכה ל"ק כ"כ שאינו מפורש במשנה, דבלשון תחת' משמע שהיא איננה, ובאמת הגר"א לא הזכיר דודאי הלכה, אלא ספק שהיא במקומה ספק שאחרת באה תחת' במקו"א, אבל אם הספק שמא לא הלכה כלל, מה"ת נחוש שהיא הלכה ונגע זה במקו"א הוא, דצריך לחדש שני ענינים, (וגם לפ"ז י"ל דבדידינן שהלכה ספיקו טהור).

ואפשר דאם בשעה שהלך הנגע באמצע השבוע, ראינו שהתחיל הנגע להתפשט מהקצה השני למקום הנגע הראשון, חשיב שאחרת באה תחת' בודאי, הגע עצמך בה' סמוך לשם נגע לאחר הפטור וראינו שהוא פשה לתוך החלל, מי נימא שהיא היא שחזרה, מיהו בזה יש לדון דאף כשהנגע במקומו הפשיון מתייחס לשני, משא"כ כשאינו בדין נגע כגונא דמתני' שהתחיל להתפשט מקצה הסלע עד הגריס, דבזה אם הגריס נמצא מתייחס החיבור כפשיון לגריס, עי' פ"א מ"ו, אבל בדלית' לגריס וחזינון שמתפשט מבחוץ למקום הנגע שהלך, אמרי' דאחרת באה תחת', [שוב שמעתי מאמור"ר שליט"א דפשיטא לי' דאף בכה"ג לא חשיב שאחרת באה תחת' כין דחזר הנגע למקומו, תלינן הכל בנגע, ולכן אין עצה במתני' אלא כהגר"א], וקמ"ל במתני' דהיכא דהלך הנגע, ולא ידענו איך חזר, לא חיישינן שאחרת באה תחת', אבל בדחזינון שחזרה ופשתה אין כאן ספק שהיא היא, והיינו דתנן הרי היא כמו שהיתה, ואפשר דלא איצטריך לאשמועינן אלא בהרי היא כסלע, דיש שיעור גריס מלבד הגריס הראשון, [כ"נ לכאור' דבתשבורת ודאי יש בסלע שני גריסין, ולע"כ, עי' נדה נ"ח ב' בדם צפור כסלע, שו"ר שמרן זללה"ה בסוס"ח נסתפק אם יש בסלע כגריס וחצי, ומבואר דפשיטא לי' שאין בו ב' גריסין], וא"כ הרי

ולא הספיק להראותה לכהן עד שחזרה, דלא נאמר דין הלכה וחזרה אלא בתוך הסגר, ו. צ"ע אי בעינן חזרה כולה למקומה, או דסגי שהשער עתה במקום בהרת כגריס, וזה תלוי בדין א', ואליבא דר"ע כתב מרן זללה"ה דדוקא חזר למקומו ולע"כ, ועי' לק' ס"ה סוסק"ה, ז. צ"ע בדין הלכה וחזרה וקודם שנראה לכהן, אי קרינן ב' הפכתו בהרת, כשלא נתברר בסוף שזו בהרת ע"י שכהן טמא או הסגיר הכהן את הבהרת, והרמב"ם העתיק מתני' אחר החלט, ומ"מ צריך ראי' שזה דוקא, וראיתי בתפא"י דדקדק במתני' מדקתני סתמא דה"ה קודם שבא אצל כהן, - מיהו א"צ שיטמאו הכהן מחמת ש"ל, דאף בנולד תוך הסגר שלא נטמא עדיין כ' הגר"א דיש בזה דין ש"פ, וכ"נ דיש דין ש"פ בשערה אחת.

ט. פ"ה מ"א ספק שהיא היא ספק שאחרת באה תחת', משמע דאי הוה ידעינן שאחרת באה הי' טהור, ויש לעי' באיזה אופן ידעינן שאחרת באה הרי הספק אם הלכה וחזרה או שנשארה במקומה, אכתי אפי' הלכה וחזרה נקטינן שהיא היא כדתנן פ"ד מ"ז הרי היא כמו שהיתה, ואפי' אם לגבי פשיון בעינן שתשאר במקומה, אכתי לא הול"ל אחרת באה תחת', ובפשוטו הא דהרי היא כמו שהיתה לענין פשיון נאמר, דאף שנפ"מ לענין הסגר ככתחלה ב' שבועות, מ"מ הענין מתפרש דמדין הסגר שמעינן שאין לנו אלא מה שנראה בסוף שבוע, וממילא אף לענין פשיון כן, וא"כ אף אי ידעינן בודאי שהלכה וחזרה טמא.

והגר"א פי' דמיירי בודאי הלכה, והספק אם חזרה למקומה, דנסתפק לן מקום הנגע הראשון אם הי' במקום זה, דאם לא חזרה למקומה ממש, חשיב דאחרת באה תחת', ולשון באה תחת' משמע בהדיא שבאה במקומה, דמה יש להזכיר ענין תחת', בזה שקיבל נגע אחר לעונש בגופו במקום

יש כאן שיעור נגע חדש, ומ"מ בדחזינן שפשה מבחוץ והבהרת הלכה, י"ל דלעולם חשבינן לה כאחרת, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ה ס"ק כ"ו ועי' לק' ס"ה סק"ה.

ודברי הראשונים ז"ל סתמן כפירושן דלא כהגר"א, דליכא למסתם אחרת באה תחת' במקו"א, ולשון פיה"מ וזו אשר נראית עתה היא אחרת גדולה ממנה התחדשה במקומה, ואינו מתפרש כלל שהתחדשה במקו"א, אבל מסתמות דבריהם משמע גם דהספק שמא לא הלכה כלל, וכלשון הרא"ש דאוקמוה אחזקתה ולא הלכה, וכ"ה בתוי"ט בשם פיה"מ, ואמנם אפשר לדחוק ולא הלכה לגמרי אלא חזרה, וממילא לא אורעה חזקתה, דכל בתוך שבוע הרי היא כמו שהיתה, מ"מ פשטות דבריהם ל"מ כן, ואפשר דמפרשי שלפי גודל הבהרת וצורתה המחודשת יש סברא לומר שאחרת היא, וזה מעורר לחוש שהראשונה הלכה, ואמנם ודאי אף כשהראשונה הלכה וחזרה למקומה ואח"כ פשתה הרי היא כמו שהיתה ולא אמרי' דאחרת היא, אבל כשאנו חוששים שאחרת היא, נאמר שהראשונה הלכה, וזו התחילה במקום הסלע ונתפשטה לתוך הגריס, וכך מתפרש לשון שאחרת באה תחת', דהיינו בהרת ממקו"א נתפשטה תחת', אבל בהלכה וחזרה באמת אין להסתפק דאחרת היא, כדתנן הרי היא כמו שהיתה, ומלשון הרמב"ם פ"ד ה"ה ו' משמע קצת דרך כשחזרה כמות שהיתה תלינן בודאי שהיא היא, אבל בחזרה גדולה יותר, ספקו טמא, נויש לדחות דמשום סיפא דנתמעטה נקטי', אבל לפו"ר אין נראה כן], והיינו כשמיד חזרה גדולה ולא כשנתפשטה ממשוה לגריס וסלע, וזה ע"ד מש"כ.

י. פ"ד מ"ז הלכה וחזרה בסוף שבוע ה"ה כמות שהיתה לאחר הפטור תראה בתחלה, בר"ש הביא דפלוגתא היא בתו"כ ולרבנן אף לאחר הפטור טהור, והדבר

מחודש לומר שמי שהי' בו נגע במקום מסוים, שוב לא יטמא באותו מקום, ואמנם בסימני טומאה ודאי טמא, אבל עכ"פ אינו בדין הסגר, וזה לא מסתבר כ"כ ואטו הבא כולו לבן ופטרו, לא יטמא בנגעים אם הלך נגעו, ועוד דא"כ לחומרא נמי בהלך אחר החלט וחזר יטמא לרבנן וכגון שחזר עם הפשיון, ובפ"ה מ"ג גבי שער פקודה מבואר דלרבנן חשיב הפכתו חברתה, ועוד דא"כ מתני' יחידאה היא, ועוד דבתו"כ מממעט הלכה וחזרה מהיא, ומאי עבדי ל' רבנן, ובאמת יש לשאול ל"ל קרא למעוטי, אלא דבזה י"ל דס"ד דבהלכה וחזרה מיד, נתלה שהיא היא המספחת ולא נחזור ונסגיר, אבל רבנן דמטהרי סתמא, משמע אפי' לעולם וזה אינו מובן מ"ט.

והראב"ד בתו"כ שם כתב דלא מיירי שהלכה כולה דהא תנן תראה בתחלה, אלא הב"ע הלכה מקצתה וחזרה, ופליגי כיון דחלק מהגריס כבר נטהר בב' שבועות, אינו זוקק להסגר, ור"י סבר כיון דנתמעטה מגריס הו"ל כהלכה לה, ומפרש דהיינו פלוגתא דר"ע ורבנן בפשתה וכנסה, ולשון התו"כ מה יעשה לה ר"י אומר כו' משמע שזה נדון בעיקר מיעוטא דהלכה וחזרה, ואילו לפי' הראב"ד אין כאן אלא פלוגתא אם הלכה מיעוטה ככולה, אבל בהלכה ידעינן דתראה בתחלה, ועוד דמיעוטא דהיא אין בו הכרע לנדון מקצתה, דלכו"ע היא פרט להלכה, ופלוגתתם אם הלכה מקצתה מאי, וא"כ יש לפרש המיעוט על הלכה כולה, והיכי סתים בתר הכי מה יעשה לה על כונת מקצתה.

ואין נראה לפרש דפליגי בהיתה עזה ונעשית כהה או כהה ונעשית עזה, אפי' בלא הלכה כההיא דתנן פי"א מ" לר"י, א"נ בהלכה וחזרה תוך הסגר דיש סברא לומר דנגע חדש הוא, דגבי בגדים דריש לה ר"י מקרא ואפי' פשה אינו מטמא, אבל הכא משמע דרק בדין עמד ב' שבועות פליגי ולענין לפטור, אבל

כבר ידענן שיהא בה הסגר טפי מב' שבועות, נדלא משמע דפקע ההסגר כשהלכה לר"ן, ול"ד כ"כ לסוף שבוע שני דפקע דין הסגר הראשון, אבל הכא בשבוע שני עדיין הוא מוסגר מדין ראשון שאפי' לא הלכה וחזרה הי' מוסגר, ולכן מיושב טפי לומר דרק בשבוע שני קאמר וכמש"כ, ובסברא נמי נראה דכשחזרה בתוך שבוע ראשון עולה לה לשבוע, ורק לענין צירוף ב' שבועות יש לחלק בהלכה וכמשנ"ת, שו"ר מובא בשם קרבן אהרן שכ' לנטות מפר"ש ולאוקומה בהלכה וחזרה תוך שבוע, ואינו תח"י, ע"ש.

ויעזי במתני' פ"א מ"ד דקתני נשתנה ופשה נשתנה ולא פשה כאילו לא נשתנה ר"א יראה בתחלה, ולכאור' הול"ל נשתנה כאילו לא נשתנה ותו לא, אבל כיון דאשכחן לר"י דבהלכה וחזרה ליכא דין עומד, הי' מקום לפרש דהיינו דקאר"י יראה בתחלה דאינו כעומד ב' שבועות, אלא דהו"ל כהלכה וחזרה, אבל לענין פשיון דאף בהלכה וחזרה טמא, ה"ה בבגדים, קמ"ל, ועי' לעיל ס"ג סק"ח דקמ"ל עוד לרבנן דהוי כעומד לחומרא).

וראיתי במלבי"ם שכ' דמתני' דהלכה וחזרה ה"ה כמו שהיתה דלא כר"י, ולפ"ז אינו ענין לדרשא דמספחת היא, דאף בשבוע ראשון ואפי' הלכה כגריס וחזרה כסלע תראה בתחלה, ואפשר דמהכא יליף דדוקא כשהיא כל הזמן מיירי קרא, ואה"נ דלאו דוקא לענין דינא דמספחת נאמר, ויש להביא סמך לדבר מפלוגתא דר"י גבי בגדים בנשתנה מירקרק לאדמדם דהתם נמי קתני בתו"כ כהאי לישנא, והתם נמי הפסוק נכתב בהסגר שני, וה"ה בהסגר ראשון ובפשיון, וניחא בזה דא"צ לדחוק ולחלק בדיני הנגע בהלכה וחזרה, ועי' לק' ס"ק י"ז, [ואפשר דנשתנה באמצע שבוע ובסוף שבוע חזר לכמות שהי' לא יראה בתחלה, ובזה שונה נשתנה מהלך לר"ן].

בשבוע ראשון או אם פשה לכו"ע לא יראה בתחלה, אע"פ שנשתנה, וכיון שכן תו לית לן לחדש כלל פלוגתא בד"ז, ולעיל מינ' בתו"כ מייתי מקרא דאף בנשתנה כאילו לא נשתנה, ועוד כיון דבלא הלכה אלא שנשתנית אמרי' שהיא היא, הרי בכלל דין הסגר דה"ה בהלכה וחזרה.

(ואו"י י"ל דפליגי בהלכה וחזרה בסוף שבוע שני, דס"ל לר"י דאין בה קולא דעומד ב' שבועות, דנהי דלגבי השבוע נתחדש בדין הסגר דהרי היא כמו שהיתה בתחלת הסגר, אבל לגבי ב' שבועות כי היכי דבהלכה אחר שבוע ראשון וחזרה תראה בתחלה, י"ל דה"ה בהלכה בשבוע שני וחזרה, אינה זו שעמדה בסוף שבוע ראשון, ואמנם לגבי הסגר דשבוע שני חשיבא זו שהסגיר היינו לענין פשיון דטמא, אבל קולא דעומד ב' שבועות ליכא אלא בהיא ממש, ובלא מיעוטא דהיא לא היינו מחלקים כן, דכיון דלענין פשיון זוהי שהוסגרה, ה"ה לענין קולא דב' שבועות, אבל יש בזה סברא דלגבי אותו שבוע יש לקבוע דין הסגר בכל גווני, אבל לגבי שבוע ראשון הרי הלך לו אחר השבוע, והיינו דקאמר מה יעשה לו, שהרי הוא בסוף שבוע שני, והפסוק מיעטו רק מטהרה ולא פי' דינו, וקאר"י דיראה בתחלה דלא תלינן דמספחת היא אלא כשעומדת במקומה כל הזמן, אבל כשהלכה וחזרה אמרי' דאחרת היא ותראה בתחלה, וחכמים מטהרין ומיעוטא דהיא להלכה אחר הפטור הוא, [אם צריך מיעוט, עי' לעיל], ומ"מ הדברים מחודשים לחלק בין ש"ר לש"ש, וכן שמעתי מאמו"ר שליט"א שאין לחלק, וצ"ע.

ויתכן דאף בהלכה וחזרה בשבוע ראשון פליג ר"י, ולפ"ז הלכה וחזרה אינה כמו שהיתה אלא לענין פשיון, דזה מתפרש בעיקר דין הסגר אבל לענין קולא דעומד כל שהלכה אינה בדין עומד, ולפ"ז כשהלכה באמצע ש"ר

שם במשנה לאחר הפטור תראה בתחלה, בפשוטו בכלל לאחר הפטור כל שהי' ראוי לטהרו כשהלכה, כגון שהי' בה פשיון והלכה כולה וחזרה [ועי' פ"ה מ"ב], ולרבותא נקט לאחר הפטור דמחמירין עלי' ותראה בתחלה, וכ"ש לאחר החלט דקולא היא, ועוד דכיון דאילו טהרו פשיטא דטהור ה"ה בלא טהרו, משא"כ אחר הפטור, ועוד משום דקרא דהיא דממעטינן מיני' הלכה וחזרה מיירי לאחר הפטור דהיינו בסוף שבוע שני, ונלפ"ז דין ש"פ הוא אפי' בלא טהרו כהן בינתיים דסו"ס הא חזינן שהלכה, וצע"ק ברמב"ם פ"ב דמפרש לה בשטהרו], ולא בעי למיתני אחר החלט ואחר הפטור תראה בתחלה, דאחר החלט צריך שיטהרנו כהן, ואח"כ תראה בתחלה.

ברם אכתי לא ברירא לן הא דבסוף שבוע ה"ה כמו שהיתה, דמבואר בר"ש וברא"ש דסוף שבוע שני כ"ז שלא טהרו הכהן אין דינו כלאחר הפטור, ואע"פ שכבר הי' יכול לראותו והי' מטהרו, מ"מ כ"ז שלא ראהו נשאר בדין תוך שבוע, (ועי' בר"ש לק' ד"ה כנסה ולק' ס"ק כ"א), וזו מנין לנו הרי אין ללמוד מדין הסגר דקרא אלא הלכה בזמן שאפי' יראה הכהן שהלכה אינו יכול לטהרו, אבל בסוף שבוע דאילו חזי לי' מטהרו, אית לן למימר דאחרת היא, מיהו בזה י"ל דפשטי' דקרא לית לן לאוקומי שרואהו מיד בשחרית, וא"כ בכלל דין הסגר גם כל יום שביעי, אבל אכתי בראה אחר יום ז' אין בזה עיקר דין הסגר, וכיון דהלכה תראה בתחלה, ובאמת במתני' דסופ"ק לא קתני דהלכה האום וחזרה מטמא משום פשיון, ואיכא למימר דדוקא נקט הני שהגדון בסימני טומאה [דאף לאחר הפטור הדין כן כ"ז שלא ראה הכהן] אבל בהלך הגע אחר שבוע יראה בתחלה ותו אינו מטמא משום פשיון, אבל מרן זללה"ה בס"ג ס"ק י"ב פשיטא לי' דכ"ז שלא נראה לכהן דינו כתוך שבוע לענין הלכה וחזרה, וכ"ה פשטות

הדברים דכ"ז שלא נטהר מהסגרו הרי הוא בכל דיני מוסגר, ואפשר שזה נלמד מדין יום ז' דאע"פ שאילו ראה כשהלכה הי' מטהרה, מ"מ כשלא ראה משמע דאפי' הלכה וחזרה הרי היא כמו שהיתה, ומיני' ילפינן דכל שנמשך בדין מוסגר דינו כתוך שבוע, ומבואר מזה דהא דמאורעות תוך ז' אינן מוחלטים, אע"פ שנקבע כן מפני המציאות של ז' ימים, מ"מ הדין נמשך כ"ז שלא ראהו הכהן, דזה תלוי בדיני הסגר.

אבל אין נראה לחדש דכל שתלוי בראית כהן בין במוסגר בין במוחלט הרי היא כמו שהיתה, דרק בסימני טומאה מצינו כן במתני' פ"ה מ"ב, וסתמא דמתני' בשער פקודה דכל שהלכה וחזרה דינו כש"פ, אפי' לא טהרו הכהן, ואמנם לא הוזכר שם לא החלט ולא טהרה, והרמב"ם שהוסיף שהוחלט הוסיף שטהר, אבל אי בעינן שיטהרנו כהן הו"ל לתנא לפרושי, ובסברא נמי הלכה וחזרה אחרת היא, ורק בהסגר נתחדש מדין הסגר דכל המאורעות שבתוך ז' אינן מוחלטות ואין לטמא ולא לטהר על ידן, והבינו מזה דאפי' נתמעטה והלכה לה בכלל זה, [אח"כ ראיתי במ"א שכ' דמתני' דוקא קתני אחר הפטור, אבל אם לא טהרו הכהן דינו כתוך הסגר, ואיכא למידק נמי מרישא איפכא דדוקא בסוף שבוע, וצ"ת], שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ד סק"ד מבואר כמש"כ, ודן שם מטעם ראית כהן עי"ש.

שוב מצאתי ראי' לזה מירוי' פ"ק דמו"ק ה"ה דמבואר שם דהלך לאחר החלט ואח"כ פרח בכולו טמא, ואם איתא דכ"ז שלא טהרו כהן היינו אותו נגע שחזר א"כ הו"ל פורח מן הטמא, ועכ"פ הו"ל בדין פרחת מזו לזו פ"ח מ.

יא. ר"ש פ"ד מ"י תניא בתוספתא בהרת שטהרה מתוך החלט כו' אינה משמשת הסגר מעתה כו' פר"ש שפרחה בכולו

כלל לצירופי נגע אחר, ומש"ה קשיא לי, וגם אין נראה דנקט פרחא כדי לאוקומה בטהרה שע"כ ממעטתו מכגריס, ועי' להלן בזה.

ולפ"ז אף לפי מה שהוסיף הר"ש בפי' דמיתוקמא שפיר סיפא בפחות מכגריס, מ"מ אין ריוח לאוקומה בפרחה בכולו וכנסה, דכיון דע"כ לאוקומי הא דאינה משמשת הסגר בניתוסף עד כגריס, מתפרשא נמי שפיר בהלכו להם ס"ט ונתמעטה מכגריס, וצ"ל דמ"ש הר"ש דאינה משמשת הסגר מעתה היינו דאין מסגירין בה לעולם, ר"ל אפי' תתמעט ותחזור לכגריס, דכיון דס"ל דברייתא מיירי בכגריס כדמוכחא סיפא, ע"כ לאו בכה"ג קאמר דאין מסגירין, אלא לומר שאפי' יתחדשו סיבות להסגר אין מסגירין.

נמצא לפ"ז ג' פירושים, דמעיקרא ס"ד לאוקומה בכגריס, ומשכח"ל חידוש דא"צ הסגר, וחזר בו מזה דע"כ נדון דהסגר לא משכח"ל אלא בנתמעט, אבל לגבי פירושא דברייתא כתב דע"כ מיירי כולה בכגריס, ויתפרש נדון דהסגר באופן אחר מסיפא, ור"ל דלא משכח"ל בה הסגר לעולם, אפי' תתמעט ותחזור, ושוב הוסיף הר"ש דמתקומא סיפא נמי שפיר בפחות מכגריס.

והנה לפי מ"ש הר"ש דמתקומא בפחות מכגריס נתייבב הא דלא קתני דעלו ליטמא משום מחי', וכמ"ש הר"ש, דכיון דאית ב' פחות מכגריס לא משכח"ל מחי' מכח הנגע הישן לחוד, ואמנם אפשר שיצטרף עם החדש לבצר המחי', אבל הברייתא מיירי כשכל הס"ט בנגע הישן, וק"ק בלשון הר"ש שכ' וה"ה דמצטרפין במחי' באה בישנה והא דלא קתני לי' משום דלא פסיקא לי' דאם נתמעט כו', דלכאור' עיקר החידוש כשאין בישנה כגריס, דבאית בה כגריס הרי גם הישנה נטמאה משום פשיון כשנתחברה לחדשה, והו"ל שני נגעים דמצטרפין והו"ל כנגע אחד, וא"כ לא הו"ל להר"ש לומר דלא פסיקא לי', אלא דעיקרה

ואח"כ כנסה ועמדה על כגריס וקמ"ל דאינו זקוק להסגירו, ושוב חזר בו דהא בעינן שתתמעט מכגריס, ובברייתא מבואר דמיירי בדאיכא כגריס, ולכן צ"ל שטהרה ע"י שהלכה המחי' או הש"ל או הפשיון, וכבר כתב מרן זלה"ה בס"ה סק"י שנשתרבבו כאן שני פירושים וצ"ל כך ומיהו לא יתכן כו' ובפשיון הבא אחר הנגע ואי בפרח בכולו הרי הוא טמא כו' ומה שביניתיים הוא כמאמר המוסגר והוא הוספה שהוסיף הר"ש דסיפא דאבל עלו לו מיתוקם שפיר בפחות מכגריס.

ויש להבין למה פי' הר"ש מעיקרא בפרחה בכולו, הרי בפשוטו לית לן לאוקומי בפרחה וחזרה וכנסה, ונראה שרצה לפרש החידוש דאינה משמשת הסגר מעתה בנגע זה בעצמו, וע"כ לאשכוחי גונא שנשאר כגריס וא"צ להסגירו, ואי בהלכו להם ס"ט פשיטא דא"צ בהסגר, שהרי ההסגר הוא שמא יוולדו ס"ט, וכבר נולדו והחליטו, ואין חילוק אם נולדו והלכו ביום הראשון או שהלכו אחר ב' שבועות שהי' מוחלט, ולכן פי' דמיירי שכבר נטהר בפריחה וחזר לכגריס, ונס"ד דהר"ש דסגי בחזרה לכמו שהיתה, וכיון שהלך הסימן טהרה, נשתנית צורת הנגע הי' מקום לומר דהכגריס כנגע חדש ויהא טעון הסגר, והיינו דקמ"ל שאינה משמשת הסגר, ול"ד להלך הסט"ו מאותו נגע, וזהו שכ' הר"ש דאם כנסה ועמדה על כגריס אין זקוק להסגירו, ואח"כ כתב פי' אחר דאינה משמשת הסגר מעתה היינו שאין מסגירין בה לעולם, ומשמע דכיון שחזר בו ולא מצי לאוקומה בכנסה לכגריס, לכך צריך לפרש דבכל מאורעות שיתחדשו אינה טעונה הסגר, ונעי' להלן, ואמנם אפשר לפרש דמעיקרא נמי ידע הר"ש דצריך להתמעט מכגריס, ומ"ש ועמדה על כגריס לאו דוקא ור"ל פחות מכגריס, וחזר בו רק משום סיפא דתוספתא, פשטות הדברים אין נראה כן, דלשון לא יתכן כלל לפרש כן, מתפרש דעיקר הפי' בטעות, וגם משמע דמעיקרא לא נחית

בהכי מיירי, ואפשר דר"ל אם נתמעטה מכגריס ברחבה, שאינה יכולה לקבל מחי' אף לא בצירוף עם החדשה, משא"כ ש"ל ופשיון, וה"נ מסתברא דהא דינא דאינה משמשת הסגר היינו בנשלמו לכגריס יחד, ובכה"ג מטמא משום מחי'.

ובאמת כולה ברייתא מיושבת טפי לפי' זה, דלפי' קמא דמיירי בכגריס הא דעלו ליטמא בש"ל ופשיון אינו ענין של צירוף, אלא דאחר הפטור נמי מטמא בס"ט, וכדתנן פ"ג דכל ס"ט מטמאין אחר הפטור, וא"כ מאי לשון עולין לו דקתני, וגם כבר קתני לעיל בפ"ק דאפשר לפשיון שיטמא בן יומו, ועוד מאי פשיון הבא אחר הנגע דקתני, ועוד דאינה משמשת הסגר מתפרש בנתמעטה מכגריס וחזרה, דאל"כ פשיטא דלמה יחזור ויסגיר, וכן לשון משמשת משמע ענין צירוף לנגע אחר, מדלא קתני אין חזור ומסגיר, ונמצא לפי' זה דהוא סיפא בע"א מברישא, מלבד ההוכחה מדלא קתני מחי'.

אבל לפי' בתרא שהוסיף הר"ש הכל מתיישב שפיר, דקמ"ל שבהרת זו אינה משמשת להסגר לבהרת שנולדה אצלה, וע"כ בפחות מכגריס מתפרשא, דאל"כ טמאה משום פשיון, והיינו לשון משמשת ועלו לו דהגדון להשלמת הנגע החדש, וכמו הגרסא שלפנינו משמשת את הסגור, וקמ"ל דביש בנגע החדש נמי פחות מכגריס, אינו מצטרף עמו להסגר, אבל מצטרף עמו ליטמא בש"ל, דלענין ש"ל אף זה שלאחר הפטור בדין נגע ושפיר מצטרף עמו, אבל בדין הסגר אינו חוזר לאחר הפטור, ואפי' אין בנגע החדש כגריס וכדתנן פ"ה מ"ג דהגדון רק משום ש"פ, וכן כשהחדש כגריס ואח"כ נולד ש"ל בישן, אבל מחי' לא קתני, דלא משכח"ל בישנה לחוד, כיון שאין בה כגריס.

ובפשיון מטמא רק כשבא אחר הנגע, דהיינו אחר שהנגע החדש הוסגר והוא בדין

נגע לענין פשיון, דלא מהני פשיון שבישנה, אע"פ שהיא ראוי' לטמא בפשיון, אם הי' בה כגריס, ולענין ש"ל חשיבא שיש בה גריס, מ"מ לענין פשיון כיון שהחצי השני אינו ראוי לפשיון אינו מטמא, וזהו שכ' הר"ש בדהסגירו משום חדשה ובסוף השבוע פשתה הישנה, וכן בתחלת הדברים כ' כשנולדה בהרת כגריס אצל הישנה, דכ"ז שלא הוסגרה החדשה אין הישנה משלימתה להסגר ולא לפשיון, ומשום ד"ז פי' הר"ש בחדשה כגריס, דלא משכח"ל פשיון אלא אחר הנגע, אבל משום ש"ל סגי בחדשה פחות מכגריס וכמש"כ, ובכלל אחר הנגע דקתני גם בחדשה פחות מכגריס שנטמאה בש"ל בצירוף הישנה, דהשתא אפי' הלך ש"ל מטמאין בפשיון, כיון שהחדשה כבר בדין נגע.

ולאמור לפי' בתרא מבואר דבהרת אחר הפטור שנתמעטה מכגריס וחזרה לכגריס אינה משמשת הסגר, דהיינו שהנוסף עד כגריס כנגע חדש, ואין הראשונה משמשת להשלימו לכגריס כדי להסגירו, דבאופן זה מיירי התוספתא שאינה משמשת הסגר, [ולפנינו בתוספתא משמשת את הסגור והיינו נמי שאינה משלימתו להסגר] אבל משמשת להשלימו לכגריס לש"ל ואף למחי', וכן אם החדשה כגריס סגי בש"ל שבתוך הישנה, [וה"ה למחי' בגונא דלעיל], אבל לא לפשיון עד שתהא החדשה בדין נגע לענין פשיון, דהיינו אחר הסגר או אחר החלט, ומבואר מזה דהשתא נמי חשבינן לנגע הישן פחות מכגריס דלא אהני צירופם אלא לענין מה שמטמא בתחלה, ולכן שייך לומר דעולה הישן לענין ש"ל אע"פ שאין בו כשיעור בפ"ע, ומה"ט לא קתני מחי', וכ"מ בר"ש דההסגר בא מכח החדש לחוד ומש"ה אוקמה לחדשה בכגריס, ופי' בתר הכי דההסגר משום חדשה, ואף לפי' קמא ע"כ לאוקומי הא דאינה משמשת הסגר בנתמעטה וחזרה, לפמש"פ לעיל.

אבל מן זללה"ה שם פי' הא דקתני פשיון הבא אחר הנגע דהיינו אחר שיהא הישן

דאחר הפטור, וספיקתנו לצד דבנטהרה כשיש בה כגריס לא יבטל דינה אף כשתמעט, ועי' לק' ס"ק י"ב מש"כ בזה.

הרמב"ם בפ"ד ה"ח ג"כ העתיק התוספתא דאינה משמשת הסגר כלשון הר"ש, וז"ל בהרת שטהרה מתוך הסגר או מתוך החלט שהלכו ממנה ס"ט אין מסגירין בה לעולם, ומדלא קאמר אין מסגירין אותה, משמע דלענין צירוף קאמר, והא דלא העתיק דלענין ש"ל ופשיון מטמא, י"ל דסמך ע"ז שכ' בפ"א ה"י דאחר הפטור נמי מטמא בכל ס"ט, מיהו לפי' הנוסף שבר"ש יש בזה חידוש נוסף כמשנ"ת לעיל, ובכ"מ בשם הרי"ק פי' דקמ"ל אפי' נשתנית משלג לסיד ומסיד לשלג, והוא עצמו הביא שבתוספתא קתני לה בהדיא בתר הכי בהרת אחר הפטור כו' ולא נתפרש למאי הדר תנייה, ועי"ש עוד.

יב. **בדין** בהרת לאחר הפטור שנתמעטה מכגריס וחזרה לכגריס, לענין ש"ל מתני' היא פ"ה מ"ג דמטמאה [ועי' לעיל ס"ק י"א די"ל דבגונא דמתני' שהפטור מפני שנתמעטה, אין בה דין לאחר הפטור], וה"ה לענין מחי', מיהו יש לדון אם טעונה הסגר, מי אמרי' דכשנתמעטה כהלכה לה דמי, ולא נשאר על הפחות מכגריס דין לאחר הפטור, כיון שכבר אינו נגע, והו"ל ככל בהרת פחות מכגריס בתחלה דכשנשלמה מסגירה, או"ד אף בנתמעטה נשאר על חלק זה דין לאחר הפטור, ואינו משלים לכגריס לענין סגר, וכבר נתבאר לעיל מדברי התוספתא והר"ש דבפשוטו מתפרשא דבנתמעטה וחזרה אינה משמשת להסגר, [וצ"ע בדברי מרן זללה"ה שדייק איפכא וכמש"כ לעיל, וכבר הביא מרן זללה"ה בס"ג סק' שדעת הראב"ד ומהר"ם דאינה טעונה הסגר, דהראב"ד פי' מתני' דכנסה ופשתה בבהרת כגריס, ור"ע מטמא וחכמים מטהרין, דהיינו בהי' בה כגריס מצומצם, וש"מ דאינו חוזר ומסגירה, ובפי' לתו"כ כתב דבהא פליגי ר"י ורבנן שם דקתני בהלכה

כגריס ויהא בו דין נגע, והוכיח מזה דמהני השלמה לישן לחשבו כגריס לענין הסגר, וקשיא לי' א"כ אמאי קתני דאינה משמשת הסגר, ולפמשנ"ת הרי בפי' ר"ש מבואר דהבא אחר הנגע היינו לאחר שיהא כגריס מהחדשה לחוד, ואף לפי' קמא נראה דעת הר"ש דכשנשלם לכגריס אינו טעון הסגר, דאף אם לא פי' כן הברייתא, נראה דפשיטא לי' שהנגע הישן אינו נשלם ע"י הנוסף, כמו בהרת חדשה שנוסף בה עד כגריס, וא"כ אין הישן טעון הסגר דאין בו כגריס, ורק לגבי ש"ל כיון דהחדשה ג"כ בדין נגע הו"ל כחד.

וי"ש להסתפק בהרת שנטהרה מפני שנתמעטה מכגריס, אם ג"כ דינה כבהרת אחר הפטור, די"ל כיון שסיבת הפטור מפני שהלכה לה, הו"ל כבהרת שאין בה שיעור מתחלה, דלא חל עלי' דין בהרת טהורה, ול"ד להי' בה כשיעור בזמן הפטור, דאפי' חזרה ונתמעטה לא משתנה דינה, [תדע דבנתמעטה מכשיעור א"צ כהן לטהר הנגע לפמש"כ לעיל סק"י דבהלכה אחר החלט וחזרה תראה בתחלה אע"פ שלא ראה כהן בינתיים, ונפ"מ לענין פריחה בכולו אחר שנתמעטה דלא דמי להלכו להם ס"ט במתני' סופ"ח], ואם נימא דלהוספה דפר"ש מיירי גם בפרחה בכולו וחזרה ונתמעטה מכגריס א"כ מבואר דאף בכה"ג אינה משמשת הסגר, אבל אין הדבר מפורש בר"ש, ובתוספתא אפשר דדוקא נקט כל הני דנטהרה כשיש בה שיעור בהרת, ועוד דאם לא חזרה ונטמאה בין הפריחה לזמן שנתמעטה מכגריס, א"כ נשאר בה הפטור שמתוך הפריחה דהי' בה שיעור נגע, ונדון דידן נוכל ללמוד רק אם מצינו שהוחלטה מתוך חזרת ראשי אברים ואח"כ נטהרה כשנתמעט מכגריס, [ומרן זללה"ה שם פירש דברי הר"ש בנטהרה ע"י פריחה ואח"כ נתמעטה, וא"כ אף לפירושו אין ראי' לגד"ד, ובלא"ה לדעת מרן זללה"ה אין מקום לחלק, דהא ס"ל דבכל שנתמעטה מכגריס בטל דינה

וחזרה רי"א תראה בתחלה וחכמים מטהרין, הובא לעיל סק"י, ומהר"ם פי' דהיינו פלוגתא דר"ע ורבנן בפשתה כח"ג והלך מן האום כח"ג דלר"ע יראה בתחלה, שכ' דה"ה בהלך תחלה ואח"כ נולד כח"ג, וצ"ע סיפא למה יטמא ר"ע משום פשיון, הרי לחצי הנוסף הו"ל פשיון בתחלה, וכמדומה שאין כן דעת הר"ש, וצ"ע בסוגיא שם, מ"מ לעניננו חזינן דס"ל אליבא דרבנן שאינו חוזר ומסגיר.

ומרן זללה"ה בס"ג סק"כ כ"ז ובס"ה סק"י כ"א נקט דהא דאינה משמשת הסגר היינו כשיש בה כגריס, וקמ"ל בהיו בו ס"ט והלכו דאינו חוזר ומסגיר אע"פ שהוא בן יומו, ומשכח"ל אף בפשיון ב"י, מיהו בהסגר באמת פשוט דאינו חוזר ומסגיר, ועמש"כ בזה לעיל ס"ק י"א, אבל בנתמעטה מכגריס הר"ז כהלכה דתנן בהלכה וחזרה לאחר הפטור תראה בתחלה, והוכיח כן מהא דחזינן בפ"ה מ"ג דהלך הימנה כח"ג וחזר נדון כנגע אחד שיש בו כגריס לענין ש"ל, דלא דנו אלא מדין ש"פ, ולכאור' אין להוכיח מהא דמצטרפין ליטמא בש"ל, דאף בהרת כגריס אחר הפטור מטמאה בש"ל, אבל לענין הסגר כי היכי דכגריס אינה משמשת הסגר, ה"ה דנתמעטה אינה מצטרפת להסגר, ולפמשנ"ת לעיל שם בפר"ש היינו דקתני בתוספתא דאינה משמשת הסגר אבל עלו לו ליטמא בש"ל ובפשיון הבא אחר הנגע, ומרן זללה"ה לא נחית להוכיח דטעון הסגר, ועיקר דבריו להוכיח שאינו בדין נגע טהור שאינו מצטרף, וכמ"ש בס"ה ס"ק כ"א דלא דמי לח"ג שקודם מ"ת דקתני בתוספתא בר"ש פ"ז מ"א דח"ג עד שלא נתגייר וח"ג משנתגייר טהור.

והנה בנתמעטה וחזרה לכמות שהיתה הדבר מובן דאינה טעונה הסגר, דהחלק שלאחר הפטור לא הורע מאילו לא נתמעט, והרי כבר נקבע דינו בפטור, אבל אכתי יש לשאול בהיתה כגריס והלך הימנה כח"ג וחזר לכגריס ועוד, אמאי לא נדונם כקל שבשניהם,

דמכח החלק שאחר הפטור הרי דינו ליטמא בפשיון, ולכל הפחות יהא בדין מוסגר עם החצי הנוסף, וי"ל דלא מהני צירוף אלא לדבר שאילו הי' ממנו כשיעור הי' דינו כך, וכיון דאותו שלאחר הפטור אילו הי' בו כשיעור לא הי' בו דין הסגר, לא חל עליו ד"ז ע"י צירוף, כמו שאין חל על החצי החדש דין פשיון, ולא שייך לומר בזה כקל שבשניהם, דהסגר זהו דין מיוחד ויש בו גם חומרות כלפי מוחלט, הגע עצמך בהלך החצי שלאחר הפטור וחזר דדינו שיראה בתחלה, ואילו בתוך הסגר הלכה וחזרה ה"ה כמו שהיתה, וכן לענין טהרה לא שייך לטהרו בתוך שבוע, ואילו הי' טמא מדין פשיון הי' הכהן מטהרו מיד כשהלך הנגע, [ועוד דאף לאחר הסגר זה, דנעשו שניהם בדין נגע לאחר הפטור לא חשיב פשיון דיד', בזה שנוסף עליו משיעור הראשון, וא"כ לא שייך שיסגירו מכח פשיון, דלעולם לא יחשב כפשיון דיד'], מיהו בהסגירו משום חדשה, לאחר הפטור של חדשה, הו"ל כחד לכל הדינים המתחדשים מעתה, ומשלימין זה את זה לכגריס.

והקשה אחי הר"ש שליט"א מהא דתניא בתוספתא הובא בר"ש פי"א מ"ד [וחסר בהעתקת שבר"ש כמ"ש בהגהות הגר"א וכן לפנינו בתוספתא מבואר ד"ז], דהסגירו בח"ג ירקרק וח"ג אדמדמם ובסוף שבוע כולו ירקרק או אדמדמם וכן הסגירו בכגריס ירקרק או אדמדמם ובסוף ח"ג ירקרק וח"ג אדמדמם נותן לו שבוע שני ורי"א יראה בתחלה, דלר"י כל שנשתנה כהלך לו דמי, ואכתי אמאי יסגיר הרי הח"ג שלא נשתנה, דינו כלאחר הפטור ואינו משמש הסגר מעתה, (ול"ד לפלוגתא דר"ע ורבנן פ"ד מ"ח דכשפשה הכח"ג הי' כל הגריס מן האום), ובאמת דעת הראב"ד בתו"כ שהדבר במחלוקת ר"י ורבנן, ואתיא שפיר דר"י לטעמ' דס"ל בתו"כ יראה בתחלה, אבל (בפשוטו רק מכח ר"י דבגדים אתינן עלה, ועכ"פ) לפר"ש קשה דלא מפרש כן

פלוגתא דר"י ורבנן בתו"כ, כמש"כ סק"י, ותירץ דשאני התם דמירי בסוף שבוע ראשון שגם החצי הראשון עדיין טעון הסגר שני, ועוד תירץ דשאני בגדים שאין בהם לאחר הפטור, שהעומד בבגדים שני שבועות ישרף, ורק כשנקבע בו דין דלאחר הפטור אינו חוזר להסגר.

ולכאזי נראה דאין לחלק בין סוף ש"ר לסוף ש"ש, דאם איתא דנתמעט בסוף ש"ש לפחות מכגריס אינו חוזר ומסגר בו, ה"נ כשנקבע בפטור זה בסוף ש"ר, דכל שנקבע בפטור אחר הסגר הרי הוא בכלל אחר הפטור, לענין שלא יחזור ויסגירנו, ועי' בסמוך.

ולפמשי"ב לעיל ס"ק י"א להסתפק דשמא כל שנפטר מפני שלא הי' בו כגריס, אין בו קולא דלאחר הפטור, נדלא נתברר שהיא בהרת טהורה, כמו שאנו רואין בבהרת שהלכו סימני טומאה, ולכן שייך לדון לחזור ולהסגירה, א"כ י"ל שאין זה דין מיוחד בבגדים מפני שלא שייך בהם פטור, אלא אף באדם כה"ג יראה בתחלה, דבהרת לאחר הפטור יש בה קביעות דין, דכשקובעה בפטור בשיעור זה, הרי היא מטמאה בפשיון, כדתנן פ"ט מ"ג שמא תכנוס ותפשה, וכן בעיקר הדבר שהיא מטמאה בפשיון ואינה כבתחלה, וכשהפטור מפני שאין בה כשיעור אינו קובע בה דינים, ובהלך הימנה כח"ג בתוך ההסגר ודאי מסתבר דלא חל ע"ז שם נגע טפי מבתחלה, דהא קמן שההסגר הוכיח שאינו נגע, [ובזה יש מקום לחלק בין ש"ר לש"ש אבל בפשוטו אין נראה לחלק], ולק' ס"ק י"ט כתבנו לפרש דמש"ה קתני בפ"ק מ"ה ואין בזה ובזה כגריס עי"ש.

ויש בזה נפ"מ לחומרא כגון בהרת כגריס לאחר הפטור שנתמעטה, ושוב נולד אצלה בהרת כגריס והסגירה ועמדה ב' שבועות ופטרה, דהשתא הו"ל כחד לענין שמטמאין בפשיון, ואפי' נתמעטה מכגריס אחר

הפטור הראשונה משלימתה, דנקבע דינה כבהרת אחר הפטור, אבל אם הסגיר את השני' והלך הימנה כח"ג בתוך ההסגר ופטרה, מסתבר לומר שלא תצטרף עם הראשונה ליטמא בפשיון, דבזה שהלכה בתוך ההסגר לא נעשית טפי נגע מבתחלה, וכיון שמצינו חומר בדין דלאחר הפטור, דבעינן לזה שיעור כגריס, ה"נ לענין שאין טעון הסגר נוסף, יש לחלק בין אם נפטר מפני שנתמעט מכגריס או שהי' בו כגריס ופטרו.

מיהו בנתמעטה אחר החלט מסתברא דדינה כאחר הפטור דכיון שכבר נקבע בה דין נגע ונפטרה, ראוי' ליטמא בפשיון, וכיון שכן גם אין להסגירה אחר החלט, דהא חזינן שהוא שונה מבהרת שעדיין לא נשלמה לכגריס, ורק בנתמעטה מתוך הסגר נראה לחלק כמש"כ, תדע דאילו הי' בה כגריס בשעת הפטור וחזרה ופשטה והחליטה וחזרה ונתמעטה מכגריס ופטרה, מי נימא דפקע ממנה דין אחר הפטור דהוה בה מעיקרא, וה"נ בכל שנטהרה מתוך החלט, ועמש"כ לעיל שם מדברי הר"ש בנטהרה ע"י פריחה, וכן מש"כ מרן זללה"ה להוכיח ממתני' פ"ה מ"ג מיירי בנטהרה ע"י שנתמעט מגריס, ולענין תוך הסגר אפשר להביא קצת הוכחה מבהרת שקצץ ממנה ח"ג תוך הסגר דנראה שא"צ כהן לטהרו ופקע ההסגר מיד כמ"ש מרן זללה"ה ס סק בקוצץ בהרתו, וזה מוכיח דכשנתמעטה מכגריס פקע ממנה דין הסגר, ובזה ודאי דחזר דינה כתחלה, [שוב מצאתי בתוספתא פ"ג ה"ו דמצורע מוסגר שמל והשאיר בבהרתו ח"ג ובסוף שבוע הרי היא כסלע יראה בתחלה, הנה מפורש ציור זה שכתבנו דפקע ההסגר ותראה בתחלה, אח"כ ראיתי שכבר דן בזה מרן זללה"ה בסוס"ח והזכיר ליישב כן, מיהו מש"ש דאם יש בסלע גריס ומחצה י"ל דמסגיר רק הנוסף צ"ע דבפשוטו התוספתא מתפרשת בהדיא שהנגע הראשון יראה

בתחלה], ויש להשוות לזה הלכה מעצמה ח"ג באמצע שבוע ולא חזרה, דג"כ דינה כתחלה.

דינים שנתבארו בבהרת אחר הפטור, א. בהרת אחר הפטור שהלכה וחזרה תראה בתחלה אע"פ שלא ראה הכהן שהלכה, ובפשוטו ה"ה בהלך ממנה ח"ג ועי"ז נתמעטה מכשיעור וחזר, דהנוסף יראה בתחלה, ב. כשנתמעטה מכשיעור וחזר לכגריס הרי הנוסף כנגע חדש, דכל שהלך וחזר אחר הפטור יראה בתחלה, ולכן אף שפשה יותר ממה שהי' בזמן הפטור טהור, דלגבי הנוסף הו"ל פשיון בתחלה, אבל מטמאין בש"ל ובמחי', דלגבי זה שפיר מצטרפין, ג. פעמים שמצטרפין לפשיון כשהנוסף הי' בו כגריס והסגירו ופטרו, ואח"כ נתמעט מכגריס, דעכשיו מצטרף עמו הנגע הראשון לשווייה כגריס, אף לענין פשיון, דתרווייהו לאחר הפטור נינהו, וזהו פשיון הבא אחר הנגע, וכן אם הסגיר את הנוסף ובסוף שבוע פשה הראשון שניהם טמאים, ואצ"ל במחי' וש"ל שבראשון דמטמא, וכך פר"ש התוספתא, ה. בד"א לענין החלט אבל לענין הסגר אין הנגע הראשון מצטרף עם הנוסף לדין הסגר, שאם אין בחדש כגריס אין הראשון מולימו, ואפי' כשבצירוף החדש פשה יותר מבזמן הפטור, [וכן אם הסגירו מפני החדש, אין על הישן דין הסגר לענין הלכה וחזרה, ויתכן שיחשב כפשיון לחדשה בכה"ג], ולדעת הראב"ד ומהר"ם הדבר במחלוקת תנאים, ולרבנן טהור, ולדעת מרן זלה"ה חוזר ומסגיר, ו. בהרת ומה מחי' וש"ל ונתמעטה מכגריס, ג"כ דינה כאחר הפטור, כמו בהי' בה כגריס בשעת הפטור ואח"כ נתמעטה, ז. אבל אם נתמעטה בתוך ההסגר נראה דלא חל עלי' דין לאחר הפטור, ואם חזרה לכשיעור חוזר ומסגיר, ואינה מטמאה משום פשיון אף בצירוף שנתבאר בדין ג', בין נתמעטה בסוף ש"ר בין בסוף ש"ש, [וע"ע צדדים בזה לעיל, לחלק בין סוף ש"ר לסוף ש"ש, ובין בגדים לאדם].

ולפ"ז יש ליישב משה"ק בתוי"ט פ"א מ"ג בשם מהר"ם למאי איצטריך צירוף לפטור בסוף שבוע שני, ולמש"כ בהרת כגריס ובסוף שבוע היתה ח"ג וח"ג ממינים שאינן מצטרפין לא חל עלי' דין לאחר הפטור, ואם תפשה אחת מהן תראה בתחלה, ולכן צריך צירוף לקבוע בהם דין לאחאה"פ.

יג. **פ"ד מ"י** בהרת כגריס ופשתה כגריס נולדה לפשיון מחי' או ש"ל והלכה לה האום ר"ע מטמא וחכ"א תראה בתחלה, ד"ז אפשר לפרשו בג' אופנים א', שטמאו כהן אחר הפשיון, ואח"כ הלכה האום, ב' שלא הספיק לטמאו משום פשיון עד שהלכה האום, (אבל ודאי פשה כשהיתה האום), ג' שהסגירו בכגריס ופשה באמצע שבוע ואח"כ הלכה האום, ובסוף שבוע הכהן רואה רק הפשיון, ועכ"פ כשלא החליטו עדיין משום פשיון, עד שהלכה האום, ובמהר"ם יש עוד נדון אם הש"ל נולד בפשיון אחר החלט או שבזמן ההחלט כבר נולד הש"ל, ועכ"פ זה כפי' א'.

והר"ש כתב דמיירי בבהרת לאחר הפטור, ומשמע לכאור' דר"ל שעדיין לא טמאו משום פשיון, אבל ממ"ש נפ"מ דלר"ע הרי הוא מוחלט קודם שיטמאנו הכהן, מוכח בהדיא דמיירי לאחר שטמאו הכהן משום פשיון ואח"כ הלכה האום, [ובתוי"ט באמת הק' לפר"ש דאף לר"ע צריך שיטמאנו הכהן עי"ש], וכ"מ ממ"ש הר"ש דנפ"מ לענין קרבן, ואי מיירי קודם שטמאו הכהן, א"כ לכו"ע ליכא אלא קרבן אחד, [דהבהרת שנפטרה אם הי' אחר החלט כבר נתחייב עלי' קרבן, ואין הפשיון משנה דינה למפרע אלא מכאן ולהבא חל חיוב חדש, וע"כ הנדון רק נגע שלא פטרו עדיין], א"ו מיירי שכבר טמאו משום פשיון, דהשתא לרבנן מטהרו מנגע קמא וחוזר ומטמאו על הפשיון, ויש עליו חיוב ב' קרבנות, (וכבר העיר בתוי"ט דנפטר בקרבן אחד כ"ז שלא יצא לשעה שראוי להביא בה

קרבן, ומשכח"ל כשלא טמאו הכהן מחמת שני' עד שיצא לשעה שראוי להביא בה קרבן, א"נ ר"ל חיוב ב' קרבנות, אבל נפטר בקרבן אחד על עבירות הרבה, [ומשה"ק בתוי"ט מפי' קמא דמהר"ם צ"ב, דאף לפי' קמא כשהלכה האום חוזר ומחליט את הפשיון, ואיכא שפיר ב' קרבנות], ולר"ע נשאר בהחלטו הראשון.

נמצינו למידין דהר"ש מפרש כפי' א', דמדהזכיר החלט כהן וחיוב קרבנות, מוכח נמי דלא כפי' ג', ואחר הסגר בעי נמי החלט כהן, ואינו חייב קרבן, ויש להסתפק לפי' איך הדין בלא החליטו כהן עד שהלכה האום, אם חשבינן לפשיון כחד עם האום לר"ע, ומזה שלא פי' הר"ש דמיירי בהחליטו משמע דאף בלא החלט הדין כן, ורק לענין הנפ"מ מתפרשא בהחליטו, והטעם דאין הפשיון נעשה כחד עם הנגע מכח החלט הכהן, דהא אף לאחר החלט א"צ שהכהן יראה את הפשיון כדי שיהא בו דין פשיון כדתנן פ"ה מ"ב הלך ש"ל וחזר ש"ל וכן במח' ופשיון ה"ה כמו שהיתה, וש"מ דאע"פ שהכהן לא ראה הפשיון הרי הנגע טמא מדין פשיון, וה"נ קודם שראהו הכהן חשיב כחד, מיהו אין רא' מזה דהתם טמא הוא מחמת הפשיון, ואנן בדלא נטמא מחמת הפשיון קיימינן, וכ"מ ברא"ש ש"כ נפ"מ לענין רגל דלר"ע מטמא כיון שהוא בתוך הסגור, ולרבנן מטהרו מן הראשון ואינו מטמאו עד אחר הרגל, הנה מפורש בדבריו דמיירי אחר הסגר קודם שהחליטו משום פשיון, ומ"מ חשיב לר"ע אותו נגע, ומסתמא ה"ה לאחר הפטור, דלעולם הפשיון כחד עם הנגע כפי דינו אם להסגר או להחלט או לפטור כ"ז שלא ראהו הכהן, [ועי' לק' ס"ק י"ט כתבנו לדון מטעם אחר דמודה ר"ע בסוף שבוע, אע"ג דפליג קודם החלט].

וכן אמרו בירור' מו"ק פ"א ה"ה דנפ"מ דלר"ע נשאר בטומאתו ברגל ולרבנן מטהרו מן הראשון ואינו מטמאו מן השני, [ועי"ש הטעם

דמפני שהלכה האום לכו"ע רואין, וצ"ע בסוגיא שם], ועוד נפ"מ דלר"ע הו"ל פורח מן הטמא וטהור, ולרבנן כ"ז שלא טמאו אם פרח טמא, ומבואר מזה דמיירי כשהוא טמא, מיהו אכתי איכא לפרושי שהוא טמא טומאת מוסגר, אבל פשטות הירו' שהוא טמא מוחלט, דמשמע דר"ע מטמא במוחלט אע"פ שאינו רואהו לא להקל ולא להחמיר עי"ש, וכ"מ בא"ר ובהגר"א דלר"ע ה"ה טמא אף קודם שיחליטנו הכהן.

מידו אף בהלכה האום קודם החלט איכא נפ"מ בין ר"ע ורבנן דאם זה הנגע הראשון א"כ בעודהו מחליטו אם הלכו להם סימני טומאה לאחר הפטור הוא ופטור כדתנן פ"ז מ"ג, אבל לרבנן יסגיר כדין הלכו להם בתחלה דיסגיר, אבל מתני' מתפרשת בלא הלכו ס"ט, (וגם משמע דרבנן מחמירין) ולכן צריך לפרושי נפ"מ אחר החלט.

מן האמור נלמד דלרבנן בהרת שפשתה וטמאה הכהן לא נעשו הפשיון והנגע כחד נגע, דנימא שהפשיון נמי כאום, אלא לעולם צריך לדעת מקום האום, דאם הלכה האום או נתמעטה מכגריס, בטל דין פשיון, ואם יש בפשיון כגריס יראה בתחלה, וצ"ל הטעם דכשהלכה האום ונשאר הפשיון כנוולד עכשיו דמי, דעד השתא מכח האום הוה קאי, דהא בדליכא בפשיון ש"ל ומחי' ודאי טומאתו רק מכח האום, ולפי"ז הא דקתני בתוספתא ובר"ש בהרת שטהרה מתוך החלט מחי' וש"ל ומתוך פשיון ומתוך הסגר אינה משמשת הסגר מעתה, דוקא כשטהרה הבהרת, אבל הפשיון שטהר כשהלכה האום הרי הוא משמש הסגר.

וצריך טעם כיון דלאחר החלט קיימינן א"כ למה כתב הר"ש דמתני' לאחר הפטור מיירי, דלכאוי' ה"ה לאחר החלט קודם הפטור, כגון שהחליטו בש"ל ופשה כגריס כו', ואין לומר דלאפוקי הלכה האום קודם החלט קאמר, דא"כ הו"ל ומיירי שהחליטו אחר

הפשיון, ואפשר דעד כאן ל"פ רבנן עלי' דר"ע אלא בפשיון שאחר החלט או פטור, אבל כשבסוף שבוע פשה לב' גריסין חשבינן הכל בכלל אום, דבסוף שבוע נקבע שיעור התפשטות הנגע, וכגון שהחליטו קודם שהלכה האום, דכיון דנקטינן שבסוף שבוע נקבע השיעור, ה"ה דבהלכה לא מייחסין לה הפשיון, וולעיל צדדנו דלר"ע אף קודם החלט חשיב כחד עם הנגע, אבל אי רבנן מודו בסוף שבוע בעינן נמי שיקבע דין האום כנגע בסוף שבוע], מיהו הדברים מחודשים לחלק בין פשיון שלאחר החלט או פטור לבין פשיון שבסוף שבוע, ואמנם ה"י מקום לחלק דפשיון שהוחלט הנגע על ידו כנגע חשיב, אבל לפ"ז אף לאחר הפטור כסוף שבוע, ואפשר דכונת הר"ש רק לומר דהא נמי מיתוקמא שפיר לאחר הפטור כהנך דלעיל, וברא"ש לא העתיק כאן דמיירי לאחר הפטור, ובסוף דבריו כ' דנולד הס"ט בתוך הסגירו, ויש שם ט"ס וצ"ל אבל לר"ע נגע אחד הוא וכ"ה בדפו"ח מכת"י, והיינו קודם החלט כמשנ"ת לעיל, ואפשר דהרא"ש ס"ל דמודו רבנן אחר החלט ולכך פ"י נפ"מ בסוף שבוע, ועי' לק' ס"ק י"ט שכתבנו לדון דבסוף שבוע אף ר"ע מודה, אע"ג דפליג אחר החלט.

ובמהר"ם משמע דרבנן פליגי רק באחר הפטור, דכיון שהאום כבר נפטר, נהי דחזור ונטמא מחמת הפשיון, מ"מ אינו נעשה כחד עם הפשיון, ולא נתפרש מקור לחלק בין בהרת שפשתה מתוך החלט לפשתה מתוך הפטור לענין הקשר של הבהרת עם הפשיון, דהא אם נחלק דאחר הפטור שאני, ה"ה אם פשתה מעט אחר הפטור והחליטה, וחזרה ופשתה מצד שני, דג"כ לא נחשוב הפשיון כחד עם האום, וכן בש"ל ופשיון, אע"פ שעתה פשתה מתוך החלט, דסו"ס האום אחר הפטור הוא, ולא מצינו חילוק בין פשתה מתוך החלט שאחר הפטור לפשתה מתוך מוחלט שלא נפטר, ואפשר דלא חילק כן אלא

לפי' קמא דקודם שהחליטו כבר ה"י ש"ל בפשיון, דמ"מ נתחדש לרבנן שלא חל דין מוחלט על הפשיון מצד עצמו וע"כ מיירי בנגע מוסגר או פטור, ובוה ס"ל למהר"ם דאם ה"י הפשיון בסוף שבוע וכבר ה"י ש"ל בפשיון קודם החלט, מודו רבנן דמטמא גם הפשיון, דחשיב טפי כחד עם הנגע, משא"כ כשהאום אחר הפטור והפשיון התחיל מן האום עד שנעשה כגריס, בזה מתייחס ההחלט לאום ותו לא מחלטינן לפשיון, אבל לפ"י בתרא שבא הש"ל אחר החלט, מיתוקם שפיר בכל האופנים, [וכ"ז מ"ש בסוה"ד דבהלכה האום הוא דפליגי, אבל בההיא דפ"ה מ"ב מודו, ולא קאמר דבהלכה האום נמי מודו בכולהו, מלבד בלאחר הפטור], ועדיין צ"ע כיון דתלי לה המהר"ם בפלוגתיהו דלעיל, וצ"ע שם.

ובאמת פ"י קמא דמהר"ם דאף קודם החלט אין מחליטין את הפשיון משום ס"ט שבו, חידוש הוא, דבשלמא היכא דטומאת הפשיון רק מכח האום, דאל"כ ה"י דין הפשיון להסגיר ועכשיו להחליט, ניחא דחשיב ההחלט על עיקר הנגע, ותו לא מחליטין את הפשיון אף שנולד בו ש"ל ומחי', דאין מחליטין את המוחלט, וכ"ש הכא דחד נגע הוא, אבל היכא דקודם החלט יש בפשיון ש"ל, למה נחליטו מדין פשיון ולא מדין ש"ל, ולא סגי בזה שראינו שפשה מן הנגע, דמ"מ אין לגרע כח הפשיון ליחשב כאום שהחליטו בעצמו, שהרי יש בו ש"ל או מחי', ואפי' לא ה"י בפשיון כגריס, וטמאו הכהן מחמת ש"ל שבפשיון, ואח"כ הלך מן האום כח"ג ונשאר כגריס עם הפשיון וש"ל בפשיון נמי מסתברא דא"צ כהן לטמאו, דדוקא כשנטמא הפשיון מדין פשיון פליגי, אבל כשש"ל או מחי' בפשיון שפיר נדון כנגע אחד, אלא דאחר שהנגע ופשיונו טמא, אינו חוזר ומחליט את הפשיון מצד עצמו, ואפשר דאפי' ה"י הש"ל באום בזמן ההחלט, נטמא גם הפשיון מדין אום, דהו"ל כשני נגעים המחוברים, ואמנם גם כשילך

הש"ל יטמא האדם מדין פשיון, ואז לא תהא בפשיון טומאה מצד עצמו, מ"מ עכשיו שמחליטו בש"ל, לית לן למיתי עלי' מדין פשיון.

והנה מהר"ם פי' ב' פירושים ולתרוייהו מיירי שהלכה האדם אחר החלט, אלא דלפי' קמא כבר הי' הש"ל בזמן ההחלט, ולפי' בתרא נולד הש"ל אחר החלט, ונראה דלפי' קמא מודה ר"ע לחכמים בנוולד ש"ל אחר החלט, דכיון שהפשיון כבר הוחלט מדין פשיון, לא חל עלי' החלט מכח ש"ל שבו, דתו לא מחליטין לי' בפ"ע, ול"ד להלך וחזר ש"ל באותו נגע עצמו, וכמו שביאר בפי' בתרא, ולפי' בתרא מודים חכמים לר"ע בנוולד הש"ל קודם החלט, דהשתא מחליט גם את הפשיון משום ש"ל ולא משום פשיון, ולכל הפירושים פשיטא לי' דלגבי האדם אפי' נולד ש"ל אח"כ, א"צ כהן להחליטו אע"פ שהלך הפשיון, דהיינו מתני' דפ"ה מ"ב וכמו שהביא מהר"ם גם הדרשא דתו"כ ע"ז, ורק לענין הפשיון סבר בפי' קמא דלא חל עלי' טומאה בפ"ע, ע"י שנולד בו ש"ל, וד"ז יש לקיים מצד הסברא גם לפי האמת לפי' בתרא, אלא דס"ל לר"ע דפשיון נעשה כאדם עצמו, וממילא דינו כהלך ש"ל וחזר ש"ל באדם עצמו, וצ"ע בספר מרן זללה"ה ס"ה סק"ד שהעתיק ספיקי' דמהר"ם וכ"מ במהר"ם בהדיא ע"ש בפי' בתרא, שו"ר בס"ג ס"ק כ"ב שהביא דברי מהר"ם על הפשיון, ועי"ש, וע"ע ס"ה סק"ל.

יד. דינים שנתבארו לעיל, א. בהרת כגריס לאחר הפטור ופשתה כגריס והחליטו, ואח"כ הלכה האדם תראה בתחלה לרבנן, וחזר ומסגיר את הפשיון, וכן בלא החליטו, [ואפשר דאף ר"ע מודה בזה, עי' לק' ס"ק ט"ז], ב. נולד לפשיון מחי' או ש"ל בין קודם שהלכה האדם בין אחר שהלכה, כשהלכה האדם תראה בתחלה, ג. פשתה כגריס ועוד, ג"כ תראה בתחלה ויסגיר לרבנן, ד.

פשתה אחר החלט קודם הפטור, בפשוטו ג"כ דינא הכי, [עי' מהר"ם, ולפמש"כ אין ראי' מדבריו], ואפי' לא ראה כהן את הפשיון, דכיון שהנגע טמא גם פשיונו טמא בלא כהן, ה. פשתה בסוף שבוע והחליטו, יש מקום לדון דבכה"ג דין הפשיון כאילו הוא האדם, דבסוף שבוע נקבע שיעור הנגע, מיהו פשטות הדברים דדינו ככל פשיון, וכשהלכה האדם יראה בתחלה.

וכ"ז כשהלכה אחר החלט, אבל קודם החלט אפשר דאף ר"ע מודה דתראה בתחלה, ומלשון הרא"ש נראה דאף בהלכה האדם בסוף שבוע ונשאר הפשיון, מטמא ר"ע, וה"ה לפ"ז אחר הפטור קודם החלט, וכ"נ ממה שלא פי' הר"ש בהדיא דמיירי שהחליטו אחר הפטור, וכ"נ דפשטא דמתני' מתפרשת אף קודם החלט.

בד"א כשהחליטו משום פשיון, כגון שנולד הש"ל אחר שהחליטו משום פשיון, או שהי' בבהרת ש"ל ואח"כ נולד הפשיון דממילא טמא, אבל אם קודם שהחליט את הבהרת כבר הי' ש"ל או מחי' בפשיון, הרי ההחלט חל על הפשיון מדין אדם, ולכן אפי' הלכה האדם נשאר בטומאתו, ואינו משמש הסגר מעתה כדין בהרת אחר הפטור, וה"ה בסוף שבוע אם הי' בפשיון ש"ל או מחי' קודם החלט, ואפי' הי' בבהרת ש"ל או מחי' קודם החלט ג"כ מסתבר דלא בעינן לטמויי לפשיון מדין פשיון, [כשנולד הש"ל אחר שפשה], והו"ל הכל כאדם, וכמשנ"ת לעיל ע"פ פי' בתרא דמהר"ם].

ויש להסתפק בהא דאמרי' דהלך ש"ל וחזר ש"ל וכן במחי' ובפשיון ה"ה כמו שהיתה, איך הדין אם הס"ט השני נולד בנגע אחר שנתחבר לראשון, אם מהני לטמאות את הראשון בלא ראית כהן, דהשתא כראשון דמי, או"ד כיון דלגבי השני בעינן ראית כהן, לא מהני נמי לראשון, ומשכח"ל בכמה אופנים

ולפ"ז אף לדעת הרמב"ם פליגי נמי לאחר החלט, וש"מ דלרבנן בהלך האום, יראה הפשיון בתחלה.

ואם נימא כצד ב' שכתבנו לעיל דפלוגתתם קודם שהחליטו הכהן, לא נצטרך לחדש דהפשיון חוזר ומשמש הסגר, דדוקא קודם החלט מצינו שיראה בתחלה, וכולהו ד' פלוגתא דר"ע ורבנן מיתוקמי שפיר קודם החלט, ולר"ע ודאי יש סברא דאינה משמשת הסגר בההיא דמ"ח, אם היתה אחר החלט, דהא לדידי' הפשיון והאום כולי' כאום חשיב, והו"ל בהרת לאחר הפטור, ולפ"ז מודו רבנן לר"ע אחר החלט דאפי' הלך האום טמא, דאחר החלט הכל כאום, דלא מסתבר כ"כ לומר דבהרת כגריס שפשתה כגריס ועוד והלכה לה האום יהא הפשיון טהור לגמרי, אע"פ שיש בו כשיעור נגע ופשיון, אבל מפי' הראשונים ז"ל ל"מ כן וכן מהירו' כמשנ"ת לעיל ס"ק י"ג, מיהו מכח הקו' דא"כ ליכא נפ"מ בפלוגתתם אין רא', דהרא"ש כ' נפ"מ ברגל אף בדפשה בהסגור, ועי' לעיל נפ"מ בהלכו הס"ט קודם שהחליטו.

טז. פ"ד מ"ח בהרת כגריס ופששתה כח"ג והלך מן האום כח"ג רע"א תראה בתחלה וחכמים מטהרין, בפשוטו תראה בתחלה היינו שמסגירה, וקשה תרתי, חדא דהא לר"ע הפשיון והאום כחד, וא"כ הדין נותן שיהא כלאחר הפטור, דהי' כגריס ונשאר כגריס, ועוד דעכ"פ הח"ג שנשאר מן הראשון אינו משמש הסגר כדתניא בתוספתא דאחר הפטור אינה משמשת הסגר, והגר"א הגיה הרי היא כתחלה, דהיינו שבאמת דינה כאחר הפטור, [דלשון תראה מתפרש שתראה לכהן], ובתוספתא ג"כ קתני ד"ז, ומחקו בהגהות הגר"א, ואמנם אפשר ליישב הא דלא קתני ה"ה כמו שהיתה כדקתני ברישא דמתני' ודתוספתא, דהתם מיירי שכל הנגע במקומו, ודינו כמו שהי', משא"כ הכא דבמציאות אינה

כגון שתי בהרות לאחר הפטור ופששתה אחת ונתחברה לחברתה והחליטה, ואח"כ נולד ש"ל בטהורה והלך הפשיון מהראשונה, [כגון שכנס כנגד החיבור מצד השני, דכיון שבסך הכל לא פשה, י"ל דחשיב הלך הפשיון, ומשכח"ל נמי כגון שחזרה השני' ופששתה ונתחברה לראשון ועדיין לא החליטה הכהן ואח"כ הלך הפשיון של הראשונה ונולד ש"ל בשני'], מי אמרי' דלגבי ראשונה כנולד בה ש"ל דמי, ואיך יטהרנה כהן מן הפשיון בזמן שיש בה ס"ט, או"ד כיון דשני' טהורה אין ש"ל שבה מטמא, עד שיטמאנו כהן, ולפ"ז גדר הדברים דבעינן כהן לייחס הש"ל שבשני' לראשונה, אבל בפשיון כה"ג שכנסה הבהרת ונולד ש"ל בפשיון, ודאי טמאה הבהרת בלא כהן, דאף שאין הפשיון טמא כדין אום, הרי הוא טמא כדין פשיון, ולע"כ כראוי בזה.

טז. בכ"מ פ"ד ה"ו כתב בשם הרמב"ם דנפ"מ היכא דהמחי' והש"ל אין בהם כל התנאים הצריכין לטמא, ובפשוטו אינו מובן דהא בדליכא בש"ל כדי לטמא אף לר"ע טהור, [ובפיה"מ כ' דר"ע מטמא משום פשיון, וצ"ע דלא מצינו פשיון בכגריס, וכולה מתני' נמי מתפרשא דסגי בכגריס דוקא משום ש"ל, ועמ"ש בפיה"מ מ"ז וצ"ת], וצ"ל כונתו דנפ"מ לספק, דלר"ע כיון שהוא בחזקת טומאה אינו מטהר את הספק, כאותה ששנינו בתוספתא פ"ב דבעינן שידע מחמת איזה שער מטמאו, ולאחר החלט ה"ה טמא מספק, וכן משכח"ל עוד ספיקות ולר"ע נשאר בטומאתו, שו"ר דצ"ע אם כשטמאו בפשיון וודאי הלך הפשיון וספק אם יש ש"ל אם גם בזה נשאר טמא מספק, דיש כאן ודאי טהרה וספק טומאה, ורק כשטמאו בודאי מחמת ס"ט זה וספק אם הלך טמא, (מיהו דברי הרמב"ם יתכן לקיימם בהי' ודאי ש"ל ועכשיו ספק אם נשאר כשיעור).

כמו שהיתה, אבל הדבר קשה להגיה ולמחוק במשנה ובתוספתא, ונבביאור הגר"א שבסוף המס' ג"כ נראה שאין זו הגהה מוחלטת, ועכ"מ שכ' דבכת"י הרמב"ם ליתא למשנה זו וכ"ה בדפו"ח בנוסחת כת"י הרמב"ם, ולפ"ז קל יותר להגיה].

ואפשר דמודה ר"ע בבהרת כגריס ופשתה כגריס והלכה האום דתראה בתחלה, דלא אמרי' שהנגע הטהור שינה מקומו, ורק היכא דאם נייחס הפשיון לאום יהא נגע טמא, בזה אמרי' דזהו התפשטותו של האום, דהפשיון הוא סימן טומאה של האום, וכשנשאר בטומאותו עי"ז, שפיר מייחסין הכל לאום, מיהו אחר שטמאו כהן מחמת פשיון, מסתבר טפי דהלך האום הוה סימן טהרה, ואיכא לאוקומי מתני' קודם החלט, אבל אין זה מוכרע דאפי' לאחר החלט י"ל דכי היכי דלרבנן חשיב האום עיקר, ה"ה לר"ע לענין פטור, ורק כשנשאר בטומאתו חשבינן הפשיון מן האום.

מיהו אכתי לא נתיישב מ"ט הח"ג של האום חוזר ומשמש הסגר, נהי דחשבינן לפשיון כנגע חדש אף לר"ע, אבל אם בניתוסף על ח"ג שלאחר הפטור אינו משמש הסגר כדתניא בתוספתא שבר"ש, ובמהר"ם ובראב"ד בתו"כ ובהשגות מבואר דלר"ע אף בהלך מן האום ח"ג ואח"כ נוסף עד כגריס ג"כ תראה בתחלה, ולפ"ז ניחא דלרבנותא קמ"ל דאע"פ שהפשיון ה' בתורת נגע ואח"כ הלכה לה האום, אפ"ה חוזר ומשמש הסגר דלקולא אינו כעיקר הנגע וכמש"כ, וכ"ש כשמתחלתו נתהוו על ח"ג, שלא ה' בתורת נגע, אבל הדבר קשה לחדש פלוגתא נוספת שלא הוזכרה במתני', ולפירושה היינו רישא דקתני כנסה ופשתה, וא"כ הדבר מפורש במשנה דאף בכנסה תחלה מטמא ר"ע, אבל אם לא מפרשין הכי כנסה ופשתה דרישא, אין לחדש פלוגתא נוספת, וכיון דמודה ר"ע

בהלך ח"ג ופשה אח"כ דטהור, צ"ב מ"ש הכא דתראה בתחלה.

ואפשר בעיקר מילתי' דר"ע דאמנם ס"ל דהאום והפשיון כחד לענין שהפשיון מטמא כאילו האום קיימת, ומודה נמי דהלך הפשיון טהור כדין הלך הס"ט, אבל הלכה האום ס"ל דאינו סימן טהרה לנגע הנותר, וכדס"ל לרבנן דתראה בתחלה, דאמנם הוא סימן שנרפא הנגע הראשון, אבל אכתי אינו סימן לפשיון, משא"כ כשהסימן טומאה הולך, דחשיב שפיר סימן טהרה, וד"ז מבואר נמי במתני' דפשתה וכנסה ר"ע מטמא, והיינו ע"כ שפשתה מצד אחד והלך מן האום מצד שני, וש"מ דהלך מן האום לאו כהלך הפשיון דמי.

ולפ"ז אפשר ליישב הא דתראה בתחלה, דבבהרת כגריס ופשתה כגריס והלכה האום, דין הוא שתראה בתחלה, דהלכה האום אינה מטהרת את הפשיון ולטמאו א"א, שאין בו שיעור פשיון, וע"כ דנין אותו כנגע חדש, דדינא דאינה משמשת הסגר נאמר רק לאחר הפטור, ונגע זה אין בו פטור של סימן טהרה, וכמו הלכה האום לרבנן, וה"ה בנשאר חצי גריס מן האום ויש בפשיון שיעור גריס, כגון בהרת גריס ומחצה ופשתה כגריס והלך הימנה כגריס, וקמ"ל ר"ע דכיון שהח"ג הנשאר מן האום ה' כחד עם הפשיון, ונשאר בין שניהם שיעור נגע, [אע"פ שעדיין לא החליטו כהן מחמת הפשיון, מ"מ צריך לקבוע דין אחד לשניהם], כיון דסיבת הטהרה של נגע זה הוא מפני שהלכה האום, אינו סימן טהרה אף לח"ג של האום, וכל שנטהר מפני שהלכה האום דין הנותר שיראה בתחלה, דהנגע הראשון הלך, והחדש אין בו סימן טהרה ולא נקבע בפטור, ולכן יסגיר.

ובאמת לר"ע הרי גם הפשיון כאום, ומ"מ כשנטהר הפשיון ע"י שהלך האום, שפיר י"ל דחוזר הפשיון ומשמש הסגר כנגע חדש, וה"נ הח"ג מן האום נעשה כחד עם

פשתה משיעור שבשעת הפטור לא חשיב פשיון, אפי' כנסה מצד זה ופשתה מצד זה, וכמשי"ת בסמוך.

וכבר הביא בתוי"ט דמהר"ם הגיה בר"ש וכן נמי פשתה וכנסה דהיינו פשתה מצד זה וכנסה מצד שני, ומתפרש דומיא דכנסה ופשתה לפר"ש, דהיינו בבהרת כגריס ועוד שפשתה ועוד, וכנסה אותו ועוד מצד שני, (ולא כפי' מהר"ם דהיינו בכגריס), וכנסה ופשתה ג"כ אפשר לפרש כן, אלא דא"צ לזה דאף בפשתה באותו צד חשיב הפשיון כבתחלה [כמו שמא תכנוס ותפשה דפ"ט מ"ג], וכמש"כ, וכ"מ בתו"כ דקתני שאם כנס ופשה כאילו לא כנס ושאם פשה וכנס כאילו לא פשה, וש"מ דכנס ופשה היינו באותו צד, דאל"כ לא הול"ל כאילו לא כנס אלא כאילו לא פשה, אבל פשה וכנס מתפרש בצד השני, דאל"כ הו"ל הלך הפשיון, וגם בפשטות הלשון ראוי לומר כן, דכשכנסה ופשתה אפי' באותו צד חשיב שפיר שהבהרת כנסה והיא שפשתה, אבל בפשתה וכנסה, אילו הפשיון כנס, לא אמרי' שהיא כנסה אלא הפשיון כנס, והבהרת כדקאי קאי, (והול"ל פשתה וחזרה), וכ"מ בתוספתא דקתני בהרת לאחר הפטור כנסה ופשתה פשתה וכנסה הרי היא כמו שהיתה, וע"כ היינו כשנשאר כל הזמן כגריס, דאל"כ אינה כמו שהיתה לענין פשיון, ובפשוטו התוספתא סתמא כרבנן, והרי היא שנוי' כסדרא דמתני', דלרבנן בין בהיתה עזה ונעשית כזה ובין בפשתה וכנסה ה"ה כמו שהיתה, וגם ההיא דהיתה עזה ונעשית כזה נשנית לאפוקי מבהרות טהורות דפ"ז מ"א, וזה איצטריך לאשמועין אחר הפטור, [ובתו"כ נמי מצינו דבפשתה וכנסה לכו"ע ה"ה כמו שהיתה, אבל בהלכה וחזרה לר' יהודה תראה בתחלה, והתם בסוף שבוע מיירי, ודכוותה הכא לאחר הפטור אליבא דרבנן].

ולפ"ז מבואר אליבא דר"ע דאע"פ שהלך מן האום כשיעור הפשיון, אינו כהלך

הפשיון, שהרי אילו לא הלך הח"ג מן האום הי' טמא משום פשיון, ונמצא שטהרתו ע"י שהלך האום, ולכן חוזר ומשמש הסגר כנגע חדש, [ודומה לזה מש"כ לעיל סק דבהלך מן האום בסוף שבוע ח"ג לא חל על הנותר דין לאחר הפטור, וה"נ הכא לר"ע כשנשאר שיעור נגע, ולא נטהר אלא מפני שהלכה האום].

בבהגר"א שבסוף המס' פי' דר"ע מספק"ל אם הפשיון עיקר וגורר אחריו את האום להסגר, או דהאום עיקר, ואזלינן לחומרא בתרווייהו, ובפשוטו אינו מובן דהא ספק נגעים טהור, (ואולי ספיקא דדינא שאני), ועוד דאכתי קולא נמי איכא, דכיון דקאמר תראה בתחלה אם פשתה קודם הסגר טהור, דאין פשיון בתחלה, והו"ל למיזל לחומרא ולטמא, וגם דוחק טובא לאוקומי כולוהו מתני' מספק, ואפשר דכונתו כמש"כ לעיל דאין הפשיון כאום במוחלט, ורק היכא שאם נימא שהפשיון כאום יהא טמא, אמרי' דהנגע הוא שפשה, אבל לקולא אמרי' דאחרינא הוא, ואין דינים אלו מספק אלא הדין קובע כן במוחלט, והגר"א לטעמי' דמפרש כפי' מהר"ם דכנסה ופשתה היינו שהכח"ג הלך קודם פשיון, וכיון דאף בכח"ג משמש הסגר לר"ע, ניחא מתני' עד"ז, וכמשנ"ת לעיל.

יז. שם מ"ז כנסה ופשתה פשתה וכנסה ר"ע מטמא וחכמים מטהרין, פר"ש והרא"ש בבהרת כגריס ועוד וכנסה אותו ועוד וחזרה ופשתה, ופולגתתם היכא דהנגע לא גדל משיעורו בזמן הפטור, דאם בזמן הפטור הי' רק כגריס, אע"פ שכנס משיעור שהי' מתחלה, היינו מתני' דפ"ט מ"ג שמא תכנוס ותפשה, אבל השתא דפטור בשיעור כגריס ועוד, ס"ל לרבנן דלא חשיב פשיון כשנשאר כשיעור זה, ור"ע סבר כיון דהלכה וחזרה אחר הפטור תראה בתחלה, א"כ הועוד שהלך וחזר אינו אותו ועוד שהלך, אלא כשהלך נתמעטה האום לכגריס ועכשיו פשתה, ואף רבנן מודו בזה דאינו אותו ועוד שהלך, אלא דס"ל דכל שלא

הפשיון, ולא רק בכנסה תחלה דאז י"ל שנקבע שיעור האום כפי מה שכנס, אלא אפי' פשתה תחלה ואח"כ כנס מן האום, נשאר הפשיון בדין פשיון, והאום שכנס משוי לי' כנתמעט שיעור האום, והרי יש כאן פשיון, וש"מ דלא לגמרי חשיב הפשיון והאום כחד אליבא דר"ע, ולעולם האום קובע את עיקר הנגע, דהא אילו כנס הפשיון הי' מטהר, כדין הלך הפשיון, ועכשיו שכנס האום ר"ע מטמא, ועמשנ"ת לעיל ס"ק ט"ז בזה.

ולרבנן נמי כל שכנסה ופשתה הרי הפשיון הזה אינו בדין אום, אע"פ שפשה במקומו הראשון, דלית לן לחדש פלוגתא נוספת וכיון דבפשתה וכנסה טעמייהו דרבנן מפני שלא נוסף על שיעור הנגע שבשעת הפטור, אבל הפשיון בדין פשיון, ה"ה בכנסה ופשתה, דהא לר"ע הפשיון בדין פשיון, ונפ"מ שאם כנסה ופשתה וחזרה וכנסה מצד האום הנשאר ופשתה, כגון בהרת כשני גריסין כנסה גריס וחזרה גריס ואח"כ כנסה הגריס השני וחזר, תראה בתחלה, ואף קודם שחזר הגריס השני, הי' דין הראשון שיראה בתחלה, שהוא בדין פשיון שהלכה האום, [מיהו ד"ז תלוי בנדון אם לאחר החלט אמרי' תראה בתחלה, דלרבנן יש לדמות כנסה ופשתה לדין הלך האום אחר החלט, כיון שמיד נקבע הדין שהוא לאחר הפטור, ומ"מ דינו כהלך האום, אלא שהספק אם דינו כלאחר הפטור או דתראה בתחלה], ועוד נפ"מ בכנסה ופשתה ממין שאינו מצטרף לאום, ומ"מ פשיון הוי, כגון אב ותולדה דלאו ידי' וכמ"ש מרן זללה"ה ס"ב ס"ק י"ב, דהשתא נמי לרבנן לא יטמא משום פשיון, כיון דבס"ה הנגע לא גדל, ואע"פ שבודאי הפשיון אינו אום.

ויש לעי' כנסה ופשתה לאחר החלט מאי, מי אמרי' כיון דהלכה וחזרה תראה בתחלה, וכמש"כ לעיל סוסק"י בשם מרן זללה"ה ס"ד סק"ד דרק בתוך הסגר הלכה וחזרה ה"ה כמ"ש, עי"ש, [וכ"נ בירו' הנ"ל דבהלכה לאחר

החלט אע"פ שלא טהרו כהן אם פרחו בכולו טמא, וש"מ דאע"פ שחזרה תראה בתחלה, ובדוחק יש לדחות], ה"ה דבכנסה ופשתה טמאה לר"ע, או"ד דוקא לאחר הפטור דלא שיך ראית כהן, נקבע שיעורה בכנסה לחוד, אבל בבהרת טמאה שיעורה נקבע בזמן ההחלט, וכנסה ופשתה ה"ה כמו שהיתה, ונפ"מ בהיתה טמאה בש"ל וכנסה ופשתה ואח"כ הלך ש"ל, או שהלך הפשיון ומעט מהאום וחזר קודם שטהרו הכהן, ובפשוטו נראה דבפשתה מצד זה וכנסה מצד זה הנוסף בדין פשיון לרבנן, לענין הלכה האום, דסו"ס אין זה האום, וא"כ דין הוא שיהא טמא משום פשיון לר"ע, וכיון שכן יש להשוות דה"ה כנסה ופשתה.

ולפ"ז אפשר לקיים פלוגתא דר"ע ורבנן בכולהו אף לאחר החלט, אלא דכיון דליכא נפ"מ אלא בהלכו להם ס"ט להכי סתים לה בלאחר הפטור וכדנתיא בתוספתא, וכן באינך תלתא בבי דמתפרשי סתמא קודם החלט, היינו לרבנן דר"ע, אבל ה"ה אחר החלט בכולהו, כמו בבבא בתרייתא, מיהו יש לדון בזה אם יש דין תראה בתחלה להסגיר פשיון שנטהר אחר החלט כשהלכה האום, ויתבאר להלן בס"ד.

יח. **בדין** בהרת כגריס אחר הפטור שפשתה כגריס והחליטה ואח"כ הלכה האום יש להסתפק אם הפשיון יראה בתחלה או שדינו כבהרת לאחר הפטור שאינה משמשת הסגר ואם תפשה טמאה מיד, ובפשוטו משמע דכיון שהי' הפשיון בדין נגע טמא ע"י הבהרת אינו חוזר להיות כתחלה, וע"כ דינו כלאחר הפטור, ולפ"ז הא דקתני בהרת כגריס ופשתה כגריס ועוד והלכה לה האום דחכמים אומרים תראה בתחלה היינו דוקא קודם החלט, דכיון שעדיין לא טימא כהן את הנגע, לא חל עלי' דין נגע שלאחר הפטור, ולכן תראה בתחלה, והא דקתני בהרת כגריס ופשתה כגריס נולד לפשיון מחי' או ש"ל והלכה לה האום דחכ"א

תראה בתחלה, והתם מיירי לאחר החלט דזהו החילוק בין ר"ע לחכמים וכמשנ"ת לעיל ס"ק י"ד מהיר' והראשונים ז"ל, היינו שצריך לחזור ולהחליט את הפשיון, אבל אם כשעודו מחליטו הלכו להם ס"ט יפטור, כדין בהרת לאחר הפטור, וכן הא דאר"ע במ"ח תראה בתחלה היינו דוקא קודם החלט.

מיהו נראה שאין הדבר פשוט שחל על הפשיון דין שלאחר הפטור, דלא מצינו דין לאחר הפטור אלא בנגע שטהרו הכהן, אבל הפשיון מעצמו נטהר ע"י שהלכה האום, כדמוכח במתני' בבהרת כגריס ופשתה כגריס ונולד לפשיון מחי' או ש"ל והלכה האום לחכמים תראה בתחלה, וע"כ הכהן מטהר האום תחלה והפשיון נטהר ממילא ע"י שהלכה האום, ואח"כ רואה הפשיון בתחלה ומטמאו, דאם צריך הפשיון לטהרת הכהן, הרי אינו יכול לטהרו כשיש בו סימני טומאה, [ואין נראה לומר דדין הפשיון שאני והכהן מטהרו, דכיון שע"כ לומר דהלך האום אינו כהלכו סימני טומאה, מנ"ל לחדש דמ"מ דינו כלאחא"פ, וכיון שאין הכהן מטהר את הפשיון, י"ל שאינו בדין אחר הפטור לטמא בפשיון מיד, וממילא גם אינו בדין בהרת אחר הפטור שאינה משמשת הסגר.

וביותר נראה כן בבהרת שפשתה ויש בפשיון יותר מן האום והחליטו, ובא השחין או בהק או עור הבשר והפסיק בין האום לפשיון, דע"כ לגבי הפשיון דיינינן כהלכה האום, ואם האום עדיין טמאה בפשיון או בש"ל, יצטרך הכהן לטהר את הפשיון לחוד, ול"מ כן, [מאותה הוכחה גופה שהבאנו ממתני'], אבל אם חזר דינו שיראה בתחלה ניהא.

וגם עיקר הדבר לחלק בקשר של הפשיון עם הנגע בין קודם החלט לאחר החלט אינו פשוט, דכיון דאף לאחר החלט אין הפשיון כאום, א"כ אית לן למינקט דלעולם נגע

שפושה הפשיון כמוהו, דהפשיון נטפל לנגע כ"ז שהנגע קיים, הלכך בהרת לאחר הפטור שפשתה דין הפשיון כבהרת לאחר הפטור שפשתה ולא החליטה כהן, וא"כ אם הלכה האום כהלכו ס"ט דין הוא שיפטור את הפשיון, כדין עודו מחליטו דלאחר הפטור יפטור, תדע דהא בכנסה הבהרת מצד שני כנגד הפשיון, דלרבנן אינו מטמא את הפשיון, דין הוא שיהא הפשיון כבהרת לאחר הפטור, דתו לא מטמא ל' כהן, וממילא נקבע דין הבהרת כאום מעצמו, כמו בפשיון הבא לאחר החלט, [וכ"כ אאמו"ר שליט"א בזה], ודכוותה אף כשהפשיון ראוי ליטמא, מ"מ הוא נטפל לאום למהוי כאום קודם החלט, וא"כ דין הוא שבהלכה האום לא יראה בתחלה, ואף דבסברא יש מקום לומר דפשיון שצריך לטמא אינו נטפל למהוי כותי', הדבר צריך הכרע דסו"ס הפשיון מיני' קא רבי, (והגע עצמך בהרת כשני גריסין ופשתה כגריס והלך מן האום כגריס קודם החלט הרי דין הפשיון כאום כמש"כ, שהרי אינו זקוק לכהן, ואילו פשה כגריס ועוד, הדין נותן לפ"ז שהועוד אינו נטפל לנגע, ואמאי הרי הוא עם הפשיון כחד, ונפ"מ בהלכה האום אם תראה בתחלה, דכאן מובן טפי שהפשיון כולו דינו אחד).

ובהדיא מוכח כן ממילתי' דר"ע במ"ח דח"ג מן האום וח"ג מן הפשיון משמשין להסגר בתחלה, ולפמשנ"ת לעיל ס"ק ט"ז טעמי' דר"ע דהלך האום אינו סימן טהרה ולכן לא נטהר הח"ג של האום וחזור ומשמש הסגר כיון שהוא אחד עם הח"ג של הפשיון, וגרע מאילו נשאר ח"ג בלבד וחזר ופשה עי"ש, וכן במתני' דפשתה וכנסה חזינן דהלך האום אינו ס"ט כהלך הפשיון, וגם מזה שהח"ג של הפשיון משמש הסגר, ג"כ יש ללמוד כן, דהא לר"ע אפי' הלך האום חשבינן לפשיון כאום ליטמא בפשיון, ואיך יחזור וישמש הסגר, א"ו הלך האום אינו מטהר את

הפשיון, אלא שמבטל הנגע מעיקרו, ולכן אפשר שישמש הסגר ואם פשה בתחלה טהור.

ובאמת לפ"ז הסברא בהלך האום דמטהרין לפשיון שוה קודם החלט ולאחר החלט, דכל דינו של הפשיון הי' בטפילות לנגע, ולא הי' בו דין מצד עצמו, והר"ז כהלך האום בתוך הסגר, דודאי לא חל על הפשיון שום דין לרבנן, וכיון שכן ל"ק נמי שיראה בתחלה, דכיון שהלך האום פרח מן הפשיון הטפילות לאום, והרי יש כאן נגע תחלה, (והגע עצמך בנשאר האום בסימן טומאה אלא שנחלק הפשיון מן האום וכי קשה לומר שנקבע הפשיון כדבר בפ"ע מעכשיו, וממילא יראה בתחלה).

וּלְפָנָיו מְיוֹשָׁב הָאֵל דִּקְתָּנִי בַּמִּתְנִי תִּרְאֶה בַּתְּחִלָּה
גַּם כִּשְׁנוּלֵד לִפְשִׁיּוֹן מַחִי אוֹ ש"ל,
דְּדוּחָק לִפְרוּשֵׁי תִּרְאֶה בַּתְּחִלָּה רַק לַעֲנִין
שִׁיחִזּוֹר וִיטְמָא, דְּלִמָּה תַּפֵּס הַתְנָא לִשׁוֹן שִׁבְכַל
דּוֹכְתָא מִתְּפָרֶשׁ כִּנְגַע חֹדֶשׁ, אָף לַעֲנִין עוֹדְהוּ
מַחֲלִיטוֹ וְהִלְכוּ לֵהֶם ס"ט, וְעֲנִין פִּשְׁיֹן בַּתְּחִלָּה,
וְנִיחָא נָמִי דַּאֲתִיין כּוֹלְהוּ מִתְנִי אָף לֵאחֲרָ
הַחֲלֵט, דְּכִיּוֹן דְּבִסְיָפָא נָקַט ר"ע מִטְמָא לַעֲנִין
שֶׁנִּשְׁאָר בְּטוּמְאָתוֹ, טוֹב לִפְרֹשׁ דָּגָם בַּאֲיִנָּךְ
מִשְׁכַּחל כְּה"ג, וּבִכְוִלְהוּ מִתְּפָרֶשׁ מִטְמָא בִּין
שֶׁנִּשְׁאָר בְּטוּמְאָתוֹ וּבִין שֶׁמִּטְמָאוּ עַכְשֵׁיו, וְכֵן
לְרַבְּנָן בְּכוֹלְהוּ מִטְהַרִּין אֶת הַטְּמֵא אוֹ שְׂאִין
מִטְמֵאִין, וּבִכְוִלְהוּ תִּרְאֶה בַּתְּחִלָּה לְכָל הַדִּינִים
כִּנְגַע חֹדֶשׁ, וְעִי' לַעֲלִיל ס"ק י"ז דְּכִנְסָה וּפִשְׁתָּה
נָמִי מִתְּפָרֶשׁ אָף לֵאחֲרָ הַחֲלֵט, וְכ"נ מִפְּרִי"ש
שֶׁכ' בְּכוֹלְהוּ בַּהֲרַת לֵאחֲרָ הַפְּטוֹר, וּבִסְיָפָא
מִיתוּקְמָא הַנֶּפֶס לֵאחֲרָ הַחֲלֵט, אֲבָל אִי דִּינָם
שׁוֹה בְּכוֹלְהוּ בִּין קוֹדֶם הַחֲלֵט בִּין לֵאחֲרָ הַחֲלֵט
נִיחָא, וְכ"מ דַּעַת מִרְן זִלְלָה"ה ס"ג ס"ק כ"ד
דְּמִיתוּקְמָא פְּלוּגַתִּיּהוּ אָף לֵאחֲרָ הַחֲלֵט, וּמ"מ
לְרַבְּנָן תִּרְאֶה בַּתְּחִלָּה בְּמ"ט י', (וְעִי"ש שְׁדֵן
מִטְעָם אַחֲרָ ע"פ מִהָרִ"ם, אֲבָל לֹא מִשׁוּם
דַּאֲיִנָּה מִשְׁמֶשֶׁת הַסֵּגֶר), וְכִבְר כְּתִבְנוּ עַד"ז לַעֲלִיל
ס"ק י"ג י"ד [וְעִי"ש דִּנִּיחָא בִּזְהָ שְׂאִין קוּלָא
בְּפִשְׁיֹן שִׁיחָא כְּלֵאחֲרָ הַפְּטוֹר אַע"פ שִׁישׁ בּוֹ

שיעור אום ופשיון], אבל אאמו"ר שליט"א לא
כ"כ, וצ"ע.

ועוד מצינו בהלך האום ופרחה בכולו מן הפשיון חשיב פורח מן הטהור אע"פ שלא טהרו הכהן, כמבואר בירו' מו"ק שם, ומוכח מזה דבלא שיטהרו הכהן נמי נטהר, דא"כ הו"ל פורח מן הטמא, וכן מצינו פשיון שמתמא בכל שהוא אע"פ שמקום הפשיון אינו בדין נגע לענין גריס דאם נולד ש"ל באותו פשיון טהור, וש"מ דפשיון סימנא הוא, ולכן מוכן נמי שהוא תלוי באום לגמרי, וכן מצינו דפשיון מטמא בכל הד' מראות אע"פ שהאום אינו מצטרף באב ותולדה דלאו ידיד', וכמ"ש מרן זללה"ה ס"ב ס"ק י"ב בשם התוספתא והראשונים ז"ל.

יט. **בדין כנסה** ופשתה ופשתה וכנסה בסוף שבוע מבואר בר"ש דאף ר"ע מודה דהרי היא כמו שהיתה דבתו"כ יליף לה מקרא, ובאמת בכנסה ופשתה הדבר פשוט כן דהיינו הלכה וחזרה, אבל בפשתה וכנסה דניכר שכנס מן האום ופשה בצד השני, יש בזה חידוש דאף ר"ע מודה דכיון ששיעור הנגע בסך הכל לא פשה משיעורו הראשון לא חשיב פשיון, אע"פ שהפשיון הזה בדין פשיון ולא בדין אום, דאם הלכה האום ונשאר הפשיון יראה בתחלה, (עכ"פ ביש בו רק כגריס), וש"מ כמשנ"ת לעיל ס"ק י"ז דטעמי' דר"ע בתרוייהו מפני שכשכנס האום נקבע שיעורו כפי מה שכנס, ובתוך שבוע דלא נקבע שיעור נגע כשהלך, ממילא גם לא חשיב פשיון לטמא.

ובפ' שומו נראה דדין כנסה ופשתה ופשתה
וכנסה היינו דוקא כשעכשיו יש
כגרים מן האום במקומו הראשון, דאל"כ היינו
הלך האום, ואפי' בתוך שבוע לא מצינו לרבנן
דמהני הלכה האום ולא חזרה ואע"פ שרוב
הגרים במקומו הראשון, דפחות מכגרים לאו
כלום הוא, וכ"נ בתו"כ דר"י מודה לדין כנסה

שיחזור ויסגיר, וכן דינא דכנסה ופשתה מודה בה ר"ע בסוף שבוע כמשנ"ת, וכן דינא דסיפא פ"י בירור' לאחר החלט, דמשמע שם שלר"ע אינו פוסק בו כלום, וע"כ שהוא כבר מוחלט, וכיון שכן צריך ראי' דה"ה בסוף שבוע, וכן בסדרא דמתני' ובתוספתא אחר הפטור מיתניא.

ברם צ"ע מדברי הרא"ש שכ' בדינא דסיפא דנפ"מ לר"ע שמתמא אפי' ברגל כיון שנולד לו ס"ט בימי הסגור, וש"מ דאף בימי הסגר ס"ל לר"ע דהפשיון כאום, (ואין לחלק דלענין טומאת פשיון לא מהני תוך שבוע כיון שאינו מטמא בפשיון וכמש"כ, אבל לענין שיחשב אותו נגע סגי בזה שאירע הפשיון תוך שבוע, והתם לענין טומאת ש"ל ומחי' קאמר, דסו"ס מדין פשיון של הנגע אתינן עלה), ואפשר דבאמת מה שנטה הראש מפר"ש ופי' נפ"מ דימי הסגר, הוא משום דס"ל דלאחר החלט אף רבנן מודו דפשיון כאום, ולכן פי' כולהו מתני' רק לאחר הפטור קודם החלט, וכאן לא מצא נפ"מ אלא בימי הסגר, [וזה דלא כהירור' והר"ש ומהר"ם והרמב"ם כמשנ"ת לעיל ס"ק י"ג], ולפי דבריו אפשר דלאחר החלט הפשיון לגמרי כאום [דמש"ה פשיטא ל"י דרבנן מודו בזה], ואף בהלך האום והפשיון כגריס לא יראה בתחלה ודינו כלאחר הפטור, וכן בהלך מן האום כח"ג והפשיון כח"ג טהור לכו"ע, וכיון דחזינן דלאחר החלט הפשיון כאום ממש, ל"ק כ"כ לומר דלר"ע לעולם פשיון היינו אום, ואפי' בתוך שבוע, דכל התפשטות הנגע היינו אום לר"ע בכל גוונא, ודברנו הם לפמשנ"ת דלעולם הפשיון אינו כאום ממש, [לפי הפירושים דמפורש כן במתני' לרבנן], ולכן לא מסתבר לחשבו כאום מדין פשיון בתוך שבוע שאין בו דין פשיון, [וכן צידד אאמו"ר שליט"א מטעם אחר קצת, דאין לנו במה שנעשה תוך שבוע אם פשה מתוך הנגע או לא, דרק סוף שבוע קובע, ועי' בזה לעיל סק"ז כמה נפ"מ דדייקינן בתוך

ופשתה אע"פ שבהלכה וחזרה ס"ל דיראה בתחלה, ועי"ש בפ"י הראב"ד, [וגרסת הגר"א בתוספתא בהרת בתחלה בסוף ש"ר בסוף ש"ש לאחר הפטור דכנסה ופשתה פשתה וכנסה ה"ה כמ"ש, וש"מ דבחדא גונא מיירי, והרי לאחר הפטור ודאי דבעינן שנשאר כגריס, מיהו בעיקר ההגהה בפשוטו לא הוצרך התנא לשנות אלא לאחר הפטור דפליג בה ר"ע, וכ"ש בהני, וכמשנ"ת לעיל], ולפי דברנו מה שפשה מחוץ למקום האום באמת דינו כפשיון אע"פ שלא פשה מן השיעור הכללי של הנגע, דלענין זה סוף שבוע שוה לאחר הפטור, דהאום הוא מה שהסגיר בתחלה.

ואפשר דבכל הדינים מודה ר"ע לחכמים בסוף שבוע, דדוקא לאחר הפטור ולאחר החלט שהפשיון בא כשהנגע ראוי ליטמא בפשיון, ס"ל דחל על הפשיון דין הנגע, אבל פשיון של תוך שבוע אינו פשיון המטמא, כמו שש"ל ומחי' בתוך שבוע לאו כלום הוא, ול"ד לאחר הפטור שאילו ראהו כהן באותה שעה הי' מטמאו, ולכן אף דידעינן שבא מן הנגע לא מהני, דבאותה שעה לא הי' הנגע בדין פשיון, ואמנם התהוות הפשיון שבתוך שבוע מטמאתו בסוף שבוע, מ"מ צריך שיהא הנגע בסוף שבוע, לקבעו בדין פשיון, וגם אפשר דלענין פשיון גרע טפי ודינו כבתחלה, תדע דנגע שנתמעט ובסוף שבוע הרי הוא פחות מכגריס, אינו בדין נגע שלאחר הפטור כמשנ"ת לעיל סק מתוספתא דקתני גבי בגדים, עי"ש, ולא חשיב נגע לענין פשיון, וכמשנ"ת שם, וה"נ כשאנו באין לטמא את הפשיון מכח נגע שבתוך שבוע דלא מהני, [ואף ביום השביעי כ"ז שלא ראהו כהן, דינו כבתוך ז' אע"פ שאילו ראהו כהן הי' מטמאו, דלכל הדינים הו"ל כבתוך ז' כמש"כ לעיל סק"י לענין הלכה וחזרה דה"ה כמו שהיתה, אע"פ שאילו ראה הכהן תראה בתחלה עי"ש].

ובאמת מתני' דקתני וחכמים מטהרין לא מיירי בסוף שבוע דאז דין הוא

שבוע איך אירע, ומ"מ לפי טעם זה אין ליישב הרא"ש כמש"כ].

וְלִכְאוּ ה' נראה לדקדק איפכא ממתני' פ"ק מ"ה דקתני או שהלכה לה האום או שנתמעטה ואין בזה ובזה כגריס, ולא נתפרש ל"ל אין בזה ובזה כגריס, הא סגי בזה שאין באום כגריס, ושוב אינו מחליטו על הפשיון בתחלה, וכבר הביא בתוי"ט בשם מהר"ם שנתקשה בזה ועי"ש, אבל אם נימא דלר"ע אף בסוף שבוע הפשיון כאום, א"כ אם ה' בשניהם יותר מכגריס ה' טמא אע"פ שנתמעטה האום כגריס, וכיון דמתני' אליבא דר"ע מיתניא דאקמר לעולם רואין, הוצרך לפרש דאף בצירוף הפשיון ליכא טפי מכגריס, אלא דאי הוה תני ואין בזה ובזה אלא כגריס, ה' מפורש כר"ע, ולא ניחא לי' למסתם כותי', לכך נקט אופן דבוראי טהור לכו"ע, אבל למש"כ דבסוף שבוע מודה ר"ע א"כ אף לר"ע טהור אי' ה' ביניהם יותר מכגריס, [ויעוי' בספר מרן זללה"ה ס"ג ס"ק כ"ט שכבר דן בזה דאף לר"ע טהור בכגריס, ועי"ש].

וּמִפְּשֵׁר ליישב מתני' לכו"ע ודוקא קתני שאין בזה ובזה כגריס, דמתני' מתפרשת בכולהו דנשאר הנגע בדינו ובסוף ש"ר מסגירו ובשני פוטרו, ואילו בנתמעטה מכגריס בסוף שבוע והפשיון משלימה לכגריס נתבאר לעיל ס"ק י"ב מהתוספתא שבר"ש פ"א מ גבי בגדים, דתראה בתחלה, ולא ניחא לי' למיתני באופן שהחמיר דין האום משאר דיני מוסגר ובפרט שאינו פוטרו בשני, ולא דמי להלכה האום דלית' ולא נשתנה דינו, משא"כ בנתמעט האום ומשלים לכגריס, דחזר דין האום שיראה בתחלה, ובלא"ה ל"ק דמתפרש סתמא באין בפשיון כגריס, אבל הכא לשון נתמעט כולל אפי' משהו וא"כ הפשיון משלים, (ויתכן להוסיף דחשיב צד חומרא גם כלפי מוחלט, שאילו ראהו כהן מאתמול ה' מחליטו, ועכשיו ה' נטהר מיד, כדין הלך הפשיון עכ"פ לרבנן דר"ע דח"ג אום וח"ג

פשיון טהור, ועכשיו שלא ראהו עד למחר יראה בתחלה, ולכן הוצרך לשנות בנתמעט הכל מכגריס, [ולכא למימר דא"כ בכולה מתני' נמי בסוף ש"ר עכשיו מסגירו, ואילו החליטו ה' נטהר, דהסגר דשבוע עדיף מהחלט, דגם שבוע דספרו מטמא כשרץ, ומנודה מביתו], ולפ"ז נוכיח ממתני' כמש"כ לעיל ס"ק י"ח דבהלכה האום תראה בתחלה אפי' אחר החלט, דאל"כ בהלכה האום איכא חומרא כשלא ראה הכהן, דהשתא תראה בתחלה משום פשיון, ואילו החליטו ה' טהור, מיהו ל"ק דלא הוצרך התנא לפרש שאין בפשיון כגריס, אבל כששנה סתמא שנתמעטה האום ומתפרש אפי' משהו מכגריס א"כ הפשיון משלימה, ובכה"ג הוי חומרא כמשנ"ת, לכן הוצרך לפרש דנתמעטה באופן שאין הפשיון משלים לכגריס מרובע, ובלא"ה אין נראה דזה חשיב חומרא לקושטא דמילתא).

כ. **וְלִכְאוּ** נראה דלר"ע לעולם הפשיון מטמא בכגריס ועוד, אפי' בבהרת כשני גריסין, דהו"ל פשתה וכנסה, דכשהלכה האום נתמעט שיעור האום לכגריס, וא"כ שיעור פשיון בכגריס ועוד, ולכן לא משכח"ל חומרא לר"ע בפלוגתא אחרונה, דלרבנן דתראה בתחלה שיעור האום של הנגע החדש כגריס, ולר"ע דבתר נגע קמא אזלינן יהא שיעור האום כנגע הראשון, דלפ"ז אף לר"ע שיעור האום יהא כגריס, [מיהו משכח"ל שנתמעט בין האום והפשיון ועי' בסמוך בזה], ועדיין צ"ע בזה, ומ"מ אם יהא דינו כטהור מודה ר"ע דיראה בתחלה, וכמשנ"ת לעיל ס"ק ט"ז.

וְעוֹד נראה דבלא הלכה האום מודה ר"ע שאין הפשיון מטמא משום אום, כגון בהרת כגריס ופשתה כשני גריסין ואח"כ נחלק כגריס ומחצה מן הפשיון, או שנחלק כל הפשיון מן האום, דכיון שהאום נשאר במקומו לא אמרי' דזהו האום שנחלק בב' מקומות, ורק כשצריכין לומר שהלכה האום מתסבר לומר דהפשיון הוא הנשאר מן האום ואינו

נגע חדש, תדע דאל"כ משכח"ל שהאום טהור והפשיון לחוד טמא באופן שכל הפשיון נחלק מן האום, ויש בפשיון יותר מהאום, ולא מסתברא שיטמא פשיון הנגע והנגע טהור, [כ"ז לצד דאין פשיון הרחוק באדם], וכבר כתבנו לעיל ס"ק י"ח דמציוור זה משמע שאין הפשיון נקבע בדין לאחר הפטור כשהלכה האום לרבנן, דבכה"ג שאין הנגע נפטר צריך לפטור את הפשיון בפ"ע, ואין יפטרנו אם יש בו מחי' או ש"ל, ובמתני' משמע שהפשיון נטהר.

יש להסתפק בפשיון הרחוק בבתיים ובגדים אם יש קולא דכנסה ופשתה, כגון שהסגירו בג' גריסין ובסוף שבוע כנס לב' גריסין ויש גריס נוסף במקו"א, דאפשר שענין פשיון הרחוק הוא התגברות רוח צרעת, וסגי בזה לטמאות אע"ג דחשיבי ב' נגעים, ולא שייך להקל על זה מה שסכס הנגע הראשון, ורק במקום הנגע עצמו שייך לומר דשינוי ממקום למקום אינו בדין פשיון, והכי מסתברא, וצ"ע, - ולפמ"ש"כ דמודה ר"ע בהלכה האום בתוך שבוע, לא משכח"ל נדון הלכה האום בפשיון הרחוק בבגדים ובתיים, ולהסוברים דאיכא באדם פשיון הרחוק צ"ע אם ר"ע מטמא, דלפמ"ש"כ דשני נגעים הם, י"ל דכשהלך האום לא נשאר אלא נגע אחד, ולא אמרי' דזהו האום שהלך לכאן, דמעיקרא נמי הו' שני נגעים, ולא מצינו לדר"ע אלא בהתפשטות אותו נגע, ואאמו"ר שליט"א בס' סק כתב דה"ה בפשיון הרחוק, אלא דלטעמי' דחכמים מטהרין את הפשיון לגמרי מסתבר טפי שלא יטהרו ר"ע, אבל למש"כ דיראה בתחלה י"ל דמודה דנגע בפ"ע הוא ויראה בתחלה, וצ"ע בזה.

כ"א. ר"ש ד"ה כנסה ופשתה כו' כפי הנראה יש ערבוב פירושים, והפי' שנקט רבנו במסקנא הוא דמיירי לאחר הפטור, [ומ"ש בסוף ש"ש, משום דסתם לאחר הפטור בלא הלכו ס"ט היינו בסוף ש"ש, וגם מתפרש

דדוקא לאחר שפטור בסוף השבוע שני, ולא סגי בזה שראוי לפטור, ולאפוקי מאידך פירושא], וזהו שכ' במ"ח וכדפרישית בסוף ש"ש לאחה"פ, וכ"נ מדנקט הרא"ש כפי' זה, וביאר דבאמצע שבוע ל"פ אפי' הי' בה כגריס ועוד וכנסה ופשתה, והיינו דרשא דתו"כ, [ומ"ש דכ"מ בתוספתא צ"ב דהתם לאחה"פ מיירי], וכבר נתבאר לעיל סק דהנדון בכנסה לאחה"פ אם נקבע שיעור הנגע כפי מה שכנס, כיון דהלכה וחזרה תראה בתחלה, או"ד רק אם תפשה על השיעור שבשעת הפטור טמא, ופשה וכנסה היינו שמצד השני כנסה, עי"ש, ואמנם בזה מתיישב כל הענין, אבל אין הדבר ברור שזוהי באמת כונת הר"ש והרא"ש, דמדבריהם נראה דאע"פ שהנגע לא גדל, דהיינו אפי' פשה וכנס באותו צד, [וכמ"ש הר"ש שכנסה אותו משהו], ג"כ שייך לטמא משום פשיון, היכא דיש בנגע כגריס ועוד, אבל הדבר קשה לומר דלר"ע הלך הפשיון טמא, ולא יטהר הנגע עד שתחזור בהרתו לכגריס, ושמא דוקא בסוף ש"ש קאמרי, דכיון שפטור מפני שעמד בעיניו, כשרואה שהנגע פושה ש"מ דנגע גמור הוא, וממילא מייחסין גם מה שהי' בתחלה יותר מכגריס לפשיון, משא"כ בנגע שנפטר ע"י שהלכו להם ס"ט, דנטהר בשיעור זה אע"פ שהוא יותר מכגריס, וצ"ע ג' בכ"ז.

ומי"ש בר"ש ומתוקמא דר"ע בכנסה באמצע שבוע כו' עד סוה"ד, נראה דהוא פי' קמא, ולפי' זה ס"ל להר"ש דאין דין כנסה ופשתה אחר הפטור, דכיון שחזרה לכמות שהיתה אין צריך לספר ד"ז לכהן, ואפי' ראה הכהן איך שפשתה וכנסה אינו מטמא על סמך זה כיון שחזרה לכמות שהיתה ואין זה זמן שצריך כהן, וזהו שכ' דהתוספתא דמיירי לאחר הפטור מיתוקמא אף כר"ע, או מפני שא"צ לקרוא לכהן משחזרה, א"נ אפי' בעודו בפני הכהן עצמו פשתה וכנסה מודה בה ר"ע מאחר דכבר נסתלק הכהן מלהיות מחויב

ותפשה, דהתם שמא תכנוס בסוף שבוע קאמר, דכיון דבשעת הפטור זהו שיעורה חשיב פשיון, אבל כשלא פשתה יותר ממה שהיתה בשעת הפטור לא שמענו משם, ובתו"כ כנראה חזר בו מזה מדפשיטא לי' דמיירי בפשתה יותר מכמות שהיתה, ואילו לפירושו דהכא סגי בפשתה יותר מכגריס, וכ"מ מפ"י הי"מ שהביא כמ"ש אאמו"ר שליט"א].

ובתו"כ פי' דפלוגתא דר"ע וחכמים בנתמעטה מכגריס אחר הפטור אם מטמאה משום פשיון כשחזרה ופשתה, אבל בחזרה לשיעורה הראשון אינה מטמאה, ומיהו נקט דלר"ע תראה בתחלה וחכמים מטהרין, וצ"ע מנ"ל ד"ז, דלא משמע דמהלך מן האום כח"ג גמר לה, שלא הביא ד"ז כלל, וכתב בטעמיהו דרבנן דוקא מפני שחזר למקומו הראשון עי"ש, [ואין נראה דמשמע לי' דבכלל מתני' גם כנסה ופשתה דומיא דפשתה וכנסה שלא נוסף על שיעורו ובוזה פי' דתראה בתחלה, דלפירושו בתרוייהו מיירי בפשתה טפי משיעור הראשון, אלא דבסיפא מיירי שחזרה וכנסה אותו פשיון], וכנראה נקט כן מסברא לפי מה שפי' טעמיהו דרבנן דכל שנשאר מן הנגע הישן אינו נראה בתחלה, ולר"ע כי היכי דפשתה וכנסה תראה בתחלה, ה"ה בכנסה מכגריס וחזרה לשיעורה, עי"ש, [ועי"ש שכ' דבפשתה וכנסה אילו הראה לכהן וטמאו ה' נחשב הלך הפשיון ועכשיו שלא הראהו תראה בתחלה, וזה מחודש], ועוד הביא י"מ כפר"ש, וכנראה גם לפי דבריהם ס"ל דפשתה וכנסה תראה בתחלה, דרק בפירושא דכנסה ופשתה פליגי עי"ש.

בפיה"מ משמע דהנדון בהלכה וחזרה ובכנסה ופשתה הוא מענין נגע החזור בבתיים (ובגדים) דג"כ נקרא פשיון בתורה וכמו שהעתיק הרמב"ם פ' ה', וקמ"ל דלא אמרי' שמה שהלך הוא כחלצו הנגע ומה שחזר כפשיון, ור"ע פליג דמה שחזר מיקרי פשיון, ומשמע דלא איצטריך לאשמועינן ההיא

בראית נגע זה, אין ראייתו גורמת חיוב, משא"כ ביום ז' שצריך להראותה לכהן וראיתו קובעת בו, וולפנינו כתוב בעי בפני אבל בתו"ט העתיק בעודו בפני, וזה מיושב כמ"ש כ], ובתחלת הדברים כ' דהתו"כ מתוקמא נמי אליבא דר"ע בתוך שבוע, ואליבא דרבנן אף בסוף שבוע, ועי' לעיל סק"י מש"כ בדין הלכה וחזרה ביום ז', ולפ"ד מסקנת הר"ש דלא כפי' זה, שהרי בדיבור הסמוך כתב כדפרישית בסוף ש"ש לאחזה"פ, וכ"מ ברא"ש וכמשנ"ת.

ראב"ד פ"ד ה"ה, תוכן הדברים דלא יתכן שר"ע יטמא בתוך שבוע כנסה ופשתה, אבל לאחר הפטור ניחא לי' דר"ע מטמא, [והוכיח ממתני' דבסמוך דלשון מטמא היינו מוחלט, אבל לא הק' סתירה ממתני' דבסמוך דודאי הלכה האום גרע, והכא בחזרה למקום הראשון, וכ"מ בדברי הרמב"ם לעיל דבהלך מן האום כח"ג אפי' פשתה כח"ג ועוד טהור, וצ"ע בכ"מ בזה, ומשמע דפי' לדעת הראב"ד סיפא בתוך הסגר ולכן תראה בתחלה, וצ"ע א"כ מ"ט דחכמים מטהרין], ועיקר החילוק משום דבתוך שבוע אכתי אינו מטמא בפשיון, אבל לאחר הפטור שפיר חשיב נגע לטמא בפשיון, מיהו צ"ע דבה"ט כ' דמיירי בנגע כגריס וא"כ כשחזרה לכמות שהיתה ליכא פשיון, דבשיעור כגריס לא אשכחן דחשיב פשיון, ויש לדחוק דעיקר כונתו לומר דכנסה לפחות מכגריס, אבל מיירי שפיר בנגע יותר מכגריס שכנס לפחות מכגריס וחזר לכמות שהי', וחכמים מטהרין מפני שנגע פחות מכגריס אינו מטמא בפשיון, ואף בנגע יותר מכגריס קשיא לי' בה"ה דלא יתכן שר"ע יטמא בתוך הסגר, דעדיין אינו ראוי ליטמא בפשיון, אא"כ פשה על השיעור שהסגירו בו, אבל לאחר הפטור חשיב שפיר פשיון משחזר לכגריס ופשה עוד עד שחזר לכמות שהי', [ועיקר הדבר דבנשאר כגריס חשיב פשיון אף לרבנן צ"ע היכי יליף לה מההיא דשמא תכנוס

דדין הפשיון כאום, שהרי אינו מחליטו מדין פשיון, (וכפי' בתרא דמהר"ם), מיהו בהלך הש"ל יחזור ויטמא האום מדין פשיון, ואם נולד ש"ל באום קודם שהחליטו משום פשיון, י"ל ג"כ דהפשיון כאום, וע"ע לעיל סוס"ק י"ד, ועי' לק' ס"ה סק"ה מה שנתבאר חילוקי דינים בדין פשה ממין שאינו מצטרף לאום, ונפ"מ כאן לכל הדינים.

ד. **בהרת** כגריס ופשטה כח"ג והלך מן האום כח"ג בסוף שבוע תראה בתחלה, ולאחר הפטור בין קודם החלט בין לאחר החלט טהור, דח"ג שנפטר אינו משמש הסגר, וה"ה בפשטה כח"ג ועוד.

ה. **כל** שנתמעט האום מכגריס אפי' פשה מצד אחר כנגדו (או יותר), דינו כהלך האום אפי' בסוף שבוע, ולא סגי בזה שרוב האום במקומו הראשון.

ו. **כנס** האום מצד זה ופשה כנגדו מצד אחר כשיעור הכניסה, ונשאר מן האום כגריס, אע"פ שעכשיו הנגע במקו"א לא חשיב פשיון אפי' לאחר הפטור, וה"ה פשה ואח"כ כנס, דלא חשיב פשיון אפי' גדל הנגע משיעור שהי' בשעת הסגר או החלט או פטור, ואפי' ניכר בהדיא שזה פשיון כגון שפשה ממין שאינו מצטרף לאום, וחשיב פשיון, דאף באותו מין האמת שהוא פשיון, אלא שאינו מטמא כיון דבס"ה לא גדל שיעורו, [ומסתברא דדוקא כשכנסה האום, אזלינן בתר השיעור שהי' בזמן הפטור, דהגריס של האום משנה פשיונו מצד זה לצד זה, אבל אם נחלק האום לשנים לא יחבינן לכל חצי, כשיעור שהי' הנגע בזמן הפטור, אלא כל שפשה על שיעור חציו טמא], - בפשיון הרחוק בבגדים ובתים נראה דאפי' כנס הנגע כגריס חשיב פשיון, דסברא זו שייכא רק באותו מקום מצד לצד.

ז. **כנסה** ופשטה, אפי' חזרה ופשטה מה שכנסה, אין דין הפשיון כאום, דאע"פ שאינו מטמא מ"מ האום שהלך כבר

דלאחר הפטור תראה בתחלה אלא לומר דר"ע מודה בזה שאינו פשיון, ורק בכנסה ופשטה פליג, אבל עיקר הא דתראה בתחלה פשיטא, [בפטר לפי הנראה שם דהרמב"ם מפרש הלכה בתוך שבוע וחזרה בסוף שבוע ה"ה כמ"ש, הלכה בתוך שבוע והכהן לא ראה נגע בסוף שבוע ופטור וחזרה לאחר שפטור הכהן תראה בתחלה], וניחא בזה שלא העתיק ד"ז בהלכות, ומשמע דאפי' נתמעט האום מכגריס לאחר הפטור מטמא בפשיון לכו"ע, ולא נחלקו אלא בנתמעט וחזר לשיעור ראשון, ור"ע מטמא בין בסוף שבוע ובין אחר הפטור, מיהו דוקא בהיתה יתרה מכגריס, ואפשר דלאו דוקא נשאר מעט קאמר, אלא ר"ל כגריס, וס"ל לר"ע דכנסה ופשטה גרע מהלכה וחזרה, כי היכי דס"ל לאחר הפטור דהלכה וחזרה תראה בתחלה וכנסה ופשטה טמאה, ה"ה בתוך שבוע דכנסה ופשטה טמאה, מיהו בפשטה וכנסה לא פ"י טעם, אא"כ נימא דמירי שכנסה מצד אחר, ולשון הרמב"ם או שפשטה ונתמעט הפשיון וחזרה כמות שהיתה, ל"מ כן, וצ"ע בכ"ז.

כ"ב. דינים העולים, א. בהרת כגריס ופשטה כגריס והלכה לה האום בין בסוף שבוע בין לאחר הפטור תראה בתחלה, ולאחר החלט לדעת אאמו"ר שליט"א דינה כלאח"פ, ולעיל כתבנו לדון דגם בזה תראה בתחלה, וכ"נ דעת מרן זללה"ה, וה"ה בפשטה כגריס ועוד, ואין חילוק אם החליטו בפשיון או שהחליטו בש"ל ואח"כ פשה, [ועס"ק י"ט בדעת הרא"ש].

ב. **חי** בפשיון הזה מחי' או ש"ל אפי' לאחר החלט צריך כהן לטמא את הפשיון, ואינו בדין הלכו ס"ט דתנן פ"ה מ"ב שנשאר בטומאתו בלא כהן, אלא הכהן מטהרו מנגע הראשון וחזרו ומטמאו, [ועודוהו מחליטו והלכו להם ס"ט, ד"ז תלוי בנדון דלעיל].

ג. **בהרת** כגריס ופשטה כגריס נולד מחי' או ש"ל בפשיון קודם החלט, נראה

נטהר, בד"א לאחר הפטור או לאחר החלט, אבל בתוך שבוע אם פשתה לאותו צד, דינו כהלכה וחזרה וזהו האום, אבל לצד השני לכא' נראה דדינו כפשיון, אלא שאינו מטמא כדריש בתו"כ, מיהו בפשה ממין שאינו מצטרף לאום מסתברא דחשיב כנחלק האום בסוף שבוע, וא"כ חזינן דעדיין אין כח פשיון לצרף מה שפשה בתוך שבוע, ולאו קו' היא דק' כשנתחלף האום במקומו לכא' נראה דאמרי' כן, אבל פשה מצד אחר אפי' ממין אחר י"ל דטמא משום פשיון, לצד דנקטינן שחשיב פשיון אף בתוך שבוע, ולפ"ז הלך

ממנה כח"ג וחזר בסוף שבוע ממין אחר ופשה טהור, דהו"ל אום שאינו מצטרף, ובפשה לצד השני וכנס מצד זה מצטרף, דהו"ל כולו פשיון, ולע"כ.

בהרת שבזמן החלט הי' בה ב' גריסין ובשעת הפטור נתמעטה ויש בה גריס הי' נראה לכא' דשעת הפטור דחזי לה כהן קובע שיעורה לענין פשיון, ורק בכנסה לאחר הפטור לא חשיב פשיון לרבנן, אבל מתוספתא דנתקים נראה דשיעור הנגע נקבע בסוף ב"ש או בזמן ההחלט, אבל בשעת הפטור אין נקבע לה שיעור חדש, וכמ"ש לק' סק"ו ע"ש.

סימן ה

א. פ"ד מ"ה בהרת כגריס וחוט יוצא ממנה כו' בתוספתא שהביא הר"ש מבואר דאף בנפרץ מקום שצרה אחת חשיב פשיון, וה"נ מתפרש פשיון דמטמא בכ"ש בבהרת כגריס מרובעת בשוה, דע"כ הפשיון אין בו רוחב שתי שערות ומ"מ מטמא, [ואמנם משכח"ל שאפשר לרבע הכ"ש באופן שיהא בו רוחב שתי שערות כזה (ציור ב), מ"מ סתמא מתפרש דבל צד מהני פשיון כ"ש, וכן שצרה אחת מלמעלה ומלמטה דקתני בתוספתא מתפרש בקצה הגריס, ושם א"א לרבע כפי הציור שכתבנו], והנה אם יהא ש"ל באותו משהו בפשוטו אינו מטמא, וש"מ דאע"פ שאינו בדין עיקר הבהרת, מ"מ חשיב שפיר שהבהרת פשתה, דהפשיון מחובר לבהרת, ובסברא אין חסרון בחיבור כה"ג שמחובר ברוחב שצרה וארכו כחצי שצרה, אלא דנגע בשיעור כזה לא חשוב, והוא כעין ציצי נגע ולא חזק כעיקרו, ולפשיון סגי בזה, ונראה דרק המשהו שמחובר בדין פשיון, אבל השאר הנמשך מזה אם יש בו כגריס [מלבד המשהו הראשון], יראה בתחלה כזה (ציור ג), אע"פ שהוא באמת פשיון שנמשך מהנגע הזה,

דכיון דאינו יכול לטמא את הנגע בחיבור כזה, אינו בדין פשיון, וכ"כ הר"ש דדינו כפשיון הרחוק אלא דהתם מתפרש שפשה מן החוט, שמתחלתו אינו חיבור, [וד"ז יתכן לפרשו בבתים ובגדים אם נימא דליכא פשיון הרחוק באדם].

ולפ"ז הא דקתני במ"א דפשיון מטמא חוץ לנגע, היינו כפשוטו דהפשיון הוא בדין חוץ לנגע, ומ"מ מטמא כיון שמחובר לעיקר הנגע והרי הנגע פשה, ולפ"ז יש ליישב הא דאיצטריך קרא לשתי שערות דלא מטמאות בחוצה לו ושוככות בתוכו, דעיקרו לומר שאינן מטמאות כשמחוברות לנגע מבחוץ, אע"פ שפשיון מטמא בכה"ג, ועוד דכששוככות בתוכו י"ל דתלינן שהנגע גרם, והו"א דסגי בזה, ולעיל ס"ד סק"ב נתקשינו בזה, ועי"ש סק"ג דבנסמן השחין מצד אחד לא מיקרי שער בנגע.

שם זוקקה לש"ל ולפשיון, מדנקט זוקקה לפשיון ש"מ דהחוט עצמו אינו פשיון, והיינו דמתחלה יצא ממנה חוט, ודכוותה יש לפרש בסיפא דמתחלה הי' חוט בין שתי

הבהרות, ואכתי לא איירי בדין חוט שפשה מזו לזו, וכן מתפש בתוספתא שהחוט זוקקן ליטמא בפשיון, ולא שהחוט עצמו הפשיון, (מיהו משכח"ל שהחוט פשה ואינו בדין פשיון כגון שכנסה הבהרת כנגדו מצד אחד, דהו"ל כנסה ופשתה שחכמים מטהרין לק' מ"ז), וכ"מ באידך ברייתא דתניא גבי נתקים דקתני שהחוט מצילן בצימות, וע"כ דאינו פשיון, דהלך הפשיון אינו סימן טהרה אע"פ שהולך בצימות, וכמ"ש הר"ש פ"י מ"ה.

שם אבל לא למחי', יש לעי' מאי קמ"ל הא תנא לי' רישא דמחי' בעינן שתהא מבוצרת, והרי אין חסרון בחוט מצד חיבורו שלא יטמא במחי', ונראה דעיקרו לאפוקי מדראב"ש, וה"ק זוקקה לש"ל ולפשיון אע"פ שלמחי' אינו יכול לזוקקה, ולק' סק"ב כתבנו הוכחה לזה מתוס' דנתקים [ועי' לק' סק"ב ביאור דברי ראב"ש], ואפשר דבכלל אבל לא למחי', לומר שהמחי' מבטלת ממנו שם חוט רחב שתי שערות, ולא אמרי' דנהי דאינה מטמאה אלא מבוצרת, מ"מ אינה מבטלת מן החוט שם נגע, כיון שהוא יוצא מכגריס, ותהא גם המחי' בדין נגע, וכן לר"מ דמחי' פחותה מכעדשה משלימה לכגריס, הי' מקום לומר דה"נ תשלים לב' שערות, קמ"ל דאינו ראוי למחי' כלל.

ולפ"ז מיושב הא דקתני בתוספתא גבי מחי' אינו מצרפן, דהא מיירי כשהמחי' בחוט, דומיא דבהרת אחת וחוט יוצא ממנה, וכיון שיש מחי' בחוט, הרי נתמעט החוט מרחבו ושוב אינו מצרפן, (ומש"ה לא קתני גבי נתקים דאינו מצרפן, דמתפרש סתמא שהמשוייר בצד ונשאר נתק ב' שערות, משא"כ במחי' דסתמא באמצע), ואי הוה קתני אינו מטמא, הוה משמע דנשארו בצירופן, (ואין לומר דכיון שהחוט אינו ראוי ליטמא במחי' אינו מצרף לטומאת מחי', דהא כשיש מחי' בבהרת ודאי דגם החוט בדין מוחלט, דאיך יתכן שלא יוחלט חלק מהבהרת שהוא זוקקה

לש"ל ולפשיון, ונפ"מ שיהא דינו כבהרת אחר החלט, לענין שאינו משמש הסגר, וכיון דהחוט טמא, למה לא יצרף, ובלא"ה לא מסתבר להגביל דין הצירוף לפי הסימני טומאה).

ב. שם בר"ש תניא בת"כ והנה אין בה ולא בחוט היוצא ממנה יכול כו' מברור מזה דאי לאו קרא הי' כל המחובר לנגע כנגע, ולפ"ז אף שתי בהרות כגריס המחוברות בפחות משתי שערות היו מצטרפות, כזה (צירור ד), דבלא קרא נקטינן שכל המחובר אחד הוא, ולא הוה מחלקינן דחות נטפל לנגע, אבל לא כגריס שלם, דסו"ס הכל מתפשט ממקו"א, והשתא דאימעט חוט מבה, אימעטא נמי כה"ג, דאע"פ שהש"ל בבהרת כגריס, מ"מ לא חשיב שהש"ל בה, וכד איתרבי מאין בבהרת, חוט שיש בו שתי שערות, איתרבו נמי שתי בהרות המחוברות ברוחב שתי שערות, ולפ"ז לא מיירי קרא במקום השער לבן דלא סגי לי' בחוט, דהא אף שהוא בבהרת כגריס לא מיקרי בה כשחיבורן בחוט, ועיקרו לומר דהמחובר לבהרת ברוחב פחות משתי שערות לא מיקרי בה, ומש"ה ילפינן מיני' כל דיני צירוף נגעים, דהפסוק מתפרש דסגי בש"ל שהוא בבהרת אע"פ שאינו בה, וע"כ שחיבורן פחות מכגריס דאל"כ הינו בה ממש.

ולפ"ז נחא דראב"ש נמי יליף מהאי קרא דיני צירוף נגעים, דאיצטריך קרא דשער שבבהרת המחוברת ברוחב שתי שערות מטמא את זו, אע"פ שאינו בה ממש, והרי מודה ראב"ש דמקום שמטמא במחי' מטמא בש"ל ובפשיון, וא"כ בצירור שכתבנו בלא חוט, דין הוא שאף לראב"ש מצטרפין, והכי משמע לישנא דתוספתא שאינו חולק על דין צירוף, אלא על מקום הש"ל והפשיון, דלא מטמאו אלא במקום הראוי לכל הסימני טומאה, ומתפרש הפסוק דכל שהש"ל בבהרת שיש בה כל דיני בהרת אף למחי', הרי הוא מטמא את כולה אע"פ שאינו בה, וכיון דחזינן מהאי קרא

כלפי עיקר הבהרת, ולכן אין ללמוד מקרא דבהרת שמועיל בה ס"ט ג"כ.

ולפ"ז מבואר הא דדין חוט לפשיון נלמד מש"ל אע"ג דפשיון מטמא חוץ לנגע, ואע"פ שאין בו רוחב שתי שערות כמש"כ סק"א, וא"כ מנ"ל דאין החוט ראוי לפשיון, דבאמת אין הנדון משום מקום הש"ל אלא משום חיבורו לבהרת, וכיון שהחוט אינו כמחובר, ממילא ה"ה לענין פשיון.

ולפ"ז אתיא סיפא דמתני' ככו"ע, והיינו דאתא לאשמועינן דאין הטעם ברישא מפני שאין החוט ראוי לש"ל ולפשיון, אלא מפני שאינו צירוף לנגע, ולכן אפי' הש"ל במקום הגריס אינו מצטרף, [ובתוספתא כייל להו בהדי הדדי, דכל הנדון בצירוף החוט לנגע, וממילא שניהם מצטרפין], ולהכי קתני בסיפא מצרפן סתמא, לומר דאף למח' מצרפן, והיינו כשהמח' בבהרת, דהכא לא מיירי בזקקן אלא בצירוף, אבל בתוספתא דמיירי שהמח' בחוט, דומיא דבהרת וחוט יוצא ממנה, קתני נמי דאינו מצרפן, שע"י המח' ניתק החוט וכמש"כ סק"א.

בתוספתא גבי נתקים קתני דאינו מציל במשויר עד שיהא בו רוחב כגריס, ולכא' משכח"ל אף בפחות מכגריס כשהשערות מפורדות, דהיינו שיש שתי שערות משוירות באורך החוט, דאע"פ שיש בו רוחב חמש שערות הו"ל מבוצר, ונראה דאה"נ דבכה"ג מציל, אלא דעיקר הכונה לומר דאע"פ שאין החוט ראוי לשירור כדרכו במקו"א, מ"מ זקקן לשאר דינים, וראב"ש סבר דכיון שאינו ראוי לשירור במקו"א עד שיהא בו כגריס, אינו ראוי לשאר דינים, וכדס"ל גבי בהרת, ולפ"ז מוכח כמש"כ סק"א דדברי התנא מתפרשים דאע"פ שלמח' לא זקקן מ"מ זקקן לש"ל ולפשיון, מיהו צ"ע אמאי לא חשיב ביצור כדרכו במקום אחד, שהרי אורך החוט מבצר את שתי השערות

דחיבור ברוחב שתי שערות משוי להו כחד, י"ל דחוט נמי מצרפן, ואע"פ שהחוט אינו מטמא בש"ל, זה אינו מגרע בדין צירוף, כמו שאין מגרע מה שאינו מטמא במח', והרי אף לרבנן כל הנדון משום צירוף ולא משום מקום הש"ל כמשנ"ת, וכיון דברוחב שתי שערות חשיבי חיבור זל"ז, ה"ה דהחוט נמי חיבור לנגע, וממילא מצרף עמו הנגע השני ג"כ, וכ"כ מרן זללה"ה ס"ה ס"קג דמודה ראב"ש לענין צירוף, אלא שכ' דלא דריש קרא דאין בבהרת, ולמש"כ איצטריך קרא לנגעים המחוברים בלא חוט, וכן לש"ל שבתוך בהרת המחוברת בחוט, ומיושב בזה הא דתלה ראב"ש טעמ' בכשם כו' דבאמת מודה שמצטרפין אלא דבעינן שיהא הש"ל במקום הראוי לכל הס"ט, מיהו אכתי האי כשם סימנא בעלמא הוא, דהא הטעם מפני שצריך ביצור.

ויש ליתן טעם בדברי ראב"ש מ"ט לא מהנו ס"ט בחוט אע"פ שהחוט מצרפן, דהנה קושטא דמילתא הוא שאף חוט שאין בו שתי שערות מכח הנגע הזה קאתי, וכשפשה הרי מתפשט כח הנגע, אלא דאמרי' דאינו חשוב חולי גמור במקומו, ועור הבשר יתגבר עליו, וכמאן דליתי' דמי, ואכתי אמאי אינו ס"ט לבהרת דאלים כחה להפוך השער ללבן ולפשות, דס"ט במקום החלש יש לראותם כמאורע דאיכא חולשא במקום זה, וס"ל לראב"ש דה"נ הס"ט מן הראוי שיראו בעיקר הנגע וכשנראים (עכ"פ רק) בחוט יש מקום לתלותם בחולשת המקום, ואף פשיון אם הנגע מתפשט ראוי לו להתפשט במקומו החזק, וכן הא דאינו מטמא במח' פי' שמח' במקום זה בריאות היא ולא ס"ט, וזהו סימן לחולשת החוט, וכן שער שחור הצומח בו אינו סימן טהרה לכל הנתק, דאע"פ שנתגבר הגוף על החוט, לא נתגבר על עיקר הנתק, והיינו דקאמר כשם כו' שזה מורה על חולשת החוט

יחד, וצ"ל דלראב"ש בעינן שיהא ראוי לכל אופני ביצור כמו בנתק עצמו, דכל שאינו ראוי לכל הסימנים כהנתק עצמו, לא ילפינן מקרא שיועילו בו שאר סימנים, וצ"ע.

שוב נראה דאף לענין צירוף פליג ראב"ש דחוט אינו מחברן, וס"ל דחוט שאין בו כגריס, הוא כמו חוט פחות מב"ש לרבנן, וכ"כ אאמו"ר שליט"א, ומ"מ נראה דבציור שכתבנו שהבהרות עצמן מחוברות בלא חוט, מודה ראב"ש דסגי ברוחב ב"ש, ובהכי מוקים לקראי דאין בה ואין בבהרת, אבל אאמו"ר שליט"א לא כ"כ, ובאמת לפמש"כ דמהאי קרא ילפינן דין צירוף נגעים יש להשוות חוט לבהרת עצמה, וכיון דלישני' דראב"ש משמע דרק בחוט שאינו ראוי למחי' פליג, הוצרכנו לדחוק דסימני טומאה בחוט לא מהני אע"פ שמועיל לצירוף, והטעם כמו לרבנן בחוט שאין בו ב"ש דאע"פ שמכח הנגע קאתי, מ"מ כיון דלא אלים כחו ליחשב נגע, חזינן לס"ט כמאורע בחולשת המקום והשער, ואינו מעיד על חוזק כחו של הנגע, אבל זה דוחק דא"כ מנ"ל דלענין צירוף סגי בזה, וצ"ל דגזיה"כ הוא, ולכן פ"י אאמו"ר שליט"א דבכל דיני צירוף פליג, וע"כ דלא דריש לקראי דאין בה ואין בבהרת, וכשם דקאמר, לישנא בעלמא הוא.

והנה דעת אאמו"ר שליט"א במיעוטא דחוט שאין בו רוחב ב"ש, דהיינו מפני שאינו חיבור בשטח קטן כזה, ועפ"ז ביאר דדין פשיון דמהני ברוחב פחות מב"ש הוא באופן שהחוט חיבור, דלא מסתבר שיועיל פשיון שאינו חיבור לנגע, ולעולם המשהו הראשון יש לחשבו חיבור, דאינו נפרד מן העיקר שנצטרך צירוף ברוחב ב"ש, וכל נגע יש בו בליטות מועטות והכל עיקר, דאטו צריך שיהא ריבוע חלק במלקט ורהיטני, ואמנם אם יתוסף המשהו בקרן באופן שאינו מקבל צורת הריבוע וצריך חיבור, לא יטמא בפשיון אע"פ

שמחובר לאום ממש, אבל הדבר צ"ב למה חסר בחיבור חוט באורך חצי שעה המחובר ברוחב שעה, או בפשיון היוצא ברוחב ב"ש, ומיצר והולך דכל משהו חיבור שלם למה שלפניו, ובפשוטו ה"י נראה דהחסרון בחוט הוא מפני חשיבותו, דחזינן ל"י כציצין היוצאין מן הנגע, ואינם מהוים חולי גמור, אלא שיירי מורסא שנשתפכו מן הנגע, וכיון דלא אלים כחן יתגבר עליהם עור הבשר, ואינם בדין נגע, ומ"מ סגי בהכי לטמאו משום פשיון, דסו"ס חזינן התפשטות כח הנגע, וכשיתרחב החוט יחשב הכל פשיון, דודאי הוי חיבור גמור לנגע, (ע"י בספר מרן זללה"ה ס"ה סק"ט שנסתפק אי חשיב אין הנגע פושה לתוכו בתוך חלל חוט שאין בו ב"ש, מיהו אף למש"כ נראה דלא חשיב תוכו), ולפ"ז מקום הפשיון אינו בדין עיקר הנגע וש"ל שבו אינו מטמא עד שיהא בפשיון ב"ש, והיינו דתנן שפשיון מטמא חוץ לנגע, וכדחזינן בתו"כ דאיצטריך ריבויא לבוהק שאינו פשיון, ושפיר י"ל דסגי בפשיון חלש כחוט, וכן כשנפרץ בנתק שעה אחת מן השיטה, אם יולד שם ש"צ טהור, ומ"מ חשיב פשיון.

ולפ"ז יש לבאר מנלן דצירוף ב' נגעים בלא חוט הוא ברוחב ב"ש, כיון דנקטינן דהחסרון בחוט הוא בחשיבות החוט עצמו, א"כ בחיבור כזה אין חסרון ואפי' בפחות מב"ש ליצטרפו, ולעיל כתבנו דאי לאו קרא דאין בה ה"י כל המחובר לנגע כמותו, ומקרא דאין בה אימעט חוט ואימעטא נמי בהרת שני' המחוברת, דסו"ס לאו בה הוא, וכשנתרבה מקרא דאין בבהרת, חוט ב"ש, נתרבה נמי בהרת המחוברת ברוחב ב"ש, דכיון שהחוט המחובר מצטרף, ממילא מצטרפת עמו כל הבהרת, ויש להוסיף ביאור דבאמת טעמא דקרא בצירוף ב"ש הוא משום דפחות מב"ש לאו נגע הוא, ולכן גם לענין צירוף הבהרת השני' אינה נעשית כחד עם זו, כ"ז דלגבי זו לא נפיק ממנה שיעור נגע.

ולפ"ז שפיר י"ל דראב"ש פליג וס"ל דכל שאין בו רוחב כגריס חסר בחשיבות נגע כמו לרבנן בפחות מב"ש, ומ"מ רבי קרא דלענין צירוף ב' נגעים סגי ברוחב ב"ש, דזה מבואר מקרא דאין בבהרת, דאע"פ שאינו בה ממש טמא, וע"כ דנצטרפו בפחות מכגריס, וקרא דאין בה מיעט בהרת שאין בחיבור שביניהם ב"ש, אבל חוט י"ל דלא איצטריך קרא למעוטי, או דלא נתרבה מאידך קרא אלא בבהרת, ומיושב בזה גם מה שנתיישב לעיל, ולא נצטרך לחדש דיש חוט לצירוף ולא לס"ט.

והשתא דאתנין לחילוק הנשנה במתני' פ"י מ"ז בין נפרץ כגריס לנפרץ מקום ב"ש, זכינן להבין הא דקאמר ראב"ש כשם שאינו מצרפן למחי' כו', וכן הא דקתני במתני' אבל לא למחי', דבאמת אין הכונה מפני סיבה צדדית שבהלכות מחי' בעינן שתהא מבוצרת ולא סגי בחוט, אלא הטעם דשטח פחות מכגריס אינו חשוב להפסיק את עור הבשר, ולכן מחי' שבתוכו מצטרפת לעור הבשר, וכמו משואר שבשער דצריך שיהא מבוצר כדי שלא יצטרף לקמת הראש, ולפ"ז יש שני דינים בביצור מחי' דבעינן שתהא רחוקה מעיקר הבשר ב"ש, ושתהא בתוך שיעור גריס שבכחו לחלק את עור הבשר, [ונפ"מ במחי' פחות מכעדשה המבוצרת בחוט שרחבו ה' שערות דכיון שאין ברחבו כגריס, המחי' חולקת את החוט ונדרן כשני חוטי, ונפ"מ דלא חשיב נגע פושה לתוכו, עי' לק' בזה, ומצינו בראשי אברים דלא חשיב פשיון לתוכו אף בכלול לבן, וחזינן דתוכו בביצור דמחי' תלוי, עי' בספר מרן זלה"ה ס"ה סק.], ובזה מיושב הא דקתני בתוספתא גבי נתקים דכדי להציל במשואר בעינן רוחב כגריס, אע"ג דלביצור השער סגי ברוחב ה' שערות, כגון שהשערות לאורך החוט, דמשני צידי האורך יש רוחב טובא לביצור, וברוחב החוט ליכא אלא שיערה אחת, וב"ש מכל צד, וכמשה"ק

לעיל, ולפ"ז ניחא דכיון דליכא רוחב כגריס אינו חשוב להפסיק את קמת הראש, ושפיר מצטרפת השערה שבינתיים לקמת הראש, אע"פ שהיא מבוצרת, והא דתנן דסגי במבוצר היינו בנתק כגריס, אבל לא בחוט.

ולפ"ז מבואר הא דקתני אבל לא למחי', דיש עוד חסרון בחוט שאינו ראוי למחי', כ"ז שלא חלק את עור הבשר בכגריס, דהמחי' תצטרף לעור הבשר, וכיון דחזינן שחוט פחות מכגריס אינו חשוב לחלק את עור הבשר, שפיר קאמר ראב"ש כשם כו' דזה מוכיח דלא אלים כחו דחוט לחלק את עור הבשר וקמת הראש, וממילא י"ל דעור הבשר מבטלו, ואינו מצרפן ואינו בדין נגע.

מיהו הדברים מחודשים וצ"ע אם מוכרחים לחדש מכאן לדינא דשער מבוצר בב"ש מכל צד מצטרף לעור הבשר, ועי' בזה בסמוך, אבל מ"מ עיקר הדברים קושטא נינהו, דחוט שאין בו רוחב כגריס אינו חשוב לחלק את עור הבשר וקמת הראש, ונפ"מ בשתי בהרות זו לפנים מזו, דאם נפרץ פחות מכגריס לא חשיב הפנימי כמבצר את המחי', דלא נפסק כח החוט של המחי' להפסיק בין הנגעים ע"י פרצה פחות מכגריס, ואע"ג דסגי בחוט לחבר נגעים, אבל היקף עור הבשר לא נפסק, ועדיין אינו כמבוצר ע"י הפנימי, וזה נלמד ממתני' דנתקים דרק כשפרץ כגריס נעשה הפנימי כמבצר את החוט, אבל כ"ז שהחוט פחות מכגריס הרי הוא כמבוצר בתוך קמת הראש.

והנני מבאר הדברים דהנה במתני' דשני נתקים זה לפנים מזה קתני דנפרץ מב' מקומות נעשה השער מבוצר, אבל ממקו"א בעינן כגריס, ואע"פ שמשני מקומות ג"כ נפרץ בסך הכל רק ד' שערות, ולמה לא נחשוב נפרץ ממקו"א ד' שערות ג"כ כה"ג, שכל שתי שערות מבצרות את השטה, שהרי אין שיעור לאורך השיטה שבין הפרצות, וע"כ מבואר מזה דפחות מכגריס אינו ראוי להפסיק את

השיטה מליחשב קמת הראש, והא דמהני
בנפרץ מב' מקומות י"ל בשני פנים או דבעינן
שהשתי שערות שביניהם יהיו ברוחב ב"ש
דהשתא הו"ל פרצה זו בס"ה רוחב כגריס,
דהשער שבנינתים מתבטל לפרצות כמו
שהמחי' מתבטלת לביצור, או דלגבי השער
כיון דסו"ס מבוצר הוא בתוך חוט שדינו כנתק
סגי בזה, וזה תלוי בדין התוספתא דאם
נפרשה כפשטה דלעולם אין משואר מציל
בחוט שאין בו רוחב כגריס, ה"נ בעינן כגריס
בסך הכל, דהא לא קתני במתני' מה יש בין
הפרצות, דב"ש לא איצטריך לפרושי, וסתמא
יש בהם מקום ב"ש, ואם נימא דהתוספתא
מתפרשת כמו במחי', דשתי שערות כדרך
ברוחב החוט לא יהיו מבוצרות במציאות, אבל
אם יהיו מפורזות ומבוצרות שפיר דמי, ה"נ
במתני' יועיל הביצור רק לשערות שבינתיים
דסו"ס מבוצרות הן, דהחוט יש בו דין נתק
לגבי נפשי', אע"פ שאין בכחו לבטל צירוף
השטה.

ובר"ש פ"ג מ"ג הביא דרשא דתו"כ דדריש
מאין בו עד שיהא מבוצר, ולישנא
דבו מתפרש בנתק כגריס, כדמתפרש בדרשא
דאין בה דש"ל, דממעט כל חוט, ורק מקרא
דאין בבהרת איתרבי חוט ב"ש, ולפ"ז עיקר
הפסוק לומר שיהא השער בתוך נתק כגריס,
והי' מקום לומר דמן הצד נמי מהני, אלא
דממילא ידעינן דהחסרון בחוט מפני שאינו
מבוצר, ולא מפני שגריס חשוב טפי, דכבר
ידעינן דחוט ב"ש חשיב נגע, ושיעור נתק
כגריס מנגע ילפינן, וכיון דבב"ש כאורחיהו
בנתק כגריס, הוי מבוצר ב"ש מכל צד, סגי
לן בהכי, אפי' מן הצד, אבל אכתי עיקר קרא
מקיימין שיהא בו, דהיינו בנתק כגריס.

ולכאזי יש לדקדק ממתני' פ"י מ"ג דקתני
במשואר שמציל במבוצר ואינו מציל
מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי
שערות, ולכאזי רחוק מן הקמה ב"ש היינו
מבוצר, ולמאי הדר תנייה, אבל אם נימא

דתרתי בעינן, שיהא השער במקום מבוצר
דהיינו שמקמת הראש מצד זה לצד זה יש
שיעור גריס, והיינו מבוצר שהשער נמצא בתוך
נתק כגריס, וגם בעינן שיהא רחוק מן הקמה
ב"ש ניחא, דקמ"ל בסיפא שאע"פ שהשער מן
הצד דהיינו שרוב הגריס מצד אחד סגי בזה
כ"ז שהוא רחוק מן הקמה ב"ש, אבל בעינן
שיהא מבוצר בתוך שיעור נגע, ועדיין צ"ע
בזה, ולפ"ז משכח"ל נגע פושה לתוכו בנתק
בחוט שאין בו כגריס ויש בו שער מבוצר,
אלא דבאמת אינו נדון כתוכו אלא מצורף
לקמת הראש, ועי' לק' ס"ט ס"ק י"א דמציל
כל החוט, ויש לדון נמי בדין מחי' פחותה
מכעדשה לר"מ בחוט כה"ג אם מצטרף ער"ש
פ"ו מ, שו"ר בזה בראב"ד בתו"כ שהאריך
בזה וכתב דבאמת כל השיטה אינה כמבוצרת
ומוכח מזה דאף באין בב"ש שבאמצע רוחב
ב"ש מצילות, וש"מ כצד השני, או דס"ל
דש"ש אינו משלים, וצ"ע שם.

ומ"מ לענין מילתי' דראב"ש שפיר קאמר
דכיון שחוט אינו מפסיק את עור הבשר
והקמה, ונפ"מ שמחי' וש"ש שבו מצטרפין
לעור הבריא, ועכ"פ חזינן לעור הבשר כולו
כמחובר, ראוי נמי לומר שאין על החוט הזה
דין בהרת, מיהו אם אף במבוצר אינו מציל
מירושב טפי וכמשנ"ת.

ג. **כבר** נתבאר לעיל סק"א דכולה מתני'
בחיבור שבתחלה דהחוט בדין אום,
דהא מיירי שהחוט עדיין לא טמאו מדין
פשיון, ומיעוטא דקרא נמי מיירי בחוט שאינו
בדין פשיון, וכ"מ בהדיא בתוספתא גבי נתקים
דהחוט מציל בצימות, ולא חשיב כהלך
הפשיון, [ועי' לק' סק"י], ולפ"ז לא מיירי
מתני' בדין נגעים שנדונו כשנים בהסגר או
בהחלט ואח"כ נתחברו, אבל נראה דג"ז בכלל
צירוף דמתני', ומ"מ אין לנו אלא צירוף
למאורעות שמכאן ולהבא, דהא מתני' מיירי
בנצטרפו מתחלה, [ונראה דלכל מילי החוט

כאום אף לענין כנסה ופשתה, כדחזינן שמציל בצימוח].

והנה לא מצינו בשמעתין דחיבור כגריס עדיף מחיבור שתי שערות, דאף ראב"ש מודה לענין צירוף, דסגי בשתי שערות, וכי היכי דחיבור דשתי שערות לא מהני אלא למאורעות שיתחדשו מכאן ולהבא, ה"ה חיבור כגריס, וכ"מ במתני' פ"ו מ"ג דאע"פ שהבהרת הפנימית נתחברה עם החיצונה ברוחב כגריס, מ"מ עדיין החיצונה טהורה, ואם יולד עכשיו מחי' או ש"ל בפנימית ודאי דאף החיצונה טמאה, וש"מ דרק מאורע שמתחדש אחר החיבור מטמא את שניהם, וגם בזה דוקא כשהוא ראוי לטמא את שניהם, אבל בההיא דפ"ו אע"פ שנתחברו הפנימי עם החיצון מצד אחד, והוסיף הפנימי לפשות אינו מטמא את החצון, דהו"ל פשיון לתוכו, מיהו אפשר דשוב לא יטמא הפנימי בפשיון זה, דחשיב ג"כ לתוכו, וצ"ע מנ"ל להרא"ש בפ"ו דחיבור כגריס אלים טפי ומשוי להו כחד, ועי' לק' סוסק"ו, דרק כדי ליישב משנה יתירה רצה לחדש, כן, ועי"ש עוד, [ועי' בהוספה לעיל].

ולאמור שתי בהרות שנתחברו זל"ז ובאחת מהן הי' מחי' אין המחוברת טמאה משום מחי' אפי' נתחברה אליה בכגריס, תדע דאפי' הפשיון של הבהרת אינו נטמא מהמחי' שבה, וטומאתו רק מדין פשיון, ואפי' הפשיון ברוחב כגריס, ורק כשנולדה המחי' אחר הפשיון, י"ל דמטמא את הפשיון משום מחי', עי' לעיל ס"ד ס"ק י"ג בדברי מהר"ם פ"ד מ"י, וכ"ש שהבהרת שנתחברה לא עדיפא מפשיון, וכיון שאינה פשיון אף משום פשיון אינה מטמאה.

ובן שני נתקים שנתחברו זל"ז אפי' ברוחב כגריס, וצמח שער שחור באחת מהן, השני' טמאה, דלא עדיף מהלך הפשיון, [מיהו עסק"ו מש"כ בהלך הפשיון], ורק כשיש בחברתה שער שחור מבוצר יש לדון דשניהם

טהורין דבפשיון כה"ג גם האום נטהר, אבל גם בזה נראה דדוקא כשנולד השער שחור אחר שנתחברו חשיב סימן טהרה לכולן, ולא דמי למתני' פ"י מ"ז דנפרץ ממקו"א כגריס טהור, דהתם נעשה ביצור חדש לשיטה זו ע"י הנגע הפנימי, הגע עצמך בנפרץ רוב ההיקף הרי ודאי דלא גרע מנפרץ מב' מקומות, וה"נ כשנפרץ ממקו"א כגריס חשיב השער מבוצר בתוך הנתק, ונמצא שהביצור נתחדש עתה לנגע הפנימי, ולא מפני חיבורו לנגע שיש בו שער מבוצר, ובמחי' כה"ג נמי טמא, אבל כשהמחי' מבוצרת מהנגע הראשון ונתחבר אליו מצד אחר לא חשיב שנוצר ביצור חדש למחי' ע"י נגע זה, אע"פ שנעשה הביצור מאותו צד רחב יותר.

ד. פ"י מ"ז שני נתקים זה בצד זה ושטה של שער מפסקת ביניהם, בפשוטו שטה של שער היינו שורה אחת של שער, דע"כ א"א לומר שכשיש שורה אחת בינתיים חשיב הכל נתק אחד, דא"כ השער מבוצר בנתק, דהא סגי בשתי שערות ולא בעינן שתים על שתים כשיעור מחי', וע"כ דכיון שהשטה מחוברת לקמת הראש חשיבא כקמת הראש ולא כמשואר, וממילא היא גם מפסקת בין הנתקים, וכ"מ במתני' דהפרצה מקום שתי שערות ולא מקום ארבע שערות, והרי שיעור פשיון דנתק בכל שהוא ככל דיני פשיון, וכמ"ש הר"ש והרא"ש דמה שהצריכו במתני' מקום שתי שערות היינו להא דשני מקומות טהור, [ועכ"פ א"צ פרצה בעומק שתי שערות, (והרי אם אינה רחבה ב' שערות אין השער השני שנשר מחובר לנתק, דבעינן חוט רחב ב"ש), והא דתנן שמניח שתי שערות סמוך לו כדי שיהא ניכר אם פשה, אין הטעם משום דפחות מב"ש לאו פשיון הוא, אלא גזיה"כ הוא דכל גילוח שבתורה מתפרש בב"ש, וכיון דכתיב לא יגלח ע"כ לשייר ב"ש, והטעם י"ל דשערה אחת כשהיא לבדה עלולה לנשור מעצמה, ואמנם אנו נייחס זה לנתק, אבל

שפיר קבעה תורה להניח ב"ש, תדע דלכל דיני נתק סגי בשערות מפוזרות ולענין פשיון אם נצריך שתיים ג"כ יועיל מפוזרות, וממילא מסתבר דסגי בחד], ולפ"ז לא נתפרש מ"ש הרא"ש כי השטה רחבה שתי שערות, דמנ"ל להצריך כן, וגם בדבריו לעיל לא הוזכר אלא שנשתייר ב"ש באמצע ולא ד' שערות, ואולי כונתו דכשהשטה רחבה ב"ש איכא חילוק מאיזה פשה, וכתב כן כהקדמה לפירושו בנפרץ מממקו"א כגריס, ובר"ש [מ"ז ד"ה נפרץ] מבואר שהפשיון מטמא את שניהם, וע"כ לפי' הר"ש מיתקומא בשטה אחת, וכן כל הראשונים ז"ל סתמן כפירושן בשורה אחת, [וע"ע להלן בזה], וע"כ לא נאמרו דברי הרא"ש אלא כנפ"מ לפירוש, אבל לא דמיירי דוקא בכה"ג, וצ"ע, ובסמוך נתבאר בס"ד.

הא דקתני נפרץ ממקו"א כגריס טמא פי' הרא"ש בפי' קמא דכלפי סיפא דקתני טהור נקטי', דאם הי' סותם ברישא הי' מתפרש דאכולהו קאי הא דקתני סיפא נפרץ ממקו"א כגריס טהור, ובהדיא מבואר בתו"כ דהיינו דאתא לאשמועינן מדמסיים עלה מפני שלא כנס ש"ש לתוכו, וכ"כ מהר"ם דלרבותא נקטי', וכ"ה בר"ש מ"ג, וכ"כ הראב"ד בתו"כ דמשנה שא"צ היא ואגב סיפא נקטי', וכ"כ בבגה"א בסוף המס', ומדברי כולם נלמד דלא נוסף טומאה ע"י שנפרץ כגריס, וע"כ או דחדא שורה היא וממילא הפשיון לשניהם, ואם באנו לומר דשתי שורות של שער הם, ונאמר דרק זה שנפרץ ממנו טמא, ה"ה דבנפרץ כגריס רק הוא טמא.

שו"ר דטעמי' דהרא"ש משום דפשיטא לי' דאין פשיון אחד מטמא שני נגעים כאחת, ובנתק אם נשרה שורה אחת בניהם, כיון דלא ידעינן הי מנייהו פשה, שניהם טהורין מספק, [הגע עצמך בנולד באחד מהן שער שחור האם הדבר מוחלט מה דין מקום השערה שנשרה, וה"ה מעיקרא לענין טומאה, וכ"מ ברא"ש פ"ח מ"ו דאפי' יש הפסק כ"ש

בין שפתו העליונה לתחתונה דייקנין ממי התחיל הפשיון עי"ש], וכיון דמפרש נפרץ ממקו"א טמא משום פשיון, ע"כ מיירי דידעינן הי מנייהו פשה ואותו אנו מטמאין, וזה לא משכח"ל אלא בשטה שיש ברחבה ב"ש, [אבל ודאי דסגי בשורה אחת של שער להפסיק בין שני נתקים וכמ"ש], ואפשר דזהו נמי טעמי' דהרמב"ם בפ"ז ה"י שכ' נפרץ ממקו"א ה"ה כמו שהי', דאינו טמא משום פשיון כיון דלא ידעינן הי מנייהו פשה, (ואפשר דאף משנזקק לטומאה אינו טמא מחמת פשיון זה, דבעינן שיהא ודאי ס"ט וספק אם הלך, ולא סגי בודאי טמא שהלך הס"ט וספק אם בא ס"ט חדש), ובאמת ממתני' אין הכרע גמור לד"ו, דאמנם מתפרשת סתמא בשורה אחת, אבל אכתי י"ל דטמא היכא דידעינן מי פשה, א"נ נשאר טמא וכלפי טהור נקט טמא וכפי' הרמב"ם, וסתמא דמילתא נראה דאף בשורה אחת אפשר לדעת מי פשה, שהרי אין השערות בשורה שוה בצמצום, וא"כ כשנפרץ שורה שכוללת לנתק אחד, ע"כ שהוא פשה, שהרי הנתק השני אין לו חיבור לשורה זו, כ"ז שלא נפרץ עוד שורה, דחוט פחות מב"ש אינו חיבור, וממילא הפשיון מתייחס לנתק שהשורה מחוברת לו ממש, ולפ"ז אין כלל ראי' ממתני' דהפשיון מטמא את שניהם, אם לא דנימא דסתמא דטמא דומיא דטהור ואתרוייהו קאי.

ובאמת בסברא הדבר מחודש לייחס פשיון אחד לשני נגעים, דהיינו שמקום השערה יעלה לפשיון לשני הנגעים ויטמאן, ולא מפני שאין שייך לומר ששניהם יחד גרמו הפשיון, וסגי בכח פשיון שע"י שותפות לטמאות הנגע, אלא דלמה נחדש שני הנגעים פשו, טפי מסתבר לומר שאחד מהן נתעורר לפשות, [ובפרט כשראינו איך שהאחד פושה והולך ומתחבר, דלא מסתבר לייחס החיבור לתרוייהו], וכי מפני שנגע אחד פשה עד לנגע זה גם חיבור מתעורר לפשות, ועוד

זה לצד זה, ולדעת הרא"ש אזלינן בחר המקום שהתחיל ממנו הפשיון.

וזהאמור נראה דאי הוה משכחנין בהדיא דשערה אחת עולה לפשיון לשני נתקים, [והיינו דכלפי שמיא גליא שכל פשיון שנעשה סמוך לנגע גם הנגע משותף בו], הי' מקום לדון דאף בדידיענין מהיכן התחיל הפשיון מייחסין נקודת החיבור לשתייהן, אבל אי מפרשין דבכה"ג הדבר ספק למי לייחס הפשיון, יש לנקוט דברדחזינן ממי התחיל הפשיון יש להכריע שנקודת החיבור ג"כ כפשיון ידי', וזוהי דעת הרא"ש, והדברים מיושבים בסברא ובראי' כמשנ"ת, [וכ"מ במתני' פ"ח מ"ו ובתוספתא שם ע"י לק' סק"ה], ולפ"ז צ"ל דמ"ש הר"ש שפרצת השער פשיון לפנימי ולחיצון, ובפשוטו היינו בשורה אחת של שער, ר"ל דשיך לייחס הפשיון לתרוייהו, אבל צריך לדעת מהיכן פשה, וכן מ"ש הראב"ד בתו"כ דטמא משום פשיון, היינו אותו דידעינן שפשה כמשנ"ת לעיל, דבאמת לא משמע לפרושי מילתייהו בשתי שורות שער, אבל ע"כ אינהו מוקמי אנפשייהו באופן שיש בו משום פשיון.

ואאמור"ר שליט"א כתב להוכיח מהתוספתא שהביא הר"ש פ"ד מ"י דקתני בשתי בהרות זו בצד זו וחוט של מח' ביניהם נפרץ מכאן מקום שערה אחת כו' טמא משום פשיון וטהור משום מח' כו' טמא משום פשיון וטמא משום מח', ומשמע דתרוייהו טמאין משום פשיון דומיא דטמאין משום מח', ואם התחיל הפשיון מצד אחד למה טמאה השני' משום פשיון, א"ו נקודת החיבור מתייחסת לשניהם, [ואמנם בשערה אחת יש מקום לדחות דאינה מחוברת לנגע שפשתה ממנו ולכך מתייחסת לשני בנקודת החיבור וצ"ע בזה, ועי' לק' סק"ה, אבל אף בנפרץ ב"ש מכאן ומכאן קתני טמא משום פשיון וטמא משום מח'], והנה הרא"ש לא חשש לזה במתני' אע"ג דטהור דקתני אתרוייהו קאי,

דמקום הפשיון ע"כ מצטרף, כגון להשלים לכגריס לר"ע פ"ד מ"ח או בכנסה ופשתה, ואיך נייחס אותו מקום לשני נגעים כאחת, [ופשיון הרחוק בבתיים ובגדים שאני, דאם נימא שפשיון אחד עלה לשני נגעים, הטעם מפני שפשיון הרחוק ענינו התגברות רוח צרעת בבית, ולא בהתייחסות לנגע שמתפשט].

והנה הרא"ש הוכיח דבריו ממתני' פ"ו מ"ג דאם מבפנים היא כלה סימן פשיון לפנימית, ובאמת בזה הדבר פשוט דכ"ז שאין לייחס הפשיון לשניהם אינו פשיון אלא לאותו שפשה ממנו, אבל הראי' מהא דקתני שאם היא כלה מבחוץ, הפנימית להסגיר, ולא חשבינן המשהו שנתחברו זל"ז כפשיון גם לפנימית, ואאמור"ר שליט"א בס סק"א דחה ראי' זו דדוקא כשנקודת החיבור פשיון לשני הנגעים אמרי' דמתייחסת לשניהם, אבל כשלחיצון אינו פשיון מפני שאין הנגע פושה לתוכו, לא מחודשין שהוא פשיון לפנימית, דהא דאין הנגע פושה לתוכו היינו מפני שחזינן לתוכו כנגוע מכבר, ואין הפשיון מעיד על התגברות הנגע, ומה"ט נמי עדיף לייחס את הפשיון אליו, ולפ"ז אפי' לא ראינו שהתחיל הפשיון מהחיצון נקטינן הכי, (דאם נימא דתרתיה בעינן, הרי כבר הסכמנו דתחלת הפשיון מלמד על ההמשך עד החיבור), ונפ"מ לדינא אם נטמא הפנימי בש"ל והלך ש"ל אם נטהרו בודאי מפני שאין לו פשיון, (אם נימא דבספק כה"ג אין מטהרין, עי' לעיל ד"ה שו"ר), וזה מחודש להחליט כן, ואמנם אאמור"ר שליט"א אמר כן רק על נקודת החיבור דבכה"ג יש יתרון לייחסה לחיצון ולא לשניהם, אבל כיון דמעיקרא אין לנו הכרע לייחס הפשיון לחיצון, ע"כ דמכח זה שהפשיון התחיל מהחיצונה אתינן עלה, ולכאו' נפ"מ נמי בשתי בהרות ואחת כנסה כנגד הפשיון דלגבי דידה מקום החיבור לאו פשיון הוא, דראוי לייחס הפשיון לזו שכנסה, ולא נחדש בה שהנגע גדל, אלא משנה מקומו מצד

ויותר בפשיטות מיושבת התוספתא דמשכח"ל שנתפשט הפשיון מב' צדדים, כל צד על כשערה אחת מרוחב החוט, ואילו במתני' לדעת הרא"ש לא משכח"ל אלא אותו שהתחיל לינתק מצדו, [אם נתקו שתי שערות תחלה, מיהו גם במתני' משכח"ל שניתק תחלה מכל צד שערה אחת זה שלא כנגז]. ובלא"ה נמי י"ל דעיקרה לומר דסגי בשערה אחת לטמא משום פשיון, אע"פ שאינה חיבור, ומתפרשת בשתי בהרות כשבמציאות הי' הפשיון מהם, ולא נחתא לנדון זה.

מיהו בנתק שקודם מ"ת ושטה של שער מפסקת בינו לנתק ונפרץ מסתבר לייחס הפשיון לנתק, וכן בבהרת כה"ג, ולפ"ז יש מקום לדון דאף בנתק בתוך נתק דהחיצון טהור, מייחסין הפרצה לפנימי, לא מיבעיא אם נתק שטהר שעה אחת שוב אין לו טומאה לעולם כרשב"י, אלא אפי' לרבנן כיון דעדיף מנתק לאחר הפטור שהרי אינו מטמא בפשיון, ולפ"ז ניחא טפי סיפא דמתני' דע"כ אפנימי קיימא, ויש להסתפק בבהרת טמאה וטהורה אם מייחסין הפשיון לטמאה בודאי, וכ"ז בנקודת החיבור לחוד, באופן שאין ראי' מהתפשטות הפשיון, כההיא דשטה אחת של שער מפסקת.

ה. **בעיקר** דין פשיון בפשוטו נראה דאין פשיון אלא למה שמתפשט מתוך הנגע, אבל כל מה שהגיע מבחוץ אל הנגע, אע"פ שמעכשיו הם כחד, מ"מ לא חשיב פשיון של הנגע, דהנגע הזה לא גדל, וכדחזינן במתני' פ"ו מ"ה דהחיצון אינו פשיון לפנימי אע"פ שנתחבר אליו, [ולא מהני כאן הא דאין פושה לתוכו, דסו"ס נתחברו מעתה], וכ"מ בפ"ח מ"ו דפרח מזו לזו, הפריחה שעד שנתחברו שייכת לטהורה, וכדס"ל לר"ג בתוספתא דמה"ט מייחסין הכל לטהורה וטמא, אלא דמרבין מפרוח תפרח דהפריחה שנעשית משנתחברו כיון שמתייחסת לשניהם, דכל מאורעות שמכאן ולהבא דתרווייהו נינהו,

חשיב נמי פורח מן הטמא וטהור, אבל אם פרח לכולו מן הטהורה וא"כ נתחברה הפריחה לטמאה לכו"ע טמא, וכמ"ש מהר"ם והרא"ש, ובפשוטו נראה דהיינו דקתני בתוספתא ולא מעור הבשר לתוכן, דבזה מודו חכמים דלא מהני, דבעינן שהפריחה תעשה משניהם, ולא סגי בחיבורן לטמא לבסוף, וכדתנן ואח"כ פרח בכולו, [אבל בר"ש פי' דאפי' לא חזר ופרח מעור הבשר לתוכן טהור, ור"ל דהי' מקום לומר דע"ג הבהרת הטהורה צריך להתפשט ממין הפריחה כדי לטהרה, וצריך לחזור ולהתפשט מעור הבשר ע"ג הבהרת הטהורה מן הפריחה לטהרה, שהרי פריחתה היתה בטהרה, וקמ"ל דאפ"ה טהור, ועיקר הדין פשוט דאפי' בהרת שקודם מ"ת תניא בתוספתא סופ"ב שאינה מעכבת את הפריחה, וק"ק למה לא פי' כמש"כ, והגר"א הגיה ומעור הבשר לתוכן, וכנראה ס"ל כהרמב"ם דכל שיש נגע טמא כל מקום שתפרח קרינן בי' מן הטמא, ועירו' פ"ק דמו"ק ה"ה דבהלך האום אע"פ שלא טהרו הכהן, וגם נשאר הפשיון, חשיב פורח מן הטהור, וצ"ע בסוגיא דפריחה], ועוד דיש לפרש שתי בהרות דאחת טהורה אף בתחלה ולא רק לאחר הפטור, [מיהו לפר"ש ע"כ לאחר הפטור מיירי אבל לפי מהר"ם והרא"ש יש לפרש טהורה אף בתחלה], ומבואר מזה דלר"ג אף שפשה מבהרת בתחלה לבהרת מוחלטת אין הפשיון מתייחס למוחלט, והיינו כמעור הבשר לתוכן.

ולפ"ז בהרת כגריס ונולד פשיון במקו"א ונתפשט עד הבהרת לא חשיב פשיון לבהרת, מיהו יש מקום לדון דכיון שהפשיון נולד אחר הבהרת ונתפשט לתוכה, הוכיח סופו על תחלתו דמכח הבהרת קאתי, שנתפשט החולי תחת העור והקדים לצאת ברחוק עד שנתחבר לנגע, ומתני' דבהרת טהורה אי מיירי בתחלה תתפרש דוקא בנולדה הבהרת קודם הטמאה, דאל"כ נימא שהוכיח סופה דפשיון היא לטמאה, אבל בלא ראי' אין להמציא כן,

ונתחבר אליו, יש לתלות הכל בקלקול הנגע, והרי מכאן ולהבא תלינן שכל מאורע שיתחדש משותף לשניהם, וש"מ דהכל מענין אחד, וכיון שגדל הקלקול מסוג זה, ראוי להחליטו.

והנראה לכאן דיש חילוק בין חיבור שהכל נעשה אום, לבין אום ופשיון, דכל פשיון בתחלה חזינן שהנגע מתפשט, ואינו מטמא משום פשיון, ואם הלך האום נשאר הפשיון בטומאתו, ודכוותה כל פשיון שלא התפשט מתוך הנגע, אע"פ שהכל חולי אחד, מ"מ אינו תלוי באום הזה, דנימא שאם ילך האום יטהר הפשיון, (מק"ו דפשיון בתחלה, שנתפשט מזה, ומ"מ אינו תלוי בו), אבל פשיון שמתפשט מתוך הנגע אחר הסגר והחלט ופטור, אנו רואים את האום עיקר במקומו והפשיון הוא מחיילותיו, ואין לפשיון אחיזה בלא האום, ולכן כשהלך האום נטהר הפשיון, וכן סברא דר"ע דכשהלך האום מטמא הפשיון במקומו שייכא רק בפשיון שנתפשט מתוכו, [ואף ר"ע מודה דפשיון נטפל לאום, ורק כשהלך האום ס"ל שנתפשט וכחו בפשיון, אבל כשנחלק האום מהפשיון, אף לר"ע נטהר פשיון כמש"כ לעיל ס"ד סק.], מיהו כ"ז דוקא כשהאום קיים דחומר זה מכח האום יחבינן ליה.

ולפ"ז מבואר ענין אין פשיון בתחלה, דפשיון הוא סימן טומאה לבהרת כמח' וש"ל, דיסוד הנגע הוא במקומו ובשיעורו כפי מה שנקבע בזמן ההסגר או ההחלט או הפטור, והפשיון מורה על כחו של הנגע הזה שמשלח חיילותיו, אבל בתחלה אין יתרון לזה שנתגלה תחלה, אלא הכל כח אחד, ולכן אינו תלוי בחלק הראשון, וגם אינו מורה על חזיון החולי שבו, ולפ"ז פשוט דשני נגעים שנתחברו אין להם דין פשיון זל"ז שהרי אינם תלויין זב"ז, דנימא שבהלך אחד מהם השני טהור, וממילא גם אינם מהוים סימן טומאה זל"ז, דכל ענין הס"ט הוא בהתפשטות חיילותיו של הנגע, וכן כשאחד פשה לחבירו

דכל שלא נתפשט מן הנגע אינו פשיון, ולפי מה שצדדנו בביאור התוספתא הדבר מפורש שם דלא חשיב פשיון לנגע, מיהו עדיין אפשר לחלק בין גריס לפחות מכגריס, ואין לחדש כן בלא ראיה, וכבר דן בזה מרן זללה"ה בס"ה ס"ק כ"ו, (ומ"ש בס"ו סק"א בכונת הר"ש צ"ת, ולעיל כתבנו בע"א, ולא נצטרך לחדש היפך הפשטות בענין פריחה, וצ"ע בסוגיא).

ויותר מזה י"ל דאפי"ו פשה מתחלה מן הנגע ואח"כ נכנס עור הבשר בין האום לפשיון, אע"פ שחזר ונתכסה בבהרת, לא חשיב כולו פשיון, שכבר נסתלק ונקבע דינו שיראה בתחלה, וכשחזר ומתחבר הר"ז נגע אחר, והא דתנן פ"א מ"ו דבהלכו להן החולקין בין האום לפשיון טמא, ומשמע דחזר דין פשיון לכל מה שפשה תחלה, דאל"כ הינו נולד לו פשיון, [ונפ"מ בכנס האום מצד אחר, דמשערינן בכל הפשיון אם בסך הכל פשה], התם מיירי בתוך שבוע, דהלכה וחזרה ה"ה כמו שהיתה, וממילא אין ההליכה מפסקת דלא גרע מהלכה האום, (וגם צ"ב אם בהק חולק בין האום לפשיון לענין זה, ושחין ואינך איכא לאוקומי שנשאר נגע על גביהן, ולכן נשאר הקשר עם הפשיון).

ולפ"ז בהרת כגריס ובסוף שבוע הרי היא כסלע, וראינו שהפשיון התחיל מבחוץ לכוון הנגע לא חשיב פשיון, ואם הלכה הבהרת באמצע שבוע וראינו שנתפשט הפשיון מבחוץ למקומה, י"ל דחשיב הכל מן הפשיון, ולעיל ס"ד סק כתבנו לפרש כן מתני' דפ"ה מ"א ספק שאחרת באה תחתיה, ומיירי בדידעין שהלכה, והספק איך חזרה, אבל אאמור"ר שליט"א אמר דפשיטא דמתייחס הפשיון לנגע בכה"ג, וזהו כמו שציידר מרן זללה"ה ס"ה ס"ק כ"ו, וצ"ע.

וי"ש כאן לבאר מהו ענין התייחסות הפשיון לנגע, סו"ס קושטא הוא דכשיש נגע ומתפשט סביבותיו, אפי"ו התחיל מבחוץ

אין הפשיון שיצא מתוך זה, תלוי באום שנתחבר אליו, ולכן גם אינו מטמאו משום פשיון.

ועוד מצינו בתוספתא פ"א ובר"ש פ"ג מ"ג מהתו"כ דאף מראות שאינן מצטרפין לאום מטמאין בפשיון דהיינו אב ותולדה דלאו דידו, שאם פשה האב במראה החולדה טמא כמ"ש מרן זללה"ה ס"ב ס"ק י"ב ע"ש, וכשפשה בתחלה כה"ג חשבינן להו כשני נגעים, וה"נ כשמצטרפין שני נגעים ע"י פשיון כזה, דין הוא שלא יצטרף הפשיון אלא לאותו שפשה ממנו, דאין מצטרפין שני המראות אלא כשפשה מתוכו, דסו"ס פשה, אבל לענין חיבור שני נגעים לא עדיף מבתחלה ואין מצטרפין, - ועוד מצינו דפשיון ברוחב שערה אחת מטמא, אע"פ שאין מקומו כגריס, דאם יוולד בו שער לבן לא יטמא, וכן בש"צ במקום שנשרה שערה אחת לא יטמא, ובכה"ג הפשיון רק ס"ט לאום, (והגע עצמך בפשה משהו בחורו של הגריס דלא שייך לומר שנטפל וחשיב כאום), וה"נ כל דין פשיון דעיקר טומאתו מפני האום.

ולאמור הדברים מתחווין כמש"כ לעיל ס"ד ס"ק י"ח דדין הפשיון נקבע כאום אף קודם החלט, דכיון שזהו הפשיון שנתפשט מתוכו וראוי להחליטו, הו"ל כמותו, וכ"ז שלא החליטו דינו כאום שהוא לאחר הפטור, וכן בהחליטו בש"ל ואח"כ פשה, ולפ"ז אין לחלק בפלוגתא דר"ע ורבנן בין קודם החלט לאחר החלט וכמשנ"ת שם וע"ש עוד בכ"ז.

מיהו כ"ז דוקא כשלא נולד באום או בפשיון מחי' או ש"ל, דטומאת הפשיון רק מכח האום, אבל אם נולד אחר שפשה מחי' או ש"ל, נטמא גם הפשיון מדין אום, דרק לגבי החומר דיהבינן לי' טפי מנגע בתחלה מפני שהוא פשיון, הרי הוא תלוי באום, אבל לגבי נפשי' לא גרע מנגע בתחלה, ותדע דלא גרע

מהבהרת השני' שמחוברת ע"י הפשיון, ונטמאת במחי' או בש"ל שבראשונה, ואמנם מתני' דחוט מתפרשת בתחלה, אבל ה"ה בנתחברו בפשיון, לענין מה שמתחדש אחר פשיון, או בב"א עם הפשיון, כדחזינן בתוספתא בשתי בהרות וחוט של מחי' ביניהם.

ונראה דהיכא דהחוט הוא ממראה שאינו מצטרף באום אע"פ שמטמא את אחד מהן בפשיון אינו מצרף שני נגעים ואינו מטמאן משום מחי' כגונא דהתוספתא שם, ומסתברא דאינו מצטרף עם האום לטמא משום מחי' כגונא דהתוספתא שם, דרק לענין פשיון סגי בכל מראה, ולפ"ז יתכן דגם אינו מטמא את האום בש"ל ומחי' שבו, כגון בהרת כשני גריסין ופשתה כגריס ממראה שאינו מצטרף, ונולד מחי' או ש"ל בפשיון והלך מן האום כגריס טהור, והכהן יטמא רק את הפשיון, ואין הדבר קשה דהא בהרת כשני גריסין ונשתנה ממנה כגריס למראה שאינו מצטרף ה"ה כמו שהיתה לענין כל גריס, ומ"מ אינן מצטרפין, עי' בספר מרן זללה"ה ס"ב ס"ק י"ב, וה"נ הפשיון הזה לענין מחי' או ש"ל דיינינן לי' כאום, וצ"ע.

ולאמור נראה דבהרת לאחר הפטור שנתחברה עם בהרת בתחלה אינה מטמאה את הבהרת שבתחלה ע"י פשיון, דאכתי לדידה הו"ל פשיון בתחלה, ואפשר דהיינו דקתני בתוספתא שבר"ש פ"ד מ"י אבל עלו לו ליטמא בש"ל ובפשיון הבא אחר הנגע, דהיינו שאין הנגע שבתחלה מטמא בפשיון, אלא כשהפשיון בא אחר הסגרו של הנגע, ולעיל ס"ד סק כתבנו דמיירי כשהנגע שלאחר הפטור אין בו כגריס, ולפ"ז אף ביש בו כגריס אינו משמש פשיון לנגע שבתחלה, [ומשכח"ל שהוא עצמו לא נטמא ע"י החיבור כגון שכנס כנגדו מצד שני, א"נ לפמש"כ דאזלינן בתר הנגע שראינו שפשה], ואפשר דלהכי לא קתני מחי', משום דבמחי' משכח"ל

שבאה עם הנגע החדש, דהיינו שהנגע הישן הקיף את המח' מג' רוחות, כגונא דהתוספתא בשתי בהרות וחוט של מח' ביניהם, וא"כ א"צ הבא אחר הנגע, אבל ש"ל דוקא כשנולד אחר שנתחברו, [וער"ש פ"י מ"ח דלשון הבאין אחר הנתק פירושו הבאין אח"כ בנתק, וה"נ הבאין אחרי שנתחברו], מיהו בפשוטו רק בפשיון הזכיר הבא אחר הנגע, ועי' לעיל שם.

ברם יש לעי' כשפשתה הבהרת שבתחלה מאי, מי אמרי' כי היכי דלגבי נפשה לאו פשיון הוא, ה"ה לבהרת שלאחר הפטור, או"ד כל מאורע שמתחדש אתרוייהו שדינן ליה, ולגבי בהרת שלאחר הפטור חשיב פשיון, והכי מסתברא, וכע"ז נסתפקנו לעיל ס"ד ס"ק י"ד, בנולד ש"ל בבהרת שנתחברה ועדיין לא החליטה הכהן, אבל הבהרת הראשונה היתה מוחלטת, ועכשיו הלכו ממנה הס"ט, אם נטמאת בלא כהן מכח הס"ט שבשני, אע"ג דלשני' לא מהני בלא כהן, מיהו התם גרע דאפשר שיש להצריך כהן לייחס הס"ט לראשון, אבל לטהר את הראשון בפשיון כה"ג לא מסתבר, [ואם כנים הדברים מוכח מזה דכל פשיון שהלך האום יראה בתחלה וכמש"כ ס"ד ס"ק י"ח].

ויש ללמוד מכאן לדין שער פקודה דדוקא כשחזר הנגע למקומו מטמא עקביא, אבל אם חזר לצד אחר אע"פ שש"ל בתוך הבהרת טהור, דלא עדיף מאילו היתה הבהרת במקומה ונולד נגע אחר סמוך לה, דלא מהני ש"ל שבראשונה לטמא את זו, וה"נ הבהרת שחזרה אינה פשיון דראשונה דהא כבר נטהר ותראה בתחלה, ובעינן עכ"פ כגריס במקומו הראשון, מיהו י"ל דבדאיכא נגע מייחסין לו הש"ל, אבל בחזר שאין כאן נגע לייחס לו הש"ל אפי' בא לצד אחר טמא, ועי' ס"ד ס"ק בשם מרן זללה"ה דאליבא דר"ע בעינן חזרה למקומה, בס סק ולע"כ.

ו. בדיני נתקים מבואר בתוספתא דשער שחור שכנס מן הצד בסוף ש"ר וסוף ש"ש טהור, חזר וניתק טמא, אבל נתק שנחלט בש"צ וכנס ש"ש מן הצד אע"פ שהלך לו ש"ש טהור, ובפשוטו זהו ממש כדין בהרת עור בשר, דכשכנס בסוף שבוע נקבע שיעור הבהרת כשעת הפטור, ותו לא חשיב שיש ש"ש בתוך הנתק, ולכן חזר ומטמא משום פשיון, וכן בש"צ, אבל כשכנס לאחר החלט חשבינן ליה כנתמעטה הבהרת וחזרה לכמות שהיתה, ולכן אפי' הלך לו ש"ש טהור, ויש בזה חידוש אם נימא דבעור הבשר שהחליטו בשני גריסין בש"ל, ואח"כ הלך לו ש"ל, ובשעה שהלך הי' בה רק כגריס, ונקבע שיעורה כגריס כבשעת הפטור, ואם תחזור ותפשה טמא, בזה מבואר שם דבנתק אין הש"ש קובע שיעור חדש בזמן הפטור, ובאמת כעת לא מצאתי מפורש ד"ז בעור הבשר, דההיא דפ"ט מ"ג בסוף שבוע נאמר, וא"כ יש מקום להשוות בהרת לנתקים גם לענין זה, וצריך בירור, וכבר הזכיר הראב"ד פ"ז ה פ"ח י"ג החילוק בין סוף שבוע לאחר החלט, (וע"כ דברי הרמב"ם מן הצד, דאין הנתק פושה לתוכו ומיני' ילפינן דאין הנגע פושה לתוכו).

ולפ"ז מבואר דהא דש"ש שבנתק מטהר מן הצד היינו דוקא בתוך שיעור הנתק, אבל אם צמח בפשיון, לא עדיף מצמח מן הצד בסוף שבוע, דאם יחזור וינתק חשיב פשיון, מיהו הנתק נטהר ע"י צמיחה בפשיון, כמו שנטהר ע"י צמיחה בסוף ש"ר, ואפי' הי' בו ש"צ, דכל שהי' בדין נתק וצמח בו ש"ש ה"ה סימן טהרה לכולו, ואפי' יש בו ש"צ ופשיון, ה"ה נטהר, אבל מעכשיו הו"ל כבהרת לאחר הפטור, שמטמאה בש"צ ובפשיון, ומקום השער שצמח חשיב פשיון דהא אינו בשיעור הנתק, אבל אם צמח בתוך שיעור הנתק הרי הוא מציל כ"ז שלא נשר, ואינו

חשוב פשיון כיון ששיעור הנתק נקבע בסוף שבוע, או בזמן ההחלט.

וכ"ז מן הצד, אבל במבוצר ליכא למימר שנתמעט שיעורו, ולכן מבוצר מציל אף בפשיון כדתנן מ"ו ז', וכ"מ בתוספתא דרק מן הצד חשיב פשיון.

כ"ח דמילתא כל ש"ש שבנתק מציל לעולם, ואפי' נולדו ס"ט אח"כ, כ"ז שלא נשרו, אבל בנוולד ש"ש מן הצד בפשיון או בסוף שבוע, הרי נתמעט שיעור הנתק, ותו לא חשיב שיש ש"ש בנתק להציל מכאן ולהבא, ומ"מ נטהר דהצמיחה היתה במקום שנחשב נתק.

ל"ז אתיא מתני' דפי' מ"ה דהלך הפשיון וחזר הפשיון כפשטה, דכשהלך הפשיון אמנם נטהר הנתק, אבל אם חזר וצמח בו ש"צ או שחזר ופשה חוזר לטומאתו, ואפי' פשה מצד אחר, דתו לא חשיב שהשער הזה בנתק, דהא חשבינן לנשירתו פשיון, וצ"ע בר"ש שכי' הטעם שאין צומח מציל בפשיון, דהא במבוצר מציל אף בפשיון בין בצומח בין במשואר כדתנן מ"ו ז', ואמנם יש סברא לחלק דמבוצר לא חשיב הלך הפשיון, דניכר שהשער בתוך הנתק, אבל קשה סתמות הדברים דבתו"כ מרבינן מקראי משואר וצומח בתחלה ובסוף, ובסוף היינו בפשיון, ומשמע בהדיא דדינם שוה, וכי היכי דצומח מן הצד מציל בתחלה ה"ה בסוף, ולמש"כ באמת דינם שוה, אלא דמכאן ולהבא לא חשיב שיש ש"ש בנתק כשצמח בפשיון, ולא קאימנא כעת בעיון בסוגיא דנתקים.

ל"ח בדקדוק קתני במתני' גבי נתקים רק דין הלך הפשיון וחזר ש"צ, אבל נתק ובו ש"צ ופשיון, והלך הפשיון אינו טמא מפני ש"צ, וכלפי זה קתני בעור הבשר פ"ד מ"ו ז' דאפי' הלך הפשיון או הש"ל והמחי' טמא מפני הס"ט השני שנשאר בבהרת, אע"פ שנתרפא מס"ט זה, [ועתו"כ מצורע בקרא דכי

נרפא, דדרשינן מיני' הלכו ס"ט, עי"ש], (ויש קצת חידוש בכל ס"ט בפ"ע דהלך ש"ל ונעשה שחור דמי לש"ש דנתק, והלכה המח' דמי לטהרה מבוצרת, והלך הפשיון דמי לצומח), וע' בהגר"א בסוף המס'.

ונראה דבנוולד ש"ש בנתק עצמו אפי' נשאר כגריס, ואח"כ הלך לו ש"ש ונולד ש"צ צריך כהן לטמאו, ול"ד להלך ש"צ ופשיון, דכיון שטומאתו תלוי' בניתוק חדש, הו"ל כהלכה וחזרה, [דתראה בתחלה, וכאן אינו משמש להסגר מחדש, דהו"ל בהרת לאחר הפטור], ואפשר דמודה רשב"י משום ר"ש בהלך הפשיון דיש לו טומאה, ורק בנטהר הנתק עצמו דטומאתו תלוי' בניתוק חדש, ס"ל דאין לו טומאה לעולם, מיהו מילתי' דר"ש בש"צ שטהר שעה אחת בכל גונא מיתניא דאפי' נטהר ע"י פשיון שהלך, ולכך תנייה בתר מילתי' דרשב"י משמי', דאיהו קאי רק אדינא דת"ק, וצ"ע בכ"ז.

ולאחמור שני נתקים שנתחברו ע"י חוט או ברוחב כגריס ונולד ש"ש באחד מהן או בחוט אף השני טהור, אבל אם נולד הש"ש מן הצד חשיב כהלך הנתק שנוולד בו הש"ש, והשני יטמא מכן ולהבא בש"צ ובפשיון, כדין הלך הפשיון, שו"ר דהא ליתא, ושניהם טהורים.

ויש להסתפק אם יש דין הלך האום בנתק, לענין שנדון הפשיון בפ"ע, כגון נתק כגריס ופשה כגריס, ונולד ש"ש מן הצד באום, (עד שהלך כולו), ואח"כ נולד ש"צ בפשיון מי אמרי' לא גרע מהאום שאילו נשאר בו כגריס לא הי' מטמא כ"ז שהש"ש קיים, או"ד כיון שהלכה האום נדון הפשיון בפ"ע, מיהו הא פשיטא דאע"פ שיש ש"צ בפיון בשעה שצמח באום ש"ש הרי הוא נטהר, ונראה דבהלך האום ע"י שנתלש בשר או שאכל נשם שיך לדמותו לבהרת, אבל בצמיחת ש"ש הכל נטהר.

אין כ"כ חידוש דעור הבשר שפיר מפסיק, מיהו אף לר"י חשיבא המח' תוך הנגע לענין שאינו פושה לתוכו, והי' מקום לומר דכל תוכה חדא בהרת היא, ואף בפחות מכעדשה מפסקת כדאר"ש בסיפא הי' בהק פחות מכעדשה כו'.

והנה בהיתה בהרת אחת גדולה ואח"כ נפסקה בחוט של מחי' מסתברא דחשיבי כנגע שנחלק לשנים, דמכאן ולהבא נדונין כ"א בפ"ע, מיהו אם נפסקו לאחר הפטור (או לאחר החלט), יש לדון שלא תטמא הפנימית בפשיון כשיעור המח', דהו"ל בדין כנסה ופשתה דלא חשיב פשיון, [ולגבי החיצונה לת"ק המח' לא מיקריא כנסה, ואם תפשה כל שהוא הוי פשיון], ודוקא כשמעקרא הי' החוט מטמאה בפשיון ע"ג החוט.

ויש לעי' היתה הפנימית כולה ג"כ מחי' ואח"כ נעשית בהרת מאי, מי אמרי' השתא ודאי היינו הך בהרת, אלא שנתרפאה ממחייתה, או"ד ל"ש, ונראה דאין הבהרת הפנימית מטמאה משום מחי', שאינה מבוצרת לתוכה, והרי היא חלוקה מן החיצונה, ולכן יש לדונה כבהרת לאחר הפטור, דהר"ז כבהרת גדולה ובה מחי', ואח"כ נחלק ממנה חצי והניחה למחי' בחצי השני, דחצי זה נטהר, ואם הי' ש"ל בתוך המח', ועכשיו הוא בבהרת, טמא, ולא קרינן ב' הפכתו חברתה, דהיא היא אלא שנחלקה לשנים, ואם נחלקה קודם החלט דינה כעודה מחליטו והלכו להם ס"ט, דבתחלה בסוף ש"ר יסגיר, ואם נחלקה בסוף ש"ש ולאחר הפטור (או לאחר החלט), דדינה לפטור, יש להסתפק אם פושה ע"ג המח', דהו"ל בדין כנסה ופשתה, או"ד מקום המח' לאו כנסה חשיב, וכששייך בה פשיון שפיר מטמא.

ואפשר דמש"ה לא קאמר שתי בהרות זו לפנים מזו וחוט של מחי' מפסיק

ברא"ש פ"י מ"ו כתב בחד תירוצא דחיבור כגריס עדיף מחיבור ב"ש, ואף זה שלא נתפשט ממנה הפשיון טמא, וכבר כתבנו לעיל סק"ג דממתני' דנפרץ ממקו"א כגריס טהור אין רא' לד"ז, דהתם נתבצרו השערות ע"י הפנימי, ולא נתחדשו בו דינים ע"י חיבור לטהור, אלא מפני שבפשיונו הקיף את השערות ע"י הפנימי ג"כ, וכשפשה רק בשתי שערות לא חשיב הפנימי כמקיף ומבצר את השערות, ואפי' לא נייחס אלא היקף של צד אחד לפנימי סגי בזה, כמו שבמ"ו אפי' נפרץ מנתק אחד שתי הפרצות סגי בהכי לטהר את השני, דסו"ס עכשיו גם הוא מבצר את השערות, ואע"פ שאינו מחובר כגריס, ובאמת אף הרא"ש לא הוכיח כן ממתני' דטהור, ולפי' קמא ס"ל דאף בכגריס דינו כב"ש, וכ"ד הראשונים ז"ל כמש"כ סק"ד, [ועי"ש דכ"מ מהתו"כ], אלא דכדי ליישב משנה יתירה רצה לחדש דחיבור כגריס משוי' להו כחד, והנה ממתני' פ"ו מ"ה [וכ"נ בפ"ח מ"ו] מבואר דלאו בכל גונא חשיב כחד ע"י חיבור כגריס, וע"כ כונת הרא"ש לחדש בסברא דמייחסין הפשיון רק לזה שפשה ממנו, דמ"מ כשנתחברו עי"ז שני נגעים במצב שוה, חזינן הפשיון שבא לצרפם יחד, וכח שניהם מעורב בו, ולא רק במקרה נתחברו ע"י פשיונו של אחד, ובפרט שטה של שער וחוט של מחי', דיש יותר סברא לייחס הפרצה לשניהם, ומ"מ הדברים מחודשים, וכיון דילפינן מקרא חיבור ב"ש כמשנ"ת לעיל סק"ב, אין מקור לחדש חיבור טפי מזה.

ז. **פ"י מ"ה** בהרת כגריס ומחי' כעדשה מקיפתה וחץ למחי' בהרת כו' אליבא דת"ק דהמחי' מטמאה את החיצון יש כאן חידוש דאעפ"כ לא חשיבי כחד, דהא המח' חשיבא נגע וכדתנן פ"ד מ"ו דלרבנן ש"ל שבמחי' קרינן ב' הפכתו הבהרת, והוה לן למימר דהכל נגע אחד והמחי' מבוצרת בתוכו, אבל לר"י דאינה מטמאה משום מחי'

נתקים וב' בהרות, דאמנם מקום הפרצה פרוץ אבל עדיין החוט דינו כשלם ולא כמבוצר בתוך מחי' ונתק לגבי הפנימי.

שם אר"י אין המחי' ס"ט לחיצונה שהבהרת לתוכה, יעוי' בר"ש סוף מ"ו מהתוספתא, [וכ"מ עוד בתוספתא שבר"ש פ"ז מ"ד בדברי ר"י עי"ש, ונראה דכונת הר"ש למ"ש בתו"כ בשאת ולא בשחין, ולא ממיעוטא דבשר חי ולא השחין, ועי' לק' ס"ז סק"ט בזה, ולכאור' ביאור הדברים דכל שהבשר חי נסמך לדבר שאינו נגע נדון הבשר החי כעור הבשר, הגע עצמך בשר חי מבוצר בתוך השחין דודאי איכא למימר שהנגע לא שלט בו, וה"נ כל שאינו מבוצר בנגע חזינן ל' כעור הבשר ולא צרעת נושנת, וס"ל לר"י דה"ה כשהבהרת הפנימית אינה כחד עם החיצונה, דאע"פ שגם היא בהרת, מ"מ לגבי החיצונה חזינן לה ככח אחר, והבשר החי הנסמך לה כנסמך לשחין, אבל לענין ביצור מודה ר"י דא"צ שתהא מבוצרת גם מפנים, דהיקף החיצונה חשיב ביצור מושלם, אלא דבעינן שלא יסמך הבשר החי לכח אחר, (ואפי' שחין פחות מכעדשה סגי לבטל דין בשר החי, ואע"פ שפרצה כזו בחוט לא מפסיקתו, כ"נ לפמש"כ), ונפ"מ כמש"כ לעיל דאם נפרץ בין החיצון והפנימי מקום ב"ש נטמא החיצון במחי', ולא מפני שהפנימי כמבצר, דהא לרבנן כשנפרץ רק ב"ש לאחר שנעשית המחי' אינו נטמא, וכדחזינן בנתקים כמשנ"ת לעיל, וש"מ דאין הפנימי כמבצר, כיון שהוא נכנס בתוך החוט בעובי ב"ש, והחוט מבצרו ולא הוא את החוט, וה"נ לר"י, ומ"מ סגי בזה לטמא את החיצון דשוב אין הפנימי כח אחר ולכן אינו מגרע אע"פ שנכנס במחי', [נורא' לזה מכל חוט בהרת פחות מב"ש שנמשך מתוך הבהרת ונכנס לתוך מחיה דאינו מבטל ממנה שם מחי', דרק בא השחין ונכנס בתוכה קתני בפ"א מ"ה דמפסיק, מיהו צ"ע בזה דאם נימא דאף בתוכה אין החוט חיבור הו"ל בהרת אחרת, אבל באמת

ביניהם, כדקתני גבי נתקים פ"י מ"ז, וגבי זה בצד זה קתני הכי בתוספתא בר"ש פ"ד מ"י, דלשון זו לפנים מזו משמע דהבהרת הפנימית נעשית בתוך החיצונה, וא"כ כבר נטמאה משום מחי', ואינה להסגיר, וגם אפשר דליכא פשיון, אבל ההיא דנתקים אפשר דדוקא קתני בכה"ג, אבל אם הי' הנתק גדול וצמחה שטה באמצע טהור אף הפנימי, דאף כשקמת הראש נכנס בנתק מן הצד נטהר, ואף לענין פשיון יש לדמות לכנסה ופשתה, ולא יטמא בפשיון כשנפרץ החוט.

ובדין נפרץ החוט של המחי' לכאור' יש לדמות לדיני נתקים, דאם נפרץ ממקום אחד כשתי שערות, אין הפנימי טמא משום מחי', ואם מבפנים נפרץ טמא משום פשיון, דפרצה ב"ש לא משוי' למחי' ביצור, ונשאר רק הביצור שמבחוץ, ולא מהני מה שנתחבר הפנימי לחיצון שיש בו מחי', דחיבור לא מהני אלא למאורעות שיתחדשו מכאן ולהבא, אבל אם נתחברו בחוט קודם שהי' בחיצון טומאת מחי', נטמא גם הפנימי אע"פ שאינו מבצר את המחי', דלא גרע מחוט המצרף שתי בהרות נפרדות, ונולדה מחי' באחת מהן, דהשני' טמאה כמש"כ סק"ב, ובנפרץ מב' מקומות ב"ש או ממקו"א כגריס, נטמא גם הפנימי, דעכשיו הוא מבצר את המחי', ואפי' מבחוץ נפרץ, דמ"מ צד אחד של המחי' מתבצר ע"י הפנימי.

ול"י יוסי דלא חשיבא מחי' לפנימי, נראה דבנפרץ ממקו"א ב"ש, דהשתא הו"ל חד, נטמא החיצון במחי', ונטמא עמו גם הפנימי ע"י חיבור החוט, דעכשיו נתחדשה המחי' אחר החיבור, אבל לא חשיבא מבוצרת ע"י הפנימי, דהיקף המחי' אינו מתבצר אלא כשהוא בין בהרת ב"ש מב' צדדים, א"נ בנפרץ ממקו"א כגריס, דתו לא חשיבא הבהרת כמבוצרת בתוך המחי' כיון שיש ברחבה כגריס, אבל פרצה ב"ש בתוך חוט אינה מפסיקתו, אע"פ שהפרצה הזו מחברת ב'

טהרה בעור בשר, ויש בזה סברא דנתק אינו חולי ברור, דהא איכא קרחת, ולכן יש סימן טהרה, משא"כ עור הבשר דסו"ס איכא צרעת).

ולפ"ז בנתק בתוך נתק אין סיבה לטהר את הפנימי, מפני שהשער הזה מבוצר בחיצון, ואינו קמת הראש, דהשער ודאי קמת הראש ואף החיצון אינו נתק טמא מפני שלא השיר את קמת הראשו שתבוכו, וכאילו מבחוץ אין נתק כלל, אבל הפנימי נתק גמור, שהרי הוא בתוך קמת הראש, והחיצון ודאי טהור דהשטה המקפת את הפנימי קמת הראש היא, ועדיף מב' שערות באמצע דחשבינן להו ס"ט, מפני שהתחיל הראש לצמח ונרפא, (ותדע דהיכא דאין בפנימי כגריס, ודאי החיצון טהור, דאטו נימא שהשער שחור שצומח בעיגול אינו מטהר, וזו סברא הפוכה מבהרת דבאין בפנימי כגריס לכו"ע טהור כמש"כ סוסק"ז, דהתם הבהרת הפנימית מגרעת בכח עור הבשר, דנשאר מבוצר מכל צד, אבל הכא כשאין בפנים שיעור נתק טפי מסתבר דהכל שייך לחיצון), [ועי' להלן דמהא דהפנימי פושה לחיצון משמע שאין השטה כתוך החיצון].

ויש להבין א"כ מאי מדמה הר"ש דין הנתק החיצון לפלוגתא דת"ק ור"י בפ"ו, הא התם בשר חי מעור הבשר בריא שאינו נגע מתחתיו אינו סימן טומאה, ולכן צריך שיהא מבוצר באותו נגע, דאז אמרי' שצרעת נושנת היא ולא עור הבשר בריא, וכמשנ"ת לעיל סק"ז, אבל בנתק הש"ש שמציל הוא השער הבריא של קמת הראש, ולא מפני שכח הנתק שולט בו, אלא אדרבה מזה שאינו שולט בו ש"מ דטהור הוא.

ואפשר דפשיטא ל' להר"ש דהפנימי טמא שהרי הוא בתוך קמת הראש וכמש"כ, וע"כ דקרא לענין החיצון נאמר, שאין השיטה שסביב הפנימי מצילתו, ומינה יליף לבהרת, ולדמות בהרת לשחין, דחזינן

אף חוט ב"ש אינו מבצר, כשנכנס במחי' מצד אחד ואינו חולק את כולה].

ובהיתיה הבהרת הפנימית פחות מכגריס י"ל דת"ק נמי מודה דמפסקת, דהא ודאי אין דינה כאחת עם החיצונה, ואם יהא ש"ל באותה בהרת טהור, וכיון דחשיבא לעצמה וגם אינה בדין בהרת, מסתבר דמפסקת לכו"ע, דהשתא נסמך הבשר החי לדבר טהור, ורק בבהרת כגריס ס"ל לת"ק שאין זה סיוע לבשר החי, וחזינן לבהרת ומקומה כמאן דליתנהו, והרי המח' מבוצרת בנגע, (תדע דאם היתה בדין מח' אף כשהבהרת פחות מכגריס, לא הי' מועיל שנעשית כגריס, דמה שנהפך מן המח' לבהרת דינו כלאחר הפטור, ואינה משמשת להשלים את הפחות מכגריס, וא"כ מסתבר טפי שבהרת כזו תפסיק את המח').

ח. פ"י מ"ז שני נתקים זה לפנים מזה כו' לכו"ע נראה דהא דש"ש מציל

בנתקים, אינו מפני שהצמיח הנתק סימן טהרה, דהא אף במשואר טהור, והא דמשואר ס"ט אינו מפני שהשער הזה שייך לנתק, אלא אדרבה כיון שהנתק הניח את קמת הראש בתוכו ולא ניתקה, ש"מ שאינו נגע טמא, וכן צומח מציל מן הצד דהיינו שכנס קמת הראש לתוכו, והא דמשואר אינו מציל מן הצד, היינו משום דלא חזינן שהנתק הניח קמת הראש בתוכו, אלא שלא נתגבר על כל הראש, ושער זה שייך לכל הראש, אבל כשהשער מבוצר בתוכו, אילו הי' נתק טמא הי' מתגבר עליו ונותקו, ואף במחק' נקטינן שבודאי נתגבר הנגע על המח' אלא שמסתתר מתחת העור וזהו הס"ט, [ולכך ש"ל שבו טמא], אבל כשנסמך לשחין וכיו"ב דאין ברור שנתגבר הנגע על עור הבשר, לא נקטינן שחלחל תחת העור, ועור הבשר בריא אינו ס"ט, (ואם הי' בודאי שהעור אינו נגוע, הי' מקום לשאול אם הוא סימן טהרה כמו ש"ש, ואמנם ודאי לדינא אינו סימן טהרה, אלא דלא נתבאר הטעם אם מפני שאפשר שיש חולי, או דליכא סימן

שכח נתק אחר גורר אליו קמת הראש, שלא תחשב כבתוך החיצון, וה"נ בשר חי לבהרת, מיהו אי לאו דאיכא בבהרת קרא למעוטי שחין לא הוה ילפינן למעוטי בהרת מנתק, ונפ"מ דבדאיכא בהרת פחות מכגריס לכו"ע כשחין דמאי, ובנתק פחות מכגריס לכו"ע החיצון טהור, דרק נתק בפנימי איתרבי מקרא, ואפשר דס"ל להר"ש דביצור דמשואר גזיה"כ הוא כמשה"ל עיל במ"ג מנ"ל דבו דמשואר להצריך מבוצר, ולכן מדמה להו לביצור דמחי, ור"י נמי אקרא דנתקים סמך למעוטי בהרת, מיהו ל"מ כן מדקאמר דחזינן לבהרת כשחין, וצ"ל דגלי קרא דנגע אחר כשחין וכמשי"כ.

והנה בתוספתא קתני סתמא נתק בתוך נתק החיצון טהור והפנימי להסגיר, ולא הוה שביק ר"ע ור"י דס"ל דאף החיצון להסגיר, ובתו"כ בסו"פ נתקים מייתי קרא אחרינא להוציא נתק בתוך נתק, והלל קאמר לה, ובהדיא קאמר התם ר"ע לא טהרתי אלא הרפוי, וזה מתפרש כטעם לטומאת הפנימי, [ועי"ש ברבא"ד דר"ש מטהר מדין נתק שטהר שעה אחת], אבל החיצון שהוא הרפוי לכו"ע טהור, [וכ"ה לשון להביא נתק בתוך נתק ולא חוץ לנתק, ובסוף הפרשה גבי טהרה קתני לא שניתק כו'], וביאר הראב"ד דאיצטרך קרא בשער שצמח בתוך נתק גדול, ואח"כ ניתק בתוכו נתק אחר, דהשתא אילו חזר השער הזה וניתק כולו, אינו טמא, דהיינו הלך ש"ש שחזר הנגע למקומו ומ"מ כשניתק בתוכו ונשארה שיטה המפסקת מסגיר את הפנימי, ור"ש סבר שהוא בכלל נתק שטהר שעה אחת, ובביאורי הגר"א הנדמ"ח פי' דה"ק ולא שניתק נתק מבחוץ, דזה אינו מורה על ריפוי הפנימי, ולכן אינו בדין משואר המבוצר לפנימי, אבל על החיצון לא דנו דודאי טהור. **ובאמת** אף בלא הטעם דהשער סימן טהרה לחיצון יש לדון שיטהר את הפנימי, שהרי בנתק גדול שצמח בו שער כה"ג, אף

הפנימי נטהר, ומסתברא נמי שאינו מטמא בפשיון, עד שיפשה יותר משיעורו הראשון, דלא גרע מאילו צמח כל החיצון עד הפנימי, דאע"פ שהלך ש"ש טהור, וכמשי"כ סק"ו ז', וכיון שהשער הזה ניכר ע"י החיצון שכנס מתוך קמת הראש, יש לדמותו לכנס שער שחזר מן הצד, ול"ד למחי' דאין כניסת מחי' בנגע מן הצד סימן טהרה, מיהו קרא דקמ"ל שהוא טמא היינו אף בהי' נתק גדול וצמח שער בתוכו, וכגון שכל המקום הפנימי הי' בו שער כקמת הראש, והנתק שמתחדש בתוכו אחר הגידול אינו שייך לנתק קמא, וכמ"ש הראב"ד דיש בזה חידוש שאילו הלך כל השער, הי' מתייחס הניתוק לנגע החיצון, ועכשיו שניתק בתוכו טמא, [ואפשר דהא דאר"ע בתו"כ לא טהרתי אלא הרפוי ר"ל דמשכח"ל נתק בתוך נתק שנטהר הפנימי כגון שנעשית השיטה ע"י צימוח, ולאפוקי בנשר מבחוץ].

ולפ"ד הראב"ד והגר"א החיצון לכו"ע טהור, וכו"ע מודו לדינא דתוספתא, ולא דנו אלא על טומאת הפנימי, וכ"מ בתו"כ בסו"פ נתקים (וצ"ע שלא הוזכר בר"ש), ואין לדמות דין החיצון לפלוגתא דת"ק ור"י בפ"ו, ובפשוטו אין הכרע בדעת ר"ע בפ"ו, ונחלקו ר"י ור"ש בדבריהם, וכמשי"כ לק' סק"י א י"ב, ועי"ש בדעת הר"ש והרא"ש.

עיקר הדבר דשער שבתוך נתק נידון כקמת הראש ולא כתוך הנתק, מוכח נמי מהא דהנגע הפנימי פושה לתוכו, ולא אמרי' שאין נגע פושה לתוך נגע כדברי ר"ע פ"ו מ"ה, וג"ז נלמד מקרא דנתק בתוך נתק, דאם הי' השער הפנימי כתוך הנתק, לא הי' דין נתק במתהווה בו, כמו שאינו בדין פשיון, [מיהו אפשר דנהי דלא הי' בו דין הסגר, מ"מ מכאן ולהבא הי' נדון בפ"ע כמשי"כ לעיל סק"ז בדין נגע שנטהרה בתוך מחי'], וזה אינו תלוי אם השער מציל את החיצון או לא, דהא ר"ע פליג אף אליבא דר"י דס"ל דאינה מחי', ומ"מ

ט. **הא** דאין הנגע פושה לתוכו ילפינן בתו"כ מהיקישא דנגע לנתק מה נתק שאין הפשיון לתוכו אף הנגע שאין הפשיון לתוכו, והובא בפיה"מ פ"ו מ"ג, ופי' הראב"ד דלא משכח"ל פשיון לתוכו בנתק כיון שכ"ז שיש שער בתוכו אינו מסגירו, והו"ל פשיון לתוכו, ונראה כונתו דבצמח אחר החלט, אע"פ שהלך ש"ש לאו פשיון הוא, דחזר הנגע לקדמותו, וכמ"ש הראב"ד בסו"פ נתיקים דזהו חידושא דנתק לתוך נתק עי"ש [והובא לעיל סק"ח], מיהו אכתי יש לשאול בצמח ש"ש בסוף שבוע, דבכנס מן הצד חשיב שנתמעט שיעור הנגע, וחוזר ומטמא בפשיון כדתיניא בתוספתא, וא"כ מנ"ל דבצמח באמצע אינו חוזר ופושה לתוכו, ובר"ש פ"י מ"ט כתב דהטעם מפני שאינו פושה לתוכו כמו בבהרת, אבל בתו"כ מבואר דמקור הדברים מנתק ילפינן לה.

ונראה דלא מצינן למיחשב השער המבוצר כמעטטין שיעור הנתק, שהרי כ"ז שהם בנתק אינו מטמא כלל, והרי הנתק כמתהווה בתחלה עם ניתוק השער, ואין שם פשיון ע"ז, וכבר כ"כ מרן זללה"ה בס"ז סק"ח, אלא שהק' דבניתקה שערה אחת ונשרה אחת חשיב נתק, וכשתנתק יחשב פשיון, ונראה דגם שערה אחת סימן טהרה היא, דהא מצילות אפי' מפורות, ואין מתחזקת טהרה בשער זה ע"י שער שבמקו"א, אלא דשערה אחת לא חשיבא לקבוע עי"ז סימן טהרה, דשיורא דחזא עלול לקרות, ולכן כשנתקת שערה מבוצרת חשיב ג"כ כניתק סימן טהרה, ולא כסימן פשיון, דממ"נ אם הי' זה שיור גמור הרי גם היא מצלת, ואם נשתיירה מסיבות אחרות, א"כ גם כשניתקה אינה מורה על פשיון.

וביאור הדברים דמהא דש"ש ס"ט, חזינן דכל נגע בהכרח שיתגבר על המבוצר בתוכו, גם אם הוא נגע טהור, ואם נשאר בו שער הראש, יש לראות הניתוק כמאורע, ואינו בכלל נגע, ולכן כשהלך הסימן טהרה אינו

חשיבא תוך החיצון לענין פשיון דחיצון ודפנימי, ולא מסתבר לומר דמתני' דלא כר"ע, [ויעור דאם לר"ע חשיבא השיטה תוך של החיצון ולא הוי פשיון לפנימי, א"כ לא שייכא טומאה בפנימי רק משום ש"צ, ול"מ כן].

ונראה דזה הכריח להר"ש והרא"ש לומר דלר"ע ור"י אף החיצון מטמא משום פשיון, ולא אמרי' כאן דאין הנגע פושה לתוכו, דאם לענין פשיון של החיצון הי' נחשב כתוכו, הרי הפנימי כפושה לתוך נגע החיצון ולר"ע טהור, וכיון דאי מתני' כר"ע ע"כ דלא חשיב הפנימי כפושה לתוך של החיצון, וממילא גם אין החיצון נחשב כפושה לתוכו, וכבר העיר בזה המגיה ברא"ש, ועמש"כ בזה מרן זללה"ה בס"ה ס"ק כ"ד, [ואפשר דמש"ה פי' נמי שאינו מציל את החיצון, דהא חזינן שאינו בכלל תוכו, מיהו אף לת"ק דמציל, לא חשיב תוכו, דלית לן לתלויי פלוגתא דר"ג ור"ע בפלוגתא דת"ק ור"י].

מיהו לדעת הראב"ד והגר"א דהחיצון טהור י"ל דלגבי הפנימי חשיב פשיון לקמת הראש, דזה נלמד מקרא דנתק בתוך נתק, ומ"מ לגבי החיצון חשיב פשיון לתוכו, דעד כאן ל"פ ר"ע אלא כשהחיצון נגע ששייכא ב' טומאה, משא"כ בנתק דכ"ז שהשער בתוכו לא שייכא ב' טומאה, וכדחזינן דר"ש מחלק שם בין כעדשה ליותר מכעדשה, והדבר מיושב בסברא דהיכא דהחיצון בדין נגע קרוב לתלות הפשיון שבתוכו לחיצון דאמרי' שהקלקול כבר נעשה מקודם, מלחדש פשיון לפנימי אבל בנתק דהחיצון אינו בדין נגע כלל, כיון דחזינן דהפנימי פשה לא מחדשנין דהחיצון פשה, שהרי אינו נגע, ואפי' הלך כל השער המפסיק, ג"כ צ"ל דעכשיו נעשה החיצון נגע, ומ"מ פשטות הדברים דלאו תוכו הוא כלל, מיהו הכל ענין אחד דלא חשבינן לתוכו כפשה כבר, ועי' לק' סק"ט בהא דילפינן מיני' אין הנגע פושה לתוכו.

מורה על התגברות הנגע, דמקרא נמי ידענו שאם הוא נגע, לא יתכן קיום לשער בתוכו, ולכן אף בשערה אחת אינו מורה על התגברות הנתק, ואף אם ש"ש צריך שיעור, וצמח ש"ש פחות מכשיעור בנתק וניתקו, ג"כ נראה דאין לחשבם כפשיון ממ"נ, דכשחסר בשיעור המציל, תלינן שאינו בריותא דנתק, וכשיגדלו ניתקו, וא"כ לא נתחדש כח הנתק בניתוקם, (ולע"כ בכה"ג מן הצד בסוף שבוע מאי).

כ"א דמילתא הלך סימן טהרה, רק מחזיר למצב הקודם, או דעתה נעשה נתק בתחלה, ולפ"ז יש לפרש בנשתייר או צמח ש"ש בפשיון, דכל הנגע טהור דהיינו משואר בסוף, דבניתק הש"ש טמא משום פשיון, כמ"ש הר"ש מ"ח בבבאור התוספתא, היינו דחזר ונעור הפשיון הקודם, דכ"ז שהי' בו ש"ש, לא הי' כאן פשיון, וד"ז מבואר בר"ש מ"ח דכנס ש"ש מן הצד היינו שפשה ונעשה בו שער מבוצר, וכשהלך הוי פשיון, ופי' בהגר"א בתוספתא וז"ל חזר וניתק טמא משום פשיון, פי' ולא הוי זה פשיון לתוכו דהא כיון שכנס מן הצד הוי פשיון אלא שלא נטמא מחמת הש"ש שהי' בו שהציל, ועכשיו כשניתק הוי פשיון מן הצד, וטמא, וזה כמ"ש כ, מיהו בבבאור התוספתא שכנס מן הצד פרשנו בע"א, דהיינו שכנס לתוך הנתק, וכמש"כ סק"ו, עי"ש.

ונראה דהיינו דילפינן בהיקשא דגם בנגעי עור הבשר, אין הפשיון לתוכו מורה על התגברות הנגע, ולא מיבעיא במחי' כעדשה דריפוי לא חשיב פשיון, אלא אפי' בהני דלא חשיבי ס"ט כגון בהק ופחות מכעדשה, ואפי' ננקוט שאין צרעת נושנת תחת העור, מ"מ כשנתפשט עליהם הנגע, עדיין אינו ס"ט.

והנה הגר"א בא"ר כתב דמודה ר"מ במחי' שאין הנגע פושה לתוכה, דאל"כ הלכה המח' לר"מ לעולם טמא משום פשיון, ואמנם

משכח"ל בכגריס מצומצם דמודה ר"מ דלא חשיב פשיון כמ"ש הר"ש, ובאמת בהגר"א על התוספתא משמע דפליג ע"ז, [וצ"ע בר"ש פ"ד מ"י שכ' דבהרת שטהרה מתוך החלט מחי' מיירי שרבתה הבהרת על המח' וכמ"ד דאין הנגע פושה לתוכה, והא משכח"ל אף כמ"ד פושה לתוכה בכגריס מצומצם, מיהו בגונא דהר"ש שנתמעטה מכעדשה מיירי דוקא ביתירה מכגריס לרבנן דאין פחות מכעדשה משלים, ושמא לא ניחא לי' לאוקומי כשניכר שהי' בה מחי', או בכל בהרות אף יתרות מכגריס], מ"מ פשטא דהלכה המח' טהורה בכל גונא, (וכן מתני' דפ"ד מ"ו מיירי ביתירה מכגריס וקתני הלכה המח' טמאה מפני ש"ל ומשמע דאל"ה טהורה מיהו אין הכרח לאוקומה כר"מ), וכ"ד מן זללה"ה בס"ה סק"ו, ובאמת הדבר קשה לומר דפליג ר"מ אכולהו תנאי דפ"ו מ"ה דס"ל אין הנגע פושה לתוכו, וכן פלוגתא דרי"ש וראב"ע בפ"ח מ"ט מתפרש מפני שהלכה המח' לאו פשיון הוא, וכמשנ"ת לק' ס סק, וכן בתוספתא שבר"ש פ"ז מ"ד מבואר דהלכה מקצת המח' לאו פשיון הוא וסתמא קתני לה, ועוד דהיקשא דתו"כ מאי עביד לי', וצ"ל דמוקים לי' לדרשא אחריתי, וקרא דנרפא נגע הצרעת דילפינן מיני' דהלכה המח' טהור, נמי ל"מ לאוקומי רק בכגריס מצומצם, ועוד יש לדקדק במתני' דאף לר"מ מחי' שנתכסית זהו נגע קמא, ודינו כאום ולא כפשיון מדקתני במ"ד רבו או שנתמעטו טמאין ואע"פ שכל הבהרת על מקום המח', ולא חשיב כהלכה האום כמש"פ אאמור"ר שליט"א.

ואפשר דדר"מ ס"ל דלא ילפינן מההיקש אלא בהלך סימן טומאה, דומיא דהלך ש"ש שהוא סימן טהרה, דכיון שבהרת טהורה ראוי' להיות בלא מחי', א"כ התכסות המח' לאו ס"ט, דרק חזרה למצב של בהרת ואין בה כלום, ודכוותה בנתק לגבי הלך ש"ש, דהשתא נעשה נתק, אבל בפחותה מכעדשה

דלאו ס"ט, א"כ לא אמרנו דמן הראוי שהוא יהא מכוסה בבהרת, ואדרבה אמרי' דבשר חי הוא לגמרי, ולכך חשיב פשיון, ונפ"מ דאע"פ שנשארה מחי' כעדשה ועדיין הנגע טמא, וכן אפי' ראה הכהן כשנתמעטה מכעדשה ואח"כ חזרה ונתכסית, מ"מ לא חשיב פשיון לר"מ, דכל שהיתה בדין מחי', הרי פריחת הבהרת רפואה וליכא שם פשיון עלה, ומסברא ג"כ אפשר לקיים ד"ז דמחי' שם נגע עלה ואין חל עלי' שם פשיון והתפשטות הנגע כלל.

וניחא בזה הא דאמרי רבנן שאין הנגע פושה לתוכה כאילו הדבר ידוע, דאל"כ הול"ל וחכ"א אין הנגע פושה לתוכה, אבל אם מודה ר"מ דילפינן מהיקישא דאין נגע פושה לתוך מחי', שפיר קאמרי רבנן דג"ז בכלל אין הנגע פושה לתוכה, ור"מ סבר שהנגע פושה לתוכה כדאמר בתוספתא והתם טעמא מפני שאין נגע פושה לתוך ס"ט.

ולפ"ז ר"מ סבר כת"ק דר"י דהמחי' סימן טומאה לחיצונה, דאל"כ לא הוה אמרי ר"ג ור"ע דלאו פשיון הוא לחיצונה, [ולפמ"ש"כ לק' ס"ק י"א י"ב הוצרך ר"ע להשמיענו שאין הנגע פושה לתוכו אף בדלית ב' טומאת מחי' וש"מ חילוק זה דהי' מקום לומר דדוקא במחי' קאמר ר"ג], ולכך סתם רבי ברישא הכי דסתם מתני' ר"מ, ור"ש נמי סבר הכי, וכן ר"י בשם רחב"ג בתוספתא, [וצ"ע בא"ר שכ' דר"ג ור"ע דלא כר"מ, והא לשיטתו מצו אתיין כר"מ], ועדיין צ"ע בסוגיא שם מ"ט דר"מ דנגע פושה למחי' פחותה מכעדשה, אע"ג דס"ל בתוספתא שמצטרפת לכגריס.

י. פ"ז מ"ה רע"א בין כך ובין כך טהורה אר"ש אימתי כו' לפי הרמב"ם והרא"ש בדברי ר"ע, ופי' בתרא דהרא"ש בדר"ש, הדברים מתיישבין עם התוספתא כלפנינו וכמ"ש הר"ש, ותוכן הדברים דר"ע פליג אר"ג בדין פשיון דפנימי, כיון שפשיונו

לתוך החיצון אין נגע פושה לתוך נגע, וביאור הדברים דכיון שלגבי החיצון אמרי' דכבר שולט כחו בכל תוכו, ממילא אין הבהרת שפושה לתוכו מוכיחה על כחו של הפנימי, אלא אמרי' דמכח החיצון הוא, ונחלקו ר"י ור"ש בהבנת דברי ר"ע, אם כל מה שנקרא תוכו של החיצון אינו פשיון לפנימי, כיון שאינו פשיון לחיצון וכמש"כ, ובכלל זה אף יתר מכעדשה מחי', וכן בהק אפי' כעדשה, ומחי' פחותה מכעדשה, וזהו דעת ר"י, וסתמא דת"ק דמתני' בדר"ע, ולר"י ע"כ כן דהא ס"ל שאין כאן מחי' המטמאה את החיצון, ור"ש סבר דדוקא כשהפשיון מטהר את החיצון ס"ל לר"ע דחשיב נגע לתוך נגע, דלא סגי בזה שלגבי החיצון חשיב תוכו ולא פשיון הוא לדידי', דמ"מ כשחזינן שלא החיצון פשה, מייחסין הפשיון לגמרי לפנימי, אבל כשבהכרח הפשיון מטהר את החיצון, א"א להתעלם מכחו של החיצון הנטהר, וכיון שע"כ לנקוט שהחיצון מסלק טומאתו מכאן, תו לית לן למיתלי הפשיון בפנימי.

והנה ר"ש ביאר בדבריו דאע"ג דפליג אר"מ, וס"ל אין הנגע פושה לתוכו, מ"מ לא חשיב נגע לתוך נגע, וזה מבואר במ"ש בסיפא בהק פחות מכעדשה דאע"פ שאינו פשיון לחיצונה הרי הוא פשיון לפנימית, ובאמת גם המותר שבמחי' חשיב תוכו של החיצון, ואפשר דאפי' ר"מ מודה בזה כמש"כ סק"ט, ומ"מ בסיפא מבואר בהדיא דחיצונה טהורה ומ"מ פנימית טמאה, ועוד קמ"ל דלא נימא דרק כעדשה הסמוך לנגע חשיב תוכו, ונימא דלכך המותר פשיון לפנימית, מש"ה ביאר בסיפא דאף פחות מכעדשה חשיב פשיון לפנימית, ורק פשיון ע"ג מחי' שמטהר את החיצון לא חשיב פשיון לפנימי.

ולפ"ז אפשר דאף ביתירה מכעדשה אין המותר פשיון לפנימית אלא כשנשארה החיצונה טמאה, אבל אם החל הפשיון מהפנימית ופשה על כל המחי' ונטהרה

מכעדרה כפשיון לפנימית, א"ו חזינן הכל כפשיון אחד, והרי הוא פשיון לתוך נגע, וה"נ כשנטהר בסוף חזינן הכל כפשיון אחד, ואמנם יש לדחות דהתם תחלת הפשיון מייחסין לחיצון וממילא גם ההמשך, [אף דמכאן ולהבא הכל אחד עם הפנימי כדין שני נגעים שנתחברו], משא"כ הכא שתחלתו טמא, מ"מ בסברא ראוי לייחס כל הפשיון לגורם אחד, וכיון דנקטינן שסופו מכח החיצון, אע"פ שנתפשט מן הפנימי, ה"ה נמי דמתחלתו הכי הוה, [ונכע"ז לפמש"כ לעיל דלר"מ חשיב תוכו אפי' במחי' יתירה מכעדרה, וע"כ הנפ"מ כשלבסוף נתפשט על כולו, דהסמוך לנגע ודאי ראוי לחשבו תוכו, דהוא עיקר הס"ט כדחזינן הכא, וכ"ז שלא נתפשט על כולו הרי המח' מפסקת בין הפשיון לאום, אבל כשנתפשט מייחסין הכל לפשיון ע"ג ס"ט, מיהו ל"ד כ"כ למש"כ לעיל סק"ט בטעמא דמילתא], ועי' לק' ס"ק י"ג.

וביאור דברי ר"ש במתני' הם כך, אר"ש אימתי בזמן שהיא כעדרה מובאת [פי' הרמב"ם מלשון הבאה שהביא לכאן עדרה והניחה, דזהו צמצום לא פחות ולא יותר], דהפשיון מטהר את החיצונה, אבל אם היתה יתירה או פחותה מכעדרה הוי פשיון לפנימית, ופחות מכעדרה דקתני סיפא הוא המשך הביאור של מובאת, ונקט נמי בזה, לומר דאפי' כעדרה מובאת אם היתה בהק הוי פשיון, [עי' בסמוך החידוש בזה], ומצינו לשון כזה לק' פ"ח מ"ו בהק פחות מכעדרה והכונה או פחות מכעדרה, כמ"ש הראב"ד פ"ז ה"ד, מיהו הראשונים ז"ל נדחקו גם שם, והגר"א פי' בתרוייהו או פחות מכעדרה, וכן מתפרש בעיקר הדברים להרמב"ם והרא"ש, אלא שקשה ע"ד משה"ק בתוי"ט, וגם בהק דנקט ל"ל, הא בלא"ה הויא פחות מכעדרה, וסגי בכל חד לטמאות הפנימית, מיהו בעיקר הדבר יש חידוש בבק, דאע"ג דחזינן ששלט בו כח החיצון לשוייה בהק, (דלכא' זהו

החיצונה לאו פשיון הוא, והיינו דקאמר ר"ש והחיצונה טמאה, [דלכא' זה אינו מחידושא דר"ש, דהא אטהורה דר"ע קאי, ולפי' זה אפנימית קאי, מיהו ל"ק כ"כ, כיון דבגדן זה פליג ר"ש אר"י, דר"י דס"ל דהחיצונה טהורה מוכיח מדר"ע דכל פשיון לתוכו חשיב פשיון לתוך נגע אע"פ שאינו סימן טומאה לחיצון, ועוד דבתוספתא נראה דטהורה דר"ע אתרוייהו קאי, ועלה קאי ר"ש, מיהו למש"כ בביאור התוספתא מבואר גם שם בדברי ר"ע דדוקא כשהחיצונה נטהרת בכך], והדין נקבע בשעה שבא לפני הכהן, דאם רואה שנטהר החיצון, אינו מטמא את הפנימי, א"נ אפי' לא נטהר עדיין, כל שרואה שהפשיון ממשיך להתפשט, אינו מטמא את הפנימי, ורק כשעמד הפשיון והחיצונה טמאה מטמא את הפנימי, ומיושב בזה הא דבכעדרה מובאת הפנימית טהורה, אע"פ שאפשר שהתחיל הפשיון בצד אחד תחלה, וא"כ עדיין נשאר כעדרה בצד השני, ועדיין החיצונה טמאה, ודוחק לאוקומי בדידינן בודאי שנתפשט בב"א בכל הצדדים, [ויש לדחות דמ"מ טהורה מספק, ודוחק], אבל אם אזלינן בתר סוף הפשיון ניחא, דכ"ז שלא נתפשט על המח' כעדרה, מייחסין הפשיון לפנימית וכמשנ"ת, והרי מבואר דמייירי כשאין כאן מח' ע"י הפשיון, ולכן אין לפרש בכעדרה מובאת משמעות על רוחב המח' אפי' נשארה מח' המטמאה, אלא פי' דבכה"ג הפשיון מטהרה, [שו"ר בספר אאמור"ר שליט"א טעם אחר דכי היכי דבדאיכא כמה מחיות חשבינן לכל אחת פשיון כעדרה מובאת, ה"נ כשיש בהיקף סביב עוד שיעור מח', דמ"מ כאן הפשיון ברוחב כעדרה האחרון, וצ"ע בזה דכאן מח' אחת היא, והרי לא נטהרה ע"י הפשיון, מיהו שם כתוב הטעם בע"א קצת, עי"ש].

ותדע דהא בהיתה כעדרה מובאת דהפנימית טהורה אע"פ שהלכה המח' כולה, ואמאי לא חשבינן המותר שהוא פחות

הטעם דלא חשיבא מחית בשר חי כשהיא בהק, וקרוב יותר לייחס הבהרת לחיצון, מ"מ לא חשיב לתוך נגע, והפנימי טמא.

והא דקאמר והחיצונה טמאה כבר נתבאר לעיל דר"ל דוקא כשהחיצונה נשארה בטומאתה, ועוד דעיקר דבריו בנויים ע"ז דמודה ר"ע דהחיצונה מטמאה משום מחי, מיהו בתוספתא מבואר דר"ע קאי נמי אחיצונה, ואימתי דר"ש אחיצונה טהורה נמי קאי, ולאפוקי מדר"י דמפרש חיצונה טהורה דר"ע בכל גונא וכמשי"ת לק'.

יא. **שם** מתני' רע"א ב"כ וב"כ טהורה, לפי הרמב"ם והרא"ש דאפנימית קאי הול"ל ב"כ וב"כ להסגיר, ומ"ש הרא"ש דאלהחליט דר"ג קאי, אינו מיישב כ"כ דהא ר"ג קאמר נמי להסגיר, ולמה שינה ר"ע לשונו לומר דבר שאינו אמת, ובתוספתא קתני בהדיא ב"כ וב"כ הפנימית להסגיר והחיצונה טהורה, ועוד דלמה לא הביא רבי במתני' דברי ר"ע השנויים בתוספתא בדין החיצונה, ובאמת גם דברי ר"ע בתוספתא צריכין ביאור כמשה"ק הר"ש דאי ס"ל כר"י הול"ל דהחיצונה נמי להסגיר, ועוד דמשמע שמוסיף בדבריו גם בדין החיצונה, וכיון דר"ג נמי קאמר בתרווייהו החיצונה טהורה, א"כ למה הוסיף ר"ע דב"כ וב"כ החיצונה טהורה, ובהדיא ביאר בדבריו דאטומאת מחי קאי.

וכפי הנראה בתוספתא נחלקו ר"י ור"ש בביאור דברי ר"ע, דהא ר"ש קאמר אימתי דברי ר"ע, ואם כונתו לחלוק, לא הול"ל הכי, וגם ר"י לא הי' משיבו זו דברי רחב"ג, מאחר דר"ש אתא למיפלג אר"ע א"כ ר"ע כותי' ס"ל, ועוד דר"י קאמר שאני רואה את הבהרת כו' ומה הוסיף הא היינו דקאמר ר"ע שהבהרת לתוכה, וכדשנה רבי במתני' דברי ר"י בהאי לישנא ולא הוצרך להוסיף דבר.

ואפשר דדברי ר"ע סובלים ב' פירושים שהרי הוסיף בדבריו דאף החיצונה טהורה, ואם מודה דהחיצונה טמאה משום מחי א"כ לא הוסיף בזה ע"ד ר"ג, ומפרש ר' יוסי דבריו דה"ק ב"כ וב"כ החיצונה טהורה דאין כאן מחי לפי שהבהרת לתוכה, וכיון שהזכיר טומאת מחי בסיפא, הרי מבואר דכונתו דאפי' לא נתמעטה החיצונה טהורה, דאם נתמעטה אין מקום להזכיר טומאת מחי, ולכן נקט שפיר לשון טהורה בחיצונה דלא קאי אדברי ר"ג בנתמעטה, אלא אדינא דרישא דבלא נתמעטה משמע דהחיצונה טמאה, מדקאמר ר"ג דהשתא נטהרה החיצונה, וגם מדאין מסגיר את החיצונה ש"מ דנטהרה מטומאת מחי, וכאן לא הוצרך לבאר נדון דהסגר, והא דקאמר ב"כ וב"כ הפנימית להסגיר זה קאי אנתמעטה והלכה לה, ומבואר דאע"ג דס"ל דהמחי אינה ס"ט, מ"מ כיון דחשיבא תוך של החיצונה אין הנגע הפנימי פושה לתוכה, דאין נגע פושה לתוך של נגע אחר, שו"ר דלכך הוצרך נמי לומר ב"כ וב"כ על טהרת החיצונה דאע"פ שאינה מחי אין כאן פשיון לתוכה, דזה לא שמעינן בדר"ג, ועוד דהי' מקום לומר דבדאיכא בהרת לתוכה גרע, ואפי' תוכה לא חשיב, כדס"ל להר"ש והר"אש בפ"י מ"ז אליבא דר"ע ע"ש.

אבל ר"ש חולק ומפרש דברי ר"ע בע"א, דר"ע הוסיף בדבריו דהחיצונה טהורה, לומר דהא דפליג אר"ג דאינו פשיון לפנימית, היינו דוקא כשהחיצונה נטהרת בכך, וכולה מילתא אנתמעטה דר"ג קאי, כדמשמע פשוט הלשון, דבין כלתה מבפנים בין מבחוץ הפנימית להסגיר מפני שהחיצונה טהורה, אבל באופן שהחיצונה נשארה טמאה אמנם תטמא הפנימית כשכלה מבפנים, וזהו שהוסיף ר"ע לבאר דבכה"ג ליכא משום פשיון דאין נגע פושה לתוך נגע, והחיצונה טהורה לפי שנתפשטה בהרת על מקום המחי, ואין פי' דברים אלו כדפי' ר"י דרואין את הבהרת

ומתיישבים טפי דברי ר"ע כמ"ש מרן זללה"ה דהבהרת שבתוכה חולקת את המח', והיינו דקאר"ש דלא נאמרו דברי ר"ע שהבהרת לתוכה מגרעת אלא בכעדשה מובאת דתו ליכא מח', אבל במותר החיצונה טמאה, וכן לענין פשיון וכמשנ"ת.

ורבי במשנתנו שנה לישני' דר"ע באופן שסובל ב' הפירושים, דכיון דקאמר טהורה ולא קאמר להסגיר ע"כ דאחיצונה נמי קאי, ומפרש ר"י הדברים דאפי' לא נתמעטה טהורה, וכיון דהאי טהורה ר"ל מטומאת מח', אבל צריך להסגירה דלא נטמאה מעולם, ה"נ מתפרש טהורה דפנימית מטומאת פשיון, אבל צריך להסגיר, ואפשר דהכל המשך מאמר ר' יוסי דרישא ות"ק דר"ש ר"י הוא, ור"ש מפרש דה"ק בין כך ובין כך אפנימית ואחיצונה ולשון טהורה משום חיצונה וגם כיון שאינו מחליט נקט טהורה, וכמו שמפרש דבריו בתוספתא, ולכך ביאר ר"ש בדבריו דהחיצונה טמאה, כיון דג"ז בכלל האימתי דקאמר אדברי ר"ע, דאיהו קאמר טהורה בעיקר החיצונה, דאפנימית הול"ל להסגיר.

וכבר נתבאר לעיל סק"י דהכל תלוי אם נטהרה החיצונה מן המח' ע"י הפשיון, אבל אם פשתה בצד אחד ונשארה מח' בצד שני, שתייהם להחליט, [מיהו בהיו שתי מחיות נדונית כל אחת לעצמה, וצ"ע אי משכח"ל כה"ג בפנימית וחיצונה דבעינן שהתא מבוצרת בנגע מכל צד, אבל ודאי אע"פ שיש לחיצונה עוד מח' ואינה נטהרת, מ"מ כיון שממחי' זו נטהרה, היינו דר"ע אליבא דר"ש], ואפי' היתה יתירה מכעדשה כיון שנטהרה, ואפשר דהיינו דקאר"ע שהבהרת בתוכה אליבא דר"ש, לומר דכל שסוף הפשיון שהבהרת בתוכה ואין מח', אין פשיון לפנימית.

יב. **בר"ש** (וברא"ש בפי' קמא) פי' אימתי דאר"ש אחיצונה טהורה קאי, ונראה דר"ל דר"ע הכי ס"ל, דהא דשמעת לי'

כאילו היא שחין, אלא נתינת טעם דבכה"ג אין פשיון כיון דע"כ אין כאן מח' לחיצונה, וא"כ לא נוכל לומר שהפנימית פשתה ברשותה, אלא בתוך החיצונה היא ולא פשיון הוא, [שו"ר שמרן זללה"ה פי' כמש"כ דמיירי שפשתה הבהרת על שיעור מח', ונקט טעם זה לומר דאפי' בנתמעטה ונשאר כחצי עדשה מ"מ הבהרת מפסקת בין חצאי הכעדשה שהיו מצטרפין אילו היתה הבהרת כמאן דליתא], ונמצא מבואר בדברי ר"ע כל דברי ר"ש בטעמם, דמיירי דוקא כשהחיצונה נטהרת ע"י הפשיון, וכיון שע"ז אין מח' לחיצונה מש"ה לא חשיב פשיון לפנימית, והנה מבואר דהמחי' מטמאה את החיצונה ולא אר"ע טהורה אלא בנתמעטה.

והיינו דקא"ל ר"י דהא דפשיטא לך שהחיצונה טמאה משום מח' אלו דברי רחב"ג, אבל אינו מוכרח דאני אומר שרואין את הבהרת כאילו היא שחין, וממילא מתפרשים דברי ר"ע אהיכא דלא נתמעטה, ושהבהרת בתוכה דקאמר היינו הפנימית ולא הפשיון, והנה לר"ש מיושב טפי ב"כ וב"כ דקאר"ע דאמילתי' דר"ג קאי, ומיושב טפי דהחיצונה טהורה ואין בה הסגר, ולעומת זה לר"י מיושב טפי הא דביאר ר"ע שאין המח' מטמאה את החיצונה, דהיינו אף בדאיכא כעדשה, ולדברי ר"ש משנה שא"צ היא רק לבאר דמיירי דוקא היכא דע"י הבהרת של הפשיון אין כאן מח' וכמש"כ, ואם לא נרצה לדחוק בדברי ר"ע אליבא דר"ש, נוכל לומר דר"ש לא שנה כהאי לישנא בסיומא דמילתי' דר"ע, אבל עכ"פ ר"ע נחית לבאר בדבריו דפליג בכה"ג שהחיצונה נטהרת וכמשנ"ת, שו"ר שמרן זללה"ה בס"ה ס"ק כ"ג פי' דר"ע אנתמעטה קאי וה"ק שאין חוששין למחי' דחיצונה, אע"פ שאי לאו הבהרת שחולקת תצטרף מח' כעדשה, מ"מ הבהרת שבתוכה חולקת את הכעדשה, ואתיא דר"ע אף כר"ש, ובאמת בתוספתא לא קתני אלא נתמעטה

נמצא להר"ש, מחי' שהבהרת בתוכה פלוגתא דת"ק ור"י, ור"ג כת"ק, ובדר"ע איכא פלוגתא דר"י ור"ש, כ"נ לפמ"ש ועי' להלן לדון בזה, פשיון פנימית לתוך חיצונה לא הוזכר במתני' דאיכא מאן דמטהר, דהא ר"ג מטמא במחי', ור"ש הזכיר במותר ובפחות מכעדשה, ומפי' הר"ש בבהק, משמע דאף בכעדשה הוה פשיון פנימית לר"ש, א"כ לא הוזכר במתני' ענין אין נגע פושה לתוך נגע, [וזה מספק לן לומר דהר"ש מפרש דברי ר"ע בתוספתא שאין נגע פושה לתוך נגע דאחיצונה קאי, וצ"ל אי משום פשיון אין חוששין לחיצונה דאין נגע פושה לתוך נגע, ור"ל לתוכו, ויתיישב בזה משה"ק הרא"ש למה כתב הר"ש בדעת ר"ע דהפנימית להחליט, ולפ"ז ר"ע לגמרי כר"י ס"ל, ור"ש פליג, וצ"ע לשון אימתי כו'.]

והרא"ש מפרש דר"ע אתא למימר דאין נגע פושה לתוך נגע, ור"ש פליג עלי', א"נ קאמר דרק בתוך המח' חשיב פושה לתוך נגע, והיינו דכשנשארה טמאה חשבינן לשאר כעור הבשר, ועסק"י בביאור דברי ר"ש, ויש לעי' לפי' קמא דהר"ש מאי אימתי דקאר"ש, הא לא קאי ר"ע אחיצונה, וצ"ל דידע ר"ש דטהורה דר"ע כולל אף חיצונה אף בלא נתמעטה כדקתני בתוספתא, ובא לחלוק גם ע"ז.

נמצא להרא"ש לפי' קמא בדר"ש דר"ע כר"י, ור"ש כת"ק, ובדין פשיון לתוך חיצונה פלוגתא דר"ג ור"ע ור"ש כר"ג, ולפי' בתרא, אין הכרע בדעת ר"ע אבל הרא"ש נקט דר"ע כר"י כדקתני בתוספתא, ובדין פשיון לתוכו לר"ש דוקא לתוך כעדשה מובאת חשיב לתוך נגע.

הגר"א נקט דר"ש כר"ג ופליג אר"ע, ולפ"ז הלכה כר"ע, ובדין מחי' לחיצונה לא ביאר דעת ר"ע במתני', ומיהו בתוספתא מבואר לגרסתו דר"ע כר"י, וכן משמע מלישנא

שטיהר בחיצונה היינו בכעדשה מובאת, דאל"כ לא שייך להזכירו באימתי, והיינו ת"ק דר"י לעיל, והרי העתיק הר"ש התוספתא דקאמר אימתי דברי ר"ע, וע"כ כונתו דפליג בדעת ר"ע, [ולפ"ז מ"ש הר"ש לק' פ"י מ"ז דר"ע כר"י ס"ל, הדבר במחלוקת ר"י ור"ש], ולפ"ז ל"פ ר"ע אר"ג, אבל בתוספתא נתבאר פלוגתא דר"ע, ולשון הר"ש בזה סתום, דלא הזכיר בהדיא דר"ע מודה לר"ג דהפנימי להחליט, דכתב לשון זה בין כלתה מבפנים שהפנימית להחליט בין כלתה כו' כלומר כו', והרא"ש פי' דר"ע נמי הכי ס"ל, אבל אפשר לפרש בין בכה"ג דאמרת דהפנימית להחליט, אבל איהו לא ס"ל הכי, ומשה"ק הר"ש דמה שייך ב"כ וב"כ, לכאן יש בזה חידוש דאע"ג דס"ל דלאו מחי' היא והחיצונה טהורה משום מחי', מ"מ אינו פשיון דאין הנגע פושה לתוכה, ובדברי ר"ג לא שמענו ד"ז, דהא איהו ס"ל דמחי' היא, ובזה לכו"ע אין נגע פושה (לדעת הגר"א), מיהו עי' להלן דאפשר דהר"ש לא שנה כלל פלוגתא בפשיון של הפנימי.

והנה הר"ש ל"ק לי' דקאר"ע טהורה אע"ג דדינה להסגיר, כיון דעיקר פלוגתתו אלא כלתה כלל, ובא להשמיענו בלא כלתה דליכא החלט מחי', ובכלתה דליכא החלט פשיון, אע"פ שפשה החיצון על דבר שאינו מחי', דמ"מ אין הנגע פושה לתוכו, לא הו"ל למיחת לדין הסגר, וגם נקט כלישנא דר"ג דקאמר טהורה אחיצונה, אבל בתוספתא דקתני להסגיר אפנימית קשיא לי' דה"ה חיצונה, וכבר נתבאר לעיל ס"ק י"א דאה"נ אף בחיצונה מסגיר, אלא דבטהרת החיצונה מתפרש ב"כ וב"כ אכלתה מבחוץ ולא כלתה כלל, ובהסגר הפנימית קאי אבין מבפנים בין מבחוץ, ושפיר פלגינהו דהתם קאי אחיצונה להחליט וטהורה ובפנימית קאי אלהחליט ויסגיר, ולכן קאמר דב"כ וב"כ הדין שוה, ולר"ש מיושב בפשיטות וטהורה ממש קאמר, עי"ש.

דר"ש במתני', ובבהגר"א לתוספתא הגיה ופי' דהא דאין מחי' לחיצונה ר"י קא"ל ולא הוזכר זה בדברי ר"ע, ודלא כהגהותיו שם.

ולענין הלכה בדין פשיון נגע לתוך נגע ברמב"ם פ' ה נראה דאין הלכה כר"ש והלכה כר"ע, וכ"נ לדעת הרא"ש דאית לן למיפסק כת"ק דר"ש אליבא דר"ע, וכדס"ל לר"י בתוספתא, ולפמשנ"ת לעיל אפשר דכולה מתני' מאר"י עד אר"ש, ר"י קתני לה, ומש"ה קתני אר"י ולא ר"י אמר.

ובדין מחי' לחיצונה, הרמב"ם פסק כת"ק דר"י, ואמנם לדידי' לא נשנה במתני' דר"ע פליג, דהא ר"ע ור"ש בדין הפנימית מיירו, וכיון דלר"ג ור"ש מפורש כת"ק דר"י, ור"ע נמי לא פליג בהדיא, אית לן למנקט כותיהו, אבל לפמש"כ דלר"י ר"ע פליג בד"ז, ואי ר"ע כר"י קיי"ל כותי' נגד ר"ג, אית לן למינקט כר"י דאיהו ור"ש פליגי בדעת ר"ע בזה וכמש"כ ס"ק י"א, ולפמשנ"ת שם אי לא קיי"ל כר"ש בדעת ר"ע בדין פשיון נגע לתוך נגע, ממילא מוכח דכונת ר"ע כר"י עי"ש, וממתני' אין הכרע דאמנם ת"ק דר"י נשנה סתמא דזוהי דעת ר"ג ורחב"ג ור"ש [ור"מ כמ"ש סק עי"ש], מ"מ המשך המשנה י"ל דר"י קתני לה ונשנה סתמא דר"ע כר"י, ודעת ר"ע בפלוגתא' עם ר"ג היא הקובעת, וצ"ע, ולדעת הר"ש והרא"ש דר"ע כר"י מסתברא דהכי קיי"ל, ועי' בדעת הגר"ע לעיל, אלא דצ"ע כיון דבמתני' סתים לה סתומי.

יג. דק' מרן זללה"ה בס"ה ס"ק כ"ג בכעדשה מובאת נמי כיון שנתמעטה מכעדשה יהא המותר פשיון לפנימית כדין פחות מכעדשה דסיפא, ולעיל סק"י כתבנו בזה דכיון דתחלת הפשיון מייחסין לחיצון חשיב הכל כפשיון אחד, ובאמת הדבר מיושב טפי, שהרי החיבור של תחלת הפשיון עם הפנימי הוא כדין שני נגעים שנתחברו דמכאן ולהבא הו"ל כחד, וכיון דלגבי החלק שבא מן החיצון אין

ההמשך פשיון, דהו"ל פושה לתוכו, ככל הלכה המחי' דלאו פשיון הוא, א"כ אינו מצטרף עם הפנימי לפשיון זה, והרי הוא ג"כ מפסיק בין הפנימי לפשיון החדש, וכבר כתבנו לעיל ס"ד סק דכל מחי' שנהפכה לבהרת דינה כלאחר הפטור, דאטו מחי' כגריס שהלכה מסגירין אותה, וזה מוכיח שהכל נגע אחד, ולכן לענין ש"פ לא קרינן בי' הפכתו חברתה, ואע"פ שנטהר הנגע בינתיים עי"ש, וה"נ הפשיון שנהפך מהמחי' דינו כלאחר הפטור, ואינו כחד עם הפנימית.

רמב"ם פ"ג ה"ז נתמעט הבשר החי שביניהן או שהלך כולו בין שהי' מתמעט וכלה מבפנים בין שהי' מתמעט מבחוץ הרי שתיהן כבהרת אחת שאין בה סימן טומאה, רבנו פסק דלא כר"ש, וכנראה סמך על מ"ש בתחלה דמחי' כעדשה או יתר מקיפתה, וש"מ דאפי' בדאיכא מותר אינו פשיון לפנימית, אבל אכתי אין זה מבואר דלפמש"כ סק"י אם ע"י הפשיון נטהרה החיצונה אע"פ שהתחיל ביתר מכעדשה, אין הפנימי טמא, והרי רבנו מיירי בנטהר החיצון, ויתכן דרבנו מפרש דר"ש אכולה מילתא פליג, ולכן לא הוצרך לבאר חילוק זה, ומ"מ דעת רבנו לפסוק דלא כר"ש, וכ"ה בפיה"מ.

ויש' לעי' במ"ש רבנו דשתיהן כבהרת אחת שאין בה ס"ט, ואמאי הא החיצונה נטהרה ודינה כבהרת לאחר הפטור והפנימית להסגיר כדקתני במתני', וכנראה לישנא דר"ע קשיא לי' דקאמר ב"כ וב"כ טהורה, ומפרש לה בכלתה ונעשו בהרת אחת וקאמר טהורה וא"צ הסגר, ובתוספתא מיירי רק בנתמעטה ולכך קאמר דמסגיר, ודברי רבנו ע"כ מתפרשים אהלך כולו, דאל"ה ודאי לא נעשו כחד, ומ"מ צ"ע מנלן למעבד פלוגתא בין ר"ג ור"ע בד"ז, ולמה באמת תטהר הפנימית בכה"ג, ודברי ר"ע נתפרשו לעיל ס"ק י"א י"ב, [ואי ס"ל לר"ע כר"י א"כ בנתחברו תרוייהו להסגיר והו"ל כחד], וצ"ע.

דכיון שכשפשתה חשבינן לה אותו נגע, קמ"ל קרא דמ"מ כ"ז שלא פשתה לתוכה, לא תלינן שיערה שנהפך בגלל הנגע, וכן לא שער מקצתה בכה"ג כגון שהיתה בהרת כגריס ובה מחי' פחותה מכעדשה דאינו מסגיר לרבנן, וה"ה שאין השער בכלל הפכתו הבהרת, אע"פ שאין פשיון לתוכו, והיינו דכאילו כבר לקה גם בפנים, מ"מ לא מהני להשלים לש"ל שבבהרת].

ובהיתה מחי' ונעשית בהרת יש לדקדק ממתני' ד"ז, דתנן פ"ו מ"ד בהרת יתירה מכגריס ובה מחי' יתירה מכעדשה רבו או שנתמעטו טמאין ובלבד שלא יתמעטו מכשיעור, ופי' אאמור"ר שליט"א דקמ"ל דאע"פ שנתמעטה הבהרת לגמרי ועכשיו כולה על מקום המחי' מ"מ בטומאתה קמייתא קיימא, וש"מ דחשיב אותו נגע ובהלכה המחי' הי' טהור, וכן בכל הלכה המחי' לא חשיבא הבהרת כנגע חדש או פשיון, ועדיפא מינה מבואר בפ"ד מ"ו דהשער שבתוכה חשיב בבהרת, ואמנם אין אין רא' ממחי' דחשבינן לה כנגע, לכוהק דאכתי לא חשיב נגע, [ומה"ט דקדקנו לעיל סק דר"מ מודה במחי' שאינו פושה לתוכה, דא"כ מחי' שנהפכה תהא בדין פשיון ובנתמעטה הבהרת כה"ג תראה בתחלה כדין הלכה האום, ול"מ כן, וכן ש"ל שבמחי' לא יהא דינו כבאום], מ"מ לענין הסברא שאין הנגע פושה לתוכה שוין הם, דאמרי' שאין זה מורה על התגברות הנגע, אלא מעיקרו ראוי הי' לפשות על שטח זה, ולכן חשבינן ל' כפשיון בתחלה, וממילא דינו כאום.

ולפ"ז בנדון כנסה ופשתה לא מצרפינן מה שפשה לתוכה, כגון בהרת כב' גריסין ומחצה ובה בהק כח"ג, ופשתה לתוכה והלך מן האום כח"ג ואח"כ פשה משהו, דס"ה הנגע יש בו ב' גריסין ומשהו, אלא דהשתא מצרפינן הח"ג שפשה לתוכו, ולמש"כ לא מצרפינן מה שבתוכו לפשיון עד שיפשה לכב' גריסין ומחצה ועוד משהו, תדע דאל"כ אף

שם במשנה הפנימית להחליט והחיצונה טהורה, קמ"ל דאע"פ שהחיצונה נטהרת בכך חשיב פשיון לפנימית ודלא כר"ע אפי' לר"ש, וגם עיקר הדין דהחיצונה הואי טמאה נשנה כאן במ"ש והחיצונה טהורה, דאליבא דר"ג אף ר"י מודה, והיינו מדקאמר החיצונה טהורה, וביותר מסיפא דפנימית להסגיר וחיצונה טהורה, ובסיפא קמ"ל דאע"פ שלענין פשיון דחיצון חשיב תוכו של החיצון וטהור, מ"מ חשיב פשיון לפנימי, דהי' מקום לומר דטעמי' דר"ג משום דנגע פושה לתוכו ולכן גם הפנימי אינו כפושה לתוך החיצון, ועוד דהי' מקום לומר שלא יסגיר את הפנימית דאגלאי מילתא דחלק מן החיצונה היא, דהשתא כולה בהרת אחת, והרי מעיקרא היתה הפנימית בדין תוך של החיצונה, וקמ"ל דמסגיר את הפנימית אע"פ שאין לה מקום לפשות, ואי משום תכנוס ותפשה, א"כ תחשב הכניסה ס"ט לחיצונה, ומנ"ל דמסגירנן בכה"ג, מיהו יכולה להטמא בש"ל ומחי', [ולר"ע בסיפא אפי' תכנוס לא יועיל פשיון לתוך החיצון], ומבואר נמי במתני' דאע"פ שהחיצונה מחוברת לפנימית ברוחב כגריס מ"מ אינה נטמאת עמה, וכ"כ אאמור"ר שליט"א ליישב החידוש בהא דקתני החיצונה טהורה, ועי' בזה לעיל סק"ג ד'.

יד. בדין אין הנגע פושה לתוכו לכאור' נראה דאף הפשיון נדון כאום, כגון בהרת ובתוכה מחי' או כוהק יתר מכגריס, ופשתה לתוכה, ואח"כ הלכה הבהרת ונשאר כגריס שבתוכה, דינה כדין הבהרת ולא כפשיון, ונפ"מ דאילו הואי פשיון הי' דינה שתראה בתחלה כדין הלכה האום בפ"ד מ"ח ט' י', וכיון דלאו פשיון היא דינה כאילו האום קיים ויסגיר או פוטר, ונפ"מ נמי לנשאר מעט מהאום ובו ש"ל, ועכשיו יש כגריס רק בצירוף הפנימי, דטמא, ולא קרינן ב' הפכתו חברתה, [ולפ"ז אפשר לפרש דרשא דתו"כ ושערה ולא שער מחייתה אליבא דרבנן פ"ד מ"ו בכה"ג,

ופשתה, דכיון שלא הי' בו נגע מעולם נקבע שיעור הנגע כפי מה שהי' בו נגע, (ואפי' במחי' יש מקום להסתפק דבכנסה ונשאה המחי' בחוץ, דלא מצרפין לה לשיעור הנגע, אבל בזה נראה דכולו נגע חשיב), ודוקא כשפשה אמרי' דאיגלאי מילתא דמעיקרא הי' עומד לכך.

אבל דעת אאמו"ר שליט"א נראה דנגע הפושה לתוכו אמנם פשיון מחודש הוא ואדרבה קליש כחו דאין לפשיון קיום גמור במקומו אלא דמפני שנגע מבצרו מתקיים, אבל ברגע שהנגע יכנס מצדו בדין שגם הפשיון הזה יכנס, ולכן כתב בס"ק דבכנס לתוכו ואח"כ נתגלה מצדו הרי תוך זה משלים לשיעור נגע, וחשיב פשיון, ושם ס"ק י"א כתב דבכנסה מתוכה ופשתה מבחוץ לא חשיב פשיון, דכניסה דתוכה ודאי כניסה גמורה היא, ואף בכנסה ופשתה לתוכה ונשאר בתוכה נסתפק שישלים לשיעור נגע ופשיון, [ולפ"ז הלך הפשיון וכנס כנגדו לפניו ג"כ נדון שיטמא, ול"מ כן כלל, וצ"ל דכנס מן האום שאני], מיהו אף לפי הביאור הזה יש לדון דכיון שפשה כשהי' לתוכו, תו לא מטמא, וצ"ע.

ולכאוי נפ"מ בפשה לתוכו ממראה שאינו מצטרף עם האום, ונולד ש"ל בתוכו, דאם דינו כאום אינו מצטרף, ואם דינו כפשיון מהני הש"ל גם לאום, אבל ז"א דגם בפשיון לא מהני הש"ל לאום, וכמש"כ אאמו"ר שליט"א ועי' לעיל סק"ה.

ויש להסתפק בפנימי שפשה לתוך החיצון דלר"ע אין נגע פושה לתוך נגע, איך הדין בהלך החיצון אח"כ, אם מייחסין הפשיון לפנימי, ומסתברא דאין מתחדש דין פשיון ע"י הליכת נגע אחר.

ונראה דראשי אברים לא חשיבי תוך של הנגע והנגע פושה לתוכן אע"פ שהם מוקפין סביב, כמש"כ לק' ס"ו סק וכדמוכח

לרבנן פעמים שהנגע פושה לתוכה ככה"ג שכנסה כח"ג ופשתה משהו ואח"כ פשתה לתוכה, דודאי אינו נטמא בכך, אע"פ שבס"ה יש כאן ב' גריסין ומשהו, מיהו י"ל דשאני היכא דהפשיון לתוכו נעשה בסוף, דודאי לאו פשיון הוא, אבל כשכנס תחלה ופשה לתוכו ואח"כ הוסיף משהו אמרי' דמה שכנס מבחוץ פשה לתוכו, והשתא במשהו חשיב פשיון, ומ"מ פשוט הדברים דפשיון שלתוכו אינו מצטרף כלל, דהא בכנס מן הפשיון ודאי אינו משלים, וה"נ בכנס מן האום, מיהו היכא דכנסה מבפנים ופשתה מבחוץ יש מקום לדון דלאו פשיון הוא, דהא חזינן שכנסה כנגד הפשיון וקרוב להניח דמה שכנס פשה, וצ"ע בזה דסו"ס פשה לחוץ, וכניסה דבפנים קלישא דיש לחוש שיחזור לתוכו, תדע דבהפכה המחי' ונעשית בהק לא מסתבר דיוכל לפשות כנגדה מבחוץ, ובמחי' כה"ג ודאי מסתברא דרבתה המחי' אינה מגרעת בפשיון.

וב"ז היכא דרגלים לרבר שהפשיון והכניסה תלויין זב"ז, אבל בהרת שפשתה לתוכה ואח"כ כנסה ופשתה באופן שמקום הפשיון שלתוכה הוא עכשיו בחוץ, לפמש"כ לא חשיב פשיון, דאין חסרון בחשיבות הפשיון שלתוכו, דנימא שלכך אינו מטמא, אלא אדרבה נקטינן דמעיקרא נמי היתה הלקותא ראוי' להיות במקום זה, וכפשיון בתחלה חשיב, ולכן אינו נעשה פשיון כשמתגלה לחוץ, כגון בהרת כב' גריסין ובתוכה בהק ד' עדשים, ופשתה הבהרת על הבהק, וכנסה מצד אחד ג' עדשים, דהשתא מה שהי' בהק בתחלה, מגולה מצד אחד, ולפמש"כ הנגע טהור אע"פ שעכשיו יש בס"ה ט"ו עדשות נגע, ומעיקרא הוה י"ד, דהפשיון שלתוכו אינו מורה על חידוש כח הנגע דתלינן דמעיקרא הי' עומד לכך, וא"כ מה בכך דהשתא הוא מבחוץ.

מיהו היכא דנתגלה תוכו ואח"כ פשה מסתברא דחשיב פשיון ואינו בדין כנסה

במתני' פ"ח מ"ז דקתני פרוחה במקצתו טמא והיינו משום פשיון וחזרו בו רק ר"א.

סימן ו

טהרו כהן, דכל מה שמתחדש עתה בגופו דינו שיראה בתחלה, ואפי' הלכה וחזרה למקומה אחר החלט תראה בתחלה, דוק בתוך שבוע נתחדש דה"ה כמו שהיתה, דזה נלמד מדין הסגר כמש"כ לעיל ס"ד סק, ולכן לא שייך להחשיב טהרת הכהן בכה"ג, כיון שמציאות הטהרה כבר נקבעה, ורק כשצריך הכהן לטהר בהרת מס"ט, אמרי' דכ"ז שלא קבע דינה, וחזרו ס"ט, ה"ה כמו שהיתה, וכ"מ במ"ו דדוקא בדאיכא בהרת טמאה נטהר בפריחה, וכ"ג דהא דתנן בפ"ק מ"ג דד' מראות מצטרפין לפטור את ההופך כולו לבן, היינו דמטצפרין לענין דחשיב נגע, דומיא דאינך, ולא מיירי בצירוף מראות שכולו הפך בהן, דבזה מצטרפין כל ד' מראות אפי' אב ותולדה דלאו ידיד', וש"מ דבעינן שיהא נגע הפורח, ולא סגי בזה שהי' טמא, וצ"ע שם, וכ"מ בירו' פ"ק דמו"ק ה"ה דבהרת כגריס ופשתה כגריס אע"פ שיש בפשיון ס"ט, אם הלכה האום ואח"כ פרוחה בכולו, לרבנן דר"ע פ"ד מ"י טמא כדין פורח מן הטהור, ובלא טהורו מיירי, דומיא דר"ע, וזהו עיקר החידוש שם דנפ"מ אע"פ שבלא"ה צריך לטמאו עי"ש, וכ"ג בעיקר ענין פריחה דהנגע פורח, והוא אשר נטהר בפריחה, אבל טומאת הגברא בלא נגע לא שייכא בה פריחה, וראי' לזה מקוצץ בהרתו בתוך הסגרו דפקע ההסגר כדתניא בתו"כ ולא ימים שקלף את נגעו, [ועי' בזה לק' ס"ז סק"ד ה, ולק' ס"ח סק"ח נתבאר בד"ז], עי' בספר מרן זללה"ה ס"ח סק"י ס"א סק"ג, וכ"מ בתוספתא פ"ג ה"ו דמוסגר שמל והשאיר ח"ג ובסוף שבוע ה"ה כסלע תראה בתחלה, וש"מ דבדליכא נגע אין דינים, ושוה דין קוצץ תוך שבוע להלכה לאחר החלט ואחר הפטור, דכיון שחזרה תראה בתחלה, מה

א. פ"ח מ"א הפורח מן הטמא כו' נראה דלהכי לא קתני מן הטמאה והטהורה משום דבעינן בהרת שעדיין האדם טמא מחמתה, אבל אפי' הלכו ס"ט בכלל טמא כדתנן מ"י, ואפי' יש בו ס"ט כ"ז שלא טמאו כהן ה"ה בכלל פורח מן הטהור, ובפשוטו מן הטהור דמתני' היינו לאחר הפטור דנגע בתחלה מיקרי הבא כולו לבן, ואם כבר הסגירו היינו טמא, ועוד דקתני טמא, ובתחלה אינו טמא אלא מסגיר, אבל לאחר הפטור טמא משום פשיון, והיינו דקתני עד שתחזור בהרתו לכמות שהיתה דהלך הפשיון, וכ"מ בפ"ק מ"ג להחליט את ההופך כולו לבן מתוך הפטור, ולא קתני להסגיר, והכי מתפרשא מתני' דיש מראה נגעו לכהן כו' דהלכו ס"ט והבהרת קיימת ואילו הראה לכהן וטהרו הי' טמא בפריחה וכדפר"ש שם, וכ"מ בפר"ש מ"ו דבהרת טהורה מטמאה בפשיון עי"ש, ובר"ש במתני' נראה דמעיקרא הי' סבור דבתו"כ מוכח דאחר הפטור טהור, דפי' אחר חלוט אדלעיל כמו שנדפס לפנינו, ומדיבור המתחיל עד שתחזור עד ומיהו א"א לומר כן, וזהו הוספה, והדר ב' ומפרש התו"כ דקאי אאחר חלוט, שו"ר דזהו שכ' כדפרישית בפ"ק שכבר הק' כן שם מ"ג, ותירץ דר"ל אחר החלט, וכמו שהוגה שם אות א' ב', ומ"ש בפ"י מ"ט ההיא קודם חזרה, וכבר העיר בזה מרן זללה"ה בס"ז סק"י ט.

מיהו נראה דהיהכא דהלך הנגע אע"פ שלא טהרו הכהן תו לא מיקרי פורח מן הטמא, דאפי' נימא דכ"ז שיש בהרת טמאה, כל פשיון שבגופו מתייחס לבהרת, כעין פשיון הרחוק, דעכ"פ לענין פריחה שייך לומר כן, מ"מ כשהלכה הבהרת לא מהני מה שלא

שהלך כנקצץ דמי, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ו סק"כ שנסתפק בזה.

ולפ"ז הא דתנן פ"ז מ"ה בקוצץ בהרתו דכשפרחה בכולו טהור היינו רק בקנסא דרבנן דחזינן לנגע כאילו איתי', וא"כ נטהר בפריחה, אבל באמת אין כאן פריחה, ואע"פ שלא טהרו כהן עדיין, מ"מ דינו כבא כולו לבן ויראה בתחלה, ול"ד לתולש ס"ט, דכיון שלא טהרו כהן נטהר בפריחה, דהא איתי' לנגע, והדברים מבוארים ברא"ש שם שכ' בקוצץ בהרתו דנטהר בפרחה בכולו והוי כולו לבן ויסגיר, אבל בתולש ס"ט שפיר נטהר בפריחה כיון שלא טהרו כהן, וכמ"ש המגיה ברא"ש שם מ"ד, ועי' לק' ס"ח סק"א ב'.

ולפ"ז צריך לפרש מ"ש הרמב"ם פ"ז ה"ו דפרח מן הטהורה לטמאה ואח"כ פריחה בכולו טהור מפני שהי' מוחלט בטמאה אע"פ שהטהורה היא שפרחה, דהיינו דוקא מפני שהטמאה קיימת, אבל לא סגי בטמאת גברא לחוד, אלא דכיון דאיכא טמאה מייחסין לה הפריחה אע"פ שהתחילה מרחוק או מן הטהורה, וכענין זה פי' הראב"ד בתו"כ הא דמצרכין ריבויא לפריחה מלמעלה למטה, דר"ל אין לי אלא שפרחה מתוך הנגע והיינו מלמטה למעלה, מלמעלה למטה מנין, דהיינו מעור הבשר לתוך הנגע דג"כ מייחסים הפשיון לנגע ת"ל פרוח תפרח, והדר מרבינן אפי' מטהורה לטמאה, דיש מקום לייחס הפשיון לטהורה, ומ"מ טהור, ובאמת להראב"ד דפשיון הרחוק מטמא ודאי מסתבר דלא גרע מפשיון הרחוק, [והגר"א פי' כיון דכתיב מראשו ועד רגליו דמשמע מלמעלה למטה איצטריך ריבויא מלמטה למעלה, וגרס איפכא, וכ"ה בר"ש מ"ו, ואפשר דר"ל דאפי' נגע שלמטה צריך לפרוח תחלה למעלה ואח"כ להשלים מלמעלה למטה, אבל לא ס"ד דדוקא נגע שאצל ראשו נטהר בפריחה, ותדע דהא בעינן שיהא חוצה לו עור הבשר הראוי לפשיון, ובפי' קמא פי' הראב"ד דאין לי אלא

מלמטה למעלה כדרך הפרחים העולים למעלה, ולפ"ז נמי נראה דבסדר הפריחה קאמר, אבל משהשלים הפריחה למעלה שפיר פורח נמי למטה, אלא דס"ד דבפרח למטה תחלה דרך פשיון הוא ולא דרך פריחה].

ב. שם חזרו בו ראשי איברים טמא, חזרת ראשי איברים אינה העדר סימן טהורה בלבד, אלא סימן טומאה דאפי' היתה טומאתו בפשיון ועכשיו חזרה בהרתו לכמות שהיתה טמא עד שתתמעט מכגריס, וכן בסוף שבוע שנטהר בפריחה וחזרו בו ראשי אברים הרי הוא נחלט בסימן זה, ואפי' אין בו ס"ט כלל, דחזר לכמות שהי', דכללא קתני כל פריחת ראשי איברים כו', ואפשר דמשה"ה איצטריך ריבויא בתו"כ אכולהו, כיון דנתחדש כאן סימן טומאה בכולהו, ובאמת נשאר בכולם קולא דכשיחזור ויתכסה בוהק טהור, דחשיב בסוף כדתניא בתו"כ, וכ"נ דנפ"מ לענין ראש וזקן שנקרחו ואינך, דתלוי בזמן הפריחה הראשונה.

שם עד שתתמעט בהרתו מכגריס, לכא' הי' נראה דהיינו דוקא בהרת דמעיקרא, דטהרת הפריחה וחזרת ראשי איברים מתייחסת לאום שפרח וחזר, (וכדתנן פ"ד מ"א דבפשיון יש סימן טהרה), אבל אם נתמעטה האום אע"פ שנשאר מן הפשיון כגריס, אינו נטמא בחזירת ראשי איברים, ודינו כהלכה האום לרבנן פ"ד מ"ט י' ויראה בתחלה, [ויש להסתפק אליבא דר"ע בכמה חלוקות דמתני' שם, ולע"כ], ומש"ה לא קתני עד שלא ישתיר במקו"א כגריס, דאפי' נשתיר טהור אלא שטעון הסגר, ולפ"ז אם הלכה האום ואח"כ פרח בכולו, דינו כבא כולו לבן, [ועי' להלן דחזרנו מזה].

ולפ"ז משכח"ל חזירת ראשי איברים שלא טמאו טהור, כגון שכנסו הרבה ומיעטו את הבהרת מכגריס, ובכה"ג כשיחזרו אינו נטהר, אע"פ שאינן פשיון דהו"ל בתחלה,

סק דבהרת לאחר הפטור ופשתה ונולד ש"ל בפשיון או באום שפיר מחליטו בדין ש"ל ואפי' הלך האום ישאר הפשיון טמא, דרק כשהפשיון לא נטמא אלא מכח שהוא פשיון הרי הוא תלוי באום, וא"כ הכא דמטמא משום מחי', ממילא הוא מטמא את האום ואת הפשיון כאחד, עי' לק' סק"ו דמטמא משום מחי' ממש.

ונראה דכל הראוי ליטמא בנגע הבהרת נטהר בפריחה, ואע"פ שלענין פשיון אין פושין מזל"ז, דהא מעכבין זא"ז, וש"מ דכח הפריחה שוה בכולן, ובקרת גבחת הדבר מפורש בזבחים מ"ט ב' דנטהרין בפריחה, אלא דהתם יליף להו מהיקישא דראשו לרגליו, [ועי' ערכין י"ח ב' בתו' ובשטמ"ק], והי' מקום לומר דדוקא הני דמטמאין במחי' בכלל, כדכתיב וביום הראות בו וגו', אבל אין נראה כן דאף צרבת שחין החוזר מטמא, דכללא קתני כל פריחה כו', [מיהו ע"כ בהק אינו בכלל], ורק שחין המורד שלא הי' ראוי בזמן הפריחה אינו מטמא כשנעשה צרבת, והא דאיצטריך ריבויא לקרחת, היינו משום דדין הראש שונה לענין נתקים, וכן יש ללמוד מסתמות המשניות והראשונים ז"ל דכל הנגעים שוין לענין פריחה, והרי כשפורח לתוך צרבת שחין ומכוה יש כאן נגע הראוי להסגר מדין שחין ומכוה, ומ"מ טהור, וה"נ בדאיכא מעיקרא שחין טמא הרי הוא נטהר, וה"ה כשהשחין פרח בכולו דכולן טהרין.

ג. **שם** מ"ו שתי בהרות אחת טמאה כו' ואח"כ פרחה בכולו טהור, במהר"ם וברא"ש נראה דאף כשיש בהרת טמאה אם פרח בכולו מן הטהורה טמא, ורק מפני שהפריחה נעשתה אחר שנתחברו זל"ז טהור, ואפי' המשך הפריחה נעשה מן הטהורה לכוון הגוף ג"כ טהור, כמבואר במהר"ם בפירושא דסיפא, דכיון שנעשו כחד הרי הפריחה מתייחסת לתרווייהו, וסגי בזה לטהר הפריחה, ובאמת אם היו שתי הבהרות טהורות

מיהו בלא"ה משכח"ל בבא כולו לבן ואח"כ חזרו בו ראשי אברים, דבחזרו בסוף שבוע יחזור ויטמא משום פשיון, ואחר הפטור אפי' נתכסו נשאר בטהרתו, וכן בפורח מתוך הפטור דטמא, וכשחזרו נשאר בטומאתו, ואפי' יתכסו טמא.

וי"ש לעי' היו שתי בהרות טמאות ואחת פרחה לכולו ואח"כ לטמאה, דאילו היתה הפורחת טהורה הי' טמא כמ"ש מהר"ם והרא"ש מ"ו, אבל בטמאה משמע דכולן נטהרו, דפריחה שמן הטמאה מטהרת את כולן, (וכ"מ בר"ש פ"ז מ"ד), וא"כ איך הדין בהלכה הראשונה שפרחה, ונפ"מ בין לקולא בין לחומרא, דאם חזרה השני' לכמות שהיתה ואין בה ס"ט טמא עד שתתמעט מכגריס, ולקולא דאם חזר ונתכסה בבהק טהור, דעדיין דין פריחה הראשונה קיים, ופשטות הדברים דכל שנטהר בפריחה זו, דינו כאום שפרח.

וי"ש לעי' אם היו בו בהרות טהורות ונולד להם פשיון ע"י פריחת הטמאה ועכשיו הלכה הטמאה אם נדונם להחליט כדין פשיון, דנהי דמעיקרא פריחת הטמאה טהרתן כמו שמטהרת את הטמאים, אבל עכשיו יש כאן פשיון גמור, או"ד פשיון דפריחה שאני, ובפשוטו נראה דמחליטן על פשיון זה.

שוב שמעתי מאמו"ר שליט"א דאם הלכה האום אחר שהחליטו בחזרת ראשי איברים אינו נטהר עד שתתמעט כל הפריחה מכגריס, דכבר נקבע דינו כנגע אחד ולא אזלינן בתר האום, ולכאור' הי' נראה לפ"ז דמשעת פריחה שנטהר פקע מיני' שם נגע דניזיל בתר האום, ולכן הסימן טומאה כשחזרו ראשי איברים מטמא את כולו, אבל אין לחלק בין קודם שטמאוהו בחזר"א לאחר שטמאוהו, וצ"ע בספר אמו"ר שליט"א בזה, ולפ"ז אין להסתפק בספיקות דלעיל, דפקע מכולהו דינם דמעיקרא, ואין בהם אלא טומאת חזר"א, שו"ר דבאמת אף בפשיון כתבנו לעיל ס"ד

טהורה מטמא ופריחת טמאה מטהר, ועוד שפריחה מועלת מעור הבשר לשחין ולקרחת ואיפכא, אע"פ שלענין פשיון אינן פושין מזל"ז, ולכן היכא דחזינן שכת הפריחה נתעורר מהטהורה ולא חזינן בטומאה מידי, אמרי' דש"מ פריחת טהורה היא וטמא, ול"ד לפשיון דאין כאן שני כוחות ובתרוייהו סימן טומאה הוא, וכיון שנתחברו מתייחס לשניהם.

ולכאוי נראה דלענין פריחה קרחת ושחין ועור הבשר נדונין כאחד, דכי היכי דבהרת טמאה המוקפת צרבת שחין ניתרת בפריחה, אע"פ שאין עור הבשר פושה לשחין, ה"ה דשתי בהרות אחת בשחין ואחת בעוה"ב מצטרפין לפריחה, דמשנתחברו מתייחסת המשך הפריחה לשתייהם, דהא לענין פריחה מעכבין זא"ז, וממילא גם מצטרפין זע"ז, וצ"ע בספר מרן זללה"ה ס"ו סק"ה עי"ש, ועי' לק' סוסק"ט, - עוד צ"ע שם בפרח מבהרת טהורה דנכרי עד שלא נתגייר, שכ' מרן זללה"ה דאם פרח מן הטהורה לטמאה טמא, ולכאוי בכה"ג יש לדון את הפריחה כפרח מעור הבשר לטמאה, דהא הפרושה מבהרת טהורה כזו נדון כבהרת חדשה ותראה בתחלה, והשתא נמי יש להתייחס לפשיון בפ"ע, ואם הפשיון פרח לאחר שנתחברו טהור, ואם הטהורה פרח לחוץ, י"ל דחיבור זה לאו כלום הוא, ודינו כפרח מעור הבשר לתוכן.

שם בר"ש תניא בתוספתא כו' ולא מעור הבשר לתוכן, בפשוטו מתפרשא לאפוקי אם סוף הפריחה נעשית מטהורה לטמאה דטמא, דרק הפריחה שמאחר שנתחברו מטהרת, והיינו מעור הבשר לתוכן שנשלמה הפריחה בעור הבשר ואח"כ באה לתוכן ונקט הכי ללמד דכשפרח מתוכן אפי' מן הטהורה טהור, א"נ לאפוקי פרח מעור הבשר לטמאה אתא, דלא נימא דוקא מטהורה טמא, דמתייחס הפשיון לנגע טפי ומטמא ליה משום פשיון, אבל נגע בתחלה שנתחבר לטמאה טהור, [עראב"ד בתו"כ שחילק כן הובא לעיל סק"א],

ופשתה מזו לזו ואח"כ פשה מן הראשונה לצד אחר, נטמאת זו שמחוברת עמה, דכל חוט מצרף שתי בהרות מכאן ולהבא, כדתנן פ"ד מ, ולפ"ז קמ"ל קרא דפריחה משותפת מטמאה וטהורה ג"כ מטהרת, ויש לעי' אי ר"נ פליג דפריחה מתרוייהו לא מהני, או דס"ל דבכה"ג מתייחס הכל לטהורה, דמהא דקאמר אם מתחלה פרח מטמאה לטהורה טהור, משמע שיש בזה חידוש, (ואפשר נמי דצריך קרא להכי, [עי' הגהות הגר"א דמוא"ו קדריש, ולכן מחק לעיל אות ו' מואם, ובח"ח נתקשה בזה], מיהו בתו"כ קאמר אין לי אלא מטמאה לטהורה, וצ"ע), והיינו משום דגם כשפרח מטמאה לטהורה משותף כח הטהורה, עכ"פ לרבנן, דהא מיירי שהמשך הפריחה הי' מהטהורה.

ולכאוי נראה דבפרחו שניהם ונשלם כולו לבן בחיבור שנעשה ע"י שניהם כאחת מודה ר"נ דטהור, דהא פריחת הטמאה מטהרת אף נגעים שפשו בין טמאים בין טהורים, וכיון דחזינן להדיא פריחה מהטמאה, אף הטהורה נטהרת בכך, ורק בפרחה הטהורה לחוד ס"ל לר"נ דכיון דלא חזינן לטמאה שפרחה כלל, חשיב הכל מן הטהורה, ולפ"ז מודה ר"נ בפריחה משותפת דטהור, דסגי בכח הטמאה לטהר, ולא פליגי בדרשא דמרכה תרוייהו, אלא דר"נ סבר דבכה"ג הכל מן הטהורה.

ולפ"ז נראה דדוקא בדניכר שהכל פריחה אחת פליגי, אבל שתי בהרות שנתחברו, ולאח"ז נתעוררה פריחה בין מן הטמאה ובין מן הטהורה טהור, דהפריחה המיוחדת מתייחסת לתרוייהו, אע"פ שחיבורן נעשה ע"י פריחת הטהורה לטמאה.

ואכתי יש לשאול מ"ט דר"נ הרי לענין פשיון אף בכה"ג מתייחס הפשיון לתרוייהו ואף הטמאה פשתה, ואם כנסה הטמאה מצד אחד תשאר בטומאתה מכח פשיון הטהורה, ונראה דפריחה שאני, דהא חזינן דפריחת

ונקט לתוכן משום דהשתא הו"ל כחד נגע טמא לענין פריחה, והר"ש לא ניחא לי' לפרושי כאן אופן נוסף, ולכן פי' דדינא קאמר דאע"פ שלא חזרה הפריחה ע"ג הפשיון והטהורה טהור, דלא נימא שצריך לטהר את הפריחה שמהטהורה ע"י שיפרח עלי' מהטמאה, וזהו שכ' דג"ז מיקרי פרח בכולו אע"פ שאין הטמאה פורחת ע"ג הטהורה ופשיון ידיה, והגר"א הגיה ומעורר הבשר לתוכן, ונראה דעתו ז"ל דמעורר הבשר לטמאה חשיב פריחה, והשתא שכבר נתחברה הטהורה עם הטמאה אף מעורר הבשר לטהורה הוי כמו לטמאה, ולפי' החילוק הוא בין אם פרח מנגע טהור לפרח מעורר הבשר דלא הוה עלי' שם נגע, דמבהרת טהורה בעינן שתושלם הפריחה מהן לעורר הבשר, אבל מעורר הבשר אפי' נשלם מתוכן לטמאה טהור, ור"נ פליג גם בזה, דדוקא מטמאה לטהורה מטהר, [ועראב"ד שם], ולפמש"כ נגע טהור ונגע בתחלה שוין, והיינו דקמ"ל דבהא מודו רבנן, וצ"ע.

ד. שם בשפתו העליונה כו' פר"ש כח"ג בעליונה וכח"ג בתחתונה וכשסוגר את פיו נראית כגריס שלם, ולפי לשון המשנה הי' ראוי לפרש דקמ"ל שאינן מצטרפין לכגריס אע"פ שנראין כאחד, וצ"ע מאי שייטי' הכא, ושמא משום כחצי עדשה הסמוך לראש ולזקן נקטי', ולומר דאע"פ שהנגע סמוך לתוך פיו ועיניו טמא, ורק לענין צירוף אינן מצטרפין, ולאפוקי מריבוי' שהביא הר"ש פ"ו סוף מ"ח דבהרת הסמוכה לראש לעין ולאזן ולחוטם ולפה טהור כו' שיהא כל חוצה לו עור הבשר וראוי לפשיון, אבל בתוי"ט בשם הכ"מ פי' דלענין פריחה קאמר טהור, וה"ק אע"פ שרק מדובקין זל"ז מצטרפין לכגריס וטמא, וממילא אם פריחה בכולו טהור, ונראה טעמם משום דאי לענין צירוף לא הו"ל למיתנייה הכא, אבל לא נתפרש מה חידוש יש בזה לענין פריחה, מאחר דלענין צירוף הו"ל נגע אחד, פשיטא דה"ה לענין פריחה, וכ"נ שפי' מהר"ם

והרא"ש דלפר"ש מצטרפין לכגריס וחשיב נגע, ולכן הוצרכו לפרש כשהי' קצת הפסק ביניהם, עי' להלן, וצ"ע דאם עיקר החידוש לענין צירוף הו"ל לפרושי כפשטות הלשון דאע"פ שנראין כאחד אינן מצטרפין וטהור, ועיקר הדבר לומר דמצטרפין צ"ע אמאי, הרי הם חלקים נפרדים, ויש ביניהם חלק שאינו מטמא בנגעים, וביותר קשה בשתי אצבעותיו דבשר חי מפסיק ביניהם, ונגע שעל האצבע פושה לבין האצבעות, ואיך יתכן שיצטרפו, ועוד דכשהם נפרדים ג"כ צ"ל שהם בדין נגע, וצריך לחדש דפירוד עראי אינו מגרע, ואטו בעיניו חשיב עראי כ"כ, וכן באצבעותיו, [וחידוש הוא בשתי העומד פי"א מו ונלמד מקרא דשתי, והתם בגד אחד הם ועומדים להתחבר כך, וגם אינם מתפרדים בלא הפרדת אדם, וחשיבי טפי קבועין, משא"כ איברי האדם], ועוד הק' מרן זלה"ה בס"ו סק דהא ריבוי' ודאי פשיטא לי' דאין מצטרפין, דאל"כ הרי יכול לפשות מזל"ז, ומנ"ל דפליגי רבנן עלי'.

ומצאתי בבהגר"א בסוף המס' שפי' מתני' לענין שתי בהרות, וסיים ואגב אשמעינן הכא האי דינא דאע"פ שמדובקין זל"ז פי' דהיינו כשאין באחד מהן כשיעור נגע אין מצטרפין להיות נגע וטהור, ובאמת בזה מיושב לשון אע"פ כו' ולא קאמר אם מדובקין ונראין כאחד, כמו שהגיה בא"ר, דבא לרמז הכי אע"פ שרק מדובקין, ובעלמא לא חשיב צירוף לנגע, מ"מ הואיל והם נראין כאחד טהור לענין פריחה, או דהלשון מתפרש כמשנה בפ"ע לענין צירוף, מלבד עיקר הדין לענין פריחה בשתי בהרות, ולפי' יש לדקדק ממתני' דלא כריבוי' הנ"ל, אבל אם לא נפרש כהגר"א בצירוף ח"ג, מיתוקמא שפיר בשהיו רחוקים בשעת הסגר ופשו עד סוף השפה, דיש לפרש חידושא דמתני' לענין צירוף אף בפשו עד הסוף, ולא לאוקומה בנשאר משהו, [עי' גירסת הגר"א באדום שבשפה], וק"ק דאם

פשו למה אחת טהורה, וי"ל שכנסה ופשתה, ומ"מ פשטות משמע דכל אחד חשיב נגע בכה"ג, ודלא כריבר"י, וצ"ע בזה, [וצ"ע איך טמא כולו לבן הרי הוא סמוך לכל הני, ועתו"כ דמרבה מחי בבא כולו לבן ולע"כ].

מיהו הגר"א פי' שם דביש בכל אחד כשיעור נגע מצטרפין כמו בפרחה מזו לזו ואם טיהר אחת נטהר השני, וצ"ע אמאי, ובפרט בשתי אבצעותיו דבשר חי מפסיק ביניהם, ואף לענין פריחה הבשר שביניהם מעכב כדמרבה בתו"כ.

ולכאוי יש לפרש חידושא דמתני' לענין פריחה דוקא, דאע"פ שלענין צירוף לא חשיבי כחד, מ"מ לענין פריחה הואיל ונראין כאחד אפי' פריחה מן הטהורה טהור, והטעם דבדאיכא רק בהרת אחת טמאה בשפה ופרח ממנה לשפה השני, חשיבא פריחה מן הטמאה ולא מעור הבשר, ולכן גם כשהטהורה סמוכה לה, שפיר פורחת הטמאה לשפה השני וממנה לחוץ.

ועיקר הדבר דקים לחז"ל שפשיון דפריחה מדלג משפה לשפה הואיל ונראין כאחת, אפשר שהוא מסברא דזהו לשון פריחה, שמתפשט ופורח מלמעלה, והרי הנגע הנטהר מתפשט על כל הראוי לנגע בגוף, ולכן גם פורח אצל הסמוך לו בדיבוקו, וא"צ שהיה מחובר לו ממש, משא"כ פשיון שהוא ס"ט והתפשטות כח הנגע, [ומה"ט נראה דפרח בכולו שנטהר נשאר בדינו אף כשחזרו בו ר"א, דזוהי סוג פריחה אחרת, ועי'], ואפשר שזה נלמד מהא דפריחה כוללת קרחת ושחין ועור הבשר אע"פ שאינן פושין מזל"ז, ויותר מזה דאפי' עור הפנים ועור הבשר שיש דבר אחר מפסיק ביניהם מעכבין זא"ז כדתנן פ"י מ, ונמצא שהפריחה מדלגת על הזקן ומתפשטת בעור הפנים, והרי זו הוכחה שהפריחה פורחת ע"ג העור, אף כשיש דבר מפסיק ביניהם, וכ"ש שתפרח במדובקין זל"ז,

וש"מ נמי דאף בשחין המורד שמפסיק בין הנגע לעור הבשר איכא דין פריחה לטהר, ורביתא קמ"ל באבצעות אע"פ שיש עור הראוי לנגע ביניהם, מ"מ פריחה נמי מזל"ז, הואיל ומדובקין ונראין כאחת, [ונראה דלענין חזרת ר"א אינן מצטרפין לכעדרשה, אע"פ שהם נראין כאחת ויש כאן כעדרשה מגולה, דזה דין מיוחד בפריחה, אבל לכל דיני צירוף אינן מצטרפין].

ולפ"ז מיושב נמי הא דאיצטריך ריבויא בתו"כ לבין אבצעות ידים ורגלים, אע"ג דלאו ביה"ס ניהו כדמשמע לעיל מיני, דכיון דלענין פריחה פורח מזל"ז, מה"ט דכשמדובקין נראין כאחד, ס"ד דלענין פריחה בכולו נמי סגי בזה שבצורה זו נראה כולו לבן, והרמב"ם בפיה"מ באמת פי' מתני' דא"צ שיפרח שם, כיון דכשמדובקין נראה כולו לבן, וצ"ע דהא ראוי ליטמא בנגע הבהרת, וצ"ל דכשמדובקין נסתר גם חלק מגולה משפתו וריסי עיניו, [ועמ"ש בזה מרן זללה"ה שם סק"ו, ודעת הכ"מ דהרמב"ם אדלעיל קאי דמיירי בראש וזקן שנקרח אח"כ, ובכחצי עדשה הסמוך לראש ולזקן, ושנה משנתו כסדר משנתינו, דמני ואזיל קולי פריחה, דבהני אע"פ שראויין ליטמא טהור, דרך בנראין כייל האי כללא ולא במדובקין, וערש"י ערכין י"ח ב' דבין האבצעות של הרגלים אימעט מלכל מראה עיני הכהן, ובמתני' קתני רק כף הרגל, ובתו"כ משהו אבצעות ידים ורגלים, וכן במתני', ולא משמע כונת רש"י שם דה"ה בידים, דודאי אם נראה כעודר לגופו, נראה לאבצעותיו בכל הפעולות, ועמ"ש"כ בזה אאמור"ר שליט"א ס סק].

ומתני' לא זו אף זו קתני בחיבור שע"י דיבוק, דהשפתים מדובקין בדרך כלל, והעינים פתוחות ודיבוקם עראי כשהוא ער, מיהו באבצעות איכא חידוש טפי דהא איכא בשר חי ביניהם ופריחתו מעכבת, - ולישנא דמתני' מתפרש הכי בשפתו וכו' אע"פ שרק

מדובקין זל"ז טהור, ובתנאי שהם נראין כאחד, ומתפרש בלא פשיון כלל, וכמשנ"ת.

ברא"ש נראה דלענין צירוף ח"ג וח"ג מצטרפין, דקיבל בזה פר"ש לדינא, ולכן לא מצי לפרושה באין ריוח ביניהם, דא"כ הו"ל נגע אחד, ופי' החידוש דאע"פ שכמעט אין ריוח ביניהם ולא מסתבר שהטהורה התעוררה לפשיון מועט כזה, ואח"כ הכל מן הטמאה, אפ"ה טהור, ונראה דר"ל דקמ"ל דסגי בזה שנתחברו לייחס הפריחה לשתיים וחשיבא פריחה מן הטמא, אבל אין הטעם דבאמת פסק כח הפריחה של הטהור, מיהו הלשון ל"מ כן, וכן במהר"ם בתוי"ט משמע דבאמת נקטינן שבטל כחה בטמאה והכל מן הטמאה, והא דלא נקט בשתי בהרות סמוכות, צ"ל דהתם י"ל שפשתה להתחבר לטמאה, אבל הכא בלא"ה מדובקין וע"כ דהמשך הפריחה נמי מן הטהורה, קמ"ל דטהור.

במהר"ם ג"כ נראה דנקט דלענין צירוף הו"ל אחד, ומיירי הכא בשהי' הפרש ביניהם ואח"כ פריחה באותו הפרש, וקמ"ל לענין פריחה דהטהורה מתחברת עם הטמאה אפי' בפריחה כי האי שבלא"ה נראין כאחד, וצ"ב מ"ש סו"ס עד השתא הו"ל כשני נגעים מעכשיו הם חיבור לכל מילי, ואפשר לשיטתו שפי' דהטהורה בטלה בטמאה, [עתוי"ט בשמו], יש סברא לומר דעד השתא נמי היו מדובקין ולא בטל כחה בטמאה, השתא נמי לא נשתנה בפשיון זה דינה לענין פריחה, א"נ פשיון שאינו נראה לא אלים כחו לצרף, דנימא שדרכו מתפשטת כל הפריחה לטהורה, וצ"ע.

ה. **שם מ"ד** כל פריחת ר"א כו' אין בכלל זה בהק ופחות מכעודה, שהם ס"ט בתחלה ולא בסוף כדתנן מ"ו, ובכוליה פרקין חזר"א ופריחתן לא מיירי בבהק ומיירי בכעודה, ולכן לא חשיבי חוץ מהכלל, אבל חזרו בו ר"א בצרבת שחין ומכוח מטמאין,

דע"ז קאי כללא דמתני' דכל שטהרו בפריחתן כשיחזרו טמאין, דכולהו ס"ט בתחלה ובסוף, ויש להקשות הא כתיב בשר חי וגבי מחי ממעטינן נמי שחין, כדתניא בתו"כ בשר חי ולא השחין, וי"ל דהתם ממחית ממעט שחין, דמחית בשר חי משמע שנרפא לגמרי, כדאמרי' גבי מחית המכוח יכול עד שתעשה צלקת ת"ל מכוח אש הא כיצד חיתה ולא חיתה, ובאמת גבי פריחה קתני רק בשר חי החזור טמא ולא הבהק, ומצינו גם לשון פריחה בקרא - בהק הוא פרח בעור, אבל לא ממעט שחין, [ולפ"ז הו"מ ר"מ למימר בתו"כ וכי משום מחי' הן מטמאין הרי הן מטמאין אף בשחין, מיהו אפשר דה"ק כיון דמטמאין בר"א אע"פ שאינה מבוצרת, א"כ י"ל דא"צ חשיבות מחי', דשאני מחי' שהיא בתוך בהרת ובפחות מעודה בטלה, אבל בר"א דקיימא בפ"ע א"צ שיעור, והיינו דקארי' דאכתי בתוך הבשר ג"כ טמא, והתם יש להצריך כעודה כיון שהוא בתוך הבהרת, וצ"ע בזה], כ"ז כתבנו עפ"ד הר"ש פ"ט מ"א דמחית השחין לאו בשר חי היא, אבל לא מצינו מקור לזה, ואיכא למימר דממעט רק שחין מורד, אבל נרפא כקלה"ש חשיב בשר חי, ועמש"כ בזה לק' ס"ז סק"ט.

בדין ר"א שחזרו כבר נתבאר לעיל סק"ב דאינה העדר טהרת הפריחה אלא זהו ס"ט לנגע שפרח, ולכן נטמא אע"פ שאין בו ס"ט אחר, וכן בסוף שבוע, ובתו"כ ממעטינן דבא כולו לבן אינו נטמא בחזר"א, ויש לדון בחזרו ונתכסו אם בעינן פריחה מחודשת לטהרו כדין פורח מן הטמא, דאף טומאה זו דחזר"א כשאר טמא, או דנשאר בדין פריחה, דהדר למילתי' כשיסתלק הס"ט, וכבר דן בזה מרן זללה"ה שם ס"ק י"ג ט"ז, ודעתו ז"ל דאם לא חזר ונתכסה בפריחה המטהרת, כגון שנתכסה בבהק או פחות מכעודה, בדין הוא שלא יטהר, דכיון שאין כאן טהרת פריחה נשאר הנגע בלא סימן טומאה ובלא סימן

טהרה ובדין הוא שיטמא בש"ל, ול"מ כן, וע"כ דרך בפריחה המטהרת הוא נטהר מטומאה זו של חזרת מחי', ושוב מצא בתו"כ דאף בחזר למראה בהק טהור, וש"מ דסגי בהלך הס"ט, ובאמת בתו"כ מצריך קרא להכי, אע"ג דכבר ממעט לעיל בשר חי ולא הבהק, דכיון שכבר חל עלי' טומאת מחי', י"ל דלא סגי בבהק לטהרו, אבל נראין הדברים דלחזר כעדשה ונתכסה עד פחות מכעדשה, קים לן דטהור, ורק לכח בהק איצטריך קרא, אבל נתכסה בבהרת ילפינן מקרא דאז כי ישוב דכל שחזרה למצב שאין בשר חי הרי הוא טהור, דלגבי טומאה זו דחזר"א, סגי בהלך הס"ט להחזירו לדינו, דהא חזינן שנשאר בו דיני פורח לחומרא, ונגע כזה סגי לי' בפריחה כזו, אבל לר"י דמטמא בש"ל, לא יטהר עד שתפרח בהרת ככולו כמו בתחלה, [ומשכח"ל בנולד ש"ל אחר שחזרו בו ר"א כמין בהק, דיטהר בפריחה, א"נ בחזרו בו ר"א בשר חי ונולד ש"ל ואח"כ נתכסה בבהק אינו נטהר עד שיתכסה בבהרת, [ועי' לק' סק"ו דאפשר דלא מהני], ובנולדה לו מחי' ממ"נ נטהר בבהק ופחות מכעדשה, ועי' לק' סק"ו], ומהא דבשעה שחזרו בו ר"א כמין בהק ופחות מכעדשה אינו מטמא בש"ל חזינן דנשאר בדין פריחה ולא רק שלא נטמא בחזר"א.

ונראה דהיינו דקתני במ"ו וחכ"א בהק פחות מכעדשה ס"ט בתחלה ואין ס"ט בסוף, [וכפ"י הראב"ד והגר"א דר"ל או פחות מכעדשה], לומר שדינם שזה ואינם ס"ט אלא בתחלה, אבל בסוף בין בחזרו כן, ובין בחזרו ונתכסו, אינן ס"ט, ונראה דה"ה לענין ראש וזקן ושחין ואינך, שלא היו ראויין לנגע בזמן פריחה הראשונה, דאף בחזרו ונתכסו ר"א א"צ שתפרח בכולו, אע"פ שעתה כבר נקרחו ונעשו צרבת, וזה נלמד ממתני' דקתני כל חזר"א כו' נתכסו טהור, דלכל הדינים נשאר בהיתר פריחה אם יחזור למצב דקודם שלא הי' נטמא בחזר"א, ועי' לק' סק"ו משנ"ת עוד בכ"ז.

ו. **בדיני חזר"א** לא הוזכר חילוק דאם חזרה במקום המטמא משום מחי' שאני, ובפשוטו משמע שדינו שזה, ונקט חזר"א לרבותא דלא בעינן מבוצר ואפי' בשחין מטמא, אבל באמת יש לדון בזה, דאם נימא דבהרת בעלמא שבתוכה צרבת שחין וחיתה ונעשית צלקת דדינה כעור הבשר מטמא משום מחי', [וכ"נ פשטות הדברים עי' לק'], א"כ נמצא דההופך כולו לבן אפשר שתהא בו מחי' המטמאה ועדיין הוא טהור, וכגון שבשעה שפרחה בכולו היתה שחין המורד ועכשיו חיתה, ויותר מזה דאפי' נימא דבכה"ג אינו בדין מחי', אבל אם חזרה ופרחה אף על מחי' זו וחזרה ונתגלתה, בעלמא ודאי חשיב מחי', ולענין פריחה אינה מעכבת כיון שבפריחתה לא טהרה טמא, וא"כ נמצא שיש בו מחי' המטמאה והוא טהור, ומדברי ר"י שדימה ש"ל למחי' יש ללמוד דמחי' בכל ענין מטמאה, ואדרבה מזה יובן הא דיליף ש"ל ממחי', דאף מחי' שאינה מעכבת את הפריחה מטמאתו.

ובאמת גם במתני' קתני רק שהשחין והמכה נעשו צרבת, ולא קתני דנעשו עור הבשר, ומצינן למימר דדוקא קתני צרבת שאינה מטמאה משום מחי', וגבי ראש וזקן מתפרשא סתמא באופן שאפי' כשנקרחו אין הבשר חי מבוצר, אבל אה"נ אם היתה בהרת בראשו, והי' שער מבוצר בתוכה ונקרח דמטמא משום מחי', יטמא נמי את ההופך כולו לבן, ומש"ה לא קתני קמט ונגלה דהוי בשר חי ומטמא משום מחי'.

ובתו"כ מרבה בהרת גדולה שמטמאה במחי' מקרא דבאדם, ואמנם הוזכר שם לשון בא כולו לבן, אבל בצריכותא מבאר משום דבהרת גדולה אינה ס"ט עי"ש, וכ"נ דהא לא מצריך קרא לש"ל שמטמא, ובשלמא אי אפורח קאי היינו פלוגתא דר"י ורבנן, אי ילפינן לי' ממחי', אבל בבא כולו לבן יש להשוות תרוייהו, ועוד כיון דילפינן מקרא

שאינו נטהר בכולו לבן, ממילא הוא בכלל בהרת קטנה לש"ל ולמחי, אבל אי ילפינן מקרא דבבהרת גדולה מטמא משום מחי, ונפ"מ בכה"ג שכתבנו, ועוד אפשר דנפ"מ שצריך פריחה מחודשת, ע"י להלן, מיושב הא דפשיטא לן דקרא דוביום הראות בו בשר חי קאי אראשי אברים, דלמחי' כבר ילפינן לעיל, ומדוקדק דרך הני דאיתרבו מהאי קרא דרשינן בהו שדוקא הנהפך מטמא, אבל מחי' דילפינן מקרא דלעיל ממילא הכל בכלל, אף מה שהי' שחין ונרפא, וגם אין בו קולות דחזרו ונתכסו, מיהו בדרשא דתו"כ אין נראה כן דהא לא הוה ילפינן מהאי קרא טומאת מחי, אי לאו דאשכחן דחזר"א מטמא, ולא משמע דאתא לרבוויי מחי' אחר דידעינן דחזר"א מטמא, דא"כ הול"ל כיון דחזר"א מטמאתו תהא מחי' מטמאתו, ולכן נראה דאיצטרין קרא לבא כולו לבן די"ל שאין המחי' ס"ט, דבשלמא בבהרת קטנה אמרי' דהמחי' ס"ט, דאין דרך לכנוס מתוכו, אבל הכא שזהו המקום היחידי שכנס, לית לן למימר שצריך לכנוס דוקא בר"א דלית ב' משום מחי', אלא אמרי' דאין הנגע הזה פורח בכולו, ולכן נשארה בו מחי', אבל ש"ל לא איצטרין קרא דודאי ס"ט הוא אף בכולו לבן, ועדיין צ"ע במ"ז בכ"ז, ובר"ש מ"ז הביא התו"כ ופירשה לבא כולו לבן בתחלה, וכ"פ הראב"ד, [והח"ח כנראה ע"פ הקר"א פירשה בפרח שנטהר], וכבר ביאר בזה מרן זללה"ה בס"י ס"ק ט"ו ע"ש, ולע"כ, ועמש"כ לק' סק"י בזה, והא דקים לן דראשי איברים מטמאין אע"פ שאין בה משום מחי' היינו משום דקרא מתפרש דכל המעכב בפריחה שחזר מטמא, דהיינו ביום הראות בו מה שנתכסה, וכיון דמעיקרא בעינן בכולו, חזרו ר"א או צרבת השחין טמא, ורש"י בחומש פי' דלא איצטרין קרא למחי' מבוצרת דכבר פי' לעיל שהוא ס"ט, [וסיום דבריו ז"ל צ"ע, ועי' פי' בעלי התו'], ולכא"ו ש"ל נמי פי' לעיל, ולרבנן לא מטמא, וי"ל דהתם מתפרש בהדיא

דאע"פ שש"ל במקומו טהור, דהא בדאית ב' נמי ש"ל מיירי, דכתיב והיא הפכה ש"ל.

שוב נראה דחזר"א אינה טומאה מחודשת, אלא הכל טומאת מחי' המטמאה בכל נגע, דגם חזר"א טומאתן מפני שהבשר החי צרעת נושנת היא, כדכתיב הבשר החי טמא הוא צרעת הוא, אלא שנתחדש בו דכל שפרח ונטהר ע"י, אם חזר הרי הוא ג"כ מטמא משום מחי' אע"פ שאינה מבוצרת, ויש בזה סברא דבעלמא אי לאו דהמחי' מבוצרת, חשבינן לה עור הבשר בריא ולא צרעת, אבל הכא דכולו הפך לבן וזוהי טהרתו, א"כ כל שחזר לא תלינן ברפואה אלא בקלקול, כמו תוך הנגע שמתמא משום מחי', דלא תלינן לי' ברפואה אלא צרעת נושנת היא כפרש"י בחומש, ולפ"ז ניחא הא דאיצטרין מיעוטא לבא כולו לבן שאינו מטמא בחזר"א, דס"ד שבכה"ג כל מקום שיש בו בשר חי הוא ס"ט, וקמ"ל קרא דכיון שאין פריחתו בסימן טהרה, א"כ תלינן החזר"א בבכיותא ולא בצרעת נושנת.

ולפ"ז צרעת שנטהרה בפריחה לא בטלה פריחתה לעולם עד שתתמעט מכגריס, דאף החזרו ומתגלה בה צרעת הוא, וא"כ כל הזמן כולו נגע, ונפ"מ לר"י דש"ל שבתוך המחי' ג"כ מטמא, (ואפי' כשהוא בראשי איברים, כמו ש"ל שבנגע שבראשי אברים דמסתברא דמטמא, ומשכח"ל אם נימא דשער שע"ג האף מטמא וצ"ע בזה), וכן לכו"ע בנתמעטה עד כגריס ובה מחי' כעדשה, דהמחי' משלימתו לכגריס, ולכן לרבנן אינו מטמא בש"ל אף כשחזרו בו ר"א, דעדיין פורח הוא בכולו, וכשהלכה המחי' אין זו פריחה מחודשת, כמו בהלכה המחי' בעלמא [עכ"פ בנעשה בזה לכו"ע, ולדעת הגר"א לכו"ע לא חשיב פשיון בהלכה המחי'], דכל מחי' דפורח כמבוצרת חשיבא, וממילא גם נשאר בכל דיני פריחה דמעיקרא, לענין ראש וזקן שנקרחו בינתיים כמש"כ סק"ה, וכן לענין

ולפניו נראה דאף בכה"ג אינו מטמא משום מחי', ואע"ג דבעלמא כה"ג חשיבא מחי', הכא שאני דמקום המח' שלא הי' ראוי לנגע בשעה שנהפך כולו לבן, אינו מצטרף עם הנגע הזה כלל, וממילא אינו מטמאו משום מחי', תדע דהא מקום המח' הזה אפי' אילו נעשה בהרת אינו משלימו לכגריס בנתמעטה בהרתו מכגריס, שהרי לא נשאר כגריס מהנגע ההופך כולו לבן, ומקום המח' לא שייכא בנגע זה כלל, [ועי' לק' סק"ז מהתוספתא דנדון כנגע בפ"ע], וכן לר' יהושע לא מצינו שיטמא פשיון למקום שחזר ונקרח, דשטח זה אינו שייך לנגע שפרח, ולא שייכא בי' פשיון, תדע דבנגע דפריחה נצטרפו שחין וקרחת ועור הבשר, וצריך להשוות דין כולם בס"ט שבהם, ואם יפשה לצרבת למה יטמא את עור הבשר, וכן אם המח' מוקפת צרבת, א"ו נגע זה יש לו דין בפ"ע דרק מה שהי' בשעת ההפיכה חשיב שטח הנגע, וכשחזר נדון כבשר חי, אבל מה שלא הי' ראוי שיהפך אינו נדון כבשר חי לגבי נגע זה, [מיהו לר"י מסתברא דגם הקרחת נטמאת בש"ל שבעור הבשר, דמקום הראוי לגידול שער הוא, וחשיב שפיר ס"ט לכל הנגע, וצ"ע בזה], משא"כ בבהרת קטנה דאם נעשה מקום מחי' זו בהרת ודאי מצטרף עמה, ולכן נדון נמי משום מחי', ועי' לק' ס"ז סק"ט דבמתני' סופ"ו מבואר דקרחת אינה משמשת מחי'.

ולפניו נראה דלהכי קתני במתני' נעשו צרבת לאשמועינן דחשיבא בשר חי בחזר"א, אע"ג דלמחי' בעלמא אינה מטמאה, ולאשמועינן דקרחת ושחין חשיבי ראויין ליטמא בנגע הבהרת, וחשיבי חד נגע לענין פריחה, אע"ג דבעלמא אין פשושין מזל"ז, וקמט ונגלה לא איצטריך למיתני דאינו במקום שאינו מצטרף בפשיון משנגלה, [וכן בסופ"ו תנן רק הני מה"ט, דבקמט ונגלה לכל מילי כעור הבשר], וכן מבואר בלשון הר"ש שכ' שנעשו צרבת כשאר עור הבשר, ולפניו

בוהק ופחות מכעדשה, מיהו בנעשה בוהק לא חמיר כמחי', ומ"מ חשיב שנשאר במילתי'.

ולפ"ז מבואר נמי הא דא"ל ר"י לר"מ וכי משום ר"א הן מטמאין והלא אם חזר לאמצעיתו טמא, פי' דהכא מודית שאין טומאתו משום שנתמעטה הבהרת ושוב אינה בכולו, דכך מתפרש אם הי' טמא רק בכניסת ר"א שנתמעט הנגע ונתרפא, דהא לאמצעיתו נמי טמא והתם ע"כ טומאתו משום מחי' דצרעת נושנת היא, וכיון דמשום טומאת מחי' הוא, יש לדמותו לכל מחי' דשיעורה כעדשה, (ויתכן להוסיף דר"מ לשיטתו דהנגע פושה לתוכו, וא"כ גם באמצעיתו דמי לר"א לענין דנתמעט הנגע, ושייך בי' פשיון, והלכה המח' דלא חשיב פשיון היינו מפני שהוא ס"ט, וצ"ע בזה).

ולפ"ז מדמה ר"י ש"ל למחי' זו דחזר"א, דחזינן שהפורח מטמא במחי', וה"ה ש"ל, ומש"ל שהי' בשעת פריחה אין ראי' דהפריחה סימן טהרה, ואין זה מחייב שיחזור השער ויתלבן, (ואפי' לעקביא פ"ה מ"ג נטהר השער, וצ"ע בזה), ולר"י אינו נטהר אלא א"כ נשר השער, או בנוולד כשחזרו ר"א ואח"כ תפרח בכולו פריחה מחודשת, ויותר נראה דלא מהניא לי' הפריחה דהא המח' ג"כ מן הנגע, והו"ל רק הלכה המח', דטמאה מפני ש"ל כההיא דפ"ד מ"ו, ולא חשיבא פריחה מחודשת.

והנה לפ"ז עדיין אפשר לקיים מש"כ דמשכח"ל מחי' מבוצרת שתטמא אע"פ שאינה מטמאה בחזר"א, דרק במה שנתחדש כאן מחי' שאינה מבוצרת ממעטינן דבעינן בו, דהיינו בהופך, וכמש"כ לעיל, אבל אין נראה לחדש שני עניני מחי', דהא כולו נמי מחי' נינהו, וכיון שאינם שני סוגי טמאה, לא מסתבר לחלק ביניהם, ועוד דאם תהא מחי' זו בתוך שחין הרי לא תטמא אע"פ שהיא צלקת, ולא מסתבר לחלק כן באותו נגע.

בתוספתא הגרסא ונעשו צרבת וחיו ונתמלא מקומן כו' ובר"ש העתיק וחזר.

ז. ר"ש מ"ה תניא בתוספתא פרוחה בכולו כו' ונתמלא מקומן בהרת ר"א הואיל ונסמכה כו' תוכן הדברים שוה לפר"ש ולגרסת הגר"א, דר"י מיירי בבהרת שפרחה בכולו ונטהר, ואח"כ נקרחו הראש והזקן וחיתה השחין, והרי הם ראויין לבהרת חדשה, שאינה נטהרת בפריחה קמייטא, ואילו נולדה בהן בהרת כגריס ולא נתמלא מקומן בהרת, לכו"ע תראה בתחלה ונדונית בפ"ע לכל הדינים, אבל הכא דפרחה בכולו דהיינו נתמלא מקומן בהרת ונסמכה לטהורה, ס"ל לר"י דלא דיינינן ל"י כבא כולו לבן ויסגיר, אלא חזינן ל"י כהמשך הפריחה, דנהי דאינו מעכב את הפריחה, אבל השתא דפרח בכולו ונסמך לטהורה, דיינינן להו כחד והכל טהור, ורבנן סברי דנדון בפ"ע ולא מהניא ל"י הסמיכות לטהורה.

ולגרסת הגר"א הדבר מפורש דמיירי בפריחה שנטהר בה, ווגרסא זו נראית עיקר, דאין להעמיס שני נדונים יחד, אפי' אם ס"ל לר"י דחצי עדשה אינו מעכב, ואפשר שחסר בהשמטת הדומות דינא דמתני' ואח"כ הו"ל למיתני כגרסת הגר"א דלא נשתייר בפריחה הראשונה כלום, ולגר"ש סבר ר"י דהראשונה נטהרה ואין חצי עדשה מעכב בתחלה, וממילא גם השני' נסמכה לטהורה, דגם היא חשיבא (שפרחה) בכולה, דהחצי עדשה אינו מעכבה, ורבנן פליגי עלי' דחצי עדשה מעכב, וא"כ יש כאן שני נגעים שאף אחד לא פרח בכולו, והק' הר"ש א"כ אמאי תראה בתחלה הא אין מסגירין את המוחלט, שעדיין לא נטהר הראשון בפריחה, ונראה דרבנן בתרתי פליגי וה"ק ל"י אפי' לדידך דחשיבא דנסמכה טהורה לטהורה תראה בתחלה, וכך מתפרשא עיקר הברייתא לומר דפליגי עלי' במה שחידש דמהני נסמכה טהרה לטהרה, אפי' אם האמת דפליגי נמי בדין פחות מכעדשה, זה נלמד

דרך אגב, ונשנה לרבותא דר"י, דאפי' בכה"ג חשיבי כחד, אבל עיקר פלוגתתם אם כשנסמכה טהורה לטהורה טהור או תראה בתחלה, ולכן שפיר קאמרי רבנן תראה בתחלה אדינ' דר"י, והרי הדברים מתפרשים כגרסת הגר"א, וגרסא זו נראית עיקר, - לשון ר"ש משמע דקסבר ר"י דאי לא פרוח בהן טהור, פי' אע"פ שנשאר כחצי עדשה, דחשיב פרוח בכולו אע"פ שנשתיירה ח"ע כמו בסוף, ומתני' דלא כר"י אלא כרבנן, דכ"ז שלא פרוח בכולו עדיין טמא הוא, וא"כ הדין נותן דעכשיו אם תפרח בכולו יהא טהור, דהכל נטהר בפריחה זו, והא דאמרו רבנן תראה בתחלה, היינו משום דהברייתא מיירי שלא פרוח בחצי עדשה, ולר"י חשיבא פריחה לתרויהו דלא מעכבא הח"ע, ומיהו קשה דא"כ לרבנן נשאר הראשון בהחלט, ומאי תראה, דמשמע שמסגירין אותו, והנה מבואר בר"ש דר"י קמ"ל דפרחה בכולו ואח"כ נקרח הראש ופרחה בכולו נטהר, אלא שלא ביאר דרבנן פליגי עלי', אבל ע"כ זו כונתו וכמשנ"ת וכ"כ הגר"א בביאור התוספתא.

ובפשוטו מתפרשא אף כשמתחלה פרוח בחצי ראשו ועכשיו נקרח עוד חלק מראשו, דנסמכה טהרה לטהרה מדין קרחת, וכן בנסמכה צרבת שחין לצרבת שחין, או שחיתה השחין ונסמכה לעור הבשר, וובאמת לפנינו בתוספתא קתני וחיו, ולפ"ז אין הנדון משום דלא מצטרפא קרחת עם עור הבשר או שחין עם עור הבשר, וכבר נתבאר לעיל סק"ב דלענין פריחה כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת כחד, וצ"ע בספר מרן זללה"ה ס"ק י"ב.

ולפ"ז נראה דבלא נתמלא מקומן בהרת אלא כגריס והסגירו ואח"כ פרוח בכל הקרחת או השחין לכו"ע נטהר בפריחה, דרק במחודש דמהני נסמכו פליגי, אבל פריחה מהני, ויש להסתפק אם הפריחה השני' מבטלת דין הפריחה הראשונה, כמו שכל פריחה מטהרת את הנגעים הטמאים והטהורים

שבגופו, ונקבע בכולם דין פריחה לכל מילי, או דכיון שכבר נטהרה בפריחה, נשארת בדינה, והו"ל שני נגעים שכל אחד נדון בפריחה בפ"ע, ולכא"ו נראה דאלינן בתר פריחה שני' לכל מילי, דלא מסתבר שתטהר השני' אם יחזרו ראשי אברים בראשונה בזמן פריחתה, דהא יש כאן בשר ראוי ליטמא בנגע הבהרת שלא הפך לבן, ולא מהני מה שהוא שייך לפריחה קמייתא, דטהרת השני' נסמכת על כל הראוי עתה שהפך לבן, וכן אם הי' שחין מפורז במקום פריחה קמייתא, ובזמן פריחה שני' נעשה צרבת, הרי הוא מעכב את הפריחה, ואפי' חזר בהק בקמייתא אינו נטהר בשני' עד שיתכסה בהרת דלדידה תחלה הוא, וכיון דפריחה שני' מתייחסת לכל עור הבשר, ראוי נמי לומר דשדינן הכל בתר פריחה זו, ואף לקולא דמה שהי' שחין בזמן פריחה זו אינו מטמא בחזירתו, דחזינן בהרת הראשונה כשאר בהרות טמאות שבגופו, ונטהרת בפריחה שני', וצ"ע, - ולפ"ז אם חזר מן הראשונה פחות מכעדשה דאינה ס"ט בסוף, ופרח כולו במקום שנקרח חוץ מפחות זה שחזר, אינו נטהר, דלגבי השני' לאו פריחה היא, והר"ש כ"כ אליבא דר"י דס"ל שבתחלה אינה מעכבת, וממילא מהני נמי לשני'.

ולכא"ו נראה דאף לחומרא לר"י אם חזרו ונתגלו מטמאין משום מחי', דכיון שהמקום שנקרח פרח בכולו תלינן שזוהי המשך הפריחה, וקרינן בי' הראות בו בשר חי, אבל אם פרח רק במקצתו כיון שלא נסמכה טהרה לטהרה לא תלינן לה בפריחה, ותראה בתחלה, ולפ"ז מצינו לר"י פריחה שלא טהרה טמא וכשיחזרו טמא.

ח. **כתב** מרן זללה"ה בהשמטה לסוף ס"ו שאם לא פריחה בכולו, והמותר שנשאר חי, חתכו ונעשה שחין המורד, אינו נטהר בכך, דבעינן שיטהר ע"י פריחה, עי"ש, ונראה להוכיח כן, דהא הבא כולו לבן חוץ ממשהו שאין כאן פריחה כלל, ודאי לא יהני

מה שיחתוך המשהו שנשאר, אפי' בתוך הסגר, וה"ה בפרחה ונשאר משהו, דחשיב כבא כולו לבן לענין זה, מיהו אם חזרו בו ר"א והכוונה את המח' טהור מדאורייתא, דדינו כדין הכווה את המח' בבהרת קטנה, לפמשנ"ת לעיל סק"ו עי"ש.

ונראה דהבא כולו לבן והסגירו, ובתוך שבוע נקרח ראשו ופשה לתוכו נטהר בפריחה זו, דשעת הסגר אינה קובעת איזה עור ראוי לפריחה, תדע דאילו הסגירו ולא פריחה בכולו, ובסוף שבוע פריחה בכולו, אבל נקרח ראשו ולא פרח לאותו מקום, ודאי דאינו נטהר בכך, וש"מ דלא נקבע שיעור עור הבשר אלא בשעת פריחה, וה"נ דכוותה.

תניא בתוספתא סופ"ב דבהרת שהיתה בעכו"ם ונתגייר אינה מעכבת את הפריחה, ופר"ש פ"ז מ"א דלא חשיבא כעור הבשר, ונראה כונתו דדמיא לשחין המורד, דמקום זה אינו ראוי לבהרת כ"ז שזו קיימת בו, דכבר חלה העור בדרגת חולי של בהרת והא דנשתנו מראיהן יראו בתחלה מתפרש דבנגע טהור כשנשתנה אמרי' דקמא אזל לי' והשתא הוא דאתי נגע, אבל כ"ז דאיתי' לקמא אין נגע אחר ראוי לבא בשינוי מראה, וכמו אילו הי' נגע טמא דמסתבר לומר דלא חשיב ראוי לנגע אחר ע"י שישתנו מראיו, דסו"ס כ"ז דהאי איתי' אינו ראוי, ולפ"ז נראה דאם ישתנו מראיו יראה בתחלה, דהו"ל כנגע שנולד בראש ובזקן שנקרחו, דלרבנן יראה בתחלה כמשנ"ת לעיל סק"ז מהתוספתא, וכן אם הלך הנגע לא יטמא משום מחי', כדן חזר הראש והזקן ונקרחו, ומרן זללה"ה בס"ו ס"ק י"ח נסתפק בזה דאפשר דשרייתא דבהרת זו מפני שנטהרת בפריחה ג"כ, ועכשיו אם תשתנה לא תטמא, ואם ילך הנגע יטמא משום מחי', וכן בסק"ה כתב שני הפירושים בשרייתא דהאי נגע, ומפר"ש נראה דחשיב כשחין המורד, ונראה להוכיח כן דהא אם ילך כל הנגע ותשאר רק הבהרת הזו לא תטמא

משום מחי', וחשיבא כנתמעטה בהרתו מכגריס [וכ"מ בר"ש פ"ח מ"א], וש"מ דלא חשיבא הבהרת חלק מהפריחה, והרי היא כבהרת שבראש וזקן שדינה דנשתנו מראיהן תראה בתחלה, ומ"מ לא חל עלי' מידי בזמן הפריחה, אף כשפרחה לתוכן ג"כ.

ט. שם מ"ט הבא כולו לבן ובו מחי' כעדשה פריחה כולו כו' נראה דהבא כולו לבן ובו ש"ל והחליטו ואח"כ חזרו בו ראשי איברים אינו נטהר בפריחה, דכי היכי דלענין פשיון חשיבא פריחה זו כחזור לקדמותו, ה"ה דלענין פריחה נשאר בדין בא כולו לבן, ולפ"ז ה"ה בנולדה לו מחי', דאפי' אם הנגע פושה לתוכו, לא עדיף מקום המח' מראשי איברים שחזרו אחר שנקבע שיעורו בכולו, דחשיבא כניסה זו עראית ואין הפשיון לתוכה פריחה, ויש להסתפק בבא כולו לבן ובו מחי' כעדשה או פחות מכעדשה, כיון דלענין פשיון אין הנגע פושה לתוכה, א"כ לענין פריחה נמי לא חשיב שנתפשט הנגע, או"ד כיון דמעיקרא לא הוי בי' חשיבא פריחה, ולכא' נראה דכיון דמחי' חשיבא נגע, אין הפריחה לתוכה התפשטות הנגע, ואין לחלק בין מחי' בתחלה לבסוף, ולפ"ז מאן דס"ל דהיא כחזר"א בבהרת קטנה, ס"ל כן בכל גונא דמחי' בין בתחלה בין בסוף, דאין לחלק ביניהם, (אבל בפחות מכעדשה עדיין יש לדון, ועי' להלן).

וכן נראה לדקדק במתני' דהבא כולו לבן יסגיר, דבדקדוק שנה התנא רק הלך ש"ל ולא הלכה המח' משום דבסיפא קתני וכולן שחזרו בהן ר"א הרי הן כמו שהיו, ובהלכה המח' פלוגתא דתנאי היא בסיפא, ואם איתא דבנולדה מחי' אחר הסגר או עכ"פ אחר הפטור, לכו"ע ה"ה כמו שהיו ודינה כבהרת גדולה, א"כ מצי שפיר למיתני הלכה המח' בכה"ג, א"ו לראב"ע בכל גונא הו"ל כחזר"א בבה"ק, ויש לדחות דלחכי לא קתני מחי' משום דניחא לי' למיסתם בכל גונא.

וּלְהַאמור הי' נראה לפרש דלכו"ע אין דינו כפרחה בכולו, ורק לענין חזר"א פליגי, דהלכה המח' לאו פריחה היא, ואם הי' בו ש"ל לא הי' נטהר בכך, (ונתעוררתי לזה), אבל לענין חזר"א דממעטינן מקרא חזר"א בבא כולו לבן מתוך הפטור מתוך החלט, ס"ל לראב"ע דאין בכלל המיעוט בהרת שנטהרה מחודש, אבל הכא דמי לפרוח בכולו דהמחי' היא חזרה למצב הטומאה דמעיקרא, וכיון דהכא נמי פריחה בכולו יש מקום לדמותו דכל היכא דמתחזי בשר חי הרי הוא בכלל מחי', כמו בפורח בכולו.

וּלְפ"ז מדוקדק מאד לשון המשנה דלא קתני פריחה בכולו ר"י אומר טהור משום פורח וראב"ע אומר טהור משום הלכה המח', וממילא נדע דכל הדינים בכלל, ולמה לא שנה התנא לענין ש"ל אם נטהר בפריחה זו, [מיהו י"ל דבכה"ג לכו"ע נטהר עי' להלן], אבל אם כו"ע מודו דאינו נטהר משום פריחה, ופלוגתתם רק לענין חזר"א, א"כ הרי הדברים ככתבן מבוארים במשנה.

וּלְפ"ז נראה דאם הי' בו ש"ל בשעה שהלכה המח' דלא נטהר בפריחה זו, לכו"ע כשהלך ש"ל וחזרו בו ג"כ טמא, דאין בו קולא דפורח בכולו, וכשיטהר בהליכת ש"ל, צ"ע אם יטמא בחזר"א, דבטלה טהרת הפריחה, או"ד נשאר בה גם דין חזר"א.

וּלְהַאמור אפשר לבאר הא דתניא בתוספתא בהיתה בו מחי' עגולה או ארוכה יסגיר וכולן כו' וחכ"א כו', דלכא' נראה דרק מפני שחזרו בו ר"א נטהר בפריחה, אבל אם בסוף שבוע פריחה במחי' העגולה לא נטהר בכך, כדין פורח מתוך הסגר, דאל"כ הו"ל למיתני דין פריחה בכולו בהלכה המח', אבל השתא אתא לאשמעינן דכיון דאין הנגע פושה לתוכו לא חשיבא פריחה כמש"כ לעיל, ורק כשחזרו ר"א נטהר בפרחה בכולו, וגם המח' מעכבת את הפריחה, והיינו דקתני

לטהרה, ג' דמיקרא לא נטמא והשתא נמי לאו פשיון הוא לתוכו.

והנה היכא דבא כולו לבן ובו מחי' ושער לבן ואח"כ הלכה המח' לכו"ע דינו כפורח בכולו, דאינו נטהר מהש"ל אלא מכח פריחה, אפי' הלכה המח' בב"א א"נ דהחצי עדשה האחרון הוי רק לש"ל, ולראב"ע בכל ענין דינו כפורח, ומש"ה לא הוזכר נדון דטהרת הפריחה, דלכו"ע נטהר לגמרי, ורק בכה"ג שנטהר משום הלכה המח' לחוד, דהנדון שייך רק לענין חזר"א או ש"ל שיוולד מעתה בהא פליגי, ומבואר מזה הג' אופנים שכתבנו, דבהלכה חצי המח' וטהרו הכהן ואח"כ פריחה בכולו משמע דלכו"ע לא חשיב פורח עי"ז, וע"כ דכיון שאין פריחה זו משמשת לטהר את הטמא, אינה בדין פריחה, ומ"מ הבהרת טהורה כיון דלאו פשיון הוא, וזהו דין ג', והפורח מן הטהור כה"ג טהור, והיכא שצריך לטהרת הפריחה לכו"ע פריחה היא, וזהו דין א', כי פליגי בהלכה המח' דנטהר גם בלא דין פריחה, אבל השתא באין כאחת היתר פריחה עם טהרת הלכה המח', ואמנם גם כשהלכה חצי מח' כבר נטהר, אבל השתא דהלכה כולה, המח' היא שהלכה, ולא אמרי' שנתחדש אחר שהלכה חצי, ענין מחודש של פריחה, דלגבי סברא זו אין חילוק בין הלכה בב"א לבזא"ז, דהחלק האחרון של המח' שהלך, הוא מאותה סיבה של החלק הראשון.

ולכאוי נראה דבבא כולו לבן ובו ש"ל ומחי' פחותה מכעדשה, לצד דנטהר בפריחה לתוכו, אפי' הלך ש"ל ואח"כ פריחה בכולו, נטהר משום פריחה, דכ"ז שלא טהרו הכהן, הלך ש"ל לאו כלום הוא, דהא הלך וחזר הרי הוא כמו שהי' כדתנן פ"ה מ"ב, ועכשיו שמטהרו בפריחה אינו מתייחס דוקא לש"ל שהי', אלא מטהרו מכל ס"ט דשייכי ב", וחיביא פריחה עיקר, ועוד דכיון דאפי' נשאר

וכלן שחזרו בהן ר"א ה"ה כמ"ש, דאפי' פריחה בכולו וחזרו ר"א טהור לכו"ע, דמודה ראב"ע בכה"ג כיון שלא נטהר בפריחה זו, ואפשר ליישב בזה הגרסא וחכ"א כו' דלר"מ אם פריחה במחי' נמי טהור, כיון דס"ל שהנגע פושה לתוכו במחי' פחותה מכעדשה כדעת הגר"א, וממילא חשיבא נמי פריחה לכל הדינים, אבל לרבנן דוקא כשפריחה בכולו נטהר.

ובאמת אם נימא דאף לתוכו חשיבא פריחה א"כ משכח"ל פורח מן הטהור שיהא טהור, כגון שהיתה בו מחי' פחותה מכעדשה ופריחה בכולו דלאו פשיון הוא, ואולי מכח זה חידש המהר"ם בתוי"ט פ"א מ"ג דבפרח בכולו מתוך הפטור אף לתוכו טמא, אבל הדברים מחודשים דמהיכי תיתי נטמאו בלא פשיון, וא"כ מוכח מזה דלתוכו לא חשיבא פריחה, מיהו י"ל דאמנם בכה"ג הפורח מן הטהור טהור, ומתני' רק אשמועינן דאין קולא דפריחה מן הטהור, ויטמא בדאיכא פשיון, ומשכח"ל פשיון לחוץ שאינו מטמא משום פשיון, ועי' להלן עוד בכ"ז.

אבל הדבר צריך ראי' לחדש דין חזר"א לחומרא בבהרת שאין בה קולות דפריחה, ולר"י מצינו דנולד ש"ל טמא, ודינו כפורח לענין חזר"א, ועסק"ו דאינו חוזר ונטהר מהש"ל כשחזרו הר"א ונתכסו.

לפי שני שבר"ש וברא"ש וכן בא"ר נראה דנגע הפושה לתוכו נטהר משום פריחה לכו"ע, נוצ"ע דהיינו דוקא בבא מתחלה כולו לבן חוץ מהשטח הזה, אבל בכולו לבן ממש ואחר הפטור חזרה בו מחי', ואח"כ פריחה בכולו, לכו"ע לאו פריחה היא, וכמש"כ לעיל דלא עדיף מחזרו בו ר"א אחר הפטור, וכ"כ הראב"ד בתו"כ דבכה"ג כו"ע מודו, עי"ש, ויש בזה ג' אופנים א' שנטהר רק מכח פריחה ב' דאף בלא פריחה הי' נטהר, אבל צריך

ש"ל נטהר בפריחה חשיבא פריחה עיקר, ולפ"ז בה"ש"ל ומח"י והלך ש"ל ואח"כ המח"י חשיבא פריחה כיון דלגבי הש"ל נטהר בפריחה, אבל אין נראה כן דש"ל שהלך וחזר המח"י, בטל ש"ל והו"ל כמח"י מעיקרא, [ועי' בסמוך, דלפר"ש צ"ע בכ"ז].

וה"י נראה לפרש דעיקר טעמ' דרי"ש משום דאף החצי האחרון של המח"י בכלל הלכה המח"י, אבל אם ה"י מקום לחשוב טהרת הלכה המח"י בחצי הראשון, והחצי האחרון כפריחה, א"כ כשהכהן בא לטהרו מן המח"י הרי הפריחה לפניו ולא רק הלכה המח"י, וראוי לקבוע טהרתו משום פריחה, כמו בהלך ש"ל וכפריחה לפניו, וכן אם היתה מח"י נוספת הפחותה מכעדרה והלכו שתי המחיות, כיון דכשהכהן מטהרו הרי הוא רואה פריחה לפניו, ראוי לטהרו מכח פריחה דעדיפא מהלכו ס"ט, ודוקא בהלכה המח"י לחוד ס"ל לרי"ש דאין הכהן רואה אלא הליכת מח"י, וראב"ע סבר דכח הפריחה אלים טפי ואית לן לטהרו משום פריחה, ואם יוולד ש"ל לא יטמא, אבל הר"ש והרא"ש כתבו איפכא דטהרת הלכה המח"י קדמה לפריחה, ולכן לא יהבינן ל"י דין פריחה, וצ"ע דבכל הלכו ס"ט ואח"כ פריחה בכולו קדמה טהרת הלכו ס"ט, ולא משמע דרק משום דנטמא בפשיון הוא דחשיבא פריחה עיקר, אבל ע"כ זוהי דעת הר"ש והרא"ש, והגר"א בא"ר לא הזכיר טעם זה, אלא הנדון בשני סימני טהרה משום מאי מטהרינן ל"י, (ונתעוררתי לזה ע"י אחי אליהו נ"י).

וי"ש להוכיח דאף בלא פשיון חשיבא פריחה, מהבא כולו לבן חוץ מבראש וזקן שנקרחו, ובו מח"י או ש"ל ופריחה בכולו אחר שהלך ש"ל והלכה המח"י, דלכאור' פשוט שנטהר מדין פריחה ואע"פ שאין כאן טומאת פשיון, דאין עור הבשר פושה לראש ולזקן, [וכה"ג משכח"ל בצרבת שחין ג"כ], וע"כ כיון דבמציאות יש כאן פריחה בכולו חשיבא

פריחה, ורק בהלכה המח"י פליגי, ועוד דכל פריחה בעור הפנים שיש דבר אחר מפסיק ביניהם [כדתנן פ"ו מ], לא חשיבא פשיון, וא"כ בהרת בכולו ובה ש"ל והלך ש"ל, ואח"כ פריחה בעור הפנים, לא תטהר בפריחה, ולא משמע דטהרתו מפני שהנגע של עור הפנים ה"י נראה בתחלה, א"ו כל היכא דבמציאות יש כאן פריחה מן הטמא מטהרינן ל"י מדין פריחה, ורק בהלכה המח"י פליגי.

ויתכן לומר דרק בהלכה המח"י מחדשין פריחה לתוכו, דסו"ס נטהר הנגע בפריחה, והרי בא מתחלתו בכה"ג שפריחה תטהרנו, אבל בעלמא לתוכו לאו פריחה היא, ופחות מכעדרה לכו"ע אפי' ה"י בו ש"ל לאו פריחה היא, כיון דאין הנגע פושה לתוכו, ולפ"ז לרי"ש אפי' ה"י בו ש"ל אינו נטהר דלדידי' פריחה לתוכו לאו כלום היא, דלא ס"ל לחדש דין פריחה מפני שהיא פריחה המטהרת, ולא מצטרף הא דהש"ל לא נטהר לחדש כח פריחה לתוכו, ורק במח"י עצמה ס"ל דמציאותה מוכחת שפריחה תטהרנה, וצ"ע.

ברם יש מכאן קושיא דמשכח"ל פורח מן הטהור שנשאר טהור, והר"ז סייעתא להור"ש והרא"ש דאף פריחה לתוכו דאין בה משום פשיון מטהרת, וע"כ לדידהו מחלקינן בין פריחה מן הטמא דאף בלא פשיון נטהר, לבין טהור שפרח דאין בו דיני פריחה כלל, ואם יש בו משום פשיון טמא, ואם לאו טהור כדין בא כולו לבן, וכל אחד נדון בפ"ע, ולפ"ז באמת משכח"ל פורח מן הטהור שישאר טהור, ולא קו' היא דרק מטהרת פריחה ממעטינן ל"י, אבל אם א"צ לטהרת פריחה, נשאר בטהרתו ואינו בדין פורח, וכבא כולו לבן.

ואם באנו לקיים כללא דמתני' דפורח מן הטהור טמא בכל גונא, נצטרך לחדש דתחלת פריחה היא דוקא ע"י פשיון המטמא,

אבל אם נגע עור הבשר מוקף שחין, לאו פריחה היא, אע"פ שבסוף צריך לפרוח גם בשחין], מ"מ תחלת הפריחה צריכה שתהא בדין פשיון, [ועי' לעיל סק"ג מש"כ מדברי מרן זללה"ה סק"ה בשתי בהרות אחת שחין ואחת עור הבשר, דמשמע דעתו ז"ל דתחלת הפריחה בעינן צירוף דמהני לדין פשיון], ולפ"ז בהרת בכל עור הפנים לא תטהר בפריחה, כיון שתחלת הפריחה אינה בדין פשיון שהראש והזקן מפסיקין, ועפ"ז אפשר לפרש הא דתנא בתוספתא בר"ש סופ"ז דבקצץ בשר חי עם הבהרת אינו נטהר בפריחה, דאפי' היתה הבהרת קיימת הי' מקום הקצוץ מפסיק דאינו ראוי ליטמא בבהרת, ועפ"ז אפשר לפרש מ"ש בירו' פ"ק דמו"ק ה"ה דפרחה בו בשחין המורד פלוגתא דר"י ור"ל, דהיינו שתחלת הפריחה היתה לתוך שחין המורד, דבעלמא מפסיק בפשיון כדתנן בפ"ק מ"ה, אבל בפריחה אפשר שאינו מפסיק, כיון דלבסוף אף פורח לעור הפנים מעור הבשר אע"פ שיש הפסק, ור"ע סבר דהפשיון כאום ואם שחין המורד מפסיק בין הפשיון לעור הבשר לא יטהר בפריחה, ולרבנן הפשיון הוא חלק מן הפריחה, וכיון שכבר התחיל לפרוח תו לא מפסיק שחין, והיינו דקאמר התם דשמואל סבר דפרחה בשחין המורד לאו פריחה היא כר"ל, כ"ז לפו"ר דכיון שהראשונים ז"ל נקטו דיש פריחה לתוכו, ממילא משכח"ל פורח מן הטהור שנשאר טהור.

י. שם מ"ז הבא כולו לבן כו' ד' אופנים הוזכרו במשנה, ובכולהו חזרו בו ר"א ה"ה כמ"ש, א' בסוף ש"ר והיינו יסגיר דרישא, שאם חזרו ר"א עדיין יסגיר, ב' לאחר הפטור, והיינו השחירו שתיהן כו', ג' לאחר החלט והיינו נולד לו ש"ל או מחי' ד' בסוף ש"ש, והיינו לא נולד לו לא מחי' ולא ש"ל טהור, דבסוף ש"ר יסגיר, והנה שנה התנא הדינים הנלמדים בתו"כ דבכל הני גווני חזרו

בו ר"א ה"ה כמ"ש, ונראה דמ"ש"ה לא קתני טהור בהשחירו כו' כדי שיתפרש דסיפא קאי עלי', וה"ק בין בהשחירו כו' דממילא מובן שהוא טהור והו"ל לאחר הפטור, ובין לאחר החלט מחי' וש"ל, ובין לאחר הסגר, אין חזר"א מטמאתו.

והנה שנה התנא דין לאחר הפטור כמאמר המוסגר, לאשמועינן בו דין חזר"א, אבל אח"כ חזרו לדין הרישא כאילו נשנה כך הבא כולו לבן יסגיר, נולד לו מחי' או ש"ל יחליט לא נולד לו כו', וכ"פ בהגהות הגר"א, אבל א"צ להגיה המשנה בדוקא תנא לדינא דלא נולד לו ש"ל לבסוף, משום דסיפא דפרחה במקצתו עלי' קאי, דבדין א' אפי' פרח בכולו בסוף ש"ש נטהר כדין פורח מתוך הסגר, ובדין ב' אם חזרו ר"א לאחר הפטור וחזרו ופרחו בכולו לאו פשיון הוא ואינו נטמא ולא נטהר, אבל אם חזרו בסוף שבוע וגם נולד לו ש"ל והשחירו וטהרו דינו כדין סוף ש"ש, ובדין ג' דהו"ל לאחר החלט הו"ל פורח מן הטמא ואפי' כאחת טהור, וכגון שחזרו ר"א בסוף שבוע, דאל"ה אינה פריחה, דהו"ל כנסה ופשטה, אבל בדין ד' דהו"ל לאחר הפטור וכנסה בסוף ש"ש, בזה הדין מבואר כדקתני דפרח במקצתו נטמא משום פשיון, ופרחה בכולו נטהר, ובתרי הכי קתני אם בכולו פרח כאחת כו' דבשאר אופנים השנויים במשנה יש חילוק מתוך מה פרח, [ושנה בתרי הכי דין מוסגר לבאר דגם מוסגר טמא, והרי הוא בכלל מתוך הטומאה, והיינו דין א' שכנס בסוף ש"ר ופרח בסוף ש"ש, וד"ז מבואר גם בפ"ק וכן במי שאילו הראה לכהן הי' טהור, אלא דכאן יש חידוש אע"פ שכנסה ופשטה, ומעיקרא נמי הי' כולו לבן].

ומה"ט הוצרך לכלול הד' אופנים יחד, משום דחזר"א שקובעת שיעור הנגע לפריחה, היא רק בסוף שבוע, [א"נ בשעת הפטור לפמ"ש אאמו"ר שליט"א, ועי' לעיל

בבבא דרישא לאשמועינן דאפי' החליטו בתחלה והלך ש"ל, אינו מטמא בחזר"א, ולפ"ז משכח"ל הלכה המח' דאינו מטמא בחזר"א, כגון שנולדה אחר שנקבע דינו ככולו לבן, וכ"כ הראב"ד בתו"כ, ואם נימא דבכל גונא פליגי, נחא טפי דלא קתני הלכה המח', ובפרט אם נחדש דבהלכה המח' מטמא בחזר"א אע"פ שאינו בדין פריחה, דלפ"ז נחא טפי הא דפטר התנא בהלך ש"ל כל האופנים, וכבר דקדק כן מרן זללה"ה בסוס"ק י"א.

ברי"ש הביא דרשא דתו"כ דמח' מטמא בבא כולו לבן, וצ"ב ל"ל קרא, ומנלן דש"ל מטמא, ומלשון התו"כ נראה דכיון דאין חזר"א מטמא בבא כולו לבן, אע"פ שהיא בדין מח' בבהרת קטנה שהפכה לבן, ס"ד דאף מבוצרת אינה מטמא בבהרת גדולה, דהא חזינן שיש מח' שמטמא בקטנה ולא בגדולה, והיינו דקאמר לא א"א בבה"ק שהיא ס"ט, פי' המח' ס"ט בחזר"א, תאמר בבה"ג שאינה ס"ט, דבחזר"א טהור, הואיל ואינה ס"ט בחזר"א לא תהא מח' אפי' מבוצרת מטמאתה ת"ל באדם כו', ולפ"ז אפשר דלא איצטריך קרא אלא לבא כולו לבן ואח"כ נולדה לו מח', ואולי זו כונת ר"ש שכ' הבא בכולו לבן מתחלה שהוזקק להסגיר או לפטור או להחליט, פי' ואח"כ נולדה לו מח', מיהו זה תלוי בנדון דלעיל סק"ט אם המח' חשיבא מן הנגע וכבר כולו לבן אף בתחלה, ועמש"כ בזה מרן זללה"ה סק"ט ט"ו, ועי' לעיל סק"ו מש"כ בטעמא דמילתא.

יא. **שם מ"ב** נולד לו ש"ל ר"י מטמא וחכמים מטהרין, טעמי' דר"י משום דיליף ש"ל ממח', וכבר נתבאר לעיל סק"ו דבאמת חזר"א משום מח' הן מטמאין ולא משום שבטלה הפריחה, דבשר החי החוזר צרעת נושנת היא וחשיבא נגע כמו כל מח' בבהרת, משא"כ בתחלה שראשי איברים שלא הפכו לבן לא דיינינן להו כצרעת אלא כעור הבשר שלא נעשה בו נגע, והא דפרכינן ממח'

ס"ה סק], דכנס לאחה"פ או לאחר החלט אינו נטהר בפריחה, ולשון הגר"א בא"ר מ"ח ומ"ד סתום בזה, דפשטות הדברים שם משמע דכל שכנס וחזר ופרח נטהר בפריחה, אפי' כנס אחר החלט, [ולפ"ז כל פורח מתוך הטהרה דטמא אם יחזור ר"א ושוב יתכסו טהור], ובאמת מצינו שפריחה שאינה בדין פשיון מטהרת כמש"כ סק"ט, אבל מ"מ הכא גרע דלא חשיבא כניסה גמורה דנטהרנו בפריחה, והרי הכהן אינו רואה פריחה לפניו דמעיקרא נמי כולו לבן חזי ל', ובעלמא כנסה ופשטה שלא בפני הכהן לא מהני, וצ"ל דמייירי בכנסה בסוף שבוע וגם הוחלט אז בש"ל או במח', שו"ר בזה בספר מרן זללה"ה סק"ט, ואמנם לאחר הפטור כתב שם דהוא בדין כנסה ופשטה, אבל מ"ש שם כנסה מתוך הסגר ומתוך החלט צ"ב, דכנסה בתוך שבוע לכו"ע לאו כלום הוא, ואחר החלט יש לדמות לאחר הפטור, ושם כתב דהפריחה פשיון וראוי' לטמא משום פשיון, וזה משכח"ל רק בכנסה בסוף שבוע, ועיי"ש סק"י שכ' דכנסה בתוך שבוע ופשטה בסוף שבוע טעון הסגר, וכמש"כ.

שם השחירו שתיהן כו' הלך ש"ל לא קתני, ונראה דקמ"ל בהשחירו דניכר סימן טהרה, וס"ד דיחזור דינו כהפך כולו לבן הטהור, ויטמא בחזר"א ולא יטמא בש"ל, ומש"ה נמי קתני ל' הכא, לסיים עלה דנולד לו ש"ל טמא, ועי' להלן בדיני מח' כה"ג.

ובמחית השחין והמכוה קמ"ל דאע"פ שלענין פריחה כל הראוי ליטמא בנגע הבהרת מעכב, והשחין ועור הבשר כנגע אחד, מ"מ בבא כולו לבן השחין נדון בפ"ע וש"ל שבתוכו טהור.

וכבר כתבנו לעיל ס"ט דלהכי לא קתני הלכה המח' כמו בש"ל, משום דפלוגתא דתנאי היא במ"ט אם מטמא בחזר"א, ואם נפרש פלוגתתם רק בתחלה, להכי נקט ש"ל

שמטמאה שלא הפוכה, היינו מחי' מבוצרת, אבל ר"א המעבבין את הפריחה או מחי' מבוצרת שהיא במראה בוחק, לא מדמינן להו מחי' החוזרת, דכו"ע מודו דמחי' החוזרת שאני שנדונית כנגע, ולא נתבטלה הפריחה אלא צרעת נושנת היא כמשנ"ת.

והנה מחי' המטמאה בפורח יש בה דין מיוחד שמטמאה את עור הבשר והשחין והקרתת כאחד, דכיון שלענין פריחה הו"ל כחד, ה"ה לענין טומאת מחי', מיהו לענין ש"ל אם נולד ש"ל בקרתת ודאי דלא מטמא, אבל אם נולד ש"ל בעור הבשר צ"ע אם הקרתת ג"כ טמאה, ונפ"מ בנולד ש"ל והחליטו ואח"כ הלך כל הנגע ונשאר כגריס מהפריחה בקרתת, דאם כבר טימאו מעיקרא, הו"ל הלך ש"ל ונולדה מחי', אבל אם הקרתת לא נטמאה בש"ל צריך לחזור ולטמאה, מיהו ז"א דכיון שנשאר כגריס מהפריחה חשיב כל הנגע קיים והכל בדין מחי', וממילא נשאר בטומאתו קמייתא, ותו ליכא נפ"מ זו, ולכאור' נראה דלכל מילי הו"ל כנגע אחד, אלא דבעינן שיוולד הש"ל במקום הראוי ולא בקרתת.

ויש להסתפק נולד ש"ל אחר שהפכה כולו לבן קודם שטיהרו כהן מאי, דלכאור' כיון שנולד ש"ל אחר שהפך אין מי שטיהרנו, או"ד ש"ל דמיא לחזור"א דכיון שאילו חזרו עכשיו אינן מטמאין, ה"ה דש"ל אינו מטמא, והיינו דבעינן ש"ל שבא בהופך כולו לבן, וכ"ז שלא טיהרו הכהן עדיין לא בא הש"ל לנגע הזה, [וער"ש ורא"ש מ"ט דאף לחזור"א י"ל דמטמא בלא כהן, ולע"כ לפי' זה], ואת"ל דמ"מ הש"ל מטמא כיון שלא נטהר ע"י הפריחה צ"ע מה דינו דלכאור' אין הכהן מטהרו משום פריחה, וא"כ נשאר בדין בהרת שאינו מטמא בחזור"א, ורק כשילך הש"ל יטהרו מדין פורח ויטמאו בחזור"א, ואם חזרו ר"א קודם שהלך ש"ל ואח"כ הלך ש"ל טהור, דלא חל עלי' דין פריחה, אבל יותר נראה דפורח בכולו נגע אחר הוא וצריך שיטמאנו

הכהן, שהרי נצטרפו בו כל הנגעים יחד, ולא חשיב כחזר ש"ל לנגע קמא דנימא שטמא בלא כהן, הגע עצמך בהי' נגע בקרתת דאינו מטמא בש"ל, ואח"כ פרח בכולו ונולד ש"ל בעור הבשר קודם שהראה לכהן, וכי שייך לומר דהש"ל מטמא את הקרתת בלא דין פריחה, הרי אינם מצטרפין זע"ז, ואמנם אם הקרתת היתה טמאה יתכן לומר דלא חשיבא פריחה המטהרת, כיון שעור הבשר טמא, וממילא נשאר הקרתת בטומאתה, אבל אכתי יש לשאול בפרחה מתוך הסגר ולא היתה הפריחה פשיון, כגון שהי' הנגע בכל ראשו, ואינו פושה לעור הבשר, מיהו י"ל דאה"נ בכה"ג לא יטהר את הקרתת מדין פריחה, ובסוף ש"ש יפטור את הקרתת ויטמא את עור הבשר, ברם מהני טעמי דחזינן שזה סוג נגע אחר יש סברא לומר דבעינן שהש"ל יולד בנגע ההופך, ויהא דינו כחזר"א דדוקא אחר פריחה מטמאין, כיון שהוא מטמא סוג נגע אחר, ולע"כ כראוי בזה.

שם מ"ג פרח במקצתו טמא, לכאור' פי' טמא כדמתפרש במ"ז שע"ז נטמא, ולא דפריחה במקצתו אינה מטהרת, ולפ"ז קמ"ל דאף הטהור שפרחה במקצתו וחזרה ופרחה בכולו טהור כיון שנטמא בפריחת מקצתו, ולא אמרי' דאיגלאי מילתא דכולה חדא פריחה היא והו"ל פורח מן הטהור, וכגון שניכר שהכל פריחה אחת, ול"ד ממש לההיא דמ"ז דהתם כבר הי' בכולו, וקרוי יותר לטהרו בפרח בכולו, וגם אשמועינן דפריחה היינו פשיון, ואינה סוג אחר, ועי' לעיל סק"ט אם כל פריחה שמטהרת בכולו מטמאה במקצתו, כגון לתוכו ולשחין ולקרתת עיי"ש.

שם מ"ד כל פריחת ר"א כו' קמ"ל דצרכת מטמאה משום מחי' בפורח בכולו, וקמ"ל דהכל נקבע בזמן פריחה הראשונה אבל מה שנקרת רק בזמן פריחה שני' אינו מעכב, וכן אם חזר ופרח על הראש שנקרת אינו מעכב כשחזר, (ועי' סק"ז אליבא דר' יעקב בזה),

בירי' פ"ק דמגילה מייתי פלוגתא דר"י ור"א בדין פורח מתוך הסגר אם טעון צפרים, ומסיק שם דקרבן ותגלחת לכו"ע לא בעי, וזה כענין בית בסוף שבוע שני דטעון צפרים, (הראוני אח"ז ול"ע בזה).

שם מ"ו בהק פחות מכעדשה, לעיל פ"ו מ"ה ג"כ מיושב טפי לפרושי או פחות מכעדשה וכפי' הגר"א, ועי' לעיל סק"ה דהדר תנייה לאשמועין דאף בחזרה מחי' סגי בנתכסה בבהק או עד פחות מכעדשה, דתרוייהו אינן ס"ט אלא בתחלה, - בחזר בהק בסוף אפי' כולו בהק חוץ מכגריס טהור, ואפשר דה"ה בדליכא במקו"א כעדשה בשר חי, אע"פ שרובו בשר חי, דאע"פ שאין בה רוחב ב"ש, לא גריעא משחין שממעט בבשר חי, אבל בתחלה לדעת הרמב"ם בעינן שיהא בבהרת רוחב ב"ש דאל"כ אינה בדין בהרת ולא נטהר, וצ"ע בספר מרן זללה"ה ס"ק בזה.

ודוקא ר"א אבל מחי' מבוצרת פלוגתא היא במ"ט, ואם נטמא בש"ל לר"י אינו נטהר בחזירתו לפמש"כ סק"ו, ועסק"ח, ודוקא אלו שטמאוהו בחזירתו נתכסו טהור, ועסק"ה, ועסק"י בדיני בא כולו לבן, דנמי מימעטי מהאי מתני', ועתו"כ דמרבא כל האופנים מקראי, וזהו עיקר פירושא דמתני'.

שם מ"י יש מראה נגעו כו' והלכו להם ס"ט כו' מהלכה המחי' לא שמעינן לי', דהתם פרח הנגע עלי' והו"ל חלק מן הפריחה, אבל אכתי י"ל דהלך ש"ל או שנעשה מקום המחי' שחין או בהק, ואח"כ פרחו בכולו, חשיב מן הטהור, קמ"ל דהכל תלוי בכהן, ובסיפא קמ"ל בהדיא דמתוך הסגר טהור, ורמז זה במ"ח, וכ"ה בפ"ק מ"ג, דאל"כ טפי הו"ל למיתני בהרת ובה ס"ט לא הספיק כו' דשם הי' נטהר בפריחה, ובאין בה כלום הרויח רק שבוע הסגר, מיהו י"ל דניחא לי' למיתני נשכר כשאין הכהן מטמאו.

סימן ז

ו"כאוי' אפשר לקיים טעמייהו דרבנן מסברא, דכיון שהי' טהור, ולא נתחדש בנגע טומאה, אלא שעור הבשר הוא שחזר, לא חל עי"ז טומאה בנגע, אבל בתו"כ דרשי רבנן מקרא והי' במקום השחין שאת שיקדים השחין לשאת ולא שיקדים השאת לשחין ראב"י אומר קרוי הוא במקומו עד שלא בא לשם כיצד הי' בעור הבשר כו', הובא בר"ש כאן ופ"ט מ"ב עי"ש, ובפשוטו נראה דמהתם ילפי רבנן דכיון שהפסיקה טהרה באמצע טהור, ואינו דין מיוחד בשחין שיקדים לשאת, דמסתברא דכל שקדם השאת לשחין ע"כ הי' מורד באמצע, דהקרום כקליפת השום מתהווה ע"ג המורד, ואינו חוזר מעור הבשר לקרום בלא מורד, וא"כ אם איתא דכל שקדם השאת לשחין בלא"ה טהור מפני שהופסק בטהרה,

א. פ"ז מ"א הראש והזקן עד שלא העלו שער כו' ראב"י מטמא כו' בפשוטו מתפרש דחכמים מטהרין לגמרי בין בהי' בתחלה עור הבשר וחזר לעור הבשר, דהיינו כגון שנעשה השחין צלקת, והיינו וחיו, ובין בנשתנו לנגע אחר, דהיינו לקרחת או לשחין, וטעמייהו דרבנן דכיון שהפסיק שחין המורד באמצע וכן ראש וזקן, דאילו נולד הנגע עכשיו אפי' חזר ונעשה עור הבשר וקרחת טהור, וכן אם נולד בעור הבשר ועכשיו רואהו כהן בשעה שנעשה שחין מטהרו, כי הדר לעור הבשר חזינן כאילו נתהווה הנגע בשחין המורד ותו לא מטמא, וכ"מ בתוספתא דת"ק דראב"י מטהר לגמרי, וכ"ד הרמב"ם וכ"נ דעת הרא"ש ובדעת הר"ש צ"ע.

אלא דבמקום זה אין דנין בו נגע, אבל כשחזר למקום הראוי לדון בו, הרי חזר הנגע הטמא למקום הראוי לטמא, וכי היכי דלענין גוף הנגע אמרי' דבתר מעיקרא אזלינן, ה"ה לענין כל דיני הנגע, ורבנן בתראי סברי דאמנם אינו נגע טהור אבל לא מצטרפי ויראה בתחלה, ואפשר דחכמים מטהרין דמתני' רומז לתרויהו, דגם במתני' מתפרש דראב"י מטמא היינו טמא ממש, מדמפרש טעמא דתחלתן וסופן טמא, דזה מיותר דממילא מובן דבזה שונה מהרישא, וע"כ ר"ל דנשאר בטומאתו, [וגם מדלא קאמר יראה בתחלה, מיהו בזה י"ל דהוה משמע דרק מפני שכבר דנו בו טומאה נשאר בטומאתו, משא"כ בנשתנו מראהו], ושפיר מתפרש דחכמים מטהרין מטומאה זו, והיינו רבנן בתראי, ומתפרש נמי דמטהרין לגמרי כפשטא דמתני', [ויעוי' בר"ש פ"ט מ"ב שפ"י כן וחכמים מטהרין שבתו"כ], ואף אם רבנן בתראי מטמאי בתחלתו וסופו עור הבשר י"ל דמש"ה קתני ונעשו צרבת וחיו, דנשתנו מעור הבשר לשחין ומשחין לעור הבשר, ועי' להלן, [ולק' סק"ה כתבנו אפשרות דרבנן בתראי נכללו בדברי ראב"י עי"ש].

והנה ראב"י יליף מקרא דכיון דעד שלא בא לשם נמי קרוי הוא בקומו, מתפרש דהשחין הוא המשך לטומאה שהיתה במקום השחין דהיינו בעור הבשר, וש"מ דכל שתחלתו וסופו טמא אע"פ שהם שני נגעים מצטרפין להמשך טומאה אחת, ומינה לעור הבשר וקרחת ומשחין לעור הבשר, ומסתברא דרבנן בתראי נמי מהאי קרא ילפי לה, דהא לכו"ע בלאו קרא, זה שנפסק בטהרה אינו מבטל הנגע, ומפרשי הפסוק לומר דנגע השחין מתחיל אחר השחין, דנהי דלא נטהר ע"י שקדמה לשחין, מ"מ דינו מתחיל רק מהזמן שהי' במקום השחין, [וכ"מ בר"ש פ"ט מ"ב דרבנן בתראי ילפי לה מהאי קרא עי"ש].

למאי הלכתא צריך קרא בשחין שאינו מטמא אלא כשקדם לשאת, הרי אפי' חזר עור הבשר טהור, א"ו מהאי קרא ילפי רבנן דכיון שהופסק בטהרה טהור, ומקרא דכי יהי' לאחר הדיבור ליכא למילף אלא כשגוף הנגע נטהרה בטהרה, [ואפשר דאיצטריך קרא דנולד בשחין המורד טהור, כיון שעתיד להתרפא ואינו דומה לנולד בטהרה דאינן (וקטן שאני) א"נ כסברא שכ' אאמו"ר שליט"א דנוסף טומאה בנגע זה שעלה על הקרום, ולפ"ז ה"ק רבנן דבהאי קרא גופי' כתיב דהפסיק בטהרה נמי טהור], וכ"נ דאית לן לפרש דפלוגתייהו במתני' היא הנשנית בתו"כ, אע"ג דאיצטריך כיצד, לומר דראב"י אינו מטמא בנתינתו הנגע בשחין המורד, מ"מ אין נראה דרבנן דתו"כ מטהרי מפני שקדם שאת לשחין ולא מפני שהי' טהור בינתיים, דא"כ רבנן נמי כראב"י ס"ל בפלוגתייהו דמתני', ונראה להוכיח כן ממתני' מדקתני ברישא בחידושא דטהור כגון שחזר השחין ונעשה צרבת, ואם איתא דבלא"ה בעינן שתקדם שחין לשאת, א"כ הנגע טהור מטעם אחר, וכן בנשתנו מראהו דסיפא דמתפרש בגונא דרישא נמי מבואר שמטמא משום שחין אע"פ שהבהרת נעשתה כשעדיין לא הי' שחין הראוי לנגע, [מיהו בזה י"ל דנשתנו כנגע חדש אף לענין קדמה שחין, אבל אין נראה כן], א"ו אין דין מיוחד בשחין שתקדם לשאת, אלא הטעם שלא תקדם השאת לשחין דאז יטהר בשחין המורד, [מיהו עדיין לא נתיישב יפה לומר דהדרשא מיירי בדיני הפסק בטהרה, דסו"ס הלשון מיירי בדיני שחין, ודיני הפסק בטהרה יש לפרש דפליגי בסברא].

ובתוספתא מבואר דג' מחלוקות בדבר, דת"ק מטהר לגמרי כדן נולדה בראש ובזקן ובשחין המורד, וראב"י סבר דהכל טומאה אחת, וכל הדינים שהיו בו אילו לא נתחלף לקרחת ושחין קיימי בי' נמי השתא, [דטהרת השחין אינה סימן טהרה כהלכו ס"ט,

דמתני' בדין נגע שבאמצע הי' טהור, ולא דוקא בשחין, אלא ה"ה בראש וזקן וקמט.

ויסוד הדברים נראה משום דס"ל להר"ש דמשכח"ל צרבת שחין, בלא שיקדום לה שחין המורד, וא"כ משכח"ל שקדמה שאת לשחין ולא הי' הפסק טהרה בינתיים, ומקרא דבמקום השחין ממעטינן אף כה"ג, וש"מ שיש דין נוסף בשחין למעט בקדמתו שאת, וזהו שכ' הר"ש שם בביאור התוספתא דהסגירו בעור הבשר ובסוף שבוע נעשה שחין, שהסגירו שהי' צלקת ובסוף שבוע נעשה שחין שהצלקת נעשה כקליפת השום, ולשון זה מוכיח שלא נעשה עתה שחין ונתרפא, אלא שנתקלקלה בריותא דצלקת וחזרה כקליפת השום, וכן בגרסת התו"כ העתיק עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין, ומתפרש עד שלא נעשה צרבת ונעשה צרבת, והנה לא הוזכר כאן שהי' שחין המורד, ומשמע דמשכח"ל שנעשה מיד שחין שאינו מורד, ולפ"ז מבואר דפלוגתא דתו"כ לא מיירי בדין הפסיקה טהרה בינתיים, ומ"מ מטהרין חכמים מפני שקדמה שאת לשחין.

ולפ"ז מיושב מש"פ הר"ש דחכמים מטהרין דתו"כ היינו דיראה בתחלה, ומאי דוחקי' לאוקומה כרבנן דתוספתא ולאפוקה מפשטה, לוקמה כרבנן דמתני' ומטהרין לגמרי, וכן השיג בהגהות הגר"א, אבל למש"כ לפר"ש לא מיירי התו"כ בנדון הפסיקה טהרה בינתיים, אלא שנעשה צרבת מעור הבשר, ולא מצינו במתני' דרבנן מטהרין בזה לגמרי, ובתוספתא מצינו דקתני סתמא יראה בתחלה, דבהכי מיירי ההיא דבסוף שבוע נעשה שחין, דהיינו שמעצמה חזרה הצלקת ונעשית כקליפת השום, וכדפר"ש, ואית לן למנקט דכו"ע מודו בזה, דלא מעטי' קרא אלא שלא יטמא כראב"י, ולעיל סק"א כתבנו לדקדק כן ממתני' עיי"ש.

ות"ק דמטהר בהפסיק בטהרה, סבר נמי כרבנן בתראי דכשנשתנה מנגע לנגע יראה בתחלה, ונפ"מ בנשתנה משחין לעור הבשר, שאינו נטהר בינתיים, דמ"מ יראה בתחלה, וכדקתני בתוספתא סופ"ג, מיהו התם כרבנן בתראי אתיא, לפמ"ש"כ דמעור הבשר לשחין, ע"כ הי' מורד באמצע.

ויש להסתפק לרבנן בתראי דאמרי יראה בתחלה, אם זה דוקא מפני שנשתנה לנגע אחר, אבל חזר לכמות שהי' טמא, כגון שחין שנעשה צרבת וחזר מורד וחזר צרבת, או"ד כיון שהפסיק בטהרה בטלה טומאה קמייטא לגמרי, ובפשוטו זה שהי' טהור לגמרי לא גרע מטומאה אחרת, אבל אין הדבר מוכרע די"ל דכל שחזר לדינו ולא טהרו כהן בינתיים הרי הוא כמו שהי', ורק כשהנדרון בסוג נגע אחר יראה בתחלה, ובתוך שבוע נראה כן בתוספתא דאם הסגירו בעור הבשר ובתוך שבוע נעשה שחין וחזר עור הבשר ה"ה כמו שהי', דדוקא בנעשה שחין קתני יראה בתחלה, אבל מתוך שבוע אין ראי', כיון דאילו חזי לי' כהן לא מטמא לי' מדין שחין ולא מטהר לי' במורד, ועמשנ"ת בזה לק' סק"ג ה'.

דין נשתנה שמו דיראה בתחלה מצינו גם בבגדים כנראה בבגד ועשאו שתי שתי ועשאו בגד יראה בתחלה, כמ"ש הר"ש פי"א מ"ו, מהתוספתא, ולשון הגר"א שם דהוי כהתחלת נגע כיון ששונה, ואפשר דראב"י מודה בזה.

ב. שיטת הר"ש במתני' ובפ"ט מ"ב נראה דפלוגתא דראב"י ורבנן בתו"כ לאו היינו פלוגתתם במתני', דהתם פליגי בדין שאת שקדמה לשחין, אף באופן שלא הי' הפסק טהרה בינתיים, וה"ה בכל שינוי מנגע לנגע, כגון משחין לעור הבשר, [לפמ"ש בפ"ט דמטהרין דתו"כ לאו דוקא, אבל אי מטהרין דוקא ה"ז דין מיוחד בשחין ומכוה], ופלוגתא

ברם מפר"ש במתני' משמע דפי' דחכמים מטהרין לגמרי, אף בההיא דתו"כ, שהרי הביא ההיא דתו"כ לומר דמה"ט הו"ל הפסיק בטהרה, וצ"ל דהדר ב' מזה, ותו"ד ז"ל כפי הנראה במתני' דפי' עד שלא נעשו צרבת ונעשו צרבת וחיו, היינו נמי בלא נעשו מורדין בינתיים, אלא בעור הבשר שנעשה צרבת וחזר ונעשה עור הבשר, וקשיא לי' להר"ש א"כ כולו טמא, דגם כשנעשה צרבת טמא, וע"ז הביא ההיא דתו"כ דבכה"ג טהור לגמרי, דאינו מטמא משום שחין, ולכן חשיב שפיר הפסק טהרה, ולפ"ז צ"ל וכשחזרו ונעשו צרבת וחיו היינו טומאה, וכן פי' בחדושי מהרי"ח הנדפס במשניות, [ושם כנראה פי' שנעשה שחין המורד ואח"כ צרבת ואח"כ עור הבשר, ואמנם הפסיק בטהרה בשחין מורד אבל קמ"ל מתני' דגם צרבת חשיבא הפסק טהרה בכה"ג, ועפ"ז אפשר ליישב מ"ש הר"ש דצרבת היינו טומאה, דהיינו לראב"י, וניחא בזה דאף לראב"י הי' האמצע טהרה, ושפיר קאמר תחלתו וסופו טמא, משא"כ למש"כ נמצא דלראב"י כולו טמא, מיהו לשון הר"ש סתום בזה, ואי מיירי במורד לא הו"ל לפרושי מדרשא דתו"כ כלל, ועי' להלן], ולפ"ז בפ"ט הדר ב' ומפרש ההיא דתו"כ דיראה בתחלה, וע"כ לפרושי מתני' במורדין, ולכך טהור לגמרי לרבנן, וצרבת היינו טומאה, דלכל הפחות יראה בתחלה, ואפשר שזה הוסיף הר"ש לבתר ההיא דפ"ט, וראיתי בספר מרן זללה"ה ס"ז סק"ב שהגיה בפר"ש דההיא דתו"כ כתב כטעם לדברי חכמים דמטהרי בהפסיקה טהרה בינתיים, וזה יתכן לפמש"כ ס"ק דמהאי קראי ילפינן לי', דאל"כ אין זה טעם לחזרו וחיו, וכן לנעשו קרחת.

אבל מרן זללה"ה נקט שם דהר"ש מפרש מתני' דחכמים מטהרין היינו יראה בתחלה, כדפר"ש לההיא דתו"כ בפ"ט מ"ב, וטעמייהו דרבנן לאו משום דחשיב נגע טהור ע"י שהי' במורד ובראש, אלא דזמן הטהרה

מפסיק מטומאתו הקודמת, והיינו דמייתי עלה קרא דתקדום שחין לשאת, דדין הנגע מתחיל אחר השחין, אבל הדבר קשה לאפוקי מתני' מפשטה דהפסק בטהרה גורם שיהא נגע טהור דומיא דרישא, ואילו לרבנן בתראי אפי' בשחין שנעשה עור הבשר קתני בתוספתא יראה בתחלה, וע"כ דהשינוי מנגע לנגע לחוד גורם שיראה בתחלה, ומתני' דנקטה פלוגתתם בהפסק בטהרה ע"כ הטעם משום רבנן דמטהרי לגמרי, ובפרט שבתוספתא קתני בדברי ת"ק טהור, וכ"מ ברא"ש דפלוגתתם בדין הרישא, וכ"ד הרמב"ם, וטעמי' דהר"ש בפ"ט כבר נתבאר דמפרש ששייך שיקדום השאת לשחין ולא יהא הפסק דמורד בינתיים, ובכה"ג מסתבר לי' דאין חכמים מטהרין הנגע לגמרי, ומסתבר לפרושי קרא רק לענין זה דלא חשיב המשך אחד מקודם השחין, וכמו משחין לעור הבשר דג"כ יראה בתחלה, [ומרן זללה"ה שם סק"ב נקט דלעולם מורד בינתיים וכ' ע"ד הר"ש דאינו מובן כו' וסיים ואפשר דלאו דוקא, ולכן הוצרך לפרש כמו שפי', ובסוסק"ג הזכיר דאפשר דדעת הר"ש כהר"מ דמשכח"ל צרבת בלא מורד בינתיים], אבל במתני' מודה הר"ש דחכמים מטהרין לגמרי מפני שהפסיק בטהרה, מיהו יתכן דגם דברי רבנן בתראי נכללו בהאי לישנא, וכמש"כ סק"א.

נמצינו למידין לדעת הר"ש דבהפסיק בטהרה ג' מחלוקות בדבר, דת"ק מטהר לגמרי כדין נולד בטהרה, וראב"י ורבנן בתראי סברי דכיון שנולד בטומאה שייכא ב' טומאה ואינו מתמעט מכי יהי', ונחלקו בנגע שנשתנה שמו אם נמשכת טומאה קמייתא, ואפי' בלא הפסיק בטהרה, כגון משחין לעור הבשר, ונראה דת"ק כרבנן ס"ל, דראב"י מקראי יליף לה, כמש"כ סק"א.

ג. **גרסת** התו"כ לפנינו כיצד הי' בעור הבשר עד שלא נעשה שחין והיה ראב"י מטמא וחכמים מטהרין, ועיקרה לאשמועינן

דמורה ראב"י בנולד בטהרה שהוא טהור, והיינו כיצד דנוולד בעור הבשר ולא בשחין, [ודברי הח"ח ז"ל צ"ע], מיהו הר"ש והראב"ד העתיקו עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין, וכן צ"ל לפנינו ונשמטו הדומות, והגרסא ונעשה שחין וחי, לומר שנעשה צרבת דהיינו מחית השחין, ולפי"ז מפורש דמיירי בהי' מורד בינתיים, וכ"פ הראב"ד, אבל הר"ש ל"ג וחי, ולכן פי' בלא נעשה מורד וכמשנ"ת לעיל.

והגר"א בא"ר ובסוף המס' הגיה דבמתני' נמי מתפרש וחי שנעשו צרבת, וצ"ל עד שלא נעשו ונעשו וחי, אבל הלשון אינו דומה לההיא דתו"כ והתוספתא דבעור הבשר שייך לומר שלא נעשה שחין ואחר שנעשה חי, אבל לא אמרי' השחין עד שלא נעשה ונעשה והלך לו, דא"כ לא נעשה בשחין ולא נשאר בשחין, ואמנם האמת דוחי' היינו שנשאר מן השחין ורק נרפא מעט, אבל אין זה מיושב לשנות כן, וטפי הול"ל עד שלא נעשו ונעשו מורדין וחי, ועוד דעור הבשר שחיה שייך לשנות על כונת צרבת, אבל השחין שחי' היינו שנעשה צלקת כדתנן פ"ט מ"ב, ויש לדחוק דניחא לי' לשנויי בגונא דרישא, וכי היכי דתני בראש ובזקן, ולכך לא תנא בעור הבשר עד שלא נעשה כו'.

מיהו פשטא דמתני' דתנתי קתני בין שנעשה שחין ובין שחזר לעור הבשר, ואשמועינן דחכמים מטהרין מפני שנטהר בינתיים אע"פ שלא נשתנה לסוג נגע אחר, ובאמת לא קתני הכא בשחין ובמכוה אלא השחין והמכוה ומתפרש דמיירי בדין נגע השחין והמכוה שנולדה הבהרת קודם שנעשה צרבת, וממילא מובן דהיינו קודם שנעשו מורדין כדקתני רישא, ואחר שנולד הנגע נעשו צרבת והיינו נגע דשחין ומכוה, ובדין הוא דליתני עד שלא היו בעור הבשר, אלא משום דבעי למיתני נמי וחי, לכך שנה בלשון שמתאים לראש וזקן ולרישא דמתני'.

ולפי מה שנסתפקנו לעיל סק"א אי רבנן בתראי מודו בחזר לעור הבשר, ונימא דמתני' כיילא להו בוחכמים מטהרין, אפשר דדוקא בכה"ג שנעשו צרבת ואח"כ חי וקתני מטהרין, ולדידהו היינו ממאי דמטמא ראב"י, דכיון שנעשה נגע שחין באמצע, הר"ז כהסגירו בשחין ונעשה עור הבשר דג"כ יראה בתחלה, אבל אם לא הי' שם נגע אחר בינתיים, י"ל דומן הטהרה אינו מפסיק, כי היכי דאינו מפסיק בעיקר הנגע לחשבו נגע טהור, ונגע אחר גרע שיש כאן טומאה בשם אחר, ונפ"מ בשחין ומורד ושחין דמודו דטמא, ויש ליישב בזה הא דלא קתני בעור הבשר ונקמט וחזר ונתגלה, דכיון דמתני' כיילא נמי רבנן דתוספתא, ולדידהו בכה"ג טמא מש"ה לא קתני לה, אבל לת"ק דתוספתא אף בכה"ג טהור, דכל שהפסיק בטהרה באופן שאילו נולד בכה"ג הי' טהור, ס"ל דטהור לגמרי, וכ"מ ברמב"ם פ"ה שהעתיק מתני' בתחלתו וסופו עור הבשר, ואין נראה לומר דקמט גרע שאינו משנה בנגע עצמו כלום משא"כ שחין ושער, וכמו שכתבנו לעיל ס"א סק בחיפה אחד מצדדיו בשיש, דהתם אפי' נולד בכה"ג והסיר השיש יראה בתחלה, אבל קמט וביה"ס טהרה גמורה היא, והסרת הקמט הוא שינוי בגוף ולא סילוק דבר חיצוני, מיהו צ"ע בנולד הנגע וחיפהו דנעשה ביה"ס וחזר וסילק החיפוי אם נטהר, ואפשר דאם ביטלו לעולם שפיר נטהר, אע"פ שאח"כ חזר וסילקו, (ועי' פי' מהר"ם הנדמ"ח? מ"ש ע"ד הר"ש פי"ג מ"א בזה), ולק' סק"ה ביארנו עוד בכ"ז ועי"ש.

בבהגר"א על התוספתא סופ"ב וסופ"ג כתב דרבנן בתראי דאמרי יראה בתחלה סברי דאף בנולדה הבהרת בזמן שהי' שחין המורד ונעשה צרבת וכן בעכו"ם ונתגייר יראה בתחלה, כי דוחק לחלק דמחמת שהי' טמא בתחלה מטמא גם אחר שהפסיק בטהרה, ומשמע דלראב"י ניחא דכיון שהכל כטומאה

השחין אפי' חזר לעור הבשר הר"ז כנגע שנולד בשחין לרבנן, ול"ד להלכה בתוך שבוע וחזרה דהרי היא כמו שהיתה, דלא חל עלי' דין נגע טהור, ולא נתחדש בהסגר אלא דמאורעות הנגע לנתמעט ופשה וס"ט בתוך שבוע אינן מוחלטות, אבל דבר חיצוני שמבטל מינ' שם נגע, אינו תלוי בדיני הסגר, והרי אילו נולד ש"ל בשחין בתוך שבוע ודאי חשיב כש"ל שקדם לבהרת, [מיהו גם בהלכה הבהרת הדין כן], הגע עצמך בקצץ הבהרת מתוך השחין הרי קצץ בהרת טהורה, וכיון דודאי פקע ההסגר כדין קוצץ בהרתו בהסגר, ה"ה דקודם שקצץ פקע ההסגר, וכן מצינו בר"ש סופי"א מהתוספתא דמוסגר שצבעו או שמכרו לגוי פקע ההסגר לרבנן, ובאמת דנעשה שחין יש לדמות לקצץ הבגד, כיון שהמקום אינו ראוי לנגע, ואפי' נעשה שחין כשהלכה בתוך שבוע מסתבר דפקע ההסגר, וכשתחזור בסוף שבוע תראה בתחלה, אם חזרה כשכבר הלך השחין, ועי' לק' ס"ק י"ג בשם הרמב"ן.

ולפ"ז הא דקתני בתוספתא שבר"ש פ"ט מ"ב דהסגירו בעור הבשר ובסוף שבוע נעשה שחין יראה בתחלה, אתיא כרבנן בתראי דסברי יראה בתחלה, [וכ"כ הר"ש שם דאתיא כרבנן דיראה בתחלה, אלא דהתם לאפוקי מראב"י כ"כ], וכ"כ הגר"א בביאור התוספתא דאתיא כרבנן בתראי, ומבואר דלרבנן דטהור לגמרי אף בתוך שבוע נטהר, וצ"ע ברמב"ם פ' ה' שהעתיק התוספתא הזו אע"פ שפסק כרבנן דטהור לגמרי, וכבר תמה בזה מרן זללה"ה ס"ז סק"ד [מיהו עי' להלן דאין דעתו ז"ל כמש"כ, דבחזר לעור הבשר ל"ק ל'], וכתב דאפשר דמשכח"ל שיהא שחין מעור הבשר בלא טהרת מורד בינתיים, ובדעת הר"ש כתבנו כן לעיל סק"ב עי"ש, ולפ"ז ע"כ מתני' דפ"ק מ"ו שאני, דלענין ש"פ מיקרי אותו נגע, אבל בנעשה כולו שחין טהור, ועמש"כ ס"ד סק"ז בזה, ויתבאר לק' סק"ה בס"ד, [שור' שגם מרן זללה"ה כ"כ בס"ג ס"ק ט"ו

אחת שפיר מהני שלא יחשב נגע טהור, ולא נתפרשה כונתו ז"ל דהא ראב"י נמי מודה שאם רואהו כהן בשעה שהשחין מורד מטהרו, כדקתני שתחלתו וסופן טמא אבל אמצעו טהור, וכ"כ בא"ר ומ"מ מהני מה שהי' טמא מתחלתו אפי' לענין פשיון, וא"כ אין יתרון בדראב"י דנימא דטעמו שהכל טומאה אחת דהא עכ"פ טהרה מפסקת בינתיים, ורבנן בתראי סברי בזה כראב"י דכיון שנולד בטומאה חשיב נגע הראוי ליטמא, אבל כיון שהפסיק בטהרה, לא גרע מנעשה נגע אחר ויראה בתחלה, וכדקתני נמי בשחין ונעשה עור הבשר ובבגד שעשאו שתי דיראה בתחלה אע"פ שלא נפסקה בטהרה בינתיים, ומאי קו' אם אמרי' דזמן טהרה מפסיק כנגע אחר, ואם נימא כמו שצדדנו דרק בנעשה נגע אחר פליגי, א"כ אין ללמוד כלל מדבריהם לדין נולד בטהרה, דס"ל לגמרי כראב"י, אלא דבנשתנה מנגע לנגע יראה בתחלה, וכבר כתב מרן זללה"ה בס"ג ס"ק ט"ו דיש לחלק דלא חשיב נגע טמא לענין פשיון אבל מהני תחלתו שלא יחשב נגע טהור, וצ"ע.

ד. בדין נעשה שחין בתוך שבוע, לרבנן דטהור לגמרי, מסתברא דפקע ההסגר, כדין קוצץ בהרתו בתוך ההסגר שכ' מרן זללה"ה ס"ח סק"י ועי' ס"א סק"ג וכ"מ בתו"כ דימים שקלף את נגעו טהור, ולק' ס"ח סק"ו נתבאר דברי התו"כ כד' הראב"ד בתו"כ שם, וכ"מ ברמב"ן חולין ח' א', וכדתנן בגד מוסגר שנתערב באחרים כולן טהורין והיינו אף בתוך שבוע, וכן בגד שקצצו ושמכרו לגוי וצבעו, ואין נראה לחלק משום דבהני נשתנה כל הבגד ולא רק מקום הנגע, וכ"מ בתוספתא פ"ג ה"ו דמצורע מוסגר שמל והשאיר בבהרתו ח"ג ובסוף שבוע הרי היא כסלע יראה בתחלה, [והא דנקט בסוף שבוע לישנא בעלמא הוא דבאותו זמן היה חשיב כפשיון אילו לא מל, שור' דמרן זללה"ה על ברייתא זו קאין], וה"נ בנגע שבשחין טהור, וכשילך

דהתוספתא דלא כרבנן, אבל דעתו ז"ל דלא פקע ההסגר, אלא דכיון שבסוף השבוע חזינו שהוא שחין נחתנין לידע דהי' מורד, אבל בחזר לעור הבשר טמא, עי"ש ועמש"כ לק' סק"ח בכ"ז].

אבל לראב"י מבואר בר"ש פ"ט מ"ב דלא יראה בתחלה, ומשמעות התוספתא דאף לרבנן רק מפני שנשתנה לשחין או לעור הבשר יראה בתחלה, אבל אם בסוף שבוע חזר לעור הבשר הרי היא כמו שהיתה, [ואמנם הר"ש מפרש לה בלא נטהר במורד בינתיים, אבל דברנו לפי הגר"א, והיינו דנעשה מורד בינתיים], וכ"כ הר"ש פ"ז מ"א דלראב"י חשיב פשיון אם גדל יותר ממה שהי' בעור הבשר, והיינו בהסגרו או בהחליטו בעור הבשר, ומבואר מזה דאע"פ שהי' טהור בינתיים מהני הסגר, ואמנם לדידהו אין לדמות שחין לקצץ, דהא מכח הוייתו קודם השחין חוזר ומטמא או יראה בתחלה, אבל צ"ב גדר הדברים מה דינו בזמן השחין בלא כהן, ואחר שטהרו וחזר, ויתבאר להלן בס"ד.

ונראה פשוט דאף לראב"י אם טהרו כהן בשעה שהי' מורד וחזר לעור הבשר או לצרבת אינו חוזר לטומאתו עד שיטמאנו כהן, מיהו יש להסתפק לראב"י אם מכח הס"ט הראשונים חוזר הכהן ומטמא אותו, או דינו כלאחר הפטור, וצריך פשיון חדש משעת הפטור, וכן אם הש"ל שנשאר מקודם חוזר ומטמא, ולכא' נראה דשחין המורד אינו סימן טהרה כש"ש בנתק, וכפריחה בכולו, אלא דינא הוא שאין הנגע מטמא אלא בעור, וכיון דלראב"י נשאר בו דינו דקודם השחין לענין דלא חשיב פשיון בתחלה, בין בסוף שבוע בין לאחר החלט, [נדלית לן לפרושי טמא דקאמר ראב"י רק בהעלו שער תוך הסגר ונקרחו], ה"ה דהסימני טומאה חוזרין ומטמאין אותו, דהשחין רק הפסיק שלא ידונו בו דיני טומאה], ועי' שיטת מהר"ם פ"ח מ"א דכל פורח כשחזרו בו ר"א חוזר ומטמא מפני

הש"ל והפשיון שהיו בו תחלה], וראי' לזה מדקתני ראב"י מטמא וחכ"א יראה בתחלה, ולא משמע דמיירי בתוך שבוע, ואם איתא דלראב"י דינו כלאחר הפטור ולרבנן יראה בתחלה, א"כ רבנן מחמרי טפי, דהא לא קתני כגון שפשה, ועכ"פ פשטות הלשון משמע דלרבנן טמא מחמת טומאה קמייתא, ונהי דצריך כהן לטמאותו, אבל כיון דמטמאו מכח פשיון וש"ל הקודם שפיר נקט טמא, ועדיין צ"ע.

והר"ש כתב דנפ"מ אם פשתה השתא דלראב"י טמא ולרבנן יסגיר, ואי מיירי בסוף שבוע ניחא דלא הזכיר ש"ל ד"ל שנולד השתא ולכו"ע טמא, אבל אי מיירי בהחליטו ונטהר בינתיים, א"כ ל"ל שפשתה השתא הרי בפשוטו הס"ט קיימים, והול"ל דלראב"י חוזר ומטמאו ולרבנן יסגיר, ושמא ניחא ל' למנקט נפ"מ זו שכוללת אחר הסגר והחלט ואחר הפטור, ועוד דסימני טומאה דמעיקרא במחיה אף לרבנן טמא, וש"ל אינו מטמא בקרחת, ואפשר דש"ל נמי מטמא דלא חשיב ש"פ, כן דדק מרן זללה"ה ס"ג ס"ק ט"ו מדברי הר"ש הללו, אלא דמהר"ם כתב דחשיב ש"פ הובא בתוי"ט פ"ק מ"ה, ועמש"כ בזה לק' סק"ה, ומרן זללה"ה בס"ז סק"א נקט בדעת הר"ש דרך בדין תוך הסגר פליגי, אבל אחר החלט נטהר לגמרי ויראה בתחלה אף לראב"י, וצ"ע דלמה יראה בתחלה, לכל הפחות דינו כלאחפ"פ, ועוד דשפיר נקט הר"ש בפ"ט נפ"מ דהסגר כדקתני בתוספתא סופ"ג ודכוותה פי' בתו"כ, ולא הו"ל לפרושי בהיו בו ס"ט והחליטו ונשארו, כיון דאיכא נפ"מ בכל נגע כשהסגירו.

ואף אם לא טהרו הכהן כשנעשה מורד נמי נראה דצריך לחזור ולטמאותו, ונעשה מורד חשיב הלך הנגע טפי מהלכו להם ס"ט, ואמנם לא הוי ממש כהלכה וחזרה דהתם יראה בתחלה, והכא בעינן לתחלתו שנולד בעור הבשר, מ"מ אינו בדין נגע כלל בשעת

אותו נגע ממש, אלא שדינו משתנה לפי המקום, ול"ד לבגד שעשאו שתי].

מיהו אם בסוף שבוע ה' שחין המורד וטהרו הכהן, נראה דחזור ומסגיר, ואינו בדין טהור מתוך הסגר, דכיון שבסוף שבוע אין נגע, פקע ההסגר, ואם הוא בסוף ש"ר, יראה בתחלה, ובסוף ש"ש חוזר ומסגיר שבוע, דהסגר דש"ר לא פקע, וצ"ע בזה, דאפשר דאף בסוף ש"ש יראה בתחלה, דכיון שאינו חוזר לדין מוסגר עד שיסגירו הכהן, אם באנו לחשבו כסוף ש"ר, הרי הוא צריך לישאר בדין מוסגר, דבפשוטו הסגר ראשון נמשך עד הסגר שני, וכיון דהסגר שני בטל, ולסגר ראשון אינו חוזר, א"כ יראה בתחלה, ומרווחא בזה דאף בנעשה אח"כ צרבת שחין יסגיר, אע"פ שאין בשחין אלא שבוע אחד, מיהו בלא"ה מסתבר כן כיון שעדיין ה' טעון הסגר.

ובי"ז לראב"י אבל לרבנן בתראי כל שנשתנה לדין נגע אחר יראה בתחלה, ואפי' אחר החלט, ואין חילוק אם ה' מורד באמצע או שנשתנה משחין לעור הבשר, דכל שנשתנה שמו יראה בתחלה, מיהו יש לדון אם ש"ל שהי' בשחין מטמאו הבעור הבשר, וכן יש לדון אם חזר לשחין כגון שחין ומורד ושחין, וכבר נתבאר בזה לעיל סק"א ג' ויתבאר עוד להלן בס"ד.

ה. **בדין ש"ל שהי' בשחין** ואח"כ נעשה מקומו עור הבשר, יש להסתפק אם הש"ל מטמא את הנגע של עור הבשר, או דקרינן ב' הפכתו חברתה, כי היכי דיראה בתחלה, וספק זה הוא בין לרבנן דטהור לגמרי ובין לרבנן בתראי, דהא באופן זה שהשחין נעשה עור הבשר, לא היתה טהרה בינתים, ולכאור' נראה דהפכתו חברתה לא תלוי בדין יראה בתחלה, דסו"ס הבהרת הזו הפכתו, וכי היכי דלענין נגע טהור חשבינן ל' נגע מפני שיצירתו בטומאה, ה"נ י"ל דלענין ש"ל דינו כקודם שנראה לכהן, אבל לא כהפך ע"י נגע

הטהרה, כיון שאינו ראוי לטומאה ע"י ס"ט, משא"כ בהלכו להם ס"ט, ובאמת אף בהלכו ס"ט איצטריך קרא דפשה תפשה שנשאר בטומאתו בהלכו ס"ט וחזרו ולא טהרו כהן בינתיים, והכא ליכא קרא, וה"נ מסתברא דאם פרתה בכולו כשהי' מורד, אין לחשבו כפורח מן הטמא, ואילו בהלכו להם ס"ט ופרתה בכולו טהור כדתנן פ"ח מ"י.

ונראה דאם נולד ש"ל בשעה שי' מורד טהור, ואע"פ שאח"כ נטמאנו מכח הש"ל שהי' בו קודם השחין, מ"מ השתא אינו בדין נגע לשום דבר, וגרע מנגע קודם שהראהו לכהן, ומ"מ לא חשיב ש"פ, כיון דכשחזר ונעשה צרבת או עור הבשר, אמרי' דאותו נגע חזר ולא קרינן ב' הפכתו חברתה, וכמו בהלכה וחזרה בסוף שבוע דאם נולד ש"ל בשעה שהלכה טהור, וש"ל שקודם שהלכה לא מיקרי ש"פ, וכמשנ"ת לעיל ס"ד סק וכו' דאמור' שליט"א, ושם צדדנו לפרש גם דעת מרן זלה"ה כן, עי"ש, ואם פשה בשחין כשהי' מורד, דין הפשיון כנגע שנולד בשחין, והוא טהור.

ובדמגירי בעור הבשר ובסוף שבוע נעשה שחין, דמבואר בר"ש דלראב"י מטמא משום פשיון, נראה דאם עמד בעיניו פוטרו בשבוע ראשון, כדין שחין, דלראב"י הדין נקבע בנגע שלפנינו כאילו ה' כל הזמן במצב זה, דסוגי הנגעים הם הלכות בזמן קביעת הדין, אבל הכל נגע אחד, ומצב הגוף חשיב כפרט נוסף, כאילו נאמר דבהרת כשלג ובה ש"ל והיא בעור הבשר והיא בשבוע ראשון טעונה הסגר נוסף, אבל אם היא (במורד טהורה ואם היא) בצרבת במצב זה פוטרה, ואחר שפטרה אפי' יחזור לעור הבשר לא תהא טעונה הסגר כדין כל פטורה מתוך הסגר שאינה משמשת הסגר, [ובאמת גבי פריחה מצינו שכל נגעי עור הבשר, כחד חשיבי, וה"נ ס"ל לראב"י לגבי פשיון דחשיב

לא קתני בנהפכה הבהרת לשחין, והי' מקום לומר דבכה"ג חד נגע הוא, ולכן הביא הר"ש התוספתא דדינו שיראה בתחלה, אע"פ שהנגע לא נשתנה, רק עור הבשר הוא שחור וזיה לגמרי, ולפ"ז לא מצינו בהר"ש דחשיב ש"פ, ומרן זללה"ה שם ס"ק ט"ו דקדק מדברי הר"ש פ"ז מ"א דש"ל מטמא לכו"ע, מדנקט רק נפ"מ דפשוין, ועי' בזה לעיל סק"ד.

ויש ללמוד מדברי מהר"ם, דמשמע דמפרש למתני' גם בנגע כגריס במקום השחין, דאם הלך השחין בסוף שבוע טמא כדתנן במ"ו, ואע"פ שהי' מורד בינתיים, דהא במתני' קתני נמי שחין והיינו מורד כדפר"ש, מיהו לפמ"ש סק"א דכל צרבת שחין הי' מורד קודם לכן, א"כ גם בתוספתא דקתני יראה בתחלה מבואר דלא נטהר ע"י שהי' מורד, ומשמע שאילו חזר לעור הבשר הי' טמא, וע"כ דאתיא כרבנן בתראי דאמרי יראה בתחלה, וכמש"כ סק"ד, ואם נימא דבתוך שבוע אף לרבנן דמטהרין לגמרי אין שחין מפסיד, אתיא שפיר ככו"ע, ודלא כראב"י, ודברי מהר"ם יתפרשו לפ"ז דלכל הפחות הי' דינו שיראה בתחלה, וכ"ש דניחא מתני' לרבנן דמטהרי לגמרי.

מיהו כבר כתב מרן זללה"ה שם ס"ק ט"ז דמתני' אתיא שפיר אף לראב"י דהשער שבשחין אינו מטמא את עור הבשר לכו"ע, וכן יש לפרש בדברי הר"ש והרא"ש, ואמנם התוספתא שהביאו דלא כותי' וכמ"ש הר"ש בפ"ט מ"ב, ע"כ אנו צריכין לדחוק דלראי' בעלמא מייתו לה דנתחלץ ג"כ חשיב כנגע אחר וכמש"כ לעיל, ולענין שלא יצטרפו הא מודה בזה ראב"י.

ולכאוי הי' נראה להאמור דממתני' אין ראי' לדין נעשה מורד באמצע שבוע וחזר לעור הבשר אם טמא לרבנן דמטהרי לגמרי, דמתני' לא מיירי בהי' כל הנגע בשחין אלא מקום הש"ל, אבל אם הי' כל הנגע בשחין

אחר, מיהו י"ל דשער שהפך וטמאוהו ובטלה טומאתו, שוב אינו ס"ט, דזהו כללא דש"פ, דשער שכבר הלבין ונטהר, אינו מהווה סימן, דאין טהרת הנגע מחייבת שיחזור וישחיר, אבל באמת ל"ד, דנהי דטהרנוהו מנגע קמא לא לגמרי טהרנוהו אלא שצריך הסגר, והו"ל כנגע בתחלה, והכי מסתברא דהנגע שמכחו מטמאין לי', הוא זה שהפך את השער ללבן.

והר"ש והרא"ש בפ"ק מ"ה פ"י בטעמא דנסמך השחין כו', משום דנגע השחין דינו שיראה בתחלה, ואם כונתם לפרש שהנגע כולו או כגריס נהפך לשחין [והיינו צרבת שחין דהא קתני מחית השחין ופר"ש והרא"ש דהיינו שעשאו קרום כקליפת השום], יש להוכיח מזה דחשיב ש"פ, דאל"כ מאי להקל הוא כשנעשה שחין, הרי יש בו ש"ל, ויטמאנו הכהן מדין ש"ל, א"ו ע"י שנעשה שחין ודינו שיראה בתחלה, שוב אין הש"ל מטמאו, וכנראה דברי מהר"ם שבתוי"ט באו לבאר דברי הר"ש האלו, דהיינו להקל.

אבל באמת דבריהם ז"ל צ"ב, דהא מתני' מתפרשת בהדיא שהשחין רק הקיף את השער או נסמך או חלקן, [וכ"מ בר"ש בהדיא שם], אבל אין כאן נגע שחין בשיעור כגריס וכו' ש"ל, אלא דכיון דהנגע בעור הבשר והש"ל שחין אינו מטמא, דכי היכי דאין הנגע פושה לתוכן ואינן מצטרפין בנגעי עור הבשר ה"ה שאין ש"ל שבהם מטמא, ואם כונת הר"ש והרא"ש לומר דאין מצטרפין, הו"ל לאתויי מתני' דסופ"ו דמחית השחין והמכוה אין מצטרפין בנגעים ואין הנגע פושה לתוכן, וצ"ל דניחא להו לאתויי ברייתא דמפרשא בהדיא פרט זה דחשיבי שני נגעים, ולא להאריך במתני' דסופ"ו, ודוחק, וכבר ביאר בכ"ז מרן זללה"ה בס"ג ס"ק ט"ז ושם נקט בדעת הר"ש דמיירי באין בשחין כגריס, ולפ"ז אין ראי' מדבריהם לדיני' דמהר"ם, די"ל דלא חשיב ש"פ, מיהו בסוה"ד צידד להשוות הר"ש לדעת מהר"ם ע"ש, ואפשר דבמתני' דסופ"ו

המורד, י"ל דה"י טהור, [ואף ההסגר הי' פוקע], וכמש"כ סק"ד, ודברי מהר"ם אזלי לרבנן בתראי וכמשנ"ת, מיהו אכתי יש להקשות כיון דהש"ל בתוך השחין הרי באותה שעה נטהר הש"ל, והו"ל ש"פ, והיכי תנן במ"ו דהלכו להן טמא, וי"ל דמ"מ לא קרינן ב' הפכתו חברתה, כמו בהלכה וחזרה ונשאר השער דטמא, אע"פ שבשעה שהלכה אין על המקום דין נגע, דאילו נולד ש"ל באותה שעה אינו מטמא, [כמש"כ אאמו"ר שליט"א ס סק ועמש"כ ס"ד סק"ז], ומ"מ כשחזרה אמרי' דהיא היא שהפכתו, ואף בה' שחין בינתיים, לא אמרי' דנגע חדש הוא.

ברם אכתי קשה אי מיירי שהשחין שנכנס בבהרת נשארה בו הבהרת וכשהלך נשארה הבהרת במקומה, א"כ החלק הזה של הנגע טהור הוא כדין נולד בטהרה, ואינו מצטרף ואין ש"ל שבו מטמא, ונראה שמה הוכיח מרן זללה"ה דבתוך שבוע אין שחין המורד מפסיק, אבל מרן זללה"ה לשיטתו דאין לנו ענין בנעשה תוך שבוע כלל, וכדמשמע דבריו ז"ל בס"ג ס"ק י"ב דאפי' נולד הש"ל בשעה שהלכה הבהרת, חשיב בהרת קדמה, [ואמנם אם בסוף שבוע נשתנה כגון שנעשה צרבת אף לדעתו ז"ל יש חילוק דאם הי' מורד באמצע השבוע, הוי נגע טהור לרבנן, ואם נשתנה בלא מורד כגון משחין לעור הבשר אינו טהור, וש"מ דנחתין למידק מה אירע בתוך שבוע, היינו דוקא כשנשתנה אבל בחזר לכמות שהי', חזר דינו כלא הלך כלל, ועמש"כ ס"ד סק"ז דיש לשאול בנוולד ש"ל בבהרת ובסוף שבוע הי' שם מחי' לר"ש מאי, דזהו אופן שחזר לדינן], אבל אם נימא דבנוולד ש"ל כשהלכה הבהרת טהור, וה"ה כשהי' מורד, לא מסתבר לטמא הנגע כשהלך השחין, לרבנן דהפסק מורד מטהר, וצ"ל דמתני' סתמא קתני, ומתפרשא לראב"י ולרבנן בתראי אף בנשאר הנגע שבשחין, ולרבנן דמטהרי מתפרש שהשחין ביטל את הנגע, וכשהלך

השחין חזר הנגע למקומו, וקמ"ל בהני דאע"פ שאינם ראויין לנגע הם מפסיקין בין הנגע והש"ל, ומבטלין את המחי', וחולקין את הפשיון, וכ"ש כשיש בשר חי בינתיים שהוא חולק ומפסיק, ועוד דהו"ל מחי', ונקט הני שאינן מטמאין משום מחי', ועכ"פ לא נחת התנא לדין הבהרת שחזרה במקומן, אלא לדין הש"ל והמחי' והפשיון, ומתפרשא כגון שהבהרת טמאה, ולכל חד כדאית ל'.

ועדיין אין הדברים מחזורין דאם נימא דנגע שבשחין אפי' בתוך שבוע נטהר לרבנן, אפי' אם נפרש שבא נגע אחר שהלך השחין, אכתי אינו בדין הלכה וחזרה, דהנגע שהי' בזמן השחין נטהר וכאילו נקצץ דמי, ובנקצץ הנגע ממקום השער בתוך שבוע, אפי' חזר נגע לשם, מסתברא דחשיב נגע אחר, למאי דנקטינן שבקצץ בהרתו פקע ההסגר, וזה מוכיח שאפי' חזרה בסוף שבוע כמו שהיתה, תראה בתחלה, ואם נימא דבקצץ חלק מהבהרת ונעשה מקומו צלקת וחזר הנגע ופשה על מקום זה לא חשיב פשיון, דאמרי' שחזר הנגע למקומו, יתיישב נמי דלא חשיב נגע אחר לגבי ש"פ, אבל לפ"ז הדין נותן דקצץ בהרתו לא פקע ההסגר, דעדיין אפשר שיחזור בסוף שבוע, כמו בהלכה וחזרה, ואף כשא"א שיתרפא במשך שבוע לא פקע ההסגר, [כדמסתברא דלראב"י שאין טהרת שחין מפסקת כלל, ומ"מ הדין נמשך לענין פשיון, דלא פקע ההסגר בנעשה שחין], כיון ששייכא ב' רפואה מעצמו במשך הזמן, וכל כה"ג סוף שבוע קובע, [ועוד דדין מוסגר נמשך אפי' טובא עד שיראנו כהן], וכההיא דפ"ט מ"ג שמא יוולד לו שחין אחר חוצה לו, דסגי בצד רחוק בעולם, [מיהו התם יש לפרש דההסגר קובע בו דין פשיון, לענין אם יוולד לו שחין במשך הזמן אחר הפטור, אבל בראב"ד על תו"כ כתב דשמא תוולד לו מכוה לא אמרי' כיון שתלוי' במעשה, משא"כ שחין דיכול לקדוח מעצמו, ונראה כונתו, דהיינו קדח],

וש"מ דבעינן דבר שיכול ליולד מעצמו, ולא סגי בקביעות דין לגבי אם יארע ועי' לק' ס"ק ט"ו], ואין הדברים נראין דאפי' נימא דלא פקע הסגר בתוך שבוע כ"ז שהאדם ראוי לטומאה, ול"ד לבגד שקצצו ושנתערב ושמכרו לגוי וצבעו דכולו פקע, מ"מ הנגע שחזר בסוף שבוע יראה בתחלה, דהא התוספתא דמל חצי גריס ובסוף שבוע הרי היא כסלע מתפרשת אפי' בנתרפא מקום המילה, ואמנם יש לחלק דהמילה קטע אצבעו דמי, ונימא דבזה באמת פקע לגמרי כיון דלא שייכא רפואה, וכשחזר למקום המילה אינו המקום שהי' תחלה כלל, מ"מ צריך ראי' לומר דנגע שנקצץ נשאר בו דין הלכה וחזרה, דרק בפעולות שהנגע עושה מעצמו אמרי' שנסתתר בפנימיות הגוף וחזר, אבל בפעולה חיצונית שנקצץ, אינו אותו שחזר, והדרא קו' לדוכתה דבש"ל כה"ג בדין הוא שיטהר, [מיהו עי' לק' ס סק"ז בדין תוך הנגע שהלך וחזר], ובלא"ה דוחק לאוקומה שהלך הנגע שעם השחין ואח"כ חזר נגע אחר, דסתמא דמילתא אינו כן, וכן בסיפא דהשחין חולק בין האום לפשיון, מתפרש שלא נתחדש פשיון חדש במקום השחין אחר שהלך לו, דא"כ היינו נולד לו פשיון, (ואין מקור לחדש חילוקים בין אם כל הנגע שחין, לבין אם תוך הנגע נעשה שחין והי' תחלתו וסופו בהרת, דנימא דבזה לכו"ע טמא, דניכר שזה חלק מהנגע, דמנ"ל לומר כן, ועוד דבדינא דפשיון מיירי בצד הנגע, ואפ"ה טמא).

והאמור ע"כ לאוקומי מתני' כרבנן בתראי וכראב"י, דלרבנן דמטהרי לגמרי אין לכולל בדין הסגר דגם אם אירע דבר חיצוני שמבטל שם נגע הרי הוא כמו שהי', דסו"ס בזמן השחין וגידול השער נטהר הנגע לגמרי, ואם בסוף שבוע נשאר מורד או שנעשה צרבת, תו לא מטמא כלל, ולית לן לחדש דבחזר לעור הבשר טמא, אבל לרבנן בתראי שפיר יש לחלק דכיון שלא נטהר לגמרי הנגע, אע"פ שבשעה שהי' מורד הי'

טהור, מ"מ הנגע נשאר בדין נגע, לכשיתרפא העור, וכמו לראב"י דג"כ הוה טהור באותה שעה וכמשנ"ת לעיל סק"ד, ולכן בסוף שבוע חזר לדינו כמו שהי', וכדמשמע התוספתא דרק מפני שנעשה שחין או משחין עור הבשר יראה בתחלה, אבל חזר לכמות שהי' טמא, ואפשר נמי דלדידהו אין זמן הטהרה מפסיק שיראה בתחלה, ורק מפני שנשתנה לדין נגע אחר יראה בתחלה, דלא הי' להם לשנות דבריהם רק באופן שיש גם חסרון שנשתנה הנגע, דבזה אפי' בלא הפסק טהרה באמצע יראה בתחלה, כגון משחין לעור הבשר, וטפי הו"ל לאשמועינן בנעשו שחין וחיו, ולפ"ז מיושב טפי דלא מצינו לדידהו שזמן הטהרה מבטל דין הנגע, ובזה מודו לראב"י דחשבינן זמן הטהרה כמאן דלית', דמקום הנגע אינו ראוי אבל הנגע נשאר בדינו, ומיושב בזה הא דקתני ונעשו צרבת וחיו, דאילו לא נעשו צרבת בינתיים, הי' טמא לרבנן בתראי, אבל כיון שנעשו צרבת, נקבע בהם דין שחין, ויראה בתחלה, [דהא לא מיירי בתוך שבוע], ואח"כ שחיו הו"ל כמשחין לעור הבשר, ומיושב בזה הא דלא קתני בגלוי ונקמט ונגלה, דלרבנן בתראי טמא כיון שחזר לעור הבשר, ולפ"ז שנויים דברי רבנן בתראי במתני', ושפיר סתים תנא הכא בפ"ק כרבנן בתראי וכראב"י, [אע"ג דלא אתיא כת"ק דראב"י, שגם דבריו שנויים במתני' מדתנייה קודם דינא דנשתנו], וכבר נתבאר מזה לעיל סק"א ג', ומדברי הר"ש בפ"ט ג"כ נראה דבעי לאוקומי מתני' אף כחכמים דסברי יראה בתחלה, וכן מתני' דפ"ק מוקים כותייהו, וכן התו"כ, והרי בתוספתא נשנו דבריהם בשם חכמים, וגם דינא דסוף שבוע נעשה שחין הויא סתמא כותייהו, ויתכן גם דמשנת ראב"י קב ונקי וקי"ל כותי', אבל סתם רבי הדברים דקיי"ל כותי' רק בזה דחשיב נגע טמא, אבל לא במאי דסבר שהטומאה נמשכת, וא"כ נכללו דברי רבנן בתראי בדראב"י, דבהא מודו לי'

אלא דס"ל דכל שנשתנה דינו יראה בתחלה, ונלעיל סק"א ג' נסתפקנו בד"ז משום דפשטות התוספתא דפלוגתייהו דרבנן בתראי ג"כ בדין הפסיק בטהרה, ולא מחלוקת צדדית מפני שנשתנה שם הנגע, אבל אם במתני' הן הן דברי ראב"י ורבנן בתראי, א"כ גם בתוספתא יתפרש דרבנן כותי' דראב"י, ופליגי עלי' מטעם אחר, ועוד דלפמשינ"ת סק"א הכל נלמד מדרשא דתו"כ, ובהא רבנן בתראי נמי פליגי אראב"י, מיהו עדיין אין הדבר מוכרע דסו"ס הי' הפסק בטהרה ולא מסתבר לומר שנמשך דינו].

שו"ר בספר מרן זללה"ה שם ס"ק י"ז שהביא דברי הרמב"ם דהעתיק דינא דמתני' ולא ביאר דמייירי בנתהפך הנגע בתוך הסגר, וא"כ מבואר דאין הטעם מפני שבהסגר אינו נטהר לכו"ע, והרמב"ם גופי' פסק כרבנן קמאי דנטהר לגמרי, וגם העתיק התוספתא דיראה בתחלה בנעשה שחין בסוף שבוע, [ועמש"כ בזה לעיל ס"ק ב' ד], וטרח מרן זללה"ה בכמה צדדין ליישב, וע"כ דעת הרמב"ם דמתני' דפ"ק כרבנן דמטהרי לגמרי דאל"כ לא הי' פוסק כותייהו, ואפי' ניישב דלא חשיב ש"פ, אכתי' אין מיושב למה הנגע שחזר טמא, ונצטרך לומר שחזר נגע אחר, ומ"מ לענין ש"פ מייחסין הכל לאותו נגע, וכ"ז צ"ת.

מסקנת הדברים דמתני' דפ"ק קשה לאוקומה כרבנן דמטהרין לגמרי, וכן מטיין דברי הר"ש והרא"ש דאתיא כרבנן דיראה בתחלה, ולראב"י נמי מתוקמא שפיר כמשנ"ת, [מיהו דעת הרמב"ם דאתיא ככו"ע], ודין נעשה שחין מורד בתוך שבוע ובסוף שבוע חזר עור הבשר לרבנן דמטהרין, נוכל לקיים לפ"ז דטהור, ואם נימא דטמא תתייבב מתני' אליבייהו, ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ג ס"ק ט"ז י"ז וס"ז סק"א, ולרבנן דיראה בתחלה בחזר לעור הבשר ה"ה כמו שהי', [וכ"מ ברמב"ן חולין ח' א' כמש"כ ס"ק י"ג], והדברים נראין דאף שלא בתוך שבוע אם לא

נשתנה לנגע אחר, ה"ה כמו שהי', אבל בנשתנה לנגע אחר בינתיים אע"פ שחזר לכמו שהי' יראה בתחלה.

ועי' לק' ס סק"ז בדין תוך הנגע שהלך וחזר וצריך להתייבב בדבר.

ו. **דינים** העולים, א. בדין נגע שנולד במקום המטמא ואח"כ הפסיק בטהרה וחזר לטומאה מצינו ג' מחלוקות בתוספתא, ת"ק סבר דינו כנולד בטהרה וטהור לגמרי, וראב"י ורבנן סברי שלא נטהר הנגע ליחשב כנולד בטהרה, אלא דראב"י מטמא ורבנן אמרי יראה בתחלה, ופלוגתתם תתבאר להלן, - הרמב"ם פסק כת"ק דמטהר לגמרי, ודעת הר"ש והרא"ש נראה דס"ל כרבנן בתראי, [דפי' במתני' דפ"ק כותייהו, (מיהו גם הרמב"ם העתיק מתני' והתוספתא דסופ"ג), והר"ש בפ"ט פי' גם דהיינו חכמים דתו"כ], ועי' לק' ס"ק י"ג בדברי הרמב"ן חולין ח' א', ועי' בספר מרן זללה"ה ס"ג ס"ק ט"ז י"ז במשנת ראב"י קב ונקי.

ב. **נולד** הנגע בעור הבשר ונעשה שחין המורד וחזר ונעשה צרבת, דהשתא נשתנה דינו מעור הבשר לשחין, וכן בנשתנה מעור הבשר לקרחת, בזה שנינו דראב"י מטמא וחכ"א יראה בתחלה, [ועי' להלן דין ג - ז במאי מטמא ראב"י], והנה באופן זה יש שני טעמים לומר שיראה בתחלה, א' מפני שנשתנה שם הנגע מעור הבשר לדין שחין, ב' שהפסיק בטהרה בינתיים, דקודם שנעשה צרבת הי' שחין המורד, וטעם הראשון בלא"ה אמת, דאף בלא הי' הפסק טהרה בינתיים סברי רבנן דבנשתנה דינו יראה בתחלה, כגון בנשתנה משחין לעור הבשר, ולכן יש להסתפק בהפסיק בטהרה ולא נשתנה דינו מאי, ועי' לק' דין ח', [שו"ר דעדיין יש מקום לומר דרק בנשתנה בסוף שבוע חזר ומשמש הסגר, אבל לאחר החלט או פטור שוב אינה משמשת הסגר, אבל דוחק לומר דלענין זה עדיף נטהר

בינתים שישמש הסגר, דיש לדמותו לכל בהרת שנטהרה, וכיון דהתם מתפרשת התוספתא דבכל ענין יראה בתחלה ה"ה לאחר החלט ולאחרי"פ].

ג. נולד נגע כגריס בעור הבשר והסגירו ובסוף שבוע הרי הוא כשני גריסין ומקומו צרבת שחין, לראב"י טמא משום פשיון, ולרבנן בתראי יראה בתחלה ויסגיר, ולת"ק טהור שהרי ה' מורד בינתיים, וול"ד לדין ד' שחזר בסוף שבוע לכמות שהי', ועי' לעיל סק"א ב' דנראה דאין דין טהרה מפני שקדמה בהרת לשחין], וה"ה דפליגי בלא ה' מורד בינתים כגון שהסגירו בצרבת השחין ובסוף שבוע נתרפא השחין ונעשה כעור הבשר, ובד"ז ת"ק ורבנן בתראי דיראה בתחלה, ודלא כראב"י, - ועי' לעיל ס"ק דבנעשה שחין בסוף ש"ר פוטרו לראב"י, ובנעשה מורד וטהרו, אף לראב"י יראה בתחלה, ואין דינו כטהור מתוך הסגר.

ד. הסגירו בעור הבשר ובאמצע שבוע נעשה שחין המורד וחזר עור הבשר, אף לרבנן בתראי הרי הוא כמו שהי', אבל לת"ק ה' נראה דנטהר, ול"ד להלכה וחזרה אלא לקוצץ בהרתו, אבל מרן זללה"ה כתב דבהא מודו, [מיהו לטעמי' אזיל דנולד ש"ל בשעה שהלכה הבהרת ג"כ חשיב הפכתו בהרת], דאין לנו בנעשה תוך שבוע כלום, ולמש"כ אפשר דיפקע ההסגר דגרע מהלכה, והביא דעת הרמב"ם דהעתיק מתני' דפ"ק אף בהסגירו בשחין, וזה צ"ב, ועי"ש ס"ז סק"א, וצ"ע בד"ז, מיהו בדין ג' אף לדעת מרן זללה"ה טהור לגמרי לת"ק.

ה. אע"פ שנולד בטומאה מ"מ בשעה שהנגע במורד או בראש לכו"ע הרי הוא טהור, והכהן מטהרו, [ודינו כפורח מן הטהור דטמא, וצ"ע במוסגר ולע"כ], ואפי' בתוך שבוע דינו כהלכה וחזרה, ונפ"מ לש"ל שנולד באותה שעה, ולמדנו מזה דאע"פ שמאורע

חיצוני טיהר את הנגע כ"ז שאפשר שיחזור מעצמו לכמות שהי', [ואפי' לזמן מרובה], נשאר בדין מוסגר, וסוף שבוע קובע דינו כאילו ה' בו הנגע כל הזמן.

ו. החליטו בשחין ונעשה עור הבשר ועדיין הס"ט בבהרת כגון ש"ל ופשיון, לראב"י טמא, ולת"ק ורבנן בתראי יראה בתחלה, [ועי' לק' סוס"ק י"ג בדברי הרמב"ן], ויש להסתפק אם הש"ל שטימא את השחין חוזר ומטמא את עור הבשר, מי אמרי' דשחין לגבי עור הבשר כחברתה חשיב, או"ד כיון דלא נטהרה הבהרת אלא דדינה שתראה בתחלה, חשיב שפיר שהיא הפכתו ככל נגע שהפך קודם שנראה לכהן, ובתוי"ט בשם מהר"ם כתב דאינו מטמא, ובדעת הר"ש צ"ע ולרבנן בתראי נפ"מ נמי בהי' מורד באמצע, דכיון דאינו נטהר לגמרי חשיב שפיר שהבהרת הזו היא הפכתו.

ז. החליטו בעור הבשר ונעשה מורד וחזר שחין או עור הבשר, נראה דאף לראב"י דמטמא צריך הכהן לחזור ולטמאו, ואם לא טהרו מטהרו מן הראשון וחזרו ומטמאו, ובפשוטו נראה דלראב"י חוזר ומטמאו מכח הס"ט הראשונים, אפי' בש"ל ובפשיון, ולא אמרי' דכבר נטהר בינתים ודינו כלאחר הפטור ואין כאן פשיון, דלא נרפא הנגע אלא שא"א לטמאו במצב זה, מיהו אין הדבר מוכרע, ומרן זללה"ה בס"ג לא הכריע בדעת הר"ש בזה, ועי"ש בס"ז סק"א, ולאחר הפטור מטמא משום פשיון מיד לראב"י, ועמשנ"ת לעיל סק"ד בזה.

ח. נשתנה לאחר החלט או לאחר הפטור וחזר לכמות שהי', כגון צרבת שנעשה מורד וחזר צרבת, או גלוי ונקמט וחזר ונגלה, לא נתבאר אי רבנן בתראי פליגי אראב"י בזה, אף דלכא"ו הפסק בטהרה מקיל טפי מנשתנה לטומאה אחרת, מ"מ אפשר דכיון דלא נטהר הנגע עי"ז דהא לרבנן מהני

מה שנוולד בטומאה, איכא למימר דס"ל כראב"י בנדון זה, מיהו בנשתנה מעור הבשר לשחין וצרכת וחזר עור הבשר, חשיב כנעשה עור הבשר משחין, כיון שהי' בו דין נגע אחר באמצע, [ועמש"כ דין ב' ובסוה"ד שם].

ט. **נשתנה** שמו דיראה בתחלה מצינו בר"ש פי"א מ"י מהתוספתא בבגד שעשאו שתי או שתי שעשאו בגד דיראה בתחלה, ויש להסתפק מאי קסבר ראב"י בזה, די"ל דאדם שאני דחשיב הכל טומאת האדם משא"כ בגד דפנים חדשות באו לכאן, ותדע דלענין פריחה חשיבי כל סוגי הבהרות כחד, ולכן אין ללמוד ד"ז משחין, או"ד כיון דכדין בתחלה מיהא חשיב נגע לשתי או לבגד, יש ללמוד משחין דשינוי השם לא מפסיק, וכצד הראשון נראה יותר.

י. **אם** נתבטל הבגד או הבית מתורת נגעים לגמרי, כגון שנעשה פחות מגע"ג ואח"כ ארג בו גע"ג מודה ראב"י שנטהר הנגע, וכן בבית שהוציאו ממנו אועו"ע, (ומשכח"ל גם כשהיו האבנים והחוטין בכלל הטומאה, כגון שהיו תלויין ולא ארוגים, והאבנים היו כולן בכותל אחד), וכ"כ אאמו"ר שליט"א.

יא. **בדיני** הסגר מצינו דפקע הסגר תוך שבוע באופן שאין הבגד והבית ראויין לנגע כלל, כגון שקצצו או מכרו לגוי וצבעו, וכן בנתערב באחרים, דא"צ פסק כהן לטהר הבגד המוסגר שנטהר מקום הנגע, אלא מטהר כלל הבגדים], ואין ללמוד מזה לקוצץ בהרת מן הבגד והבית או מגופו, דכיון דרק הבהרת נטהרה י"ל שצריך כהן לטהר המקום ולפסוק עליו שאין כאן נגע, ובתוך שבוע אין הכהן רואהו, ומרן זללה"ה נקט דגם בזה נטהר בתוך שבוע, ולפי"ז י"ל דא"צ כהן, דדין כהן לא מצינו בתוך שבוע, ולפי"ז ה"ה [בגד שעשאו שתי תוך שבוע דנטהר מיד, ובזה פשוט טפי כיון שנשתנה גוף הבגד, וכן]

בנעשה שחין לרבנן דמטהרי לגמרי, אבל אם יכול לחזור לכמות שהי' אפי' לזמן מרובה טמא, ועי' בכ"ז לעיל סק"ד ה', ועמש"כ מהתו"כ בזה, (וכן בראב"ד על תו"כ שכ' דלא פקע ההסגר עד סוף שבועה, כתב דהבא לתוכו אינו טמא, ומבואר בהדיא שם דכוונתו מדרבנן), ועי' לק' ס"ח סק"ח נתבאר דהעיקר בכונת התו"כ שנטהר מיד, שו"ר דמבואר ברמב"ן וברגמ"ה חולין ח' א' דאף בתוך ההסגר אם נשתנה משחין למכוה בטל ההסגר, וחוזר ומסגירו משום מכוה מאמצע השבוע, ועי' לק' ס"ק י"ג.

כ"ז מש"כ בסוגיא דראב"י ורבנן ע"פ פר"ש בתוספתא דלראב"י נמשכת הטומאה, ואח"כ כתב אאמו"ר שליט"א ליישב התוספתא והתו"כ ולאוקמינהו בגונא אחריני, כדי שלא נצטרך לדחוק דהטומאה נמשכת כשהפסיק בטהרה, ואע"פ שאפשר לחלק בין נטהר הנגע שנרפא לבין נשתנה דין המקום מלדון בו טומאה, וס"ל לראב"י דאותו נגע ממש הוא ואינו צריך מבחן מחדש, דמה"ט ס"ל דאינו נגע טהור, וגם י"ל דמקרא יליף לה, לא נראה לו כ"ז, וכל שהפסיק בטהרה לא יתכן שלא יראה בתחלה.

ז. **כתב** אאמו"ר שליט"א בס"ק י"ג יש להסתפק קמט בשר חי המוקף בהרת ונתפשט אם דיינינן לי' כמח"י, מי אמרי' לא עדיף מבהרת בקמט ונתגלה שהוא טהור, או"ד לא דמי דהכא כ"ז שהי' קמט לא הוי כלל בתורת נגע, אלא כבשר בריא הוה דיינינן לי', וכשנתגלה שפיר יש לדנוו בדין מח"י, והנה בשחין ומחית השחין ומכוה ומחית המכוה ובהק, לכאור' הדבר פשוט דכשחזרו וחיו נדונין כמח"י, שהרי לא הי' בשר חי קודם לכן, וכמו בהרת שנעשית מח"י, (ועפ"ק מ"ו), והנדרן בקמט שהי' בשר חי במקומו, ולכאור' הנדרן משום דמח"י נמי צרעת נושנת היא, אבל יש לדון דבקמט דאפי' הצרעת שנראית בו לאו צרעת היא, אין סברא לומר דגם תחת העור

להעיר דפיטום שלא נתחדש כלום בנגע, אינו בדין שיצרף שני חצאי גרים לדין נגע, כמו שהמחבר שני חצאי גרים שבבגד לא נעשה נגע ע"ז, דחיבורי אדם אינם יוצרים נגע, וגם בכולו נגע יש להסתפק בזה, ואדרבה לגבי ביצור מחי' קרוב יותר דחשיב ס"ט, כגון שיש נגע כגרים על אצבעו וחזק מזה נתפשט בראש האצבע, ויש בנגע כגרים מלבד מה שנתפסם בראשו, דכיון שעל הכל יש דין נגע, ראוי שתחשב המח' מבוצרת, אבל למיהב לי' חשיבות נגע ע"י פטום יש לדון, [ומשכח"ל נמי שנצטרפו שני חצאין ע"י שנתהווה קמט ביניהם, אם נימא דקמט אינו מפסיק את הכגרים, דאפי' אם נימא דשפתו העליונה והתחתונה אינן מצטרפין, ע"י פ"ח מ"ו ולעיל ס"ו סק, י"ל דלא מצינו אלא בהנך שנפתחין ונפרדין זמ"ז, וצ"ע בזה דאפשר דחשיב שיש דבר שאינו מטמא בנגעים באמצע, דהא ביה"ס ודאי מפסיק כשלא נראה כחד].

ואפשר דבנתפסם לא חשיב חיבורי אדם, ואפי' דחק בשרו לכוון ראש האצבע ונתפסם ע"ז, דבאמת כל הנגע חיבור ויש בו כגרים, ונהי דנגע שבשני מקומות אינו מצטרף, מ"מ ל"ד לשני חצאי גריסין שדבקן, דהתם גם אחר החיבור אינן כחד, אבל הכא אין חסרון בחשיבות חיבורן, אלא דהאדם גרם לזה, דחיבורו גמור כמו בפטום ונתחכש וחזר ונתפסם, והר"ז כגלוי שנקמט וגילהו אדם לראב"י דטמא, דאין חסרון שנתהווה הגילוי ע"י אדם, דסו"ס עכשיו הנגע מגולה, וכ"כ מרן זלה"ה ס"ו ס"ק י"ז דבנתפסם טמא מפרש"י הנ"ל עי"ש.

ח. פ"ז מ"ב נשתנו מראיהן כו' כיצד להקל כו' לכאור' הול"ל היתה עזה ונעשית כהה כהה ונעשית עזה כדאמרי' בפ"ד מ"ז, ובפשוטו נראה דעיקר הכיצד בא לומר דלאו בכל שינוי שהוכחה או העז פליג, אלא דוקא כשנשתנה שמו וניכר שינוי גמור, אבל אם הי' כשלג עז ונעשה כהה ועדיין הוא

יש צרעת שאינה בדין צרעת, דמצינו רק בהרות שע"ג העור דלאו צרעת הוא, וחשיבי בהק, אבל מה"ת נחדש שתחת העור היתה צרעת, [מש"כ בהק הוא מהתו"כ בקרא דכי יהי', דאמרי' התם דבהרות הטהורות הם בכלל הפסוק דבהרות בהרות לבנות עי"ש], וכן בסברא דהא דאמרי' דמחי' צרעת נושנת היא, היינו משום דנקטינן שכח הנגע שולט בתוכו, ומדלא נתפשט ש"מ דצרעת נושנת היא, אבל בקמט אין ראי' מדלא נתפשט, ויש להשוות קמט שיש בו נגע לאין בו נגע, [מיהו קמט שבתוך הנגע שנתפשט אין הנגע פושה לתוכו, אע"פ שמתחלה לא הי' ראוי לנגע כלל, מ"מ הרי הוא בדין תוך הנגע לענין פשיון], ובפשוטו יש לדמות קמט לשחין, דמשהלך נעשה מקומו ס"ט, וכן במחי' שנכנס בתוכה שחין והלך לו, דכשהי' שחין נטהר, ומשהלך אינו מפני שחוזר לקדמותו אלא דנעשה שוב ס"ט עי"ז שאין הנגע מתפשט לתוכו, וה"ה בקמט, דנעשה עשכשיו ס"ט, והגע עצמן בנשלם לכגרים ע"י גילוי הקמט דודאי י"ל דמעכשיו הוא דנעשה ס"ט, ועי' להלן בזה, וערש"י בחומש המובא בסמוך, [ועי' לעיל ס"ו סק"ו בדין מחי' בפורח בכולן].

ורש"י בחומש פי' הפסוק וביום הראות בו בשר חי דר"ל שנתפסמו ראשי איברים ועכשיו נראה הבשר חי מבוצר, וקמ"ל קרא דטמא, ולכאור' הנדון דומה לקמט ונגלה דלא נתחדש במחי' טפי ממאי דהויא מעיקרא, אלא שהיא נראית, אבל באמת ל"ד דהשתא ע"י הפיטום נעשה הנגע שסביבה בדין נגע, וממילא גם המח' בדין מחי', ואאמו"ר שליט"א כתב דיש לקיים ד"ז מסברא, ובאמת מ"ש בס' הדר זקנים מבעלי התו' דהנגע שנתפסם דמי לקמט ונגלה, צ"ע דהא ראשי איברים חשיבי ראויין לנגע, דהנגע פושה לתוכן ומעכבין את ההופך כולו לבן, ולכן כשנתפסם ונשלם כגרים במקו"א הר"ז ככל פחות מכגרים שנשלם לכגרים, מיהו שמעתי

איצטריך למיהדר למיתנייה בלהחמיר, דכ"ש הוא דבנשתנה מקרום לשלג דחשיב להחמיר דאיכא תרתי שנעשית עזה ושנשתנית לסוג אחר, [ולפי' הגר"א צ"ל דבאמת ר"א חסמא לא פליג בכה"ג], -ומסתברא דלר"מ דקרום ביצה אב לא חשיב להקל מקרום ביצה לצמר לבן, דלאו בתר שם אב ותולדה אזלינן, ולפ"ז סיפא דבמספחת אתיא רק לבתר דמפרש ברישא דמצמר לקרום דומיא דמשלג לסיד, ומשמע דהיינו מספחת ידיד', אבל לר"מ שאת שנעשה מספחת שאת הוי להחמיר, וצ"ע בזה.

והר"ש והרא"ש פי' נעשית השאת מספחת שאת או שנעשית העזה מספחת עזה, ואם ס"ל דבנשתנית משלג לשאת דהוי סוג לבנונית אחרת לכו"ע יראה בתחלה הוה נחא, אבל אין נראה לחדש כן, דלראב"ע יש לדמותו לכל נגע דהרי הוא כמו שהי', [מיהו בתוי"ט כתב כן, וצ"ע במ"ש מפ"ק, ולע"כ], וצ"ל דלא משמע להו הלשון דהדרא קמייטא דנעשית הכשלג מספחת שאת או הכצמר מספחת עזה, וצ"ע, ומ"מ אף לפירושם עיקר מתני' לומר דבעינן שינוי גמור שנשתנה שמו וכמשנ"ת.

ומעמי' דר"ע נראה דחידוש הוא דילפינן מקרא בנגע דכל שעמד במראה נגע ה"ה כמו שהי', והתם בין להקל בין להחמיר ה"ה כמ"ש, דתכונת הנגע שיכול להשתנות במראות אלו, אבל נגעים טהורים לא חשבינן להו בתכונת נגע לשנות מראהו, וכמו שבנעשית עזה יש סברא לומר שזה מוכיח על התחדשות כח אחר בנגע, ה"ה בכל שנשתנה לסוג מראה אחר, דלבנונית שאינה נגע אינה עשוי' להשתנות לסוג אחר, [ועתו"כ ריש פרשת נגעים דמסיים עלה ת"ל כי יהי'].

ור"א חסמא סבר דכל שנחלש המראה אמרי' דאותו נגע טהור מתמעט והולך לו, אבל החמיר יראה בתחלה, ולפ"ז אפשר דאפי' הי' בתחלה כשלג ונעשה כקרום אם יחזור

בכלל שלג לכו"ע טהור, אבל הגר"א בא"ר פי' דמספחת שאת ומספחת עזה לאשמועינן דאפי' בשינוי מועט שלא נשתנה משלג לסיד ג"כ תראה בתחלה, וצ"ל לפ"ד דנקט ברישא כיצד לומר דאף מספחת דנשנה בסיפא היינו דוקא בשינוי גמור, אלא שעדיין לא הגיע לשם אחר, ולאפוקי שינוי קל דלא משתנה דינו, ואילו לשון עזה ונעשית כהה כולל כל שינוי, ודוחק, והרמב"ם בפ"ו ה"ד העתיק נשתנו מראהו בין שהעזו או שכהו, ובכיצד פי' שם שנשתנה משלג לקרום או איפכא, וכ"נ בפיה"מ דמספחת שאת ומספחת עזה היינו תולדה, ולא בשינוי מועט, וכ"מ בר"ש וברא"ש, ודברי הגר"א צ"ת.

והנה כצמר לבן וכקרום ביצה מתפרש או שהיתה כצמר לבן ונעשית כקרום ביצה, דהא צמר לבן הוי לבן טפי מסיד ההיכל, או לבן כמותו, ערמב"ם וראב"ד פ"א מטו"צ ה, וע"כ דבנשתנה מצמר לסיד אינו להחמיר, ולא מסיד לצמר להקל, וע"כ דבין ברישא ובין בסיפא תרתי קתני, וכדפר"ש, ולפ"ז לא שמענו דין נשתנה משלג לצמר ומשלג לקרום, דאפשר כיון שנשתנה לסוג אחר לכו"ע יראה בתחלה, [אם נימא כהראב"ד דהלבנוניות שונות או מפני שהשינוי מופלג משלג לקרום], ואפשר דהיינו דהדר קתני נעשית מספחת שאת או מספחת עזה, לומר דאפי' נעשית בהרת כשלג דרישא כמספחת שאת, וכן בהרת כצמר דסיפא מספחת עזה חשיב להקל, וזה מתפרש כר"ע דהלבנוניות זו למעלה מזו, א"נ אתא לאשמועינן דאף בשוין חשיב שינוי ופליג, כיון שנשתנית לשם אחר, [מיהו ד"ז נפ"מ רק לר"ע ולדידי' חשיב להקל, מיהו אכתי איצטריך דאינו בכלל להחמיר לר"א חסמא], גם יתכן לפרש דבאותה בהרת קאמר בין נעשית מספחת שאת ובין מספחת עזה, ועכ"פ שמעינן מינה דאפי' נשתנית לסוג אחר ואפי' משלג לקרום בכלל פלוגתתן, ובאמת זהו פי' הרמב"ם בפיה"מ, עתו"ט, ולפ"ז נחא דלא

כש'לג יראה בתחלה, דאין בנגעים טהורים תכונות נגע לחזור לכמות שהי' ולא ישתנה דינו.

ט. פ"ט מ"א השחין והמכה כו' פר"ש והרא"ש דהא דאין מטמאין במחי' היינו משום דלאו בשר חי הוא, ור"ל דאף בעור הבשר דמטמא משום מחי', מ"מ אימעיט שחין מדין מחי' משום דלאו מחית בשר חי הוא, ויש להקשות אכתי ליטמאו במחי' כשיש בשר חי גמור בתוכו, וי"ל דבשר חי גמור שבתוך השחין אין לחשבו כנגוע וצרעת נושנת היא תחת העור, אלא אמרי' דעור בריא הוא, דלא אליס כח הנגע אלא בעור חלש כקליפת השום, ולכאור' סברא פשוטה היא דכיון שאין השחין פושה לעור הבשר, א"כ אין הוכחה מזה שנשאר בריא דנגוע הוא, שהרי לא הי' ראוי שיפשה לתוכו, אבל קשה דא"כ ל"ל מיעוטא דשחין אינו חשוב מחי' בעור הבשר, כדממעטין בשר חי ולא השחין, תיפו"ל דאין עור הבשר פושה לשחין, ושמא י"ל דעיקר מיעוטא איצטריך לשחין ומכוה, וקרא למעוטי בהק, אבל לפמש"כ לעיל ס"ו סק דממחית ממעטין שחין, משמע טפי דאיצטריך מיעוטא בעור הבשר שאינו מטמא במחי' שהיא שחין.

ואפשר דאי לאו קרא הו"א דשחין חי בתוך בהרת דעור הבשר, ג"כ מורה על צרעת נושנת, דהא דאין הנגע פושה לשחין הוא משום דשחין קיל טפי, ואין הפשיון לתוכו מורה על התגברות נגע עור הבשר, ולכן כשנשאר חי בתוך הבהרת ודאי יש לנקוט דצרעת נושנת היא תחת העור, משא"כ משחין לעור הבשר דבריא טפי, ויש לנקוט שאינו נגוע.

ובאמת לא מצינו מיעוטא דאין עור הבשר פושה לשחין, אלא דאין שחין פושה לעור הבשר, ואיכא למימר דסברא הוא דשחין קיל מעור הבשר, ולכן איצטריך מיעוטא רק

דאין פשיון השחין לעור הבשר מורה על התגברות הנגע, מיהו אפשר דממילא שמעינן דאין אחד פושה לחבירו, והא דלא מצינו מיעוטא מקרחת לעור הבשר, [עי' סופ"ו ובר"ש סופ"ן], י"ל דשני מקומות פשיטא לן דכיון שדינם שונה אין מצטרפין ואין פשיון, אבל שחין שהוא בעור הבשר ס"ד שאינו נדון כמקום בפ"ע, [שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ו ס"ק י"ח דנלמד ק"ו מהא דקרחת וגבחת אין פושין מזל"ז].

ברם בתו"כ ממעטין מקרא [דכתיב היא] דמכוה אינה מטמאה במחי' וה"ה שחין, וש"מ דאיצטריך קרא להכי, [ועראב"ד דמפרש שאת ולא בשחין לד"ז], והר"ש בפ"ג מ"ד הביא ברייתא דר"ש בריש התו"כ כל דבר שהי' בכלל ויצא לטעון טעם אחר שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר כיצד ובשר כי יהי' בו בעורו שחין כו' והלא שחין ומכוה בכלל כל הנגעים היו כו' להקל עליהם שלא ידונו במחי' ושלא ידונו אלא בשבוע אחד, ולכאור' ביאור הדברים דבסוג נגע השהו הדרך לשנות את החמור תחלה שבו כל הפרטים, ואח"כ את הקל ממנו, ולכן שחין ומכוה יצאו להקל, והנה דין שבוע אחד בהדיא כתיב בהו, וא"כ למחי' איצטריך, ויותר נראה דעיקרו לאשמועינן דלא נילף להו מהדדי, דלהכי יצא מן הכלל שלא נדון בו אלא מאי דכתיב בי' בהדיא, ולא נוסף בו שבוע ולא טומאת מחי' מהיקישא ודומיא דנגעים אהדדי, וזו נראה דעת הרמב"ם בפיה"מ שם שכ' דכיון דלא כתיב בהו מחי' לא מטמאי במחי', ומ"מ בין מדרשא דהיא ובין מבריייתא דר"ש שמעינן דהי' מקום לטמאות בשחין ומכוה משום מחי', ואפשר לומר לדעת הר"ש והרא"ש דאיצטריך מיעוטא לבשר חי גמור שבתוך השחין, ואע"פ שאין פושין מזל"ז ואין מצטרפין, ה"נ איצטריך בעור הבשר בשר חי ולא השחין.

ול"ד הר"ש והרא"ש ז"ל לא מצינו דמחית השחין והמכוה אימעטו מבשר חי,

[ועי' להלן דלטעמייהו בסופ'ו חידשו כן, ולפי' הרמב"ם אין מקור לזה], ואדרבה מצינו שהם בכלל וביום הראות בו בשר חי, כדמוכח בפ"ח מ"ד ה' צרבת שחין ומכוה מעכבין את הפריחה, וכל שמעכב את הפריחה כשיחזרו טמאין, ולא מיעט שם אלא בהק, ולעיל ס"ו סק כתבנו ליישב דממחית ממעטינן שחין, אבל לפ"ז א"צ לזה, אלא מיעוטא דשחין היינו שחין המורד אבל מחית השחין בכלל בשר חי, ובאמת שחין המורד ממחית נתמעט, כדממעטינן במכוה מורד ממחית, [וגבי פריחה לא הוצרכו להזכיר שחין, שהרי אינו מעכב מעיקרו], אבל מחית השחין והמכוה נתמעטו מפני שאינן מצטרפין עם עור הבשר, ולכן אפי' הצרעת נושנת שתחת עור השחין אינה מטמאה את עור הבשר, דלא אלימא מצרעת שע"ג העור, דאינה מצטרפת עם עור הבשר, מיהו אכתי קשה ל"ל מיעוטא לשחין המורד הרי אפי' צרעת שע"ג טהורה, איצטריך דלא נימא דבעינן בשר חי בלא עור מדלא כתיב עור, והיינו דלא נפרש שהוסרה הבהרת ונתגלה הבשר החי, ועדיין צ"ע.

ולפ"ז ניחא דאיצטריך קרא למעוטי דשחין ומכוה אינן מטמאין במחי', והיינו במחית השחין והמכוה, דג"ז בכלל בשר חי לדין מחי', כדחזינן בחזרו בו דפורח, [ובאמת אף לפר"ש הי' נראה דאיצטריך קרא לשחין ומכוה, דנהי דבעור הבשר לא מיקרי צרבת שחין בשר חי, אבל בשחין שיש בו נגע ובתוכו שחין בלא נגע, י"ל דשפיר מיקרי בשר חי, וכדאשכחן בפריחה דכיון דכולן שוין לענין פריחה אף שחין בכלל מחי', ועור הבשר שאני דלגבי ידי' לא חשיב בשר חי].

ולאמור מיושב יפה הא דתנן בסופ'ו דראש וזקן שנקרחו ושחין ומכוה וקדח שנעשו צרבת אינן מטמאין משום מחי', וע"כ ר"ל שאינן מטמאין את עור הבשר כשהם בתוכו משום מחי', דהא קרחת מטמאה במחי', וכ"ה הלשון משום מחי', ואם בקרחת החסרון

מפני שאינה מתבצרת ע"י עור הבשר, ובשחין החסרון מפני שאינו בשר חי, א"כ אינם שוין ממש, אבל למש"כ בשניהם החסרון מפני שאינם מצטרפין עם עור הבשר, ולכן אינם חשובין כמחי' בבהרת, שאפי' היתה בהן בהרת אינה מן הנגע וכמשנ"ת, והרי בקרחת מבואר במתני' טעם זה, דהא הקרחת עצמה מטמאה במחי', וכיון שכן צריך ראי' לחדש דבשחין יש טעם נוסף, ולא מצינו אלא איפכא דצרבת חשיבא מחי', ויש להשוות טעם אחד בשניהם, דחשיבי מחי' אלא שאינן מטמאין את עור הבשר משום מחי'.

ודאתאן עלה מצינו במתני' החילוק שכתבנו לעיל ס"ו סוסק"ו דכל שאינו מצטרף עם הנגע הזה, אינו מטמאו משום מחי', דהיינו טעמא דקרחת אינה מטמאה את עור הבשר, והיינו נמי טעמא דשחין לפמש"כ, וה"ה לשחין המורד שנעשה עור הבשר דאינו מטמא את הפורח בכולו משום מחי', כיון שאין הנגע מצטרף עמו, דנגע שמתהווה באותו שיעור יראה בתחלה כמבואר בתוספתא שבר"ש פ"ח מ"ה, [וזה אינו תלוי במש"כ דשחין חשיבא בשר חי, דעכ"פ בקרחת מבואר כן], מיהו הר"ש פ"י שם דאינן מטמאין במחי' ואנתקים קאי, וכבר תמה בזה מרן זללה"ה בס"ו ס"ק י"ח ועי"ש שכ' דהרמב"ם מפרש שאין הקרחת מחי' לעור הבשר וכן השחין, וכ"מ בתוספתא, ומשכח"ל מבוצרת כגון שסביב הקרחת עדיין לא העלה שער, עי"ש, ועי' בספר אמו"ר שליט"א ס סק שג"כ פ"י מתני' בקרחת וכמש"כ, ועי' לק' ס"ק י"ד דמשכח"ל קרום כקלה"ש שנדון כעור הבשר, ולפמש"כ נדון משום מחי'.

הא דתניא בתו"כ בשאת ולא בשחין בשאת ולא בבהק היינו דשחין שנשמך למחי' הקיפה חלקה או מיעטה טהורה, וכמ"ש הר"ש פ"ו מ"ו בביאור התוספתא, והר"ש פ"ק מ"ה הביא הפסוק דבשר חי ולא השחין ולא הבהק לענין שממעטין את המחי', אבל עדיין לא

מכּוּה, ולכן פ' דהיינו ריבויא דתרווייהו, ואיצטריך לאשמועינן דהנהו נמי מורדין לא, כמ"ש הר"ש, וק"ק מה"ת נימא דהנהו שאני, - שחין היינו מכּוּה שע"י חוס, אבל חתך בשר בלא חבטה אינו שחין, כ"מ ברש"י חולין ח' א', וכמ"ק ברמב"ם ועמש"כ לק' ס"ק י"ב.

והנה לפמש"כ דקתני במתני' רק המתחדש מריבויא דקראי יש לדקדק ממתני' דגחלת איתרבי מקרא, ויש לעי' דבפסחים ע"ה ב' קאמר רבינא כרוך ותני מכות אש אין לי אלא שנכוה באש ובגחלת נכוה ברמץ כו' ת"ל מכּוּה מכּוּה ריבה, ובמתני' משמע דגחלת בהדי רמץ ילפינן לה, ולא קר' היא דתנא דמתני' אשמועינן כל אלו שאינן מפורשין בתורה, ואיצטריך לאשמועינן גחלת אף אם האמת דקים לי' דבכלל מכות אש היא.

ולכא"ו נראה דרמץ היינו גחלים עוממות, ולכן לא מסתבר לומר דגחלת נמי בעוממות מיירי, אף דיש לחלק דגחלת גוש גדול ורמץ אפר כירה, כדאמר שבת ל"ד ב' גזירה שמא יטמין ברמץ שיש בה גחלת, מ"מ מתפרש החילוק דגחלת יש בה אש ורמץ הוי עוממות, [ועי' רגמ"ה חולין ח' א'], דאל"כ לא הו"ל למיתני תרווייהו בהדי הדדי, וצ"ע בתו' פסחים שם א' ד"ה הא שהקשו דנימא דריבויא דקרא לגחלים עוממות, ומשמע דס"ל דאע"ג דקתני לי' בהדי רמץ מתפרש שפיר בעוממות, וגם י"ל דגחלת אחת לא מתפרשא בעוממת דעמיא ואזלה, אבל גחלי מרובין איכא לאוקמינהו בעוממות דג"כ נשמר חומן.

בפסחים שם ובחולין ח' א' קתני בברייתא סיד רותח וגפסית רותח, ומסתברא דהיינו דוקא כשהוא עדיין חם מחמת האש, אבל החום הטבעי שהסיד גם כשהוא צונן אם נופל במים מרתית ושוורף את הבשר הלח, לכא"ו אינו בכלל אש אע"פ שקלט חומו מן האש, דסו"ס צונן הוא, ובפ"י רגמ"ה חולין שם כ' כשעושין הסיד חם הוא כמה ימים

יישב בזה מ"ט נכנס בתוכה, והקיפה, ולא נתמעט שיעורה טהורה, וע"ז צריך להביא דרשא דבשאת ולא בשחין ולא בבהק, דומיא דדברי ר"י במתני' פ"ו מ"ה ובתוספתא שם, אבל אין לפרש דאתא למעוטי דשחין ומכּוּה אינן מטמאין במחי' דהא בשחין גופי' כתיב שאת, והיכי משמע דבשאת ולא בשחין, א"ו אתא למעוטי דנסמך הבשר חי לדבר שאינו שאת אינו ס"ט דחשבינן לי' כעור בריא כמו את השחין והבוהק וכמשנ"ת לעיל ס"ה סק בההיא דר"י, [וצ"ע בראב"ד ובח"ח על התו"כ שלא כ"כ], וכ"מ עוד בתוספתא שבר"ש פ"ז מ"ד אר"י בד"א בזמן שנעשה במותר זה בהרת אבל נעשה במותר זה שחין טהורה שאפי' מחיה [כ"ה בההגר"א על הר"ש, ובתוספתא הגיה היה כסלע, ועכ"פ גם בר"ש מבאר דהכונה על מחי'], כסלע ונסמך לה שחין טהורה, ופרש כיון שסמך שחין למחי' אפי' כל שהוא והוא מורד טהור, (וצ"ע למה הצריך מורד), והיינו מתני' דפ"ק וכמשנ"ת.

י. פ"ט מ"א איזה הוא השחין כו' איזו היא מכּוּה כו' במתני' קתני רק הני דאיתרבו משחין שחין וממכּוּה מכּוּה, דעיקר שחין מתפרש שעליו מאליו מתוך חמימות הגוף, כדקתני בתו"כ אין לי אלא שחין שעליו מאליו לקה בעץ כו', וכן במכּוּה קתני אין לי אלא בזמן שנכוה באור מנין נכוה בגחלת כו', ובפיה"מ כאן ובסופ"ו מבואר דקדח זהו המתהווה מתוך הגוף, וכ"מ ברמב"ם פ"ה ה"א ובכ"מ שם, ולפ"ז עיקר שחין היינו קדח, ונראה דרק גבי מורדין ראה התנא להשמיענו קדח בהדיא דלא נימא כיון דלא ראינו שנשחת העור מבחוץ, לא יהא הנגע שבו טהור, קמ"ל דה"ה קדח, אבל בעלמא עיקר שחין הוא קדח ולא איצטריך לפרושי בהדיא, אבל הר"ש והרא"ש בפ"ו מ"ח פ' דקדח זהו המתרבה מריבויא דשחין שחין ומכּוּה מכּוּה, והיינו משום דקשיא להו מ"ט תנייה לבסוף אם איתא דזהו עיקר שחין, ומ"ט תנייה בתר

לאחר עשייתו, וקמ"ל דאע"פ שתכונות הסיד משתתפות בשמירת החום חשיב תולדת האש, אבל סיד צונן שמרתיח אינו בכלל אש, ומש"ה קתני סיד רותח, וכ"מ בתו' פסחים ע"ה א' שהקשו דהו"ל הסיד כחרסו של תנור, ועמש"ש בזה הגרא"מ ז"ל, ועי' בספר אאמו"ר שליט"א שם, וצ"ב במציאות בענין הסיד, ולע"כ בסוגיא.

שם או במי טבריא, כ' תו' חולין ח' א' דאפי' ר"י דחשיב ל' תולדות האור משום דמיחלפא אפיתחא דגיהנם שמא כאן ה' מודה כיון דהאי אור בידי שמים, ולפ"ז י"ל דאף לענין שבת מודה ר"י דמדאו' לא חשיב תולדת האור והמבשל בו פטור, ומ"מ ראו חכמים לגזור בחמי טבריא משום דהו' דבר המצוי וסמכו גזירתם ע"ז שחומן מאור של גיהנם.

שם כל שאינו מחמת האש, בחולין ח' א' אמרי' לאתויי אבר מעיקרו, [ובפסחים ע"ה ב' משמע דהכל לשון הברייתא], ואיצטרין לאשמועינן דאין דינו כגחלת דחום גדול כזה שורף, (ואותו אבר כשהוא ע"י האור קרינן ב' באש תשרף), עי' פסחים ע"ה א' דממעט ל' משריפה דבת כהן, ואי גחלת דמתני' של מתכת כדמפרש התם, ניחא טפי.

יא. **פ"ב מ"ב** יעוי' בר"ש מהתו"כ והתוספתא בדין אין ידוע אם הוא שחין או מכוה, ולפי' הגרסא שבר"ש מבואר בהדיא בתוספתא דטהור, וכ"ה לפנינו, והכי משמע לשון אפי' שבתו"כ, וכ"מ בפ' הראב"ד שם, אבל הרמב"ם בפ"ה ה"ו כתב אם אין ידוע אם שחין ה' אם מכוה אין בכך כלום ששניהם סימן אחד וטומאה אחת ולא חלקן הכתוב אלא לומר שאין מצטרפין, וכתב הכ"מ דגרסתו בתוספתא טמא, ונראה דמורה הרמב"ם באינו ידוע אם מקומו צרבת או צלקת וכן אם העלה מקומו שער ונקרה או שעדיין לא העלה שער דטהור, דאם איתא

דא"צ לדעת משום מאי מטמא ל', מה מקום יש להזכיר ד"ז גבי שחין ומכוה, הרי אפי' בהני שסימניהם שונים הדין כן, כגון שיש בו ש"ל דטמא בין משום שחין בין משום עור הבשר, או ביש בו מחי' בקרחת שאינו יודע אם העלה שער, א"ו בשחין ומכוה זהו נדון מיוחד כיון שסימניהם שוין, וא"ת מה בכך שסימניהם שוין הרי בתרויהו מיידי כשעכשיו טומאתו מוחלטת ממ"נ, [וגם הס"ט ברור, ול"ד לד' שעות שבתוספתא בר"ש סופ"ד], ואף בשחין ומכוה נפ"מ לענין פשיון שאם יוולד לו שחין חוצה לו ויפשה לתוכו לא יטמא, ואפי' נולד לו גם שחין וגם מכוה ופשה לתוכן, שהרי אינו יודע משום איזה פשיון מטמאו, וי"ל דהיכא דסימניהם שונים חשיבא טומאה אחריתא, אם משום דחמירא טפי שמתמאה בג' סימנים, או דקילא טפי, או דכל חד אית ל' קולא וחומרא, ולכן פשיטא לן דצריך לדעת משום מה מטמאו, אבל שחין ומכוה חשיבא טומאתן בחומר שוה, ולכן הוצרכו להזכיר דינם בהדיא, ולהרמב"ם באמת מה"ט טמא, ולהר"ש טהור, וכ"מ בלשון הרמב"ם שכ' סימן אחד וטומאה אחת.

ולפ"ז יש ליישב לשון התו"כ לפי' הרמב"ם, דה"ק לא שבאו ואין ידוע כו' דא"כ ה' מתפרש שטומאתן שונה דחמיר חד מחברי', אלא רק לענין זה שאין מצטרפין, דהו"ל שני מינין בחומר שוה ולכך אין מצטרפין, [ונפ"מ באינו ידוע אם זה שתי או ערב דיכול לטמאו, אף אם אין מצטרפין, ועכ"פ נפ"מ בבגד ושתי דאין מצטרפין, ולפ"ז א"צ שידע דינו, אלא שאין מצוי נפ"מ בזה, וה"ה באינו ידוע אם זו קרחת או גבחת, אלא שאין מצוי נפ"מ בזה], וראיתי מובא שיש כתי' דל"ג בתו"כ אפי' אבל אפי' גרסי' אפי' לא קאי ארישא, אלא ה"ק לא שבאו כו' דבזה באמת טמא כיון שטומאתן שוה, אלא לומר שאפי' ח"ג שחין וח"ג מכוה דניכר שהכל נגע אחד אין מצטרפין ואע"פ שהן שוין, (וכ"ש

שאינן נגע כגריס שבזה ונגע כגריס שבזה מצטרפין ושאינן פושין מזל"ז, דהתם אין ניכר שהכל נגע אחד).

ובאמת לפר"ש צ"ב מה ראו להקדים לא שבאו כו' הרי בהדיא קתני מלמד שאין שחין ומכוח מצטרפין זע"ז, וכי על דעתנו עלתה לפרש לשון אין מצטרפין לענין שאם באו ואין ידוע, ועוד דמה פשיטות יש בד"ז טפי מצירוף, אדרבה אם היו מצטרפין אין סברא שיצטרך לדעת אם זה שחין או מכוח, כמו שא"צ לדעת אם זה בעץ או באבן, אבל לפי' הרמב"ם מיושב דבא לאפוקי ולומר דלא חשיבי כתרי חומרי שלא יוכל לטמא עד שידע אם זה שחין או מכוח.

ולכאוי סוגיא דחולין ח' א' כמפורשת בהדיא שא"צ לדעת אם זה שחין או מכוח, דאל"כ מ"ט טרחו בגמ' באריכות לפרושי דחלוקין רק לענין צירוף, ולפרושי דנפ"מ בח"ג שחין מעיקרא כו' הול"ל בפשיטות איבעיא להו משום שחין נדון או משום מכוח נדון למאי נפ"מ לכדתניא הרי הן לפניך ואין ידוע אם שחין אם מכוח טהור, ואפי' נימא דבעי תלמודא לפרושי טעמא דבעינן לידע משום דאין מצטרפין, אכתי לא יתכן להעלים דנפ"מ על הח"ג הזה בעצמו משום מאי מטמא, ולא רק משום צירוף, דהא זהו ממש הספק שבגמ', והצעת הסוגיא מתפרשת בהדיא דא"צ לידע אלא משום נפ"מ דצירוף, ואין לומר דכיון שידוע כל מה שאירע ואינו יודע להכריע מה קדים במציאות שפיר מטמא ל', דהא בפשוטו הטעם דבעינן שידע קביעות דינו בשעה שמסגיר ומטמא, דנפ"מ לענין פשיון וצירוף, וא"כ מאי מהני שידוע מה אירע, מיהו י"ל דכיון שיכול לפשות למינו סגי בהכי, שוב שמעתי מאאמו"ר שליט"א דהיכא דאינו יודע דינה של המכה כגון שאינו יודע מה דין חמי טבריא שפיר מטמא, דסגי בזה שמטמאו משום בהרת שבחמי בטריא, ורק כשאנו יודע מה אירע גרע שאין כאן טומאה מוגדרת כלל,

ע"י להלן נוסח אחר, בס"ק זה

יב. חולין ח' א' איבעיא להו ליבן שפוד כו' לכאוי נראה דבחדוד פשיטא לן דחבטה קדים, אבל בחבטה שג"כ ענינו חוס כדפרש"י דלקה מתחמם הבשר והיינו שחין, מספק"ל הי קדים, ומבואר מרש"י להלן [ד"ה דברזיהו וד"ה לקה], דלא כל מכה הוי שחין, אלא דוקא חבטה שמתחמם בשור, אבל דקרו בשפוד וחתכו בסכין אינו שחין, (ומפשטות הגמ' הי' מקום לדון דגם בחתיכה איכא קצת חימום וחשיב שחין), ולכאוי אכתי נפ"מ שאם ליבונה קודם לחידודה, הי' החידוד מבטל המכוח, וכ"מ ברמב"ם פ"ה מטו"צ ה"א שכ' כגון שנכוח כו' ואם היתה המכוח שלא מחמת האש כו' בין שהיתה המכוח כו', (אם אינו ט"ס וצ"ל המכה עי"ש דברישא כתב מי שהיתה מכה כו' אם היתה המכה כו'), והטעם כדפרש"י דשחין היינו מלשון חמימות, וברגמ"ה פי' בעץ ובאבן שמתחממין כשחותכין אותן, מיהו לכו"ע מבואר בגמ' דהכא חשיבא שחין, והיינו שהבשר מתחמם כדפרש"י.

מיהו דברי רש"י גבי חדוד ושפוד צ"ב, שכ' דטעמא דחדוד קודם מפני שאין חוס החדוד מרובה, וגבי ברוי' מיברז כתב דליכא חבטה אלא הבלא, ומשמע דאם הי' חוס החדוד כשפוד, י"ל דליבונה קודם לחידודה, וא"כ מאי מהני טעמא דליכא חבטה אכתי אי ליבון קודם בדין הוא שיבטל החידוד את המכוח, דהשתא אינו לא שחין ולא מכוח, (ומלשון רש"י משמע דדוקא שחין ומכוח מבטלין

זא"ז, אבל מין אחר אינו מבטל, וצ"ע אמאי, סו"ס השתא לאו מכוה הוא, ואפשר דבכה"ג שלא נתבטלה המכוה לגמרי, דתרווייהו איתנהו בב"א, בזה דוקא השחין מבטל את המכוה, [שו"ר דשפיר י"ל בדעת רש"י דפשיטא דחידוד קודם לליבון ומ"ש דבחודו ליכא משום ליבון היינו מפני הקו' שהק' הרשב"א והרא"ש דאכתי איכא ליבון אחר החידוד ושו"ר הסימנים, אבל באמת הו"מ למימר בין בסכין בין בשפוד דליכא חבטה וזה קדים], מיהו לגרסא שלפנינו דגרסי' דהיינו חידוד מבואר דבסכין ושפוד תרווייהו חד טעמא, ויש לפרש דכח החידוד קדים במציאות ואתא הבלא ומבטל ל', ורק בהבלא דחבטה והבלא דליבון מספק"ל, ולפ"ז אפשר דחתיכה דבשר ע"י חידוד מבטלת את המכוה וכן את השחין, דמכה זו אינה לא שחין ולא מכוה.

ובעיקר פרש"י דברזייה' מיברז ליכא משום שחין בחבטא יש לדקדק א"כ מאי קאמר נדון משום מכות אש, דמשמע ולא משום מכות שחין, וצ"ל דלאו לאפוקי שחין אתיא, ולמש"כ דחידוד מבטל מכוה ניהא טפי, ולכאו' ה' נראה דעיקר ברייתא אתיא לאשמועינן דאפי' בב"א האחרון מבטל את הראשון, ומש"ה קאמר ה"ע דברזייה' מיברז, ולכאו' הול"ל דילמא ה"נ כו' דהא בברייתא נקטה כלישנא דבעיין, ומה הפשיטות דהברייתא דברזייה' מיברז, אבל למש"כ דקים ל' לתלמודא דהתנא אתא לאשמועינן דמכוה מבטלת את החבטא או את החידוד ואפי' בב"א, א"כ לא נחית התנא לאופן שצריך הכרע מאי קדים, וה"ק כשהכה בשפוד והמכוה לבסוף, הרי היא מבטלת את החבטא, ואם בהכאה מכוה ברישא, הברייתא מתפרשת בברזייה' מיברז, ואם חבטא ברישא, ג"ז בכלל הברייתא, ולפ"ז מתפרשת הברייתא דאיכא משום שחין אף בברזייה' מיברז, ולמש"כ דחידוד מבטל מכוה אין רא' מזה, דשפיר איצטריך לאשמועינן בחידוד כמו בשחין.

שם חרוד שאני, פרש"י דחודו של סכין אין חומו רב ולכן חידודה קודם לליבונה, אבל לגרסא דידן דשפוד נמי היינו חרוד לכאו' אין לפרש דחודו של שפוד ג"כ כחודו של סכין, מיהו אין זה מוכרע ואפשר דחודו של שפוד ג"כ דק ואין חומו רב, ומ"מ אין לחדש כן, וגם פשטות הלשון דחוד שאני ולא דחודו שאני, והיינו דכח הדקירה אלים מליבון ורק בהכאה מספק"ל, ודכוותה דברזייה' מיברז שדקרו בשפוד, ולפ"ז אפשר דלעולם כשגומר ההכאה והשחיטה איכא ליבון גם בחודו, אלא דבמשך זמן השחיטה כיון שאינו שווה אין הליבון מספיק לשרוף, דכל רגע צריך להתחיל לשרוף במקו"א, אבל בסוף נדון משום מכוה, והיינו מטעמא דשפוד, ואמנם אם הוציא השפוד קודם שיעור שהייה דשחיטה אין כאן משום מכוה בחודו, ומ"מ שפיר סתים התנא דנדון משום מכות אש דכל שצריך להוציאו לחוץ איכא שהייה, [ועי' להלן די"ל דמכח הכאה שורף מיד], ולפ"ז א"צ לאוקומה בצדדי השפוד אף דקושטא הוא דלא מירוח רוח, דבפשוטו משמע דבמאי דפריך, משני דהכא חבטא קדים, ולא דהמכוה במקום דליכא חבטא כלל, דא"כ פשיטא, ועתו' הרא"ש ורשב"א ולע"כ כראוי בזה, ותוכן הדברים לפמש"כ דלעולם חידוד אף בהכאה כחו רב וקודם לליבון, ואף אם הכאת חיתוך ג"כ מחממת בזמן החיתוך ונדונית משום שחין, מ"מ כיון שהוא חד כחו קודם, דמשנה מקומו קודם שיספיק לשרוף, וכשנפסק כח ההכאה איכא ליבון, והיינו אחר גמר שחיטה ולכך אין פסול בשחיטה, ונראה דכח החבטה מסייע לליבון למהר שריפתו, ולכן בשחיטה דאין סיוע מהחידוד לליבון, חידודה קודם לליבונה, ולפ"ז אפשר דבהכאה בשפוד אפי' הוציאו מיד איכא ליבון, דכשנעצר השפוד עדיין נדחק בכח ההכאה, וניהא טפי.

ומסקנת הרשב"א דחודו של סכין ושל שפוד אין חומו רב, ואינו שורף, ואף בלא

ואתי ליבון ומבטל לי, ותו ליכא הבל של חבט שיבטל את הליבון, וכ"נ ברשב"א דבחדוד ליכא חבט ואין לדון בו משום שחין.

ולפ"ז יש לפרש בעיין כיון דתרוייהו עניני חום נינהו, והכה בכח שאף שפוד שאינו מלובן הי' גורם המכה, איזה חום קודם, [ומיירי שהסיר מיד השפוד דאל"כ אכתי איכא משום ליבון לבסוף, ואפשר שנצטנן אחר שנפגש עם העור ושרפו בתחלה או בסוף], והיינו דאמרי' לק' דחדוד שאני, דכח החדוד ודאי קודם להבלא בין דחבטה ובין דליבון, ואנן קמיבעיא לן בשני סוגי הבלא הי קדים, ודכוותה יש לפרש דברזייהו מיברז שכת ההכאה נכנס בעומק, ואיהו קדים, והליבון אינו מספיק לשרוף, ואיכא ליבון לבסוף, ול"ד להכה בשפוד ע"ג העור ששניהם נפגשים באותו עור.

ובפשוטו נראה דהכה בשפוד דק ביותר ג"כ בכלל בעיין, והא דאין הסכין שורף בחודו את הסימנים היינו מפני שהחדוד מקדימו בכל משך השחיטה, ואפי' בסכין רעה הרי הוא חותך משהו כל הזמן, והליבון אינו מספיק לשרוף המשהו עד שנפגש במשהו חד, משא"כ בהכאה דהכל במשהו החיצון, אבל בתו' הרא"ש נקט דאף בשהה כדי שחיטה חידודה קודם, והיינו מדקאמר סתמא השוחט כשאר דיני שחיטה, ויש לדון בזה דהא קאמר חידודה קודם, ומתפרש כשחידודה פועל, ובשוהה דלא שייך לשון זה, באמת איכא משום ליבון, דודאי הליבון שורף בפחות מכדי שחיטה או ביקור, והרשב"א ג"כ נקט דבסכין רעה בדין הוא שהליבון מזיק הסימנים, ולכן כתב דבחדוד אין כח הליבון חזק, והיינו דקאמר חדוד שאני, וזה ע"ד פרש"י, ועמש"כ בזה לעיל, וצ"ע.

שם התם נמי דברזייה מיברז דהיינו חדוד, וקמ"ל תנא דאע"פ שהמכה של החדוד קדמה, מ"מ הליבון שאח"כ מבטלה ונודן

מהירות החיתוך אין החדוד שורף, ולכן אפי' בסכין רעה כשרה, והא דקתני נדון משום מכות אש היינו מפני הצדדין של השפוד שחומן רב ושרופין, ומקום החדוד אינו נדון משום שחין כיון שאין חבט לחדוד וליכא חימום, ויש לעי' אכתי משום מכה נמי אינו נדון, והיכי סתים תנא דנדון משום מכה, ושמא י"ל דחדוד הפנימי נסתם ע"י הצדדין, והקורם שמלמעלה כולו מחית המכה, ולפ"ז גם אם הי' שחין במקום חודו, מ"מ הי' נדון משום מכה, ויתפרש לשון הרשב"א שאין חבט לחדוד כלל אף לא בצדדין, ואכתי קשה מאי קמ"ל ברייתא דנדון משום מכות אש, דהא פשיטא דמקום תחיבת השפוד לא מרווח רווח כביה"ש, וי"ל דקמ"ל שהמכה מבטלת את ההכאה, דאף בלא ליבון הי' השפוד פוצעו כך, וצ"ע בכ"ז.

להלן נוסח מלובן יותר

יב. חולצין ח' א' איבעיא להו ליבן שפוד והכה בו כו' שחין ומכה תרוייהו עניני מכה הם, אלא דשחין שלא ע"י האור ומכה ע"י האור ותולדות האור, וכדפרש"י דשחין לשון חמימות, ובכל הכאה בכח מתחמם הבשר ולוקה עי"ז כדפרש"י ד"ה לקה באבן, וערגמ"ה שפי' שם שנכוה מחום העץ והאבן במקום שחתכום שמתחממים, מיהו ע"כ מבואר בגמ' דבהכאה נמי איכא משום שחין, וכ"מ לשון הרמב"ם פ"ה מטו"צ ה"א שכ' לשון כויה גם בשחין, ואמנם בתחלת הדברים כ' לשון מכה, אבל אח"כ כתב שנכוה כו' ואם היתה המכה שלא מחחמת האש כו' (וצ"ע בנוסחאות כת"י אי לא גרסי המכה), והטעם כדפרש"י דשחין לשון חמימות, ולפ"ז אם לקה ע"י חתך ונעיצת שפוד בבשרו דליכא חמימות אין בו משום שחין, וכ"מ ברש"י ד"ה דברזייה מברז דבדקרו ליכא חבטא אלא הבל, ומשמע דמש"ה ליכא משום שחין, מיהו נראה דמכה שלא ע"י הבל מבטלת את המכה ואת השחין, אלא דהדקירה ודאי קודמת לליבון,

נפ"מ בכל השיעור נגע בב"א, מיהו פשטות הברייתא יש לפרשה קודם שנראה בו נגע וע"כ לענין צירוף ופשיון קאמר, ובאמת נפ"מ דפשיון הוא בכל השיעור, דצריך לדעת שם הנגע משום דנפ"מ לענין פשיון, וכבר נתבאר לעיל ס"ק י"א דמוכח מסוגיין דא"צ לדעת אם הוא שחין או מכה לעיקר הטומאה.

תו"ד הרמב"ן שם, דיש מקשים דמשכח"ל נפ"מ לבעיין בכל השיעור כגרים, וקושייתם בנויה על הנחה דאילו הי' תחלתו שחין ואח"כ הכה בשפור אם ננקוט דנדון משום שחין לא פקע הסגור, אע"פ שהי' מכה באמצע, דכיון שמכה זו נתבטלה מיד ע"י השחין לא חשיבא לבטל השחין דמעיקרא, ואח"כ הביא הרמב"ן דיש אומרים שקו' זו שיבוש, דאע"פ שהמכה היתה רק שעה מועטת הרי היא ג"כ צריכה ביטול, כדחזינן בסוגיין דאף בשפור הוצרכנו לאתויי ברייתא דביטל שחין את המכה, ולא אמרו דבטל ממילא כיון שהי' רק שעה מועטת, ולא הי' ראוי שיצא בו נגע באותו זמן, והרמב"ן כתב דזו אינה דחי' דלא הקשו אלא כשהי' שחין תחלה והמכה שבינתים לא חידשה מכה, ולכן לא חשיבא להפסיק, משא"כ בשפור דשמעתין שכל המכה התחילה ע"י המכה והשחין כאחת, ובכה"ג ודאי צריך לדין ביטול, מיהו כתב דאינה קו' מ"ט לא נקטו נפ"מ זו, דחדא מינייהו נקט, ובעיקר פלוגתתם לא הכריע הרמב"ן, דאפשר דאף שעה מועטת בעיא ביטול.

אב"י קשה דכיון דמיירי בהסגירו, (דאל"כ ליכא נפ"מ מה הי' בתחלה ובאמצע), ע"כ מיירי שנרפא ונעשה קרום כקלה"ש, והשתא דהדר והכהו בשפור, הרי המכה סתרה את המכה, ובזה כבר דוחק לחלק דהמכה לא חשיבא כיון שהמכה קדמה ע"י השחין, אבל ע"כ איהו דחיק ומוקי אנפשי' דגם בכה"ג ס"ל להמקשים דלא מבטלת המכה לשחין, כיון שעדיין נשאר ורק עשה

משום מכה, ויש לדקדק אמאי קאמר לה בלשון ודאי התם נמי כו' ולא קאמר דילמא כו' ואין לומר דמדאיצטריך ר"ז לאשמועינן דחידודה קודם לליבונה, ש"מ דבלא חדוד ליבון קודם, דשפיר איצטריך לאשמועינן דאין הליבון מספיק להזיק אחר החידוד, ואפשר דכונת הגמ' לומר דלא נחית לנדון זה ועיקרו לאשמועינן דמכה שלבסוף מבטלת את ההכאה, ומתקומא שפיר בחידוד, וזהו לשון התם נמי ולא קאמר הב"ע, דאשנויא דלעיל קאי דברייתא נמי איכא לאוקומה באופן דשאני מבעיין, כדאמר' בדר"ז דדוקא בחידוד קאמר וחדוד שאני, (ולשון מכות אש משמע טפי למעוטי מכות שחין, ואי בברזייה הא ליכא משום שחין, אבל הגמ' לא דייק מזה, ואם נימא דגם בברזייה איכא משום שחין, ניחא).

יעו"י ברמב"ם פ"ה מטו"צ ה"ב וקרוב הדבר שט"ס הוא וצ"ל דבחד נדון משום מכה, ובכדור הדבר ספק, (אא"כ הגרסא שם מבורר).

יג. **שם** ותניא שחין ומכה אם שחין קודם למכה כו' פרש"י דנפ"מ לענין צירוף, והרמב"ן כתב דנפ"מ בהסגירו בשחין וביום ו' נעשה מכה דחזור ומסגירו מיום ו', וכ"פ ברגמ"ה, ולכא' לא יתכנו הדברים אלא לרבנן בתראי בתוספתא שבר"ש פ"ז מ"א, דלת"ק כשלוקה במכה נטהר הנגע דהו"ל מורדין, ואף כשנרפא תו לא מטמא, ולראב"י אפי' הסגירו בעור הבשר ונעשה שחין טמא ולא בטל ההסגר בכך, אבל לרבנן בתראי דמחלקי בין נעשה שחין לחזר עור הבשר, ה"נ איכא פלוגי בין נעשה מכה לחזר שחין, דאע"ג דהוה מורד באמצע אם היתה המכה שחין, לא בטל הסגור, וכמשנ"ת לעיל סק"ה ו', וכבר הק' מרן זללה"ה בנגעים ס"ז סק"ד ע"ד רגמ"ה, ולפ"ד שם לרבנן אף בחזר שחין יראה בתחלה, וכ' דנפ"מ לענין צירוף ופשיון, ומדברי הרמב"ן נראה דניחא לי' לאשכוחי

ולפ"ז נמצא סוג חדש בנגעים, כגון שנחתך העור בסכין, דבשעה שהוא מורד טהור, דבזה מסתבר להשוותם דכל שאין קרום של עור אינו ראוי לנגע, ומשעשה קרום כקליפת השום נדון כעור הבשר, ולפמשנ"ת לעיל סק"ט דקרום כקלה"ש נדון כבשר חי לענין מחיה, ה"נ יטמא משום מחי, [עיי"ש דהר"ש והרא"ש לשיטתם בסופ"ו, אבל לפי הרמב"ם שהביא מרן זללה"ה וכ"פ אאמור"ר שליט"א יש לפרש צרבת דומיא דקרחת, והחסרון משום דלא מצטרפי, עיי"ש], ואם באנו ללמוד מסתמות הדברים שלא הוזכר ד"ו, נצטרך לומר דכל פצע וחבורה בכלל שחין, אבל אין מקור לשנות מפרש"י וכ"נ ברשב"א ובפרט אם הגרסא ברמב"ם מכוה, הרי הדבר מפורש דרק במכוה קיימין, אם מחמת האור או לא.

שם מ"ב אע"פ שמקומן צלקת, נראה דהכונה לומר דאף קודם שנתרפא לגמרי עד ששוה לעור הבשר נדון כעור הבשר, ולא מיירי במאורע של שחין ומכוה אשר לא יוכל העור להרפא ונשאר צלקת, וכ"מ בתו"כ שבר"ש פ"ו מ"ח יכול עד שנעשה צלקת כו' וכ"מ בר"ש וברא"ש פ"א מ"ו בהא דקתני והלכו להם דפי' שנעשו צלקת, ור"ל דכל שחין ומכוה כשנתרפאו נעשין צלקת, ואח"כ מתרפאין לגמרי, מיהו מלשון המשנה אין הכרע דאיכא לפרושי אע"פ שאירע שמקומן צלקת.

שם בר"ש תניא בתוספתא כו' השחין והמכוה והנתקים השחין והמכוה והקרחת והגבחת השחין והמכוה ועור הבשר אין מצטרפין זע"ז ואין פושין מזל"ז, נראה דלא זו אף זו קתני, לא מיבעיא ח"ג בהרת שבשחין וח"ג נתק שבשחין דשני ענינים נפרדים הם, דהאי בהרת והאי נתק, וקמ"ל דאע"פ שכולו בשחין אין מצטרפין, ובשחין עם קרחת קמ"ל נמי דאע"פ שכולו שחין, מ"מ כיון דחצי בהרת בעור הבשר וחצי בעור הראש אין מצטרפין, דלא

קרום כקלה"ש, והי' אפשר לפרש קושיתם מדין תוך שבוע, דכיון שחזור לקדמותו לא פקע ההסגר, ול"ד לנעשה מכוה ואח"כ חזר ועשאו שחין, דכיון שחסר מעשה להחזירו לקדמותו, פקע ההסגר מיד, משא"כ בבאין בב"א דחשיב כלא הפקיע כלום, ומ"מ הדברים מחודשים, דכיון שהחזרה ע"י מעשה, אע"פ שנעשה בב"א, מ"מ אינו חוזר לקדמותו.

וי"ש ללמוד מדברי הרמב"ן דבנשתנה בתוך הסגר משחין למכוה או לעור הבשר, כיון שדינו דיראה בתחלה פקע ההסגר מיד, וחזור ומסגירו מיום ששי ואילך, וכ"מ ברגמ"ה, ועמש"כ בזה לעיל סק"ד ה' ו', ולכאו' הו"מ הרמב"ן למימר נפ"מ לאחר החלט דבנשתנה משחין למכוה יראה בתחלה, ואם החליטו בפשיון בשחין ונעשה מכוה חוזר ומסגירו, ובש"ל צ"ע אם דינו כהפכתו חברתה, וכן בסוף שבוע, אלא חדא מינייהו נקט.

יד. פ"ט מ"א איזהו שחין לקה בעץ כו' פרש"י בחולין ח' א' דהבשר מתחמם ע"י ההכאה ולכן נקרא שחין, אבל דקרו בסכין ושפוד בלא חבטה מתבאר ברש"י שם דליכא משום שחין וכמש"כ ס"ק י"ב, ובאמת לשון שחין לא משמע כל פצע וחבורה, אלא לשון חימום, וצ"ל דסגי בזה שכת החימום משתתף בהכאה, דבכל חבטה עיקר החבלה מכת המכה ולא מכת החימום, ואפשר דאין לנו ענין אלא בהסרת העור, ומה שהעמיקה המכה אינו מוסיף לנדון שחין, מיהו א"כ יש לדון שתבטל המכה את השחין, [והסבורא בגזיה"כ י"ל דפעמים שהחימום מוליד כעין בהרת, ולכן קיל שחין מעור הבשר, דכיון שלא פשה בשבוע אחד ש"מ לאו נגע הוא, ואין המח"י ס"ט דרק בבהרת שנולדה מעצמה היא ס"ט לומר דצרעת נושנת היא תחת העור, אבל שצרה הפך לבן הוי ס"ט, והמכוה שמחמת האור יש לה תכונות לעצמה ולא מצטרפין].

עדיף מה שכולו שחין מכולו עור הבשר, ובסיפא קמ"ל דשחין ועור הבשר אין מצטרפין, אע"ג דעור הבשר חמיר טפי והי' מקום לומר שיצטרף ועכ"פ לענין פשיון יהני, [ועי' לעיל סק"ט], קמ"ל, ואם שחין נוהג בקרחת כמ"ש הרמב"ם פ"ה הי"א וכנראה התוספתא שבר"ש סופ"י קמ"ל דשחין שבקרחת אין מצטרף עם עור הבשר שבקרחת, ואם שחין נוהג בנתק כפי הנראה בר"ש סופ"י קמ"ל דאינו מצטרף עם עור הבשר שבנתק אע"פ שיש שם בהרת, ושאינו מצטרף עם קרחת אע"פ שכולו שחין, דמ"מ חציו בעור הנתוק וחציו בקרחת, מיהו הדברים מחודשים דהא מקום הנתק אינו מטמא מדין עור הבשר, דאין בראש אלא טומאת נתיקים, ומהיכי תיתי נימא שיטמא בשחין, וצ"ע בר"ש שם ולע"כ.

טו. **שם מ"ג** א"ל שמא תכנוס ותפשה, מבואר דאע"פ שלא יוכל להגיע לידי טומאה בסוף שבוע, מ"מ לא בטל דין הסגר כיון שיש תועלת בהסגר לקבוע בו דין לאחר הפטור, לענין שיטמא בפשיון מיד, ואמנם בשחין אפשר שיטמא בו ביום אחר שיפטרנו הכהן, אבל מאחר שלא יוכל ליטמא מתוך ההסגר, תו לית לן לחלק ולומר דיש עדיפות בזה שיוכל ליטמא בו ביום, דמה לי בו ביום מה לי לאחר"ז והעיקר דהועיל ההסגר שיכול ליטמא מיד בלא הסגר.

ולפ"ז אפשר לפרש הא דקאמר שמא יוולד לו שחין אחר חוצה לו, משום שיש לחוש שיהא בתוך שבוע, דזה חשש רחוק להסגיר מחמתו, אלא סגי בזה שנקבע בו דין לאחר הפטור לענין שאם יוולד לו פעם שחין חוצה לו יטמא בפשיון, ולכן אפי' לא משכח"ל מורד וצרכת וצרעת ע"ג בתוך שבוע ג"כ מסגירין, מיהו מסתברא דאף אם הי' צריך לחוש רק לתוך שבוע בלבד ג"כ היו מסגירין,

דכיון שבשום צד משכח"ל טומאה ע"י ההסגר, לא נפיק מכלל כל הנגעים לענין הסגר, (וזה יש ללמוד מסתמות הדברים אלא דבטעמא דקרא י"ל כמש"כ), ולפ"ז מסתברא דיש להשוות מכוה לשחין, אע"פ שבמכוה לא משכח"ל אלא ע"י מעשה מבחון, ושחין אפשר שיקדח מבפנים, מ"מ כיון דסגי בזה שעלול להוולד במשך הזמן אין לחלק ביניהם, דאין זה מאורע מחודש שהוא יהא בקרבת אש ותולדותיה, ואף אי בעינן בתוך שבוע דוקא, ג"כ צריך ראי' לחלק ביניהם כיון דקראי דכתיבי בשחין ה"נ כה"ג כתיבי במכוה, ואית לן למנקט דסגי בצד טומאה בעולם שלא לשנות דינו, וכמש"כ, וצ"ע ברבב"ד על התו"כ שכו' דמסתבר לי' לחלק בין שחין למכוה, כיון שמחוסר מעשה מבחון, ובאמת בעלמא מחלקינן בכה"ג, וכי היכי דלא חיישינן שיסיר הצבע מן הבגד, אבל לפטור מן ההסגר אין לנו לחלק בזה וכמש"כ, ואמנם עיקר חדושי' דריב"ב הוא דמסגירין בכה"ג שהטומאה תתכן רק ע"י מאורעות חיצוניות שאינן מכחו של הנגע, דמעיקרא ס"ד כיון שאין הנגע יכול להשתנות מצד עצמו לטומאה אין מסגירין דמאורעות חיצוניות אינן בכלל ההסגר, וקמ"ל ריב"ב דג"ז בכלל, אבל לבתר דשמעינן ד"ז בשחין, ה"ה במכוה, ועמש"כ לעיל ס"ג סק בזה ובחדושי' דפי"א מ"ז.

ויש להקשות לראב"י דהסגירו בעור הבשר ובסוף שבוע נעשה שחין ופשה טמא כמ"ש הר"ש בפרקין, א"כ מאי קבעו מיני' הא יש להסגירו שאם יתרפא בסוף שבוע ויעשה צלקת יטמא משום פשיון, וי"ל דג"ז נלמד רק מחידושי' דריב"ב, כיון שתלוי במאורע חיצוני שאינו תלוי בנגע עצמו, ואפשר דהסגר שבשחין שמא ישתנה לעור הבשר גרע, ולא מצינו להסגיר משום זה אף למסקנא דריב"ב.

סימן ח

א. פ"ז מ"ד מאימתי היא טהרתו כו' בפשוטו נראה שאין הכהן מטהרו, ונשאר בדין מוחלט מדאורייתא, וכ"כ הרמב"ם פ"י ה"ב ה"ז מוחלט כשהי', ולפ"ז כשתפרח בכולו נטהר מדאורייתא דהו"ל פורח מן הטמא, וכ"כ המגיה ברא"ש, אבל לשון הרא"ש שכ' דזה טהור מן התורה ואינו נטהר בפריחה, משמע דהכהן מטהרו ונשאר טמא מדרבנן, מיהו ממ"ש במ"ה גבי קוצץ בהרתו ופרחה בכולו דהוי כולו לבן ויסגיר, נראה לדקדק דהכא נטהר לגמרי ע"י הפריחה, וה"נ מסתברא דבשלמא התם דמסגיר שייך שפיר לומר שנטהר מההחלט ע"י פריחה, אבל הכא אם כבר טהרו הכהן, הרי הוא נחלט ע"י הפריחה, ומאי קאמר דטהרתו ע"י פריחה, הרי טהרתו רק כשתחזור לכמות שהיתה, ועוד דקושטא הוא שאף אם לא הספק הכהן לטהרו נטהר בפריחה אף מדרבנן, ואית לן לפרושי מתני' בהכי, וע"כ צ"ל דכונת הרא"ש דאין לו להשתכר בזה שעכבנו טהרתו, דאילו טהרוהו כדין, ה' נטמא, ועכשיו הוא נטהר בפריחה, וע"ז קאמר דמ"מ לא חשיב נשכר, כיון שנשלם הקנס בזה שחשבנוהו כיש בו ס"ט, וכ"ה פשטות הגמ' בכורות ל"ד ב' דרבנן משוו ל' כיש בו עדיין ס"ט, ואם מטהרין אותו א"כ אהנו מעשיו לדאורייתא, ואמנם לאו קו' היא לומר שקנסוהו מדרבנן בלבד, אבל למה באמת לא יתקנו כך, שהכהן לא יטהרנו, וזה עדיף מלחדש טומאה דרבנן.

מיהו לפ"ז צריך יישוב איך מטמאין אותו על נגע שני קודם שטהרוהו מן הראשון, הא אין מסגירין את המוחלט, והר"ש כתב שאני הכא דנקצצה ומן הדין טהור וקנסא בעלמא הוא, ואם כונתו שהכהן מטהרו כיון דמדאורייתא טהור, ניחא, אבל אם הקנס שלא

יטהרנו הכהן, סו"ס נשאר בדין מוחלט מדאורייתא, ויש מקום לומר דהכי אמרי' אין מסגירין את המוחלט דוקא כשעדיין דינו להיות מוחלט, דקרינן ב' לא יסגירו כי טמא, אבל כשידעינן שנטהר מן הראשון אלא שחסר אמירת כהן, יכול להקדים דין השני קודם שיטהרנו מן הראשון, והסברא בזה דהתורה פטרתו שא"צ להזדקק כשבלא"ה טמא, ולא מפני שאין שייך לדונו בשנים, שהרי בתחלה מסגיר ומסגיר ומחליט ומחליט, ובכה"ג חשיבא השני' טומאה דאלימא טפי, ויש לו להזדקק לה, ועוד דכיון שבאותה שעה הכהן צריך לראותו שפיר מזדקק לכל נגעים שבו, וזה תלוי בנדון אם נגע שנולד בתוך ההסגר רואהו בסוף שבוע, (ואפשר להביא סמך לזה מהתוספתא שבר"ש פ"ג מ"א עודהו מסגירו או פוטרנו נולד בו נגע אחר הר"ז נזקק, ואם הכונה או פוטרנו במוחלט, הרי מבואר דאף קום שפטרו נזקק לשני, אבל בפשוטו ל"מ כן, אלא אבתחלה קאי שעדיין לא החליט הסגרתו, מיהו הלשון צ"ב דבמתני' פ"ז מ"ג מתפרש לשון זה להסגירו א"נ לפוטרו, ואם נימא דמשהחליט הסגרתו אע"פ שלא אמר מוסגר, שוב אינו נזקק לשני ניחא, וצ"ע בזה), מיהו הדברים סתומים דמנין פשיטא לן דמצב זה שחידשו חכמים בקנסם, אינו בכלל אין מחליטין את המוחלט.

ואפשר דבאמת מטהרו מן הראשון קודם הסגר דשני, ומ"מ חשיב שפיר

דטהרתו רק כשיטהר מן השני, כיון דלא יהבינן ל' טהרה בין ראשון לשני, אלא שבשעה שבא להסגירו מקדים אמירת טהור על הראשון, ובכה"ג בחתן שפיר דנו על השני, כיון שבלא"ה נשאר בטומאה מן הראשון, אם נקבע דינו שאין רואין בו את

השני, ולפ"ז כשדנו בגמ' אם יטהר תנן או ויטהר תנן, עלינו לדון מה קבעו חז"ל בלא הדין של אין מחליטין את המוחלט, שאם דינו שיטהר רק כשיטהר מן השני, ממילא ידעין שאין ליתן לו שום טהרה בינתיים, ואע"פ שבהכרח יצטרך לומר טהור, אין בזה נפ"מ כיון שיחד עם זה נטמא מן השני, ואולי גם זו כונת הר"ש דכיון שמדאורייתא יכול לטהרו כשירצה, שפיר יקדים אמירת טהור עם אמירת מוסגר או מוחלט, ואפשר דמ"ה אמרו בגמ' נפ"מ דחתן, ולא סתמו דנפ"מ נמי בלא חתן כגון אם אירע שלא טמאוהו, דבזה אף אם ויטהר תנן, משכח"ל נפ"מ כשבא להסגירו והקדים אמירת טהור ונאנס ולא הסגירו, ויתכן דטעמא דיטהר הוא משום דע"כ צריך לטהרו כדי לדון השני ותו לא החמירו בו, ועי' לק' סוסק"ד דיש להסתפק אם דינו כמצורע מוחלט בזמן ההסגר על השני.

ברם בתו' בכורות ל"ד ב' מבואר דטמא רק מדרבנן, והוסיפו לומר דשרי לעשות תגלחת וצפרים ולמנות ימי ספורו וליטהר מן התורה, וא"כ נשכר בקציצתו, וצ"ל דסגי בטומאה דרבנן, אבל למה באמת לא יקנסוהו שלא יטהרו הכהן, ועיקר דבריהם חידוש גדול שחכמים יניחו למצורע מדרבנן להטהר בתגלחת וצפרים וספירה וטבילה וליכנס לפנים מן החומה ושלא יטמא בביאה, ועסק"ד.

וכבר ביאר מרן זללה"ה בס"ח סק"ב ג' הצדדים שבזה, ונקט בדעת הר"ש והרא"ש שהכהן מטהרו, ולכך אינו בדין אין מחליטין את המוחלט, [ואע"פ שבס"ד ס"ק י"ט נסתפק בכה"ג שצריך לפוטרו אם יכול להקדים טומאת השני, כנראה דעתו נוטה דלא מהני, שו"ר בס"ח סק"ז כתב כמש"כ דמטהר ל' ברישא אע"פ שהקנס שאינו מטהרו כלל], ובאמת לשונם ז"ל משמע כן, אבל גם אם נפרש בדבריהם כמש"כ, ע"כ נמצא שבין אמירת טהור לטומאת הנגע השני נשאר כטמא מדרבנן, [ואם אירע שלא טמאוהו לא יגלחנו

הכהן, מיהו אם הסגירו י"ל שאינו פורע ופורם, ועסק"ד], ושפיר יש לפרש כונת הר"ש דכיון שאינו אלא קנס, שפיר יטהרו ולא יהא בדין אין מחליטין את המוחלט, אבל הכונה שכשיוולד נגע אחר יטהרו, מיהו מהא דדחק הר"ש לפרושי שפרחה מן הנגע השני, ע"כ משמע דכבר טהרו מן הראשון, ואולי טעמו דומיא דנקצצה עי' בזה לק' סק"ב, ואם זו כונת הר"ש ממילא גם כונת הרא"ש כן, ולכך הוצרך לדחוק בפלוגתתו עם הר"ש, וכן מתפרשים דבריו ז"ל, אבל ממה שהוכיח מרן זללה"ה מהתוספתא דאם טהרו, ע"כ דהפריחה מן הנגע השני, משמע דהרא"ש לטעמי' מפרש כולה מן הנגע הראשון, דדוחק לפרושי פריחה דתוספתא מנגע אחר, ודמתני' ורישא דתוספתא אף מאותו נגע, [ועי' בזה לק' סק"ב], ואולי י"ל דהרא"ש הוצרך לזה משום סיפא דאינו נטהר בפריחה זו כיון דליכא נגע, וצ"ע, ועי' לק' סק"ב.

ב. שם עד שתפרח בכלול, פר"ש נגע האחרון כו', וכן פרש"י בבכורות ל"ד ב', [וכנראה העתיק הר"ש דבריו בזה], אבל רש"י קאי אמתני' דנקצצה, [והתם ע"כ דהפריחה אינה מטהרת מכח נגע קמא, דכיון דליכא נגע אע"פ שלא טהרו הכהן אינו נטהר בפריחה, וכמש"כ לעיל ס"ו סק"א ועי"ש דכ"מ בירו' וכ"כ הרא"ש במ"ה דיסגיר], וכיון דליכא נגע פרש"י שיפרח הנגע האחרון, אבל הר"ש משווה תרוייהו, דגם במתני' כתב שאני הכא דנקצצה ומן הדין טהור כו' וכן בדברי ר"א כתב כפרש"י דאי הוה קיימא קמייתא כו', אע"פ שרש"י מיירי בדלא קיימא קמייתא כלל, וע"כ דעת הר"ש דבשניהם מתפרש בענין אחד, וכיון דבסיפא דליכא נגע מפרשין שפרח האחרון, ה"ה ברישא.

ודעת הרא"ש דאף בסיפא מיירי שפרח ממקום שנקצצה, וכיון דלרבנן דיינין ל' כאילו הנגע קיים ממילא נטהר בפריחה, ואמנם מדאורייתא אין כאן פריחה ויסגיר, אבל

ע"י שנתמעט מכגריס, ובוזה מיושב הא דקתני בתוספתא במילתייהו דרבנן פרוחה במקצתו טמא פרוחה בכולו טהור, דכיון דהתם קתני אין לו טהרה עד כו' נקטו רבנן במילתייהו גונא דנטהר בפריחה, והיינו שטמאווה כשפרחה במקצתו, ואח"כ כשפרחה בכולו טהור, ויש ללמוד מזה דלרבנן נמי מטמאין לי' מן השני, מיהו י"ל דהיינו דוקא כשנקצצה ופרחה ממקום הקציצה דאנו חוזרין ומטמאין אותה הבהרת, ובוזה שפיר מודו רבנן דמטהר וחוזר ומטמא, אבל נגע אחר י"ל שאין נזקקין לו לרבנן, עכ"פ בגונא דרישא דרק תלש הס"ט.

ולכאוי נראה דבעיא דר"פ אי יטהר או ויטהר תנן היא ג"כ משום דבסיפא לא קתני מאימתי היא טהרתו, והר"ז כלשון חסר, [מיהו בעיקר הלשון נראה דארישא סמך דהא לא קתני נמי טמא, ועי' לק' סק"ו דקדקנו מזה דאף קצצו במוסגר טהור], ולכן יש מקום לפרש דה"ק כשיוולד לו יטהר, [ונקטי' תנא הכי משום דלרבנן שונה דין הסיפא מהרישא וכמשנ"ת], וכיון דבסיפא מתפרש יטהר, יש לפרש דהדין כן גם ברישא, אבל ברישא לחוד מתפרש כשיטהר ממנו על הנגע השני, כיון דקתני מאימתי טהרתו ולרבנן נטהר לגמרי בפריחה זו, ודכוותה נקט ר"א באופן שנטהר לגמרי, אבל כיון דבסיפא שמעינן שיטהר מן הראשון כשנולד השני, הרי גם ברישא זה בכלל דברי ר"א, ונמצא ששכל ר"א לשונו כדי שיתאים ללשון מאימתי טהרתו שבכלל דבריו כשנטהר לגמרי גם מן השני, אבל מסיפא שמעינן לרישא דבחתי כה"ג מטהרינן לי' מן הראשון משנולד השני, [ומיושב זה דאי יטהר תנן א"כ יטהר דרישא מיותר דהא מתפרש דטהרתו כשיוולד, אבל אי ברישא פשיטא לי' דויטהר תנן, משום דבעי למיתני טהרה גמורה כמו לרבנן ניהא, מיהו צ"ע אם יש לקיים לקושטא דמילתא דבסיפא יטהר וברישא ויטהר, אף דאין זה דוחק כיון

הקנס פקע ע"י הפריחה, כמש"פ הרא"ש במתני' דתולש, וכ"נ דעת הרמב"ם פ"י ה"ב ג' דהא לא מטהרינן לי' מן הראשון, וכיון שלא הזכיר נגע אחר, ע"כ מתפרש שתפרח בכולו בהרת זו, [דרך במתני' שייך לפרש דאמילתי' דר"א קיימי, שו"ר שכ"כ מרן זללה"ה שם סק"ט], וגם אפשר דלא מטמאין לבתרא אליבא דרבנן, כדין אין מחליטין את המוחלט, ורק כשנטהר בפריחה מן הקנס, נחזור לדנו על השני, וא"כ לא שייך כלל נגע אחרון, ועי' בזה לק' ובסק"ג, - לשון תפרח מתפרש אבהרת, ור"א נקט נגע לשון זכר והול"ל שיפרח, ועי' לשון רשי שם שדקדק מלשון בהרתו, וברא"ש כ' איפכא, ועפ"ח מ"א.

ויעזוי בספר מרן זללה"ה ס"ח סק"ב ג' שכתב ליישב התוספתא לפר"ש והרא"ש דמטהר לי' מנגע קמא, דהא דקתני פרח בכולו ב"כ וב"כ טמא, היינו כשפרח הנגע האחרון, אבל הדבר קשה דבתוספתא אכתי לא הוזכר נגע אחרון כלל, ולא שייך לפרושה כבמתני' דאמילתי' דר"א קיימי, וכן בתוספתא שהביא הר"ש מ"ה קתני פרוחה במקצתו כו' ולא קיימי אנגע שנולד לו דקאר"א, ועוד דהא פליג ארבנן בהא, וע"כ דבנגע קמא מיירי, [ועי"ש בר"ש שכ' לגרוס בתוספתא כבמתני'], וגם קשה למה באמת לא נטהרנו מן הקנס כשפרחה בכולו, דהא לכל מילי משווי' רבנן כאיתי' לנגע ולס"ט, ואם בתוספתא מתפרש הכל בנגע ראשון, [ע"כ שאינו מטהרו כמ"ש מרן זללה"ה] יש לפרש נמי מתני' כן, וברישא פשוט כן שהרי נטהר בפריחה זו, ואף בסיפא מיירי שפרחה ממקום שנקצצה וכפ"י הרא"ש והרמב"ם, ועפ"ז יובנו דברי ר"י בתוספתא וכמש"ת בס"ד.

ונראה לדקדק דלהכי לא קתני בסיפא מאימתי היא טהרתו, משום דלרבנן אינו נטהר בפריחה זו דהא דינו להסגיר, משא"כ ברישא דאיכא נגע ונטהר בפריחה או

דבסיפא חסר דטהרתו בכך, מ"מ י"ל דגם ברישא יטהר תנן, ונקטי' הכי כדי שיהא דומיא דרבנן], ובתוספתא מתפרש אף בדר"א כמו ברישא דמתני' כיון דקתני אין לו טהרה עד שיוולד לו נגע אחר, ול"ל למיתני ויטהר ממנו, א"ו אטהרה גמורה קאי, ולכן גם רבנן נקטו במילתייהו פריחה במקצתו טמא פריחה בכולו טהור, דבכה"ג נטהר לגמרי וכמשנ"ת.

ג. ר"ש מ"ה תניא בתוספתא קצצה מתכוין כו' אר"י לא נחלקו כו' בתולש ס"ט מודה ר"א דפרחה בכולו טהור, דהא שייר לכולי' נגע, ולפ"ז מתפרשא מתני' דרבנן מחמרי עד שתפרח בכולו, ודכוותה יש לפרש מתני' דהכא, ועוד שהרי בכלל מתני' גם ששייר ממנה כ"ש, ובוזה רבנן לחומרא, [ולפי הגרסא שבר"ש מההיא דבכורות מפורש כן, אבל נראה ט"ס בר"ש וצ"ל כתוב בבכורות ולא כבכורות, וכ"כ רש"י שם דבנגעים ל"ג לי'], וכבר העיר הגרע"א ז"ל דמתני' משמע דרבנן לחומרא, ועי' תו"כ.

ובאמת אי יטהר תנן לא נתפרש מ"ט דר"א דלא מטהר לי' בפריחה, הרי הפריחה היא כנגע אחר, דנגע קמא אזל לי' בקציצה, [ואדרבה בשייר הא מודה ר"א], אבל אי ויטהר תנן איכא למימר דרבנן מטהרי לי' בפריחה זו, ואם הוא חתן אינו מסגירו כדין בא כולו לבן, וע"ז פליג ר"א דעד שיטהר דוקא, אבל לפמ"ש סק"ב לדקדק מדקאמרי רבנן פריחה במקצתו טמא פריחה בכולו טהור, דמיירי כשנטמא בפריחת מקצתו ואח"כ נטהר כדין פורח מן הטמא, א"כ גם לר"א הרי עכשיו נטהר מן הנגע השני, ואפי' אי ויטהר תנן הרי הוא טהור, ועו"ק מאי קאמר ר"א דאין לו טהרה אלא בנגע אחר, הרי טהרה דנגע אחר יש לו גם בזה שפרח, שהוא ג"כ נגע אחר, והול"ל רא"א עד שיטהר ממנו וחכ"א שנטהר מיד, (ודוחק גדול לאוקומה כשאין הפריחה בדין נגע כגון שכולו שחין, ופרח פחות מכגריס, וגם נטהר לגמרי לרבנן

דהא ליכא כגריס, אבל הדבר זר מאד, ועוד דכיון דקתני שיוולד נגע אחר, א"כ מתפרש ביש בו מקום הראוי לנגע כגריס, ולפמ"ש כ פריחה במקצתו דרבנן היינו בשיעור נגע).

ומרן זללה"ה בסק"ה כתב ליישב לפר"ש דר"א מצריך נגע אחר שיהא מוחלט בו [ועמ"ש כ' בזה לק' סק"ד], ובהא פליג ארבנן דלדידהו נטהר בפריחה מתוך הסגר, ולר"א אמנם ברישא דמתני' נטהר בפריחה מתוך הסגר וכן בנשתייר כ"ש, אבל שריותא דנגע אחר היא רק מתוך החלט, וצ"ע דנקט ז"ל שקו' זו היא רק לפר"ש, ולכא"ו ע"כ לחדש כן לכל הפירושים אי יטהר תנן, מיהו הדברים מחודשים דסתמא קתני, וגם נגע המוסגר בכלל דברי ר"א, ואף לפי' הגר"א דלא מהני פריחה מפני שקצץ בשר חי ושמא לא הי' פורח לתוכו, [וכבר תמה מרן זללה"ה דמה איסור יש בקציצת בשר חי, ול"ד לכוונה מחי' דפריחה בכולו טמא, דהתם היתה צרעת נושנת ויש לטמאו כאילו נשארה המחי' בפורח בכולו, אבל בשר חי שאינו נגוע, מה"ת נימא שהי' נשאר מחי' כשפרח בכולו], אכתי לא נתיישב אי יטהר תנן.

ועיקר החילוק בין מובאת לקצץ בשר חי, לכא"ו נראה דהיינו במחודש דמטהרינן לי' כאילו פרח הנגע שנקצץ, דהא לרבנן חזינן כאילו מה שקצץ בידים איתי' והרי נטהר בפריחה, אע"פ שמדאו' לא נטהר, וקאר"י דלא מחדשינן כן אלא כשנשאר מקצת או דהתחילה הפריחה ממקום הקציצה, אבל כשקצץ בשר חי סביב לא מסתבר ליחס הפריחה לנגע הראשון, [וכמי שקצץ סביב כל הבשר המקיפה, וכ"מ ברמב"ם פ"י ה"ג אם קצץ כל הבשר החי המקיפה אפי' כחוט השערה], ולפ"ז אמנם אין איסור לקצוץ בשר חי סביב, ואינו כמשרש הנגע יותר, אבל כיון שהפריחה החלה אחר הבשר שנקצץ, אינה מתייחסת לנגע שנקצץ.

ר"א לתקנת גופו לא הי' מחדש תקנתא דנגע אחר, שהרי לפי האמת הנגע האחר אינו מעלה ולא מוריד לגבי נגע שנקצץ, ול"ד למום אחר בבכור, וע"כ דר"א שקד על תקנת גופו, וחידש אופן שיבטל הקנס, ויותר בקל איכא לאשכוחי תקנתא בבכור שהאמת דמום אחר מתירו, וע"כ דלא חייש לתקנת ממונו וקניס טפי, [וכיון דר"א חידש טהרה שאין לה מקום מן הדין אלא להקל הקנס, איכא לאסתפוקי אי משנולד מטהר לי', דלא אהני בקציצתו וכמ"ש רש"י], ועי' לק' סק"ז.

ויש לעי' אמאי לא פליג ר"א בנולדו לו ס"ט באותו נגע ונטהר מהם, בשלמא לרבנן חזינן להו כמאן דקיימי אבל לרבנן מ"ל נגע זה מ"ל נגע אחר, וי"ל דאף לר"א חזינן להו כמאן דקיימי לענין זה דאין כאן הוכחה שנטהר מהנגע, משא"כ נגע אחר דטהר ממנו לגמרי, והוי שפיר הוכחה שטהרוהו מן השמים, וגם בענין הקנס יש לחוש טפי לממ"נ בס"ט, דנגע טומאה עלול להוליד ס"ט.

בפשוטו נראה דמשיוולד לו נגע אחר, היינו אף בלא ס"ט, דמוסגר נמי טמא הוא, והרי עיקר הטעם שנכנס למבחן טהרה בנגע אחר, ומ"ל טהרת עומד או טהרת הלכו ס"ט, דהא לא אמרי' דאיגלאי מילתא דנגע טהור הוא, שהרי דינו כנגע לאחר הפטור, ועוד דאי יטהר תנן לא משמע דחזי לי' כהן אם יש בו ס"ט ואם לאו לא יטהר אלא בסוף שבוע אם פשה, ולומר שאינו מסגירו כיון שאין מסגירין את המוחלט ג"כ לא מסתבר אליבא דר"א, וכיון דמטהרו כדי להסגירו אין לחדש דצריך להמתין לס"ט, דאי יטהר תנן נשלמת טהרתו בזה שע"כ צריך לטהרו כדי להסגירו וכמ"ש סק"א, ודכוותה אי ויטהר תנן, וכ"מ בתו' שכ' בחד תירוצא דמיירי מתוך הסגר, [והיינו דבנקצצה קנסינן אף בתוך הסגר, ועי'], ומרן זללה"ה בס"ח סק"ה כתב ליישב פר"ש בחילוק זה דלר"א בעינן נגע

ולפ"ז אפשר דלרבנן אינו נטהר ע"י נגע אחר אפי' חזר ופרח בכולו, [ומש"ה קתני אין לו טהרה עולמית, וכ"ה ברמב"ם], דכיון שאין מחליטין את המוחלט אין נזקקין לשני, ורק כששייך לייחס הפריחה לראשון, מטמאין לי' בפרח מקצתו, [לפמ"ש"כ לעיל סק"ב], ומטהרינן לי' בפרח בכולו, או שמסגירין אותו כשפרח בכולו כאחת, והיינו דקאמר דלרבנן אין לו טהרה עולמית, ואפי' יפרח מנגע חדש לאו כלום הוא, ולפ"ז אמנם מובן טעם התנא דסבר שאפי' במובאת לא מייחסין הפריחה לנגע שנקצץ, ויש ליתן טעם בדבר לר"א כיון דס"ל שיש לו טהרה בנגע אחר, א"צ לחדש דפריחה כזו מהניא, משא"כ לרבנן דלית להו תקנתא אחריית, אבל אכתי לא נתיישב ר"א לשיטתו מ"ש פריחה מנגע אחר אי יטהר תנן, וכן מאי דגרסי' פריחה במקצתו וכמשה"ק לעיל, וצ"ע בכ"ז, (ועסק"ח בפי' הגר"א).

הגהת הגר"א אות א' נדפסה בטעות ומקומה בדברי הר"ש שכ' ועד שתפרח בכולו גרסינן בתוספתא, והגיה הגר"א שצ"ל בחכמים, (וטעמו מפני שכבר כ' הר"ש שיש שיבוש בתוספתא) וסיים ע"ז דכ"ה בתו"כ, ובאמת גם הר"ש סיים כן אלא שיש טעות בדפוס, וצ"ל ועוד דבתו"כ איתא הך פלוגתא כו', [ומ"ש דבסוף חלון גרס במשנתנו ר"ל דלפ"ז אין ראי' דבמה נחלקו דקאמר בברייתא הוי לפרש, דרק במשנתנו קאמר, ונקט הר"ש דעל מה נחלקו הוא כמו בד"א].

ד. בכורות ל"ד ב' כי קניס ר"א בממונו בגופו לא קניס ממונו איכא למימר כו' יש לעי' אמאי תלו לחילוק בין גופו לממונו, הא עיקר החילוק משום דבצרעת ליכא למימר דעביד ממ"נ, ובבכור איכא למימר, וי"ל דגם בבכור הו"מ לאשכוחי גונא דלא יעביד ממ"נ, אלא שלא שקד על תקנת ממונו, או דבממונו יש לחוש דיעביד ממ"נ אפי' כשיכול להפסיד, דלא חייש כ"כ להפסד ממונו, משא"כ בגופו, ובאמת אי לאו דחייש

מוחלט, אבל ודאי דבלא הכרח אין לחדש כן, ועסק"ג.

ואפ"ר דאפי' לא ראה הכהן הנגע החדש עד שהלך לו ג"כ מטהרו, דהא אי יטהר תנן מסתבר דסגי במודיעין לכהן שיש עוד נגע, וכיון שא"צ לראותו י"ל דה"ה הלך לו, ואפי' אי ויטהר תנן י"ל דטהור בכה"ג, [נוראיתי כתוב דמה"ט לא קאמר ר"פ נפ"מ זו, כיון דלשני הצדדים טהור], ובנתמעטה מכגריס לרבנן בתולש ס"ט, נראה דא"צ כהן לראותו, דהא אפי' חזר הנגע יראה בתחלה, ובפרחה בכולו בתולש ס"ט מסתברא דצריך כהן, ובנקצצה ופרחה בכולו, דמדאורייתא לאו פריחה היא, ורק לענין הקנס מהני, יש להסתפק אי בעינן כהן.

תוד"ה מקמייתא וא"ת והא בעי כו', לכאור' י"ל דחתן צוותא דעלמא עדיפא לי' מחמת כיסופא דשמחת חתן וכלה, ואפי' נימא דאדרבה צוותא דאשתו עדיפא לי' אכתי י"ל דבנולד לו נגע באמצע ימי המשתה צוותא דעלמא עדיפא לי', ובעיקר הדבר י"ל שהדבר תלוי בדעתו של חתן, דאי ניחא לי' שיטהרוהו מטהרינן לי', והרי חתן בימי ספורו שנולד לו נגע ורוצה שיראנו כהן ויטמאהו שפיר מטמא לי', ואנן קיימינן בדניחא לי' שיטהרוהו, וממילא יש לו קולא של חתן שלא יראו בו את הנגעים, ול"ד לדיני רגל דהנודן בנגע החדש לטהרו או לטמאו, דהכא שני נגעים הם, ואין לנו לקבוע הלכה בזה, ואולינן לפי רצונו, ומרן זללה"ה שם כתב לתרץ דמילתא פסיקתא נקט למ"ד צוותא דעלמא עדיפא לי', והיינו דכדי לבאר הספק נקט גונא שאין לטמאו מחמת השני, ולא נחית לקבוע שכ"ה הדין דהכי עדיפא לי'.

הא דלא נקט נפ"מ דפריעה ופרימה, דאם מטהרו ומסגירו אינו פורע ופורם, י"ל דניחא לי' למנקט גונא דיטהר לגמרי, דהשתא מתפרש דקמ"ל דיטהר ממנו לגמרי בלי קשר

עם הנגע השני, ולפמש"כ סק"א אף אי ויטהר תנן ע"כ מטהרו קודם כדי להסגירו, אפשר דבאמת אינו פורע ופורם דלא חידשו כאן טומאה מדרבנן, אלא דעד שנכנס לטומאת הנגע השני נשאר בטומאה קמייתא, מיהו אם יקצוץ הנגע המוסגר ע"כ ישאר בטומאה קמייתא ולא יהא בדין מוסגר שקצץ, אבל אף אי יטהר תנן מסתברא דקנסינן לי' בזה, וא"כ מזה אין להוכיח דאינו נטהר מהחלטו, ובעיקר הדברים ל"ק כלל מ"ט קאמר נפ"מ דחתן, משום דהנודן בעיקר הקנס אם טהרוהו מיד כשנולד נגע חדש, ואם היתה הנפ"מ רק בפריעה ופרימה, א"כ לא הקלו עליו לטהרו משנולד, אלא דהגדרת הדין נותנת לו דין מוסגר, וספיק' דר"פ הוא אם באמת הקלו עליו מיד לטהרו, ונפ"מ בחתן.

ה. **שם מ"ד** רא"א משיוולד לו נגע אחר, יש להסתפק אם בעינן דוקא כאותו נגע שטהר, דבזה דומה יותר הוכחה שהי' נטהר גם מנגע הראשון, או"ד כל שהוא בטומאת מוחלט וטהר סגי, ומסתברא דנתק אינו מועיל לבהרת או בהרת לנתק, דנהי דהלכות נגעים שוין בהן, מ"מ כיון שענינם שונה, אין לתלות רפואה דשני' וראשונה בענין אחד, אבל בהרת מסתברא דהכל ענין אחד, ויש ללמוד כן מפר"ש דעד שתפרח בכולו היינו נגע אחרון, ופריחת נתקים לא מהניא לעור הבשר, וכן איפכא, אבל שחין ומכוה וקרחת וגבחת ועור הבשר הרי הם כנגע אחד לענין פריחה וכולן נטהרין בפריחה אחת, ולכן גם כשנטהר אחד מהני לשני, [ועי' סק"ז].

וי"ש להקשות לדעת הראב"ד פ ה דפשוין הרחוק מטמא באדם, א"כ הנגע החדש הוי פשוין לראשון, והיכי מטהר לי' משנולד החדש, [עכ"פ אי יטהר תנן], ובדוחק י"ל כגון שהראשון בעור הבשר נולד השני בשחין או בקרחת שאינם פושין מזל"ז, ובנולד השני בעור הבשר לא יטהר, עד שיטהר ממנו ע"י שימעת מכגריס, וסיפא שנקצצה אף בנולד

הסגרו הדין נותן שיהא טהור, שהרי לא ראה הכהן ס"ט שבו, דלגבי הס"ט תוך הסגר כעד שלא בא אצל כהן הוא, [ואע"פ שחל עליו דין נגע הרי גם לאחר הפטור שנולדו ס"ט ותלשן עד שלא בא אצל כהן טהור], וא"ל יפה אמרת דתוך הסגר ראוי לטהרו, וכיון שכן הדבר פשוט דקודם החלט אע"פ שנראה לכהן טהור, דאחר הסגר חמיר טפי, וע"כ דאחר החלטו ששמעו דוקא הוא, אבל קודם לכן בין עומד בפני הכהן ובין בתוך הסגר טהור, ולפ"ז באמת כלל הדברים הוא שלא חדשו בו טומאה מכח הקנס, ובתוך הסגר לא חדשו שישאר בהסגרו, דסו"ס הס"ט שבו אינן מוחלטין, וכמו בעד שלא בא אצל כהן, וכשרואהו הכהן בסוף שבוע בלא ס"ט מטהרו.

ויש לעי' אם נימא דקוצץ הבהרת עצמה בתוך הסגר פקע מיני' ההסגר [כמש"כ מרן זללה"ה ס"ח סק"י], וא"צ טהרת כהן, [דכ"נ כללא דמילתא כל שנשאר נגע (ואפי' הלכה מעצמה דאמרי' שתחזור), וצריך להמתין עד סוף שבוע, צריך נמי טהרת כהן, אבל כל שפקע ההסגר תוך שבוע, זה מוכיח דלא בעינן כהן, דכהן בתוך שבוע ליכא, [אח"כ ראיתי שמרן זללה"ה שם הזכיר בלשונו שהכהן מטהרו, וצ"ע, שוב שמעתי מאמור"ר שליט"א דג"כ נוטה שצריך כהן, ולפ"ז ניחא טפי, ועמש"כ לעיל ס"ג סק גבי סר הנגע ע"י כיבוס], והטעם משום דלא בעינן פסק כהן אלא לטהר הנגע ולקבוע שהלך הנגע, אבל קצץ הבהרת כנקצצה ידו דמי, וא"צ הכרעת כהן, דהסגר א"צ טהרה אלא קביעת הדין, ולכן צריך כהן כשנרפא, אבל אחר החלט גם בקצץ צריך כהן, מיהו למש"כ דצריך כהן גם בהסגר ניחא בפשיטות טפי, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ד ס"ק י"ט ושם ציין לס"א ס"ק ל"א שנסתפק בזה ודעתו נוטה דצריך כהן], אמאי לא פשיט ר"ע מקוצץ בהרת, דהא לפמש"כ ספיקו של ר"ע הוא כיון דהסגר ג"כ צריך טהרת כהן, שמא קנסוהו שלא יטהרנו,

בעור הבשר טהור, ואמנם בעיא דר"פ אסיפא איתמר, אבל דוחק לומר דברישא באמת טמא כשנולד נגע אחר, וצ"ע.

ו. שם אר"ע שאלתי את ר"ג ואת ר"י הולכין לגדוד (כ' תו' כריתות ט"ו א' להודיע שבחן שאע"פ שהיו טרודין היו עוסקין בד"ת, וגם י"ל דבא לומר ששאלן כאחת (ולא ברבים), ולא כההיא דברכות, וגם חיפש זמן שלא יטרידם וכההיא דע"ז שאל ר"י את ר"י כשהיו מהלכין בדרך), בתוך הסגר מהו א"ל לא שמענו אבל שמענו כו' התחלתי מביא להם ראיות אחד כו', יעוי' בר"ש ובפיה"מ מהתוספתא, ולכאור' נראה דר"ע לא נסתפק בעומד בפני הכהן ולא הספיק לטמאו, דא לא מצינו שהכהן מחדש בו טומאה, אבל בתוך הסגר מספק"ל דשמא קנסינן לי' שישאר בהסגרו, דהא טומאת מוסגר נמשכת עד שיראנו הכהן, כההיא דפ"ק מ"ה ויש בדבר להקל ולהחמיר וכן במו"ק ד' ב' גבי מוסגר ברגל, אבל מהא דא"ל עד שלא בא אצל כהן כו' ור"ע מסיים אחד עומד בפני הכהן כו' משמע דג"ז מחידושו של ר"ע, ולא משמע דה"ק כמו שעומד בפני הכהן טהור ה"ה בתוך הסגר, דהא בתוספתא קאמר להו מפני מה עד שלא בא אצל כהן טהור מפני שלא ראה הכהן ס"ט שבו, ובעומד בפני הכהן הרי ראה, [אח"כ בתו"כ בקרא וראהו הכהן וטמא אותו דמייתי תרי לישני בדברי ר"ע, ודרש שם וטמא אותו למעוטי תולש ס"ט, ולע"כ בזה, (וכבר כתב הראב"ד שם דמספק"ל אי דיוקא דרישא או דסיפא עיקר)], ועוד צ"ב מאי אבל שמענו כו'.

ואפ"ר דר"ג ור"י השיבו לר"ע דגם עומד בפני הכהן מספק"ל, לפי ששמעו רק עד שלא בא אצל כהן, ואיכא למימר דעומד בפני הכהן שראוי להחליטו, בכלל החלט הוא, [ולא הוזכר הסגר, משום דמיירי בס"ט שמחליטו מיד], וע"ז השיבם ר"ע כיון דאזולתו בתר ראית כהן ס"ט שבו, א"כ בתוך

וא"כ בקוצץ דפקע ההסגר דינו מדאורייתא כקודם הסגר, וכיון שלא קנסו לטמא טומאה חדשה הרי הוא טהור, וכיון דקוצץ הבהרת עצמה טהור ה"ה תולש ס"ט, דאטו נימא שהתולש ס"ט ישאר בדין מוסגר עד שיקצוץ בהרתו, וי"ל דאם התולש ס"ט בתוך הסגר נשאר בהסגרו, פשיטא לי' לר"ע דגם הקוצץ בהרתו ישאר בדין מוסגר מדרבנן, וע"כ יצטרכו לחדש בו טומאה ולא רק להשאירו בדאורייתא, ואין בזה להכריע ספיקתו, משום דעיקר הדין נקבע בתולש ס"ט שזה המצוי, וכיון שראוי לקנסו, ע"כ גם בקוצץ נחדש קנס, ואפשר דר"ע מספק"ל בהסגרו משום דכבר נחית לטומאה, ואף אם הי' הדין דא"צ טהרת כהן בסוף הסגר, ג"כ הוה מספק"ל, דכיון דכבר נחית לטומאה, ראוי לקנסו טפי שלא יטהר בחטאו.

ועיקר הדין דאף בקוצץ בהרתו בתוך הסגר לא קנסו לכאור' מפורש בתו"כ גבי קולף נגע מן הבית דקתני (והבא אל הבית כל) ימי הסגיר אותו ולא ימים שקלף את נגעו, וקלף היינו קוצץ, [כ"מ בראב"ד, ועי' להלן בזה], וקתני דבטל מיני' דין הסגר, יכול שאני מוציא את המוחלט שקלף נגעו ת"ל כל ימי, ואמנם מוחלט שקלף נגעו טמא מדאורייתא ולא משום קנס, [ויכמבואר בר"ש פ"א מ"ו בקוצץ נגע מן הבגד וכדתנן פ"א מ"ב קצצו ועשאו מוכין טמא ואסור בהנאתו ואף התו"כ לא איצטריך לאשמועינן אלא לענין טומאת הנכנס לתוכו, כ"מ בראב"ד הובא להלן, אבל ודאי דלא פקע דין נתיצה], מ"מ מבואר דבמוסגר לא קנסו והבא אל הבית טהור, וה"נ מסתברא לפמש"כ דר"ג ור"י נסתפקו גם בעומד בפני הכהן, וא"כ נתחדש בדברי ר"ע דבעינן דוקא שיטמאנו הכהן, וה"נ אע"פ שגוף הנגע נראה לכהן והסגירו, מ"מ מטהרו כמו שאינו מטמא את הנראה לכהן עם ס"ט, ואין לנו אלא אחר החלטו.

ומרן זללה"ה שם סק כתב ליישב דעת תו' בבכורות שכו' בתירוצ' קמא דמיירי בטהור מתוך הסגר, ולכאור' קשה דמתוך הסגר ליכא קנסא, ותירוצ' דבקוצץ אף מתוך הסגר קנסוהו, דרק לגבי תולש ס"ט אמרי' דלא נראו לכהן בתוך הסגר, אבל הנגע עצמו נראה לכהן וטמאהו טומאת מוסגר וקנסין לי', ויישב בזה הא דקתני תרתי מתנייתא ולא כיילינהו בהדי הדדי דין קוצץ ותולש, מיהו לא הזכיר ז"ל התו"כ דקתני בהדיא דהקולף נגע מן הבית אינו מטמא, ועי"ש שהביא דצובע בגד נטהר ולא קנסוהו, וצייד דהתם רק בבגד שנפטר דנקרא מוסגר, אבל מבואר בר"ש פ"א מ"ב דהיינו אף בתוך שבוע כמשנ"ת לעיל ס"א סק, מיהו מקצצו ועשאו מוכין דטהור ומותר בהנאתו אין ראוי, דכיון שהפסיד כל הבגד י"ל דלא קנסוהו.

וראיתי בראב"ד על תו"כ שם שכתב כדברי מרן זללה"ה ומאותו טעם ומדפלגינהו תנא לתרתי מתנייתא, ויש קצת חסרון בראב"ד הנדפס בתחלת הדברים ולכן הנני מבאר דבריו בהשלמת ההשמטות מכת"י, ובתחלה כתב דאע"פ שעבר בלאו בקילוף הנגע מ"מ לא גזרו בו טומאה, דדוקא באדם קנסוהו שהוא יהא טמא, אבל טומאת הבית כוללת לשאר בנ"א ולא קנסו, [וצ"ל אפ"ה הבא לתוכו לא קנסו בו טומאה, דבאדם גופי' שקצץ בהרתו קנסו טומאה לגופי' אבל ביתו אנוס כו'], ולא נתבאר יפה טעמא דמילתא, דהא הקנס הוא לבעלים שיפסיד ביתו, ואפשר שכונתו למ"ש להלן דרק בטומאה הקלו, - שם או יכול שאני מוציא את המוחלט שקלף נגעו מוחלט הוא הנגמר דינו [לנתיצה, ת"ל כל ימי, והכא לאו משום קנסה הוא אלא דינא הוא דכולהו אבניו ועציו ועפרו מטמאין בין שיש בהם נגע בין שאין בהם נגע, ונראה לי כי אף הבית שנגמר דינו] לחליצה אם קלף כו' ולכאור' פשוט דקילוף לא מהני, ונראה מזה דאע"פ שלא טהרו בצפרים אינו מטמא, ואף קודם שהביא

אבנים אחרות נטהר, וכ"ה פשטי' דקרא דרק בימי הסגיר אותו מטמא, ולכן השמיענו הראב"ד דקליפת הנגע לא מהני, ולא איצטריך לאשמועינן בכ"ז אלא לטמא הבא, אבל ודאי דלא פקע דינו בכך.

ואח"כ כתב דבתוך שבעה אינו ניצל מהסגרו, ואמנם לענין בא אל הבית לא גזור, מ"מ את הבעלים קנסו, וזה כסברתו דלעיל, ומבואר מזה דמדאו' פקע הסגרו מיד, ואף מדרבנן הבא לתוכו בתוך שבוע טהור, אלא דלא הקלו עליו שיפקע הסגרו, ועוד כתב דקרוב אני לומר שרק לענין הבא אל הבית טמא אוקמוהו אדאורייתא [ומן הטעם שכ' לעיל], אבל לכל דיני בית המוסגר קנסינן ל' וטעון חליצה וחזר ינתן, וביאר החילוק מתולש ס"ט שלא נראו הסימנים לכהן אבל הנגע עצמו נראה לכהן וטמאהו ולכן נשאר בהסגרו, ופי' מתני' דקצצה מתכוין בהסגר דאי במוחלט היינו רישא וק"ו מתולש ס"ט, וכדברי מרן זללה"ה בדעת תו', [ושם סק"ה לא כ"כ בדעת הר"ש, וגם כאן כ"כ כמחודש], אבל הראב"ד נתן דבריו לשיעורין לאפוקי התו"כ מפשטה ולחדש קנס בחילוקי דינים, וכתב בלשון מסופק, ומרן זללה"ה לא הביא התו"כ ובודאי לא הי' מחלק בדיני הקנס, [ועי"ש סק"ח דנסתפק שמא קנסו רק טומאה וזה הפך מדברי הראב"ד], ויש ללמוד מסתמות הראשונים ז"ל דקנס דקצצה כולל כל הדינים, וכיון דבמוסגר מבואר בתו"כ שהבא לתוכו טהור, ה"ה כל הדינים, ובכל מוסגר לא גזור, ולפ"ז בבית ובגד לא משכח"ל קנס דמוחלט מדאורייתא טמא, ובמוסגר לא קנסו, [תדע דר"א קניס בממונו לעולם כלשון הגמ' בכורות ל"ד ב', וא"כ לא יטהר כשיוולד לו נגע אחר, מיהו אם פריחה בבגדים אינה מטהרת, א"כ אף לרבנן לא הוי בגד בכלל מתני'], - ועי' מ"ש מרן זללה"ה שם סק"ח דשמא לא קנסו אלא טומאה, ור"ל דומיא דאדם, ובראב"ד מבואר דחזר ינתן, אלא

דהוצרך לזה משום דמבואר בתו"כ דל"ג טומאה, וצ"ע בבגד אם שייך לדונו כעומד, וע"כ רק בחזר ישרף].

ובעיקר הסברא להחמיר בקוצץ בהרתו מפני שכבר טמאו הכהן, יש לדון דלענין זה לא חמיר תוך הסגר מאחר הפטור וקודם שבא אצל כהן, דכיון שאילו ראהו כהן בסוף שבוע בלא ס"ט הי' מטהרו, א"כ לא חמיר קוצץ בהרתו מתולש ס"ט, ואדרבה קוצץ בהרת שאין בה ס"ט אינו אלא כקוצץ עד שלא בא אצל כהן, משא"כ תולש ס"ט, ובאמת מרן זללה"ה כתב דלפ"ז אפשר דאף קוצץ עד שלא בא אצל כהן קנסינן ל', אבל הדבר מחודש לגזור טומאה בטהור גמור, לא מיבעיא אם הקנס הוא שישאר בטומאתו מדאורייתא, אלא אפי' אם הכהן מטהרו ונשאר טמא מדרבנן, מ"מ לא מצינו אלא כשכבר הי' טמא מדאו', דנשאר טמא מדרבנן, ואף הראב"ד לא כ"כ אלא במוסגר.

ובטעמא דפלגיניהו תנא בתרתי, י"ל דדין פריחה דמהניא בקצצה ודאי לא שמעינן מרישא, דהא ברישא הפריחה מטהרתו מדאורייתא, ובסיפא דליכא נגע אינו נטהר, ומ"מ הקלו רבנן, ובאמת בתוספתא איכא פלוגתא בקולא זו וחילוקי דינים בקצץ עמה בשר חי וקצצה מובאת, ולא מצי למתנייה בהדי רישא דהתם כו"ע מודו, וגם אין דין נתמעטה מכגריס בסיפא, ולא מיתנו ל' בהדי הדדי, וגם נראה דעיקר הגזירה נאמרה בתולש ס"ט שזה דבר המצוי, ומש"ה אמרו עד שלא בא אצל כהן, דמשבא הי' מחליטו, אבל בקוצץ בהרתו הול"ל עד שלא החליטו, ומתולש ילפינן לקוצץ, ולכן שנה ברישא מקור הדין וספיקי' דר"ע והדיוק מלשון עד שלא בא כו' שנאמר בדין תולש, ואח"כ שנה דנקצצה טהור, וקצצה שהוא ג"כ בכלל הגזירה, [וזה לא איצטריך לפרושי, ומש"ה לא קתני טמא, ומזה יש לדקדק דאגונא דרישא קאי, דאי בעי לאתויי מוסגר הול"ל טמא],

ולא ימים שאחר הסגר ובלאו דיוקא דהסגיר אותו ג"כ ידעינן דבלא הסגר טהור, ואף קודם קילוף בכהה והולך לו נראה דטהור, אבל ימים שקולף מתפרש דהמעשה שעשה מפקיע הטומאה דבעינן הסגיר את הנגע דוקא, [כ"כ אאמו"ר שליט"א דדיוקא מדכתיב אותו ולא הסגירו דעיקר לשון הסגר אבית קאי ולא אנגע], וכן מתפרש יכול שאני מוציא את המוחלט כו' דהיינו נמי במאורע שעשה ולא בסדר הראוי, וכן פשיטא ל' להראב"ד וכ"פ הח"ח, ועמש"כ לק' סק"ז בהא דצריך מיעוטא לקולף את נגעו.

ז. ברי"ש מ"ה הביא התו"כ ימי אשר הנגע בו יטמא לא ימים שהיתה בו בהרת ונקצצה יכול אפי' קצצה במתכוין ת"ל כל ימי, וכתב ומסתברא דאסמכתא בעלמא הוא דאינו אלא קנסא, והנה דבריו אקצצה מתכוין, ויש לעי' אי דרשא דנקצצה טהור ג"כ אסמכתא ומסברא קים לן דאינו טמא אלא כשיש נגע, או דאי לאו קרא הו"א דדוקא נרפא הנגע טהור, אבל קצצה עדיין חולי הצרעת בגופו, וכיון דלא ידעינן מתי נרפא לא תהא לו טהרה עולמית, והנה דרשא דנקצצה טהור לא איצטריך לזה מיעוט דימי, אלא מגופי' דקרא דדוקא כאשר הנגע בו יטמא, וא"כ יש לפרש דסמיכות דימי וכל ימי אסמכתא, אבל עיקר הענין נלמד מהאי קרא דמצאות הנגע גורמת הטומאה, ומיושב בזה דהריבוי אינו נוגד את המשמעות דפשטי' דקרא, ובאמת בתולש ס"ט לא היינו מטהרים אי לאו קרא, שהרי הנגע קיים וסימניו הוכיחו שהוא טמא, והסימנים אינם מהוים הטומאה אלא מודיעין על חומר הנגע, וא"כ גם כשנחלשו עדיין ידעינן שיש בו נגע טמא, ואף אם הדבר ספק הרי משנזקק לטומאה ספיקו טמא, והשתא קמ"ל קרא דבעינן שהנגע המטמא יהא קיים בו, ואם אין הנגע בו אינו טמא, וגבי מצורע שנטהר מרבינן בתו"כ הלך ש"ל והלכה המח' מקראי, והיינו מה"ט דלא

ג"כ מהני פרחא בכולו, ובתו"כ קתני רק דין קצצה, משום דקרא דימי אשר הנגע בו מידריש אכולי' נגע, ויש לדקדק מזה שדינם שוה, דאל"כ אכתי הו"ל לפרושי דין תולש.

ודרשא תו"כ גבי בית היא כדרשא דתו"כ גבי קוצץ בהרתו דאדם, וכיון דבית רק במוסגר נטהר מדאוריתא, א"כ בבית לא קנסו כלל, ומש"ה מרבה בבית מכל ימי, קוצץ במוחלט, ויש ללמוד מזה דדין קולף את נגעו במוסגר כדין נקצצה באדם דטהור לגמרי, וגם מתפרשא דנטהר מיד עם הקילוף, דאל"כ הרי הבא לבית כשאין הנגע בו ג"כ טמא בתוך שבוע, ועוד דאם הכונה רק לענין שאינו חוזר ומסגירו, לא הו"ל למכתבי' בדין הבא אל הבית, אלא בדין הסגר שיסגיר דוקא בדאיכא אותו, ועוד נראה דבקלף נגעו בשבוע שני אינו טעון צפרים, דהכי משמע דנשלמה טהרתו בדליכא נגע, ורק כהה והולך לו שהנגע הוא שהלך (כמו הלך באדם) טעון קילוף מקום הנגע שטהר, וטעון צפרים, וגם מזה יש ללמוד דפקע הסגרו מיד, דאם נשלם דינו בסוף שבוע, א"כ לא עדיף מהולך לו בסוף שבוע שני, וכן פשוט להראב"ד דמדאו' נטהר מיד, וכבר כתבנו לעיל ס"ז ס"ק י"ג דכ"מ ברמב"ן וברגמ"ה חולין ח' א', וכ"ד מרן זללה"ה ס"א סק"ג ס"ח סק"ח י', ועי' לק' סק"ז כתבנו לדקדק כן מגמ' דמגילה ח' ב' דמוקים להאי קרא אף במוסגר.

ברם עיקר הדבר לפרושי דרשא דתו"כ גבי בית בדין קוצץ בהרתו הי' מקום לדון בו, דלכאו' י"ל דאיצטריך לומר שאינו מטמא בביאה קודם שטהרו בצפרים דרק בימי הסגיר אותו מטמא, ואף בין חליצה להסגר שני ושלישי ג"כ טהור, ונקט קולף לשון שכולל חליצה וקילוף בכהה והולך לו, מיהו צ"ע אם קודם קילוף מטמא, וראיתי במלבי"ם שבאמת פי' הדרשא לענין שאינו מטמא בין חליצה להסגר, מיהו לשון קולף קשה לפ"ז, ונראה דאם היתה הכונה לזמן שאחר הסגר הו"ל

נימא שהסימנים הם הוכחה על חומר הנגע, ואע"פ שהלכו, מ"מ כ"ז שהנגע קיים טמא, ובפרט אם נשרו ונתכסית המח' דאין הוכחת טהרה כ"כ בזה, ולמדנו מהאי קרא דבנעשה מקומו שחין ג"כ טהור, דבעינן שיהא הנגע בצורה שעכשיו הי' מטמאו.

ויש לשאול כיון דשמעינן באדם דדוקא ימי אשר הנגע בו יטמא, ל"ל תו קרא בבית ימי הסגיר אותו ולא ימים שקלף את נגעו, [והתם נמי יש לפרש כמו באדם, דעיקר קרא לקולף בהסגר, ומיעוטא דכל ימי במוחלט אסמכתא, ומיושב בזה דהריבוי אינו נוגד את המשמעות דהסגיר אותו, ועי' לעיל סוסק"ו], וי"ל דבבית עיקר הנגע הוא רוח הצרעת אשר נראה בבית בצורה זו כמש"פ הרמב"ן, ולכן ס"ד טפי דאע"פ שקלף המראה לא נטהר הבית בכך, משא"כ באדם דחולי הגוף תלוי בקלקול שבגוף, ועוד דבבית מצינו הסגר בלא נגע בשבוע שני ושלישי אחר שחלץ את הנגע.

ולפמשי"כ דאי לאו קרא הו"א שהחולי נשאר בגופו, מובן טפי ענין כשיוולד לו נגע אחר דקאר"א, דהנגע האחר שנולד יש לנו לנקוט שהוא היוצא מהחולי הנשאר בגוף מחמת הראשון, (אם הי' הדין שטמא), ולכן כשנטהר הרי הוא טהור, מיהו עדיין אין זה מיישב בתולש ס"ט, ועסק"ד ה'.

שו"ר במגילה ח' ב' א"ל ימי כל ימי לרבות מצורע מוסגר לשילוח, ונראה מזה דרך דרשא דכל אסמכתא היא, והתם קאמר דמצורע מוסגר אין טהרתו תלוי בגופו אלא בימים, ור"ל דאע"פ שהנגע בו נטהר בימים וכדפרש"י, [דהלכה מעצמה חשיב הנגע בו, ועוד דאם משום דאין כהן רואהו בתוך שבוע הרי גם במוחלט שהלך נגעו ולא ראהו כהן ה"ה טמא, וכ"נ מדקאמר התם שאין טהרתו תלוי ברפואות, וכן מתיישב הענין יותר דמוסגר לא חמיר דאע"פ שהנגע בו אפשר שיטהר], ולפ"ז ניחא דשפיר מרבה מוסגר מכל

ימי דהרי מוסגר ג"כ הנגע בו ויש ללמוד מזה דנקצצה בהרתו פקע ההסגר, דריבויא דכל ימי דומיא דימי, והתם משנקצצה טהור, וולפ"ז בבית דכתיב קרא גבי מוסגר אפשר דכל ימי מרבה מוחלט ודרשא גמורה היא ועי' לעיל בזה], - שו"ר עוד בתו"כ דרשא מקרא דוראהו הכהן וטמא אותו, ולע"כ.

ח. **ר"ש** מ"ד תניא בתוספתא כו' אר"י בד"א בזמן שנעשה במותר זה בהרת כו' פר"ש דאכעדשה והלך מותר טמא קאי דלא מפליג ת"ק בהלך בין שנעשה שחין כו', מלשון זה משמע דת"ק פליג על ד"ז וס"ל דבנעשה מותר שחין הואיל ונשארה מח' כעדשה טמא, אבל קשה דהא קתני במילת' דת"ק כוונה מותר והלך כעדשה טהור, וע"כ מיירי דכשכוונה המותר נטהר, דבהכי קיימינן בכולה ברייתא, [ובפרט למאי דקי"ל כר"ש שבת צ"ד ב'], וש"מ דאע"פ שנשאר כעדשה הואיל וכוונה מותר והרי המח' נסמכת למכוה טהור, דבעינן שתהא מבוצרת בבהרת, וכ"מ בפ"ק מ"ה דנכנס השחין למח' טהור, וכ"מ בר"ש פ"ו מ"ו מהתוספתא בשם ר"י ומהתו"כ עי"ש, א"ו ת"ק נמי מודה לד"ז, והאי במה, אינו אלא לפרש, [מיהו ער"ש פ"ו מ"ו בענין בהק פחות מכעדשה].

ואפשר דר"י חידש דבנעשה במותר שחין אפי' פרחא בכולו טהור, ויתיישב בזה הא דתנא ל' לבסוף דאכולה מילתא קאי, ובאמת יש מקום לדון בזה דהנה כללא דמילתא דחזינן כאילו לא תלש הס"ט, וא"כ בפרחה בכולו עדיין נשאר כאן מח' מיהו י"ל דהיינו דוקא כשנטהר בפריחה, דתלינן שהכעדשה שהלכה היא ג"כ מענין הפריחה, דזהו באמת טהרתו מדאורייתא, וכיון דזה שהלכה המח' תלוי בפריחה אינו נטהר, אבל כשנעשה המותר שחין יש מקום לומר דהלכה המח' אינו ענין לפריחה, שהרי הלכה מכח אחר, דאפי' אם נשאר בשר חי הי' טהור, ונמצא דלגבי הלכה המח' לא אהנו מעשיו,

משא"כ בדבר מן הצד שפוגע רק בהלכות הס"ט, [והי' מקום לדון דדוקא שחין שהוא דבר חיצוני, אבל נעשה בתוכו בהרת פחותה מכגריס או בהק שהנגע הוא שנשתנה, טהור, אבל לפי הסברא הזו דלא נסתלק הס"ט, אין לחלק ביניהם].

מ"ש הר"ש דהשחין מורד צ"ב, דהא אפי' נעשה צרבת הדין כן, וכדתנן פ"ק מ"ה, ויתכן דכונתו דהכא במורד מיירי דאל"כ הרי הוא מעכב את הפריחה, ואם פרח בכולו לכו"ע טהור, (א"נ לאפוקי צלקת וז"פ).

כתב הר"ש דעד שתפרח בכולו דמתני' לאו אכולה קאי, דהא כוה את המח' אינו נטהר בפריחה, ויש לעי' למה באמת סתם התנא דבריו באופן דמתפרש דאכולה קאי, [והרמב"ם בפ"י ה"ב שסתם כמתני' ולא העתיק התוספתא משמע דנקט דמתני' פליגא ובכולהו מהניא פריחה, ועכ"פ לא רצה לכתוב בפירוש נגד סתמות המשנה ונקט כלשון המשנה, והרי זה מוכיח שלשון המשנה נותן מקום לטעות אם כונת התנא כהתוספתא], וי"ל דשאלה דמאימתי היא טהרתו לא הואי אהכוה את המח', דאיכא גוני טובא שיכול ליטרה, ובדרך הרגיל אין טהרתו רחוקה יותר מקודם שהכוה, שהרי יכול להמתין עד שתתרפא המכוה ויחזור לעור הבשר, ובהכוה חצי מח' והלך חצי ג"כ טהור, וכן בהכוה מותר והלך כעדשה, אבל בתולש ש"ל אפי' נולד לו ש"ל אחר והשחירו או נשרו אינו נטהר, וע"ז שייך לשאול מאימתי היא טהרתו, [כ"כ מרן זללה"ה ס"ח סק"ח לחלק בין מח' לש"ל, וגוזה ש"ל נראה דדינו כמח'].]

מיהו אם פרח ע"ג המכוה מסתברא דלא מהני דהא לאו בהרת היא, ומ"מ משכח"ל שנעשה צרבת ואח"כ פרח בכולו דטהור, ואיכא למימר דג"ז בכלל עד שתפרח בכולו ממש ויהא שם נגע גם למקום המכוה, אבל בכה"ג א"צ לזה דכבר נטהר מדין הלכה

ושפיר מטהרינן ל' בפריחה, ות"ק סבר כיון דסו"ס השתא מדין פריחה הוא דנטהר, [דאל"כ הי' טמא משום פשיון, ובבא כולו לבן ובו מח' יתירה מכעדשה וכווה מותר ונעשה בחלק שחין ואח"כ פרח בכולו באמת לכו"ע טהור, ועפ"ח מ"ט], והרי המקום שכווה היתה בו מח' שהיא בדין מח', שמא היתה נשארת נמי בכולו, [אבל לא אמרי' כן בכל בשר חי שמא הי' נשאר חי בפריחה דמה"ת נחדש בו תכונת צרעת נושנת, (ודברי הגר"א שכ' גבי קצץ עמה בשר חי דחיישינן שלא היתה פורחת במקום הבשר חי, וכ"כ בכ"מ פ"י ה, צ"ע דלא אשכחן כן אלא במח' אבל עור הבשר בריא אין לחוש שתהא צרעת נושנת תחתיו, מיהו נראה דכונתם שלא תפרח בכולו ולא שתהא בדין מח', אבל ג"ז קשה דכיון שלא נשאר מקום הראוי לבהרת הרי יש כאן טהרת פריחה, שנתפשט הנגע בכל הראוי, דלעולם המשהו האחרון שמשלים ההתפשטות בכל עור הראוי לנגע זה מורה על טהרת פריחה, כגון שרואה שהנגע פורח אע"פ שהלך וכווה כל גופו אם המשהו האחרון נעשה ע"י הנגע טהור, וה"נ דכוותה ובלא"ה קשה דלא מצינו קנס בדבר המותר, ועמש"כ בזה לעיל (סק"ג)], ולפ"ז ה"ק ר"י שאפי' מחיה כסלע [כ"כ הגר"א וכ"מ שפי' הר"ש] כו', דזה מוכיח שאין טהרת המח' תלוי' בפריחה, שאפי' נשארה מח' מרובה הי' טהור מדין הלכה המח', וצ"ע.

שו"ר דאין להחליט דלת"ק באמת נטהר, ואפשר דס"ל לת"ק דקנסינן ל' אף בדלא נטהר, דכיון שאינו דבר הגון, קנסינן ל' שלא יהנה מזה, וא"כ פליג ת"ק על דין נסמך השחין למח', וצ"ע, אח"כ פי' אאמו"ר שליט"א דת"ק ס"ל דלא מהני נעשה המותר שחין להקל עליו, דכיון דהשחין בא כשכבר לא הי' ס"ט, לא אמרי' שהי' בא גם לטהר הס"ט, ול"ד להלכו ס"ט עצמם או הבהרת, דיש כאן טהרה גמורה בסילוק הטומאה,

המחי', כמו בחזר לעור הבשר והלכה המחי', (מיהו בפריחה פשוט טפי דנטהר בכה"ג), אח"כ כתב אאמו"ר שליט"א דגרסינן ב"כ וב"כ טהור, עי"ש שהוכיח כן מסברא, ולפ"ז ניחא מתני' ודברי הרמב"ם.

ט. שם בר"ש תניא בספרי השמר זה ל"ת כו' הצרעת זו המחי', י"ל דאיצטריך להכזו את המחי' דלוקה אע"פ שעתידיה להתרפאות ותחזור המחי', והא דקאמר אין לי אלא עד שלא נזקק לטומאה, לגר"ש דמרובה נמי לאחר הפטור יש לפרש דעיקר קרא לקוצץ בהרתו אחר הפטור איצטריך, שהרי כבר קיים בה כל מצותו, ודכוותה בשער לבן אחד אינו לוקה אע"פ שאפשר שיוולד אחר, וקמ"ל דהיינו דוקא בסימני טומאה, אבל הנגע עצמו הוא עיקר הטומאה ובכל גונא הרי הוא בכלל השמר, ובזה ניחא דבסמוך קאמר אין לי אלא מתוך החלט וכאן מצריך קרא להחלט, א"ו עיקר קרא לאחר הפטור שהבהרת טהורה, וההיא דבסמוך י"ל דאבתים ובגדים קאי, דמפרשינן קרא קמא מתוך החלט, ויש לפרש מתוך החלט דהיינו נגע החזור בבית ובבגד, ומתוך הסגר היינו נגע בתחלה, והגר"א הגיה בספרי דרק בסיפא קתני חילוקים דנזקק לטומאה וקתני הכי אין לי אלא מתוך החלט מתוך הסגר ועד שלא נזקק לטומאה מנין כו', וצ"ע בכ"ז, וברש"י שבת קל"ב ב' הביא הספרי אין לי אלא משנזקק לטומאה עד שלא נזקק לטומאה מנין כו' ועמ"ל פ"י ה"א מ"ש גרסת הספרי.

ויש לעי' ריבויא דמקצתו ה"ד אי בשתי שערות שתלש אחת הרי נטהר בכך, ומאי ס"ד להקל מפני שנשאר חלק מהס"ט, ואי בלא נטהר בכך כגון שתלש אחת מד' או מג' לר"ש הרי אינו לוקה, ובתוספתא מבואר דאף מקצתו לוקה, ואם נימא דתולש ב' מד' לוקה, כיון שתלש סימן שלם איכא לאוקומי קרא בהכי, אבל ברמב"ם מבואר דדוקא באהנו מעשיו לוקה, וכ"כ בא"ר דלהכי קתני במתני'

התולש ס"ט ולא קתני התולש ש"ל דדוקא בתלש כל הס"ט, אבל נשאר ב"ש אינו עובר בל"ת, [ובמחי' אפי' הכזה משהו בטל הס"ט כדאר"י בתוספתא], אמנם הרמב"ם פ"י ה"א נראה דמחלק בין ל"ת למלקות מה"ט דקתני אף מקצתו, ובגמ' מבואר דמקצתו פטור, וע"כ דפטור רק ממלקות, אבל הדבר קשה דבתוספתא קתני אכולהו דלוקה, וגם אין מקור לל"ת בלא מלקות בד"ז, ובא"ר מבואר דאף אינו עובר בל"ת דהא במתני' לא קתני מלקות, וצ"ל דבס"ט ודאי מיירי כשנטהר בכך, ואולי איצטריך קרא לבהרת עצמה שאם היתה כב' גריסין וקצץ ממנה כגריס לוקה, אע"פ שלא נטהר בכך, דכיון שקצץ שיעור נגע הר"ז כשני נגעים נפרדים, מיהו גם בד"ז צ"ע עי' לק' סק"י ד"ל דפטור, וצ"ע.

במ"י פ"י ה"א נסתפק בדין קוצץ בהרת לאחר הפטור אם לוקה, ומרן זללה"ה ס"ח סק"י הוכיח מדברי התו' שבועות ד' א' דלוקה, אבל נראה דדעת תו' דכל שעובר בל"ת לוקה, וזה מוכח מקושייתם שם, [וכדברי מרן זללה"ה], וספיקו של המ"מ הוא לדעת הרמב"ם דמחלק בין ל"ת למלקות, ובאמת דעת הרמב"ם מחודש וכמש"ש מרן זללה"ה דכל שאינו עובר בל"ת אינו אסור אלא מדרבנן, וכ"מ בא"ר הנ"ל ובתוספתא דקתני בכולהו לוקה, וכבר כתבנו דהרמב"ם מכח מקצתן כתב כן, והר"ש העתיק התוספתא דאף במקצתה לוקה, וע"כ ר"ל כשנטהר, ולפ"ד אין לחלק בין ל"ת לחיוב מלקות, [ועתו' רי"ד שבת קל"ב ב' שהק' על פרש"י וכתב כפרתו' שבועות שם], ועי' שבת צ"ד ב' דמייתי פלוגתתם אמתני' דקתני עובר בל"ת ולא מפרש מלקות, ועוד דפטור דמייתי ר"ש אף ל"ת ליכא ואי בנגע איכא ל"ת בכל גונא מנ"ל לדמויינהו.

ולפ"ז מבואר דיש חילוק בין הנגע עצמו לס"ט שבו, דס"ט אינם בל"ת אלא כלפי הבהרת וכפי מה שהם משמשים סימן,

בהכוח מקצת המחי' ונשאר ממנה כעדשה, וש"מ דס"ל שג"ז בכלל פלוגתתם, [מיהו דבריו ז"ל צ"ע מטעם אחר, דהא אהנו מעשיו שנטהר, כיון שנשמכה מכוה למחי', ולמש"כ לק' סוס"ק י"א לדחוק דכונתו שהיו שתי מחיות, א"כ מבואר דאף בכה"ג פטור לר"ש, ואע"פ שכווה ס"ט שלם וה"ה ב"ש מד'].

וכתבו תו' דבאחת מארבע כו"ע מודו דפטור, כמו חצי זית ממת גדול, וכ"כ הרמב"ן, ונראה דה"ה שתי שערות מחמש דפטור לכו"ע, [וכ"כ מהגר"א בא"ר נגעים שם, ועי' לעיל בדעת הרמב"ם], ול"ד סימני טומאה לכזית ממת גדול, דהכזית לחודי' מטמא, וכשהפרידו מן המת הר"ז כשני מתים, ודכוותה בס"ט זה התולש ש"ל מנגע אחד, ועדיין יש ש"ל בנגע שני דחייב, אבל באותו נגע כל הסימנים יחד חשיבי כשיעור אחד, וכיון דלא אהנו מעשיו פטור, ואפי' תלש ש"ל ונשארה מחי' [יתירה מכעדשה] פטור לכו"ע, מיהו בקצץ כגריס מבהרת שיש בה ב' וג' גריסין אפשר דחייב, דגוף הבהרת דמי לכזית מן המת, דכל כגריס מטמא בפ"ע, מיהו אפשר דדוקא כשאננם מחוברים הדין כן, אבל כ"ז שכולו מחובר חשיב הכל נגע אחד, ואפי' קצץ כגריס כ"ז שנשאר כגריס וטמא, פטור, וכענין שכ' תוד"ה והא, גבי כזית מן המת דכיון שחתכו לא גריר בתר המת, אבל כשהוא מחובר חשיבא הכל טומאה אחת, דסילוק הטומאה תלוי במעשה אחד בכולו, ודכוותה בנגע אחד, ולגבי ס"ט ודאי הדין כן דאם קצץ ש"ל שבגריס בצד זה ונשאר בכגריס בצד השני פטור, (ואלת"ה פעמים שבשערה אחת חייב, כשנשאר עתה כגריס בלא ש"ל), וה"ה דלגבי הלך הנגע יש לדנו כחד, ולפ"ז פטור דלא אהנו מעשיו, והכי מסתברא, ועי' לעיל סק"ט.

ויש להסתפק התולש ש"ל קודם שגדלו כשיעור כדי לקרוץ בזוג, או שנכוית מחיתו מעצמה ומונע את המכוה מלהתרפאות,

אבל הבהרת עצמה זוהי הטומאה, ומרבינן לה דאף עד שלא נזקק לטומאה ולאחר הפטור חייב, דגם כשאין בה ס"ט חשיבא צרעת ועלולה לטומאה, משא"כ ס"ט שאין בהם טומאה מצד עצמן, וכשאין תועלת בסימנם אינו עובר בל"ת.

נראה דאם הכוה את הבהרת שבצד המחי' והש"ל ג"כ לוקה, ואע"פ שלא עשה מעשה בגוף המחי' והש"ל, מ"מ חשיב כהוציאם מתוך הבהרת, דכיון שאינם מובצרין הו"ל כחוץ לבהרת, [ול"ד למגלח סביב הנתק, ועי' בזה לק' ס"ק י"א].

י. שבת צ"ד ב' איתמר אחת משתים אחת משלש ר"ג אמר חייב כו' אהני מעשיו דאי משתקלא כו' נראה טעמי' דר"ג דכל שעושה מעשה המועיל לטהרה, הרי הוא מבטל ל"ת דהשמר, דלא אמרה תורה אל תתלוש ס"ט, אלא השמר לשמור מאד ולעשות, והיכא דאהנו מעשיו ביטל הלאו, ואפשר שזה נלמד מקוצץ בהרת לאחר הפטור דאע"ג דלא אהנו מעשיו השתא דבלא"ה טהור, מ"מ חייב דקצץ דבר העלול לטומאה, אבל א"צ לזה דשפיר הבינו חז"ל דכל דאהנו מעשיו מבטל ל"ת דהשמר.

ולפ"ז נראה דגם ר"ש מודה דמשכח"ל גונא דאהנו מעשיו אע"פ שברגע הקציצה ה' טמא עדיין, ואפשר שאם השערה השני' קרובה לנשור מודה ר"ש דחייב, וכן אם הכזית מן המת קרוב להתחסר משהו, דראי' דר"ש היא דלא חשיב מעשה מועיל כשתלוי במאורע נוסף, אבל לא פליג על עצם הסברה דאהנו מעשיו סגי לחיוב, וגבי הוצאה הדבר מובן כן, דאזלינן בתר דעת בנ"א בחשיבות המלאכה, וכשהכזית קרוב להתחסר ודאי אהנו מעשיו וחייב, ודכוותה בבהרת, ולפ"ז יש לדון בכל דבר לפי הענין, אם קרוב הדבר דיהנו מעשיו חייב לכו"ע, ובדומיא דשערה אחת פליגי, והרמב"ם בפ"י מט"ז ה"א העתיק ד"ז

וג'ז בכלל קוצץ בהרתו, וגם לית לן לחדושי דכוותה בשאר נגעים, רק הכא דגלי קרא, וצוה להסגירו כך, ומסתברא (גם מתוך הדברים שם לפו"ר) דהראב"ד בתו"כ הדר ב' ממ"ש בהשגות דמגלח סביב הנתק בכלל קוצץ בהרתו, א"נ י"ל דשאלתו על התו"כ ל"ל לאתויי מהכא, אבל עיקר הפסוק ל"ק ל' למאי איצטריך, וצ"ע.

והרמב"ם בסה"מ ל"ת ש"ז ש"ח מנה שני ל"ת הא דואת הנתק והא דהשמר, והרמב"ן השיג דהכל ענין אחד והשלמה זל"ז, ואין למנותן אלא אחד, אבל לא חלק בעיקר הדבר דהאי קרא אזהרה לקוצץ בהרתו, וצ"ל דנקטו דהו"ל למיכתב ואצל הנתק, וחשיבי דרשא גמורה, (ומדברי הרמב"ם פ"ח ה"ג משמע קצת דמניח שתי שערות סמוך לו לא נלמד מקרא, לפי שכתב רק הטעם, ולא הביא הפסוק, שו"ר בה"ב שכ' ולא יגלח הנתק, שו"ר ברמב"ן עה"ת שפי' אזהרה שלא יעביר תער על נתקו כדי שיגדל שער, ולפ"ז דמי לקוצץ בהרתו, ועי' לק' ס"ק י"ב בזה, ובדליכא ש"צ מיירי, וצ"ע, ועי' להלן.

רמב"ם פ"י ה"א וכן המגלח את הנתק לוקה שנאמר ואת הנתק לא יגלח ואינו חייב עד שיגלח כל הנתק בתער, יש לעי' האי גילוח מאי ניהו, דאי ש"צ הרי בתלש אחת והניח אחת נמי חייב, ומאי גילוח בתער דקאמר, ולא משמע נמי דאגילוח שסביב הנתק קאי, דהו"ל סביב הנתק, ובסה"מ ל"ת ש"ז העתיק ד"ז אתולש ס"ט, ואולי יש לדחוק דאשער צהוב קאי (דשער אחר מציל) והיינו תולש ס"ט, ובפחות מתער עדיין חשיב ס"ט, [שו"ר דאין כן דעת הרמב"ם בש"צ], ואפשר דבנתק אין במקצתו ל"ת כלל, דלהרמב"ם לעיל בדלא אהנו מעשיו ליכא ל"ת, וקמ"ל דבנתק ליכא לאו אלא בכלולו, (ואולי למד כן מדמדמי לה לנזיר בתו"כ), ולפ"ד לא שייך להקשות מהא דוהתגלח בכל דבר, דהא לאו בגילוח דסביב הנתק קיימין כלל, ואם גילח

אם לוקה משום דאהנו מעשיו, דדמי לקוצץ נגעים טהורים לאחה"פ, וחמיר מיני' לפי שקרוב שיצמחו כשיעור, או"ד אין מלקות אלא במבטל את הנגע או הס"ט, אבל לא במונע את הס"ט מלבא, ולכא' נראה דכל שעדיין אין ס"ט יש להתייחס לזה כספק, [ודברנו הם לדעת הרמב"ם דמגלח סביב הנתק, אע"פ שאין הפשיון ניכר עי"ז פטור, אבל לדעת הראב"ד שם י"ל דכ"ש בכה"ג דחייב, ועי' לק' ס"ק י"א].

יא. ר"ש מ"ד תניא בתו"כ מנין לתולש ס"ט במקום נתקו שהוא עובר בל"ת ת"ל ואת הנתק לא יגלח, [לפנינו בתו"כ הגרסא מתוך נגעו], לשון זה מתפרש על התולש שער צהוב מתוך נתקו, דהשער שחוצה לו לא מיקרי ס"ט, ומאי מנין דקאמר, הא היינו דכתיב בקרא, ועוד דאם הטעם שיהא ניכר אם פשה, יש לאסור בכל זמן בין בתחלה בין לאחר החלט ולאחר הפטור, והפסוק בסוף שבוע ראשון נאמר, א"ו התו"כ מיירי בתולש ש"צ מתוך נתקו, ולפ"ז הי' נראה דאסמכתא בעלמא היא, דהא קרא לאו בש"צ מיירי, וגם מדמסגירו ע"כ דאין בו ש"צ, אלא לפי שהלשון משמע את תוך הנתק ולא סביבו, לכך דרשו מזה אסמכתא לתולש ס"ט מנתקו, אבל עיקר הפסוק אינו לאו אלא הוראה בסדר הגילוח כמו לא יסגירו לא יבקר הכהן, ולפ"ז ניחא דלא איצטריך קרא מיוחד לנתק שהוא בכלל נגע, ועכ"פ הוה מתרבה מככל אשר יורו כמו נגעי בגדים ובתים, והראב"ד בתו"כ שם הק' ל"ל קרא לנתק, ותירץ דלא מיקרי נגע צרעת, כיון שהוא רק ניתוק השער, ואינו בכלל השמר, וצ"ע דהא כתיב ב' נגע, וגם לא גרע מבתים ובגדים, ונראה מדבריו דדרשא גמורה היא, וצ"ע דהא קרא בשער שסביב הנתק מיירי, ואינו ס"ט, מיהו הראב"ד לשיטתו בהשגות פ"י ה"א דאף זה שמונע מלידע אם פשה בכלל תולש ס"ט, וכ"ש ש"צ, אבל לפ"ז לק"מ ל"ל קרא לנתק דחידוש גדול אשמועינן

סביב הנתק אפי' בתער ליכא לאו, דקרא דואת הנתק לגבי סביבו אינו אלא הנהגה בגילוח, ובין גילח כולו בין לא גילח כלל מהני ההסגר, ואם יודע להבחין שפשה טמא, [ועי' סמ"ג שס"ב].

אבל הראב"ד מפרש דכמשגל סביב הנתק לוקה כדן תולש ס"ט, ולפ"ד אפי' גילח במקו"א הרי ביטל אפשרות היכר הפשיון במקום זה, [ונמ"ש דבכל דבר חייב ר"ל במגלחין אחרים כעין תער דאין ניכר, דגם חוצה לו מתפרש כעין תער], וכאן חדשה תורה דג' בכלל קוצץ בהרתו דצותה להסגירו באופן זה כדי שיהא ניכר ובע"א אינו ניכר, והדברים מחודשים, ועמש"כ לעיל מדבריו בתו"כ, וצ"ע בכ"ז, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ז סק עי"ש.

שו"ר דבתו"כ דריש מואת הנתק לא יגלח לאסור נזיר מלגלח סביב נתקו, ומ"ש בזמן שהוא ספק ר"ל דמצורע אינתיק למצותו, אבל מוסגר שעדיין אינו במצות תגלחת וצפרים, ורק משום את הנתק איכא, יכול שידחה, ויש לעי' איך הדין בכל מצורע מוסגר ונזיר, וכדתנן נזיר נ"ד ב' שימי הסגרו עולין לו, דמכאן משמע שיכול לגלח לנזירותו, וש"מ דלאו גמור הוא, וכיון דהטעם שיהא ניכר אם פשה שפיר גמרי' מינה לקוצץ בהרתו, מיהו אפשר דרק בנתק שניתנה מצות גילוח הגבילה תורה את הגילוח כדי שיהא ניכר אם פשה, [ועראב"ד בתו"כ שהגילוח מועיל לרפואתו], ולא נילף מינה לכל מניעת גידול ס"ט, [והראב"ד בתו"כ כתב פי' אחר דאש"צ קאי שלא יגלחנו הנזיר], וצ"ע, ובאדרת אליהו גריס דספק מצורע לא דחי נזיר מואת הנתק לא יגלח, ולפ"ז אסמכתא היא, ובמשנה אחרונה פ"י מ"ה העיר כמש"כ לעיל בכ"ז.

ונראה דהסך נשא על נתקו עובר בל"ת, דהו"ל כקוצץ בהרתו, דמבטל המקום

מלהיות ראוי לנתקים, וכעושה שחין במקום הבהרת, דקקוצץ דמי, וכקוצץ אצבעו כולה, דהנדון על כלל האדם שמבטל מעצמו בהרת.

שם ברמב"ם כוזה מקצת המחי' ונשאר ממנה כעדשה אינו לוקה שהרי הוא טמא

כשהי', ע"כ צ"ל שהיו שתי מחיות וכוזה אחת מהן, דאל"כ הרי נטהר כמ"ש רבנו בפ"ג ה"ג, וכמשנ"ת לעיל סק"ח מדברי ר"י בתוספתא.

יב. נראה דקנסא דקוצץ בהרת ותולש ס"ט היינו דוקא כשעבר בלאו, אבל

תלש אחת מג' דקיי"ל כר"ש דפטור, או אחת מד' לכו"ע, ואח"כ נשרה אחת או שתיים שאילו לא תלש הי' טמא, לא קנסינן לי' דהא לא עבד איסורא, ואף דמדרבנן יש לאסור מ"מ אין לקנסו ע"ז, וה"ה ב' שערות מד' ואח"כ נשרה אחת, לפמשנ"ת לעיל סק"י

דתלש שיעור ב"ש אינו מוסיף חומר בדלא אהנו מעשיו, מיהו לדעת הרמב"ם דאף בדלא אהנו מעשיו עובר בלאו ואינו לוקה, יש לקנסו שלא יטהר ע"י הלאו, ואינו מוכרע דמ"מ י"ל דלא קנסו בדלא אהנו מעשיו, אע"ג דאירע אח"כ דאהנו, מיהו מסתבר טפי לקנסו כיון דיש לפרש דהלאו הוא מפני שעלול ליטהר עי"ז, וממילא מה"ט יש לקנסו, אבל עיקר הדברים צ"ע ולא נתפרש מנין לנו לאו בלא מלקות ובדלא אהנו מעשיו, ועי' לעיל סק"ט דדעת ש"פ משמע שאין לחלק, ובדאיכא לאו לוקה, ולפ"ד נראה כמש"כ דכל דלא אהנו מעשיו בשעת תלישה לא קנסוהו.

אבל לקולא אם אגלגל מילתא שבלא"ה הי' נטהר לא קנסינן לי' אע"פ שכבר עבר, וכדתנן אם פרח בכולו או נתמעטה מכגריס, ובתוספתא יש עוד אופנים, וה"ה בנקטעה ידו אח"כ, או שלקה בשחין במקום הנגע וכיו"ב.

מש"כ דבלא עבר על לאו לא קנסוהו, הוא לפמש"פ סק"ח בתוספתא דאף לת"ק דר"י נטהר בכוזה מותר והלך כעדשה, אבל שו"ר דאין הדבר פשוט כן, ואי ת"ק ס"ל

דלא נטהר, ואפ"ה קנים לי' בפרחה ככולו, הרי מבואר דאע"פ שפטור משום הלאו, אפ"ה קנסין לי', שוב פי' אאמו"ר שליט"א דאף לת"ק נטהר ופליגי בע"א הובא לעיל.

בדין בגד שנראה בו נגע וחלקו קודם שנראה לכהן, עמש"כ לעיל ס"א ס"ק י"ב דלכא' לוקה, אע"פ שנשאר עם הנגע שיעור בגד, ואאמו"ר שליט"א נסתפק בזה.

לכא' התעסקות ברפואות אינה ענין לקוצץ בהרתו, דהתם הנגע קיים וקוצץ

הסימנים החיצונים, משא"כ רפואות שמסלק החולי, וצ"ע ברמב"ן עה"ת שכ' דפשטי' דקרא ואת הנתק לא יגלח, דע"י שפוצע מקום הנתק בסכין חוזר ומגדל שער, ולכא' זוהי רפואה ולמה נאסור, ושמא הוה מוכחין מזה שאינה רפואה גמורה, רק סילוק לפי שעה כקוצץ בהרתו, וצ"ע, ולפי האמת דגילוח אחיצון קאי י"ל דמותר לגלח, ועי' לעיל ס"ס סק אם כיבוס הבגד חשיב קוצץ או רפואה, וכמדו' דעת אאמו"ר שליט"א דחשיב קוצץ, ועראב"ד סו"פ נתקים בגילוח סביבות הנתק.

סימן ט

הרמב"ם והרא"ש בזה, ועתו"ט, מיהו בספר מרן זללה"ה ס"ז סק"ה כתב דלר"ע קצר ועבה ג"כ מיקרי דק, [ועי"ש שצריך להמתין שיעור שיכול לצמוח ולא צמח ויש להקשות אם השיעור כדי לכופ ראשו לעיקרו א"כ אינו יכול לצמוח כך בתוך שבוע, וצ"ל שהתחיל לצמוח בשעת הסגר], וצ"ע.

ולכא' נראה דכשדנים על שעה אחת שייך לומר דק אפי' בארוך, אבל כשדנים על שער הגוף אין הארוך נקרא דק, ובהא פליגי דריב"נ סבר (דבניתק שערו קיימין) דהנדון על השערה כדבר בפ"ע, ובכה"ג דמי למקל וקנה, ור"ע סבר דבעינן דהשער בגוף כזה נקרא דק.

ויש' לעי' בהא דאריב"נ בתו"כ אינו אומר לא הי' בו שער צהוב דק אלא לא הי' בו שער צהוב ואפי' ארוך, מאי קאמר הא פירושא דדק הוא ג"כ אפי' ארוך, ואטו נימא אפי' אינו לקוי כיון דלא כתיב דק, ואפשר דה"ק אם איתא דאותו שער אם יגדל יותר אינו ס"ט, לא הו"ל למיסתם דלא הי' בו ש"צ, אבל שער לקוי בעוביו חשיב כמין אחר, ומובן דלא הי' בו הש"צ הנאמר לעיל, ויתכן להוסיף דריב"נ פשיטא לי' דאפי' את"ל

א. פ"י מ"א דק לקוי קצר דר"ע ריב"נ אומר אפי' ארוך, לכא' נראה דכו"ע מודו דבעינן שיהא לקוי, והנדון אם צריך שיהא גם קצר, וענין לקוי פרש"י יבמות פ' ב' דשערו לקוי דהיינו רך, וכאן משמע דתיתי בעינן שיהא דק ורך, דהיינו שהדקות היא לקותא בשער, לאפוקי דק וחזק, אבל עבה ורך לא חשיב לקוי, והיינו דמהדרי בלישנייהו דק לקוי, דאם הי' רק פירושא דדק דקרא, מאי הדר אמרי גבי קנה ושער דק לקוי, ובאמת מקל עבה אפי' קצר ביותר לא יקרא דק, וכן שער עבה, ואטו המגולח נקרא שערו דק מפני שהוא קצר, ואטו מי ששערו דומה לתבנית הזהב נקרא לקוי, א"ו לכו"ע בעינן שיהא לקוי בעביו וחזק, ופליגי אי בעינן שיהא לקוי גם בארכו, דבדרך כלל שער לקוי אינו ארוך, וכ"כ הגר"א בתו"כ וז"ל דק לקוי קצר פי' שצריך שיהא שניהם דהיינו שיהי' לקוי שאינו עב וגם קצר, [מיהו לא הזכיר שתהא דקותו לקותא, כמש"כ מפרש"י], ובא"ר כתב דר"ע דריש נוטריקון דק קצר, ור"ל מדשני קרא לומר דק ואין דרך לתפוס לשון דק על לקוי ובא לומר גם קצר, ועכ"פ מבואר דתיתי בעינן דק וגם קצר, וכ"כ הראב"ד בתו"כ, [ועי' לק' מפר"ש], וצ"ע בלשון

דהארוך אינו ס"ט מ"מ אינו סימן טהרה, ונמצא דאפשר שיהא בו ש"צ וישאר בדינו, ולכן הוכיח מזה דארוך נמי טמא, ור"ע סבר דממ"נ בעינן שלא יהא בו ש"צ כלל, דאם הוא ארוך הרי הוא סימן טהרה, והראב"ד בתו"כ פי' דמהכא יליף ריב"נ דאפי' ארוך, ור"ל דזה מגלה דהאי דק אינו מענין שער דק אלא כקנה דק, אבל פשטות הדברים דמסברא בעלמא קים לי' דדק אינו דוקא קצר.

ויש לעי' מנ"ל לריב"נ דאפי' קצר טמא, הא בעלמא שיעור שערות האמורות בכל מקום כדי לכוף או כדי לקרוץ, ומנ"ל דש"צ אפי' פחות טמא, בשלמא לר"ע היינו פירושא דדק, אבל ריב"נ דקאמר אפי' ארוך ומשמע כ"ש קצר מנ"ל, וי"ל דמלשון דק יש ללמוד שאין ענינו חשיבות השער, אלא אדרבה לקותא שאינו צומח יפה, וממילא מובן דה"ה קצר, והענין מובן יותר בנתק שהנגע הוא ניתוק השער, וכל שמצמיח שער חשוב היינו רפואה ידידי'.

ב. **שם** קצר פר"ש משאר כל השער, וצ"ב מאי קאמר, דהא ודאי א"א לקבוע שיעור ארוך השער לפי מה שמגדל שער ראשו, ומשמע דה"ק דבעינן שיהא השער לקוי בזה שאינו גדל כשאר השער, וכלשון הרא"ש שיהא לקוי בקצרות, וא"צ שיהא קצר אלא שתהא ניכרת הלקותא גם באורך מלבד בעובי ובחוזק, אבל קשה דלפ"ז באמת אין שיעור לאורך השער, דאפי' ארוך מיקרי דק, כ"ז שהוא דק ביחס לשאר השער, [שאומרים שעה זו דקה מפני שהיא דקה כלפי חבורתי, ואפי' גזז שאר השער, מ"מ מיקרי דק כשידענו שלא גדל כמותם], ופשטא דמתני' משמע דשער ארוך כשלעצמו לא מיקרי דק, דבשער לשון דק כולל כחשותא בארכו ג"כ, ואם באנו לקבוע שיעור דארוך כזה אפי' יהא קצר משאר השער לא מיקרי דק, א"כ עדיין לא נתפרש מהו קצר, אבל ע"כ צ"ל כן דר"ל שהשער הזה ניכר כלקוי בכל בין בעביו בין

בארכו, וזה נמדד ביחס לגידול שער כזה בעלמא, ואמנם שער ארוך אינו ניכר כלקוי, אבל יש שיעור שרואין עליו שלקה גם בקצרות, [ומוכח מזה דבעינן נמי לקה בעביו, דלא יתכן שיקרא דק שער רגיל שלא צמח כאחרות, א"ו הנדון הוא בתנאי שנוסף שתהא ניכרת הלקותא גם בזה שנשאר קצר], וצ"ע למה נדחק ז"ל לפרש כן ואפשר שלא רצה לחדש דשער צהוב אינו בכלל שתי שערות האמורות בכל מקום, ובתוספתא אינו מוכרע בהדיא דארוך קאי, דלשון סימנו ק"ק, דהול"ל איזהו שיעורו ראב"ש אומר עד כדי לכוף או עד כדי לקרוץ, ויש מקום לפרושי דקאי על צהוב חלש שדומה ללבן, ולכן כתב דקצת משמע, וכיון שאין לנו שיעור יש לפרש שהוא קצר משאר השער, ומדת הארוך נצטרך לקבוע מסברא עד כמה השיעור דודאי מיקרי ארוך שאין שאר השער קובע, אבל בעינן תרתי שיהא קצר וגם לקוי בקצרות ביחס לשאר השער, וכן צ"ל להרמב"ם דלדידי' לא מצינו שיעור לקצר, וע"כ לקבוע מסברא בצורה הכללית, וצ"ע, מיהו למאי דנקטינן בתוספתא כפר"ש אין לנו אלא כלשון שני שבר"ש.

שם בר"ש א"נ קצר משיעור דתנן גבי ש"ל בפ' בא סימן, ר"ל דאינו ענין לפלוגתא דפ"ד מ"ד כמה יהא בלבנונית, דכו"ע מודו דשיעור שער הוא כדתנן בנדה שם, אלא דלר"מ סגי בלבנונית כ"ש, והכא אשיעור דארוך כל השער קאי, דעד שיעור זה חשיב קצר, [ובתוי"ט נתקשה מ"ט לא כתב כדתנן לעיל], ונראה דכו"ע מודו דסגי בצהוב בעיקרו כ"ש, דכיון דא"צ בשיעור השער טפי מכ"ש ודאי סגי בזה, ודוקא גבי ש"ל פליגי אי סגי בלבנונית בחלק מאורך השער.

שם איזהו סימנו ראב"ש אומר כו' נראה דנקט סימנו משום דאיכא פלוגתא בשיעור ארוך השער לבן, וקאמר דשיעור שער הקצר הוא לכל חד כדאית לי' בשיעור ש"ל,

דכיון דחשיב שער חשוב לא מיקרי דק, וכבר נתבאר לעיל סק"א דכו"ע מודו שאין ש"צ בכלל שתי שערות האמורות בכל מקום כיון שאין ענינו גידול שער אלא חולשה ומניעת הגידול, מיהו בשער שחור יש כאן חידוש דאפי' פחות משיעור שער בעלמא מטהר, דהפסוק מתפרש שחור דומיא דצהוב, דתחלת הגידול כבר מוכיח על ריפוי, ובארוך אפי' צהוב טהור, ואף לריב"נ נראה דקצר מטהר בש"ש, דומיא דש"צ, ועוד דסברא הוא דכל שצמח אינו נתוק והיינו רפואתו, וכן כללא דר"ש במ"ה ובתוספתא שבר"ש מ"ח דש"צ מציל, מתפרש לכו"ע.

והרמב"ם בפ"ח ה"ה כתב בש"צ דבעינן שיהיו ניטלות בזוג, ובש"ש כתב דבעינן כדי לכופ ראשון לעיקרן, וכבר האריך בזה המל"מ פ"ב ה"א דאם משום דהלכה כדברי כולן להחמיר הא הול"ל ספק נגעים להקל, גם לא נתפרש גרסתו בתוספתא, ומהו שיעור קצר, ושמא ס"ל דראב"ש יחידאה ומתני' דנדה דלא כותי', אבל אכתי לא הו"ל למסתם השיעור ולשנות בתוספתא רק דברי ראב"ש, והדבר צ"ת.

ג. **שם מ"ב** הפוך ושלא הפוך דברי ר"י רש"א כו' במשנה ד' הדר קתני פלוגתא זו בש"צ שקדם את הנתק, ולכאור' משנה זו מיותרת, דאין דרך התנא לשנות במתני' פלוגתתם רק כדי לפרש טעמם, ואפי' נימא דבעי למסתם כר"ש, אכתי הוי סגי במשנה ד' לחוד דסתם דברי ר"ש לכו"ע, ודברי ר"י כיחידאה, ואמנם לא מצי למיתני הכא פלוגתא דהצלה, קודם ששנה דין הצלה, אבל אכתי תרתי ל"ל, ובמשנה ד' ג"כ יש לדקדק מ"ט קתני ברישא טהור, הול"ל ר"י מטמא ראב"י אומר כו', [ובא"ר מחק טהור מן הרישא], ובזה י"ל דאתא למיסתם כר"ש, ועי' להלן, וצריך עוד להתיישב בכ"ז.

ולכאור' אם נימא דהלכה כר"י וכדעת הרמב"ם יש לפרש הצעת המשניות דלא ס"ל כראב"י, ונשנו דבריו רק לומר דלא ס"ל האי כללא דכל שאינו ס"ט כו', ולכך שנה רבי פלוגתא דר"י ור"ש בדין הפוך כנדון בפ"ע, ואח"כ שנה דין אחת צהובה ואחת שחורה, והיינו כר"י ור"ש דלראב"י לא איצטריך קרא להכי, וס"ל דסימן טומאה ודאי שאינו מצטרף, וע"כ דקרא למעט ש"צ שקדם קאתי, [כ"מ למסקנת הר"ש מהתו"כ ומהאי סברא גופא הוה פשיטא לי' להר"ש דלא איצטריך לאשמועין לר"י ור"ש, וצ"ע ברא"ש נשור' ברא"ש מ"ד], וברע"ב שכתבו דמתני' כראב"י, ובתו"כ מבואר דעיקר קרא לר"י וה"ה לר"ש איצטריך ועי' לק' סק"ח], ואח"כ שנה דין שער שאינו סימן טומאה אם מציל, ומתפרש הכי ש"צ שקדם דפליגי בי' ר"י ור"ש, נחלקו ראב"י ור"ש אם מציל.

ולפ"ז לא הדר לנדון דהפוך ושאינו הפוך למסתם כחד מינייהו, אלא להביא חולק על כללא דר"ש בדין שער שאינו ס"ט, ונפ"מ לש"צ שנטהר בש"ש ואח"כ הלך ש"ש אם הוא סימן טהרה, ואפשר דמש"ה קתני טהור ברישא לומר דראב"י כר"ש ס"ל, ואפ"ה פליג אכללא ידיד', דאם הוה ס"ל דשאינו הפוך טמא, ורק מכח קרא דכתיב שחור הכריח דאינו מטמא, א"כ אין ראי' מזה דפליג אכללא דר"ש דטהור מציל, אבל כיון דס"ל דטהור ואפ"ה קמ"ל קרא דאינו מציל, ש"מ דלאו כללא הוא דטהור מציל, [ובפשטו נראה דלראב"י אינו ממעט בנתק, דמיעוט בנתק והצלה ענין אחד הם, ועי'], ואמנם י"ל דדוקא ראב"י פליג משום דמוקים קרא להכי, אבל יותר נראה דלא איצטריך קרא אלא לשער שקדם, שלא הי' סימן טומאה מעולם, ולפ"ז הויא הלכתא כר"י לגבי ר"ש, מיהו פשטות המשנה הויא סתמא כר"ש דהרישא כוללת גם ש"צ שאינו מבוצר, דלכו"ע אינו

מציל, וא"כ לא הוא רישא רק הקדמה לסיפא, אלא דינא קתני, ולפ"ז הלכה כראב"י.

ולפ"ז מיושב כדעת הגר"א במ"ח דת"ק פליג אר"ש וס"ל דהש"צ שטהר אינו מטמא ולא מציל, ואם נולד ש"צ או פשיון טמא, [שור"ר שכ"ד הר"ש והרא"ש והרמב"ם וכמש"כ לק' סק"ח], ור"ש סבר דכיון שאינו ס"ט הרי הוא סימן טהרה, דלכאור' כללא דר"ש במ"ד להכי איצטריך, אע"ג דהכא גרע שכבר שימש ס"ט, ורשב"י משום ר"ש סבר דאפי' הלך הש"צ שטהר, אין לנתק זה טומאה לעולם.

מיהו מה שהגיה הגר"א והקדים דברי ר"ש לדברי רשב"י משמו, לכאור' יש ליישב דדוקא קתני הכי, דבאמת לא הוצרך לשנות דברי ר"ש אלא לאפוקי מרשב"י בשמו, שהרי ת"ק לא קאמר אלא שהש"צ נשאר בטהרתו, ולא ביאר אם מציל או לא, ור"ש נמי לא פירש בדבריו דמציל, משום דמשכח"ל שהש"צ סמוך לקמה ואינו ראוי להציל, [ועי' לק' סק"ט דאפשר שמציל], וא"כ אין מקום לשנות דברי ר"ש בתור דברי ת"ק, שהרי ת"ק מודה למה שאר"ש דאין לו טומאה לעולם, (וממילא נלמד מהרישא אליבא דר"ש דהדרינן לכללא דכל שאינו ס"ט כו'), אבל לבתר ששנה רשב"י משום ר"ש דבלא ש"צ נמי טהור לעולם, הוצרך לפרש דתנא דמתני' לא סבר הכי בדעת ר"ש, וממילא נידוק מינה נמי דת"ק פליג אר"ש בהא, וס"ל דאע"פ שאינו ס"ט אינו מציל, דמשמע דר"ש לאו היינו ת"ק, [והוצרכנו לזה משום דראב"י מקרא יליף לה, והכא ליכא קרא, אלא דכאן אפשר לקיים כן מסברא, כיון שכבר הי' ס"ט], ועי' לק' סוסק"ט עוד בכ"ז.

ד. **שם** אר"ש ודין הוא מה אם ש"ל כו' יש לעי' הא ש"ש שמציל מש"צ יש לדמותו להלך הנגע מהש"ל, דהא אף בפשיון בלא ש"צ נטהר ע"י ש"ש, ודכוותה בנגע

הבהרת אם יש ש"ש טמא, וי"ל דהרא"י היא מהא דש"צ נטהר ע"י ש"ש, דאע"פ שהלך לו ש"ש נשאר הש"צ בטהרתו, אע"פ שחזר לדין נתק, וה"נ בש"צ שקדם את הנתק אית לן למימר שנטהר, שהרי נולד בשעה שיש ש"ש, [ואף לרשב"י משום ר"ש דלא מצינו שדינו כנתק ונטהר, מ"מ הי' ראוי שיטהר כיון שיש ש"ש בשעה שנולד, א"נ בנרפא לגמרי וחזר וניתק ונשאר הש"צ דמעיקרא, לכו"ע טהור], והנה ביאור הדברים דש"צ צריך יותר הוכחה שהנתק גרם לו, ובלא זה אינו משמש ס"ט.

ובתו"כ פריך עלה ק"ו דמ"ל נתק שכן יפה כחו במקומו לטמא בכל מראה, ונראה דר"ל דש"ל שקדם את הבהרת הרי לא היתה בהרת בשעה שנולד הש"ל, אבל נתק אינו שינוי בעור הראש, וא"כ שפיר י"ל דהנתק הוא שהפכו לש"צ, שכבר הי' החולי בשעה שהפך ש"צ, ואח"כ ניתק שאר השער, והא דנטהר ש"צ אינה רא"י דאמנם הי' ס"ט אלא שנטהר, ויש ללמוד מזה דא"צ שום שינוי בעור הנתק, דאל"כ מה לי ד' מראות מ"ל שינוי מראה אחר, סו"ס בשעה שנולד עדיין לא הי' הנתק, אבל אם א"צ שום שינוי, הרי כבר הי' העור כמו בנתק בשעה שנולד ש"צ, ומשני דהקיש נתק לנגע, ונראה ביאורו דקמ"ל קרא דגם נתק הוא שינוי כמו נגע, ואע"פ שאין ניכר שינוי בעור, מ"מ שייך לומר בו כמו בבהרת, דכ"ז שלא נראה הנתק בראש אינו כנמצא בכח במקומו להפוך ש"צ, כי היכי דלא אמרי' הכי בש"ל, דגם נתק נגע הוא וכ"ז של ניכר הנתק אינו בכח נתק להפוך ש"צ, ומיושב בזה ההיקש לנגע, אע"פ שלא הזכיר ש"ל וש"צ, דההקש הוא במהות נגע הנתק.

והא דלא אמר הפוך אליבא דר"ש י"ל מפני שאין מצוי שיהפך לש"צ דק, אלא שיצמח שער כזה, משא"כ בש"ל שהשחור מלבין, ור"י סבר דמ"מ הו"ל למכתב לא נהי' בו ש"צ, ולשון לא הי' בו מוכיח דא"צ הפוך,

ול"ד להי' ונטהר דמ"מ תלינן שש"צ מתהווה מכח נגע, אלא שאינו נושר כשנטהר הנגע, וא"צ שיקדים כח הניתוק ואח"כ יהפוך ש"צ, דבנתק הכל כח פנימי וכדפריך ר"ש על ק"ו דידי', כמשנ"ת לעיל.

ובטעמא דר"י י"ל דש"צ דק אינו מתהווה מעצמו משא"כ ש"ל שאף בלא נגע השער מלבין, ולכן צריך הוכחה שהנגע הפכו, ולפ"ז נראה דאם הי' ש"צ בנתק ונרפא כולו וחזר הנתק אין הש"צ מטמא, דדוקא כשקדם לנתק אמרי' שזה הי' תחלת החולי, אבל כשנתרפא מהחולי אע"פ שש"צ במקומו טהור, כמו בהלך ש"ש דתנן מ"ח שנשאר בטהרתו, ולא גרע נרפא לגמרי וחזר נתק חדש לגבי הש"צ הזה, [ולפ"ז כו"ע מורו שאין דין ש"פ בש"צ].

לפמשי"כ דר"ש יליף מהיקישא דנתק יש בו ג"כ תכונות דנגע אע"פ שאינו נראה ע"ג העור, לפ"ז י"ל דממילא ש"מ גם שיעור כגריס, דבכל הנגעים מפרשינן דנגע כגריס, אלא דבנתק איצטריך היקישא לפי שאינו ניכר כנגוע, וכיון דהיקישא גלי שהוא ג"כ נגע, ממילא נלמד דשיעורו כגריס.

ה. **ר"י** מ"ג ומיהו בתו"כ משמע כו' ויש לפרש כגון להציל מיד הפשיון כו' ה"ה דהו"מ למימר לענין שא"צ הסגר, ונקט פשיון לומר דמיירי בדליכא ש"צ וטומאתו משום פשיון, וקושטא קאמר דגם להציל מן הטמא ס"ד דמצטרפות.

ויש להבין למה באמת ס"ד דמצטרפות, סו"ס ש"צ ס"ט הוא, ואפשר דכל שהנתק מצמיח שער יש בו משום רפואה, אלא דש"צ דק מוכיח שהניתוק הוא נגע ולא שאירע שניתק, שהרי הגוף מנסה לגדל שער ואינו יכול לגדל אלא דק ולקוי, ולכן כשאחת שחורה הי' מקום לומר דכח הגידול שרואים בצהובה מצטרף, ובעיקר הדבר נראה דגם שערה אחת סימן טהרה, שהרי אין דבר

המאחד בין השערות במפוזרות או אחת צומחת ואחת משוארת, אלא דשערה אחת אפשר לתלותה במאורע, דאין קו' אם מזדמן שנשארה שערה אחת או שהצהיבה או שהלבינה, ואחר שיש שתי שערות, הרי כל שערה כשלעצמה סימן, ולפ"ז הי' מקום לומר דהצהובה מסייעת שלא נתלה השחורה במאורע, אלא נימא דאף הצהובה סימן טהרה, ומהטעם שכתבנו דכל גידול שער יש בו משום ריפוי, [וכדחזינן בש"צ ארוך לר"ע], ויתכן לפ"ז דרק בצומח ס"ד שיצטרפו.

מ"ש הר"ש דלר"י נמי איצטריך, ה"ה דלר"ש ע"כ לאוקומי קרא דש"צ ההפוך אינו מצטרף עם ש"ש, וכן לר"י אם היו מצטרפות אף ההפוך הי' מצטרף, דאין קולא לר"י באינו הפוך, וזהו שכ' הר"ש ואפי' צומח נמי הו"א דמצטרף להציל, ור"ל אפי' הפוך.

וכבר כתבנו לעיל סק"ג דלפי התו"כ יש לפרש דמתני' דלא כראב"י, דלדידי' לא אתא קרא לצירוף, אלא דפשיטא לי' מסברא דאחת צהובה אינה מצטרפת, דלא איצטריך קרא לטמאה, ואף לבתר ידיענין דש"צ שקדם אינו מטמא ולא מציל, לא איצטריך קרא דאינו מצטרף, וצ"ע ברא"ש שפי' מתני' לענין ש"צ שקדם, וברע"ב כתב דסתמא כראב"י, ובפרט שלא הוזכרו עדיין דברי ראב"י במתני', שו"ר דברא"ש מ"ד כתב א"נ לר"י נמי איצטריך כו', ויש להוסיף דה"ה לר"ש כמש"כ.

שם במשנה אחת צהובה ואחת שחורה אחת צהובה ואחת לבנה אינן מצילות, קמ"ל דלבנות מצילות, ואחת שחורה ואחת לבנה ג"כ מצילות, ואיצטריך למיתני שחורה דלא נידוק דצהובה ושחורה מצטרפות, והרמב"ם כנראה ל"ג אחת צהובה בתרא, וצ"ע ביישוב גרסתו מהתוספתא ומהתו"כ.

ו. **דיני** הצלת ש"ש המבוארים בר"ש מתחלקים לד', א. ש"ש שנולד בגוף

הנתק, והציל מיד ש"צ, בין מבוצר בין שאינו מבוצר, וה"ה מבוצר שבפשיון בין משויר בין צומח, ב. ש"ש הנ"ל, שהציל מיד פשיון, ג. ש"ש הנ"ל כשלא הציל כלום, דהיינו כשנולד בסוף שבוע ולא הי' פשיון וש"צ בנגע, ד. ש"ש הצומח בפשיון ואינו מבוצר, דכל הג' ראשונים מטהרים את הש"צ, אבל הצומח בפשיון שאינו מבוצר, משמע בר"ש מ"ה שאינו מציל, דחשיב שהלך הפשיון ולא נולד סימן טהרה, ואולי יש לדחוק דרך מכאן ולהבא אינו מציל.

והנה בדין א' מבואר בר"ש ריש מ"ח דאע"פ שהלך הש"ש לא חשיב פשיון, ואע"פ שהתהוות הש"ש היתה ע"י שפשה ונשתייר בתוכו ואח"כ הלך גם השויר, מ"מ לא אמרי' שזוהי השלמת הפשיון, כיון ששער זה טיהר את הנגע, [ובזה חלוק היכא דלא טיהר דהיינו דין ג' כמשי"ת], ואמנם במתני' אין הדבר מפורש דאיכא לאוקומי נולד בנתק עצמו, אבל הר"ש הוסיף לבאר דמשכח"ל במשויר כו', ומקורו מהתוספתא דקתני בתרי בבי דכנס ש"ש מן הצד, והלך לו טהור, ומשמע דלא חשיב פשיון אף בלא הצלת הש"צ, ולדעת הר"ש כנס מן הצד היינו שע"י הפשיון נכנס ש"ש מבוצר מן הצד, וכ"מ בר"ש מ"ט.

ובדין ב' מבואר בר"ש אליבא דת"ק דעצם הליכת הש"ש אינה פשיון, אבל הפשיון הקודם חוזר ומטמא, וכבר הביא בתוי"ט לתמוה מנ"ל הא, ועו"ק דבתוספתא שהביא הר"ש קתני בהדיא נולד ש"צ דק ופשיון, וקתני דהש"ש מטהר ואע"פ שהלך נשאר הש"צ טהור, ומטהר מיד הפשיון הבא אחר הנתק, ומשמע דמיד הפשיון הנשאר בנתק א"צ להצלת הש"צ, דפשיטא שנטהר בש"ש, ובתוי"ט כתב בדעת הר"ש דר"ש פליג בד"ז, ולא מצינו כן בר"ש, אא"כ נימא מהתוספתא הזו דהר"ש מוקים לה כר"ש, אבל בר"ש מבואר דפליגי בדין אם הש"צ חוזר ומטהר, לפי שכתב דהתוספתא מיתוקמא כר"ש דסיפא

דמתני', וש"מ דת"ק פליג, מיהו אם נימא דר"ש פליג נמי בדין הצלה מפשיון, נוכל ליישב דגם בזה התוספתא כר"ש, אבל צ"ע מ"ט פי' כן, [ועי' סק"י], ואפשר דכיון דלפר"ש כנס מן הצד היינו שיש ש"ש בתוך פשיון, וכשהלך טמא, ניחא לי' טפי למימר שאינו מטהר את הפשיון לגמרי, ולכן חוזר ונעור.

ובדין ג' מבואר בר"ש סוף מ"ח בביאור התוספתא, וכן במ"ט כה"ג, דש"ש שלא טיהר כלום בצמיחתו, אם הלך יש בו משום פשיון, והיינו טעמא דקתני כנס מן הצד והלך מטמא משום פשיון, בין בנתק כגריס ובין בכלול לבן, ודוקא בסוף שבוע כשלא טיהר כלום, וכיון שאין פשיון לתוכו מטמא, ע"כ למיתני דוקא מן הצד, ואמנם בפשיון שחזר וניתק מן הצד הסמוך לקמה ניחא, אבל במשויר שכנס בתוך הפשיון דמה שנושר עכשיו הוא מבוצר בתוך הפשיון, מחודש לומר שיש בהליכתו משום פשיון, אלא דבאמת אין הפשיון משום תוכו אלא כולו נעשה פשיון, כיון שזוהי השלמת הפשיון, דכל סביביו נמי פשיון הוא, ואמנם כשטיהר שער זה אין בהליכתו משום פשיון, כדן א' ב', מ"מ כשלא יטהר חשבינן לי' כהשלמת הפשיון, וזה דוקא בפשיון, אבל בנולד בנתק עצמו בזה דוקא אם נולד מן הצד מטמא, דבנתק עצמו הו"ל פשיון לתוכו אם הוא מבוצר, וזהו מש"כ הר"ש במ"ט גבי בא כולו לבן.

ודין ד' מבואר בר"ש מ"ה שכ' ושערות שחורות שצמחו בפשיון אין מצילות מיד ש"צ דלא צמחו בנתק אלא בפשיון, ויש לעי' הא מתני' מיירי בהלך הפשיון ובא ש"צ, וא"כ י"ל דרך מכאן ולהבא אינו מטהר את הפשיון, ומנ"ל להר"ש כללא דש"ש שבפשיון אינו מציל, [ועי' לק' סק"י], והי' אפשר לדחוק דגם כונת הר"ש מכאן ולהבא, אבל לכאור' לדעת הר"ש בצמח מן הצד בנתק עצמו, כיון

דמטמא משום פשיון [כמ"ש במ"ט גבי נולד ש"ש מן הצד בבא כולו לבן], דין הוא שלא יציל מיד ש"צ, ואפשר דבאמת בהא תליא אם הש"ש טיהר, הרי הוא ממשיך בטהרתו כ"ז שלא נשר, וגם כשנשר אינו פשיון, אבל אם לא טיהר ונולד אח"כ ש"צ טמא, ולפ"ז י"ל דמה"ט ס"ל להר"ש דש"ש שבפשיון אינו מציל, דכיון דחזינן שבהלך וחזר הפשיון טמא, אע"פ שהפשיון טיהר בהליכתו, ש"מ דש"ש שבפשיון שאינו מבוצר שאני, דחשיב רק הלך הפשיון וחזר לכמות שהי', וכמו נשר ש"צ, וכיון שכן ס"ל להר"ש דאינו מטהר את הש"צ, וה"נ מסתברא דהלך הפשיון הוא אפי' הי' ש"צ באותה שעה וחזר הפשיון טמא, (כשנשר הש"צ).

ז. הר"ש פי' התוספתא דכס ש"ש מן הצד, לאו בצמח ש"ש מן הצד, אלא שפשה מן הצד ונשתיירו שתי שערות באמצע, ועפ"ז נמצא כמה חידושי דינים, ויש לסייע פירוש דלשון כנס לא משמע צמח, דהול"ל נולד ש"ש באמצע או מן הצד, ומוכח כן מדקתני גבי בא כולו נתק נולד בו ש"ש בין באמצע בין מן הצד, דכיון דהתם לא שייך פשיון שיכניס ש"ש משוייר, ע"כ למיתני שנולד ש"ש מן הצד, אבל חילוקי דינים מחודשים יוצאים מזה, ויש מקום לפרש כנס מן הצד דומיא דנולד מן הצד, וכיון שהנתק מוקף שער קתני כנס, שכנס מן הקמה לתוך הנתק, אבל בכולו נתק אין נופל כ"כ לשון כנס, כיון שהשער הזה הראשון שנולד בכל ראשו, ומש"ה קתני נולד, ומיושב בזה מה שדקדק הר"ש אמאי קתני כנס מן הצד, הרי השער הזה ג"כ באמצע, ותירץ דכנס לאמצע ע"י פשיון שמן הצד, אבל לא הוי דומיא דשער מן הצד דקתני גבי בא כולו נתק, ועוד דהול"ל או שכנס שער לתוכו וממילא מובן דהיינו מן הצד, והי' במשמעו משוייר, ועוד דפשטא משמע שלא הי' כאן פשיון ולפר"ש צ"ל שהי' פשיון והש"ש הצילו, ועוד דלמה

השמיט התנא דין נולד מן הצד דבניתק חשיב פשיון, ועוד דלשון חזר וניתק מיושב יותר במקום שכבר הי' נתוק, ולא שהמשיך לינתק, אבל אם נפרש דכנס מן הצד היינו שנולד מן הצד, הוי ממש כההיא דבא כולו נתק, ולא נוסף פשיון, והשער באמת מן הצד, וכבר הי' נתוק וחזר וניתק, [וכבר"ש משמע דאע"פ שנולד ש"ש באמצע עדיין נשאר הנתק כגריס, דאל"כ אינו חוזר ומטמא בפשיון עד שישגירו וגם צריך שיולד לו נתק כגריס, ולשון הר"ש דהש"צ מציל מיד הפשיון שבא אח"כ, מבואר דאי לאו הש"צ הי' נטמא בפשיון, וש"מ דכגריס דקתני לאו במצומצם מיירי, ושמא כלפי כולו נתק דסיפא נקט הכא כגריס ועמ"ש בזה מרן זללה"ה בסק"ח].

והנה לפר"ש ש"ש המשוייר בתוך הפשיון, אמנם מציל על הפשיון שלא יטמא משום פשיון, אבל מ"מ כשנשר טמא משום פשיון, דעכשיו נשלם הפשיון, ולא מפני שנשירה זו היא פשיון דאין הנתק פושה לתוכו, אלא שעדיין לא חל ע"ז שם פשיון כ"ז שש"ש בתוכו, מיהו אם הנתק טמא בש"צ, והשער המשוייר הזה מצילו, ע"כ חל ע"ז שם פשיון וניצל בש"ש, ולכן בנשירתו לא חשיב פשיון, וה"ה אם הי' טמא משום פשיון, והדבר מחודש לומר דכ"ז שש"ש בתוכו לא חשיב פשיון, ורק כשע"כ נאמר שהש"ש מציל, נצטרך לומר שהוא חשוב תוך הנגע, ובפשוטו כיון שבמצאיות פשה הנתק הרי הפשיון הזה נטהר בש"ש שבתוכו, כמו שכל הנתק נטהר עי"ז, ותדע שבסוף ש"ר א"צ לחזור ולהסגירו, מפני שש"ש בתוכו, והגע עצמך אילו נולד ש"ש במקו"א ואח"כ הלך אותו הש"ש, מי לא נימא דפשיון זה כבר נטהר, אע"פ שש"ש בתוכו, ואם ינשור כעת הש"ש יהא בדין פשיון לתוכו, וש"מ דמיד שפשה הרי הוא בדין פשיון, [ואולי מה"ט ס"ל להר"ש דש"ש שהלך, חוזר הפשיון ומטמא, כדחזינן בש"ש שהלך מתוך הפשיון

הזה בעצמון, מיהו יתכן דלהר"ש גם בכה"ג יטמא, וצ"ע.

ומרן זללה"ה בס"ז ס"ק י"א הק' לפר"ש מ"ש במ"ח דהלך לו ש"ש טהור, ופר"ש אפי' בכנס מן הצד, ובתוספתא קתני חזר וניתק טמא משום פשיון, ולכאור' הקו' היא מ"ש רישא דכנס מן הצד והלך לו טהור ומ"ש סיפא, וכבר ביאר הר"ש דכ"ז שלא נטמא אמרי' שלא נשלם הפשיון, משא"כ כשיש ש"צ והש"ש שמן הצד מטהרו, דלא אמרי' שלא נשלם פשיונו, שהרי הוא משמש סימן טהרה, וכשנשר אח"כ הר"ז כנשר ס"ט, ועי"ש סק"ט, [שו"ר בספר מרן זללה"ה שם ס"ק כ"א שנתקשה בזה, וכתב לפרש דהלך הש"ש ע"י ניתוק ביד דלאו פשיון הוא, אבל הר"ש חילק כמש"כ], ואמנם עצם הסברה לחלק בין ש"ש המטהר לכנס בסוף שבוע מובנת, דכשהלך הס"ט לא חשבינן ל' פשיון, משא"כ בכנס מעצמו ולא שימש ס"ט, דאמרי' שרק נתמעט שיעורו, ועי' להלן בזה, אבל לומר כן בש"ש שבתוך הפשיון, שמציל מיד הפשיון הזה בעצמו ומ"מ יש חילוק אם יש עוד פשיון או ש"צ בנתק, זהו מחודש.

ועוד נמצא לפר"ש דש"ש שצומח בפשיון מן הצד אינו מציל כמ"ש במ"ה, אבל הצומח והמשויר בפשיון במבוצר מציל, ומקורו מהתוספתא דכנס מן הצד מציל והיינו כפשיון לפי פירוש, וממילא מבואר שם דמבוצר בפשיון דינו לכל מילי כנתק עצמו, ויש בזה סברה דמן הצד חזר לקמת הראש משא"כ מבוצר, אבל אכתי לבתר דשער שבפשיון אינו מציל כבנתק מנ"ל להקל בפשיון כבנתק עצמו לענין זה שהמבוצר בפשיון אם טיהר ואח"כ הלך לו טהור, ואם בא בסוף שבוע ואח"כ הלך לו טמא, ובפשוטו הי' ראוי להחמיר בהלך ש"ש המבוצר מן הפשיון בכל גונא, וכדין נולד ש"ש מן הצד בסוף שבוע בלא ש"צ, כיון דשער שבפשיון אינו מציל, ונהי דבשעה שהי' מבוצר הועיל

להציל, אבל משהלך חזר הפשיון למקומו, מיהו ל"ק כ"כ די"ל דהשתא הו"ל פשיון לתוכו, אבל מ"מ הדבר מחודש לומר שיותר מציל ב' שערות הגדלות בפשיון מאילו צמחו שערות בכל הפשיון, וגם עיקר הדבר לחלק בין שער שבפשיון לנתק עצמו לא נמצא לזה מקור דהא משוינן צומח ומשואר בתחלה ובסוף מקראי, וכדמציל בפשיון במבוצר, ועוד דהצומח בפשיון מן הצד ראוי שיטהר את כל הפשיון, דלגבי הפשיון הו"ל כולו חד, וא"כ הפשיון נטהר בהלך חלק ממנו.

אב"י אם נפרש כנס ש"ש מן הצד שצמח בנתק ש"ש מן הצד אפשר ליישב כללי נתק בפשיטות, א. כל ש"ש שצומח בין בנתק בן בפשיון מטהר את הש"צ ואת הפשיון, ואע"פ שהלך לו, אין אותו ס"ט שנטהר חוזר וניעור, ב. אם נולד סימן טומאה אחר שנטהר בצומח, בזה תלוי אם השער שצמח חשיב כבתוך הנתק, או דחזר לקמת הראש, והרי הוא עכשיו בדין משויר, כגון ש"ש שצמח בפשיון מן הצד, הר"ז בדין הלך הפשיון שחזר שער זה לקמת הראש, ושוב אינו מציל עד שיהא רחוק מן הקמה מקום ב"ש, ולכן מבוצר שבפשיון ממשיך להציל, אבל בנתק עצמו דינו כצומח ומציל אף מכאן ולהבא, ג. כלל זה גופי' קובע גם לענין דין פשיון בשער זה שהציל, דכיון ששער זה חזר דינו לקמת הראש, ואם יולד עתה ש"צ אינו מציל, ה"ה כשהלך חשיב חזר הפשיון, אבל אם הוא מציל כ"ז שהוא קיים, א"כ כשהלך אינו פשיון אלא דהלך המציל ואינו נטמא בכך, עד שיולד לו סימן טומאה, [ולפ"ז במבוצר שבפשיון אף בלא סברא דאין הנגע פושה לתוכו, לא חשיב פשיון, כיון שהוא מציל מיד ש"צ ופשיון במצב זה, וכללא הוא דכל המציל במצב זה אע"פ שהלך אינו נטמא, וזה נלמד מכי נרפא הנתק, ובעמד בעיניו כתב רק וטהר אותו הכהן, ומוזה למדו להקיש דאין פשיון לתוכו בנגע הבהרת].

ולפ"ד הצומח בפשיון מציל, ורק לגבי מכאן ולהבא הם חלוקין, ויתבאר בזה להלן בס"ד, וכן בדין דש"ש מציל מיד הפשיון, דלפמש"כ נמצא כדעת הרמב"ם דאע"פ שהלך ש"ש נשאר הפשיון בטהרתו.

הראשונים ז"ל נתקשו במ"ו דקתני נפרץ ממקו"א כגריס טמא דמשנה שא"צ היא ואגב סיפא מיתניא, ולפר"ש יש בזה חידוש דאפי' נפרץ תחלה משני מקומות וחזר ונפרץ המשויר בתוכו טמא, והיינו באופן שלא הי' בו ש"צ, דהא השטה שבינתיים היינו כנס ש"ש מן הצד לפר"ש, שע"י הפשיון נעשה ש"ש שמן הצד מבוצר, וקתני דחזר וניתק טמא, והא דלא תירצו כן משום דאיכא גוני דחזר וניתק טהור כתרי בבי קמייתא דתוספתא, וגם אין מבואר במתני' דחזר ונפרץ במקו"א כגריס, אבל לפמשנ"ת בכל גוני טהור, [אם טהורו מחמת השער הזה מהסגר, דבלא ראי' כהן ודאי חשיב הכל פשיון אחד], דשער מבוצר שניתק אפי' הוא בתוך הפשיון אינו מטמא משום פשיון, ואינו גורם לפשיון שיחזור ויטמא.

ח. **שם** מ"ח נולד לו ש"ש, פר"ש או בצמח אע"פ שאינו מבוצר ואי במשויר במבוצר כו' ור"ל כגון שפשה ונכנס ש"ש באמצע ע"י שפשה סביב, ואמנם הדין אמת דאע"פ שהלך הש"ש המבוצר שבפשיון טהור, אבל פשטא דמתני' לא משמע שפשה, ונפ"מ למילתי' דרשב"י אם ג"ז חשיב שטהר הנתק שעה אחת, עי' להלן.

שם אע"פ שהלך לו ש"ש טהור, פי' דאין הליכת הש"ש חשובה פשיון, אפי' צמח מן הצד, ושאר הש"צ חוזר ומטמא, והסכימו הר"ש והרמב"ם והרא"ש דלת"ק אין הש"צ משמש כסימן טהרה מכאן ולהבא, כ"מ בר"ש שכ' דהתוספתא דקתני שהש"צ מציל אתיא כר"ש דסיפא דמתני', והרמב"ם והרא"ש פי' במילתי' דת"ק דס"ט אחרים מטמאין, ולא

והחילוקי דינים השנויים בתוספתא הם כך, נולד ש"צ ופשיון אחר הפטור או בסוף שבוע, ואח"כ צמח ש"ש באמצע או בצד, נטהר הנתק מדין צומח, וכ"ז שש"ש קיים אפי' הלך הש"צ ונולד ש"צ אחר טהור, דלא נעשה קמת הראש אע"פ שהוא מן הצד, כיון שהציל מדין צומח, אבל אם בסוף שבוע כנס ש"ש מן הצד, דיינינן לי' כנתמעט הנתק ואם יוולד עכשיו ש"צ לא יציל הש"ש שכנס מן הצד, דהו"ל קמת הראש, וכמו בבהרת שמה שכנס בסוף שבוע נדון כעור הבשר לענין שהפוסה לתוכו טמא, ומה"ט אם חזר וניתק טמא משום פשיון, ולפ"ז אפשר דאם לאחר הפטור כנס ש"ש לתוכו, אע"פ שלא הי' בו ש"צ, הדבר תלוי בפלוגתא דר"ע וחכמים פ"ד מ"ז בדין כנסה לאחר הפטור ופשטה, ולרבנן דלא חשיב פשיון, ה"נ ישאר דינו כצומח ויציל מיד ש"צ שיוולד עתה, ומש"ה קתני בתוספתא ד"ז רק בסוף שבוע, [ועי' לעיל ס"ה סק בדין כנסה אחר החלט דבפשוטו משמע דמודו רבנן דחשיב פשיון כיון שבשעת הפטור כנס, וכן נקט אאמו"ר שליט"א לעיקר, דלמעוטי בפלוגתא עדיף, מ"מ לענין נתק שאני דכיון שטיהר את הש"צ והפשיון דינו כצומח, ואם נימא דבבהרת נמי לא חשיב פשיון ניהא בפשיטות, וכמש"כ לעיל שם], וכ"ז מן הצד דשייך לדונו כקמת הראש, אבל באמצע דהו"ל מבוצר מציל בכל ענין, ואין בניתוקו משום פשיון, מלבד שאין הנגע פוסה לתוכו.

ודכוותה קתני גבי בא כולו נתק, והתם קתני בהדיא שנולד מן הצד, ובאמת אם יוולד עתה ש"צ ג"כ לא יציל, ולכן בחזר וניתק טמא משום פשיון.

ולפ"ד בגונא דכנס מן הצד לר"ש אם חזר וניתק לא חשיב פשיון, שהרי הוא מציל כדין מבוצר, וממילא לא נצטרך לחדש דלא חשיב פשיון לתוכו, ולא נצטרך לחלק בין הציל מפשיון דגופי' להציל מפשיון אחר.

התנו שילך הש"צ, ובאמת הם לא פי' במילתי' דר"ש שהש"צ מציל, אלא פי' דנתק שנטהר פעם מטומאת ש"צ לא יטמא עוד בסימן זה של ש"צ.

שם רשב"י אמר משום ר"ש כל נתק כו' כתב בפיה"מ דמקרא דנרפא הנתק יליף לה, דמלבד טהור הוא דכתיב ב' כדכתיב עמד בעיניו בסוף ש"ש, כתיב נמי נרפא הנתק לומר דאין לו טומאה לעולם, וכן טעמי' דת"ק מהאי קרא, וכן בתו"כ גבי האי קרא מיתניא, והגר"א הגיה שם כולהו תנאי דמתני' ומייתי להו אהאי קרא בהדיא.

ולפ"ז לא שמענו דנתק שטהר בלא צמיחת שער שחור ג"כ בכלל נתק שטהר שעה אחת, כגון שהלך ש"צ, ואמנם ריב"נ אמר כן בתוספתא משמי' דר"ש, אבל רשב"י דמתני' דלא כותי', אבל הר"ש כתב דרשב"י וריב"נ קיימי בחדא שיטתא, ולית להו מתני' דלעיל דהחליטו בש"צ כו' והחליטו בפשיון כו', ונראה טעמו משום דריב"נ נקט במילתי' גם הלך הפשיון, והרי הלך הפשיון הוא ע"י גידול שער, וש"מ דג"ז מחידושי' דריב"נ, והלך ש"צ והפשיון שוין, וממילא ה"ה לרשב"י הלך ש"צ, דהלך הפשיון חשיב נרפא הנגע, [ובהגהות הגר"א מחק פשיון ממילתי' דריב"נ, ואולי מה"ט הוא, שו"ר דהגר"א הגיה ונטהר במקום והלכו להם וכונתו דזוהי הקדמה לדינים השונים אח"כ דג"ז מציל], אבל קשה דהר"ש לשיטתו דש"ש שבפשיון אינו מציל, מצי לאוקומי דמילתי' דרשב"י רק בש"ש שבנתק ובין הלך ש"צ ובין הלך הפשיון אינו בדין נתק שטהר שעה אחת, והוא רישא דמתני' ככולהו תנאי דסיפא, וריב"נ שלא הזכירו דבריו במתני' איהו לחודי' פליג אהאי מתני', וצ"ל דלא ניחא לי' להר"ש למעבד פלוגתי טובא אליבא דר"ש, ואם איתא דרשב"י לא סבר כריב"נ, לא הו"ל למסתם נתק שטהר שעה אחת, אלא הו"ל שטהר

בש"ש, ועפ"ז נקט נמי בפירושא דנולד דמתני' דה"ה נולד בפשיון, כיון דחד דינא אית להו. **ובבהגר"א** על התוספתא פי' דריב"נ פליג אמתני', ורשב"י דמתני' סבר דרק בנטהר בש"ש דכתיב נרפא הנתק אין לו טומאה עולמית, ומשמע דה"ה הלך הפשיון דכש"צ דמי, ושם בבהגר"א לא מחק פשיון מדברי ריב"נ, ולפ"ז ס"ל לרשב"י דדוקא כשטהר בגוף הנתק ע"י ש"ש אין לו טומאה לעולם, אבל כל שנטהר ע"י ש"ש בפשיון בין מבוצר בין מן הצד, הו"ל כהלכו ס"ט, וחזור ומטמא בס"ט, ולפ"ז רישא דמתני' דוקא נולד ש"ש בנתק, וכפשטה דמתני' דלא קתני שפשה, וכמש"כ.

וכתב הר"ש דבעמד בעיניו ב' שבועות ופטור מודה ריב"נ דבנולד לו ס"ט טמא, וצ"ע שכ"כ בלשון שמא, והרי מקרא מלא דבר הכתוב ואם פשה יפשה אחרי טהרתו, וכדתנן פ"ג מ"ה.

ועוד כתב הר"ש דאפי' נולד לו ש"ש בסוף ש"ר ובסוף ש"ש מודה ריב"נ דחזור ומטמא בס"ט, כיון שלא בא לידי טומאה ונטהר, אלא דהר"ש מיירי באופן שכשהלך הש"ש אגלאי מילתא דהשתא נשלם הפשיון, ולכן גרע אפי' מאחר הפטור, שאין פטורו שלם, ולפ"ז בבבא דכולו נתק דנולד מן הצד אין ראי' דטמא משום פשיון למטאן דמטהר, ובהגהות הגר"א אות ו' מחק כ"ז, ואפשר הטעם משום דכל נולד ש"ש עדיף מהלך ש"צ, וכ"ש דקרינן ב' נרפא הנתק, מיהו ע"כ אף לת"ק לא קרינן ב' נרפא הנתק שהרי חזר וניתק טמא משום פשיון, ובנרפא הנתק אמרי' דהלך ש"ש טהור.

ט. **עוד** בביאור טעמא דהלך ש"ש לא חשיב פשיון, והנה בתוספתא מבואר דמחלקינן בין נולד הש"ש אחר החלט או בסוף שבוע, וכ"כ הראב"ד פ ה, וכתב שם דאחר הפטור כאחר החלט, ובכ"מ בשם הרי"ק

כתב דהטעם מפני שש"ש שטיהר את הנתק אינו קובע דשיעור הנתק נתמעט, אלא חשבינן ל' סימן טהרה בתוך הנתק, משא"כ בסוף שבוע דבלא"ה הי' נטהר בעמד בעיניו, וכיון שא"צ את הש"ש לס"ט חשבינן ל' כנתמעט הנתק, ומש"ה חוזר ומטמא בניתוקו, ובאמת הסברא הזו לחלק בין ש"ש שטיהר לש"ש שבפטור מבוארת בר"ש דג"כ חילק כן בין הרישא והסיפא, וכמשנ"ת לעיל סק"ז, אבל עדיין לא מתיישב בהאי כללא, שהרי ש"ש שבפשיון ג"כ מטהר, ומ"מ יש בניתוקו משום פשיון, ואפי' לדעת הר"ש דש"ש שבפשיון אינו מטהר, אכתי ש"ש מבוצר שבפשיון מטהר אף להר"ש, ואם יוסיף לצמוח עד שלא יהא מבוצר וינתק מן הראוי שיטמא משום פשיון, כדן הלך הפשיון וחזר, דאטו הלך הפשיון בעינן דוקא שילך מסמוך לקמת הראש לכוון הנתק ולא איפכא, ועוד דהראב"ד כתב דאחר הפטור דינו כאחר החלט, ולפי סברא זו לחוד אדרבה בסוף ש"ר עדיף מאחר הפטור שהרי נפטר מהסגר שני ע"י הש"ש, ומרן זללה"ה נשאר בקו' בזה עסק"ח ט' י"א ודעתו בס"ק כ"א דכל ש"ש שכנס מן הצד וחזר וניתק טמא משום פשיון, והלך ש"ש היינו ע"י מעשה האדם באופן שאין זה פשיון לנתק, ואין כן דעת הראשונים ז"ל וגם בתוספתא משמע בבירור דהחילוק הוא בין נולד אחר ש"צ ופשיון או בסוף שבוע, ולא בין הלך וניתק.

והנה מצינו מבואר במתני' במ"ו ז', דש"ש מבוצר שבפשיון מציל, ובפשוטו מתפרש שמציל מיד ש"צ והפשיון, דהא ממקו"א טמא משום פשיון ומב' מקומות טהור, וה"ה ש"צ, וכ"מ בתו"כ דמשואר בסוף מציל, והיינו בפשיון כמ"ש הר"ש במ"ג, וכ"כ הר"ש במ"ח בביאור התוספתא, ולעומת זה מצינו במ"ה דש"ש שאינו מבוצר שבפשיון אינו מציל מיד הש"צ, שהרי קתני בהלך הפשיון ובא ש"צ שהוא טמא, וגם מבואר שם

דבחזר הפשיון טמא אע"פ שבעלמא הלך ש"ש טהור, ונראה דאין לחלק בין טהור כהן בינתים כשהלך הפשיון להלך וחזר, אע"ג דמתני' מתפרשא בהלך וחזר דא"צ שיטמאנו כהן, מ"מ כי היכי דאינו מציל מיד ש"צ השתא, אע"פ שהכהן רואה שצמח ש"ש בפשיון, ה"ה דאיהו גפי' חשיב פשיון כשילך, וכמש"כ סק"ז ולהלן, אבל אין ללמוד מזה דש"ש שצומח בפשיון שאינו מבוצר אינו מציל, שהרי גם ש"ש שצומח בנתק עצמו מצינו שחזר וניתק טמא משום פשיון, כדנתיא בתוספתא שבר"ש מ"ט גבי בא כולו נתק שנולד ש"ש מן הצד בסוף ש"ר או בסוף ש"ש, והדין נותן שש"ש זה אף אינו מציל מיד ש"צ שיוולד מכאן ולהבא, וכן אפשר לפרש התוספתא שבר"ש מ"ח דכנס מן הצד היינו נולד מן הצד כמו בבא כולו לבן, וכמש"כ סק"ז.

ומאחר שמצינו ש"ש שראוי להציל בשעה שנולד, ואינו מציל מכאן ולהבא, ויש בניתוקו משום פשיון, דהיינו ש"ש שנולד מן הצד בנתק עצמו בסוף שבוע, ראוי להשוות לזה דין ש"ש שצומח בפשיון, דמלבד שבתו"כ השוו ש"ש שצומח והמשואר בתחלה ובסוף והיינו בפשיון, יש לנו לקיים מסברא דכיון שמשואר המבוצר בפשיון מציל, מן הראוי שהצומח יציל אע"פ שאינו מבוצר דכללא תנן במ"ג בצומח ומשואר דרק מקום השער מחולק בדיניהם, ומה"ט לא קתני גבי נתקים נתק ובו ש"צ ופשיון הלך ש"צ טמא מפני הפשיון הלך הפשיון טמא מפני ש"צ כדתנן גבי בהרת פ"ד מ"ו ז', דכשהלך הפשיון גם נטהר מהש"צ, וכבר כתבנו לעיל ס"ה סק"ו לפרש דכלפי נתקים נשנה ד"ז במתני' שם, לומר דאין הליכת ס"ט סימן לטהרה בבהרת, משא"כ בנתקים בהלך הפשיון, [וכ"פ הגר"א במתני' דבהרת ובה ש"ל וש"ש טמא, לומר שאין ש"ש מציל מיד ש"ל, כמו מש"צ].

ס"ט, אע"פ שגורם טהרה גם לש"צ, ובסוף שבוע ג"כ אין לחדש בו כח של סימן טהרה, וחזינן ל' כנתקטן הנתק.

ודאתאן עלה יתכן דש"צ שנטהר ומשמש סימן טהרה, לר"ש וכדתניא בתוספתא ולא עוד כו', דינו כצומח בנתק עצמו, ויטהר לעולם אפי' מן הצד, ול"ד לש"צ שקדם את הנתק דינו כש"ש לר"ש ובעינן מבוצר, אבל ש"צ המטמא בנתק דהיינו צומח [וה"ה הפוך, כיון דמקומו אינו נדון כקמת הראש שהרי טימא את הנתק], כשטהר ומציל אינו נדון כקמת הראש, ואין בהליכתו משום פשיון אפי' מן הצד, דיש לדמותו לש"ש שצמח בנתק, דלא אמרי' דנתקטן הנתק, אלא הש"צ שבנתק הוא שנטהר, ומציל לעולם כדין צומח, וכמו ש"צ שצמח אחר הש"ש שדדינו כצומח לר"ש, [שו"ר דבר"ש מ"ח ט' כתב דדינו כמשויר, וצ"ע].

ולפ"ז הא דקאר"ש כל ש"צ שטהר שעה אחת אין לו טומאה לעולם, דה"ק כל נתק שטהר בו הש"צ, לא תחזור טומאה לש"צ ולנתק זה, שלעולם יציל הש"צ את הנתק, בין מבוצר בין שאינו מבוצר, והרווחנו בזה מה שקשה דר"ש לא הזכיר בדבריו דבר שחולק על ת"ק, דהא לת"ק נמי אין הש"צ הזה חוזר לטמאות את הנתק, כדקתני טהור, וא"כ לא פליג ר"ש את"ק, אלא משום דת"ק כראב"י במ"ד, ממילא נפקא נמי פלוגתא במתני', אבל במתני' לא הוסיף ר"ש כלום, [ולעיל סק"ג כתבנו דבאמת רק לאפוקי מדרשב"י משמי', נשנו דבריו, ויישבנו בזה הקדמת דברי רשב"י עי"ש], ולמש"כ דלר"ש אף שאינו מבוצר, חשיב סימן טהרה, אפשר לפרש דבריו דנתק כזה אין לו טומאה לעולם, ובזה נחלקו אליבא דר"ש, שאמר על דינא דמתני' שנתק זה אין לו טומאה לעולם, דרשב"י סבר דאף בלא הש"צ אין לו טומאה לעולם, ותנא דמתני' סבר דהא דאר"ש בכה"ג שאין לו טומאה לעולם, ה"י טעמו מפני שנשאר הש"צ, ולפ"ז

נמצא כלל הדברים דכל שמציל מכאן ולהבא, אין בהליכתו משום פשיון, וכל שלא הציל אלא בשעת צמיחתו, ומכאן ולהבא נדון כקמת הראש דאינו מציל במשואר עד שיהא רחוק מן הקמה ב"ש, ה"ה שיש בהליכתו משום פשיון, והנה בפשיון הדבר פשוט מ"ט ראוי לחשבו כקמת הראש כשחזר השער למקומו, אבל בגוף הנתק צ"ב מ"ש בין צמח מן הצד אחר החלט או שצמח בסוף שבוע, ומה שחילק הראב"ד בין סוף שבוע לאחר הפטור מבואר במתני' פ"ד מ"ז דכנסה לאחר הפטור ואח"כ פשתה לא חשיב פשיון לרבנן, וכנסה בסוף שבוע ואח"כ פשתה מבואר בפ"ט מ"ג דחשיב פשיון, אבל כנסה לאחר החלט נהי דכ"ז שהוא מוחלט לא חשיב פשיון כשחזרה ופשתה אבל אכתי בשעת הפטור כגון שכנסה והלך ש"ל ופטרו ואח"כ פשתה מה שכנסה דעת אאמור"ר שליט"א דחשיב פשיון, [ואם נימא דלא חשיב פשיון ניהא בפשיטות כמו בבהרת ממש], וא"כ יש לשאול למה בנתק לא חשיב פשיון כשחזר וניתק, וממילא גם מציל מיד ש"צ ופשיון שיבואו אח"כ, דהיינו צומח בנתק אף לגבי מכאן ולהבא.

ונראה דלא דמי לבהרת שכנסה בשעת הפטור דכיון שאין הפטור מפני שכנסה, אלא מפני שהלכו הס"ט, והכניסה היא מאורע נוסף שנתקטנה הבהרת, לכן שפיר יש לחשוב הכניסה ככניסה דסוף שבוע שקובעת את שיעור הבהרת כך, אבל בנתק שטהרתו מפני שצמח בנתק, לא אמרי' דהשתא נתקטן שיעורו, אלא חשבינן הש"ש לסימן טהרה כמו בצמח ש"ש באמצע, ולכן הוא מציל גם מכאן ולהבא לפי שהוא סימן טהרה שבתוך הנתק, [ועצם החילוק מבואר בר"ש ובכ"מ בשם הרי"ק וכמשנ"ת], והסברא בזה דשער המטהר אינו בא להקטין השיעור בלבד, אלא למיהב טהרה על כולו, ואין בכלל זה שער המטהר שבפשיון שיש לחשבו כסילוק

אם היו דברי ת"ק בשם ר"ש נשנים ברישא לא הוה ידעינן דכונתו כך, ורק אחר שאמר רשב"י משמו דאין לו טומאה כלל, מתפרשים דבריו אש"צ נמי כך, ומרן זללה"ה בס"ק י"ג כתב דש"צ אינו מציל מן הצד לר"ש דדינו כמשויר, שו"ר שכ"כ הר"ש מ"ח ט', וכ"ה פשטות הדברים דטעמא דמציל לר"ש הוא כדין אינו הפוך, ומ"מ צריך עוד הכרע בדבר דאם נימא דהר"ש לטעמי' אין מדבריו רא'.
י. הא דש"ש מציל מיד ש"צ לא מצאתי שנדרש מקרא, ולכאור' מגרפא הנתק ילפינן ל' דלשון נרפא מתפרש שכולו נרפא, וכיון שאין נתק אין טומאה בש"צ, ועי' להלן דמלא יבקר שמעינן שטהרתם שוה, שו"ר דהרמב"ם והרא"ש מ"ב מיייתו עלה קרא דוש"ש אין בו, אבל קשה דההוא קרא בדלית ב' ש"צ כתיב ולגבי הסגר, וי"ל דאם הי' ש"צ טמא היו מסגירין אותו, שו"ר בראב"ד בתור"כ שהאריך בזה לבאר הא דמרבין צומח בסוף ומשואר בתחלה.

ויש לדקדק בהא דכתיב ואם בעיניו עמד הנתק ושער שחור צמח בו, הא ש"ש מציל אף מיד ש"צ ופשיון, ולמאי הלכתא כתב"י רחמנא גבי עמד בעיניו, וביאור הפסוק כתב הראב"ד בתור"כ דאסוף שבוע ראשון קאי, לומר שא"צ גילוח והסגר היכא דצמח בו ש"ש, אבל סדר הפסוקים דכתב"י לבסוף אומר דרשני, דהא ודאי משמעותי' אף אש"צ ופשיון, ולמה ל' למכתב עמד בעיניו דנלמד בק"ו מפשיון וש"צ, וגם ברישא כתיב דרק בדליכא ש"ש מסגיר, ומסתמא ה"ה בסוף ש"ר.

ולפמשנ"ת לעיל דיש חילוק אם הש"ש בנתק עצמו או בפשיון, דבנתק עצמו חשיב סימן טהרה, אף להציל מיד ש"צ ופשיון הבאין אח"כ, אפשר דמש"ה נקטי' לומר שדוקא כשעמד בעיניו, וא"כ הש"ש הוא בגוף הנתק, בזה חשיב שנרפא לגמרי אף

מכאן ולהבא, משא"כ בצמח בפשיון דלא חשיב רפואה, אלא בשעה שצמח, דבתר הכי נדון כקמת הראש, מיהו אין יישוב זה מחזור שהרי בסוף שבוע כשצמח מן הצד באמת נדון כקמת הראש וכשהלך טמא משם פשיון כדתניא בתוספתא שבר"ש מ"ט, [ולמש"כ סק"ז אף התוספתא שבמ"ח כך פירושה], אך יתכן דלהכי כתב' רחמנא לבסוף לומר דיש חילוק בין צמח בתוך הנתק לצמח בפשיון, ולא כתב' לעיל במקומו משום דהתם באמת אין דינו כצמח בנתק אלא כקמת הראש, אבל השתא דנכתב בתר ש"צ ופשיון מתפרש שצמח בתוך השיעור שעמד בעיניו, דכל שכבר נולד בו ש"צ ופשיון וצמח מן הצד מציל, וכמ"ש בתוספתא דאפי' הלך אין בו משום פשיון.

ולפ"ז שיעור הכתובים הוא כך, וראהו הכהן והנה פשה וגו' לא יבקר וגו' ואם בעיניו וגו' בכולהו הדין דצמח ש"ש נרפא הנתק, וקרוב הדבר דלהכי כתיב לא יבקר הכהן לשער הצהב, לומר דהטהרה הכתובה אח"כ קיימא נמי אש"צ, דאל"כ למה לא יבקר, הרי הוא צריך לדעת אם יש ש"צ לענין הטהרה בש"ש, א"ו כתב' הכא לומר דכל שנטהר הפשיון יטהר גם הש"צ, דלא מצינו כי האי לישנא גבי שאר נגעים, [ודרשות דתור"כ נלמדים מהצעת הדברים בלא יבקר], ולמדנו מזה שש"ש מציל מיד ש"צ, ואף ש"ש שבפשיון מציל ממנו, ומדאצטריך לאשמעוין דאף בעמד בעיניו נרפא בש"ש, שמעינן דבצמח בתוך שיעור הנתק חשיב טפי נרפא הנתק, והיינו כמשנ"ת דמציל אף מכאן ולהבא.

ויש ליישב בזה דברי הר"ש במ"ה שכ' דש"ש שבפשיון אינו מציל, דקרא מיירי בעמד בעיניו, והש"ש צמח בנתק עצמו, ואמנם במבוצר מציל משום דחשיב בנתק, דזהו באמת הטעם שמציל לעולם במבוצר, דאינו נדון כקמת הראש, [וער"ש מ"ג שכ' וצריך

לדקדק כו'], וכן מש"כ במ"ח דהלך ש"ש מטמא הפשיון דמעיקרא, דנרפא כתיב בעמד בעיניו.

ומרן זללה"ה בס"ק י"ב רצה לדחות הראי' ממתני' דיש חילוק בין ש"ש שבפשיון לש"ש שבנתק עצמו, דנוקמה למתני' באופן שהלך הש"ש מן הפשיון או שהלך הפשיון ואין הש"ש שבו מציל, כגון בשערה אחת, אבל ע"כ מתפרשא מתני' דיש חילוק בין הלך ש"ש שבמ"ח, לחזר הפשיון שבמ"ה, ואמנם מרן זללה"ה נתקשה גם בזה בס"ק י"א, מ"ט לא חשיב הלך ש"ש פשיון, אבל הדברים מבוארים בתוספתא שם שיש חילוק מתי חשיב פשיון בהליכתו וכמשנ"ת לעיל, ועוד דהלך הפשיון מתפרש כולו וחזר נמי כולו ולדעת מרן זללה"ה בחזר מקצת הפשיון טהור כ"ז שנשתיירו בו שערות, ואמנם ל"ק כ"כ דהוי דומיא דהלך הפשיון וחזר ש"צ, דשבקי' דאיהו דחיק ומוקי אנפשי' בדליכא ש"ש, אבל בפשוטו קשה לאוקומה דחלק מן הפשיון חזר בניתוק וחלק ניתן בע"א, ובתוספתא שבר"ש מ"ח ט' ג"כ ראוי לפרש חזר וניתק אפי' מעט טמא משום פשיון, ולדעת מרן זללה"ה צריך לפרש דוקא ניתק כולו, אלא שמרן זללה"ה נדחק בכ"ז מפני תמיהתו על חילוקו של הר"ש, אבל למשנ"ת דגם ש"ש שבפשיון מציל, ורק מכאן ולהבא אינו מציל, וה"ה בנתק גופי' בסוף שבו, הכל מיושב שפיר.

ובאמת מעיקר דין המשנה דהלך הפשיון וחזר הפשיון ה"ה כמו שהי' וא"צ כהן לטמאו, [כמו במתני' פ"ה מ"ב וכמ"ש הראשונים ז"ל וכן הסכים מרן זללה"ה], ג"כ נראה לדקדק דיש חילוק בין ש"ש שבפשיון לש"ש שבנתק, דש"ש שבנתק אם הלך קודם שטהרו הכהן, אף אם הי' חוזר ומטמא מן הראוי שיצטרך כהן, דהו"ל כהלך הנתק וחזר דצריך כהן, [אלא דלפ"ז אינו בדין שיטמאנו, מיהו נפ"מ בהלך הש"ש ונולד ש"צ], ול"ד להלכו ס"ט וחזרו דמתרבה מן הפסוק דפשה

תפשה שחזר לסימני טומאה נשאר בטומאתו בלא כהן, אבל הלכה הבהרת וחזרה תראה בתחלה אפי' לא ראהו כהן, וכמש"כ מרן זללה"ה בס"ד סק וכמשנ"ת לעיל ס סק מהירו' ומכמה דוכתי, וה"ה הלך הנתק, ונולד ש"ש בנתק והלך, ראוי לדמות להלך הנתק וחזר, כיון שתלוי בניתוק מחודש לשוייה נתק, [מיהו ל"ד שהרי בהלכה וחזרה תראה בתחלה, וכאן כשילך הש"ש דינו כלאחר הפטור], ול"ד לניתוק דפשיון שהוא מהווה רק סימן לנתק, ומזה מוכח דש"ש בפשיון אינו ריפוי גמור כש"ש שבנתק עצמו, ומסתברא דהכהן מטהרו ע"פ עדות שהי' בו ש"ש, וצ"ע בזה, ואם אינו מטהרו ע"פ עדות שהי' והלך, דש"ש סימן טהרה הוא ולא כהלך לגמרי, א"כ ליתא נמי למש"כ דחוזר ומטמא, דע"כ טומאתו רק מכח מעיקרא, - בלשון ברור יותר, הלכו ס"ט וחזרו ראוי לטמאו עכשיו, ונתרבה מקרא דא"צ כהן לטמאו, אבל נולד ש"ש והלך, י"ל דאין ראוי לטמאו כלל, ולאידך גיסא י"ל דש"ש סימן טהרה וצריך שיראה הכהן הסימן, וכשלא ראהו נשאר בטומאתו מחמת הסימני טומאה הקודמים, ובנדון זה תלוי גם דין ש"ש הצומח בתחלה דלק' ס"ק י"ב, וער"ש מ"ח דהלך הפשיון וחזר חשיב שטהר שעה אחת, אע"פ שלא טהרו כהן, מיהו הר"ש כ"כ גם לגבי הלך ש"צ, וזה צ"ע ועי' ס"ק י"ד.

ולפ"ז אפשר ליישב הא דתניא בתוספתא שבר"ש מ"ט דפורח מתוך הפטור טהור ואחר הפטור טמא, דבנתק יש פטור מוחלט והנתק קיים, ויש בזה חידוש דאע"פ שצריך לטהר ולטמא, מ"מ בפרחה בכולו טהור.

יא. **שם** מ"ג ואינו מציל מן הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום ב"ש, כתב הר"ש דהיינו נמי מבוצר, ויש לעי' א"כ אמאי קאמר ואינו מציל כו' הול"ל דאינו מציל אלא מבוצר ותו לא, וי"ל דמבוצר מתפרש באמצע, ובמחי' לעולם המבוצר הוא

באמצע גריס, אבל בשער שמציל מפוזר צריך לפרש בו דמן הצד נמי מציל.

ברם בתוספתא שבר"ש מ"ז משמע בפשוטו דלא סגי במשואר שיהא מבוצר במקום ב"ש מכל צד, דקתני שאין משוייר מציל בחוט עד שיהא כגריס, [וכ"ה ברמב"ם פ ה], ואע"פ שלעולם הש"ש שלאורך החוט מבוצר בחוט שיש ברחבו ה' שערות, [ואפי' אין בארכו כגריס הרי הנתק עצמו מבצר את השער שבחוט], וש"מ דאין משוייר נפרד מקמת הראש עד שיהא בתוך הנתק מרובע כגריס, [שו"ר שכבר העיר מרן זללה"ה ס"ה סק"ג], וכבר נתבאר לעיל ס"ה סק"ב דמתני' דנפרץ ממקו"א כגריס טהור מוכחת דרק רוחב כגריס חולק את קמת הראש, וכל שנפרץ פחות מכגריס אע"פ שהוא עצמו בדין נתק, מ"מ אינו מפסיק את צירוף השטה זל"ז, ולכן אינה חשובה כמבוצרת עי"ש, ולפ"ז הדין נותן ששער שבתוך פרצה פחות מכגריס יצטרף לקמת הראש, כיון ששני צידי הקמה כמחוברין זל"ז כ"ז שלא נפסקו ברוחב כגריס, וזהו דין התוספתא דדוקא כשהוא משואר בתוך נתק כגריס דיינינן לי' כמשואר ולא כקמת הראש, [שו"ר דלשון הר"ש שם שא"א להיות מבוצר בפחות מכגריס, וזה צ"ע, ועמשנ"ת בכ"ז לעיל ס"ה סק"ב].

ולפ"ז מתני' כפשטה דבעינן שיהא מבוצר בתוך הנתק כגריס, וכשהוא בתוך הנתק אפשר נמי שיהא מן הצד, כ"ז שהוא רחוק מן הקמה מקום ב"ש, וכבר נתבאר כ"ז לעיל שם בארוכה ונתיישבו בזה דברי ראב"ש בתוספתא ולישנא דמתני' בפ"ד עי"ש.

והדבר מיושב בסברא דאם יש נתק כגריס, וחוט יוצא ממנו, ואותו חוט אינו רחב כגריס ובו ש"ש משואר, מהיכי תיתי נימא שזו הוכחה דכל הנתק אינו נגע, הרי יותר קרוב לומר שהחוט הזה אינו נגוע מדש"ש בתוכו, שהרי החוט הזה בעצמו לא

הי' נחשב נגע, ולמה נאמר שהוא נגע ורפוי ונצרך אליו הנתק, אדרבה נימא שהוא אינו נגע כדחזינן שש"ש בתוכו, ונשאר רק הגריס בפ"ע, ולפ"ז נתק כגריס וחוט יוצא ממנו ובו ש"ש משואר, אם הש"ש רחוק מן הקמה מקום ב"ש מכל צד, הרי הוא מציל את החוט, אע"פ שאילו הי' רק חוט אחד, הי' מצטרף לנתק וזקוק לש"צ ולפשיון.

ולפ"ז הא דקתני במ"ו ז' נפרץ מב' מקומות טהור היינו דוקא כשרוחב הפרצה עם השער כגריס, דבפחות הו"ל חוט שאין בו רוחב כגריס שאין המשוייר מציל בו, ואפשר דמש"ה נקטי' התנא בשני נתקים זה בצד זה, וגם רמזו בהא דקתני נפרץ ממקו"א כגריס טמא, דלכא' מיותר כמ"ש הראשונים ז"ל.

ועיקר הא דבעינן מבוצר נלמד בתו"כ מב', ואם נימא דסברא היא דכל שלא נתרחק מן הקמה ב"ש חשיב קמת הראש, וכדפי' הרמב"ם בפיה"מ, א"כ י"ל דאיצטריך קרא לשיעור גריס, דלא סגי ברחוק ב"ש, ותתפרש דרשא דתו"כ מכאן אמרו גם דנפרץ ממקו"א כגריס טהור, ובאמת גבי בהרת דרשינן מאין בה למעוטי חוט, והיינו דבה משמע בשיעור כגריס, ואפי' נימא דאיצטריך קרא לביצור, דאי לאו קרא הוה סגי ברחוק שעה אחת מן הקמה, מ"מ י"ל דקרא מתפרש בו בשיעור כגריס, ומסברא ידעינן דכיון דב"ש מבוצרות בו רחוקין מן הקמה ב"ש, ה"ה מן הצד כ"ז שרחוק ב"ש.

והר"ש כתב דצריך לדקדק מנ"ל הא דאין בו משמע מבוצר וצמח בו אע"פ שאינו מבוצר, ובאמת נראה דדרשא גמורה היא ולא מסברא לחוד, אף דזהו טעמא דקרא שהמשואר קמת הראש, מ"מ בו מייתר לדרשא, וכדדרשינן מיני' גבי בהרת, דהא סגי למכתב ואין ש"ש, וממילא מובן שאין בו, אלא יש לפרש דאי לאו קרא הו"א דסגי ברחוק מקום שעה אחת, או דאפי' בחוט

פחות מכגריס מהני משואר, וכיון שכן יש לשאול מנ"ל דצמח בו אפי' שאינו מבוצר, ותירץ מהר"ם דמסתמא קרא בתרא לרבות, פי' דהא אי לאו בו נמי הוה מפרשין דאש"ש אין בו דלעיל קאי, וע"כ בא לומר דכל מקום שבו מציל בצומח.

יב. **בדין** ש"ש הצומח בתחלה קודם הסגר לפי הגרסא שתיקן הר"ש וכן הגיה הגר"א מבואר בתו"כ שהוא טהור, מיהו לא נתבאר בהדיא אי האי צומח מציל מן הצד, די"ל שכ"ז שלא נראה לכהן נדון כמשואר, וריבויא דתו"כ שמציל באמצע, וכבר נסתפק בזה מרן זללה"ה בסק וכתב דלא משמע דדינו כמשואר אלא כצומח, ואמנם הדבר מחודש לפטור מן הצד קודם שנראה לכהן, דבפשוטו דמי לנתק קטן יותר, דקודם ראית כהן לאו כלום הוא, אבל אם ננקוט הדברים כפשטן ניזיל בתר טעמא דכיון שחזר וצמח אחר שניתק הר"ז מעיד על רפואה, ומ"ל אחר הסגר והחלט מ"ל בתחלה.

ולפ"ז נמצא דין מחודש דאפשר שיהא הנתק בדין לאחר הפטור קודם הסגר וקודם החלט, אלא שהעידו לפני הכהן או שראה בעצמו שצומח הש"ש בתוך הנתק, ופטרו מן ההסגר, דלא מסתבר לומר שיהא הסגרו תלוי בניתוק שערות אלו, שהרי טהרנוהו מפני שחלה ונתרפא, ול"ד למשווייר באמצע שעדיין לא נשלם חליו, תדע דבנולד לו ש"צ עכשיו ראוי לטמא, כמו בכנס ש"ש מן הצד בסוף ש"ר ובסוף ש"ש וכן בכולו נתק, שבר"ש מ"ח ט', דלא עדיפא כניסה זו שבתחלה לטהר כ"ז שהיא קיימת, ואמנם גם שם אין מבואר בהדיא דנולד ש"צ טמא, אבל ע"כ צ"ל כן כיון דניתוקו מטמא משום פשיון, ש"מ שהוא בדין נתק לטמא בס"ט, ופשיון וש"צ שוין, וכמשנ"ת לעיל סק"ז ט', וכיון שהוא בדין נתק אע"פ שהשערות בתוכו, ואפ"ה אינו מסגירו, ע"כ נקבע בו דין דלאחר הפטור, ולפ"ז בחזרו וניתקו יטמא בפשיון, [והי'

אפשר ליישב בזה גרסת הספרים שבר"ש מ"ה החליטו בפשיון כו' בתחלה, דמשכח"ל פשיון בתחלה כגון שפטרו מהסגר וכמשנ"ת, אלא דכיון שדינו כלאחר הפטור, ובלא נולד ש"ש אינו מטמא בפשיון בתחלה, לא הו"ל לתנא למיתני בתחלה, דהא דינו כלאחרי"פ ולא כתחלה], ואמנם הדברים מחודשים אבל אם זהו הפי' בתו"כ, ל"ק לחדש כן, [ועי' פי' בתרא דהר"ש, והראב"ד בתו"כ פי' לענין ש"צ שקדם לש"ש וש"ש שקדם לש"צ, וזה כמ"ש הר"ש לקיים הגרסא, ולע"כ בזה, אבל לפי גרסתם אין לחדש דין צומח בתחלה].

ובאמת בנולד לו ש"צ ואח"כ כנס ש"ש מן הצד, קשה לחשוב ס"ט, שהרי ש"ש צמח אחריו, ואפי' לר"י דש"צ שקדם את הנתק טמא, הכא גרע דחשיב שחלה ונתרפא ונטהר הש"צ, [מיהו נראה דבכה"ג הש"צ נדון כקמת הראש כמו הש"ש, ול"ד לש"צ שנטמא ונטהר שצדדנו לעיל דמציל אף מן הצד לר"ש, דבתחלה דינו כבסוף שבוע שהשער שכנס קובע את שיעור הנתק ונדון כקמת הראש], שו"ר בספר מרן זללה"ה סק"ח שכ' דאף קודם הסגר נטהר הש"צ בש"ש, אבל שם נקט דפשיון ליכא בתחלה, וי"ל דכונתו קודם שראהו הכהן ופטרו מדין מוסגר.

ולפ"ז נראה דבכנס ש"ש בסוף שבוע מן הצד וכן בכולו נתק שכנס בסוף שבוע מן הצד וגם נולד ש"צ וטהרו הכהן אינו בדין נטהר אחר החלט אע"פ שהוצרכנו לש"ש לטהרו מן הש"צ, מ"מ כיון שלא הוחלט בו דינו כנתמעט בסוף שבוע, וחזר וניתק טמא משום פשיון, ואפשר דמש"ה קתני במ"ח ובו ש"צ טמא, דדוקא כשכבר טמאו הכהן אם אח"כ נולד ש"ש והלך לו טהור, וכן דין נתק שטהר שעה אחת לית לן למימר אלא כשנטמא ונטהר, וכן דין ש"צ שנטהר שעה אחת, לפי מה שצדדנו דבנטהר בתחלה ובסוף שבוע והוא מן הצד אינו מציל, אבל מבוצר מציל כדין ש"צ שקדם את הנתק.

שוב נראה שנדון זה תלוי בדין נולד ש"ש אחר החלט והלך קודם שראהו כהן, דאם רק ראית כהן מטהרתו, ה"נ דבתחלה לא חשיב ראית כהן, אבל אם מטהרו ע"פ עדות כמו בהלך הנתק וחזר, י"ל דה"ה בתחלה, ול"ד להלך וחזר כיון דהתם יראה בתחלה, וכאן אחר שהלך ש"ש דינו כלאחר הפטור.

יג. דינים העולים

א. שער צהוב בעינין שיהא דק ולקוי וקצר, ולא סגי בלקוי בקצרות, ועסק"א בזה, - וקצר היינו פחות משיעור שערות האמורות בשער לבן ובכל מקום, וסגי בצהוב כ"ש בעיקרו לכו"ע, וארוך יותר משיעור זה מציל כדין ש"ש, [אבל הרמב"ם כתב דשיעורו כשערות האמורות בכל מקום, וכ"כ הראב"ד בתו"כ וצ"ע היכי גריס בתוספתא].

ב. ש"צ שקדם את הנתק פסק הרמב"ם דטמא, ומהר"ם כתב דמ"ד הוא סתמא כר"ש, והגר"א מחק תיבת טהור ממ"ד, וא"כ לא הוא סתמא כר"ש, גם בסדר המשניות צ"ע עסק"ג, מיהו אף אי קי"ל כר"ש דאינו מטמא מ"מ אינו מציל, דמ"ח הוא סתמא דש"צ אינו מציל, - וכ"ז בנוולד קודם הנתק אבל ניתק ונולד ש"צ ונטהר בש"ש אע"פ שהלך ש"ש נשאר הש"צ בטהרתו לכו"ע.

ג. ש"צ מטמא במכונס ובמפוזר במבוצר ושלא במבוצר בין בצומח בין בהפך משחור לצהוב, ומטמא בחוט היוצא מן הנתק שיש בו רוחב ב"ש, ואינו ממעט את החוט כמו שאינו ממעט את הנתק.

ד. הפשיון מטמא אפי' בשערה אחת, ומ"ש הראב"ד בתו"כ להצריך רוחב ב"ש מדרתנן כמה תהא הפרצה כו' ל"מ כן דעת ש"פ, וב' שערות בעומק לא מהני שהרי השני' אינה חיבור כדבעינן בעלמא חוט שיש בו רוחב ב"ש, ומרן זללה"ה בסק"ח דקדק מ"ט צריך שתי שערות סמוך לו, ומשמע דבעינן שיפשה

בעומק ב"ש, [אבל קשה דלפ"ז צריך ג' וד' שערות], ומ"מ נקט בפשטות הדברים דסגי בשערה אחת, ועי"ש ס"ק י"ב, ומ"ש הרא"ש במ"ו כי השטה רחבה ב"ש נתבאר לעיל ס"ה סק"ד דכונתו רק שיהא ניכר מי פשה, ומדבריו מבואר דסגי בשערה אחת, וכמשנ"ת שם בכ"ז.

ה. שער שחור נה"ה כל שער, מלבד צהוב דק לקוי וקצר, וערמב"ם שהצריך שחור, מציל ומטהר מיד ש"צ ומיד הפשיון, ופוסט מן ההסגר בתחלה ובסוף ש"ר, וא"צ שיעור באורך השער, [אבל להרמב"ם והראב"ד שהצריכו בש"צ ה"ה בש"ש], - יש כמה חילוקי דינים בש"ש המציל דצומח מציל אפי' מן הצד, ומשואר דוקא מבוצר, ודין צומח ומשואר שפכשיון, ודין הלך ש"ש, והנני מבאר תחלה דיני ש"ש מבוצר, ואח"כ דיני מן הצד, - ש"ש מציל במכונס ובמפוזר, בין בצומח שחור בין בהפך מצהוב לשחור, ואפי' הפך מדק לקוי קצר לעבה או לארוך ג"כ מציל.

ו. ש"ש המבוצר מציל בכל מקום בין בצומח בין במשואר [ועי' דין ט'], בין בנתק בין בפשיון בין בתחלה בין בסוף שבוע ובין לאחר החלט, וכ"ז שיש ש"ש מבוצר לא שייכא טומאה בנתק.

ז. ש"ש המשואר שכנס לתוך הנתק ע"י פשיון ג"כ מציל, כגון שפשה הנתק והקיף את השערות ונשארו מבוצרות בתוך הפשיון, וכ"ז שהוא קיים מציל מפשיון דנפשי', ומש"צ ופשיון שקדמו לו, והבאין אח"כ.

ח. דיני שני נתקים זה בצד זה וזה לפנים מזה, נתבאר לו לעיל ס"ה.

ט. ש"ש הצומח בחוט הנתק שיש בו רוחב ב"ש מציל, אבל המשואר אינו מציל עד שיהא בחוט רוחב כגריס, והר"ש כתב הטעם כדי שיהא מבוצר, אבל אפשר שיהא מבוצר

גם ברחב ה' שערות, ואפשר דאפי' מבוצר לא מציל עד שיהא בתוך מרובע כגריס, ואז מציל אפי' מן הצד אם הוא רחוק מן הקמה ב"ש, [מיהו החוט עצמו ניצול ע"י הש"ש אע"פ שאין בו רוחב כגריס, עס"ק י"א].

י. נתק בתחלה ובו ש"ש משואר מבוצר, אין הכהן מסגירו, וכשהלכו השערות מסגירו, נולד לו ש"צ או פשיון כשהש"ש בתוכו טהור, הלך הש"ש דינן כש"צ שקדם את הנתק, ובדין צומח בתחלה עי' לק' דין י"ט.

יא. נולד לו ש"ש מבוצר בסוף ש"ר בין צומח בין משואר, אינו חוזר ומסגירו.

יב. החליטו בש"צ ובפשיון ואח"כ נולד לו ש"ש מבוצר טהור, נולד ש"צ אח"כ או פשיון טהור.

יג. הלך ש"ש המבוצר לא חשיב פשיון, דאין הנגע פושה לתוכו, אבל באמת מקור הדין דאין הנגע פושה לתוכו נלמד מנתק, והיינו מפני שהנתק נעשה נגע עם הליכת הש"ש המציל, ולא חשיב פשיון, מיהו זה דוקא בש"ש המציל גם מכאן ולהבא, וכמשנ"ת סק"ז ט' ולעיל ס"ה סק, [ועמש"כ שם בדין שעה אחת].

יד. לדעת הר"ש איכא גונא דהלך המבוצר חשיב פשיון, ולא מפני שיש פשיון לתוכו אלא שע"ז נשלם הפשיון מן הצד, כגון שפשה ונשאר ש"ש מבוצר בתוך הפשיון דמציל שלא יטמא הפשיון ואם הלך הש"ש המבוצר טמא דהשתא נשלם הפשיון, בד"א בסוף שבוע או לאחר הפטור, דלא נקבע שום דין ע"י המבוצר, אלא שנמנע מליחשב פשיון, אבל לאחר החלט שהשער המבוצר הציל את כל הנתק, אין בהליכתו משום פשיון, ואם נפרש התוספתא שכנס מן הצד ואינו מבוצר, אין מקור לד"ז כלל.

טו. הלך הש"ש אע"פ שש"צ במקומו אינו חוזר ומטמא, [ולר' שמעון אף מציל,

וכתב הר"ש שדינו כמשור, וא"כ אינו מציל מן הצד, ועמש"כ סק"ט], וכן הפשיון שהי' בשעה שנולד הש"ש אינו חוזר ומטמא, כ"כ הרמב"ם, ועתוי"ט שתמהו על הר"ש שכ' דהפשיון חוזר ומטמא, אבל אם נולד ש"צ ופשיון אחר שהלך הש"ש טמא, לת"ק דקיי"ל כותי', ובתוספתא קתני סתמא כר"ש שהש"צ מציל.

טז. ש"ש המשואר אינו מציל מן הצד, עי' שיהא רחוק מן הקמה ב"ש, [ואפי' שיטה אחת המוקפת מג' רוחותי' אינה מצלת מפני שלא כנס ש"ש לתוכו, כ"ה בתו"כ], דלא חשיב שער בנתק אלא שייך לקמת הראש, אבל הצומח מציל אפי' מן הצד, ואפי' צמח בחוט שיש בו רוחב ב"ש, נטהר כולו.

יז. ש"ש הצומח בנתק מן הצד אחר החלט ש"צ ופשיון, מציל כדין מבוצר, וכ"ז שהוא בנתק אע"פ שנראה כקמת הראש הרי הוא מציל אף מיד ש"צ ופשיון הבאין אח"כ, ומה"ט אם הלך לא חשיב פשיון, דכל שעדיין מציל אין בהליכתו משום פשיון, כדלעיל דין י"ג, אבל דעת מרן זללה"ה דחשיב פשיון בהליכתו, ואע"פ שמציל גם מכאן ולהבא, - אחר הפטור דינו כאחר החלט ואף לדעת מרן זללה"ה לא חשיב פשיון, כ"נ.

יח. שש הצומח בסוף ש"ר או בסוף ש"ש מן הצד, פוטרו מהסגר שני, אבל אם חזר וניתק חשיב פשיון, דנקבע כקמת הראש כדין כל נגע שכונס בסוף שבוע, ונראה שאינו מציל מיד ש"צ ופשיון הבאין אח"כ, [ולדעת מרן זללה"ה אפשר שהוא מציל, לצד דס"ל דבפשיון ג"כ מציל, עי' דין כ'], - ונראה דאפי' נולד גם ש"צ בסוף שבוע, כיון שלא החליטו, דינו ככנס מן הצד בלא ש"צ.

יט. ש"ש הצומח בתחלה מן הצד יש מקום לומר דאין דינו כצומח אלא כנתק קטן מעיקרו, דכל מה שאירע קודם ראיית כהן לאו כלום הוא, [ועי' דין כ"א], אבל בתו"כ נראה

נראה שנטהר לכו"ע אפי' לא טמאו הכהן, כיון שנולד בתוך הנתק, ולא קדם את הנתק.

שם כל נתק שטהר שעה אחת כו' טעמא דמילתא דזה שאינו חוזר ומצמיח אינה ראוי' שהנגע קיים כמו נגע לאחר הפטור, שהרי אין נכר כאן חולי מלבד הניתוק, ורפואת הצמיחה אינה מוכרחת, משא"כ בהרת שהיא מכה, וכ"ז שלא נתרפא העור, יש כאן נגע, [וש"מ שא"צ שינוי בעור הנתק].

ברי"ש כתב דרשב"י פליג אמתני' דהלך ש"צ וחזר ש"צ כו' ועמש"כ לעיל סק"ח מדברי הגר"א דריב"נ לאו היינו דרשב"י, אבל אפשר דאפי' לריב"נ בעינן דוקא שיטהרנו הכהן, אבל הלך ש"צ וחזר ש"צ וכן בפשיון, אף לדידי' מרבינן מפשה יפשה שטמא, והגר"א הגיה בדריב"נ ונטהר, ועי' לעיל סק"י בדין הלך ש"ש קודם שראהו הכהן, ומדברי הר"ש יש ללמוד דכל שאילו ראהו כהן כשהלכו הס"ט, לא הי' מטמאו השתא, לא אמרי' ה"ה כמו שהי', ורק בש"צ ופשיון דאילו טיהרו הי' ג"כ חוזר ומטמאו בזה אמרי' שנשאר כמו שהי', ולפ"ז ה"ה בהלך ש"ש דמטהרו הכהן, מיהו ל"ד כ"כ דהכא צריך לטמאו מחמת ס"ט החדשים, אבל בש"ש נשאר בטומאתו הישנה.

שם רש"א כל ש"צ כו' לפי המבואר בר"ש דדינו כמשוייר ואינו מציל מן הצד, י"ל דר"ש מיירי גם בש"צ שטהר ע"י ש"ש שבפשיון, ורשב"י מיירי רק בנתק שטהר בש"ש שבנתק, [לפמ"ש סק"ח מהגר"א], ולכן לא שנה דברי רשב"י לבסוף דהוה משמע דאכולהו טהרות קאי.

טו. **דעת** הר"ש והרא"ש והרמב"ם דנתק א"צ שינוי מראה כלל, וכ"כ הראב"ד מהתו"כ, אבל כתב דמהתוספתא נראה דיש שינוי מראה, וכן הביא בפירושו לתו"כ דמתחלה סבר דאין שינוי כלל, ואח"כ ראה הא דתניא והנתקים מטמאין בכל מראה אפי'

דג"כ מציל, וה"נ מסתברא דאם הי' בו ש"צ ואח"כ ש"ש ראוי שיציל, ולפ"ז הכהן פוטרו מן ההסגר, ודינו כלאחר הפטור, ואם חזר וניתק טמא משום פשיון, [וה"ה נולד מבוצר, ול"ד למשואר מבוצר שלא הי' בדין נתק מעולם], וצ"ע בזה.

כ. ש"ש הצומח בפשיון מן הצד, דהשתא הלך הפשיון, מציל בשעה שצומח מיד ש"צ ומיד הפשיון, אבל אם נולד ש"צ ופשיון אח"כ אינו מציל, דאמנם כשצומח חשיב שצומח בנתק, אבל מכאן ולהבא נדון כקמת הראש, [וזה ק"ו מכנס בסוף שבוע דלעיל דין י"ח], ומדברי הר"ש והרא"ש נראה שאינו מציל מיד ש"צ בכה"ג, ומרן זללה"ה בס"ק י"ב צידד דאף מכאן ולהבא מציל, - וה"ה בלא הלך כל הפשיון, דמ"מ צמחו בו ב"ש, וצ"ע לדעת הר"ש והרא"ש בזה, - חזר הפשיון אפי' מקצתו טמא, לפמ"ש דמכאן ולהבא אינו מציל.

כ"א. החליטו בש"צ והלך ש"צ וחזר ש"צ או פשיון, ה"ה כמו שהי', וא"צ כהן לחזור ולטמאו, החליטו בפשיון והלך הפשיון וחזר ש"צ או פשיון נמי דינא הכי, אבל נולד הש"צ קודם שהלך הפשיון נטהר בהליכת הפשיון כדלעיל, וכ"ז בסימני טומאה אבל נולד ש"ש בנתק והלך, אפשר דהכהן מטהרו, ולפ"ז אפי' חזרו ס"ט אחר שהלך השחור מטהר וחוזר ומטמא, ואפשר דכיון שנשאר נתק כגריס חשיב רק כסימן טהרה שהרי כשהלך הש"ש לא יצטרך הסגר ודינו כלאחר הפטור, ועי' דין י"ט ולעיל סוס"ק י"ב.

יד. **שם** מ"ח מי שהי' בו נתק ובו ש"צ טמא, הא דקתני טמא כתבנו לעיל סוס"ק י"ב דאל"כ הי' הדין שהלך ש"ש טמא משום פשיון, כדין נולד בסוף ש"ר ובסוף ש"ש, וכן דין נתק שטהר שעה אחת, י"ל דלא אמרי' אלא כשנטמא, אבל הש"צ

לבנים בשחור ושחורים בלבן, וש"מ דיש בהם שינוי מראה, וכן הביא הרמב"ן עה"ת, וצ"ע דלכאור' מתפרש אפי' לבנים בשחור וכ"ש לבנים בלבן, וכדמתפרש התם ברישא גבי מחי', והתם אשמועינן דא"צ שתראה כבשר החי של אותו אדם, וה"נ מתפרש בנתקים דאע"פ שהנגע הוא רק ניתוק, והי' מקום לומר דאם מקומו שונה מעור הראש הרי הוא נדון בפ"ע ולא חשבינן לי' כנתק בתוך הראש, וכן לענין פשיון ס"ד שלא יצטרף, או דס"ד דחשיב ניתק מחמת חולי, וקמ"ל דאין שום דינים בעור בנתק בין אם הוא שוה לעור הראש ובין אם הוא שונה, וכ"ה פשטות הדברים דאף אם כל הראש לקוי, א"צ שתהא לקותא אחרת בנתק, דאטו צריך לשנות מראה משום לקותא שבראש, ויעוי' ברמב"ן שם שהביא דעת חכמי הצרפתים בפ"י מס' נגעים ושהמשניות והברייתות נוטה לדבריהם, ולפי דבריהם החולי הוא ניתוק בלבד, וזהו פר"ש, והזכיר שם שהוא החליים הידועים הנקראים מחלת השועל, וכ"כ הרמב"ם בפיה"מ פי"ב מ דנתקים הם הנקראים חולי השועל, [והעיר שם ע"ז שקראה תורה לכולם צרעת, וכ"כ בסוף הלכות נגעים], ולפ"ז נקרא הנתק נגע מפני שהוא מכה השייכת לעניני צרעת וכמו נגעי בתים ובגדים, ולאפוקי אם הנתק אירע ביד"א או ע"י חולי ידוע שגרם לנתק השער, דהו"ל כנגעי שדים ורוחות בבתיים הוריות י' א', וליכא דכוותה במראות נגעים שהם ביד"ש, [וע"ע לק' ס"ק ט"ז בדברי המל"מ].

וכתב הרמב"ן דפשטי' דקרא דמראהו עמוק ואין מראהו עמוק הוא כדי לומר בין בהרת ובין שאת כדכתיב בהו עמוק ואין עמוק, אבל כולוהו בד' מראות מיירי, אבל בתו"כ מייתי מאין מראהו עמוק לרבות השוה והגבוה, [שו"ר דגם בשחין ומכוה מרבינן השוה והגבוה, ולפ"ז הא דא"צ מראה נגע נלמד מנתק הוא כדאמר בתו"כ יכול יהא מוסף על ד' מראות, ודרשא זו היא רק אם

שוה לעור הראש, וגבי שחין ומכוה קתני שאת לבנה ובהרת לבנה ואיצטריך לריבויא שוה וגבוה, אבל בנתק דלא הוזכר מראה כלל פריך ל"ל למכתב מראהו ומשני כו', ואפשר דלמדו חז"ל כן מדהדר קרא תלתא זימני אין מראהו עמוק, לומר דלא מיירי במראות נגעים כלל, ולא נכתב ברישא אלא לומר דבחולי הנתק מיירי, דכיון שהוא חולי ביד"ש אפשר שישתנה מראה העור ג"כ, וכתב הרמב"ן דבאו הכתובים ללמד שבין מראהו עמוק כמראה הבהרת או שאיננו עמוק ולא משונה כלל כיון שנתק מטמא בשער צהוב או בפשיון וברייתות הרבה שנויות בספרא כענין הזה, ולפ"ז מפורש בתורה דבמקום הנתק אין חילוק אם העור בד' מראות או בכל מראה ודינו שוה, וכ"כ מרן זללה"ה בס"ד סק"כ דפשטי' דקרא לומר שאפי' בד' מראות דינו רק כנתק בלא מראה, ולפ"ז מיושב שנשנה כמה פעמים דמראהו אין עמוק, דכיון שהוצרך הכתוב לפרש דמיירי בחולי הנתק שהוא נגע צרעת ואפשר שישתנה העור או לא ישתנה, ושדינו שוה בין נשתנה לבהרת או לא, לכך הוצרך להוסיף דאין לנו ענין במראה אפי' איננו עמוק מן העור כלל, ולמש"כ דמנתק הוא דרשינן דאינו מוסף על ד' מראות, א"כ ריבוי המקראות דאפי' שחורים בלבן ולבנים בשחור.

ובתו"כ דרשו דאין לראש טומאה אלא טומאת נתקים בלבד מדכתיב נתק הוא צרעת הראש או הזקן הוא, ובאמת הפסוק מתפרש בתחלה דראה הכהן בהרת עמוקה מן העור ובה שער צהוב, שהרי עדיין לא הוזכר נתק כלל, ומסיים עלה נתק הוא וזהו צרעת הראש, דכל טומאתו רק מפני שנתק הוא, והר"ז מפורש לומר דרק הוא הנתק מטמא בראש ואין הבהרת מצד עצמה מטמאה, וממעט נמי דרק טומאת נתק יש בו, ואין לדון בו טומאה אחרת, אף כשניתק ובו מראה נגע, ובדרשא דאינו מוסף על ד' מראות מבואר נמי דא"צ שינוי כלל, וסגי בזה שנתק הוא, מיהו

טז. פ"י מ"ה כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו, כתב מרן זללה"ה בס"ק ט"ו דאינו מגלח אלא סביבות הנתק, והביא מלשון התרגום ורש"י והרמב"ם, וכדתנן מגלח חוצה לו, ולישנא דכיצד מגלחין את הנתק נמי משמע שהגילוח הוא סביבות הנתק, ולא גילוח דגברא שהוא מנותק, והא ודאי משמע דאינו מגלח אלא ראשו או זקנו, וע"כ דלאו אגברא קאי, וכן יש לדקדק מדלא אמרו שתגלחתו דוחה לאו דהקפה, דהא תגלחתו כעין תער, וגם הול"ל דבזקן לא יגלח בתער, ורק לנזיר איצטריך דעל כל ב"ש עובר, ועוד דהול"ל לר"י ור"ש למפלג נמי במצות תגלחת אם מגלח נמי זקנו עם ראשו, אבל מ"מ לשון והתגלח צריך פירוש, ומרן זללה"ה כתב דסגי בב"ש סביבות הנתק, וק"ק לשון והתגלח, ועוד דהול"ל למימר בנזיר שימעט בגילוח רק ב"ש.

והנה בעיקר מצות גילוח דקדק הראב"ד בסו"פ נתקים, אם טעמה משום פשוט מ"ט לא ניתנה בתחלה, ובסוף כתב דהגילוח מועיל לרפואתו ככיוס בבגד, והתם נמי רק בסוף ש"ר נצטוה בכיוס, דכיון שעמד שבוע יש להעמידו במבחן אחר סיוע התגלחת, ובאמת משמע דרק הב"ש שמניח הם כדי שיהא ניכר אם פשה, ולא עיקר התגלחת, דכדי שלא לבטל היכר הפשוט מנעו ממנו לגלח כולו, [ומרן זללה"ה נקט דכל התגלחת כדי שיהא ניכר, ולכן מובן דסגי בב"ש, והק' הראב"ד דא"כ בתחלה נמין], ולפ"ז נראה דניתנה מצות גילוח לסייע ברפואתו, ורק בסוף שבוע נצטוה בכך, ונפ"מ שאפי' נזיר מותר, אבל בתחלה הדבר רשות, ושיעור הגילוח הוא כפי המועיל לנתק, דכיון שנחלש כח הגידול, יקל עליו להתחזק בקיום השער המגולח, ואפי' נזיר מותר לו לגלח בשיעור המועיל לנתק, והכל לפי גדלו וענינו, ולא דהקפה באמת לא נדחה, לפי שמניח הב"ש דסמוך לו, או שניח ב"ש אח"כ, דאין גילוח סביבות

לפ"ז א"צ דרשא דאין מראהו עמוק, שו"ר דאה"נ ולא גמרי' מיני' ד"ז וכמשנ"ת לעיל.

והר"ש בפ"ג מ"ה רצה לפרש דאם מראהו עמוק במקום שניתק נדון כעור הבשר לטמא בג' סימנין, ולא נתמעטו הראש והזקן אלא קודם שנתק השער, ולא מיקרי קרחת אלא באינו ראוי לגדל שער, ונתק היינו בניתק ולא נשתנה למראות נגעים, ולפ"ז נתק שאינו ראוי לגדל טהור עד שיהא בו מד' מראות, וזהו דין קרחת, ואם הוא ראוי לגדל אז באין בו מד' מראות מטמא בש"צ ופשוט, וביש בו ד' מראות דינו כעור הבשר, וכתב דסיפא דקרא לא משמע הכי, דהא מסיים רק ש"צ, ובמראהו עמוק בעינין ש"ל, (והראב"ד בתו"כ ג"כ סבר לפרש כן, וכתב דכל המשך הפסוק אינו ענין למראהו עמוק דזה שייך דינו רק לנגעי עור בשר, וחזר בו מהתוספתא דגם בנתק יש שינוי עי"ש), ולפ"ז יש לנקוט למסקנא כמש"כ לעיל דאין חילוק בדין נתק אם מראהו עמוק או לאו, וכ"כ מרן זללה"ה שם, ועס"ג סק וס"ז ס"ק י"ז שביאר בכ"ז, אבל לשון הר"ש בסופ"י צ"ע לפ"ז, שכ' דנעשה שחין כ"ז שהוא נתוק אם נולדה בהרת בשחין מטמא בש"ל ובפשוט, אבל בלא שחין לא מיטמא אלא בש"צ ובפשוט, וצ"ב אם כונתו בהרת בלא שחין, ולפ"ז נתחדש דשחין מפקיע דין נתק ונדון כעור הבשר, או דה"ה בעור הבשר נדון כעור הבשר, אלא דכבר תנא ל' רישא, ובלא שחין ר"ל ובלא בהרת, ועס"ק י"ח, וגם פר"ש בסופ"ו קשה, כמש"כ לק' ס ס"ק י"א.

נמצינו למידין כפי מסקנת מרן זללה"ה דאין חילוק בין נתק אם יש בו מד' מראות או לא וכן א"צ שינוי כלל, וכ"ז שהמקום ראוי לגידול שער אין בו טומאת נגעים כלל, ואם ניתק ביד"א או בסיבת חולי אחר טהור מכלום.

הנתק מחייב שלא ישתירו ב"ש בפאת ראשו וזקנו.

וּנְרָאָה דמהא דקרי לשערות סמוך לנתק את הנתק נמי משמע שהגילוח סביב לנתק דכיון שהכל סביב לנתק, מיקרי הסמוך ממש את הנתק, ומשא"כ אם הגילוח הי' בכל ראשו דאז הול"ל וסביב לנתק לא יגלח, ולפי שהענין ידוע דהגילוח מועיל לחולי סתמו הדברים דמתפרש סביבות הנתק כפי המועיל, [ואפשר שאם הנתק בזקן סמוך לראש מגלח נמי מהראש], ובאמת לשון הכתוב הוא כאילו המצורע מעצמו מתגלח דלא כתיב ויתגלח, ואפשר שמזה למדו דאינו מעכב כדתניא בתוספתא, א"נ מדלא כתיב וצוה הכהן, ועכ"פ הבינו חז"ל שזוהי קולא לסייע ברפואתו, וכיון דבלא"ה אם עמד פטור אין גריעותא בזה שלא גילח, דאם פשה בכל ענין טמא, דפשיון בין הסגר ראשון לשני ג"כ מטמא, משא"כ בבגד שאם עמד טמא, ולכן הכיבוס מעכב דכ"ו שלא נתכבס אין ראי' מעמד, ואמנם אם פשה טמא.

וּלְפִיז' הגבילה תורה היתר הגילוח עד ב"ש סמוך לו כדי שיהא ניכר אם פשה, ולכאור' הענין בדמצב החולי נחלש כח הגידול בכל השער, ואף שלא צמחו השערות שגילח עדיין אינו נתוק בהן, ולכן לא יהא ניכר פשיון, אא"כ יניח ב"ש לא גילח, [והא דבעינן ב"ש כבר נתבאר לעיל ס"ה סק"ד דאין הטעם משום דחדא לאו פשיון הוא, דא"כ צריך שינשור ג' שערות, דאל"כ השערה השני' אינה חיבור, ול"מ כן כלל, וכיון דע"כ צריך שינתק ב' ברוחב תו לא צריך בעומק ב"ש, א"ו הטעם משום דחדא לאו שיורא הוא בשום דוכתא דעלול לנשור מעצמו, או לינתק ע"י מעשה, ואמנם בסתמא נתלה הניתוק בפשיון אבל מן הראוי להשאיר שנים, משום גונא דנדע שניתק, וגם עצם הדבר שהשערה יחידה עלול לגרום שתנשור], ועוד דמצות הגילוח בכל דבר, ואם יסוך נשא לא יהא ניכר

הפשיון, מיהו ל"מ כן דבסך נשא אינו ראוי לפשיון, ואנן שיהא ניכר קאמרין, ומ"מ אפשר שיסוך נשא דהדר כההיא דנזיר ס"א א' ע"ש ברא"ש, ואמנם אם ידקדק הכהן יבחין בפשיון, אבל שפיר מנעה תורה מלגלח סביב, כדי שיהא ניכר בבירור, דלמה תצונו לגלח באופן שיבא לידי ספיקות, ועיקר תועלת הגילוח סגי גם בגילוח דחוצה לו, [מיהו מהא דחשבו לאו זה בדין קוצץ בהרתו מבואר שלא יוכל להבחין, וצ"ל דסגי גם בצד רחוק שלא יוכל להבחין, ועכ"פ משם לאו דהשמר לא מסתבר שהיו מלקין אותו בכה"ג].

בְּמִלֵּי"מ פ ה"א הוכיח מכאן דנתק אין בו שינוי מראה, דאל"כ יהא ניכר הפשיון ע"י השינוי מראה, וכונתו ע"כ כמש"כ דאע"פ שהשער המגולח לא יצמח אכתי לא חשיב פשיון דבכל שערו סביב נחלש הגידול מחמת החולי, ויוכל להבחין ע"י השינוי מראה, מיהו ע"כ לא סמכינן אשינוי מראה לחוד, וכיון שלא נתברר לנו ניתוק השער לא נטמאנו, ובעיקר הנדון כבר נתבאר לעיל ס"ק ט"ו דלכאור' מסקנת הרמב"ן כפר"ש והרא"ש והרמב"ם דא"צ שינוי מראה, ובתו"כ מבואר בכמה מקומות דא"צ שינוי מראה, דהא מרבה אף השוה, וקאמר דיפה כחו במקומו לטמא בכל מראה, ועי' לעיל סק דהכונה בלא שינוי כלל, דלכך חשיב הפכו הנתק אף באינו הפוך, וכן מהא דמרבין ניתק כל ראשו מקרא דואיש כי ימרט ראשו, ולא הוזכר נגע ושינוי מראה בהאי קרא, וכ"מ מדלא קתני פרוח בכולו וניתק כל ראשו, וכן מרבין דנתקים צריכין יום דס"ד כיון שאין מטמאין בד' מראות לא יהיו צריכין יום, ובפשוטו היינו נמי דא"צ להבחין שינוי מראה, ועי' לעיל ס"ק י"ד בטעמא דכל נתק שטהר שעה אחת.

יז. פ"י מ"ט מי שהי' בו נתק כגריס וניתק כל ראשו טהור, בלשון זה מבואר דהבא כולו נתק אינו טהור, מיהו לא נתבאר דין הפורח אחר הפטור מתוך הטהרה,

שלא הלך כולו, וכמש"כ לס"ד דהר"ש, וס"ל להרמב"ם לחלק בין נתקים לבהרות, וכמ"ש הכ"מ שם בשם הר"ק, ואפשר דהרמב"ם מחלק בין בא בתחלה כולו נתק דתו לא נטהר בפריחה, דתסמות לשונו משמע שאפי' הלך כל הש"ש טמא משום פשיון, ולא נטהר משום פריחה, ובמל"מ פ"ג ה כתב דהרמב"ם ס"ל דילפינן פריחה בבגדים מנתקים, ולכן ס"ל בתרוייהו דאחר הפטור נמי טהור, ובבגדים אחר הפטור היינו אחר שקרע הנגע מן הבגד, ובוזה י"ל כיון דמיקרי פשיון, ס"ל להרמב"ם דינו כפורח מן הטמא, מיהו יותר מיושב ע"ד המל"מ, ונימא דהרמב"ם מפרש נאמרה קרחת בבגדים וקרחת באדם דאנתקים קאי, דבהא ס"ל להרמב"ם דפריחת נתקים מיקריא קרחת, ונגע שבתוכו טמא משום קרחת, מיהו בגמ' מייתי קרא דמראשו ועד רגליו, ולא קרא דכי ימרט ראשו, וצ"ע.

ודין חזר"א לא שייכא בנתקים, מלבד זה ששער הצומח מציל מיד הפשיון, וא"כ אין כאן מקום לטומאה, בלא"ה נמי אין חזר"א טומאה אלא משום מחיה, דאמרי' צרעת נושנת היא תחת העור, אבל בנתק המצמיח שער אין מקום לחדש צרעת נושנת, ולכן אפי' בטלה הפריחה טהור, דביטול הפריחה לא זוהי הטומאה, כדחזינן דחזר"א כמין בהק ופחות מכעדשה טהור, וכבר כ"כ מרן זללה"ה בס"ק י"ח.

שם הראש והזקן אין מעכבין זא"ז דר"י רש"א מעכבין כו' מהא דאין מצטרפין אין לדקדק דאין מעכבין, שהרי קרחת וצרבת השחין ועור הבשר אין מצטרפין ומ"מ מעכבין את הפריחה, ואפשר דהיינו דקאמר בתו"כ ד"א מצינו שכל הראוי ליטמא כו', ובתו"כ יליף לה ר"י מקרא דכתיב ראשו, והסברא בזה דניתוק הראש והזקן שתי תכונות הן, משא"כ פריחת בהרת בעור הבשר שכולו שוה, ולא פירשו בתו"כ מאי עביד ר"ש לקרא דראשו, אבל נראה דפשיטא לי' דראשו לאו למעוטי

ונראה דסמך התנא דהדר לכללא דכל דיני פריחה, ובאמת נראה דהיינו דילפינן מקרא, שאף נתק נגע הוא ופרח בכולו טהור, ומתוך הטהרה טמא, דאהדרי' קרא לדיני בהרות.

והר"ש הביא מהתוספתא דקתני ניתק כל ראשו בין מתוך החלט בין מתוך הסגר בין מתוך הפטור טהור משום פריחה אחר הפטור טמא משום פשיון, ופי' דאף הפורח אחר הפטור טהור, [וכדס"ד בריש פ"ח, אבל כבר נתבאר לעיל ס"ו סק"א דהדר בי' הר"ש ופי' התו"כ דאחר הפטור טמא, וכ"מ בר"ש פ"ק מ"ג ופי"י מ"י, וכאן קודם חזרה], ואחר הפטור דטמא משום פשיון מפרש בדלא פרח בכולו, אלא עיקר הדין אשמועינן דאף אחר הפטור דינו כנגע לענין פשיון, ונראה דכך מפרש הר"ש הא דקתני בתר הכי חזר וניתק טמא משום פשיון, דר"ל שלא ניתק כולו, דהא הו"ל לאחר הפטור, ולמאי דהדר בי' הר"ש לעיל פ"ח מ"א מתפרשא אפי' בניתק כולו, מיהו צריך יישוב להא דקתני בין מתוך הפטור, והגר"א מחקו, ואפשר דמייירי במוחלט שצמחו בו שערות וקודם שנראה לכהן פריחה בכולו, וקמ"ל דלענין פריחה דינו כפורח מן הטמא, ויש בזה חידוש לפי מה שצדדנו לעיל סק"י דלא דמי להלכו ס"ט, דכיון שתלוי בניתוק נוסף, הר"ז כנגע חדש, ולא אמרי' ה"ה כמו שהי', ויטהרנו מן הראשון ויטמאנו מן השני, וא"כ הי' מקום לומר דכפורח מן הטהור דמי, שהרי בהלך הנגע ואח"כ פריחה בכולו אע"פ שלא טהרו כהן דינו כפורח מן הטהור וכמש"כ ס"ו סק"א, וקמ"ל הכא דכיון שהנתק קיים ולא טהרו חשיב פורח מן הטמא, מיהו צ"ע בעיקר הדין אם מטהרו וחזרו ומטמאו, עמש"כ לעיל שם ובסוס"ק י"ב.

והרמב"ם בפ"ח הי"ב העתיק התוספתא דפורח אחר הפטור טהור, ובהי"ג העתיק דבא כולו נתק ונולד לו שער שחור טהור הלך ש"ש טמא משום פשיון, וע"כ צ"ל

דבקרא קמא מיירי בנמרט כולו וקרי לי' קרחת.

בר"ש מ"י מייתי תו"כ דממעט נמרט ע"י חולי שאינו מטמא בקרחת, ור"ל בעתיד לגדל שער, דכיון שאינו מטמא בנתק אלא ביד"ש ובחולי הנתק, א"כ יטמא בקרחת, וקמ"ל דאינו בדין קרחת, וא"כ דינו כעור הראש שאינו מטמא בנגעים כלל, וכ"פ הראב"ד בתו"כ עי"ש, אבל לדעת הרמב"ם כל דליכא שער ואין בו משום נתק נדון כקרחת.

יח. דין נתק בעור המורד לא מצאתי מבואר, ובפשוטו הי' נראה דאין לנו ענין בעור כלל, שהרי ניתוק השער אינו תלוי בעור, דאף במורד שערו קיים, וכיון דהנגע הוא הניתוק טמא, ובקרא נמי לא כתיב שהנגע בעור הראש, אבל אח"כ הוזכר פשה הנתק בעור ולא פשה בעור, וכתיב נמי מראהו עמוק מן העור כענין שנאמר גבי בהרות, ומרבינן שוה וגבוה, וא"כ משמע דעור מיהא איכא, וכן למ"ש הראב"ד דבעינן שינוי מראה נמי משמע דבעינן עור קיים כמו בשאר נגעים, ואם נימא דבמורד טהור, א"כ בחזר ונעשה צרבת וצלקת נשאר בטהרתו לרבנן דראב"י פ"ז מ"א, מיהו אין לחדש חילוק בין נתק שבצרבת לצלקת, דלא נתחדש דין שחין בנתק, וכיון שחזר עור הראוי לנגע מטמא נמי בנתק, וצריך ראי' לומר דבמורד טהור ועי' מ"ש מרן זללה"ה בסק ע"ד התוספתא שבסמוך.

ובתוספתא שבר"ש סופ"י קתני דהראש מטמא בה' מיני נגעים ניתק טמא משום נתקים נעשה שחין טמא משום שחין, ופר"ש דבשעה שהוא נתוק אם נעשה שחין ונולדה בו בהרת מטמא בש"ל ובפשיון, ואם כונת הר"ש לפי מה שצידד בפ"ג מ"ה דבהרת שבנתק מטמאה בש"ל יש להקשות דא"כ לא הו"ל למיתני עור הבשר עד שלא העלה שער, ושחין ומכוה לבסוף, דהא תרוייהו איתנייהו בתחלה ובסוף, דאם לא נעשה שחין ונעשה

זקנו שהרי גם לפריחת ראשו מן הראוי שזקן יעכב, וכיון דפריחת הראש כוללת גם הזקן ממילא גם נתק שבזקן נטהר בפריחה, ושמא ס"ל דכי היכי דכתיב ראשו גבי גבחת כתיב נמי גבי קרחת לחלק ביניהם.

עיקר הדרשא מקרא דקרחת לטהרת פריחה בנתקים, ונראה דהיינו משום דהפסוק מתפרש דבנקרח כל ראשו קרח הוא וטהור, וכמו שבאמת הבין הרמב"ן דהפסוק בא לומר דבנקרח מן הצד ואינו מוקף שער אין זה חולי הנתק, וקים להו לחז"ל דלאו בהכי תליא, אלא החילוק אם זה ניתוק שעתיד לגדל שער, או מריטה שאינה ראוי' לגדל שער, וכמ"ש הרמב"ן שם בסוה"ד, וס"ל נמי דבבא כולו נתק טמא, וע"כ קמ"ל דאיכא גונא דמריטת כל הראש הוי ג"כ סימן טהרה, [והכא לא כתיב מפאת אחוריו, מפני שמרמז לכל הראש וגם כולל הזקן], ומפרשינן דברמז זה אהדרי' קרא לנתק לכללא דשאר בהרות שפריחה מטהרתן, ונפ"מ לפורח מן הטהור דטמא ולבא כולו נתק דיסגיר.

ולפ"ז בפשטי' דקרא לא מיירי בניתוק, דהא עלי' קאי דינא דקרחת, ובנתוק ליכא דין קרחת, אלא דממשמעות הכתוב שמעינן דפעמים זה שנמרט כולו הויא טהרה, אבל הרמב"ם מפרש דגם כשנמרט כולו בניתוק דינו כקרחת, ומיושב בזה טפי סתמות הפסוק, ולטעמי' אזיל דמרבינן מקרא אכל נשם וסך נשם שראוי לגדל שער [עי' נזיר ס"א א'], וכיון דאף במקום שראוי לגדל שער נדון כקרחת, ה"ה בניתוק כל ראשו דשפיר נדון כקרחת, ומינה דזקן נמי נדון כקרחת דהא בהאי מרבינן נמי זקן מואיש, אבל לפי גרסת הר"ש אין לנו בכלל קרחת אלא שאינה ראוי' לגדל שער, וע"כ דניתק כל ראשו אינו נדון כקרחת.

הא דאר"י במ"י דאם אין שער בין הקרחת והגבחת מצטרפות אפשר דמקורו משום

ובר"ש פ"ט מ"ב הביא תוספתא דהשחין והמכּוה והנתקים אין מצטרפין זע"ז, ולכא' פשיטא דנתק ובהרת אין מצטרפין, וי"ל דאיצטריך לאשמועינן אפי' הגריס כולו שחין ובהרת, מ"מ בהרת שבנתק לאו כלום היא, ושמא ס"ד דחשיב חומר שוה שמטמאין בשער ובפשיון, וער"ש פ"ו מ"ח.

זקן שנקרח כתב הרמב"ם דמטמא משום קרחת, ולשטתו דואיש כי ימרט דמרבינן מיני' זקן, דינו כקרחת אע"פ שעתיד לגדל, א"כ מפורש בקרא דזקן בכלל קרחת, וממילא לא שייך לשאול דין צירוף, דרק הגבחת מחוברת לזקן כמדריבין בה צדעין, מיהו אכתי יש לשאול לר"י וכגון שאין שער ביניהם, אלא שהדבר פשוט דאינן מצטרפין, שאפי' בנתקים דקרחת וגבחת חד, אין הראש והזקן מצטרפין, ולר"י אף אין מעכבין זא"ז, ונראה דאף להר"ש זקן מטמא כדין קרחת במח"י ובפשיון, וכמבואר בפ"ז מ"א ובתוספתא שם דהזקן עד שלא העלה שער ומשנקרח נשתנה שמו, וכ"מ בפ"ו מ"ח שאינן מצטרפין ואין הנגע פושה לתוכן ושאינן מטמאין משום מח"י, ולפי' הרמב"ם היינו שאינן נדונין כעור הבשר, מיהו לר"ש דמייירי בנתקים אין רא' משם, וכן בסברא יש לדמות קרחת הזקן לקרחת הראש לענין ש"ל וכמ"ש הרמב"ן הטעם, וכן מתפרש בפ"ו מ"ח דרק עד שלא העלו שער נדונין כעור הבשר.

יט. דינים העולים

א. נתק הוא חולי שמשיר את השער, וראוי לגדל שער, ודוקא כשנשר בחולי הנתק (והרמב"ם והרמב"ן כתבו הנקרא חולי השועל), אבל אם ידוע סיבה לנשירה כגון שנגרם ע"י חולי אחר או בידי אדם אינו בדין נתק, ולדעת הר"ש אף לא בדין קרחת, דכיון שראוי לגדל שער דינו כראש שאינו מטמא בנגעים, ולדעת הרמב"ם נדון כקרחת.

בהרת טמא משום עור הבשר, והר"ש כתב דאם לא נעשה שחין מטמא רק בש"צ ובפשיון, ומגלן לחדש דין בהרת בשחין שבראש, ודוקא בזמן שניתק, דאם באנו לומר ששחין קובע מקום לעצמו, אית לן למימר כן אף בשלא ניתק, דבפשוטו כל מקום הראוי לגדל שער אין לו אלא טומאת נתקים בלבד, ועי' בספר מרן זללה"ה סק.

ולכא' נראה דהא דחשיב שחין ומכּוה מין אחר בגעים היינו משום דנגע הראש שונה בדינו אחר שנקרחו, ומש"ה לא חשיב להו ברישא קודם שהעלו שער, והחידוש בזה דשחין ומכּוה שבקרחת אינן מטמאין אלא בפשיון, דאין ש"ל מטמא בקרחת, ולא אלים כחו ע"י השחין, וכמ"ש הר"ש דהטעם משום דסתמיהו לא מגדלי שער, וכמו שביאר הרמב"ן וז"ל וטעם הדבר לפי שכבר נמרט הראש ואין ראוי לגדל שער כלל ואם יולד שם מעט שער במקרה לעולם לא יהי' שחור ולא בתכונת שער אלא לקרי ולבן, ולפ"ז לא מסתבר דשחין שבקרחת יטמא בש"ל, ולשון הרמב"ם בפ"ה הי"א הקרחת כו' מטמאין כשחין וכמכּוה שבעור הבשר שהראש או הזקן שנקרחו כעור הבשר לכל דבר אלא שאין מטמאין בש"ל, ומבואר דמפרש התוספתא לענין שחין שבקרחת, ונראה דעתו דאינן מטמאין בש"ל.

ולשון התוספתא דקתני נקרחו ברישא צ"ב דאחר שנקרחו תו ליכא משום נתק, (ולאא משמע לאוקומה בנקרח בנשם הראוי לגדל שער, ואח"כ שוב העלו שער, וכדעת הרמב"ם), והגר"א הגיה נתק ברישא, ולפי גרסתו קתני שחין ומכּוה סמוך לקרחת, ואפשר דלשון העלו שער ונקרחו רהוט בפי התנא וניחא לי' למיתנייה ברישא, ושחין ומכּוה נקט לבסוף משום דשייכי גם עד שלא העלו שער וגם משנקרחו.

דקמ"ל אע"פ שנולד לו ש"ש, אבל מיירי קודם שטהרו כהן, והגר"א מחקו, ודברי הר"ש יש לפרש קודם חזרה, אבל הרמב"ם העתיק דה"ה אחר הפטור, ועמל"מ, - אין דין חזר"א בנתק, - הראש והזקן אין מעכבין זא"ז.

מ. דיני פריחה בקרחת כפריחה בעור הבשר, ואינו נטהר עד שתפרח מראשו ועד רגליו.

י. כינוס שער שבגוף נדון כעור הבשר לכל דבר.

יא. כיצד מגלחין את הנתק מגלח חוצה לו סביבות הנתק, ולא נתפרש שיעור חוצה לו, ואם הטעם רק כדי שיהא ניכר אם פשה, סגי בב"ש כמ"ש מרן זלה"ה, ואם הטעם משום רפואה ומבחן ככיבוס הבגד וכמ"ש הראב"ד, יש לפרש דהשיעור כפי המועיל, (אבל ל"מ דמגלח את כל שער שבגוף, ועי' בעה"ט), ואף בתחלה יכול לגלח, אלא דבסוף שבוע שנצטוו בכך דוחה עשה ול"ת דנזיר, אבל לאו דהקפת הראש והזקן נראה דאינו דוחה, - הסגירו קודם שגלח הסגרו הסגר.

ב. פ"י מ"י איזו היא קרחת, פ"י הרמב"ם אם ה"י בסיבת ליחה רעה בגוף או תגבורת יובש הנה זה מבואר והוסיף כו', ור"ל דפשטי' דכי ימרט ראשו וקרחת כשנמרט בלא סיבה חיצונית, ובמתני' שנויים רק הני דאתו מריבויא, וכן במתני' פ"ט מ"א גבי שחין ומכוה קתני באיזהו שחין רק המתרכים מריבויא דקרא, ולא קתני עיקר שחין שהוא מקדחת הגוף ומכוה מאש, וכמש"כ שם.

שם אכל נשם כו' לא זו דאכל נשם שזה גורם חמימות בגוף להשיר השער, אלא אפי' סך נשם, ולא מיבעיא סך שגורם לעור להשיר השער, אלא אפי' מכה שהשיר השער בידיים, היו מורדין טהורין, עשה קרום כקלה"ש נדון כשחין שבקרחת, נעשה צלקת נדון כקרחת.

ב. הראש והזקן משהעלו שער אינן מטמאין בבהרת כלל, ואפי' ניתק השער כ"ז שראוי לגדל שער, אין בו אלא טומאת נתקים בלבד, כ"מ ברמב"ם וכ"ד הרמב"ן, ובר"ש צידד לחדש דאחר שניתק אם נולדה בו בהרת מטמא בש"ל ובמח"י, וסיים דל"מ כן מסיפא דקרא, ולפמ"ש הרמב"ן הרי מפורש בתורה דבין מראהו עמוק כנגע ובין אין מראהו עמוק אין בו אלא טומאת נתקים, וכ"כ מרן זלה"ה.

ג. דעת הר"ש והרמב"ם והרא"ש דא"צ שינוי מראה בעור הנתק כלל, וכן הביא הרמב"ן בסוה"ד.

ד. בפשוטו נראה דפ"י עור הנתק מורד טמא, דאין לנו ענין בעור, וכן אם נעשה צרבת שחין, אין בו אלא טומאת נתקים.

ה. איזוהי קרחת מקום שאינו ראוי לגדל שער בין נשר מחמת חולי ביד"ש ובין ביד"א, ומטמא בד' מראות כעור הבשר, אלא שאינה מטמאה בש"ל, ולדעת הרמב"ם אם ניתק ביד"א אפי' עתיד לגדל שער, נדון כקרחת, וכן ניתק ע"י חולי או פרח בכולו, כל שאינו בדין נתק נידון כקרחת, - זקן שנקרח נדון כקרחת ואינו מטמא בש"ל.

ו. צרבת שחין שבקרחת אינה מטמאה אלא בפשיון, ושחין המורד טהור, הקרחת והגבחת וקרחת הזקן, אין מצטרפין זע"ז ואין פושין מזל"ז.

ז. אין חילוק אם הנתק או הקרחת בכולו או במקצתו מן הצד או באמצע, דהראוי לגדל שער קובע שדינו כנתק, ואם לאו דינו כקרחת, (וכן הביא הרמב"ן בסוה"ד מחכמי הצרפתים ומשמעות המשניות והברייתות).

ח. דיני פריחה בנתק כדיני פריחה בבהרת, דמתוך הטהרה טמא, ומתוך הטומאה טהור, והבא כולו נתק יסגיר, והא דקתני בתוספתא בין מתוך הפטור, אפשר לפרש

סימן י

למח' גדולה, וי"ל דמרובע המתבצר בעיגול חשיב שיש יתרון לפנימי בגודלו, ובשאת מתפרש שיהא מבוצר באופן שכח הבהרת כח המח', ולפ"ז בדין הוא דליסגי בעיגול שיש בו רביע יותר מע"פ שאין בו מרובע כגריס, אלא שאם נאמר כן נמצא דצריך ביצור גדול יותר מהמח', ולכן מסתבר טפי לפרושי במרובע, דליסגי בביצור כעדשה, ומש"פ שם בשיעור מח' דבעינן ד' שערות ג"כ צ"ב, דהכי קבעינן שיעור מח' ב"ש, והדר אמרי' דבעינן במח' ב"ש ועוד ש"ל, וצ"ע.

שם מקום הגריס כו' מקום עדשה כו' נמצאו ל"ו שערות, לכא' נראה דעיקר השיעור אתא לאשמועינן בשערות דזה ניתן לשער בעור הנגע, ומצינו נמי בפ"י מ"ג ו' ז' שיעור בשערות, ואף שקשה להכריע שיעור בינוני מ"מ ידע לכוין לפי עור הנגע מה ודאי טמא, והגריס והעדשה ביאר התנא כדי שנדע היחס של המח' והבהרת, ויתבאר לנו הא דקתני בהרת כגריס ומח' כעדשה, ועוד דעיקרן נלמד משיעור שערות.

ב. **שם מ"ב** בהרת כגריס ובה מח' כעדשה רבתה הבהרת טמאה משום פשיון, ופי' הרא"ש דקמ"ל דנגע טמא ג"כ מטמא משום פשיון, דלא נימא דפשיון הוא ס"ט רק בשינוי המתהוה מתוך הסגר או מתוך הפטור, אבל בנגע שהוא כבר טמא אין ליחס חשיבות לאום כעיקר כלפי הפשיון, כמו שבתחלה חשיב הכל אום, וה"נ אחר ידיעיןן שהוא נגע טמא חשיב הכל עיקר שיעורו, וכשהלכה המח' יקבע פטורו באותו שיעור שבזמן הפטור, ולכא' כבר נשנה ד"ז בפ"ה מ"ב החליטו בש"ל כו' וכן במח' ובפשיון בתחלה כו' ובפ"ד מ"ז נמי קתני בהרת ובה מח' ופשיון וכן בש"ל ובפשיון, ודוחק

א. פ"ז מ"א גופה של בהרת כגריס הקלקי מרובע, נראה דפשיטא לן דשיעור הבהרת ניתן בריבוע, ואע"פ שהמח' יכולה להתבצר בעיגול של כעדשה סביבה, כיון שלא ניתן השיעור כדי שתוכל לקבל מח', וכן במח' לא ניתן השיעור כדי שתוכל לקבל ב"ש, וכדילפינן שיעור גריס בכל הנגעים מע"פ שאין בהם דין מח', וכן דין מח' בקרחת שאין בה דין ש"ל, ולסימנא בעלמא ניתן השיעור במח' וש"ל, וכדי לאשמועינן דשיעור שלא מתבטל מתורת בהרת, הוא ברוחב ב"ש, ונפ"מ לחוט היוצא מן הבהרת וכן לביצור המח' מע"פ שהיא גדולה מן הבהרת, וכיון שכן יש לפרש כאילו נאמר דשיעור רוחב הבהרת כגריס, ובעיגול לא חשיב רוחב כגריס אלא באמצעו, ואע"פ שאם נמדוד באלכסון הרי עיגול שוה מכל צד, לא חשיב עי"ז שהוא רחב כגריס בכל מקום, דמדה נקבעת בכיוון אחד, וחשיבא כקצרה ורחבה וקצרה, ועוד דאם באנו לפרש השיעור בעיגול דוקא, א"כ יש כאן שני תנאים שיהא בתשבורת ג' רבעי כגריס ושלא תהא מרובעת אלא עגולה, אבל בשיעור מרובע לא חשיב שני תנאים מע"פ שארוכה לא מהני עד שיהא ברחבה כגריס, דשיעור מרובע לא חשיב צורה מיוחדת, וכן שיעור מח' כיון דלא תליא בשערות, אין לפרש בארוכה דוקא, וא"כ הדין נותן דסגי באותו שיעור בתשבורת בריבוע, וכיון דפשיטא לן דבעינן ראוי לקבל ב"ש, ע"כ שיעורו בריבוע.

ובפי' הרא"ש כתב הטעם משום דכנגד האלכסון של המח' בעינן ביצור באורך האלכסון, ולכן בעינן שיהא מרובע בקרן, וצ"ב דהא לקושטא דמילתא סגי בביצור דב"ש אף כנגד האלכסון, וכדסגי בב"ש אף

לאוקומה דוקא בפשתה תחלה, ומה"ט נמי אין לפרש החידוש בפשיון בתחלה קודם הסגר, דג"ז קתני במתני' שם החליטו בש"ל כו' בתחלה כו' וכן קתני שם החליטו במח' כו', ומיהו יש כאן חידוש דאע"פ שאין בבהרת כגריס אלא עם מחיתה מ"מ חשיב פשיון אע"פ שאין בבהרת עצמה יותר מכגריס, וכ"כ אאמו"ר שליט"א, ואמנם הנפ"מ בטומאת הפשיון תהא רק כשהלכה המח' ויהא בס"ה יותר מכגריס, מ"מ אם לא הי' חל ע"ז שם פשיון עכשיו, הי' אח"כ בדין הלכה המח' ופשיון לתוכו, ורק מפני שחל ע"ז שם פשיון מעיקרא, טמא, ומצינו לר"ש פ"ד מ"ו דלענין ש"ל אין המח' משלימה לכגריס, ושפיר ס"ד דה"ה לענין פשיון, וכן מצינו לר"מ [בר"ש] דאין הנגע פושה לתוכו כשאין בו אלא כגריס, [ויש כאן גם חידוש לפמ"ש אאמו"ר שליט"א דכנסה מבפנים ופשתה כנגדו מבחוץ לא חשיב פשיון, והי' מקום לומר דחשיב ככנסה מבפנים ופשתה כנגדו מבחוץ, ועס"ה סק בזה].

ובסיפא קמ"ל דאע"פ שידענו שהמח' צרעת נושנת, מ"מ כשפשתה טהורה, ול"ד למח' גדולה מעיקרא דחשבינן לה בריותא, ובנתמעטה טהורה קמ"ל נמי דבהא לא פליג ר"מ וכמ"ש הר"ש, או משום דהלכה המח' לא חשיב פשיון כדעת הגר"א.

שם מ"ג בהרת כגריס ובה מח' פחותה מכעדשה רבתה הבהרת כו' כתב הרא"ש דלרבנן מיירי ע"כ בבהרת כגריס מלבד המח' ולא הוי דומיא דמ"ב שהבהרת כגריס עם המח', ולכא"ו הי' נראה דלא רצה למסתם דלא כר"מ לכך שנה בהרת כגריס ומתפרש לכל חד כדאית לי', אבל אאמו"ר שליט"א הוכיח מדקתני סיפא ר"מ מטמא ופר"ש דרק בדאיכא כגריס מלבד הפשיון מטמא, וש"מ דכולה מתני' בדאיכא כגריס מלבד המח', ובבהגר"א שבסוף המס' באמת פי' כולה מתני' בכגריס עם המח' כמו במ"ב, וכתב דלהכי מפרשי רבנן שאין הנגע פושה לתוכה, משום

דהכא לדבריו דר"מ קאמרי, דלדיהו בכה"ג אכתי לא חשיב נגע כלל, וכ"כ בביאור על התוספתא דר"מ מטמא אפי' בדאיכא רק כגריס, אבל לפר"ש והרא"ש ע"כ מוכח מסיפא דמתני' בדאיכא כגריס מלבד המח'.

ומ"מ נראה דהתנא סתם ולא ביאר דהכא בכגריס מלבד המח' כדי שלא יצטרך לשנות פלוגתא דר"מ בזה, וכ"נ מפר"ש שפי' בנתמעטה טהורה דקמ"ל אפי' היתה מחיתה כעדשה א"נ משום דליכא כגריס מלבד המח' ובפחותה מכעדשה אינה משלימה, וביאור הדברים דהנה אאמו"ר שליט"א דקדק מדקתני נתמעטה טהורה שאינו חוזר ומסגיר בסוף ש"ר, דאי בסוף ש"ש אפי' לא נתמעטה טהורה, וש"מ כרבנן דאין המח' משלימה לכגריס, [דאין לפרש שנתמעטה לפחות מכגריס דא"כ פשיטא ולא בהכי קיימינן, וה"ה בתחלה דאינו מסגיר אלא דכיון דקתני רבתה טמאה ש"מ דבסוף שבוע קיימינן, וכן בכולה מתני' דמיירי בפשיון דהא אין פשיון בתחלה], וכ"נ כונת הרא"ש שכ' נתמעטה טהורה ופוטרו, ור"ל בסוף ש"ר, אבל הר"ש רצה לפרש מתני' אף אליבא דר"מ וקשיא לי' א"כ מאי קמ"ל בנתמעטה טהורה, ולכך פי' דאע"פ שהמח' כעדשה, וזה כחידושא דרישא דהתם נמי מיירי בנתמעטה מכגריס, וא"נ מיירי ביתירה מכגריס ואליבא דרבנן והחידוש דטהורה מפני שנתמעטה מכגריס מלבד המח', [שו"ר שכ"כ מרן זללה"ה ס"ה סק"ח], ולכא"ו יש גם חידוש דאע"פ שהמח' פחותה מכעדשה אם נתמעטה הבהרת מצד אחד מכעדשה טהורה, ולא מהני לה הבהרת שבצד השני להחשיבה, דגם פחות מכעדשה מפסיק לענין זה.

ול"שון הרמב"ם פ"ג ה"ה בהרת כגריס מצומצם כו' היתה המח' פחותה מכעדשה כו' משמע שפסק כר"מ דהמח' משלימה לשיעור כגריס, ומשמע נמי דלר"מ חשיב פשיון אף בכה"ג, וכדעת הגר"א, וכ"מ

בפיה"מ שכ' דברתה המח' יותר מכעדשה טהורה כבמ"ב, וש"מ דבגריס מצומצם מיירי, וכ"פ בכ"מ, וע"כ מיירי שכבר הסגירו דאל"כ אין להזכיר פשיון, ודוחק לאוקומי כונת הר"מ בבהרת יתירה מכגריס, וכנראה לשון המשנה דבתים בתרוייהו בהרת כגריס הכריחו לפסוק כר"מ.

ועיקר דברי ר"מ דאית לי' תרתי צריכין יישוב, דס"ל שפחות מכעדשה משלים לכגריס, ומ"מ חשיב פשיון לתוכו, ולכאור' כיון דכבר חשיב חלק מן הגריס למה יחשב פשיון כשנראה הנגע ע"ג העור, ודעת הר"ש דאה"נ אף במח' דחשיבא נגע ממש וש"ל שבה מטמא, מ"מ חשיב פשיון לר"מ, דכל שניכרת התפשטות הנגע הוי ס"ט, אבל בכגריס עם המח' לא חשיב פשיון, כיון דבס"ה לא נוסף על הגריס, והפשיון צריך להתייחס לכל השיעור נגע, ולדעת הגר"א דבמח' לא חשיב פשיון אפשר לומר דפחות מכעדשה לא חשיב כבהרת ולכן חשיב פשיון, והא דמשלים לכגריס היינו משום דסגי בתמונת נגע ברוחב גריס, אע"פ שתוכו אינו בדין נגע, ומה"ט ס"ל להגר"א דאף בכגריס מצומצם חשיב פשיון לר"מ, אבל אם באנו לקיים דברי הר"ש דבכגריס מצומצם לא חשיב פשיון, צ"ע מ"ש בין אם הפחות מכעדשה משלים לכגריס או לא, סו"ס כיון שראוי להשלים אינו בדין שיאה הפשיון לתוכו מטמא, דהא הו"ל אום, ועמש"כ לק' סק"ד בזה.

ג. **בישעור** גריס דנגעים דבעינן מרובע, הי' נראה בפשוטו דבעינן מרובע מלא בלא חלל, ולא סגי בזה שיש ס"ה ל"ו שערות, ואמנם הא פשיטא דלא סגי בחוט ברוחב ב"ש ואורך י"ח, דהא בעינן שיאה בו לקבל מח' אבל אכתי יש לדון בבהרת כגריס, ובתוכה כעדשה שחין מלבד הבהרת, דהבהרת מקפת בריבוע כגריס, ובמקום השחין ראוי לקבל מח', אבל אין הגריס בריבוע שלם, ובפשוטו בעלמא כה"ג לא חשיב שיש כאן

שיעור כגריס, דכיון שתוך החלל לא חשיב בהרת הרי הוא ממעט ברוחב הגריס, וכיון דלא סגי בחוט עד שיאה בו רוחב כגריס, ה"ה דלא סגי בחוט המקיף סביב.

אבל בר"ש וברא"ש מבואר בכמה דוכתי דאע"פ שאין החלל בדין מח' סגי בבהרת כגריס דהיינו שיש בה ט' עדשות המקפת סביב, כמ"ש הר"ש במ"ג כגריס לכל צד דהיינו דלכל צד הבהרת כעדשה חוץ למח', ושם ברא"ש פי' דברתה המח' טפי מכעדשה אינה מבוצרת, וש"מ שאין סביבה אלא ברוחב כעדשה, ואם הי' ריבוע כגריס מלבד מקום המח', א"כ אם תתרכה לאותו צד אפי' טובא טמאה, ולישנא דמתני' ג"כ מיושב יותר אם רק נוסף כעדשה בין בהרת דמ"ב למ"ג, וגם מתפרש סתמא דהעדשה בתוך הגריס, ולא דכגריס מרובע בלא המח', וכן יש לדקדק מהתוספתא דקתני רבתה הבהרת יסגיר, ואם רבתה כנגד המח' פחותה מכעדשה שפיר סתם, אבל אי בעינן שתתרכה ו' עדשות לא הו"ל למיסתם הכי, ונתעוררתי לזה, [וכמ"ק במתני' שם דקתני נתמעטה הבהרת טהורה, ואמאי הא יש בה ט"ו עדשות, ט' מרובעות בלא המח', ועוד ו' עם המח', וי"ל דנתמעטה הבהרת מכגריס מרובע קאמר, ול"ד למשה"ק הרא"ש על הר"ש מ"ב, דהתם הבהרת כגריס עצמה יכולה להתמעט יותר], ואין נראה לומר דדוקא גבי פחות מכעדשה כתבו כן, דבהא מודו רבנן לר"מ, דכיון שאינו משלים בדין הוא שיפסיק, והרי באמת אינו נגע, וש"ל שבו טהור, ומנ"ל לחדש דלענין שלא להפסיק דינו כנגע, ועדיף משחין, [מיהו למש"כ סק"ד דטעמ' דר"מ משום דכל פחות מכעדשה אינו מגרע ואפי' שחין, י"ל דמה"ט לרבנן אינו מפסיק], ועוד דהר"ש והרא"ש פי' כן גם במ"ה דחוץ למח' בהרת היינו רצועה של בהרת ברוחב כעדשה מקפת המח', שזהו שיעור הבהרת שסביבה מח', וכ"פ נמי בפ"י מ"ז גבי שני נתקים זה לפנים מזה, דהחיצון

נקבע לאחר הדין שהיא ס"ט, אבל אף אם הי' צריך כגריס מרובע, הי' מקום המח' מכלל הבהרת, ולא הי' חשיב כעור הבשר הבריא, דהיקף הבהרת המחובר ברוחב כגריס קובע מקום לעצמו, ואין בכח החלל להפסיקו, אלא החלל נחשב מתוך הבהרת, וזהו ג"כ טעם טומאת המח' דחשיבא צרעת נושנת תחת העור, כיון שהיא בתוך חלל הבהרת, ואין בריאותה רפואה אלא חולי.

וכבר נתבאר לעיל ס"ה סק"ב (בהוספה) ממתני' פ"י מ"ז ומהתוספתא שבר"ש שם, דפחות מכגריס אינו מפסיק את הקשר של עור הבשר וקמת הראש שמשני צדדיו, ואע"פ שמקומו חשיב נגע, מ"מ קמת הראש שמשני צדדיו כמחוברת משא"כ בכגריס, וזהו הטעם שפחות מכגריס אינו זוקק למח' ולשער משואר מפני שהבשר החי והשער המשואר אינו חשוב כבתוך הבהרת, אלא הוא חלק מקמת הראש, ואפשר דאף לענין פשיון לתוכו נדון כחוצה לו כגון בהרת כגריס וחוט רחב ה' שערות יוצא ממנה ובתוכו מח' ברוחב שערה, דאותה מח' שייכת לבשר הבריא, ואין בכח הנגע לחשבה כתוכו, אלא חשיב כשני חוטי' יוצאין מן הנגע, ורק כשיש ברחבו כגריס חשיב חללו כתוכו ואין הנגע פושה לתוכו, וזהו הנלמד מנתקים שאין הנגע פושה לתוכו, אבל בפחות מכגריס שאינו מציל במשואר ע"כ דלא חשיב תוכו, וממילא חשיב נמי פשיון, ועכ"פ חזינן דאף לענין שער שאינו חלק מהנתק, מ"מ כשהוא בתוך חלל נתק כגריס חשיב הכל ברשות הנגע, ואינו נדון כקמת הראש.

ודאתאן עלה אפשר להבין דכל שהנגע ברוחב כגריס אין מה שבחללו מבטל חיבורו, אלא חשיב כולו נגע לענין זה שאין בכח הפנימי להפסיק חיבורו, ואף כשאין בפנימי דין בהרת ולא דין מח', מ"מ הבהרת לעצמה כמחוברת חשיבא, דזהו הנלמד מדין מח' דכל חוט בהרת ברוחב כגריס המקיף

מקיף את השער ברוחב כעדשה, וכ"כ בפ"ד מ"ו דבהרת כגריס מלבד המח' היינו שיש בה י' עדשים עם המח', ומרן זללה"ה בס"ה ס"ק כ"ח כתב להעמיד דבריהם בההיא דשתי בהרות ושני נתקים בדאיכא במקו"א ריבוע כגריס, אבל בפ"ד מ"ו שכ' בהדיא י' עדשים אין לומר כן, מיהו מהתם אין ראי' כ"כ, ואדרבה י"ל דבהא מודה ר"ש דהמח' מכלל הנגע, וש"מ דאי לא דמודה הי' טהור, ועמש"כ בזה לעיל ס"ד סק, אלא דמרן זללה"ה גופי' סבר דהתם נמי בעינן מרובע מלבד המח' לר"ש, וכן בשמעתין מ"ג דמיירי לבאר גודל הבהרת וגודל המח' אין לפרש בדבריהם דאיכא עוד כגריס בצד אחד, שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ה סק"ח ע"ש, ועי' בזה להלן בסוף ס"ק זה.

ובאמת סתמא דמתני' פ"ק מ"ה שהשחין נכנס במח' או שהמח' עגולה ומפוזרת, לא משמע דבטל שם נגע ע"ז, אלא רק כהלכה המח' דומיא ד"של, ובשלמא אם בעינן רק כגריס מלבד המח' נחא, אבל אם בעינן כגריס מרובע בפ"ע, ל"מ כן סתמא דמילתא, ואמנם אין מזה הוכחה כלל, דאיהו דחיק ומוקי אנפשי' בדאיכא כגריס, אבל יותר מיושב אם בכל בהרת כגריס אינה נטהרת בכך, וכן הכווה את המח' או הכווה מעט מאמצע בהרתו יותר מיושב אם נשאר דין בהרת כגריס בכולה, וער"ש פ"ז מ"ד מהתוספתא שם.

ונראה דקרא דמחית בשר חי בשאת מתפרש דבהרת המקפת ברוחב כגריס חשיב מה שבחללה בשאת, ואף קודם זה שהמח' משלימה לשיעור, חשיב חלל הבהרת חלק מהבהרת, דאל"כ הדין נותן שתחשב המח' כעור בריא, אלא דכיון שהבהרת ברוחב כגריס, הרי היא מפסיקה את מה שבתוכה מליחשב כחלק מעור הבשר, והכי משמע קרא שהבשר חי בתוך השאת, דהיינו כמו ש"ל שבבהרת, והא דמח' משלימה לשיעור זה

סביב הרי הוא חוצץ בין עור הבשר והכל כמבוצר בתוך הנגע, ונמצא שיש כאן בהרת ברוחב כגריס, אלא שבתוכה שחין וכיו"ב, ואע"פ שאין השחין והמח' העגולה סימן טומאה, מ"מ אינם קובעים מקום לעצמם, וכן בשערה אחת בתוך נתק כגריס.

ויש ללמוד כן מדינא דמשנה ה' שהבהרת החיצונה מבצרת את המח' אע"פ שהבהרת לתוכה, נר"י נמי לא פליג בסברת מבוצר, אלא דאין על המח' דין מח', אבל אם שחין לא הי' מבטל דין מח' חשיבא שפיר כמבוצרת, ואמנם התם נמי הטעם מפני ששחין אינו מח', והרי המח' נדונה כעור בריא שהיא נסמכת לשחין, ואין בריאותה ס"ט, מ"מ אין הטעם מפני שהשחין מסייע לצרפו לעור הבשר, אלא דשחין אין בריאותו סימן לצרעת נושנת, וכמו דבהק אינו ס"ט מפני שעכ"פ לקה גם העור הזה, ועור בריא בשחין ובהק אינו סימן לצרעת נושנת, אבל עדיין בתוך הגנגע חשיב, וחזינן דאע"פ שאין הבהרת פנימית מן הנגע החיצון, מ"מ יש בכח הבהרת החיצונה לחשוב הכל כמבוצר בתוכה, דלגבי ביצור דידה לא גרע במה שיש בהרת בתוכה, והיינו מה"ט דמדין ביצור המח' למדנו דכל שהבהרת מקפת ברוחב כגריס נעשה הכל בתוך רשות הנגע, והבשר החי נדון כצרעת נושנת.

נמצא לפ"ז ביאור הדברים דכל שיש חוט ב"ש המקיף ברוחב כגריס כבר יש כאן בהרת כגריס מרובע, ואם מה שבחללה בדין בהרת הרי הוא משלים לשיעור כגריס בהרת, ואם לאו צריך שיהא בבהרת כגריס, אבל לענין הריבוע לא הוצרכנו, דאין מה שבחללה מפסיק הריבוע, אלא הוא נדון כבתוך הבהרת אלא שאינו משלים, ובשחין המורד דאינו ראוי לנגע, ודאי מובן דאפשר לחשבו כבתוך הנגע, ודכוותה עור הבשר שאינו נדון כמח', אינו חשוב כבריא יותר, אלא שאין בריאותו הוכחה לחשבו ס"ט, ואדרבה עור הנדון משום מח'

שהוא ראוי לנגע ודמי לעור הבריא אלים טפי להפסיק הנגע, ומדחשבינן ל' תוך הנגע וצרעת נושנת, כ"ש דשחין וצרבת ובהק חשיבי תוך הנגע, ואינם מפסיקין אותו, וזהו דין אין הנגע פושה לתוכו, שאין הפשיון לעור הבשר, אלא לתוך חלל הנגע ורשותו, ומה"ט העתיק הרמב"ם פ' ה' דין אין הנגע פושה לתוכו אף בבגדים, דכיון שאין הטעם משום מח', הר"ז סברא כללית דכל המוקף בנגע אינו מפסיק וחשיב תוכו.

והא דתנן פ"ד מ"ו ומודה שאם יש במקום ש"ל כגריס שהוא טמא, דמשמע דמודה דלענין זה חשיבא המח' כנגע שאינה מפסקת הריבוע של הבהרת, וחשיבא שפיר בהרת כגריס לענין ש"ל, וש"מ דאי לאו דמח' היא היתה מפסקת הריבוע, כתבנו לעיל ס"ד סק ליישב דמודה אף כשהכגריס נשלם ע"י חוט שיש בו רוחב ב"ש, כגון בהרת ג' עדשות על ג' ובתוכה מח' כעדשה ובקרבן בולט עוד עדשה בהרת, דאי לאו דמח' מן הבהרת לא הי' מועיל הכעדשה שבקרבן להשלים, כיון שאינו מתוך הריבוע של הגריס, ועוד נראה דאף במרובע איצטריך לאשמועינן אליבא דר"ש, דכיון דחזינן דפליג ארבנן בדין תוך של הנגע דלא חשיב בהרת, הי' מקום לומר דלדידי' כל שבחלל מפסיק, ורק בטומאת מח' נתחדש שטמא בכה"ג, וקמ"ל דמודה לעיקר הענין הנלמד ממח' דנגע המבצר אין תוכו מפסיקו, אלא דס"ל כי היכי דאין שער מחיתה טמא ה"ה שאינה משלימה לכגריס לענין ש"ל.

לשון התוספתא בהרת כגריס לכל צד, לפר"ש ה"ק בהרת שיש בה כגריס מן הצדדין בלא צירוף המח', [ומ"ש הר"ש כעדשה לאו דוקא אלא מעט יותר, דהא בעינן רוחב כגריס, ועוד שאם היא ארוכה רק משהו טפי מבעדשה, לא סגי בבעדשה סביב, אבל אם ארוכה יותר, ממילא יהא בבהרת כגריס מלבד המח'], ולשון לכל צד מתפרש לכל צד שהוא, או שכל צד משלים, ועיקר הלשון

שיש בו כעדשה חשיב לעצמו, וכיון שאינו נדון משום מחי, אינו מצטרף, וה"ה חציו שחין וחציו בשר חי, כיון דבס"ה יש כעדשה.

ונראה דיליף לה ר"מ מהא דפחות מכעדשה אינו מטמא משום מחי, וש"מ דאין מגרע בנגע מה שנשאר מעט חי, דאל"כ הרי זה שנשאר חי מוכיח שיש כאן צרעת נושנת, א"ו כל שיעור מועט אינו חשוב לקבוע סימן, וס"ל לר"מ דה"ה שאינו חשוב למעט.

ולפ"ז הא דס"ל לר"מ דנגע פושה לתוכה אף לפחות מכעדשה, הטעם משום דפשיון סגי בכל שהו, וחשיבא התגברות כ"ש גם כשפושה לתוכה, דסו"ס חזינן שהחולי גובר בגוף, ולפ"ז בסברת פשיון אין לחלק בין נגע כגריס מצומצם ובו מחי פחות מכעדשה ליש בו כגריס מלבד המחי, דכיון שהמחי אינה נגע, וחזינן התגברות כח הנגע לאותה מחי ראוי לטמאו, דהפשיון אינו בהכרח שיהא תוספת, דעיקרו סימן, וכיון שכבר הי' בדין נגע, אין חילוק בסימן הפשיון אם יש בו כבר כגריס או לא, ואמנם כ"ה דעת הגר"א וכ"מ דעת הרמב"ם, וכמש"כ סק"ב, והגר"א גריס כן בתוספתא, ומגרסת הר"ש אין סתירה לזה, דאמנם פליג ר"מ אף ברישא, אלא דרישא אזלא אליבא דרבנן, כדקתני רבתה בהרת יסגיר ואתאן לרבנן.

ולדעת הר"ש נראה דאין הטעם משום דבכגריס אין הפשיון סימן להתגברות הנגע, אלא סברא היא בגדרי נגע ופשיון, דכל שלא נשלם שיעור בהרת כגריס, לא יחבינן ל"י דין פשיון אלא דין נגע, וכל שמשמש בשם נגע אינו נדון כפשיון, ונפ"מ דבעינן שתהא בהרת כגריס מרובע מלבד המחי, אבל אם יש בבהרת יותר מכגריס עם המחי, לא סגי בזה לטמא משום פשיון, אע"פ שבס"ה חשיב כאן נגע טפי מכגריס, ולא עוד אלא אפי' יש בבהרת לחוד יותר מכגריס, אלא שההשלמה אינה בריבוע אלא בחוט היוצא

מתפרש בהרת כגריס לעצמה, וחורץ מזה מחי, ובבהגר"א על התוספתא פ"י שיש כגריס מרובע מן הצד, וכתב דלרבותא נקטי' דאפ"ה חשיב פושה לתוכה אע"פ שלגבי הגריס הו"ל הפשיון מן הצד כפשיון לחורץ, דאינו צריך לבהרת שמן הצד השני, ומשמע מזה דס"ל כהר"ש שא"צ כגריס מרובע בלא מחי, דאל"כ הא לעיקר דין בהרת בעינן כן לרבנן, ומרן זללה"ה בס"ה סק"ח כתב לפרש דכיון דבעינן הכגריס מרובע מן הצד לרבנן, מש"ה נקט לכל צד לשון קצרה, דהא בעינן נמי שתהא מבוצרת, ובמקום שיאריך לבאר דצד אחד כגריס ומשאר צדדים סגי בכעדשה, ורבתה המחי טמאה היינו לצד הגריס, נקט לישנא קלילא דסביב בהרת כגריס מכל הצדדין, ולכל צד שתתרבה המחי טמאה, והנה במתני' קתני כגריס ומתפרש לרבנן חורץ מן המחי ולא מפרש מידי, ובאמת בתוספתא גבי מחי המשלימה לא קתני כגריס אלא בהרת ובה מחי כו' וכאן קתני בהרת כגריס לכל צד שהוא, מלבד המחי, ולפו"ר אין הכרע בלשון זה, דמתפרש כפי הצריך לכגריס.

ד. **נראה** דר"מ דאית ל"י דפחות מכעדשה משלים לכגריס, ה"ה כעדשה עגולה או ארוכה, והא דקתני בתוספתא עגולה או ארוכה לרבותא דרבנן דאע"פ שהמחי גדולה לא חשיב פשיון, אבל לר"מ אף בכה"ג א"צ כגריס לכל צד, דכל שאין בה כעדשה מרובעת לא חשיבא, [ועוד דבבהרת ע"כ חסר רק פחות מכעדשה], ונראה דה"ה שחין ובהק פחות מכעדשה דמצטרפין לר"מ, דאין הטעם משום דמחי ס"ט, דפחות מכעדשה לאו ס"ט הוא כלל, וש"ל שבו נראה נמי דטהור, וע"כ טעמי' דר"מ משום דפחות מכעדשה אינו ממעט, מאחר שהבהרת מקפת מכל צד, ואין למה שבתוכה חשיבות לעצמו, דחשיב שיש כאן מקום נגוע כגריס, ואע"פ שחסר מעט לא גרע, וכיון שכן ה"ה שחין ובהק, אבל אם יש כעדשה שחין ובהק נראה דלא מצטרף, דכיון

ד' דעת הגר"א וכן הרמב"ם דאף בכגריס מצומצם חשיב פשיון לתוכו א"כ מדלא פליג ר"מ במ"ב מוכח דבהלכה המחי' מודה.

והנה הגר"א הק' דא"כ לא משכח"ל הלכה המחי' דטהור לר"מ, ולשיטתו ודאי קשה טפי, דהא אף בכגריס מצומצם ס"ל דחשיב פשיון לר"מ, אבל אף לפר"ש הדבר קשה לאוקומי דין הלכה המחי' רק בגריס מצומצם, ולמש"כ לעיל סק"ד משכח"ל אף ביתירה מכגריס, כ"ז דלא חשיב כגריס לרבנן, ובפ"ד מ"ו נמי מבואר דהלכה המחי' לא חשיב פשיון, אע"פ שיש כגריס מלבד המחי', ובאמת הדבר קשה טובא לומר דיחלוק ר"מ על ר"ג ור"ע במ"ה, ועל רי"ש וראב"ע בפ"ח מ"ט דג"כ טעמם משום דהלכה המחי' לא חשיב פשיון וכמשנ"ת ס"ו סק, וכן בתוספתא שבר"ש פ"ז מ"ד מבואר דהלכה מקצת המחי' לא חשיב פשיון, ואפי' יש במחי' יותר מכעדשה, [ועי' לק' ס"ו סק בדברי התוספתא שבר"ש סופ"ח דנקט מחי' עגולה משום דשייך בה פשיון לר"מ עי"ש], וכן דקדק מרן זללה"ה בס"ה סק"ח מדתנן במ"ד ובלבד שלא יתמעטו מכשיעור, ולר"מ אפי' תתמעט המחי' מכשיעור טמאה משום פשיון, (וגם נראה שם מהרישא דמקום המחי' אינו נדון כפשיון, עי' לק' סק"ו), ועוד דדינא דאין הנגע פושה לתוכה ילפינן בהיקישא מנתקים, ואי מודה ר"מ במחי', שפיר י"ל דס"ל דתוכו של הנתק כמחי' דמי, וכמשנ"ת לעיל ס"ה סק"ט, מיהו בפשוטו הלכה המחי' יש לקיים מסברא דטהור.

ובסברא נמי אין להחשיב פשיון בהלך הסימן טומאה, דאין זה מורה על התגברות הנגע, ולפמשנ"ת דפחות מכעדשה לר"מ לא חשיב נגע, וש"ל שבו טהור, א"כ הדבר פשוט דאין לדמות מחי' כעדשה לפחות מכעדשה, שהרי היא בדין נגע לר"מ, וצרת נושנת היא בעור בשרו, וש"ל שבה טמא, ואין אפשר ללמוד פשיון לפחות מכעדשה ששם הנגע

ממנה, מ"מ לא חשיב פשיון לתוכה לר"מ, [אף למש"כ סוסק"ג דלר"ש סגי בזה עי"ש], דרק לאחר שתושלם בהרת כגריס אליבא דרבנן, נאמר דין פשיון אליבא דר"מ, דהסברא היא בגדר אום ופשיון, דכל שנשלם צורת אום, בתר עיקר הנגע שדינן ל'.

ולפ"ז אף לר"מ מצינו גריעותא בפשיון לתוכו, דאף נגע שיש בו יותר מכגריס, אינו פושה לתוכו, כ"ז שהפשיון לתוכו משלים הריבוע לרבנן, ואילו לחוץ הי' מטמא אע"פ שהוא משלים עי"ז הריבוע, כגון בהרת כגריס מצומצם ובתוכה מחי' פחותה מכעדשה, דרבתה מבחוץ ודאי חשיב פשיון לר"מ, ואילו הי' בה כבר הפשיון שמבחוץ ועכשיו פשתה לבפנים אינו פשיון, ואע"פ שבשניהם שיעור הנגע יותר מכגריס, דמ"מ לתוכו אמרי' שאינו אלא משלים שיעורו, ואם נימא דכל שיש בבהרת יותר מריבוע כגריס אפי' עם המחי', כבר חל שם פשיון לר"מ, ורק כשס"ה אין כאן אלא כגריס מרובע לא חשיב פשיון, לא נצטרך לחלק בין פשיון לתוכו לחוצה לו, וצ"ע בכ"ז.

ה. **דעת** הגר"א בא"ר דמחי' כעדשה שהלכה מודה ר"מ דלא חשיב פשיון, דהלך הס"ט אינו מורה על התגברות הנגע אלא על טהרה, ולפ"ז היינו טעמא דלא פליג ר"מ במ"ב, אבל הרא"ש כתב דהטעם משום דליכא אלא כגריס, וכ"נ דעת הר"ש דמה"ט לא פליג רי"מ במ"ב, אלא שלפי גרסא שהביא רבתה המחי' טמאה הו"מ למפלג נמי בהא, וכבר הק' כן מהר"ם הובא בתו"ט, ומבואר דמהר"ם נמי ס"ל דחשיב פשיון למחי', וכ"כ בפ"ח מ"ט, וכ"מ בר"ש פ"ד מ"י דאף בהלכה המחי' חשיב פשיון למ"ד נגע פושה לתוכה, [מיהו שם משמע דאף בכגריס מצומצם חשיב פשיון, דאל"כ הו"ל להר"ש לאוקומה בהכי], וכמ"ק בר"ש מ"ה דהחיצונה טהורה משום שאין הנגע פושה לתוכה, ולא קאמר דאין פשיון בהלכה המחיה, ולפמשנ"ת לעיל סק"ב

פושא למקום שאינו בדין נגע, ואף בלא הסברא בדמחי' הלך הס"ט, אין לדמותם זל"ז, ונראה דה"ה הלך המותר מכעדשה דג"כ לא חשיב פשיון, דסו"ס מה שהלך הוא חשיב ס"ט, וגם ה' בדין נגע.

ו. **שם מ"ד** בהרת יתירה מכגריס ובה מחי' יתירה מכעדשה כו' נראה דקמ"ל שאין הביצור של הבהרת צריך להיות ביחס שוה לגודל המחי', דאע"פ שרבתה המחי' טובא והיא גדולה מן הבהרת טמאה, כ"ז שבהרת כעדשה מקיפתה, ואאמו"ר שליט"א כתב עוד דקמ"ל דאע"פ שעכשיו אין בהרת אלא במקום המחי' כגון שהיתה המחי' כגריס ועכשיו הבהרת עם המחי' כגריס נשאר הנגע בטומאתו ולא דיינינן ל' כנגע אחר, [ועוד דהא הלכה המחי' סימן טהרה הוא, והרי לא נשאר מן הנגע אלא מחי' שהלכה, וס"ד דטהור], וכן אם כל מקום הבהרת נעשה מחי', מיהו מסתברא דאף בנעשה מקום הבהרת בהק ורבתה הבהרת, דג"כ נשארה בדינה כיון שאין בהק מפסיק וכמש"כ סק"ג, וכן אם כנסה הבהרת על מקום הבהק, ועוד קמ"ל דאפי' רבתה המחי' הרבה ונתמעטה הבהרת הרבה לא אמרי' דסימן רפואה הוא ולא הויא מחי' דצרעת נושנת, (ערש"ש פ"ה מ"ב שפי' מה"ט דהלך הפשיון ונולדה מחי' טהור).

חומץ היוצא מן המחי' ואין בו רוחב ב"ש דינו כמחי', שהרי במחי' עגולה שיש בה כדי לרבע כעדשה כתבו הראשונים ז"ל שהיא טמאה, וש"מ דאף הקצה שעל העיגול טמא דאל"כ הו"ל נסמך דבר שאינו מטמא למחי', ואין המחי' מבוצרת בנגע, וכ"כ מרן זללה"ה ס סק, ונראה הטעם דעור הבריא א"צ צירוף וכיון שהוא מחובר לשיעור חשוב של מחי' נדון כמחי' וש"ל שבו טמא, ורק חולי שצריך לקבוע כח נגד הגוף, צריך צירוף להחשיבו כחלק מהנגע, ועוד דטעמא דחוט פחות מב"ש

כנגע הוא משום דלא חשיב כלל ולא מדין חיבור, ואילו בשר חי אפילו משהו לא שייך לומר שאינו בשר חי, ועי' לק' סוס"ק י"ב.

ז. **בדין מחי'** פחות מכעדשה דאינה משלימה לכגריס לרבנן, יש לעי' דלפ"ז בהרת כגריס ובה ש"ל והחליטה ונולדה בה מחי' אם המחי' נולדה בפחות מכעדשה ונעשית כעדשה, חשיב כנגע חדש, שהרי כשהלכה הבהרת באמצע נתמעטה מכגריס, וא"כ הא דתנן פ"ה מ"ב החליטו בש"ל כו' וכן במחי' כו' ה"ה כמו שהיתה, לא מיירי בכגריס מצומצם, אא"כ באה המחי' בכ"מ שזה אינו מצוי, דבדרך כלל נעשה בהק באמצע ואינו מתהפך מיד לבשר חי דחשיב מחי', דהא פירושא דמתני' הוא דנשאר בטומאתו, בלא שיחזור ויטמאנו כהן, וכמשנ"ת לעיל ס סק מדברי הראשונים ז"ל, ובכה"ג שבטלה הבהרת בינתים בדין הוא שיטהר.

אבל בפ"ד מ"ו מבואר דש"ל שבבהרת כגריס ובה מחי' כעדשה חוזר ומטמא כשהלכה המחי', ואע"ג דסתמא דמילתא אין המחי' הולכת בב"א, וא"כ נתמעטה הבהרת בינתים מכגריס, וכבר כתב אאמו"ר שליט"א דש"מ דלא חשיב הפכתו חברתה, דסו"ס היא הבהרת שהפכתו, אלא שנעשה מקום המחי' בהרת, וכמשנ"ת בזה לעיל ס"ד סק, והנה במחי' שהפכה לבהרת מובן יותר דלא הלך כאן הנגע, אלא שהפך מצרעת נושנת לע"ג העור, אבל הפך מבהרת למחי' אכתי י"ל שנטהר גם הש"ל, כיון דבשר חי לא מיקרי נגע עד שיהא בדין מחי', מיהו י"ל דסו"ס כבר היתה כאן בהרת.

ואם נימא דבעינן כגריס מרובע מלבד המחי' לרבנן, א"כ אפי' בדאיכא טובא נטהר כשנתמעטה מכעדשה, ודוחק לאוקומי מתני' דפ"ה מ"ב דוקא בדאיכא כגריס מרובע מלבד המחי'.

ועוד דקתני שמטמאה בפשיון וג"ז צריך לאוקומה רק בנשאר בה כגריס, דאל"כ הו"ל פשיון בתחלה.

ולכאוי אפשר לומר דכל שהלך תוך הבהרת וחזור, הרי הוא נדון כאותה בהרת, ולא חשיב כנתמעטה מכגריס מבחוץ, שהרי מדין מחי' למדנו דכל שבתוך חלל הבהרת אינו נדון כעור הבשר, ואינו מפסיק את הבהרת, וחשיבא מרובעת, כמשנ"ת סק"ג, וכיון שכן אף כשהלכה בהרת מתוכו, לא נפסק בכך מליחשב תוך הנגע, ונהי דבעינן כגריס נגע לרבנן, אבל מ"מ בחזר חשיב שחזר מראה הבהרת לתוך הנגע, וחזר דינה כנגע המקיפה.

ולפ"ז בהרת כגריס מצומצם והלך מתוכה משהו וחזר, חזרה לדינה שקודם שהלך, ואם היתה לאחר הפטור לא חשיב המשהו כנגע חדש, וכן לאחר החלט, וקצת חידוש הוא שיחזור הפשיון דמעיקרא ויטמא, אבל ע"כ אם דינה כלאחזה"פ, הרי יש כאן פשיון, ובמתני' נמי מתפרש רבתה הבהרת טמאה משום פשיון, ונפ"מ כשתלך המחי', ואע"פ שהלכה מעט מעט.

ולפ"ז לא אמרו רבנן אלא דאין נזקקין לו, אבל לא פקע דינו ליחשב כהלכה הבהרת, וה"ה לר"מ בכעדשה בהק, לפמש"כ סק"ד דמודה ר"מ דלא מצטרף, דמ"מ דין תוך הבהרת נשאר בכל היקף בהרת ברוחב כגריס בחוט ב"ש, ולענין פשיון לתוכו זוהי באמת הסברה דהיינו הנגע דמעיקרא ועי' ס"ה סק.

ודאיתא עלה מיושב נמי הא דתנן בפ"ק מ"ה ו' דשחין שחזר בהרת מקומו טמא והש"ל שבו טמא, דהא מייירי בתוך הבהרת, דאם נעשה שחין בחוט המקיף הר"ז כהלכה הבהרת, ובמתני' מתפרש דהחסרון רק בש"ל ובמחי' שהשחין מקיפם ולא מפני שאינם בבהרת כלל, וכיון שכן שפיר מטמא הש"ל אע"פ שהבהרת הלכה וחזרה, ואפי' בתחלה

ולאחר הפטור ולאחר החלט כן, דכל תוך הבהרת שהלך וחזר הדר לדיני', מיהו חלק הבהרת שנטהר בשחין לרבנן דטהור מסתברא דנשאר בטהרתו, אע"פ שמתחלה הי' נגע, ועכשיו נגע, בתוך הבהרת, [ועי' לעיל ס"ז סק"ה בכ"ז], וצריך להתיישב בכ"ז, ולע"כ כראוי בזה, וסברא זו יש לקיים עכ"פ בדאיכא בנגע כגריס מלבד השחין.

ח. פ"ז מ"ז עשרים וארבעה ר"א באדם שאינן מטמאין משום מחי', ה"ה שאינן מטמאין בבהרת כדתניא בתוספתא כגריס על ראש חוטמו שופע אילך ואילך כו' טהור שנאמר וראהו כולו כאחת, וכ"מ בתו"כ דאף בשחין ובמכוה מרבינן מקראי דואם יראנה כולה כאחת, והרי אינן מטמאין משום מחי', א"ו המיעוט הוא על שיעור כגריס שאינו נעשה נגע עד שיראה כולו כאחת, אבל אם יש כגריס במקו"א וחוט יוצא ממנו לראש חוטמו זוקקו לש"ל ולפשיון, וכ"מ בפ"ח מ"ז דפשיון לר"א מטמא דקתני בחזרו בו ר"א פרוח במקצתו טמא והיינו משום פשיון ואח"כ פרוח בכולו טהור, וכדפר"ש שם, והרא"ש כתב דטעמא דנקט מחי' ולא נקט בהרת משום דעיקר טהרתו לפי שאינו ראוי למחי', דכשהמחי' באמצעו הרי היא כחולקת את הנגע, וצ"ע דהא אף בשחין ומכוה מרבינן כן, והראב"ד בתו"כ כתב דבפשיון מטמאין, כיון דפשיון סגי בכ"ש הרי הוא נראה כאחת עם הנגע, ולפ"ז ניחא בפשטיות דלא נקט בבהרת לפי שהם מטמאין בבהרת וזוקקין את הבהרת ליטמא בש"ל ובפשיון, ורק במחי' דבעינן כגריס במקום המחי' אינן מטמאין, וה"ה כשעיקר הגריס שופע אילך ואילך דאינו מצטרף, אבל כשיש כגריס במקו"א הרי הר"א מטמאין בבהרת והנגע פושה לתוכן [ועי' להלן מתי מצטרפין לעיקר הגריס], וכבר ביאר כן הראב"ד בתו"כ דמש"ה ל"ד להשנויים במ"ח, אבל מ"מ בתחלת הדברים דן בטעמא דלא קתני שאינן מטמאין בבהרת, וכן בהשגות פ"ג

שחוט ארוך אינו בדין נגע, וה"נ בשני מקומות הרי בכל מקום אין כאן אלא חוט, אבל אחר שיש שיעור נגע הרי החוט חיבור ומצטרף לכל מילי, ולא עוד אלא אפי' שתי בהרות כגריס וחוט המצרפן עובר דרך ראשי איברים, ג"כ מצרפן למחי', דכיון שיש שיעור כגריס אין חסרון למחי' אלא במקומו, כדין כל חוט שאין בו רוחב ב"ש.

ולפ"ז מיושב מה שהוצרך הרמב"ם פ"ג ה"ח לבאר טעמא דמחי' מפני שהמחי' חולקת את הנגע כו' ובה"ט כתב דה"ה בהרת בלא מחי', [וצ"ע בכ"מ שם], ולפמשנ"ת יש כאן חידוש מיוחד במחי', דאע"פ שיש במקו"א נגע כגריס, כגון שכל ידו בהרת, וראש אצבעו מחי', והבהרת שמקפת את המחי' דינה כבהרת לש"ל ולפשוטו, כיון שמחוברת לבהרת כגריס, מ"מ לענין מחי' לא מהני עד שיהא המבצר במקו"א עם המחי', דאל"כ המחי' מבטלת את הנגע שעמה במקום אחד, דבהרת שבכחה לבצר מחי' היינו רק בהרת שחשיבא נגע בפ"ע, וכמשנ"ת לעיל ס"ה סק"ב והובא לעיל סק"ג דדוקא מחי' המבוצרת בתוך הנגע ניתקת מעור הבריא וחשיבא צרעת נושנת, וכל שאין כאן כח של גריס אע"פ שהוא בדין בהרת לש"ל ולפשוטו, אין בכחו להפסיק את החיבור של המחי' עם עור הבשר, וכדמוכח מהתוספתא גבי נתקים עי"ש, וכיון שכן המחי' כחולקת את הנגע ואינו מבצרה, ולא עוד אלא אפי' אם הבהרת שסביב המחי' דינה כגריס, כגון שנראית כאחת עם צד היד, ג"כ לא מהני, כיון שאינו מבוצר בשיעור כגריס, ששאר הגריס אינו מצטרף עמה לביצור המחי'.

וי"ש לעי' בהרת בזרועו סביב ברוחב כגריס ובה מחי' כעדשה מקפת חצי זרועו, דאינה נראית כאחת, והרי הנגע המבצר בשני מקומות, אם חסר בביצור המחי' ככה"ג, וכן יש לשאול בראשי איברים כשמקומן יושב כגריס, אבל המחי' והבהרת מתפשטין גם

ה"ח, וצ"ע שהרי לפי דבריו דמטמאין בפשיון מפני שהמשהו נראה כולו כאחת, ה"ה דהמשהו משלים לכגריס, וממילא מיושב בפשיטות, מיהו לפמש"כ מטמא בש"ל ובפשיון אף כשאינו רואה משום דהוי חיבור, וכבר כ"כ מרן זללה"ה ס"ו ס"ק י"ז, ולפמש"כ מטמא בש"ל.

ועוד טעם יש בהא דקתני אינן מטמאין משום מחי' דאף במקומן יושב כגריס אם אינן כעדשה בהרת סביב המחי' שבר"א אינה מטמאה, דאין הצדדין כמבצרין את הר"א, וכמש"כ לק' סק"ט מהתוספתא.

ונראה דמקום השיפוע הוא כחד עם ראש האבר וגם עם שאר העור, ומשלים לכגריס בין לראשי האברים ובין לעור הבשר, שהרי הוא נראה כאחת עם שניהם, ומ"מ לא מהני זה שהוא חיבור לשניהם, לצרפן לכגריס, דבעינן וראהו כולו כאחת, דהיינו שכל הגריס יהא במקו"א.

ונראה דה"ה בצד האצבע אם אין עובי אצבעו כגריס והגריס משפע אילך ואילך, הואיל ואינו נראה כאחת טהור, דהכל תלוי בנראה כאחת, אלא שמקומות אלו בדרך כלל אין בהם כגריס, ואם מקומן יושב כגריס טמא, וה"ה באינן שאין מקומן כגריס.

וכתב אאמו"ר שליט"א בס ס"ק י"ב דדרשא דכולו כאחת אין הטעם מפני שיש עיכוב בראית כהן בזא"ז, אלא סימנא בעלמא הוא דכיון שהנגע חצוי במקום אחד וחציו במקו"א אינו מצטרף, ולפ"ז ניחא טפי הא דבהרת גדולה שאינה נראית כאחת טמאה, ואמנם פרשנו דשיעור גריס צריך שיראה כאחת, אבל זה גופא מוכיח דאין החסרון בראי' אלא בצירוף, ואמנם כתבנו דמצטרפין זע"ז וזוקקה לש"ל ולפשוטו, וגם יש חלק השיפוע שמצרפן ע"י שהוא כחד לכאן ולכאן, אבל לשיעור גריס בעינן שיהא כולו במקו"א, דבלא זה אינו קובע מקום נגע לעצמו, כמו

את הכגרים כאחת, וביאר אאמו"ר שליט"א דכיון שעיקר הטעם הוא משום דאין הגרים מצטרף משני מקומות, ולא משום דבאמת בעינן ראי' כאחת וכמשנ"ת לעיל, ס"ל לרבנן דיבלת ודלדול נטפלין לעור הבשר וחשיב כחד מקום, ואינם חולקין מקום לעצמם כר"א, אע"פ שא"א לראותן כאחת.

ולכאוי נראה דאם יש ביבלת לחוד כגרים דהיינו בראשה עם הצדדין, אף לרבנן לא מטמא בהכי, דהיבלת לגבי נפשה ודאי חולקת רשות לראשה ולצדדי', וכיון שאינה נראית כאחת לא מצטרף, ונמצא לפ"ז דלרבנן לא חשיב כגרים עד שיהא בהיקף סביב כגרים, וחשבינן היבלת כרחבה בראשה לחוד, ולר"א גם צדדי היבלת מצטרפין, אלא דבלא"ה אין משלימין לכגרים לר"א, (ואפשר דנפ"מ לפורח בכולו שחורה בו מחי' ע"ג היבלת אם הצדדין משלימין לכעדשה, מיהו בזה נראה דשיעור כעדשה דינו כשיעור גרים ולר"א נמי לא מצטרף), וצ"ע.

ט. **בר"ש** מ"ח הביא התוספתא בהרת בכולו ובראשו בשר חי או שהיתה בו בהרת מלמעלה למטה וכמין פסיקין של בשר חי חוגרתו באמצע טהור שנאמר ומחית בשר חי בשאת עד שתהא מחי' מבוצרת לתוך השאת, ופי' הטעם מפני שראשו אינו מטמא בנגעי בהרת, וכן רגלו דהויא בית הסתרים, וכמין פסיקין של בשר חי' פי' קמט של חי, ולפי' קתני רק דאינן מטמאין משום מחי' כמו שאין מטמאין בבהרת, וצ"ל דמייירי שהבהרת הקיפה את המחי' שבראשו דאל"כ אפי' אם היו מטמאין בבהרת הי' טהור כדן ראשי איברים, שהרי אין המחי' מבוצרת, וברגלו צ"ע דלא שייך שתקיפנה הבהרת, דהא הו"ל ביה"ס, אבל בראש משכח"ל דסביב המחי' עדיין לא העלה שער, וגם עיקר האריכות אינה מבוארת דהול"ל אינן מטמאין משום מחי' ותו לא, ועוד כמה דברים מסייעים לפי' הגר"א.

לצדדין ברוחב כגרים, ונמצא דביצור המחי' משני מקומות, ומסתמות הדברים נראה דטמא בכח"ג, ולא מצינו חומר בדיון מחי' מבהרת עצמה, וכיון דבהרת עצמה מטמאה אע"פ שמקפת הזרוע סביב, ואפי' שערה אחת בגבה ואחת בכריסה טמא, אע"פ שא"א לראות הס"ט כאחת, ה"ה במחי', ולא מצינו הלכה במחי' שתהא נראית כולה כאחת בבהרת גדולה, אף בדודאי חשיבי שני מקומות כמו בראשי איברים, [ועי' לק' סק"ט מהתוספתא דחוט של מחי' חוגרו באמצע].

ונראה טעם הדבר כמשנ"ת דעיקר הענין מפני כח הנגע, שכאשר הוא מקיף כגרים, הרי הוא מפסיק את עור הבשר, והמחי' שבתוכה חשיבא צרעת נושנת, אבל כ"ז שאין ההיקף כגרים נחשבת המחי' כעור הבריא, דאין כח בחוט לבטל צירוף המחי' לעור הבשר, ובראשי איברים דאין בבהרת שיעור כגרים, אין בכחה לחשוב המחי' מתוכה לשווייה צרעת נושנת, ולא מהני לה צירופי הצדדין כיון שאם יש בס"ה כגרים אינן מצטרפין לטמא, אבל כשיש כגרים במקום זה והבהרת מבצרת משני צדדין באורך ורוחב כגרים מרובע, הרי היא מבטלת את כח עור הבשר עי"ז, ואין מגרע מה שאינה מבצרת בשטח זה מאינך ב' צדדין, כיון שאין כח עור הבשר נכנס משם, דגם הוא מבוצר.

ואפשר לומר אותן הדברים בפשיטות יותר, דלעולם אין חילוק בין בהרת למחי', דכל שבהרת במקום זה נחשב כגרים מרובע, אף המחי' משלימתה לכגרים, אלא שהמחי' צריכה להיות בתוך שטח שחשוב כגרים אי לאו המחי', וצ"ע.

שם רא"א אף היבלות והדלדולין אינן מטמאין משום מחי', משמע דלרבנן אע"פ שבולטין כר"א מטמאין, וכ"מ ברמב"ם סופ"ג דלא משכח"ל ביבלות ודלדולין שאינן מטמאין, ויש לעי' מ"ט דרבנן הא אינו רואה

י. ר"ש פ"ו מ"ח תניא בתוספתא ריב"ז
אומר היתה בהרת סמוכה לראש כו'
שנאמר וראה הכהן את הנגע בעור הבשר
שיהא כל חוצה לו עור הבשר וראוי לפשיון,
נראה לפרש דבכגרים מצומצם מיי"ר, אבל אם
יש כגרים מרובע מלבד הסמוך לראש, טמא,
דזה שאינו ראוי לפשיון בכל סביביו זהו
חסרון בחשיבות הגרים, אבל נגע גדול אין
מגרע בו מה שנתרחב עד סמוך לראש,
ומענינו הוא נלמד שנשנה בין דיני ראשי
איברים דהתם נמי וראהו כאחת דבעינן היינו
בשיעור גרים, ולפ"ז ל"ק מבא כולו לבן
דטמא אע"פ שסמוך לראש ולעין, ועוד דהא
איכא למימר ב"י שמא תכנוס ותפשה, מיהו
נראה דלא סגי בזה לריב"ז כדבסמוך.

מידו נראה דבשחין מודה דמרבין מקרא כי
יהי' בו ככולו, ומש"ה אפי' כגרים
מצומצם טמא, כדתנן פ"ט מ"ג, ואין לומר
דאף בעור הבשר מודה דסגי בשמא יוולד לו
מקום הראוי לפשיון, דהא בסמוך לשחין נמי
קאמר בתו"כ דטהור, ואע"פ שיכול להתרפאות
וליעשות צלקת, א"ו לא סגי בשמא יוולד
לריב"ז, אלא דדרשא ידי' רק בעור הבשר,
משא"כ שחין, ועיקר ריבויא דשחין איצטריך
היכא דאינו ראוי לפשיון כלל בשום צד,
וערמב"ם פ"ו ה"ג ובראב"ד שם, ועי' בספר
מין זללה"ה ס"א ס"ק י"ב ס"ג ס"ק י"ד.

ומ"ש הר"ש דמתני' דתוך העין משמע
דמבחוץ אפי' אצל העין מטמא בנגעים
וריב"ז פליג בתוספתא, צ"ב דהא תוך העין
אינו ראוי לפשיון, והמשהו שסמוך לעין הוא
מקום הפשיון לריב"ז, וש"ל שבתוכו מטמא,
ולפמשנ"ל לעיל שחין שסמוך לעין מטמא אף
לריב"ז, וכן בהרת גדולה מכגרים סמוכה
לעין טמא, והני דמתני' אינן מטמאין כלל.

יא. פ"ו מ"ח תוך הפה, בר"ש הביא תוספתא
דאודם שבשפה נדון כביה"ס,
ונראה דר"ל המקום המדובק בזמן סגירת הפה,

והגר"א בתוספתא פי' דמיי"ר במקום הראוי
ליטמא בבהרת ובמחי', ומ"מ לא
חשיבא מבוצרת בכל הני, דאע"פ שבהרת
בכולו ורק קצה רגלו נשארה מחי' לא חשיבא
המחי' בתוך הבהרת, אלא שהבהרת לא הגיעה
לקצה רגלו, והיינו דמיי"ר קרא עד שתהא
מבוצרת לתוך השאת, וכן בהרת בכולו וכמין
חגורה של בשר חי מפסקת באמצע נמי לא
חשיבא מבוצרת, ופי' הגר"א מפני שאינה
מקפת אותה אלא מב' צדדין, [וכאן מבואר
דאם היתה החגורה על חצי היקף גופו הי'
טמא, אע"פ שאינה נראית כאחת, וכמש"כ
סק"ח], שו"ר בספר מין זללה"ה ס"ו ס"ק
י"ח.

ונראה דהחוט של מחי' נדון כחוט המקיף
בהרת הפנימית וחץ למחי' בהרת
דתנן במ"ה, וביאור הענין דכ"ז שהמחי'
חולקתן לגמרי, א"כ אין אחד מן הנגעים
מבצרה כלל, דתרווייהו הו"ל כנגע הפנימי
שאינו מבצר את ה'חי', ולפ"ז א"צ לומר
שאינה מבוצרת אלא מב' צדדין, דהא כל אחד
מן הנגעים נדון לעצמו ואינו מבצר כלל, אבל
נראה דאפי' נפרץ ממקו"א ברוחב ב"ש
דהשתא הו"ל בהרת אחת, מ"מ לא חשיבא
המחי' כמבוצרת, עד שתפרוץ הבהרת ברוחב
כגרים או בב' מקומות וכעדשה באמצע, דכאן
הו"ל תרווייהו כדין הפנימי, ואינו משתתף
בביצור המחי' אא"כ נפרץ כגרים, וכמו
ששנינו פ"י מ"ז בשני נתקים זה לפנים מזה.

וכבר נתבאר הדברים לעיל ס"ה סק"ב
דבהרת פחות מכגרים אינה חולקת את
עור הבשר, וה"נ החוט של מחי' שחוגרתו
נדון כעור הבשר, ואינה מתבצרת ע"י חוט,
ואע"פ שהחוט כבהרת, מ"מ דין המחי'
כמחוברת, עד שיפסיקנה בב' מקומות או
במקו"א כגרים, וכמשנ"ל בדין בהרת הפנימית
שם סק.

והוא יותר אדום משאר השפה מפני הלחות, ומתפרש דהיותר אדום שבשפה חשיב כתוך הפה, ואתיא דתוספתא כמתני' וכן העתיקה הרמב"ם פ"ו ה"א, ומיושב בזה הא דתנן פ"ח מ"ו בשפתו העליונה בשפתו התחתונה אע"פ שמדובקין זל"ז והם נראין כאחד, דמבואר מזה דהחלק הגלוי בזמן דיבוק השפתיים מטמא בנגעים, וכבר העיר בזה מרן זללה"ה בס"ו סק"ו עי"ש, [ובבגה"א על התוספתא גורס אינו נדון כביה"ס, אבל הר"ש והרמב"ם גרסי כלפנינו, וכן בהגהות הגר"א לא הגיה שם, ועוד דהא קתני בתר הכי והקמט שנגלה נדון כעור הבשר, וטפי הו"ל למיתנינהו בהדי הדדי, דנדונין כעור הבשר, ועוד דודאי יש חלק באודם שנדון כביה"ס], ולפ"ז דין ביה"ס לנגעים כהזאה וטבילה, וצ"ע בכ"מ שם.

שם הקמטין והקמטין שבצואר, יעוי' בר"ש, ולכא' הי' נראה דלרובתא נקט קמטין שבצואר דמצוי שמגביה ראשו, כדאמרי' מה ענק זה [שבצואר] פעמים נגלה, ושאר קמטין קבועין טפי, - ולכא' נראה דאע"פ שרואה הבהרת מתוך הסדק, כיון שאינו יכול לראותה להדיא נדון כקמט.

שם כף הרגל, פר"ש דחשיב כביה"ס, ובתו"כ ממעט תוך רגלו מקרא דמראשו ועד רגליו, ואפשר דאי לאו קרא לא הוה חשבינן רגלו ביה"ס, כיון שאינה נסתרת מגופו, ול"ד לאינך, מיהו בתר דגלי קרא מפרשינן דחשיב ביה"ס, וכדתיניא בתוספתא פ"ח דמקואות נכנסו צרוורות וקסמים בסדקי רגליו מלמטה כו' כביה"ס, ומשמע דהטעם משום דהוי מלמטה, וצ"ע בזה בכ"מ פ"ו ה"א, ומש"פ הר"ש דאינו עור הבשר כבר תמה בזה אאמו"ר שליט"א, ועי' ערכין י"ח ב' ולע"כ.

שם חזר הראש והזקן ונקרחו כו' הר"ש והרא"ש נדחקו לפרושה בנתקים, משום דקתני ואינן מטמאין משום מחי' אבל קשה דודאי בכלל נקרחו אף קרחת, וכן מתפרש

ונקרחו ברפ"ז ובפ"ח, ועו"ק דהראש והזקן שניתקו כיון שאינן ראויין ליטמא בבהרת אינן מעכבין את ההופך כולו לבן, ושמא אזיל הר"ש לטעמי' בסופ"ג דשייכא בהרת בנתק שבראש, ועמש"כ בזה לעיל ס"ק ט"ו, [שו"ר בספר מרן זללה"ה ס"ו סק"י י"ח], ובפשוטו מתפרש שאינן מטמאין את עור הבשר משום מחי', וכדמתפרש ברישא, והכא קמ"ל דאע"פ שראויין לנגעים, מ"מ אינן מצטרפין לעור הבשר וה"ה דלא חשיבי ל' מחי', כיון שבלא"ה אין הנגע ראוי להצטרף שם, וכל הני מעכבין את ההופך כולו לבן, וחשיבי נמי מחי' בחזירתן.

והנה בשחין ואינך משכח"ל בפשוטו שהמחי' מבוצרת בעור הבשר, אבל בראש וזקן, צריך לאוקומה כגון שאירע שחלק מהראש או מהזקן העלה שער ונקרח בתוך בהרת שבעור הבשר שסביבה לא העלה שער, אבל אם בהרת בכולו ובראשו בשר חי לא חשיב מבוצר כלל, וכמש"כ סק"ט מהתוספתא, והתם קמ"ל דאפי' לא העלה שער, נמי לא חשיבא מבוצרת.

יב. בדין נסמך השחין למחי' דלא חשיבא מבוצרת קתני במתני' פ"ק נכנס בתוכה והקיפה וחלקה ומיעטה, ואם נפרש נכנס בתוכה באמצע קמ"ל דאע"פ שהמחי' נוגעת בבהרת והשחין מבוצר בתוך המחי' טהור, ואם נפרש נכנס בתוכה בכל מקום שהוא, מתפרש ד"ז כלפי נסמך דש"ל, אלא דבמחי' ניחא ל' למנקט בתוכה, וכ"ה ברמב"ם שהעתיק דין נסמך גם במחי', והקיפה מתפרש שהשחין מבצרה מבחוץ ואח"כ הבהרת, ואין חסרון בביצור תוך המחי', ולפ"ז חלקה הוי חסרון טפי, וכ"ש מיעטה דגם אינו מבוצר וגם חסר בשיעור, וקמ"ל דכשהפך משחין למחי' טמא, אבל לא מצינו סברא לחלק ולומר דדוקא בתוכה או הקיפה כולה או חלקה כולה מטהרה, ונימא דמש"ה קתני מיעטה דבשחין מועט בצדה אי לא מיעטה

אין חסרון בביצורה, דבפשוטו כיון דשחין אינו מבצר, אפי' במשהו מפסיק, ולפ"ז הו"א סתמא דמתני' כר"י בר"ש פ"ז מ"ד, וכ"ה בר"ש פ"ו מ"ו דקאמר לה ר"י כדין ידוע, וכ"ה בתו"כ, והר"ש נקט בפ"ז שם דת"ק פליג אר"י, ולעיל ס סק"ח צדדנו דלא פליגי בד"ז, וצ"ע דלישני' דר"י משמע שם דעיקר ד"ז איצטריך לאשמועינן, שוב פי' אאמו"ר שליט"א דפליגי בע"א עי' לעיל שם.

ויש להסתפק חוט של בהרת שאין בו רוחב ב"ש אם מפסיק במחי', ובדלית בה

כעדשה מרובעת ודאי מפסיק, דהיינו מפורת דפ"ק, כי קמיבעיא לן אם דינו כשחין, דאף מן הצד מפסיק, ולכאור' כיון דחוט זה אין דינו כבהרת לגבי ש"ל, ה"ה מפסיק, אבל לפ"ז צריך לדקדק שלא יהיו בליטות מן הנגע למחי', דכיון שאין בהן רוחב ב"ש הרי הם מפסיקין הביצור, ואפשר דתוך הנגע חשיב חיבור בפחות מב"ש, ועכ"פ אם המותר בדין מחי', וצ"ע, ועי' בספר מרן זללה"ה פ"ו מ"ה ואינו תח"י כעת.